Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

Collegii Societatis Jesu Monachii.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

Opera quæ extant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit liber De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina editio Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscript. Codicum collatione castigatior facta est.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

AVRELIÆ ALLOBROGVM,
Excudebat Petrus de la Rouiere.
CIↃ IↃC XI.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATVS HEREDI, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

LAVII Ioſephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: namque primùm tota operis συγγραφία de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe Mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd non ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu æquè promptus; ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ C. debeo, ob manuſcriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^tus Marquardus Freherus tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt

quàm primùm Iosephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Basilienſis quæ ante LXVII. annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorumdam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cùm itaque T. C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C. T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἀλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditauit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T. C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſsimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi, ad Graecum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΕΠΕΙΔΗ τὸν Ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους πόλεμον συσταντα μέγιστον, οὐ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ δοκοῦν δὲ, καὶ ὧν ἀκοὴ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲν οὐ δεδυνημένοι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ δὲ παρόντες μὲν, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, ἀλλαχοῦ δὲ αὐτοῖς ὅπου μὲν κατηγορίαι, ὅπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας οὐδαμοῦ, παρ' ἐμοῦ ἐγὼ τοῖς κατὰ τὸν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν, ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας αὐτόπτης παρέσχον, ἀφηγήσασθαι, Ἰώσηπος Ματθίου παῖς, γένει Ἑβραῖος, ἐξ Ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ἀναγκασθεὶς ἐξ ἀνάγκης. γνωσθήσεται δὲ ὡς ἔφην μεγίστου τοῦδε τοῦ κινήματος, ἐν ῥωμαίοις μὲν ὅσα τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νικητήριον τότε, τεταραγμένοις ἐπανίσῃ τοῖς καιροῖς, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ἃς δὲ ἐπορθοῦντο χώρας, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δὲ ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὸν ἀπόλεμον. ἐπῆλθε Ἰουδαίοις μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ Εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῶν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἠλπισαν, ῥωμαίους δὲ οἵ τε γείτονες γαλάται παρακίνουν, καὶ τὸ κελτικὸν οὐκ ἠρέμει, μισεῖ δὲ ἓν πάντα θορύβων μὴ νέφος, καὶ πολλοὺς μὲν βασιλέας ὁ καιρὸς ἀνέπαυσε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἤρεσε μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην παρεῖδεῖν πλάζομένου δὴ τηλικούτοις πράγμασι τὸν ἀληθῆ, καὶ πάρθους μὲν, καὶ βαβυλωνίους, ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω, καὶ τὸ ὑπὲρ Εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβλήτους τε γνόντα δίχα τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τὸ ἦρξατο, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ ἑλλήνας τοῦτο ῥωμαίων τοὺς μὴ ἐπιστρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείαις, ἢ πλάσμασι. καί τοι γε ἱστορίας αὐτὰς ἐπιγράφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς

PROLOGVS.

VONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudæi, omnium maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidam, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio continetur: nusquam verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retro barbaris antea misi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigêtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Iraq; indignum esse duxi, errantem in tãtis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidé, ac Babylonios, Arabúmq; remotissimos & vltra Euphratẽ gentis nostrę incolas, itémq; Adiabenos, mea diligẽtia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus constituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista neſcire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil sani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni esse videantur, qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si cùm multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumque sine vllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, testis est, qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpè autem consultò differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dummodo belli pœniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrannos corúmque latrocinium accusatoriè loqui putet, vel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, solam nostram ciuitatem cõgit ad summum felicitatis fastigium euadere, eandémque in extremum miseriæ deiici. Denique omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: vnde nec fieri potest, vt à quæstibus temperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam meritò Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices resident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus rectè à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cùm in scribendo tantum eorum viribus cedant, quãtum sententiæ. Erat enim vnicuique studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiríque apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimverò noua quidem neque antè cognita memoriæ tradere, suíque temporis res commendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atque ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cùm sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguæque solutæ sunt, ad historiam verò, in qua verum dicendum est, summáqi ope negotia colligenda sunt, obmutescũt:

τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ τὸ σκοπεῖν δοκοῦσιν ἔμοιγε ἁμαρτάνειν. βούλονται γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δὲ ἀεὶ τὰ ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δὲ πῶς ἂν εἶεν μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. καὶ οὔτε τὸ μῆκος ἀνδρῶν τε πολέμου, οὔτε τὸ πλῆθος τῆς καμούσης ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἷς πολλὰ πρὸς τοὺς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἶμαι ταπεινουμένου τὸ καταγώμασιν αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ ῥωμαίων αὐτοφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων διέγνων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων διέξειμι, τοὺς δ' ὑπὲρ τοῖς πραγμασι λόγους ἀπαθημι τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι δίδους ἱπολοφύρεσθαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορᾶς. ἔπρᾳδ αὐτῶν τάσις οἰκεία καθῆλε, καὶ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ, ὑπὲρ τὸν ἅγιον ναὸν εἵλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πυρθήσας πᾶσι καῖσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῶν στασιαστῶν φερομένων, πολλάκις δὲ ἑκὼν τῶν ἄλλωσιν τῆς πόλεως ὑφηθέμενος, καὶ διδοὺς τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δὲ τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ὑπεύθυνος συκοφαντοῖη, διδότω συγγνώμην τῷ πάθει. πάλιν γὰρ ὑπὸ τῶν ῥωμαίους πασῶν, τῶν ἡμετέραν, ὑπὲρ πλεῖστον τὸ δυσδαιμονίας συμπεσεῖν προελθεῖν, καὶ πρὸς ἕκαστον συμφορᾶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, πτῶσαι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τούτων αἴτιος, οὐδεὶς ἀλλόφυλος, ὡς τὰ ἀμήχανον ὑὸν, ὀδυρμῶν ὑπερέχειν. εἰ δέ τις οἴκτου σπληρότερος ἐπὶ δίκαις, τὰ μὲν πραγματα τῇ ἱστορίᾳ προσκειέσθω, τὰς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γράφοντι. καὶ τοιγὰρ ὑπομήσαι μ' ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ τηλικοῦτον κατ' αὐτοὺς πραγμάτων γεγενημένων, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστους ἀποδείκνυσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθυπτα κεῖται τῆς φιλοπονουμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ πραγμάτων. αὐτοὶ δὲ τὰ ἀσυνείων, ἢ τὰ μήδων συγγράφουσιν, ἅπερ ἦν καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφίων ἀπηγγελμένα, καὶ τοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἠττῶνται δυνάμεως ἐν τῷ γράφειν, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἑκάστου ἕκαστος γράφειν, ὅπου καὶ τὸ ψεύδεσθαι τοῖς πράγμασιν, ἐποίει τὴν ἐπαγγελίαν ἐναργῆ, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν, αἰσχρὸν ἦν. πόθεν μοι μνήμη τὰ προϊστορημένα διδόναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς μετ' αὐτὸν συνιοῦσιν, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονος δὲ, οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὰ καινὰ λέγων, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας καταβυθίζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὤν, ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις τὰ μνήμια τῶν κατορθωμάτων ἀπαθημι. τοῖς δ' ἡμετέροις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, καὶ τὰς δίκας, κέχλευε δ' ἥδιστα τὸ στόμα, καὶ ἡ γλαφυρὰ λέξις, πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν εἴπερ χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, παρίμωντας παρὸ-

παρόντις τοῖς ἀσθενεστέροις, & μὴ γινώσκουσι τὰς φερο- A
ξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ
τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖται.
ἀρχαιολογῶν μὲν δὴ τὰ ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅ-
πως ἀπανέστησαν αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλθον
ἀλώμενοι, & πόσα ἐξ οὗ κατέλαβον, καὶ πῶς μετανέ-
στησαν, νῦν ἄκαιρον φήθην εἶ), καὶ ἄλλως φθειρῶν,
ἐπειδὴ καὶ ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ πρὸ τῶν ἐμῶν
συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καὶ τινες ἑλλήνων B
σαφέστατα τῇ παρ' ἑαυτοῖς φωνῇ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς
ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου δ' οἵ τε τούτων συγγραφεῖς
ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν
ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων δὲ τὰ μὲν
κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μέθ' ὅσης
αὖ ἐξεργασίας δ' ὠώμην, δίειμι. τὰ δὲ προγενέ-
στερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπερβαλὼν συντόμως. ὡς αὐτό-
χρως ὁ κλεῖθρις ὑπεφαίνε ἑλῶν κὴ κεράτος ἱεροσόλυ-
μα, καὶ κατασχὼν ἔτεσι ξ ἑπτὰ καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῶν ἀσα- C
μωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' ὡς
οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τῆς βασιλείας διαστασιάσαν-
τες, εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα ῥωμαίους, καὶ πομ-
πήιον. καὶ ὡς ἡρῴδης ὁ αἰπεάτρου κατέλυσε τὴν δυ-
νασείαν ἀσπὼν, ἐπαγαγὼν σόσιον. Ὅπως τε ὁ λαὸς,
μὴ τὴν ἡρῴδου τελευτὴν κατεσασίασαν, αὐγούσου
μὲν ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, κυιντιλλίου δὲ οὐάρου,
κὴ τὴν χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς νέ- D
ρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα κὴ
κίνδυνοι, καὶ ὅσα περὶ τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ
ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς τέρεν
θὴ τοῖς κείσου πρὸ αἰσιμασι δίσας περὶ τῆν ὅλων, οὐε-
σπασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ. κὴ ὡς ἔδοξε μὴ τὸ ὁρισ-
βυτέρου τῶν παίδων εἰς τὴν ἰουδαίων χώραν ἐκβα-
λεῖν, ὅση τε χερώνησος ῥωμαίων ς σπαῖ, καὶ ὅσοι σύμ-
μαχοι ἐκόμισαν εἰς ὅλιν τὴν γαλιλαίαν. & ὡς πρὸ E
πόλεων αὐτοῖς, αἳ μὲν ὁλοχειρὸς κὴ κὴ κεράτος, αἳ δὲ
δ' ὁμολογίας ἕλαβεν, ἔνθα δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς ῥω-
μαίων διατάξιας ἐν πολέμοις, κὴ τ' ἄσκησιν τῶν ταγμά-
των, τῆς τε γαλιλαίας ἐκπάσας τὰ διαστήματα, καὶ
τὴν φύσιν, κὴ τοὺς τῆς ἰουδαίας ὅρους, ἕν τε τῆς χώ-
ρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ,
κὴ τὰ περὶ ἑκάστην πόλιν πρὸ ἀλισκομένων πάθη, μετ'
ἀκριβείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. οὐδὲ γὰρ πρὸ ἐ-
μαυτοῦ τι συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μάλλον γε περὶς
εἰδότας ἐρῶν.

Ἐπειδὴ ὡς ἤδη καμόντων ἰουδαίοις πρὸ πραγ-
μάτων, θάνατος μὲν νέρωνι, οὐεσπασιανὸς δὲ ὑπὸ
ἠρῳδιάνων ὁρμηθρίος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας αἰ-
ρέλκεται. τά τε γλυκόμυρα περὶ ταύτης αὐτῷ ση-
μεῖα, καὶ τὰς ὑπὲρ ῥώμης καταβάσης, καὶ ὡς αὐτὸς
ὑπὸ τῶν ς σπασιανῶν ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται.
καὶ ὡς τούτου ἀποχωρήσαντος ὑπὲρ διοικήσεως τῶν ὅ- G
λων εἰς τὴν αἰγυπτον, ἐσασιάσθη τὰ ἰουδαίων, ὅπως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τέρεννοι, καὶ τὰς τού-
των πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. κὴ ὡς ἀρὰς ὑπὸ τῆς αἰ-
γύπτου πᾶσος, δ' ὕστερον εἰς τὴν χώραν ἐκβαλεν. ὅ-
πως τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου συνήγαγε, καὶ ποσαπλῆς κὴ ὅπως ἐν τῇ ς άσεως ἡ πόλις διέκειτο περὶ-
τος αὐτῷ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, προβόλους τε πρὸ τειχῶν, καὶ τὰ

conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quę à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quáſque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & præterea ſupernacaneũ exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetæ noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cùm triennium ſéxque menſes eam tenuiſſet, ab Aſamoniæ filiis expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas popũlum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Ceſtium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaſerint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam cutámque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpatia, & naturam finéſque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúſque & fontes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cùm ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quòd iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus ſit: & quòd eo diſponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quóque modo tyrannis ſuccubuerint, eorúmque inter ſe diſcordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue

mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templique dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramque verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septémque lustrationes, & munia sacerdotum. Itémque pontificis vestes, sanctáque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiésque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes prouocauit. Disseram verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quámque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorúmque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit. eiusdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne vituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μέζω τούτων, τλεώ τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τῷ ἱερῷ, καὶ τῷ ναοῦ τλῷ διάθεσιν. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τοῦ βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἔθη τε ἑορτῶν εἶδα, καὶ τὰς ἐπὶ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον λέγω τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον, οὐδὲν οὔτε ἀποκρυπτόμενος, οὔτε προστιθεὶς τοῖς προφερομένοις. ἔστερται δὲ λέξειμι τλεώ τε τῆς τυραννίων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τλεῦ ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις ἦτος σῶσαι τλεῦ πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἐπιθυμῶν, ὅτι δίξιας τοὺς τασιάζοντας προὐκαλέσατο ἀγαγεῖν τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰς συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς τάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἐάλωσαν. παραλείψω δὲ οὐδὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπαγη, τλεώ τε τῆς ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ περὶ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τλεῦ αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε αἰδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ ὡς ἰῶν ἕκαστοι τύχῃ διεπράθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων κατέσκαψαν. πάντα δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τλεῦ χώραν κατεσήσατο, τλεώ τε ὑποστροφὴν αὖτε τλεῦ εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα βιβλίοις ἑπτὰ βιβλίοις, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τοῖς ἐπισταμένοις τὰ πράγματα, καὶ ἐπιτυγχάνοσι τῷ πολέμῳ καταλιπὼν, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσι, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀέγραφα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἣν ἂν τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

A

B

C

D

Cap. I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho. Ant. lib. 12. cap. 6.

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quòd honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquàm præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataque passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitate per annos tres, sexq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deiecta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcósque

E

F

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

Στάσεως τοῖς δυνατοῖς ἰουδαίων ἐμπεσούσης, κεφ. καθ' ὃν καιρὸν ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διεφέρετο περὶ ὅλης συνείας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἔτον, ἦν φιλοτιμία δι' ἣν αὐτοῖς περὶ δυναστείας, ἑκάστου τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτάσσεσθαι, οὐσίας μὲν εἰς τῶν ἀρχιερέων ἐπεκράτησας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς αὐτόχον, ἱκέτευσαν αὐτοῖς ἡγεμόνα χρήσασθαι, εἰς τλεῦ ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πειθέντας δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένῳ τάλλα, καὶ μετὰ πλείσης δυνάμεως αὖτε ὁρμήσας, τλεῦ τε πόλιν αἱρεῖ κατασκάπτει, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πολεμίῳ προσηγόντων αἰσθλα. ταῖς τε ἁρπαγαῖς αὐτῶν ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας, καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν ἐναγισμάτων ἔπαυσεν ἐπ' ἔτη ξία, καὶ μῆνας ἑξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον ἀφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἅπασιν ὁμοιον, ἐδείματο· περὶ οὗ αὖθις κατὰ χώραν δηλώσομεν. αὐτόχῳ γε μὲν, οὔτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, οὔθ' αἱ φόνων, ἢ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μικρὸν ὧν ἐδεῖτο τλεῦ πολιορκίαν ἐπιθεῖναι, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρίφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ ὗς θύ-

ὑπὸ τὴν βωμὸν θεοὺς ἃ πάντες μὲν ἠπείθουν, ἐσφάττοντο δ' οἱ δοκιμώτατοι. ὁ δὲ βακχίδης ὁ παρεσκευασμένος ὑπ' αὐτοῦ φρούαρχος τῇ φυσικῇ θηριωδίᾳ τὰ ἀσεβῆ τῶν παραγγελμάτων τῇ ἀνομίᾳ οὐδὲν ἔλειπεν ὑπερβολὴν, καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀξιολόγους ἐκάκιζόν τε, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐδείκνυτο τῷ ὄχλῳ ὅλην ἀλώσεως τῇ πόλει μέχρι τῆς ὑπερβολῆς τῶν ἀδικημάτων τοὺς παρόντας εἰς ἀμυναν παρώξυνε. ματθίας δὲ υἱὸς ἀσαμωναίου τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνομα, συναγείρας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν αἴρει τὸν βακχίδην. καὶ φυγὴν μὲν δείσας τὸ πλῆθος τῶν φρουρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. θορυβουμένων δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, αἰθαῤῥήσας, κάτεισι, καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς αὐτόχου στρατηγούς, καὶ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ὑπὸ τῆς εὐθηνίας εἰς εὐνοσείαν, καὶ δι' ὃ τὸν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀρξας τῶν σφετέρων ἐκάντων, τελευτᾷ ἰούδᾳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τὸν ἀρχὸν. ὁ δὲ, οὐδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτίοχον ὑπελάμβανε, τὰς τ' ὑπηκόους συνεκρότει δυνάμεις, καὶ πρὸς ῥωμαίους φιλίαν ἐποιήσατο φιλίαν, καὶ τὸν ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τὸν χῶρον εἰσβαλόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀπέκλινεν. ἀπὸ δὲ θερμοῦ τοῦ καταπτώματος, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν ἐν τῇ πόλει φρουρὸν, οὕτω γὰρ ἐκαλεῖτο, καὶ ἐμβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν κάτω. τοῦτο δὲ τοῦ ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κέκληται. κυκλώσας δὲ τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῶν προτέρων μεμιασμένων, βωμόν τε ᾠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῶν σφαγισμῶν ἤρξατο. λαμβανούσης δὲ ἀρτὶ τὸ ἱερὸν κατάστημα τῆς πόλεως τελευτᾷ μὲν αὐτίοχος. κληρονόμος δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τῆς πρὸς ἰουδαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς αὐτίοχος γίνεται. συναγαγὼν οὖν πεζὰν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ εἰς πενταχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινὸν. βηθσουρὸν μὲν οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ δὲ τὸν τόπον ὃς καλεῖται βηθζαχαρείας, στενῆς οὔσης τῆς παρόδου ἰούδας ὑπέστησε κατὰ τῆς δυνάμεως. πρὶν δὲ συνάψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, περιϊδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ, καὶ περιχρύσοις περιτειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν εἶναι αὐτοῦ τὸν αὐτίοχον εἶναι, τῷ τε ἰδίῳ ἐπέρρωσε πολὺ, καὶ δι' ἀνάγκης τὸ σῶμα τοῦ πολεμίων, ὅπῃ τὸν ἐλέφαντα διώρυσσεν. ἐφικέσθαι μὲν οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως, οὐχ οἷός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος. ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν γαστέρα πλήξας, διηκόντισεν ἑαυτὸν, καὶ συνέβησε ἐπ' αὐτόν, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγάλοις ὀπτασίαν, θείῳ δικαίας ἐν δυτέρῳ τὸ ζῷον. ὁ γὰρ ἐλεάζαρος τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ὤν, καὶ εἰ συνίδοι δι' ὅ τι τὸν αὐτίοχον, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ἂν ὁ τολμήσας, τῷ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπρᾶς καθορθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ καὶ κλῆσιν τοῦ ἀδελφοῦ ἡ ὅλης θεραπείας. καρτερᾶς μὲν γὰρ ἰουδαίοις καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο,

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur; optimus verò quisque propterea crucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit.

Denique Matthatias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit; veluti prioribus profanatis: aramque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis aurei ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum supereminèret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus; nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

Ant. lib. 12. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

sed à regiis secunda fortuna vsis, numeróque præstantibus superati sunt: multísque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibíque dies paucos commoratus, penuria vtensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factísque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

A πλήθει δὲ ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνιτικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. Ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ ἀπάνην τῆς ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν ἱκανὴν φρουρὰν, ὅσην ὑπολάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερεύουσαν εἰς τὴν Συρίαν. πρὸς δὲ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. προσγινομένων δ' ἐκ τοῦ ἔθνους πολλῶν, καὶ τοὺς ἐκ τῆς μάχης ὑπομνησάντας, κατὰ κώμην ἀναδόσεων συμβάλλῃ τοῖς ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦς, καὶ φανεὶς ἄριστος ἐν τῇ μάχῃ, πολλοὺς τε τῶν πολεμίων ἀπέκτεινας, ἀναιρεῖ. καὶ μὴν ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ὑπὸ Γαβαλδαίων ἐπὶ τοῦ ἀπόλου φερομένων.

Ant. lib. 12. cap. 18.

CAP. II. De successoribus principum à Ionatha vsque ad Aristobulum.

CVm autem successisset ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs se ageret, suámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quódque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem forriter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron subactis præsidiis: aduersúsque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis auiditatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendúmque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multísque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipse periit in conuiuio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobúsque filiis in custodiam conclusis, certos misit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturiùs Hyrcanũ susceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 3.

Ant. lib. 13. cap. 14.

C

Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Ἰωνάθης, Κεφ. β'.
τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ ὡς φυλακῆς ἦν αὐτὸν, καὶ τῇ πρὸς Ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. πρός τε τὸν αὐτόχου παῖδα ἐφιλανθρώπησατο. οὐ μὴν τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ζύφων γὰρ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ αὐτόχου παιδὸς, ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ καὶ φοβούμενος, ἥκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαΐδα πρὸς αὐτόχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ Ἰουδαίαν στρατεύει. εἶτ' ἀπολαβὼν ὑπὸ τοῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἧτταν ὠργισμένος, κτείνει τὸν Ἰωνάθην. σίμων δ' ἡγεμονικῶς ἀφηγούμενος τῆς στρατιᾶς, αἱρεῖ μὲν Γαζαρά τε καὶ Ἰόππην, καὶ Ἰάμνιαν τὴν προσοίκων, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν ἄκραν τῆς φρουρᾶς κρατήσας. αὖθις δ' ἥττηται καὶ αὐτόχῳ συμμαχῶν κατὰ ζύφωνος, ὃν ἐν δίψει πρὸ τῆς ἐπὶ μήδους στρατιᾶς, ἐπολιόρκει. ἀλλ' οὐκ ἐδυσώπησε τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν συνεξελὼν ζύφωνα. μετ' οὐ πολὺ γὰρ αὐτόχος κινδυνεύων τὸν αὐτῷ στρατηγήματα δυνάμεως δηώσαντα τὴν Ἰουδαίαν ἀπέπεμψε, καὶ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ τὰ γηραιὸς ὢν, νεανικώτερον ἀφηνιάσατο τοῦ πολέμου, τοὺς μὲν τοῦ ἰδίους ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῶν ἐρρωμενεστάτων στρατηγήσας, αὐτὸς δ' μοίρᾳ τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ κἀν τοῖς ὄρεσι στρατοχήσας, πάσας κατέτεινε τὰς ἐπιβουλάς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τῆς τῶν μακεδόνων ὑπηκοΐας, μετὰ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, Ἰουδαίους ἀπαλλάττει. θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ βουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς αὐτοῦ τήν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐν φυλακῇ ἔχει, ὑπὸ τὸν τρίτον Ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἐπεμψε. φθάνουσι δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος προαγγεῖλαι εἰς τὴν πόλιν ἐπύθοντο, πλέον τοῦ λαοῦ πεποιθὼς, κατά τε μῆνιν τοῦ πατρὸς κατορθωμάτων, καὶ μῖσος τῆς πτολεμαίου δολιότητος. ὥρμησε δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξωσθεὶς δὲ μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου παχέως διωκόμενος ἤδη τὸν ὑρκανόν.

ζῷ ὁ

καὶ ὁ μὲν, ὥσπερ ἐλέχθη μικρὸν ἔμπροσθεν, ὅτι τὴν ὑπὲρ Ἱερειχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται, κωμασάμενος δὲ τὸν παρόντα ἀρχιερωσύνῃ ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μετὰ τάχους ὅτι πολεμαῖον ὥρμησε πεμφθήσεσθαι τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. προσβαλὼν δὲ τῷ φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, πλὴν τὸν δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πολεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τὸν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προσιόντων ὅτι τὸ τείχους εἰς δυσωπούμενον ἠνίζετο, καὶ δάκρυσιν εἰ μὴ θᾶττον ἀπαναστὰς διωκεῖλει. πρὸς δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἴκτος εἰσῆει, καὶ δίκη. ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν οὔτε πρὸς τὰς αἰτίας, οὔτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ καταπτύσει τὸν παῖδα. μὴ πρὸς τοῦ αὐτῆς ὕβρει δυσκλεᾶ σύτα, φείσασθαι τῶν δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πολεμαίου θάνατον ἀθανασίας ἕξει, διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν παρηνόμησεν. ὁ δὲ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ δάκρυσμα τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὰν δὲ κατίδοι τυπτο[μ]ένην τε καὶ παρατιλλομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τὸ πάθος ὅλος ἦν. τελουμένης δὲ ἀγὰ ταύτας τὰς πολιορκίας, ἐπέστη τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατ' ἐπταετίαν ἀργεῖται παρὰ ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. κατὰ τοῦτο πολεμαῖος ἀνίησι τὰς πολιορκίας ἀπαρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φόνῳ πρὸς ζήνωνα τὸν ὀνομαζόμενον κοτύλαν, φιλαδελφείας δ' ἕνεκα τύραννον. ἀντίοχος δὲ κατ' ὀργὴν ἂν ὑπὸ σίμωνος ἐπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν δαυίδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀπελόμενος ὑπὲρ τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανίσησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις ταλάντοις, καὶ δὴ καὶ ξενοτροφῶν πρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς οὐσίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος ὅτι μήδους στρατεύσας, καιρὸν ἀμυνῆς αὐτῷ παρεῖχεν, διαθέως ὥρμησεν ὅτι τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων διῄρησεν τῇ μαχιμωτέρων. μεδάβων μὲν οὖν καὶ σαμαίαν ἅμα τοῖς πλησίον, ἔτι δὲ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς οἷς τὸ χουθαῖον ἔθνος οἱ προσοικοῦντες τὸ ἐκπαλαι τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ἱεροῦ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας, καὶ δωρὸν καὶ μάρισαν. προελθὼν δὲ καὶ μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ὅδε σεβαστὴ πόλις ὑπ' ἠρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὴν ὀχυρώσας, τοὺς υἱεῖς ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ, ἀναστρέψουσιν καὶ αὐτίοχον. ἦν οὐδὲν ἀνίσχυρον, λιμοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἀφάσθαι καὶ τῶν ἀνθρωπείων. ἐπεκαλοῦντο ὁ βοηδὸν, αὐτίοχον τὸν ὀνομαζόμενον σιδήτην. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ἀναστρέψουσιν καὶ αὐτὸν τὰς πύλας. καὶ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει. οἱ δ' ὅτι τῆς σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτὴν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξανδρα-

A & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggraſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratréſque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: coſdémque præcipitandos, B niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem; dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum C impellebatur: modò verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: torúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyran- Ant. lib. 13. num. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit cap. 18. exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatíſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, pri- E múſque Iudæorum priuatis opibus alere perenna cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt F Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & Ant. lib. 13. Idumææ non paucas alias ciuitates, & præ- cap. 16. 17. terea Doreon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerétur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium G cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterũ intra murũ concludũt, & expugnata ciuitate ipſam diruunt: & habitatores eius

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi,& ipsam peruaserunt,& agros intra Carmelum omnes,inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo. Antigono. Iuda. Esseo. Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cui eius causa de fortuna quispiã quereretur. Deniq; tria vel maximè præcipua solus habebat.nã & gẽtis princeps, & põtifex erat, & præterea prophæta:cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo,maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, cuenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quammaximè petiuit, plúsq. in honorem fratris ascẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũntes,& armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódq; maxima caterua stipatus,vt illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno hábere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

Πρὸς δὲ τὰς δι' ἐναντίας αὐτῷ τοῦ Ἰωάννου, καὶ τῆς ἀδελφῆς, φθόνῳ ἐγείρει τοὺς τῆς δυναστείας, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συμβαλόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἠττῶνται. τὸ λοιπὸν δὲ βασιλεύοις ἐν δυσδαιμονίᾳ ἰωάννης, καὶ κατὰ τὸν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐνιαυτοὺς ὅλους καὶ τεσσαράκοντα ἕνδεκα, δὶς πέντε μῆνας τελευτᾷ, μακαριώτατος ὢν καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τρία γοῦν τὰ κεφαλαιώδη μόνος εἶχε, τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ τοὺς δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ δεξιοῦσι κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν κατασφαλῆ ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης δυδαιμονίας ἀπέκλινεν. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, διαδήματι μὲν δεδήμενα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἐφ' οἷς μὲν ἔζεις, ἐξ οὗ κατέλαβεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῆς δὲ ἀδελφῆς, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν αὐτάρχειον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦγεν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἱρχθεισι δύσας, ἀπεμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα δεινεχθεισαν ἐφ' ἧς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ δεδεμένην διαφθεῖραι δεδημένην. ἐπιέρχεται δὲ αὐτὸν ἡ πίστις εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτάρχειον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας καινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ ἐν τούτῳ ἐν ἐβουλῶν, ἐξ οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐπεσκεύασαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα διπίσει τῆς λεγομένης ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λεγομενομένων. ὡς δ' ὁ αὐτάρχειον λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δὲ αὐτάρχειον δὴ πάλαι τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐν ἱερῷ μᾶλλον κακοσκηνοῦν ποιήσαντα τὸ πλέον ὑπὸ τὰδελφοῦ. καὶ τούτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῶν βασιλέως τὴν τε πομπὴν τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλωσαν, καὶ τὸ φρόνημα τοῦ αὐτάρχειου, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρεῖται μετὰ μείζονος σωτάγματος αἰωρήσαν αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνον ἐν βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὸν καταχρῆν. τούτοις κατὰ μικρὸν ἀκων ἐπίστευσεν ἀριστόβουλος, καὶ προσοδὸν τοῦ μὴθ' ὑποπτεύων φανερὸν ἡμέσθαι, καὶ προσφαλίζ πρὸς τὸ ἄδηλον, κελεύσας

ΚΕΦ. γ'

τοὺς σωματοφύλακας σὺν τοῖς τῶν ὑπογαίων ἀλαμπῶν. κατέκειτο δ' ἐν τῇ Βάρει προτεῖχος καλουμένῃ, αὐτὸς

αὖθις δ' Ἀντωνίᾳ μετονομασθείσῃ, προστάξας αὐτὸν μὴ ἀπολέσθαι, κτείνει δὲ τὸν Ἀντίγονον, εἰ μὴ ὅπλων κρατοίη. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς προσιόντας ἄοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πανούργως ἡ βασίλισσα συντάσσεται μετὰ τῆς βουλῆς. τοῖς γὰρ πεμφθεῖσι πείθουσι τὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν δὲ πρὸς τὸν Ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κατασκευασμένα κάλλιστα, καὶ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, καὶ μὴ τὴν ἀσθένειαν αὐτὸς ὑπεῖδεν ἕκαστα κωλύσειν. νεωτέρῳ δ' ἐοικότι καὶ χαρίζεσθαι μᾶλλον, θεάσασθαι δὲ ἡδέως σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ Ἀντίγονος, ἐνῆγε δ' ὑπὸ ἀδελφοῦ δεῖσθαι μηδὲν ὑποπτεύσαντος, ἐχώρει μετὰ τῆς ὁπλων ὡς πρὸς ὑπεῖδεν ἐκεῖνον. γυμνούμενος δὲ κατὰ τὸν σκοτεινὸν παρῆλθον, ὃν στράτωνος ἐκάλουν πύργος, ὑπὸ τῆς σωματοφυλακικῆς αἱρέσεως, εἶθ' ὑπὸ δολοφόνου, ὅτι πᾶσαν δύνοιαν καὶ φύσιν, κόπτει δεξιολαβὴ, καὶ οὐδὲν οὕτω τῆς ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν, ὃ τοῦ φθόνου μέχρι παντὸς αὐτέχει. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν τούτῳ τὸ ἰουδαϊκὸν; ἐοικότως ἐμοὶ γοῦν, οὐκ ἔστιν ὅτι μὴ αἰσθέσθαι ἡ ψυχὴ ἐν προαγγέλμασιν. ὡς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν Ἀντίγονον ἐθεάσατο παιόντα δεξιᾷ τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς γνωρίμους αἰκεκραγμένον, ἦσαν δ' οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῆς μαντευτικῆς, παπαῖ, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προπέπτωκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῆς ὑπ' ἐμοῦ προῤῥηθέντων διέψευσται. ζῇ δὲ Ἀντίγονος οὗτοσὶ σήμερον ἐφείλων ὑποθανεῖν. χωλὸν δ' αὐτῷ πρὸς στράτωνος ἐκάλουν πύργος ἔμπροσθεν. καὶ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθέν ἐστιν, ὧραι δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες, ὃ δὴ δὴ χρόνος σπεύδει τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰπὼν, συνθεσπὸς ὑπὸ συμφοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον, ἀριθμὸς ἀπόντων ἦγγέλλετο κατὰ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ στράτωνος ἐκάλουν πύργος, ὁμωνύμως τῇ Καισαρείᾳ παραπλησίως τῇ Καισαρείᾳ καταπεφυκός. τοῦτο γοῦν τὸν μάντιν διετάραξεν. ἀνεσκοπούμην μὲν δὴ τὸ τῆς μύσεως μεταμέλεια, νόσον ἐνοσηπότι. καὶ πρὸς ἐννοίας τοῦ φόνου τῷ ψυχῷ ἔχων ἀεὶ τεταραγμένῳ, συνετήκετο, μέχρι τῆς αὐλάγχων ὑπ' ἀκεφάτου τῆς λύπης ἀπαρτηθείσης, ἄθρουν αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τὶς τῆς πρὸς τὴν θεραπείαν παίδων ἐκφέρων, δαιμονίᾳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀπόγονος ἔσφαπτο, καὶ φαινομένοις ἔτι τοῖς ὑπὸ τοῦ φόνου σπίλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπῆξε χεῖρι. ἤρθη δ' ὀδυρμὸς οἰμωγῇ τῆς θεασαμένων, ὥσπερ ὑπόπτης τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ὑπὸ καταπεισάντος τὸ αἷμα. τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐσέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλουμένοις καὶ βιαζομένῳ, τἀληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοῖς τε ὀφθαλμοῖς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ σπάσας ὅσον ἐν αὐτῷ δυνάμις, εἶπεν, οὐκ ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά με ταχεῖα μήτεισις δίκη φόνου συγγνοῖς. μέχρι ποῦ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τὴν ἀδελφῷ καὶ μητρὶ κατάκειτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ὑπαπείσω κατὰ μέρος τοὐμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθρόον τοῦτο,

A pòst autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: necnon & ipsi Antigono qui præciperent missi, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bel-
B licum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm aliò discussurus sit libenter eũ videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque documentum præbuit, omnem beneuolentiam
C iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam ludam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papę, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante
D me veritas interiit, mearúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus
E nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quòd vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingraueſcit: sempérque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate visceribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia
F numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad rescíendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vímque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille
G cùm lacrymis oppleſſet oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbum fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguiné meũ? simul totũ accipiant:

neque iam meorum viscerum inferias fortuna deridcat. His dictis ilicò moritur, cùm non plus anno regnasset. Vxor verò fratre eius vinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contētum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cū Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea verò quàm ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem sita erant, vbi preciosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis post cladem viribus, aggressus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorū. Nam plerunque epulæ seditiones accendunt, nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis subactis, tributóque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cúmque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem cōgressus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidiis totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse verò elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accēdit. Fit autem etiam tunc superior, crebrísque præliis non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit, nequaquam tamen victoriis lætabatur, quoniam regni sui vires consumeret. Vnde armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónam pacto eos sedare posset: dicerent, si moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa sceleratè fecisset. simul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accersiuerūt. qui cùm his maiorū præmiorū spe facilè parauisset, veniissétque cum exercitu, miscentur auxiliis eius Iudæi circa Sichimam. Vtrosq; tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cū haberet rex Iudæis quoq; propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersæ autē partis essent equitum tria millia, peditūq; *Ant. lib. 13. cap. 19.* *Ant. lib. 13. cap. 20.*

A καὶ μηκέτι τὰς ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἀπολαύχων χοὰς ἐπιεργολυίδω τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, διὸ θεὸς τελευτᾷ, βασιλεύσας οὐ πλεῖον ἐνιαυτοῦ. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα φερόντων δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τοῦ ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, διὰ χρημάτων εἶχε. γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν λαὸν ἐργον

B ὀπιπλησθέντα πολεμᾶν συμβολὴ, πολὺν ἀσωμὸν ἠρηκότα, καὶ πολλοὺς μὲν αἰεὶ τοῦ πολεμίων, ἡ δὲ νίκη πρὸς πολεμαῖον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ὀδὸς ὑπὸ τῆς μητρὸς κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, ἀλέξανδρος γαδάροις τὸ πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ ἀμαθοῦντος, ὃ δὲ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τοῦ θεοῦ Ἰορδάνου, τὰ πλούσια δὲ τοῦ Θεοδώρου τῶν ζώντων κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος. τά τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως δορυφορικὰ αἱρεῖ, τοὺς τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς ἀλέξανδρος, καὶ ξαπόμενος εἰς τὰ Γαλιλαίαν, αἱρεῖ ῥάφειαν τε καὶ Γάζαν, καὶ Ἀνθηδόνα τὰ αὖθις ὑφ' Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως Ἀγριππιάδα ὀνομασθεῖσαν. ἐξαναστοδισαμένῳ δὲ ταύτας, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς δυνάμεσιν αὐτῶν στάσεις ἀνίστανται. καὶ

D ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γίνεσθαι τῆς ὀπιβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ἦσαν, σύεσις γὰρ οὐκ ἐδύνατο μισοφόρους, διὰ τὸ ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῶν ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀραβίας ἐπῆλθε. καὶ ταύτῃ ἐλῶν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ὀπιτάξας, ἀνέστρεφεν ὀπὶ ἀμαθοῦντα. Θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς δυ-

E νάμεις αὐτῷ καταπλαγέντος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὀβόδᾳ τῷ ἀράβων βασιλεῖ προλοχήσαντι κατὰ τὸν γαυλάνιτιν, ἐνέδρας αὐτῷ γυμνωθείσης, πᾶσαν ὑποβάλλει τὴν στρατιὰν συνωθοῦσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντελεῖσαν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισοῦν τὸ ἔθνος κρείττονα εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, καὶ μά-

F χαις ἐπαλλήλοις οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίους Ἰουδαίων ἀπέκτεινεν ἢ ἕξ ἔτεσιν. οὐ μὴν ὑφεῖναί γε τὰς νίκας τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀπαλίσκων, ὡς τε παυσάμενος τοῦ ὅπλων λόγοις ἐπιχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποστασιάζοντας. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, καὶ τὸν ἔρωτον τὸ ἔθνος κρείττονα εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, καὶ μάχ

μύριοι πεζοὶ χίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διαπρυόντουσι οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῶν παρ' ἀλλήλοις ἀποστάσεων. δημήτριος μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. ἀλέξανδρος δὲ, τοὺς ἅμα δημητρίῳ ἰουδαίους μεταπέμψων ἐλπίσας. ὡς δ' οὔτε οἱ ἰουδαῖοι συνέμιξαν, οὔθ' οἱ ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διεκείνοντο ὕδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῷ ἀλεξάνδρου μισθοφόρῳ καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ὑπὲρ ἐξακισμύριων. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς διατάξεως, ὡς δόξαι ἀμφοτέροις. οὔτε γὰρ δημητρίῳ παρέμειναι νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. τοιούτῳ τινὶ ῥοπῷ οὐκ ἤνεγκε δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τόγε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῶν συμμάχων, κατέθυντο τὰς ὀλοφυρσάς. συνεχὴς δὲ πρὸς ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀποκτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς βεμεσελὶν πόλιν. καὶ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε εἰς ἱεροσόλυμα. φρένοσε δ' αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν τὰ δ' ὠμότητος. ἦ γὰρ ληφθέντων εἰς ἑκατοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε ταῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς τε τῇ αὐτυχασιασῶν κατὰ τὴν ὀλιοῦσαν νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τῆς φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὀλίγου μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ ποιήσας, ἀνεπαύσατο τῶν ὅπλων.

A millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios; Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam quo minus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & B fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permansere: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde C digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemeselim ciuitatem compulit, eáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in D conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

Κεφ. ιγ'. Κίνεται δὲ αὖτῷ πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντίοχος ὁ καὶ διονύσιος ἐπικληθεὶς, δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν, τελευταῖος δὲ τῷ ἀπὸ σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, σφετερίσεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιπατρίδος παραλίου, καὶ τῆς ἰόππης αἰγιαλοῦ διαφορὰν φάραγγι βαθείᾳ. πρὸ δὲ τῆς τάφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐνετεκτήνατο, τὰς ὁμβρίους ἐμβολὰς ἀποφερεῖσθαι. οὐ μὴν ἐῤῥᾴθη γε τὸν ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τῷ τάφρῳ χώσας, διήλασε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέοντος δ' ἐπὶ δεύτερον τῶν πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν διὰ τοὺς ἐπὶ τοὺς ἄραβας ἦει. τῷ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τῶν μάχῃ, ἔπειτα τῶν ἵππον ἐξαίφνης ἐπιστρέψας, μυρίαν δ' ἐν τῷ ἀριθμῷ, ἀτάκτοις ἐπιπίπτει τοῖς περὶ τὸν ἀντίοχον. κατερᾶς δὲ μάχης γλυκυθυμίᾳ, ἕως μὲν περὶ τῷ ἀντίοχος αὐτὸς εἶχεν ἡ δύναμις αὐτῷ. καὶ περ αἰδέσιμον τοῖς ἄραβας φονεύσιμοι, πεσόντος δὲ, καὶ γὰρ προσκυνεῖσθαι ἀεὶ τοῖς ἡγεμονικοῖς θαμβοῦσθαι, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῶν, ἐπὶ τὰ τῆς διατάξεως, καὶ τῇ φυγῇ διαφθείρεται. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κανὰ κώμην,

E Rvrsus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: F nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossísque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet cum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quãuis eũ passim Arabes trucidarẽt. Vbi verò procubuit (succurrẽdo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximáque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos,

Cap. 13. De bello Alexandri cum Antiocho & Aretа, déque Alexandra & Hyrcano.

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damascẽi Ptolemęo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syrięque cædes regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: triplicique ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autẽ requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiã sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neque pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltro parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memoraui) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq. his nimia superstitione nihil abnuẽdum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

A σπανίει τῆς ὑπηκοΐων αἰχμαλωσίας σπείρη πλεὼ ὀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου δαμασκηνοὶ μὲν τὸ πρὸς πτολεμαῖον τὸν μινναίου μῖσος, ἀρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' εὐθὺς ὅπη τὸν ἰουδαίων, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, καὶ σπασθήκας ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος δὲ, πέλλαν ἑλὼν, ὅπη γέρασα ἦεν πόλιν, τῆς θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ ζῶσι τοὺς φρουροὺς ἀφειβόλοις ὑποτειχίσας, διὰ μάχης τὸ χωρίον προσλαμβάνει. καταστρέφεται δὲ καὶ γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὸν ἀντίοχου φάραγγα καλουμένην, πρὸς οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἑλὼν, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ προδόσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, ζῆλα πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐθνῶν προσεδέχθη διὰ τὸν διωγμόν, καὶ λαμβάνει τὸν ἀνάπαυσιν τοῦ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. τεταρταίας δὲ

B προσόδοις πυρετῷ ἐνοχλούμενος, ὡήθη διακρούσασθαι τὸν νόσον, πάλιν ἀναμένων θεραπείαν, διὸ δὴ γυμνασίαις ἀκαίροις ἑαυτὸν ὑπεβάλλετο, καὶ βιαζόμενος πρὸς δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις, ἀπήλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις τρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ πρὸς τοῖς ὀκτὼ ἔτη. καταλείπει δὲ τὸν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πιθανισμένος ταύτῃ μάλιστα νεῦ ὑπακούσαι

C τοῖς ἰουδαίοις, ἐπεὶ δὲ ὠμότητος αὐτὴ μακρὰν ὑπερβάλλουσα, καὶ τὰς πατρωνίας αὐξησαμένη, τὸν δῆμον εἰς δύνοιαν προσηγάγετο. καὶ οὐ διέλιπε τὰς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γυναῖον, ζῆλ' δόξαν εὐσεβείας. ἐκείνου γὰρ δὲ τὰ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παῖδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, ζῆλ' τε τὴν ἡλικίαν ἀποδείκνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον. ὃ δὲ

D τὸ ἐνοχλεῖν θεὸς τῆς ὅλων, τὸν δ' νεώτερον ἀριστόβουλον, ζῆλ' θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. θεραφούσται δὲ αὐτῇ ἐς τὸν οἰκουσίαν φερισαῖοι, συνταγμά τι ἰουδαίων, δοκοῦν δ' σεβέστερον εἶ τῆς ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρως ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πειστὸν δή τι προσῦχεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη θεὸ τὸ θεῖον. οἱ δὲ τὸν ἀπλότητα τῆς αἰδεσίου κατὰ μικρὸν ὑπόντες, ἤδη καὶ διοικηταὶ τῆς ὅλων ἐγίνοντο, διάκειν τε, καὶ κατάγειν εἰς ἐθέλοιεν, λύειν τε

E καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν βασιλούσης τῆς βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀναλώματα, καὶ αἱ δυσχέρειαι, τῆς ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοικεῖν, δ' ἰσχυρὰν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, δ' πλασίονα κατέσπα, καὶ ξενικὰ συνήγαγε οὐκ ὀλίγα, ὡς μὴ μόνον κρατυνεῖσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβερὰν τοῖς ἔξωθεν εἶ δ' ἰουδαίας. ἐκράτει δὲ τῆς μὲν ἄλλων αὐτὴ, φαρισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλοῦσι γοῦν πρὸς τῆς δυσκόλων, φίλον ἀλεξάνδρᾳ γεγενημένοι, κτείνουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γεγονέναι θεὶ

F τῆς ἀνασταυροθέντων ὑπὸ τῶ βασιλέως ὀκτακοσίων. ἐπῆγον δὲ τὸν ἀλεξάνδρᾳ εἰς τὸ μὴ τοὺς ἄλλους δύσχρηστος εἶναι, τῆς παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐνδιδόασι δ' ὑπὸ δ' ἀσθενείας, αὐτῷ ἐσῶ οὐ ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. θεραφούσι ἢ ἀριστοβούλῳ τῆς κινδυνεύοντων οἱ φεύγειν δυνάμενοι. κἀκεῖθεν

G φεύθει

φρείθη τ μητέρα, φείσασθαι μὲν ἀξίωμα τῆς αὐ-
δρὸς, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μή τινας ὑπείληφεν,
ἐκ τ πόλεως. οἱ μὲν ἐν δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθη-
σαν ἀνὰ τ χώραν. ἀλεξάνδρα δ ἐκπέμψασα ὅτι δε-
μασκὸν στρατιὰ, θεόφασις δ' ἦν πτολεμαῖος ἀεὶ θλί-
βων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλο-
γον ἐργασαμένην. πειρᾶται δ τὸν ἀρμενίων βασιλέα
θεόσκαθεν ὁρμῶντα πτολεμαΐδι, ἔκ τε πολιορκίαν καὶ κλεο-
πάτραν, συνθήκαις καὶ δώροις ὑπηγάγετο. φθάνει δ'
ἐκεῖνος ἀπαναστὰς ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβλη-
κότος εἰς τ ἀρμενίαν λεύκολλυ. κἀν τούτῳ νοσούσης
ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων ἀριστόβουλος τὸν
καιρὸν ἁρπάσας μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχε δὲ πολλοὺς καὶ
πάντας ἄνους ἀφ' ἑαυτοῦ θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῶν
ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μι-
σθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα.
πρὸς ταῦτα ἀνιαρότατον τὸν ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτεί-
ρασα, τῷ τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας ἀριστοβού-
λου καθείργνυσιν εἰς ἀντωνίαν. φρούριον δ' ἦν πρὸ
βορείου κλίματι τοῦ ἱεροῦ πρόσκειμενον, πάλαι μὲν
ὡς ἔφην βαρις ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυ-
χὸν τῆς προσηγορίας, ὅτε κατέστησαν τοῦ ἀντωνίου, κα-
θάπερ ὑπό τε τοῦ σεβαστοῦ, καὶ ἀγρίππα, σεβαστὴ, καὶ
ἀγρίππιας, πόλεις ἕτεραι μετονομάσθησαν. πρὶν δ'
ἐπεξελθεῖν ἀλεξάνδραν τὸν ἀριστόβουλον, τῆς τἀδελ-
φοῦ καταλύσεως, τελευτᾷ διοικήσασα τὴν ἀρχὴν
ἔτεσιν ἑνέα. καὶ κληρονόμος μὲν ἦν τῶν ὅλων ὑρκα-
νὸς, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισε. δυνά-
μει δ' καὶ φρονήματι, πρόσχεν ὁ ἀριστόβουλος. ἡνιμέ-
νης δ' αὐτοῖς περὶ τῶν ὅλων συμβολῆς περὶ ἱεριχοῦν-
τα καταλιπόντες οἱ πλείστοι τὸν ὑρκανὸν, μεταβαίνου-
σι πρὸς τὸν ἀριστόβουλον. ὁ δὲ μετὰ τῶν συμμείναντων
φθάνει συμφυγὼν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, καὶ κυριεύσας
τῶν πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, ταῦτα δ' ἦν ἡ ἀριστο-
βούλου γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων, ἀμέλει πρὶν ἀνηκέστου πά-
θους, διελύθησαν, ὡς τε βασιλεύειν μὲν ἀριστόβουλον,
ὑρκανὸν δ' ἐκστάντα τ ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ
ἀδελφὸς βασιλέως. ὅτι τε τοῖς ὁρῶσι τὰ ἐν τῷ ἱερῷ,
καὶ τῷ λαῷ πρεσβεύοντος φιλοφρόνως ἀλλήλοις ἀ-
σπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκείας. ἀριστοβούλου μὲν
δὴ, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν
ἀριστοβούλου οἰκείαν.

Κεφ. ε.

ΔΕος ἦ τοῖς τε ἄλλοις τῷ ἀριστοβούλῳ ὀχθηρόν ἐμπεπ[illegible] παρ' ὑπόδικα κεκτήσαντος, & μείζονα αὐτοπάσῃ πάλαι ὁρμισθμίᾳ. γένος δ' ἦν ἰδουμαῖος πρῶτόν τε σὺν καὶ πλούτῳ τ ἄλλης ἰσχύος πρω-
τεύων τ ἔθνους. ὁ αὐτὸς ἦ ἅμα καὶ τὸν ὑρκανὸν ἀρέτᾳ πρωτεύοντα τῷ βασιλεῖ τ ἀρχαίας, ἀναπτήσασθαι τ βασιλείαν ἐπῄδε, καὶ τ ἀρέτην δίκαιαν τε τ ὑρκανὸν, καὶ καταγαγὼν ὅτι τ ἀρχήν. πολλὰ μὲν τ ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος ὁρῶν ἀλλὰ, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τ ὑρκανὸν, παρῄνει δίκαια. & ὡς πρέπον ἐπὶ τὸν ὕπτιον λαμπρὰς πρᾶξεις τὰ βασιλείας, ἀφροντίστως χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι δ' ὑρκανὸν, στερηθέντα τ καὶ τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. προκατασκευάσας δὲ ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τ πόλεως ὑποδιδράσκει, καὶ σωτόνως φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην πέτραν ὁρμᾷ ζ. βασίλειον αὖτη τῆς ἀραβίας ὄξιν. ἔνθα τῷ ἀρέτᾳ τ ὑρκανὸν ἐσχηκέναι

matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat; illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat; omnésque pro ætatis fauore fidissimos; vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cóiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobulus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactꝰ (erat enim ibi in custodia vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquã grauius aliquid accideret, ea lege in concordiã rediit, vt regnũ quidẽ Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset; domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Ant. li. 14. cap. 1.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

Ant. li. 14. cap. 2. 3. 4.

METus verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum, Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlq; admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóq; cursu in oppidũ quod Petra dicitur salu° euasit: ea est Arabiæ regio. Ibi postquã Hyrcanum in manũ regis Aretæ tradidit;

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, receùs à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vtrísque vt sibi potiùs adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum eis Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cuitam ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quàm regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parére. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quódque iustè regnaret, multis prosè dictis in castellum rediit. & cùm iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

καὶ πολλὰ μὲν καὶ θορυβήσας, πολλοῖς δὲ δώροις ὑπελθὼν, δυοῖν δυνάμεων αὐτῷ παρεσκευασμένων τὴν κατάξουσαν αὐτὸν, μιᾷ δ' αὖτη, πεζῶν τε καὶ ἱππέων, πάντε μυριάδες, πρὸς μὲν οὐκ αὐτέσχεν Ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς Ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἀν ἔφθη κρατῆσαι ληφθεὶς, εἰ μὴ σπεῦσας ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπαναστὰς αὐτοῦ τοῖς κρημνοῖς, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρτιμαχίας ὑπὸ Πομπηίου μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς Τιγράνην. ὡδηγούμενος δ' εἰς Δαμασκὸν, ἐλαυνόμενον προσφάτως ὑπὸ Μετέλλου καὶ Λολλίου, καὶ τούτους μεταστήσας, ἐπεὶ δὲ τὰ κατ' Ἀριστόβουλον ἐπύθετο, καὶ θάμβει ἐφ' ἕρμαιον ἐπείχθη. παρῆσαν γοῦν εἰς τὴν χάραν, πρέσβεις δ' ἄνωθεν ἦσαν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάστου δωρήσασθαι πειρῶντες. ἐπῆρε δ' αὐτὸν τὰ Ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα. πᾶσιν τοίνυν λαβὼν σκῆψιν, ὑπικνουμένοις πρὸς τοὺς Ἄραβας, ἀπέλυε Ῥωμαίους καὶ Πομπήιον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς Φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγείς, καὶ πάλιν εἰς Δαμασκὸν σκαιώρος. ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχεσθαι τοῦ μὴ ἀλόφυαι, πᾶσαν ἤδη τὴν δυνάμιν ὑπισυλλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, καὶ δὴ τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ἑξακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Ἀντιπάτρου Φαλλίωνα. ὑρκανὸς δὲ καὶ Ἀντίπατρος τὴν ἀραβῶν ἀφαιρεθέντες, μετάφερον ὅλην τοὺς ἐναντίους τὴν ἐλπίδα καὶ ἐπεσθαι Πομπηίῳ ὅπλων τὴν συρίαν εἰς Δαμασκὸν ἦκον, ἐν ᾧ καὶ τὸν παταφρόνουσι, καὶ δίκαι δώροις, οἷς καὶ πρὸς ἀρέταν ὁμολογίαις χρώμενοι κατηπάτουν, μισοῦσιν μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατέχει δ' ὅλην τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τὴν τείχεσιν καθ' ἡλικίαν ἐφεστῶντα. οὐ μὴν οὐδὲ ὁ ἀριστόβουλος ὑπάρει, πανοικὶ τὴν σπάρτα διαφθείρας, παρῆν τὸ καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε λύειν, βασιλικώτατα κακοσμικὸς ἑαυτόν. ἀδοξήσας δὲ πρὸς τὰς διαφθορὰς, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν τοῖς χρείαις ταπεινότερον τὸ φρόνημα, ὑπὸ δυσανάλωτος ζηλοτυπίας. πρὸς ταῦτ' ἀναγκάσας πομπήιον, πολλὰ καὶ τῆδε ὑρκανὸν ἱκετεύοντα, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀπαλαιβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ δὲ παρελαύνων πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἦκεν ἐς κορέας, ἔνθεν ἡ ἰουδαίων ἀρχὴ χάσκα, καὶ τὴν μεσόγαιον ἀνύοντων, ἀκούσας συμπεφωνῆσθαι τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δ' ὄρος φρούριον ἦν πάνυ φιλοτίμως ὀξυκορυφώσαν ὄρεσιν ὑψηλοῦ καὶ μύθου, πέμψας, κατοκνοῦντα αὐτὸν ἐκέλευε. τὴν δὲ, ἰδὼν μὲν ὁρμὴν καταμηνύοντα διαστικάτερον, ὀχυρώτερον δὲ μᾶλλον, ἢ ὑπακοῦσαι. καθεῖρξε δὲ τὸ πλῆθος ὀρύσσοντας, καὶ παρήνουν οἱ φίλοι σπένδεσθαι τῷ βασιλεῖ ἡσυχῇ, αὖσιν αὐτοκράτορι. οἷς πειθόμενος πρὸς πομπήιον, καὶ πολλὰ μὲν τὸ δικαίως ἄρχειν ὁμολογήσας, ὑπόπρηος πρὸς τὸ ἔρυμα. πάλιν τὸ τοῦ ἀδελφοῦ προκαλουμένου κατιέναι, καὶ ὀμόσαντος μὲν τὸ δικαίως, ἄπιστον μὴ κωλύοντος τὸ πομπήιου. μέσος δ' ἦν ἐλπίδος καὶ δέους. καὶ κατῆλθε μὲν, ὡς δυσκόλως πομπήιον πάντ' ὀνησόμενον αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὴν ἄκραν, ὡς μὴ προκαταλύειν δόξειεν αὐτὸς.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴ τοι πομπήιος ἐξίστασθαί γε τῆς φρουρίων ἐπέλθοιεν αὐτοῖς, ἢ ἀπαγγελμα τῶν φρουράρχων ἐχόντων μόνας τὰς ἀρχὰς τῶν αὐτοχειρίοις ὅπλοις, ἠνάγκαζεν αὐτὸς ἑκάστοις γράφειν ἐπιστολὰς, ποιεῖν μὴ τὸ φρουρὸν χθες, ἀγανακτήσας ἦ, ἀνεχώρησεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν φρὸς πομπήιον. ἐπ' ὀλίγον δὲ ἐδόθη χρόνου τοῖς ἀπαγγελίαις, ἀθρόως εἶπετο, καὶ φροσπίπτοντι τὸν ὁρμὸν ὁ μιθριδάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτοῖς ἤδη ἱεριχοῦντα, εὖθυ τὸ δ' ἰουδαίας πότιστον, φοινικά τε παμπόλυν, καὶ βάλσαμον τρέφ. ἔστο λίθοις ὀξέσιν ὄπιτεμόντες τὰ φρόμνα συλλέγουσι κ' τοῖς τομαῖς ἐκ δακρύων. καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐπὶ τῷ χωρίῳ μίαν ἐπαύλιαν, ἕως ὄπτιος ἦλθε φρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς ἢ τὴν ἔφοδον ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπήντα, χρημάτων τε ὑποχέσει, καὶ τῷ μὲν πόλεως ὅπλα παραδώσειν κ' ἑαυτὸν, παλεπαίνοντα κατασέλλει τὸν πομπήιον. οὐ μὴν τό γε τῷ ὡμολογημένων ἔφερε. τὸν γὰρ ὅπλα τῇ κωμῇ τῷ χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀριστοβούλου φρονοῦντες, οὐδὲ ἐν τῇ πόλει δέχονται. φρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήιος, ἀριστόβουλον μὲν ἐφρούρει, φρὸς ἢ τὴν πόλιν ἐλθὼν, φρεισκόπει ποῖ φρόσβαλλη, τήν τε ὀχυρότητα τῷ τείχων δυσμεταχείριστον ὁρᾶν, καὶ τὸν φρὸ τούτων φάραγγα φοβερὰν, ἡ τὸ ἱερὸν ἐντὸς κ' φέρεγγος, ὀχυρώτατα τετειχισμένον. ὡς τε τὰ ἄστεως ἀλισκομένου, δ' δυτέραν εἶναι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις, ἀλαπροσωπ' δὲ δι' πολὺν χρόνον, στάσις τῷ ἔνδον ἐμπίπτει, τῷ μὲν φρὸ ἀεὶ συβουλὸν πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα, τῷ δὲ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων, καὶ οἱ πομπήιῳ τὰς πόλας. πολὺ δὲ τούτους εἶναι δι', ἀφορῶντας εἰς τὴν τῷ ῥωμαίων δύταξίαν. ἠτιῶντο δὲ τὸ ἀεὶ συβουλὸν μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀναχώρει, καὶ τὴν σωμάπουσαν ἐπ' αὐτῇ τῇ πόλει γέφυραν διακόπτοντες αὐτοχεῖν εἰς ἕκατον παρεσκευάζοντο. τῷ δὲ ἑτέρων δυνατῶν ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια παραδιδόντων, δι' μὲν ταῦτα πομπήιῳ σὰ τῷ ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν φείσονα, ἀσπάσιος μετὰ στρατᾶς. ὃς δυνάμενος φρουρᾷ τὴν πόλιν, ἐπεισὶ τῷ εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφευγότων ἀδύνα λόγοις ἐπῳδῆ συμβλῶσι, τὰ πάντ' εἰς φρόσβολὰς δύξέπιζεν, ἔχων τοὺς φρὸ τὸν ὁρκὸν, εἰς τε τὰς ὅπλοις, ἐ τὰς ὑπαρχίας φρόθυμους. αὐτὸς δὲ κ' τὸ φρόσαρκτον κλίμα τῶν τε ταφρον ἔχυ καὶ τῶν φάραγγα πᾶσαν ὕλλων συνφορύσης τὰς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν τὸ ἀναπληρῶ, δυὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῷ ἰουδαίων πάντα τρόπον εἰργόντων αὐτῶν. κἂν ἀτέλεστος ἔμεινε τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόν, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ὅπαρχον ὁ πομπήιος ἐν αἷς πάντας ἔργου δυὰ τῶν θρησκείαν χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕλου, τῆς κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς στρατιώτας. ὑπ' μόνου γὰρ τῶν σώματος, ἀμύνονται καὶ τοῖς σάββασιν. ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ὄπισήσας τῷ χώματι, καὶ φρόσαγαγὼν τὰς ἐκ τύρου κομιδείσας μηχανᾶς, ἐπιεζεῖτο τῷ τείχει. ἀϊσσαλλον δ' οἱ πρόβολοι τοὺς καθύπερθε κωλύοντας. αἰτεῖχον δ' δι' πλεῖστον οἱ κ' τοῦτο τὸ μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat; hísque præpositos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguissima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus: supplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutissima munitione circumdatum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęsitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius regémque liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, vt ad vltimum vsque resisteret, instruebatur. Cùm autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisque domum regiam tradidissent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. Hísque præsidiis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacé persuadere poterat, omnia quæ circum erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet atacriter animatis. Ipse verò ad partes septentrionales fossámq; valléq; replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per se opus esset difficilimũ, propter immẽsã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterẽt, mãsissẽtq; labor imperfect⁹, nisi Pompeius obseruatis dieb⁹ septimis, quibus Iudęos religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerẽ cumulare præcepisset inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotísque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent;

Ant lib.14. cap.7.8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligētissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcédere ausus est Sylle filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam pauliſper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, salutí quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atq; adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiū purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter capriuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumclusit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quā Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itémque Azotū, & Iamniam, & Aretusā:

A σῶμα δὲ τῶ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήιος τάλλα φ κατηρείας τοις ιουδαίοις ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα τὰ μηδὲν ὠφελούσας τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνειλουμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, οὕτω θυσίας καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἐναγισμοὶ, καὶ πᾶσα θεοσεβεία κῦ τάκριβὲς ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, καὶ οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν ἀφῆ τῷ βωμῷ φονευόμενοι, τῆ καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τ θρησκείαν ἀπέσησαν. ἔσ-
B τω γὰρ μετὰ τῆς πολιορκίας, μόλις σφα τῆ πύργον καταβρήξαντες εἰσέπεσον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ γ πρῶτος εἰσβιβῶας τολμήσας τὸ τεῖχ, σύλλα παῖς ἦν φαύστου κορνήλιου. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φούριός τε καὶ φάβιος. εἵποντο δ' ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον ἔθνος, καὶ ἀφειδοῦντες παντα ῆ τοὺς ιουδαίους, ἔκτεινον, οὐ μὴν τῷ ναῷ προσφθόνουτας, οὐ δ' ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις
C τοὺς πολεμίους ὑπόντας βλέποντες, ἀθορύβως ὅπη τὰς θρησκείας ἔμενον. ἀσιδήρους δὲ, καὶ θυμιῶντας ἀπισφάττοντο, καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τίθεσαν σωτηρίαν. πλέονες δ' ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀπίστως ἀπώλοντο, καὶ ῆ τῶν κρημνῶν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς ἀπεσφοῦν, καὶ τὸ θεῖον τὸ τεῖχος δ' ἔνιοι μὲν ὑπὸ τῆς ἀμηχανίας, ὑπέφρησαν, καὶ συγκαίεσθαι γον. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀπῆρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ' ὀλίγοι
D μὲν πάνυ πεπεσεῖν θαυμαστῶς δ' ἐγένοντο πλείους. ἐδίη δ' οὕτως ἐν τ τότε συμφορᾶς καθήψατο τὸ ἔθνους, ὡς τὸ τῶν ἀόρατον ἅγιον σκεπαλυφθὲν ἐπὶ τῆ ἀλλοφύλων. παρελθὼν γὰρ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁ πομπήιος εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρίναι τῆ ἀρχιερεῖ, τά τ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε & λύχνους, καὶ θήκας, καὶ τραπέζας, καὶ θυμιατήρια ὁλόχρυσα. πάντα, πλῆθος τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ τῆ ἱερᾶ
E χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. οὔτε δὲ τούτων, ὕστ' ἄλλου τινὸς τῆ ἱερᾶ κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ κῆ μέμίαν ἡ ἀλώσεως ἡμέραν, καθάπερ τὸ τὸ ἱερὸν τοῖς πρώτοις ἐκέλευσε, καὶ τὰς ἐξ ἔθους θυσίας ἐπιτελεῖν θυσίας, ἃς ἔτι δεσπόζας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, παίτε ἄλλα περὶ θυμότατον ἑαυτὸν ἐν τῆ πολιορκία ἐπιδεικόντα, καὶ διότι τὸ κῆ τῶν χόρων πλῆθος ἀπέσησεν ἀριστοβούλου συμπολεμεῖν ἀρημπόντων. ἐκλύτε ὑπερ ἐπὶ τοσοῦτον
F ἀγαθοῦ στρατηγοῦ τὸν λαὸν δύοια πλέον ἢ δεῆ προσηγάγετο. ἐν γ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη & ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ' αὐτὸς & θεῖος ἀντιπ. κῆ τοὺς μὲν ἀπαντήτους & πολέμιν πολεμίκ κολάζει φοῦσαν ἢ κῆ τοὺς μετ' ἐκείνου ῥωμαίων ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις διαρησάμενος, τῆτε χώρᾳ κῆ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπατίοις φόροις. ἀφῆκε δὲ ἔθνος, καὶ τοὺς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑπάτῃ τῆ κατ' ἐκεῖνο καιρῶ ῥωμαίων στρατηγῆ καταίτειαι ἐδίῳ, αἳ πεῦ σὺν χρηματίζουσαι τῆ κῆ τῶν κοίλων συρίᾳ ἐλλιμένων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις ἀφεῖλεσεν. ἀπεκτίζε δὲ καὶ γάδαρα, ὑπὸ ἰουδαίων κατεσκαμμένα, χαθερείτῃ τινὶ τῆ ἰδίων ἀπελεύθερον ἀνακτίζων χαρίζόμενος. ἀλλὰ θέρσον δ' ἀπ' ἀσπίδων, καὶ τοὺς ἐν τῆ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθείσαντες κατέσκαψαν,

ἅπαν, σκυθόπολίν τε, καὶ πέλλαν & σαμάρειαν, καὶ ἰάμνειαν, ἄζωτον, καὶ ἰάμνιαν, & ἀρέθουσαν,

ὁμοίως

ὁμοίως ἢ κὴ τὰς Φιλιστίνες, γάζαν, ἰόππην, δῶρα, κὴ
τὴ πάλαι μὲν, στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον ἢ
μεταπεσοῦσαν ὑφ' ἡρῴδου βασιλέως λαμπρότατοις
κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν καισάρειαν. ἃς
πάσας τοῖς γενικοῖς ἀποδοὺς πολίτας, κατέζευξεν εἰς τὴ
συνεχῆ ἐπαρχίαν. ἐφ' ἁπάσαις ἢ ταύτην τε καὶ τὴ ἰου-
δαίαν κὴ τὰ μέχρις αἰγύπτε κὴ εὐφράτε σκηνῇ διέ-
πφθ, κὴ δύο τὰ ζεύγματων, ὡς τὰς ἀπὸ χιλιάδας εἰς ῥώμην
ἀποστέλλοι, τὴ ἀριστόβουλον ἄγων μὲν ἠδη φυγὰς ἀχθαλώτον.
δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος
μὲν, ἀλέξανδρος, ἐκ τῆ ὁδῦ ἀπεδιδράσκει. συνὴ τὴ ἀ-
δελφὰς ὁ νεώτερος αὐτῷ γόνῳ, εἰς ῥώμην ἐκομίζετο.

Κεφ. ς. Κᾶν τούτῳ σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν,
τὴ μὲν πέτραν εἴργετο τὴ δυχωρείας. ἐπορθῆ ἢ κὴ
τὰ ἄλλα πάντα, καὶ τούτῳ ἢ καὶ λοιμῷ. ἐλιμώττε
δὲ ὁ στρατὸς, ἐπεὶ τὸ ἱρκανὸς ἐπεβοήθ. δι' ἀντιπά-
τρε γὰ πάντα δεια πέμπων, ὃν καὶ καθίστη σκαύρος ὄντα
συνήθη θεὸς ἀρέταν, ὅπως δὴ χρήμασι ἀλύσαι τὸ
τὴ πόλεμον. πείθ ἢ δ' ὁ ἀραψ, ξιακόσια δύνατα τάλαντα,
καὶ πάντας σκαύρος ἐξήγε τὴ ἀραβίας τὴ δύναμιν.
ὁ δ' ἀντίπατρος τὴν ἀριστοβούλου παίδων πομπήϊον ἀλέ-
ξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρεῖ ἦν ὑπ-
καφὴ, κὴ τὴν ἰουδαίαν κατέξειχεν. ἐδόκ δ' αὐ ταχέως
καταλῦσαι αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥιφὸν ὑπὸ
πομπήϊου τεῖχος ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάῤῥει
θεοσεβῶν, εἰ μὴ γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκαύ-
ρου δόχος, τά τε ἄλλα ζηλωτὸν ἀπέδειξεν ἑαυ-
τὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ ἢ δείσας
θεὸς τὴν ἔφοδον δύναμίν τε πλείω συνέλεγε,
ὡς ζηνίδας μυρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους ἢ κὴ πεντα-
κοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ ὅπλα δεια τῆ χρείων ἐτοίμα-
ζεν, ἀλέξανδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μαχαιρουῦν-
τα θεὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος δὲ μὴ μέσης
τῆς στρατᾶς μέρκον αὐτώνιον θεοπέμψας, αὐτὸς ἐπ-
ετο τὴν ὅλην ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ θεὶ αὐτίπατρον
ὁπλίκιοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῆ ἰουδαίων, ὧν μά-
λιχος ἦρχε καὶ πτολεμαῖος, συμμίξαντες τοῖς θεὶ
μέρκον αὐτώνιον ἡγεμόσιν, ὑπ' ἰώσεπον ἀλέξανδρε, καὶ
μετ' οὐ πολὺ παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος.
σουμβαίνει δὲ τὴν τῆ πολεμίων δύναμιν οὐχ ὑπο-
μείνας ἀλέξανδρος ἀναχώρει, καὶ πλησίον ἤδη ἱεροσο-
λύμων ἡσύχαζεν, ἀναγκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κα-
τὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, ὧν ξιχίλιοι
μὲν ἔπεσον, ξιχίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγ συν
τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλέξανδρειον. γαβίνιος δὲ
θεὸς τὸ ἀλέξανδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς δ-
ρας ἑστρατοπεδευμένους, ἐπειρᾶτο συγγνώμης τυγ-
χάνοντας, θεὶ τὴ ἡμαρτημένων, θεὸ μάχης αὐτοὺς θεσ-
αγαγέσθαι. μηδὲν δὲ μᾶλλον φρονοῦντων ἀποκτεί-
νας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἔρυμα. κατὰ
ταὐτὰ ἀρίστου εἰ τὴν μάχην, ὁ ἡγεμὼν μέρκος αὐ-
τώνιος, παντάχου μὲν γνησίως φανεὶς, οὐδαμοῦ δ' ἧσ-
σον. γαβίνιος ἢ τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φεύγοντας κα-
τέλιπεν, αὐτὸς ἐπὶ τὰς μὲν ἀποστάτους πόλεις, κα-
θιστάμενος, τὰς δὲ κατεσφαλμένας, ἀνακτίζων. συνε-
πολίσθησαν γοῦν τούτου κελεύσαντος, σκυθόπολίς
τε, κὴ σαμάρεια, κὴ ἀνθηδών, κὴ ἀπολλωνία, κὴ ἰάμνια,
καὶ ῥάφια, καὶ μάρισά τε, κὴ δῶριος, καὶ γάμαλα,

A necnon & maritimas: Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: cásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum du-
B cens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. Ant. lib. 14. cap. 9.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt cccc. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæámq; depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Ara-
E biæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáq; Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerũt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexãder autem, quòd tum in vnum confertã hostiũ multitudinem sustinere nõ poterat, abscessit. Cúmque Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissíque sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cũ reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorũ venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisq; interfectis, reliquos in castellum concludit. In
G hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarẽt, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iãnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

& Azorus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs vrgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoscí delictis orans, & quæ sibi paterent castella, Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus etuit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterísque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis quarto Hiericо, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nó multo pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tétabat. Deinde cognito quòd Gabinius Sisennam & Antonium & Seruiliũ duces contra se cũ exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depositó, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v M. propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteríque mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Impetum autem Romanorum suprà quàm poterat, per biduum remoratus postremò capitur: & cũ Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum cõiugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui seuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexãder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

καὶ ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαὶ τῆς οἰκουμένης ἀστυφίλοις ἐφ' ἑκάστης συνιόντων. μὴ ὢν τὸν τούτων ὑπομένειν ἐπαγόντων πρὸς τὸ ἀλεξάνδριον, ἐπέρρωσε τὴν πολιορκίαν, ἐξ ὧν τὸ ἀλέξανδρος ἱκετηρίους ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν, καὶ συγγνωσθῆναί τε τῆς ἡμαρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ συμφέροντα φοβούμενα φράσειν, ὑπισχνίαν, καὶ μαχαιρεῦντα. αὐθις δὲ καὶ τὸ ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα γαβίνιος ἀποδυσάμενος τὸ ἀλεξάνδρου μῖσος, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δ' ὑπὲρ αὐτῶν πόλεμον. παρῆν δ' μεγαλοψυχῶν τὸν γαβίνιον, καὶ διὰ τῆς ῥώμης ἀρχμαλώτων, τὰ τε ἀνδρὸς, καὶ τῆς ἄλλων τέκνων, μὴ δὲ ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑπηκόον καταγαγὼν, καὶ τῷ τῶ ἱερῶ ἀφῆκεν κυδωνίαν αὐτῷ, καθίστησι τὴν ἄλλην πολιτείαν, δὴ φορτικὸς τῆς ἀρίστων. διῆλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνέδρους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις φορτίξας, τὸ δὲ γαδάρων. οἱ δ' ἵνα συντελῶσιν εἰς ἀμαθουῦντα. τὸ τέταρτον, εἰς ἱερειχοῦντα κεκλήσθω, καὶ τρὸ πέμπτῳ σεπφωρεῖς ἀπεδίχθη πόλις τῆς γαλιλαίας. ἐσεμβὼν ὢν ἐξ εἰδὸς ὑπερβασίας ἐλαθυρροθόντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείαι διῳκοῦντο. μετ' οὐ πολὺ γε μὴν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων, ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς ἐπ' αἰῶν ὑπεστήσατο, τοὺς μὲν, ὑπὸ μισοῦντας μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλεξάνδρειον, αἰθαλήζειν ἐπεσεβεῖτο. ὡς ὢν γαβίνιος ὑπὸ στάσιν καὶ αὐτοκίνητον ἐπιστολὴν γραπὰ ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γοῦν ἀσχάρει ὑπὸ μαχαιρουῦντος. καὶ τὸν μὲν ἄχρηστον ὄχλον, ἀπέφρτισατο. μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὁπλισμένους, ὄντας ὡς ἀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ πευθόλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μεθ' ἑλλήνων. ῥωμαῖοι δ' ἐπακολούθουν, καὶ ἐγγυτάτω συμβολὰς μάχης πολλὰς μὲν οἱ ἐκ τοῦ ἀριστόβουλον δικαρτέρως ἐγκαίνιζόμενοι. τέλος δὲ βιαζόμενος ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, ἐκ δὲ χιλίοις αὐέφυγον εἰς πνα λόφον. οἱ δ' λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ ὀχυρώσαντες τὴν φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχαιρουῦντα συνελαύνουσιν. εἶθα δὲ τὸν πρώτην ἐπιστέγει ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρημίοις ἐναυλισμένοις, ἐν ἐλπίσι μὲν ἰδίᾳ ἄλλην συναθροίσειν δύναμιν, αὐοχὴν τε πολέμου ἐλπίζοντος, καὶ τὸ φρούριον κρημνοῖς ὠχύρω. φορτισάντων δ' ῥωμαίων, ἐκ δύο ἡμέρας ἀπηχεῖν ἐκ δύναμιν, ἀλίσκεται, καὶ μετ' ἀπηγόμενος τῶν παίδων, ὃς ἔπεμψε ῥώμης ἐπὶ συναπόστασιν, δεσμωτης δὴ γαβίνιον αὐήχθη, καὶ ὑπὸ γαβίνιος πάλιν εἰς ῥώμην. τῶτον μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ διῆλθε εἰς ἰουδαίαν, γαβίνιος δ' ὑπεσταλὰν ἐλλείποντος, τῇ ἀριστοβούλου γυναικὶ τῶν αὐτὰ τῆς φυγάδος τῆς ἐρυκάτων ὁμολογημένα. γαβίνιος δ' ὑπὸ παρθους ὁρμηθεὶς στρατεῖον γένεται πολεμῷ ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέφας ἀπ' εὐφράτου, κατῆλθε εἰς αἴγυπτον. ὑπηντιάζοις εἰς ἅπαντα χρώμενος καὶ ἡ στρατιὰ, μήκιστά τε αὐπαίξειν. καὶ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ ὑπηκόους, ὁ αὐπάτρος παρεσκεύα. καὶ δὴ καὶ ταύτῃ ἰουδαίους φερομένους τοὺς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρασκευὴ γαβίνιον ὑπέστησε. τῶν δ' ἄλλων

συείας πρὸς τὸν γαβίνιον χωρισμὸν κινδύνους, καὶ ἰουδαίους πάλιν ἀπόστασιν ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβούλου

μαχίσπ

μεγίστην δ' συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς κατ' τλω χρόνον ῥωμαίους ἀνελεῖν. φεύγει ὁ γαβίνιος δείσας, ἤδη γ παρὼν αὐτ' αἰγύπτου τοῖς τῆδε θορύβοις ἡσυχίαν ἄγοντος, δύο τινας μόνους τῶν ἀφεστώτων αὐτῷ πρόσθεν ἀποστείλας μετέπεμψεν, συμβούλους γ ἀλλ' οὐδὲ ταύτης ἔτυχε μνείας, ἀλλ' εὐθὺς ἐξῆλθε πρὸς μάχην, ὑπάντων δ' οἱ ἰουδαῖοι. κ συμβαλόντων ἐκεῖ τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν αὐτῶν ἀπέθανον. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἰσοπαλὲς ἐφυγε. κ γαβίνιος ἐλθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, φεύγ τὸ ἀντιπάτρου βούλημα κατεσκέπτετο τὴν πολιτείαν. εὗρεν ὁρμήσας, καθαιρῶν τε μάχῃ κρατῶν, καὶ μιθριδάτην κ ὀρσάνην φυγόντας ἐκ πάρθων, κρύφα μὲν ἀπέπεμψε, φανερὰ δὲ τοῖς στρατιώτας ἔλεγε διωκέναι. κἀν τούτῳ κρᾶτος ὁ αὐτοῦ ἥδιδος ἐλθὼν, φθάλαμβάνει συρίαν. ἔστι εἰς τὸν ὅπ πάρθους στρατείαν, τὸν τε ἄλλον τ ἐν ἱεροσολύμοις ναοῦ χρυσὸν πάντα φορείλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἥρεν, ὧν ἀπέσχετο πομπήϊος. ἥβας δὲ τῶν δύο τάλ, αὐτὸς τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. φορεῖ ὧν, οὐ νῦν καιρὸς λέγειν. πάρθους γ μὴ τὸν κρᾶτον ὅπ ἥβαβάνην εἰς συρίαν ὡρμημένους, αἰσίκοττε καίσιος εἰς τλω ἐπαρχίαν ἥφυγόν. φορεποιησάμενος δ' αὐτοὺς ὅπ ἰουδαίαν ἐπείγετο. κὰ ταῖς μὲν ἄλλαις ὁδοῖς, εἰς ζωσυρίους ἰουδαίων ἀφαποδίζεται. πτείνει δὲ κ πευθόλαον, τοὺς ἀριστοβούλου στασιαστὰς ὅπ σωσιγένους. τῷ φόνῳ δὲ ἰῶ συμβουλος αὐτίπατρος. τούτῳ γαμοῦντι γυναῖκα τῶν ὅπ σῶν ἐξ ἀραβίας εὐφρὼ τοὔνομα, πάσαρες μὲν υἱὸς γίγονται. φασαήλος κὰ ὁ βασιλεὺς ἀνδρ ἡρῴδης, φερὸς οἷς ἰώσηπος κὰ φερόρας, κὰ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος γ τοῖς πανταχοῦ δυνατοῖς φιλίας τε κ ξενίας, μᾶλιστα φερσογένει τ ἀράβων βασιλέα, ἥβη τ ὅπ γαμίαν. κἀπιῤῥᾴθει τὸν φερὸς ἀριστόβουλον ἀπέλαυνε πόλεμον, σκεύῳ φορὰ καταθήκην ἔπεμψε τὰ τέκνα. καίσαρος γ κ συνθήκας κ συγκλείειν ἀλλ' ἄφρον αἰσχρᾶσαι ὅπ τὸν δύφεσ τὴν ὑπ' σρεψε, πάρθους ἥβαβάνην ἀπώρξων, φεῖ ὧν ὐ ἐτέροις ἐφοῦμεν.

Κεφ. ζ. ΚΑῖσαρ γ πομπήϊε κ τῆς συγκλήτου φυγόντων ἐπὶ τ ἰόνιον, ῥώμης κ τ ὅλων κρατήσας, αἴτησι μὲν τ δισμυρίων τὸν ἀριστόβουλον. φορᾶδει δ' αὐτῷ δύο τάγματα, κ τάχος ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ φερὶ τὴν ἰουδαίαν, δ' αὐτῷ φερσοίξεσθαι. φθάνῃ δὲ ὁ φθόνος, καὶ τλῳ ἀριστοβούλου φερθυμίαν, καὶ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν αὐαιρεθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ πομπηΐου φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι μετέσχεν. ἐκρύπτο δ' ἐν μέλιτι συντεθραμμένος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' αὐτωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. αἰωρεῖ γ κ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος πολίτης ὑπὸ σκηπίωνι ἐν αὐτοκράτορι, παμπήϊε τῶν ὅπ σύλλαντας, καὶ ῥωμαίοις ἐλαφρὸς κατηγορείας φερὶ τ ἐκείνου, ὧν ῥωμαίους ἔλαφε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτοῦ πτολεμαῖος ὁ μιναίου φθιλαδέλφου, ἐς ἐκείνῳ δ' ὑπὸ τῷ λιβάνῳ χαλκίδος, φιλιππίωνα τ υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος ὑποστάσας τῆς ἀριστοβούλου γυναικὸς ἀντίγονον, κ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ φερὸς τὸν πατέρα ἀπήγαγε. ἔλαβε δ' ἔφυν γαμεῖ τλῳ νεωτέρων, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τῷ

A & maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia

B sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is *Ant. lib. 14. cap. 13.*

in Parthiæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat,

C abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captíque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Ari-

D stobuli eolligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiúsque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autè cópulso ad otium per códitiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. *Ant. lib. 14. cap. 14.*

CÆsar autem post senatus & Pompeij fu-

E gam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm

F & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quo- *Ant. lib. 14. cap. 15.*

que filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his,

G quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram porempto filio: huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solùm Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vlterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque sese traderent Mithridati, atque ille Deltá iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: eúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliisque rebus honorando, amicissiméque tractando, dignum æmulatione reddidit: ciusdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

Ant. lib. 14. cap. 16.

CAP. VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cęsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrē accusare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cū fratribus iniquissimè pellerent, multísque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur: quódque in Ægyptum

A παῖδὸς δ' αὐτῶν κτείνεται. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μνηᾶς τὴν Ἀλεξάνδραν, ἀπολὼν τὸν υἱὸν, καὶ ὑφ' ἑαυτὸν γάμον, κηδεμονικώτερος ἦν πρὸς τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς. Ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὸν Πομπηίου τελευτὴν μεταβαὶς, ἐθεράπευε καίσαρα. καὶ πρόθυμος μὲν Μιθριδάτης ὁ Περγαμηνὸς, μὴ ἧς ἦλθε σὺν αἰγυπτίοις δυνάμεως εἰργόμενος ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολῶν, ἐν Ἀσκάλωνι κατέμενε, τοὺς τε Ἄραβας ξένος ὢν ἔπεισεν ὁπλοφορῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦγεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς χιλίους ὁπλίτας. παρεφόρμησε δὲ καὶ τοῖς ἐν συρίᾳ δυνατοῖς, ὅπλα τῷ βοηθείᾳ, τόν τ' ἔπαρχον τῆς Λιβάνου πτολεμαῖον, καὶ ἰάμβλιχον, ἐφ' οἷς αἱ ταύτῃ πόλεις ἑτοίμως συνεφήψαντο τοῦ πολέμου. καὶ διαῤῥῶν ἤδη Μιθριδάτης τῇ προσχωμούσῃ δι' Ἀντίπατρον ἰσχύϊ, πρὸς τὸ πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενος τὸ διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μὴ τῷ σφῶν ἀνοίγειν δὲ καὶ τῇ προσβολῇ διαπρεπὴς Ἀντίπατρος. τὸ γὰρ κατ' αὐτὸν μέρος τοῦ τείχους διαῤῥήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν σφῶν αὐτοῦ. καὶ πλεῦσαι μὲν ἐάλω, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, ἔφραγον αἱ τῶν Ὀνίου προσαρδευομένων χῶραν κατέχοντες. ἦσαν δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. ταύτας Ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὁπλοπόδια τῇ δυνάμει παρασχεῖν. ὅθεν οὐδὲ οἱ κατὰ Μέμφιν ἐπὶ εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκούσιοι δ' ὑπεστέλλοντο Μιθριδάτῃ. κἀκεῖνος ἤδη τὸ δίλτα διελθὼν, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χώραν, ὃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται). κινδυνεύοντα δ' αὐτὸν ἐν τῇ παρατάξει σὺν ὅλῃ τῇ δεξιᾷ κέρατι, ῥύεται Ἀντίπατρος ἀφ' ἵππου αἰγαλοῦ τὸ ποταμοῦ. τῷ δὲ καθ' ἑαυτὸν, ἐφέστηκε τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι Μιθριδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ἐξδοκοντα δὲ μόνους τῷ ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ Μιθριδάτης ἐν τῇ ἕωθεν ἀφικνουμένοις. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀδάκρυτος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῶν Ἀντιπάτρου κατορθωμάτων. ὁ δὲ, τότε μὲν τὸν ἄνδρα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ἐφ' ἑαυτῷ κινδύνους ἐπήῤῥωσεν. ἐν οἷς πᾶσι φιλοπονώτατος ἀγωνιστὴς γνώμῃ τε, καὶ πολλαχόθεν τραύμασι χρησάμενος τῷ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. αὖθις τε καταστησάμενος τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε, καὶ ἀτελείᾳ, τῆς τ' ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως οὐδενὸς ἐλάττονα ἐποίησε, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δι' αὐτὸν ἐπικυρῶσαν ὑπέταξε.

ΚΑτὰ ταυτὸ δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς Κλαύδιον τὸν καίσαρα παρῆν, γένει τε Ἀσμωναίων ἀντιπάτρου μείζονος προσκοπῆς ἄξιος. δίον γοῦν ἀποδημοῦντα τὸν πατέρα παραμυθήσασθαι δοκοῦντος ὡς τῷ πρὸς πομπήιον διαφορᾷ, καὶ τῷ τὰδελφοῦ τὴν συμπίονος ὠμότητα μεμφόμενον, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον ἀναμένειν φθονεροῦ πάθους, ὃ δὲ, ὅτι τούτοις ὑπεκρούσθη καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς ἀναπεμπόμενα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάντες ἀπολώλοιεν τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ ἀγαθὰ πόρρω ὀφειλόμενα. καὶ ὅτι τὴν εἰς αἰγυπτίους συμμα-

συμμαχίαν, οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ ἀυτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ δέος τῆς παλαιᾶς διαφορᾶς, καὶ τὸν πρὸς τὸν Πομπήϊον φιλίαν ἀποσειόμενοι. πρὸς ταῦθ' ὁ Ἀντίπατρος ἀποῤῥίψας τὸν ἐσθῆτα, τὸ πολὺ σῶμα ἐπεδείκνυτο τῷ ζαυμάσαντι, καὶ φωνὴ μόνον τὰς εἰς κράσπεδα εὐνοίας, οὐκ ἔφη λόγου δεῖν αὐτῷ, κεκραγότος γε τὸ σῶμα, σιωπῶντος. αὐτὸν δὲ θαυμάζειν τὸν τόλμαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὤν, καὶ ῥωμαίων φυγάδος, καὶ τὸ πονηρότατον ἦ, καὶ σαπρόν, αὐτὸς παῤῥησίαν ἔχων, θαῤῥεῖ παρ' ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν ὕβρεως χείρονα ἑτέρου, καὶ φανερώτατα τυχὸν ἀγαθοῦ τινος, δίον ἀγαπᾶν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νεωτέρων ἐφίεσθαι μεγάλων οὐ τοσοῦτον δι' ἀσέλειαν, ἀλλ' ἵνα ἐυδαίμοσι καταστῇ παρελθεῖν, καὶ χρήσηται καὶ τῷ δόντι τὰς ἀφορμάς. τούτων καὶ σαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, αὐτὸν παῤῥᾳ δὲ ἰωαστείας ἄρχειν ἔδωκεν. ὁ δ' ὅτι περ ἐπηύξησε τὸ μέζον τῆς τιμῆς θεὸν ᾠήθη, πάσης ὅτι μέζονος ἰουδαίας ἀποδείκνυται, καὶ φερόντων τὰ τείχη τῆς πατρίδος αἰσχίστως κατεσκαμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καίσαρ ἀπέστελλεν ὁ τῆς καπιτωλίου χαρακτῆρας, ἔν τε αὐτῷ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ ἐν τῷ αἴθρᾳ ἀρετῆς ἐσόμενον. αὐτίπατρος δὲ κρίσεσι φερομένας ἐκ τῆς συρίας, εἰς ἰουδαίαν ὑπέστρεφεν. καὶ πρᾶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆς πατρίδος ὑπὸ πομπηΐῳ καταβαλλόμενον, καὶ τοὺς αὐτῆ χώρους θυρώδεις ὅπλων κατέστελλεν, ἀπλήκτως ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅπως τὰ μὲν ὑρκανοῦ φερόντως, ἐν ἄλῳ, ἔ καθ' ἡσυχίαν διώσουσι, τὰ τὰ ἰδίων κτημάτων ἔ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. οἷς δὴ πείθοντο ταῖς ψυχαῖς ἐλπίσι τῷ νεωτερίζειν ὅτι κέρδιον οἰκείοις ἐπιτρέπειν, αὐτόν τε φερεσύνην αὐτὴν κινδυνεύοντα διασῶσαι, ἔ ὑρκανὸν αὖτε βασιλείας, τύραννον, ῥωμαίους γε μὲν καὶ καίσαρα πολεμίους αὖθ' ἡγεμόνων, ἔ φίλων. οὐ δὲ ἀπέζευξε μεταπεμψάμενος ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα δ' ταῦτα λέγων δι' ἑαυτῶν καθίστατο τὸν χώρων, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆτα, καὶ βασιλείας ἀπονώτερον. φασάηλον μὲν δὴ τῆς παρθῶν τὸ πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τῆς πιέζ, στρατηγὸν καθίστη. τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, ὅτι τοῖς ἴσοις ἐξῆλιξε εἰς τὸν γαλιλαίας κομιδῇ νέον. ὁ δ' ὢν φύσει δραστήριος, ὅλως δ' ἀνὴρ δεινὸς εἰς τὰ παραγόμενα καταλαβεῖν οὗ ἐξείας τὸν ἀρχλῃστὴν, τὸ θερμὸν τῇ συρίᾳ καταῤῥέοντα μετὰ μεγίστου φόρου, αὐτόν τε συλλαβὼν ἀπέκτεινε, καὶ πολλοὺς τῶν λῃστῶν. ὃ δὴ μάλιστα τοῖς σύροις κατῆρθωκε παρ' ἑαυτῷ. ὑμνεῖτο γοῦν αὐτὰ τὰ κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡρώδης, ὡς εἰς εἰρήνην αὐτοῖς θεὸς, καὶ τὰς κτίσεις ἀσφαλοῦς. γίνεται δ' ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος, ὅτι συγγενεῖ τοῦ μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦντι τὴν συρίαν. πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν ὑφαρπαζόμενον, καὶ φανερὸς ἐφιλοτιμεῖτο τὸν ἀγαθὸν ἔχειν, τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνατοὺς ἐσυνεθιζεν, καὶ δι' αὐτῶν μὲν ἔχειν τὴν πόλιν, μηδὲν δ' ἀπεροκάλως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξυβρίζειν. οἴδεν δὲ καὶ πόλις τις

auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonísque aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, ludæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antiparro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutísque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio diruptos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunísque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine contirentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſequiis regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minùs fidelis, aut benevolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non poteſt, vt liuorem quiſquam in ſecundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximéq; rebus ab Herode geſtis, & crebris nunciis laudes eius per ſingula facta prædicantibus augerentur: à multis tamen inuidis, qui regias infeſtare ſolent, quibúſque Antipatri ciúſq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. Et quàm diu ſic errabit, vt in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare iam procurationẽ, ſed certè eſſe dominos ipſo reiecto: cuius nec mandatis nec epiſtolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illúmque niſi regnet, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipſi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturũ Herodem iubet accerſiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res geſtæ darent, firmata priùs Galilæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſtè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe quoq; id cupiens, abſolutionem decernit. Atque is inuito rege euaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuò fuiſſet accitus. Ruſtúmq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerẽt iratum Herodem abiiſſe, & vt ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex verò eſſe exiſtimás, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolùm propter gentis fauorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiámque illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. Neque opinione deceptus eſt. Namque Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, cõflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent eius impetum, deprecantes, vt & ipſe vindictam minis tantùm, ſolàque indignatione metiretur: regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quòd in iudicium vocatus eſſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neque triſtibus quidem paria referret, ſaluti verò eſſet ingratus. Quòd ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ conſideraret: neque omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſuetudine iuncto

λῶ ἐκ τῆ ἔθνους βασιλικὴ, ἢ πᾶσι ὡδὶ πάντων ὡς δεσπότη τῆ ὅλων. οὐ μὴν αὐτὸς τῆς περὶς ὑρκανὸν εὐνοίας, ὃ πίστεως τε μετακίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν φθονεραῖς φθόνον διαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ὅδη ὑβρὶ ἢ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῆ περὶς τὸ κλέος τῆ νεανίσκου ἐδάκνετο, μάλιστα δ' ἐλύπει τὰ φασκόλου κατορθώματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον δόξης περιέχοντες. πολλοὶ δὲ τῆ ἐν τοῖς βασιλείοις βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἦ τὸ τῆ παίδων, ἢ τὸ αὐτοπάτορ συμφερόντως περσίστατο, λέγοντες ὡς αὐτοπάτορ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆ ὡδὶ χαρίσας τῆ περιμέτων καθέζοιτο τοὔνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. καὶ μέχρι πού πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸ βασιλεῖς ἀπαξίφων; οὐδὲ γὰ εἰρωνδύεται τῶν ὅπλοποιῶν αὐτοῖς ἔτι, φασκοντες δ' εἶ διαστάς παρασαμμίους ἐκεῖνον. ἔτι μὴ τὸ τολὰς δόντος, μηδ' ὅπως λάνθανε αὐτῆ, τοσούτους ὡδὶ τὸν ἰουδαίων νόμον ἀνῆρκεν ἡρῴδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεὺς ἦν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, ἐδεῖ ὅπη δίκην ἦκεν, ὅπα δώσοντα λόγον αὐτὸ σὺ καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οὐ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφιᾶσι. τούτοις κῆ μικρὸν ὑρκανὸς ὀξεχάιστο. καὶ τῶν ὀργῶν τελευταῖον σκρίζας, ἐκάλει κελεύσμονα τὸν ἡρῴδην. ὁ δὲ καὶ τὰ παῖδος ὡδὶ νοῶν τος, καὶ τῆ περιμέτων διδόντων παῤῥησίαν, αἰνίσσεται φρυρᾶς ἀγαλαβὼν πρότερον τῶν γαλιλαίαν. ἦκεν δὲ, μὴ καρτερῶν σίφους, ὡς μήτε καταλύειν δόξειν ὑρκανὸν ἀδραὶ ἄγων δ' ὠάμην, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῆ φθόνῳ. σέξτος δὲ καῖσαρ δείσας ὡδὶ τῆ νεανία, μήπα ὡδὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀπολῃφθεὶς πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς ὡδὶ γαλιλαίων ἐξαῤῥήδων, ἀπαλύειν ἡρῴδην τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δὲ, καὶ ἄλλως ὑρμημένῳ, ἠγάπα γὰ ἡρῴδην, ἀπὸ φηφίζεται. καὶ ἐς ὑπολαμβαίων ἄκοντος τῆ βασιλέως ἐξαφυγεῖν, εἰς δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς σέξτον, ὡδὶ σκοδιαζόμενος οὐδὲν αὖθις ὑπακοῦσαι καλούμενος. καὶ πάλιν οἱ πρεσβεὶ παρόξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργὴν τε οἰχόμενον τὸν ἡρῴδην λέγοντες, καὶ ὡδὶ σκοδιασμὸν κατ' αὐτῆ. πιστεύων δὲ ὁ βασιλεὺς, οὐκ εἶχεν ὅτι χρὴ δρᾶν, ὡς ἐώμενα μείζονα τὸν δήφορον. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ σέξτου καῖσαρος καὶ στρατηγὸς ἀποδείχθη κοίλης συρίας καὶ σαμαρείας, οὐ μόνον τε κατ' εὔνοιαν τῆ ὲν τῆ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ δυνάμει φοβερὸς ἦν, εἰς ἔσχατον δίους κατέπεσεν, ὅσον οὔπω περὶς δοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μὴ στρατιᾶς. ἐ οὐ διήμαρτε τῆς οἰήσεως. ὁ γὰ ἡρῴδης κατ' ὀργὴν τῆς ὡδὶ τῆ δίκης ἀπειλῆς στρατιὰν ἀθροίσας, ὅπη ἱεροσολύμων ἦγε καταλύσων τὸν ὑρκανόν. καὶ ἔφθη τοῦτο ποιήσας, εἰ μὴ περιέχοντες δὲ πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἔκλαυσαν αὐτῆ τὴν ὁρμὴν, ὡδὶ καλεῖσθαι ὠὰ ἀπλῆ καὶ ἀταράχῳ μόνῃ μεῖζον τὰμυναι, φείσασθαι ἦ ἐ βασιλέως, ὑφ' ᾧ μέχρι τοσούτης δυνάμεως περῆλθε. δεῖν τὲ εἰ κληθεὶς ὅπη δίκην παρόξυνοι, καὶ ὡδὶ τὴν ἀφέσεως δύσχρεσιν, ἐ μὴ περὶς μὲν τὸ συνθρασὺν ἀπαίτιαν, ὡδὶ ἦ τὴν σωτηρίας ἀχάριστον εἶ). εἰ δὲ λογιστέον εἴη καὶ παλέμιος ῥοπὰς βραβεύσασθαι τὴν ὀφ', πλεῖστον τὴν στρατιᾶς τὸ ἀδίκου. διὸ δὲ καὶ ὡδὶ τὴν νίκης ὁ χρόνος καὶ πᾶν δύσπον εἶ), μάλλοντα τὴν συμβάλλειν βασιλεῖ, καὶ συνέρῳ, καὶ πολλάκις μὲν εὐεργέτη. χαλεπὸν ἦ ἀδί- & de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

non,

ποτε, πλὴν ὅσον πονηρεῖς συμβούλοις χρώμενος, ὅπῃ σφίσιν αὐτῷ σκιὰ ἀδικήματος. πείθεται δ' οὖν τούτοις ὁ Ἡρῴδης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτάρκεις εἶναι, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν διπλασιάσασθαι τῇ ἕξει. καὶ τούτῳ γένει τῶν ἀπαμείας τὰ κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, κεκίνηται μὲν βάσει δι' εἰς πομπήϊον δύοισαν, δολοφονήσαντος σέξτον καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν παραλαβόντος, τῇ δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, διὰ πεμψείαν τὸ φόνου βάσαι συμβαλόντων μὴ πάσης τῆς δυνάμεως, οἷς καὶ διὰ τὴν αἰρημένου, καὶ διὰ τὸ φιλότατα καίσαρα, φίλους ὄντας ἀμφοτέρους ὁ ἀντίπατρος διὰ τὸν παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, κάρκος ἐκ τῆς ἰταλίας, σέξτου διαδεχόμενος διάδοχος.

Κεφ. θ. Συνίσταται δὲ ῥωμαίοις καὶ πρὸς τὸν καιρὸν ὁ μέγας πόλεμος, καισὶν καὶ βρούτου ἄφνω κτεινάντων δόλῳ καίσαρα καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ζέα καὶ μῆνας ἐπτὰ μείζου δ' ὅτι τῷ φόνῳ ὠλομένῳ κινήμασι, καὶ διαστασιάσαντων πρὸς δυνατοὺς, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχόμενος, πρὸς ὃ συμφέρειν ὑπολαμβάνει. καὶ δὴ καὶ κασσος εἰς συρίαν, καταλειφθόμενος τὰς περὶ ἀπαμείαν δυνάμεις. εἶτα βάσσῳ μὲν κάρκον, καὶ τὰ διεστῶτα τάγματα διαλλάξας, ἤδη δὲ ὑπὸ ἀπάμειαν τὸν πολιορκίας, καὶ ἐμβάλλων ὁ αὐτὸς στρατιὰς ἐπὶ τὴν φορολογῶν τὰς πόλεις, καὶ οὐδὲν δύναμιν ταῖς εἰσφορᾶς ποιούμενος. καλούσης δὲ καὶ ἰουδαίοις εἰσφέρειν ἑπτακόσια τάλαντα, διάσας αὐτίπατρος τὰ ἀπαιτοῦντα τῷ καισίῳ, τοῖς τοῦ υἱοῖς διεῖλεν εἰς προσήκοντα τὰ χρήματα, καὶ πισὶν ἄλλοις τῶν ἐπιτηδείων καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ τινὶ τῶν ἀφανεστάτων. οὗτος δ' ἦν ἀπιστος καὶ ἀδίκημα. φανερὸς δ' ἀπημπολίξατο καίσαρι ἡρῴδης, τὰ ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῆς γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἦν. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βραδυτῆτα καθίσας, αὐτοῖς ἐθυμοῦτο τὴν πόλεσι. γόφνα γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑτέρας τῆς ταπεινοτέρου ὀξαλοπωλούσης, ἐχόμενος μὲν ὡς καὶ μάλιστα αἰσθήσεσθαι, ὅτι μὴ ἀποδύσας εἰσέφερεν. ἐπέσχε τὴν τοῦ τοῦ, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἀποδόσθαι αὐτίπατρος, τριάκοντα ἑκατὸν τάλαντα διαπράσας καίσαρι. οὐ μὴν μάλιχος ἀναχωρήσαντος καισίου, τὸ χάσμα ἐπεμηχανᾶτο αὐτίπατρος, καὶ δὲ τῷ πολλάκις σωτῆρος ἐπιβουλεύσας ἀπεσοβάζετο, ἀποδόσθαι ἀπελθεῖν τὸν ἰορδάνην αὐτοῦ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. αὐτίπατρος δὲ τὸν τε ἰσχὺν καὶ τὸ πανοῦργον τοῦ ἀνδρὸς ὑποδύσας, διαβαίνει τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὸν τῆς ἐπιβουλῆς ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῆς αὐτιπάτρου παίδων ἀφειήσεται. τὸν τε τὸ ἱεροσολύμων φρουρὸν φασάηλον, καὶ ἡρῴδην πεπισευμένον τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκγονοτδύσας, διαλλακτὰς αὐτῷ ποιεῖς τὸν πατέρα πείθει χρίσθαι. πάλιν γοῦν ὑπ' αὐτιπάτρου σώζεται πείσαντος μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον, ἐφ' οἷς ἐπετίθετο. συστάντος δὲ τοῦ πρὸς καίσαρα καὶ βρούτου πολέμου, καίσαρί τε τῷ νίῳ καὶ ἀντωνίῳ, καὶ σι καὶ μάρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συρίας, ἐπῆλθε μεγάλα μέρος εἰς τὰς χρείας. ἡρῴδης δόξαν συμβαλεῖν θαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπαίσης ὅπλα λαβὼν καθίσασι, δύναμιν πολλὴν τε καὶ ἱππικὴν δόντες.

A nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniã Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cũ autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

B

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium se prémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat: Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilęa parte sua, talenta centum attulit, propterèáque inter eximios amicos numerabatur. At verò cęteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eóq; Gophnam & Ammauntẽ, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidé quasi Malichũ interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarũ ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quòd magnũ momẽtũ, vbi vlt popoſcit, Herodes fuisset, ipsũ quidẽ totius Syrię procuratorẽ perficiũt, equitũ illi manu peditũq; attributa:

C

D

E

F

G

Cap. IX. De Romanorum dissidiis post mortẽ Cæsaris & infidiis Malichi. Ant. lib. 14. cap. 20.

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus; vir & aliàs strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor adueniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur; & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causáque contempta, nocte ingressus est. Iteriúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciscereturei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quòd timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ὀ τ τ πολέμε καταλυσιν ὑποδείξῃ κ́αστος ὑπέ-
χετο κ ἰουδαίας βασιλία. συνέβη δ' αὐτιπάτρῳ, τὴν τε
ἰσχὺν τ παιδὸς, κ τ ἐλπίδα αὐτῶν ἀπωλείας γενέσ-
ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, ἐξαφθείρᾳ τινὰ τ βασιλι-
κῶν οἰνοχόων χρήμασι, δῦναι, φάρμακον αὐτιπάτρῳ. κ
ὁ μὲν, ἀγώνισμα τ μαλίχου φονικωμίας γενόμενος,
κ τὸ συμπόσιον θανὼν, τά τ ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ ἐν
ἀφηνίᾳ φερομένων, & τ ἀρχὴν ἀναλαβὼν ἀδικως τε
ὑρκανῷ, & ἐξαφυλάξας. μάλιχος ὀ καθ' ὑπόνοιαν τ
φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀρὰ μὲν ἐπέ-
σθεν. κ δυνατώτερον ἑαυτ κατεσκεύαζεν, ὡπλίτας συ-
λέγων. οὐ γὰρ ὑπέμενεν ἡρώδην ὑπερβάλλοντα. ὃς δὴ κ
παρὼν αὐτίκα στρατὸν ἄγων δῆτα πομπείᾳ τὸν πατρὸς.
φασηήλου δὲ τὸν ἀδελφὸν συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ
φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, ἐξεταστάζειν γὰρ τὸ πλῆθος,
τότε μὲν ἀπολογουμένου τ φονέως τ μάλιχον, κ τ
ὑπονοίας ἀπολύειν ὡμολόγει. λαμπρῶν δὲ πομπῶν
δῆτα τοῦ πατρὸς κηδείας ἐτέλεσεν. ἔταφεὶς δ' δῆτα σαμά-
ρειαν, κατὰ τὰ πατρῷα μνήματα, κατεσκεύασε τ πόλιν. ἑορτὴν
καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας
ἄγων κ πέμπων. ὑρκανὸς ὃ, ἐπῆρε γὰρ δεδοικὼς τ ἔφο-
δον μάλιχος, ἐκώλυε τοὺς ἀλλοφύλοις εἰσαγαγεῖν, ἐφ'
ἁγνοίαις τοὺς ὑπερχωρίοις. ὁ δ τ φερνάσεως κατα-
φρονήσας, καὶ τὸ φερσιάσαντος, εἰσέρχεται δεῖπνον
δόλου. καὶ πάλιν μάλιχος φερσιών, ἔκλαιεν αὐτιπάτρον.
αὐθυπεκίνητο δὲ μόλις ἡρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, κ
καιρῷ δ' ὑπεσολῶν τὴν τὸ παῖδος αἰάρεσιν ἀπο-
δύρετο, κ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετέ-
νεγκε τ φονέα τὸ παῖδος αὐτιπατρείας, & τοῖς ὑφ' ἑαυ-
τὸν χιλιάρχοις λάθρα φερστάττει ἡρώδῃ βοηθεῖν εἰς
φερξιν δίκαιον. καὶ περὶ δὲ λαοδίκειαν ἐλθόντος αὐτῷ
συνήεσαν οἱ πανταχόθεν δωρατοὶ, δωρεάς τε, κ στε-
φάνους φέροντες, ἡρώδης μὲν τούτων τῇ τιμωρίᾳ τὸν
καιρὸν ἀφώρισε. μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ
γίνεται, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα φθᾷ τοῖς τυρίοις. ὑπε-
ξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν
ἀποδρᾶναι παρεσκεύάζετο. παρῆξαν δ' αὐτὸν ἡ τῆς
σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε
γὰρ ἔθνη ἐπανεστήσαν ῥωμαίοις ἤλπισε, καὶ σὺν τῷ
φερὸς αὐτώνιον πολέμῳ φθειρομένου, καὶ βασιλεύ-
σειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας δύμβρας. ἐπεγένετο δὲ
ἄρα τὸ χρεὼν αὐτῷ τ ἐλπίσιν. ὁ γοῦν ἡρώδης φερσι-
δόμενος αὐτῷ τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, καὶ εἶναι δῆτα
δῶρον καλεῖ. παρεσῶτα δ' ἔπεστα τῷ οἰκετῶν πολ
φερὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς δῆτα τὴν τοῦ
δείπνου φθασκευὴν, τῷ δ' ὄντι φερεισφέρειν τοῖς χ-
λιάρχοις ἐξηγεῖτο δῆτα τὴν ἐνέδραν. καὶ εἶναι τῷ κασ-
σίου φερσταγμάτων ἀναμνησθέντες δῆτα τὸν φερὶ τῆς
πόλεως αἰῶνα ὄξήεσαν ξιφήρεις. εὖθα φερεισέπτης
τὸν μάλιχον, πολλοῖς ξαύμασιν ἀναιρεῦσιν. ὑρκανὸς
ὃ φθαρχῆμα μὲν ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσε,
μόλις δ' ἀνενεγκὼν, ἡρώδην διηρώτα τὸς ὁ κτείνας εἴη
μάλιχον. ἀποκεναμένου δ' τινῷ τῶν χιλιάρχων τὸ
κασίου φερσταγμα, κάσιος ἄρα ἔφη, καὶ μὲ καὶ τὸν
παῖδα μου σώζῃ, τὸν ἀμφοτέρων δῆθεν ἀκλεᾶ.
εἴτ' ὃ φερεὼν ὑρκανὸς οὕτως, εἰθ' ὑπὸ δίοις ὁμόσε τῇ
γε φερξῇ χορὰν εἶπεν, ἄδηλον ἰῶ· ἀλλὰ γὰρ μάλιχον
μὲν οὕτως ἡρώδης μετῆλθεν.

Κασσίου

Κεφ. ι. Κασίε δὲ ἀναχωρήσαντος ἀπὸ τῆς συρίας, πάλιν στάσις ἐν ἱεροσολύμοις γίνεται, ἕλικος μὲν στρατιὰς ἐπανασάντος φασαήλῳ, καὶ κτείνειν τὸν ἀδελφὸν ἀμυνόμενος θέλοντος ἡρῴδην εἰς τὸν ἀδελφόν. ἡρῴδης δὲ ἔτυχε μὲν ὢν σὺν φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ δαμασκόν, ὡρμημένῳ δὲ βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατεῖχετο. κἂν οὕτω φασαήλος καθ' ἑαυτὸν ἕλικος ἀμυνόμενος, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τε ἕλικι συμπροήξειε, καὶ ὅτι προορῶν τὸν ἀδελφὸν τὸν μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. ἐμοὶ μὲν αὐτῷ τι πρὸς τὸν ἡρῴδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς αἰ ἀρρωδίαις, πάντα ἄλλα προσελαμβάνει, καὶ κεῖνον ἐκ τῆς μασάδας ἱκέτιν ἀφῆκεν. ἐξήλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, μυρίωνα τὸν τυράννου τύραννον ἤδη βία κατειληκότα τῶν ἐρυμάτων. τοὺς δὲ ληφθέντας τυράννους, ἔσωσε μὲν πάντας, ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, εὔνοιαν ἑαυτῷ προσποιούμενος τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος προσκαλούμενος. ὁ δὲ μυρίων, ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ καισαρος, τυραννίσι πᾶσαν ἀχαλκεύτως τὴν συρίαν. καὶ δὲ τὸ πρὸς ἡρῴδην ἔχθος, συνέλαβεν αὐτῷ πρὸς ἀρίστοβούλου, καὶ τὸ πλέον ἀχὰ φάβιον, ὃν αὐτίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χρημὸς δ' ἦν ἀπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος αὐτῷ· πρὸς τούτοις ἡρῴδης αὐτιταξάμενος δὴ τὴν ἐμβολὴν τῆς ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν αὐτίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν δὴ τὰ κατορθώματα. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ὠκείωντο ἀχὰ τὸν πρὸς ὑρκανὸν δέησιν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τὴν δημοχωρίων, ἐκ ἄσημον, δωρὶς ἐκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένησεν αὐτίπατρον. τότε δὲ γήμας τὸν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατριδοῦν τε ὑρκανοῦ μυριάμμιον, οἰκείως τῷ βασιλεῖ γένεται. ἐπεὶ δὲ καίσαρ μὲν φιλίππους ἀνελόντας ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, δὲ τὸν ἀσίαν αὐτώνιος, προσβαλομένων τὴν ἄλλων πόλεων πρὸς αὐτώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοί, κατηγορεῖοντες φασαήλου τοῦ ἡρῴδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον προεῖναι ὑρκανῷ τιμίον. πρὸς ἃ παρὼν ἡρῴδης, καὶ παθαπαξ ἐκ ὀλίγοις αὐτώνιον χρήμασιν ἔπεισε δωρήσασθαι, ὡς μηδὲ λόγου τοῦ ἐχθρῶν ἀνασχέσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διῳκήθησαν. αὖθις δ' οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν πρὸς αὐτώνιον ἀφορμὴν δαφνίδα ἐπ' αὐτώνιον, ἤδη τῆς πλεοναζούσης ἔρωτι διδουλωμένου. οἱ προσπεσόντες τοῖς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατώτατοις κατηγόρουν τοῦ ἀδελφῶν. ὑπολιπὼν δ' μασσαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπαρεστὼς ὑρκανῷ διὰ τὸ κῆδος. καὶ αὐτώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανὸν διεπυνθάνετο τὸν βελτιόνων ἔχειν ἀρχήν. τῶν δὲ, τὸν τοῦ ἡρῴδου προκρίναντος, ἡδέως, ἰδὼν γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παρὼν δοθεὶς ὑπ' αὐτιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τετράρχας ἀπεδείκνυσι τοὺς ἀδελφοὺς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν ἰουδαίαν ὁμοίως ἑκάτερον. προσαναπαύοντον δὲ τῆς πρίσβεων, πεντεκαίδεκα μὲν

POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Calu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicē: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iá enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis benevolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secū ducebat, & Ptolemæū, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatū sic Antonium affecit, vt ne verbum quidē inimicorū eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabāt, aduersus fratres accusationē proponūt. Respōdebat autē Messalà, causę defensor, astante etiā propter affinitatē Hyrcano. Auditis deinde vtrisq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodem, eiúsque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissiméque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

CAP. X. De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi cómorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit, quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen idcò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

Cap. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis & fortuna. *Ant. li. 14. cap. 22.*

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro dominente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzaphatnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidēses cum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurū Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locū qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibíque hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodésque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, oēs autē in fugā vertit, & hos in ciuitatē, alios in fanū, alios in extremū vallū ĩcludit. Interea pacis arbitrū Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autē Phasaēlus & ciuitate & hospitio cū quingētis equitib⁹ Parthū recepit,

συλλαβὼν ἐίργνυσιν, οὓς κ) ἀπῆγεν ὥρμησε. τοὺς ὃ λοιποὺς μὴ ῥᾳθίως ἀπήλασε. θεὸς ὃ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γίνε) τότε χ) χιλίους ὕβρεων ἀπέλασε. πάλιν ἐπεμψαν πρέσβεις εἰς τύρον, ἐν᾽ α διῖρχθεν αὐτόνιος ὅπῃ ἱεροσολύμων ὁρμήσθος. ὅπῃ δ᾽ ἐκτος κελεύοιτας, ἐκπέμπει τ ἀρχοντα τῷ τυρίων, καλέζειν προσάξας οὓς ἂν λάβῃ, συγκατασκάζειν τε τ ἀρχὴν τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸ καταστᾶσι τῆς ἀρχῆς. θεὸς ὃ τούτου, πολλὰ παρὴν παρῆλθεν ὅπῃ τ αἱμαλὸν πρώδης συνὺρκαφ, μηδ᾽ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἰτίους, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γίνεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκρίτως. τῷ δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτοῦντι αὐτόνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς ὃ ἔζωσεν. ὧν οἵτε πασόντες ταφῆς, κ) οἱ ξαυμασίαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. οὐ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ μὲν τ πόλιν συνταράσσοντες, παρώξυνον τὸν αὐτόνιον, ὡς τι Ϲ τοὺς δεσμώτας ὑπερτείνοι.

Κεφ. α.

ΜΕτὰ ὃ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης τῶν πάρθων σατράπου συὶ πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συρίαν καταχόντος, λυσανίας ἀποδεδειγμένος ἤδη τ ἀρχὴν, τ παρὸς τελῶντάσαντος, πολεμαῖος δ᾽ ὢν ἔδει ὁ μιναίου, πείθῃ τ σατράπην ὑπισχέσι χιλίων ταλάντων, κ) πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ὅπῃ βασιλείαν τὸν αὐτίγονον, καταλῦσαι ὃ τὸν ὑρκανόν. τοὺτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μὲν ἦει κατὰ τὶν ϖδάλιον, βαρζαφάρνῃ δ᾽ ἀγὰ τὰς μεσογείου προσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῷ δ᾽ ὅπῃ θαλαττίων τόποι, πάκορον ὑπεδέξαντο, καί Ϲι πολεμαίων Ϲ σιδωνίων ἀσπασάμενοι. ὁ ὃ οἰνοχόῳ τινὶ τῷ βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν ἵππων ϖδαδοὺς, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσεν εἰς τὶν ἰουδαίαν, κατασκεψόμενόν τε τὰ τ πολεμίων, κ) ποῖς ἂ δέοι βοηθήσοντα αὐτῷ γένῳ. τ ὃ λιτζομένων τ κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαίοι συναθροίζοντες ποῖς αὐτίγονον, ποῖ δὲ τοὺς ἑαυτοὺς ὅπῃ τ εἰσβολὴν παρῆσχον. ὁ δ᾽ αὐτοὺς ὅπῃ τ καλούμενον δρυμὸν ποιήσαμενος, τὸ χωρίον κατελαβεῖν, ἐν ᾧ ῥᾳθυμίᾳ συμβολῆς, ὡς ἐμφύλοις τοὺς πολεμίους, κ) διώξαντες ὅπῃ ἱεροσολύμων ἔδιωκον. ῥωμαῖοι ὃ πλείους, μέχρι τῶν βασιλείων ποεπῆλθον. ὑρκανοῦ ὃ κ) φασαήλου δεξαμένων αὐτοὺς κατὰ τάχος, μάχη κ) τὶν ἀγορὰν συῤῥήγνυται. καθ᾽ ἣν ξυελάμβανον τοὺς πολεμίους οἱ ϖδὲ ἠρώδου, κατεκλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, κ) φρουροῦσι αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα τῇς πλησίον οἰκείας ἐίκατίσησαν. τούτους μὲν οὖν ὁ σατιάζων ποεὶς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπέφρησεν. ἠρώδης δὲ τὸ δήμου πολλοὺς κατ᾽ ὀργὴν τῷ ὄσπλωπότων, ἀναῤῥεῖ συμβαλών, κ) καθ᾽ ἡμέραν ἐπεκθεόντων ἀλλήλοις κ) λόχους, φόνῳ ἓω ἀδιάλειπτ Ϙ. ἐνεστώσης δὲ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖ), πάντ ϖδὲ τὸ ἱερὸν πάντα, κ) ἡ πόλις ἦλθ πλήθους τῷ κατὰ τὰς χώρας ἀναπιμπλαται τὸ πλέον ὁπλιτῷ. κ) φασάηλος μὲν, τὸ τεῖχος, ἠρώδης δὲ μετ᾽ οὐ πολλῶν ἐφρούρει τὰ βασίλεια, κ) τοῖς πολεμίοις ὅπλα ραμὼν ἀσυντάκτοις κ) τὸ ϖσταίρκοις, πλείστους μὲν ἀπαρρεῖ, ξίφη) ὃ πίπτει. κ) τοὺς μὲν, εἰς τ πόλιν, τοὺς ὃ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς ὃ εἰς τὸ ἴξαι χαράκωμα συνελαύνει. κ) τούτῳ δ᾽ ἀλλακτὴν μὲν αὐτίγονος ϖδὸκαλεῖ, πάκορον εἰσαφέπαι. φασάηλος δὲ πειθεῖς τῇ πόλει κ) ξενίᾳ τὸν πάρθον εἰσδέχεται, μὴ πεντακοσίων ἱππέων,

ϖρὸς;

προφάσει μὲν ἥκοντα τῷ παῦσαι τὸν στάσιν, τὸ δ' ἀ- A
ληθὲς, ἀπηνῶς βοηθόν. τὸν γοῦν φασάηλον ἐνεδρεύ-
ων ἀπέπεισε πρὸς Βαρζαφαρνὴν πρεσβεύσασθαι πε-
ρὶ κατάλυσεως, καίτοιγε πολλὰ ἀποξέποντος ἡρώ-
δου, καὶ φθονοῦντος αὐτῷ τὸν βίον, ἀλλὰ
μὴ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐνδιδόναι, φύσει γὰρ ἄπιστους
εἶ τοὺς βαρβάρους. ἐξῆσαν δ' ὑρκανὸν φθασάλεών καὶ
πάκορος, ὡς ἦν τοῦτο δύοιτο, καταλιπὼν παρ' ἡρώ-
δη τινὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοι- B
ποῖς πρεσέπεμπε φασάηλον. ὡς δ' ἐλήλυθε καὶ τὰ γα-
λιλαίαν, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφιεῖσαν, καὶ σὺν τοῖς ὁ-
πλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δ' ἐσεύ-
χανον παντύρμως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν
ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐπεκελεύοντο. δῶρα γοῦν δοὺς
αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῖν ἐκέλευε. τοῖς δ' ἀληθοῦσι
γίνεται τῆς ἐπιβουλῆς, καταχθεῖσιν εἴς τι τῶν φθα-
θαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ
τιμή τε ὑπόσχεσιν ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς C
ἀντιγόνῳ τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἃς
ταῖς πεντακοσίαις καθωπλίσατο πάρθοις. ὅτι δὲ προ-
λοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων
ἀεί, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ προεπύθοντο
ἐν ἱεροσολύμοις ἡρώδην προϊέναι λαθεῖν, ὡς μὴ προ-
πυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἔτι
πάρος ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ-
τῶν ἔλεπον. ἐνίοτε φασάηλος, καίτοι πολλὰ θρασυνό- D
μενος ὀφελίᾳ φράζειν, πέπυστο γὰρ ἄρτι θρᾷττα σεσαμόλλα
τῶν πλουσιωτάτου τότε σύρων τὸν συντάξιν τῆς ἐπι-
βουλῆς ἄλλο, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπώμνυεν, ἀλλὰ τῷ
σατράπῃ προσελθὼν αὐτίκα ὠνείδιζε τὸν βίον
λῶν, καὶ μᾶλλον ὅτι ἠμύοιτο τοιούτοις χρημάτων ἕνεκεν.
πλείω καὶ μὲν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεσχεῖτο,
ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα
πανύρρους ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε Ε ὅρκοις βεβαιω-
σάμενος τὸν ὑποψίαν, ὥχετο πρὸς πάκορον. δι'
ὀλίγου δὲ τῶν καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προστέ-
ταχτο φασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνελάβεσθαι, τά τε
ἄλλα πρὸς τὴν ἀπορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς κατα-
γνόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς
οἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν ἔξω τῶν τείχους ἀπα-
τήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρ-
χῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε παρεισμέ-
νῳ εἰς τοὺς πολεμίους ἐπιπλωκέναι τὰ μιαίνοντα F
τὸν ἐπιβουλὴν αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐ-
βούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τῶν πακόρου φάσκον-
τος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομί-
ζουσιν. οὔτε γὰρ ἐαλωκέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ
προσέχειν οὐκ ἐβούλετο, ἀλλ' ὁπόσα διεφθείρατο
φασάηλος. ἔτυχεν δὲ παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀ-
δελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσέτι ὑρκανοῦ θυγά-
τηρ μιριάμμη συνεστατέτη γυναικῶν καταπολεῦ-
σαι, μὴ προσίεσθαι· μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανε- G
ρᾶς ἐπιχειρεῖσθαι τοῖς βαρβάροις. ἔτι γὰρ πρὸς πάκο-
ρον σκηπτόμενοι πῶς ἂν κρύφα τὴν ἐπιβουλὴν ἀπαρτί-
σαι. οὐ γὰρ ἐκ τοῦ φανεροῦ οἷόν τε ἰδίᾳ ἀνδρὸς οὕτω δυ-
νατοῦ πρόφασιν εὑρεῖν, προλαβὼν ἡρώδης μὴ τῶν οἰκειο-
τάτων προσώπων, νύκτωρ ἐπὶ ἰδουμαίας ἐχώρει λά-
θρᾳ τῶν πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ παρθοι κατεδίωκον. καὶ κατ' ἐκεῖνο μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς

pretextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullísque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: sattapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit. quamuis eum sæpius moneret Offilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire sattapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: cúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mãdatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitãs in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaëlus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaëlum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quónam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeã ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidẽ fratrésque suos,

desponsatámque puellam cum matre, minimóque fratre prætendere iter iussit. Ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est: Qui cùm semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfecisset, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcémque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos sibi adiũgebat. Postea verò quàm Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbámque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximéque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terrã iam bello implacato replerent, Mariſá quoque ciuitate vastata: nec solùm Antigonum regem constituerent, verùm etiam Phasaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, vt ne solutus quidem mutatis rebus vnquã pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanúsque degenerasset, vitiliter moritur: dignum antacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

A καὶ τὸν καθωμολογημένον παῖδα μὴ τῆς μητρὸς, καὶ τὸν νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προστάξας ὁδηγεῖν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων αἰεκόπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς κατὰ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας εἰς μάσσαδα τὸ φρούριον ἀφίκετο. καὶ βαρυτέρους κατὰ τὸν φυγὴν παρθων ἰουδαίους ἐπεῖχεσαν, ἐνοχλήσαντας μὲν ἀλλοκότως, ἀπὸ δὲ ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἀξιολόγως ἐπὶ πολὺν χρόνον.

B εὖθυ κρατήσας ἡρώδης, & πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τὸ πολυτελεστάτοις ἐκόσμησεν, καὶ ἀπόλιν ὀχυροτάτην αὐτὸ εἵμαρτο, ἡρώδειόν τε ἐπάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τελικαῦτα γὰρ μὲν φθάνοντες καθ' ὁμάδους, αὐτῷ προστίνοντο πολλοί. & κατὰ θρῆσσαν ξυμμάχων τῆς ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τοὺς πολλοὺς τῷ ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ αὖ τοσοῦτον ὄχλον ἀνέξεσθαι τὸν μασσάδαν. ἦσαν δὲ ὑπὲρ ἐπτακισχιλίους. πρῶτος οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τῶν χρείας ἀφεῖναι αὐτὰ τὸν ἰδουμαίαν, ἀνοὺς ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν αὐταρκεστάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταχών, εἰς τὸ φρούριον ἀγαγόντα. καταλιπὼν δὲ ἐστεῦθα τοῖς γυναιξὶν ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ σιτηρκῆ τοσαύτα εἰς ἀπολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο, παρθοι δὲ ἐπεσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἐρασάμενοι, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκίας εἰσπεσόντες, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπερχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανοῦ χρημάτων, λοιὸν δὲ ἐ πλείω διακοσίων ταλάντων. ἐπεσύγχαιον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσους ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὸν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὸν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κτημάτων ἐφανισμένος, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος. παρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅλη τοσοῦτον ὕβρεως ἐχόρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. αἰάσιον δὲ ποιῆσαι τὸν ὡρισμένον πόλεμον, πρὶν μόνον τὸ κατασκῆσαι βασιλέα αὐτόχειρον, ἀλλὰ & καθ' ἑαυτῶν ἀπὸ φασαήλου καὶ ὑρκανὸν ἐνστρατεύσας αἰχίσασθαι. ὁ δὲ ὑρκανοῦ μὲν ἀφεστικὼς αὐτὸς τὰ ἄκρα λωβᾶται τοὺς ὠδόντας, ὡς μηδὲ αὖθις ἐς μεταβολὴν ποτὲ δυνάμενον τὸν ἀρχιερατικὸν ἀναλαβεῖν. διὸ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερατεύειν. & φασαήλου δ' ἀρτίως ὑστερίζοντος, φθάσαντος πέτρα προσφάξαι τῷ κεφαλῇ, ὡς μὲ σιδήρου καὶ χειρὶ αὐτοῦ. καπνῶ μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ὄντα δείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀσφαλέστατον, ἀπερισκέπτως θυμοῦ, ποταμάμενος τῷ καταστροφῇ τῶν καὶ τὸν βίον ἔργῳ πρόθυσιν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀποτίνυσι μὲν ὧν τῆς τότε πλημμῆς, πεμφθεὶς δὲ ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου διεκπεύσας δῆθεν αὐτὸν, ἐνιπλήσας τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθείρειν αὐτόν. ὁπότερον δ' ἐν ἀληθὲς ἦν τῶν ἀρχαίων ἔχει λαμπρόν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον τοῦ γυναίου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, παῦ ἔπεσε δύσεως ἄπειμι, τὸν μισοκακοῦντα τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. παρθοι δὲ καὶ τὸν σπεύδοντα ὧν μάλιστα ὑπὸ θύμου γυναικῶν, καθιστᾶσι μὲν ὁ ἱεροσολύμοις ἀνυπόρκτα τὰ

B πράγματα, ὑπερμάτιον δὲ ὑρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὸν παρθυαίων. ἡρώδης δὲ ὑπατεύοντος ἤδη τοῦ

εἰς τὸν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπιχώριος A
χρήματα δῶρα τ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσθη
ὑπὸ φασαήλου τ τ βαρβάρων ἥλπισε πλουτεῖν. ἐ-
λογίζετο γὰρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ
ἀδελφὸς γένοιτο, καὶ τ δοῦναι δωρεὰν μᾶλλον ἢ
δανεῖσαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥᾴδιον ἂν εἶναι τῷ λυτρου-
μένῳ παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τ ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐπ'
ἐπὶ ἀ. τάλαντα ἢ μὲν ἕτοιμος ἑξακόσια δ' εἶναι, προσε-
δέοντο τυρίους προσκαλοῦντες. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τ B
αὐτῷ παρῆν ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κε-
νὸν ἡρῴδης φιλάδελφος μᾶλλον. οὐ μὴν ἐδύνατο ἄρα μι-
σεῖσθαι φιλίαν μᾶλλον. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῷ μᾶ-
λιχος, προπέμψας καὶ τάχος ἐκ τῆς χώρας, προσέ-
ταττεν ἀναιρεῖν, προφάσει μὲν χρῆσθαι παῖδας,
ὑπηκρυκεύσατο δὲ αὐτοῖς ἐκβαλεῖν ἡρῴδην τ ἀρα-
βίας. ταῦτ' ἔστι προαιρούμενος κατασχεῖν τὰ αὐτοπά-
τορος χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς αὐτῷ δα-
πανᾶν χρήζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλους δ' C
ἠρεῖτο τ αἰσχύνας τοῖς ὁμοίως ὑποστερεῖν τὰς αὐτο-
πάτορα δῶρα καταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν γὰρ οἱ αὐτῷ
οἱ δυνατώτατοι. ἡρῴδης μὲν δὴ πολεμίους τὰς ἀράβας
ἡγεῖτο, δι' ἃ φιλτάτους ἔλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ὑπο-
κειμένῳ, ὡς ὑπηνώρθου τὸ πάθος, ὑπέστρεφεν ἐπ'
αἴγυπτον. καὶ τ μὲν πρώτην ἐπέσχεν, κατά τι τῷ ὑπ-
νωτείων ἱερὸν αὐλίζεσθαι τοὺς ὑπολειφθέντας ἀναλα-
βών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν προσελθόντι, τὰ D
περὶ τ ἀδελφοῦ πυθάνεται ἀπαγγέλλειν. προσλα-
βὼν ὁ πόνθος ὅσον οὔ, ὡς ἀπεθήκατο φορτίδων, ἧκε
προσωτέρω. καὶ δὴ βεαδίως ὁ ἀρέτας μετανοήσας,
ἔπεμψε δὴ τάχους τοὺς ἀνακαλέσοντας τὸν ὑβρισμέ-
νον. ἔφθανε δ' οὐ τούτοις ἡρῴδης εἰς πηλούσιον ἀφικό-
μενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὲν τυγχάνων ὑπὸ τῶν ἐφορ-
μούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τιμῶντο φί-
λιμα, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθέντες, προπέμ-
πουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς E
τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας,
στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύαζετο. δέ-
χεται δὲ τὰς ἡρῴδου μὲν τυγχάνων ὑπὸ τῆς βασιλίδος, καὶ
μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδύσας, μήτε τοὺς
κατὰ τὴν ἰταλίαν δορυβους, δι' ἃ ῥώμης ἔπλει. κινδυ-
νεύσας δὲ περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τὸ φόρτου τὸ
πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διεσώζετο, σφό-
δρα τοῦ θεοῦ κάστιον πολεμοῦντος τῷ χειμῶνι. δι- F
χθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φίλων,
καὶ περὶ τ ἀπορίαν χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖ ζωπύρου
μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον κατέπλευ-
σας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθείς, πρώτῳ μὲν τὴν
παρ' αὐτοῦ φιλίαν ἐντυγχάνει αὐτωνίῳ, καὶ τὰς τε
αὐτοῦ, καὶ τῶν γένους συμφορὰς ἐνδιηγεῖται. ὅτι τε
τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορ-
κουμένους, ὑπὸ χειμῶνι πλεύσειε πρὸς αὐτὸν ἱκέ-
της. αὐτωνίου δὲ ἥπτετο θεὸς τῷ μεταβολῇ οἰ-
κτος, καὶ μὲν μνήμῃ μὲν τῆς αὐτοπάτορος ξενίας. τὸ δὲ
ὅλον, καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ τῶν ἐόντων ἀρετῷ, ἔγνω-
κε τότε βασιλέα καθίστασθαι ἰουδαίων, ὃν. θεότερον αὐ-
τῆς ἐπέσπασε τὸ ἀρχεῖον. ἐπῆρε δ' οὐκ ἔλαττον τ εἰς ὑ-
ρῴδην φιλοτιμίας, ἢ θεὸς αὐτῷ ὄνειρον ὑφορᾶ. τοῦτον
γὰρ δὴ σαπφὼ τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre ſuo feſtinabat: vt pecuhias à rege acciperet, quibus ſolis exoratum iri pro Phaſaelo ſperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minùs memor fuiſſet paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo ſumere, quòd redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, ſeptem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpoſitis precationi Tyriis. Sed profectò ſtudium fortuna præuenerat: & Phaſaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas ſaluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmiſſis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus ſuis iuber, ſimulatione quidem Parthos per legatos periſſe, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò cauſa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare propoſuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, conſolationis egentibus, Impudentiæ verò ſuaſores habebat, qui Antipatri vellent abiurare depoſita. Erant autem circa eum potentiſſimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe deprehendit, vnde amiciſſimos exiſtimabat, eáque reſpondit nunciis; quæ dolor imperauit, Ægyptum verſus recedit. & prima quidem veſpera in quodam agreſte fanum, dum poſt ſe relictos reciperet; diuertit. Poſtero autem die eum Rhinocoluram peruenisſet, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curarum æſtum depoſuit, ibat vlterius. Itaque Arabem ſerò facti pœnituit: & qui reuocarent eum; quem contumeliosè tractauerat, velociter miſit. Herodes autem in Peluſium peruenerat: ibique tranſitu prohibitus ab eius rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum proſequuntur. Ingreſſus autem autem ciuitatem; à Cleopatra honorificè ſuſceptus eſt, decem ſibi militum fore eum ad ea quæ parabat, exiſtimante. Poſthabitis autem reginæ precibus; neque hyemis aſperitatem, neque marina diſcrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Caſſij vexatam, ſaluus euadit: Amicorum autem ſuorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hoſpitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brunduſium, atq; inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eique tam ſuas quàm totius generis clades exponit: quòdque affinibus *Ann. 6.24.* ſuis in caſtello relictis, atque obſidione cinctis *cap. 15.* ad eum hyeme ſupplex nauigaſſet. Itaque tantæ miſerationis caſu miſeratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dexteræ, tum verò ipſius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regem cóſtituere propoſuit Iudæorũ, quem ipſe tetrarchã antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditiosũ, & Romanis inimicũ eſſe arbitrabatur.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cũ aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

καίσαρα μὲν δὴ εἶχεν ἑτοιμότερον αὐτὸ τὰς αὐτοπάτρου σπουδὰς ἀνανεούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτὸς τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὰ ἐν ἅπασιν εὐνοϊκῶς ἐρρωμένα. μάλιστα δὲ τὸ Ἡρῴδου καὶ δραστήριον. σωφρονεῖν δὲ καὶ βουλὴν ἐν ᾗ μεσσαλᾶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀτρατῖνος ἐδημηγόρουν τὰ Ἡρῴδου, τάς τε πατρῴας εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν ἐπεξιόντες, ὅπως ἀκινήτως ἅμα καὶ πολέμιον τὸν αὐτίγονον, οἷς ὧν ἐμόνον ἐδυνήθη πάλαι, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀφ' ὧν ἀρδῶν λάβοι τὴν ἀρχὴν, ῥωμαίοις ἐχαρίζετο. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κινηθείσης, ὡς παρελθὼν αὐτωνίῳ, καὶ πρὸς τὸν κατὰ πάρθων πόλεμον βασιλεύειν Ἡρῴδην συμφέρειν ἔλεγεν, ἐψηφίζοντο πάντες. λυπήσας δὲ τῆς βουλῆς, αὐτωνίῳ μὲν ἔδοσαν, μέσον ἔχοντες Ἡρῴδην ἐξήεσαν. πρῶτον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύσοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον, τῇ πρώτῃ Ἡρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ. αὐτωνίου εἰστία αὐτόν.

Cap. XII. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. Ant. li. 14. cap. 23.

ΠΑρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, αὐτίγονος ἐπολιόρκει Κεφαλ. ιγ'.
τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις διαρκοῦσιν, ἀπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ δὴ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς Ἡρῴδου σὺν ὀλιγοστοῖς τοῖ οἰκείοις, ἀρασμὸν ἐβουλεύετο εἰς ἀράβας, ἀκινδύνως τῇ εἰς Ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μάλιχον μεταμέλειαν. καὶ ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ ὀλίγῳ νύκτα τῆς ἐξόδου συνίδη πλεῖστον ὕδωρ. τῇ γὰρ ἐκδοχείων ὑδάτος ἀναπεπταμένων οὐκ ἔτ' ἴσχυε φυγεῖν, ἀλλ' ἐπιπεσεῖσαν ἤδη τοῖς ἀπὸ αὐτίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. οὐ μὴν ἐν ἅπασιν εὐτύχουν, ἔστι δ' ὅτε καὶ αὐτοὶ πταίοντες ἀπέστρεφον. καὶ τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ συρίας πάρθους ἀπήγαγε μετ' ἐκείνους οἷς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς ἀπὸ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' αὐτίγονον ἀργυρεούμενος. ἤγγισε γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀπῆρε μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμείξαντα καταλιπών, ὡς μὴ καταφθεῖρῃ τὸ λῆμμα ποιῶν, ὅτε πάντας ἀπαναστήσας. αὐτίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμύνειν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τίνος ἐδεήσεσθαι, ὡς μηδὲν ἐνοχλοῖη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης κατὰ πτολεμαΐδα ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγωγὰς δυνάμεων οὐκ ὀλίγων, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἦλαυνε δὴ τῆς γαλιλαίας ἐπ' αὐτίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οἷς δὴ καὶ ὑπ' αὐτωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδου συγκατάγῃ ἕνεκεν. ἐτύγχανε δὲ βεντιδίῳ μὲν, ἐν τοῖς πόλεσι, τοῖς δὴ πάρθοις παραχθὲν καθεσθέντι, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' αὐτίγονου διεφθαρμένος. οὐ μὴν ἡρῴδης ἰσχύων ἠπόρει, θεσσίνη δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ἤυξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πάλιν ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προσέκειτο μὲν οὖν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδᾳ, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτῃ γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν

Eodem verò tẽpore Antigonus apud Masadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Ioseph⁹ quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Masadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

Ant. lib. 14. cap. 24.

πρὸ τέρου, ὡς μὴ χωρίων ὃς δὴ ἱεροσολύμων, καὶ νῶτα τὰ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. συμπεσὼν δὲ σίλων ἀσμενίως τῆς ἀπαναστάσεως ἐφάσπιον δύρων. ὡς δὲ προσέκειτο ἰουδαῖοι διώκοντες, ὅθεν τοὺς ἡρώδης σκεδαμένων μετ' ὀλίγου σίφους, ξένης καὶ ταχέως, καὶ σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἰόπαλιν ἐλαύνει, πρὸς τὸ μασάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. καὶ τὴν δὴ χωρίαν, οἷς ἀμφὶ παῖδα φιλία προσῆκεν οἷς δὲ καὶ τὸ αὐτοῦ κλέος, οἷς δὲ ἐξ ἀμφοῖν διαφυγὴν ἀμοιβή. πλείστους μὲν ἐλπὶς, ὡς ἐν βασιλέως εὐεργεσίᾳ. δυσκίνητος δὲ ἤδη δύναμις ἦν θέρους. προϊόντα δ' αὐτῷ τοῦ σίλωνος ἐνόησε, τὰ πάτρια δεισάντων προδόται χείρων. ἐν οἷς οὐδὲν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἐβλαπτεν. ἡρώδης δὲ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ἀσφαλῶς ῥᾳδίως, καὶ θρῄσαν τὸ φρούριον, ἦκεν πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. σωμπεσὼν δὲ αὐτῷ τὸ μὲν σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τοῦ ἐκ τῆς πόλεως τὸν ἰχνῶ καταπλαγέντες. στρατοπεδεύσαμένου δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆ ἄστεος, οἱ ταύτης φύλακες, ἐπιξύλου τε καὶ ὀξυκόντιζον αὐτούς. ἄλλοι δὲ κατὰ σίφος ἐκθέοντες, ἀπεπειρῶντο τοῦ προτειχίσματος. ἡρώδης δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν ὅθεν τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τὸ παρὸν τῇ δήμου, καὶ ὅθεν σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, δόσων δὲ καὶ τῆς διαφορωτάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀπήντων οἱ τὸν αὐτοκράτορα, οὔτε κατακούειν τοῦ κηρύγματος εἶών τινας, οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνεσθαι τοὺς ὑπὸ τῷ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς ὀφειλέταις. οἱ δὲ, ταχέως ἅπαντας ὑπὸ τοῦ πύργων ἐξέφηναν τοῖς βέλεσιν. σὺν δὲ καὶ σίλων ἀπεκαλύψατο τὸν δωροδοκίαν. ὑποσκελασάμενος δὲ πολλοὺς στρατιωτῶν, ἀπεῖναι ὑπονοίαν ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαιτεῖν, ἀπάγειν τὸ σφαῖς χειμερινοῦντας εἰς τοὺς ὑπονοίους τόπους, ἐπειδὴ τὰ δεῖ τὸν πόλιν λιμὸν ἔρημα, πάντα τοῦ δεῖ αὐτοκράτορα στρατοπεδασαμένων, σκήνει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. ἡρώδης δὲ ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὲρ τὸν σίλωνα ἡγεμόσι, καὶ τῷ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε καίσαρος καὶ ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου στρατηγοῦντα. λύσιν δὲ ἀν ἡμερῶν αὐτοῦ τὰς ἐπορείας. καὶ μὴ τὸν δίψαν, δ' ἡδὺς ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὸν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ὑποσκελίσων ἀφθονίαν. ἐκόμισεν, ὡς πάσας ὑποκλαῖ τὰς σίλωνος στρατιάς. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὸν χορηγίαν στρατοῦ, ἐπέστελλε τοῖς περὶ σαμάρειαν, φείδεσθαι δὲ ἡ πόλις αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα κατάγειν εἰς ἱερειχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας αὐτοκράτωρ, διέπεμψε τοῦ χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δὲ ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὸν ἱερειχοῦντα συνεθροίσθη. δίκα δ' ἔζοντο δὲ τῶν ὁρίων φυλάσσοντες τοὺς πάτριον δεισάντων. οὐ μὴν ἡρώδης ἤρεμει. δίκα δὲ αὐθημερὸν ἀναλαβὼν, ὧν πάντες μὲν ῥωμαίων, πάντες δ' ἰουδαίων ἦσαν, ἔχουσαν καὶ μισθοφόρους μιγάδας, σὺν οἷς ὀλίγοις τοῦ ἱππέων, δὴ τὸν ἱερειχοῦντα σὺν ἔγνω. καὶ τὸν μὲν πόλιν

videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inueniſſe gaudens reſiſtendi occaſionem, quòd eum perſecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excurſatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, ſuos liberaturus ad Maſſadam feſtinabat: dum indigenarum alios ſa-micitia paterna ſibi ſociaret, alios ipſius gloria, nonnullos vtriuſque beneficiis debita viciſſitudo: plurimos tamen ſpes, vt à rege certiſſimo. Iámque validiſſimas quæſierat militum copias: ſed Antigonus iter eius impediebat, loca inſidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hoſtibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Maſſada pignoribus ſuis & rebus; à caſtello in Hieroſolymam perrexit. Cui ſe Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculſi. Caſtris autem poſitis ad occiduam regionem oppidi, cuſtodes eius partis ipſum ſagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iuſſit, populi ſe bono & ſaluti ciuitatis aduenisſe: pœnásque ab nullo quamuis manifeſto inimico repetiturum, ſed diſcordiſſimis etiam offenſarum obliuionem datorum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obſtaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quiſpiam poſſet, quod reliquum erat, ſuis imperat murorum defenſores deturbare: atque illi ſtatim ſagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibíq; tunc Silonis detecta corruptio eſt. Multis enim militum ſubornatis, qui rebus egere ſe neceſſariis acclamarent, pecuniámque alimentis poſcerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deſerta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouiſis) & incitabat exercitum, & ipſe recedere conabatur. Herodes autem non ſolùm duces qui Siloni parerent: ſed etiam milites vbi plurimi eſſent conueniēdo, rogabat ne ſe deſtituerent, quem ſcirent à Cæſare & Antonio & ſenatu deductū in vno die pollicitus eos penuria ſoluere. Deinde hæc precatus ipſe agros adiit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accuſationes perimeret. ſimúlque proſpiciens, ne vel in poſterum miniſtrare deſinerent, accolas Samariæ per epiſtolas admonebat (nam ciuitas eius ſe clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, ſtatim qui frumentatu hoſtes prohiberent, atque inſidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iuſſis obediunt, & magna iam manus armatorum ſuper Hierichunta fuerat congregata. Diſcreti autem montibus inſidebāt, ſiqui exportarent victui neceſſaria ſpeculantes. Non tamen Herodes otioſus erat, ſed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erāt etiā mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cùm mulieribus ac familiis montium occupâsse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quę sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius ante aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quá belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, vlociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanē cædendo persequebatur: & magna fugiētium parte perempta, cæteri trans fluuium dissecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quáobrem primū laboris fructum militib' repēdebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sūt. Interea circum Athenas versabatur Antonius. Ventidius autē ad bellum contra Parthos Silonē atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statū antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, vndique inaccessæ, trāsuersósque tantùm ac pertangustos ascensus habebant: saxúmque ab earū fronte vsq; ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. Lib. 14. cap. 24.

Ant. li. 14. cap. 25.

καταλελειμμένω διέφυγον. πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα καταλαβόντας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις. αὐτοὺς μὲν οὖν, ὁπόσους λαβών. ῥωμαῖοι δ' ἐπαφέντες, τὸ λοιπὸν ἄφυλα διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κτημάτων. ἐπεὶ δὲ ἅπαντος μὲν ἦν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεφε, καὶ χειμερινοῦσαν τὴν ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς μεσογειοτέρας πόλεις διέπεμψεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ αὐτῷ ὁ φίλων διαφθορὰ τῆς σίλωνος διαβουλίας, ὥστε δέξασθαι τὸ στρατὸν μοῖραν ἐκ λύδδων τοὺς περὶ ἀντίγονον. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀπειμένοι τῆς ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἰουδαίας δισχιλίους πεζοῖς, καὶ τριακοσίους ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μὴ νεωτερισθείη πρὸς αὐτῶν. αὐτὸς δὲ τοὺς μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ κατασησάμενος ἀσφαλῶς, ἦκε τὰ λοιπὰ τῆς γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τοὺς αὐτῶν φεύγειν ἐξελάσων. πρὸς ὃ τοῦ σπεύσειν ἐν νυκτὶ σφοδρωτάτῳ χειμῶνι συνήντησαν, ἀκμὴν ἐφαλλαῖοι τοῦ πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῆς φυλάκων ἐκφυγόντων. εὐθὺς τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβών, πολλὴν δ' ὑπεροψίαν τῆς ὀλιγανδρίας, ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ὥρμητο λῃστὰς, οἳ πολλοὺς τῆς χώρας κατεῖχον, οὐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διατιθέντας τοὺς ὁπηκόους. προπέμψας ὃ πεζοὺς ξία τάλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἄρβηλα κώμην, αὐτὸς μετ' ὀλίγον τὰ ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μὴν πρὸς τοῦ ἐφόδου ἔδοσαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῆς ὅπλων ἀπιστίας, τοῦ μὲν ἐμπειρίας πολεμικοῦ ἔχοντες, τὸ δὲ θρασὺς λῃστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ δ' ἀριστερὸν κέρας τῆς ἡρώδου ξίφισταν, ὥστε ἐλθὼν δι' ὀλίγου ἡρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξίου, πρόσκοπος θεῖ. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, αὐτὸς ἦν τοῦ ὁρμοῦ, μέχρι τὰς χεῖρα σῶμα προσβολὰς μὴ φέροντες, ἐνέκλιναν. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν ἔσπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὸ τὸν ποταμὸν ἐσπεδάσθησαν, ὡς τε τοῦ γαλιλαίαν καθαίρεσθαι φόβων, πολὺ καθόσον οἱ τοῖς ἀπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ διὰ τούτους ἐδεῖ διατρίβης. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων δικαρπίας ἀποδίδου, διχῇ μὲν ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σαθμούς. φερόρᾳ δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν ἀλεξάνδρειον. καὶ κεῖνο μὲν ἀμφοτέρως ἐπεμελήθη. ὁ δὲ τούτῳ, πρὸς ἀθήνας διῆλθε ἀντώνιος. βεντίδιος δὲ δὴ τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμπετο, καταστήσασθαι πρότερον δυσὶ λόγοις, τὰ μὲν ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς δὴ τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ἐστρατεύσατο. τὰ δὲ ἀπήλαια ταῦτα πρὸς ὑπερκρήμνοις ὄρεσιν ἦν οὐδαμόθεν προσιτὰ, πλαγίας ἢ ἀπὸ τοῦ μόνον ἔχοντα συνοπάσας. ἡ δὲ κατὰ μέσον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας ὄρθιος

ὄρθιος ὑπορρέπουσα τὴν χαράδραν. ὡς δὲ βασιλέα μέ-
χρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τοῦ τόπου, τε-
λεύταιον δὲ ὑπνοίᾳ χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. τοὺς γὰρ
ἀλκιμωτάτους καθημένους ἐν λάρναξιν ἐπὶ τοῖς στομίοις. οἱ δὲ
ἀπόσφαστον τὴν αὐτοῖς σὺν γυναιξὶ, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς
ἀμυνομένοις. ἐκλιπόντες δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ προϊόντας πινὰς
ἱκετῶν, ἐπήρυξεν ἀπορωρεῖν πρὸς αὐτόν. ἢ δὲ ἐκτελου-
σίας μὲν ἁπάσης προσέτατο, καὶ τὰ διαζομένων ὁ πολλοὶ
τὰ ἀχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. οὕτω καὶ τὰ γη-
ραιῶν τὰς ἐπὶ παίδων πατὴρ μετὰ τῆς μητρὸς, ἀπολομένους
τοὺς παῖδας ὑπορρέψας σφίσιν ἐξῆγεν ὑπὸ δεξιᾷ, κλεί-
σας ὄπισθεν τοιάδε. καθ' ἕνα προσκαλεσάμενος αὐτοὺς
ἔστατο φθάσας τὸ στόμιον, καὶ τὰ ἀεὶ προϊόντα τῷ ξίφει ἀπ-
έσφαττεν. ἐξ ὑποπτήσσοντος ἀπολλύμενον, ταῦτα πάθος
συνεχέτο, καὶ τῷ ὀργισθῆναι δεξιᾷ ὤρεγε, φείσασθαι τῶν
τέκνων φθάσας καλῶν. ὁ δὲ, πρὸς μὲν ἑνὸς τὰ λεγομέ-
νων, ἀλλὰ καὶ προσυπήδησας τὴν ὀργὴν εἰς ταπείνωσιν,
ὑπὸ τοῖς παισὶν αἱμάττει καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν κατὰ
τὰ κρημνῶν τοὺς νεκροὺς τὸ τελευταῖον ἑαυτὸν ἔρριψεν.
χθονὸς μὲν οὖν τὰ σπήλαια, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἠφά-
νισε. καταλιπὼν δὲ τὸ στρατὸν μοῖραν ὅσην ἱκανὴν ἡγήσατο
ὑπολάβειν πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πολέμιον
ἐπ' αὐτὸν, ὑπὸ σαμάρᾳ τὰ ὑπόστρεφεν, ὁπλίτας μὲν χιλί-
λιους, ἱππεῖς δὲ ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' αὐτίγονον. εὐθὺ
πρὸς τὸ ἀποχώρημα αὐτοῦ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν
θορυβεῖν τὰ γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πολεμίων
τὸν στρατηγὸν ἀδεκήτους προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ
τὰ χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ
τὰ δυσπρόσιτα τῆς χωρείων. πυθόμενος δὲ Ἡρώδης
τὰ ἐπανάστασιν, ἀγὰ τάχος ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μὲν
αὐτῶν πλῆθος διέφθειρεν, τὰ φεύγοντα δὲ πάντα πο-
λιορκίας ἐξελών, ὀλιτίμοις τ' μεταβολῆς εἰσπράξ-
ατο φθάσ τὸ πολεμίων ἐκατὸν τάλαντα. ἤδη δὲ παρὼν
μὲν ἐξελληκεδρῶν, ἀπηρημένης δὲ πακόσου, βεπίδιος
ὑπεξελάντος αὐτονίου συμμάχους πέμπει Ἡρώδῃ
τῷ αὐτιγόνου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων
τὸν στρατηγὸν μαχαιρᾶν αὐτίγονος ἱκέτευε δὲ ὑπεσο-
λαν ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ φθάσ τε τῆς Ἡρώ-
δου βίας, καὶ ἐπηρείας τῆς βασιλείας δυσθυμούμενος,
καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ, ἐ γὰ καταφρο-
νεῖ τῶ πίστιν, ἄλλως τε καὶ πλέον Ἡρώδου δώσειν
ὑπισχνούμενος, οἷς ἐδὲ τῷ Ἡρώδου ἐδόκουν. ὑπεκτε-
νόμενος δὲ φιλίαν, καταστοχαζόμενος ἤδη τῆς αὐτιγόνου προ-
αιρέσεως, Ἡρώδῃ μὲν πειθὼς ὑπεξέπεμπε. προσωδό-
μενος δὲ αὐτὸς τῷ ἀδελφιδῷ αὐτιγόνῳ, τῷ τε πόλιν
ἀπέκλεισεν, καὶ ὑπὸ τῆς τειχῶν οἷς πολέμιον ἡμυνόμε-
νος, μάχης αὐθημερὸν μαχαίρας, οἷς ἀμμαοῦς τὰ
πρὸς Ἡρώδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τῷ ἐλευθερίαν τε-
θνηκυῖαν, ὅσους ἐκτεῦξαν ἰουδαίους αἱρεῖ, μυ-
ρίους τῆς Ἡρώδου ἕνεκα φονεύσ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αὐ-
τιγονίους χρεώμενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπῶς ἤρώ-
δης, ἅρπασε μὲν ἀμύναδην μαχαίρων τὸς πολέμιον,
κατασπάσας δ' ἀπὸ ἵππης ἤλασε πρὸς αὐτὸν κατηγορή-
σων τ' μαχαίρᾶ φθάνομίας. ὁ δὲ ἐν ἀλογισμῷ τ' ὑπ-
ερθρασυνόμενος γνώμασιν, ταχέως προσδοκήσ τὸ βασι-
λέα, καὶ πολλὰ ἐνθυμούμενος, ἑαυτῷ ἀγαλλιάτῃ. ὁ μὲν Ἡρώδ-

A rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit. & post filios occidit vxorem: deiectísque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eíque parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túncque propter eius absessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæũ quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes. in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amarhuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans

velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam; iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acriùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. li. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procurarer, cũ mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit, sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cętera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortẽ fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nũcij cladis intrabãt: quare præ dolore paululùm questus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanũ venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem reliquerãt locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

δῆς ἐπαύσατο τ̃ πρὸς αὐτώνιον ὁρμῆς. ἀκμικῶς ἢ αὐτὸν μὴ πολλῆς δυνάμεως προσαπολιμοῦσα σαμοσάτοις, πόλις δ' ἐστὶν διφράτη πλησίον καρτερὰ, θᾶττον ἠπείγατο, τ̃ καιρὸν ὅπη τὴν δοκιμὴν πρὸς τ̃ ὑπόδειξιν ἀνδρίας, καὶ τ̃ μᾶλλον ἀρέσασθαι τὸν αὐτώνιον. γενομ) ἦν ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τ̃ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τ̃ βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν ἢ ἀποτ̃ μέρος λείαν, ὡς τε τὸν μὲν αὐτώνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτ̃, τότε μᾶλλον οὕτως ἔχειν, καὶ πολὺ προσθεῖναι ταῖς τε ἄλλαις αὐτ̃, καὶ ταῖς εἰς τὸν βασιλέα ἐλπίσιν. αὐτίοχον δὲ τὸν βασιλέα ἀναγκάζειν τὰ σαμόσατα παραδοῦναι.

Κατὰ τοῦτο θρονῶ) τὰ κ) τ̃ Ἰουδαίων ἡρῴδου πρά- Κεφ. ιγ.
γματα καταλελοίπει μὲν, ὡς πον τ̃ ἀδελφὸν, ὅλη τ̃ ὅλων, παραγγέλας ὑπὸν μέχρι τ̃ ὑποστροφῆς αὐτ̃ παρεῖναι πρὸς αὐτόνιον. οὐ γὰρ δὴ βέβαιον ἔδει) μαχαίρᾳ σύμμαχον, ὅς ὧν ἔδρασεν. ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν ὅτι τὰ πορρωτάτω τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τ̃ παραγγελμάτων ὅπη ἰεριχοῦτ) ἐχώρει μετὰ πάντα στρατιᾶς, ἃς συνέπεμψε μαχαίρας. ἦει δὲ τὸν σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τ̃ θέρους. ὅπη δεμένων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ τὰς δυχωρείας τ̃ ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναί) ἐν τ̃ μάχῃ φανείς, καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρεται. νεοσύλλεκτοι γὰρ ἦσαν τ̃ συρίας ἅπασαι αἱ στρατιαὶ, καὶ οὐδὲν αὐτὰς ἀπεκέκριτο τ̃ πάλαι στρατιωτ̃ καλουμένων, ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυναμένων. αὐτηγόνῳ δὲ οὐκ ἀπέρρηξεν ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὡς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν ἰώσηπον κρατήσας γοῦν τ̃ σωμάτων ὑποτέμνῃ τὴν κεφαλὴν αὐτ̃, καὶ τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐτ̃ φερόντα τ̃ ἀδελφοῦ διδόντ). τὰ δὲ τ̃ γαλιλαίας μετὰ τὸν αὐτηγόνου νίκην ἐπεστερεῖτο πρὸς τοσοῦτον, ὡς τε τοὺς τὰ ἡρῴδου φρονοῦντας τ̃ δυνατ̃, προσάγοντες εἰς τὸν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες αὐτηγόνῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ τ̃ ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαίρας αὐτεῖχίζετο τ̃ τ̃ ῥυμάτων, γαθὰ καλεῖται. τούτων δὲ οὐδέπω πέπυστο ἡρῴδης. μετὰ γὰρ τὸν σαμοσάτων ἅλωσιν, αὐτώνιος μὲν κατασήσας ὅπη τ̃ συρίας σώσιον, καὶ προσάξας ἡρῴδῃ βοηθεῖν ἐπ' αὐτήγονον, αὐτὸν εἰς αἴγυπτον ἀνεχώρησε. σώσι) δὲ δύο μὲν τάγματα προαπέστειλεν εἰς ἰουδαίαν ἡρῴδῃ συμμαχεῖν. αὐτὸς δὲ μετὰ τ̃ λοιπ̃ δυνάμεως ἠκολούθει χεδόν. ὅτε δὴ ἡρῴδῃ κατὰ τὸν πρὸς αὐτόχειαν διάφορον, ὄνειροι σαφεῖς τὸν τ̃ ἀδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχ̃ ἐκθορόντι τ̃ κοίτης, εἰσήεσαν ἄγγελοι τ̃ συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν προσοιμώξας τ̃ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τ̃ πόνου ὑπερθέμενο), ὅπη τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγατο. ποιούμενο) δὲ τὸν πορείαν ὑπὲρ δυνάμιν, καὶ διαγύσας ὅπη τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τ̃ ἐφ' ὁ ὄρος προσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δὲ σ' τάγμα ταύτῃ συναφας. μὲθ' ὧν οἱ προειπόνας ἡμέρας, εἰς τὸν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τοὺς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ξέποντας. καὶ προσβαλὼν μὲν συνεχῶς τ̃ φρουρίῳ, πρὶν δὲ ἑλεῖν χει-

μῶνι βιαιοτάτῳ χαλεπωτάτῳ, τ̃ πλησίον ἐστρατοπεδεύ) κώμας. ἐπεὶ δ' αὖτις μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας,

καὶ τὸ

καὶ τὸ δ' ἑτέρου παρ' αὐτονίῳ τάγμα συνέμιξε, δείσαν- A auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam
τες τὸν ἰχνὺν οἱ πολέμιοι, ἅμα νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυ- Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit,
μα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη ἅμα ἱεριχοῦντος, αὐδύνων ἢ τάχεσι vt castellum nocte desererent. lámque per Hie-
τοὺς παῖδας φῦ φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον richunta properans ibat, vt quàm primùm in-
αὐτῷ συνέβαινε τέρας, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, αὐ- terfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam
τὸς θεοφιλέστατον δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ mirabilis ei monstríque similis casus euenit:
αὐτῷ τῆς ἐν τάλῃ κατ' ἐκείνην συνῳκίσθησαν τὴν ἑαυτέ- vnde præter spem liberatus, opinionem quòd
ραν. ἅμα λυθέντες ἢ τῷ συμποσίῳ, μετὰ τὸ πάντας ἐξ- Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi
ελθεῖν, αὐθέως ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ κινδύ- honorati vesperà illa apud eum cœnauissent,
νων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν δὴ τῷ μέλλοντι πολέμῳ B postquam dimisso conuiuio omnes egressi
κείνας εἶδ) σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διεκίνει τὴν στρα- sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem
ταιάν. καὶ τῷ ἑωθινῷ εἰς ἑξακισχιλίους ὑπὸ τῶν ὀρῶν commune sibi tam periculorum quàm salutis
καταβέβηκότας, ἀπέπεμψε τῷ Φερετταμμῶν, præsagium, quantum ad futurum bellum per-
καὶ χίλια μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφό- tineret, esse coniiciens mane primo castra mo-
δρα θαῤῥοῦντας, πόῤῥωθεν δὲ χερμάσι καὶ πελτοῖς uet: hostiúmque sex circiter millia de monti-
ἔβαλλον, ὡς τε συχνοὺς καταβῶσκειν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς bus decurrentes, prima tentabant agmina: &
ἡρῴδης παρελαύνων, πελτῷ κῶλον πλευρᾶν ἀκοντί- manum quidem cum Romanis conserere non
σθη). βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμῃ τῷ C satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos,
σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει φανῆναι δοκεῖν, πάντων dummodo plurimos sauciarent, eminus appe-
τινὰ τῶν ἑταίρων μὴ στρατιᾶς ὄντα σταθμᾶσθαι ὑπ- tebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens,
έμενεν. τούτων ὧν οὐδὲν ἦν μαχιμᾶς ἀμείνισμα. latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se
ἡρῴδης δ' τ' πολεμίαν καταδραμών, πόλεις μὲν πολί- non solum audacia suorum, sed etiam multi-
χνας καταστρέφεται. διχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐτῇς ἀφα- tudine superiorem videri cupiens, Pappum
φθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν ὅθεν τὸ quendam ex contubernalibus suis cum manu
στρατόπεδον. κῶλιστα δὲ φεῦ τὴν καλουμένην κανᾶ militum in Samariam mittit, quibus quidem
κώμην. φεσσηγένετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆ- Machæra erat præmium victoriæ. Herodes ve-
θος ἰουδαίων, ἔκ τε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλ- rò terram peruagatus hostilem, quinque mu-
λης χώρας, οἱ μὲν ἀπὸ μίσους τὸ φεὸς αὐτίγονον, οἱ D nicipia capit, duóque habitatorum millia con-
δὲ ὅτι τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκτημένοι. τοὺς γὰρ sumit. exustísque domibus, ad exercitum redit,
μὲν πολλοὺς ἐνῆγε ὅτι θυμία μεταβολῆς ἄλογος. circa vicum, qui appellatur Càna tendentem.
καὶ ὁ μὲν ἀπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ φεὶ πάσσον, In dies autem singulos magna ei multitudo
οὔτε φεὸς τὸ πλῆθος, οὔτε φεὶ τὴν ὁρμὴν ὑποδείσαντες Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis
αὐτοῦ φεθύμως αὐτοπεξῆλθον. ῥωμαίων δὲ τῆς φαλαγγάρχου regionibus accedebat: cùm hos odium move-
τάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη φεὸς ὀλίγον αὐτέχον. ἡρῴδης δὲ κατὰ μεῖζον τῷ φονεύσαν- E ret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara fa-
τος ἀδελφοῦ φαβαλλόμενος, ὡς ἂν πίσαιτο τοὺς cinora. Enimuerò multos ratione carentes, mu-
αὐτοὺς τῷ φόνου, ταχέως τῷ καθ' ἑαυτὸν σκεδάσει, καὶ tationis cupiditas impellebat. hoc autem con-
μετ' ἐκείνους ὅτι τὸ συμπεσὸν αἰεὶ ξεπόμενος, ἅπαν- gredi festinante, Pappi milites neque multitu-
τας διώκει. φόνος τὸ μὲν πολύς, τῷ μὲν εἰς τὸν κά- dine hostium, neque impetu perterriti, acriter
μενον συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμητο, τῶν δὲ φεσσ- ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi
κειμένων τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντες ἀφειδῶς. συνε- agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper
σεισπίπτῃ δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, ἢ πᾶσι μὲν ὁπλιτῶν F restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis re-
οἰκία ἐκτέτατο. τὰ τέγη δ' ἦν ὑπερθεν ἀμυνομένων κα- cordatione periculosiùs dimicans, dummodo
τατίπλεα. καὶπειδὴ φεῖλεν τῷ ἔξωθεν, τοὺς οἰκήσας eius vlcisceretur autores, aduersam aciem fa-
ἀφειδῶς εἶλκε τοὺς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς cillimè superat. deinde semper integros aggre-
ὅτι καταστείων τοὺς ὀρόφους, ἀθρόως ἀνῆρει, τοὺς ὑπο- diendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim
φυγόντας δ' τῷ ἐρῆπίων, οἱ σπαταλαταὶ ξιφήρεις ἀνεδέ- plurima occumbentium strages. cùm alij qui-
χοντο. καὶ τοσοῦτον ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τε dem in vicum vnde venerant compellerentur.
ταῖς ὁδοῖς δύσφορον γενέσθαι τοῖς κατόπιν. ταύτῃ τὸν nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos
πλησίον οὐκ ἐᾶν καὶ οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν ὅτι συλλε- occideret. postremò ruens inter fugientes ho-
γόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐδύσατο τοὺς ἀπὸ τὸν κά- stes in vicum irrupit: cùm omnes domus ar-
μενον διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσπεδάσθη. κἂν δι- G matis essent refertæ, plenáque propugnatorum
αθέως ἐνίκησε τὰ βάρβαρα ἡρῴδης ὅτι ἱεροσολύμων ἤλασεν, εἰ μὴ χεμὼν διεκωλύθη σφοδρότατος. τοῦτο τὸ desuper tecta: & quoniam foris deprehensos
ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τὰ παντελοῖς καθορθώμασιν, ἢ ἦττης facillimè superabat, disturbando ædes intus
τῷ αὐτιγόνῳ κατέσχε, βουλομένῳ καταλιπεῖν ἤδη abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos te-
τὴν πόλιν. ἡρῴδης δὲ φεὸς ἑαυτὸν ἤδη τοὺς ctis, multos simul necabat. si quis autè subter-
φίλους κεκμηκότας ὅτι θεραπείᾳ τῷ σώματος. fugisset ruinam eum gladiis armati milites ex-
cipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias
multitudo coacernata est, vt etiam victoribus
ipsis transitus obstrueretur. hanc plagã hostes
adeò nõ tulerunt, vt cõfluentium turba, con-
spectis, qui in vico perissent, fuga discederent.
statímque successũ fretus Herodes ad Hieroso-
lymã perrexisset, nisi eũ hyemis asperitas pro-
hibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fait
impedimentum, & ne penitus opprimeretur
Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam dese-
rere cogitabat. Herodes autem ad vesperam,
cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quàm in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cùm alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncant: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: muriscq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro tẽplo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouũ aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiã verò alimentorum longinquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audacię supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte propsita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A ὀλιγωρεῖς, καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἐπὶ θερμοῖς ἐκ τῆς ὁπλων λουσόμενος ἦϊ ἐραπωπικώτερον. εἰς ζοῦν αὐτῷ πᾶς ἔπεσε, καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐναντίον αὐτῷ τὴς ἐκ ξίφ τῷ πολεμίων ξιφήρης, ἔπεσε δεύτερος, καὶ ζίτος, καὶ ἑξῆς πλείους. οὗτοι καταπεφύγεσαν ὑπὸ ἐκ τῆς ὠθισμοῦ εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τῶς δὲ ὑποπτήσσοντες, καὶ ὀλιγωθάνοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρέξειχον γυμνὸν ὅπτα ζέμοντες, ὅλη δὲ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῷ μὲν οὖν ἄλλων, οὐδεὶς παρῆν τύχη· ὁ συλλημφόμενος τοὺς ἄνδρας, ἔφοδῃ δὲ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τὸ ὀλιγωθάνουσι πάντες. τῇ δ' ὑστεραία, πάππον μὲν τὸν αἰτηγόρου στρατηγὸν καταπεμψας, ἀπήρτο δὲ ὅπη τῆς ὠθισμοῦ, πέμψει τῶν κεφαλῶν φερομένη τῷ ἀδελφῷ, ποινὴν τῶ φονευθέντος αὐτῷ ἀδελφοῦ. ἦν γὰρ οὗτος ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δὲ τὸ χειμῶνος, B ἤλαυνεν ὅπη Ἱεροσολύμων, καὶ μάλιστα τὸ τείχους ἀναγῶν τῶν δ' ἰουδαίων, σεισθέντα δὲ αὐτῷ τέτου ἕνεκ ὀξ οὗ βασιλεὺς ὁ ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο, ὑφ' τὸ Ἱεροῦ στρατοπεδεύει. ταύτην γὰρ ἐλῶν ὅπη μάχοι, καὶ καθ' ὁ φρὶν εἶλε πομπῇ τῶν πάλιν. ἐλεῶν δὲ εἰς ἔργα τῶν στρατιὰ, καὶ τινῶν τὰ θεράσεια, τεῖα ἐφ' ἑαυτῶν ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αὐτοκρατέστατους τῷ ἐπ' C ἔργων ὅπη τῷ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἦει, τῶν ἀλεξάνδρου τὸ ἀριστοβούλου μετιὼν θυγατέρα καθωμολογημένων, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, καὶ πάρεργον ποιῆται τὴς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑφῃρῆτο τοὺς πολεμίους. γήμας δὲ ὑπέστρεφεν ὅπη Ἱεροσολύμων μετ' μείζονος δυνάμεως. συνῆπτε δὲ αὐτῷ καὶ σόσιος, μετὰ πλείσης στρατιᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὧν θερεκπέμψας ἀφ' τῆς μεσογείου, τῶν πορείαν αὐτὸς ἀφ' φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δ' τῆς D ὅλης δυνάμεως, εἰς σύνδεκα μὲν τάλη πεζῶν, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους ἀφ' ἑκατὸν σχεδὸν συμμάχων, οἱ μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν, κατεστρατοπεδεύον τῷ βορείῳ τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς σὺν ὀχλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σύνοιος δ' αἰτωνίῳ τῷ πέμψαντι τῶν ὑπ' αὐτῷ στρατιᾷ ἠφόδῃ σύμμαχον. τῷ δὲ αὖ τῶν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάραχτο. καὶ γὰρ σφεῖς τὸν ναὸν ἀθεμιτότερον, δ' δαίμονα καὶ πολλῷ θεωδέστερον τὸν τελεσθέντα πρὸς τοὺς κρείττους ἐλαττοποίει, καὶ τῷ τολμηροτέρων κ' σφῶν ἦσαν ληστείαι πολυτρόποι, καὶ μάλιστα σφεῖ τῶν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵππους, μήτε ἀνδράσιν ὑπολέλειπτο ζοφή. τῷ γὰρ μὴν μαχίμου τὸ δυσπετέστερον ἐτέτακτο πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε χωνοῦντας, εἴργον ὑπὸ τῷ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις E ἀπεμηχανῶντο ἀεί τι κώλυμα κομίζοντες. ἐν οὐδενὶ δ' οὕτως, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις σφεῖπεν τῷ πολεμίων. τῷ ζ βασιλεῖ, σφεῖς μὲν τὰς ληστείας αἰσχυνόμενοι λόχοι, δι' ὧν αἰέστελλε τὰς ἐκδρομάς. σφεῖς δὲ τῶν τῷ ἐλπιδείων ὑπορίαν, αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῷ δὲ μαχομένων σφεῖν τῇ ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ, καὶ τοι τόλμης οὐδεμίαν καταλιπόν-

των ὑφ' ὅλων. φανερῶς μὲν οὖν οὐ συνερρήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις ὅπη σφῶν τῷ θανάτῳ. ὀλίγ δὲ τῷ

ὑπὸ

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν καταστοβῶναί τι τὸ τείχος, ἕτεροι αὐτοκέλευστοι. καθόλου τε εἰπεῖν, οὔτε χερσὶν, οὔτε μηχαναῖς ἐκάμνον, εἰς ἔσχατον ἀπορίας ἀφιγμένοι. ἀμέλει πολιορκούντες δυνάμεως ἀξιολόγου πρὸς καθεζομένους; πότε μὴν ἐλώβησαν τὴν πολιορκίαν, ἕως τῆς ἡμέρας τινὲς ὁπλίται τῶν τείχους ἀναῤῥήξαντες, εἰς πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατοντάρχαι ὠνοσίμην. ἔνθα δὲ τὰ ἱερὰ τοῦ ἱεροῦ ἠλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ὁλόχυθοι πανταχοῦ φόνος ἦν μετὰ μιᾶς ῥωμαίων ὅτι τὴν ἔξοδον τῆς πολιορκίας διαρρησσομένων; τὰ δὲ ἔνθα ἡ ἔξοδος ἰουδαϊκοῦ, μηδένα ὑπολιπόμενα ἀπόβλητον αὐτόπαλον. ἐσφάττοντο δὲ παμπληθεῖς, ἔνθα τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας σωρηδούμενοι, καὶ τὰ ναὰ φεύγοντες. ἦν δὲ οὔτε γηραλέων ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καί τοι γε ἔνθα πέμποντος τὰ βασιλέως, καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος, ὅμως ἐμέτρησε τῆς δίκης, ἀλλ' ὥσπερ μαινόμενος πᾶσαν ἡλικίαν ἐπέσπευσεν. ἔνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τὸ πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὴν ὑπὸ τὸ βάθρον, ἔνθα ἐπὶ τοῖς σοσσίοις ποσὶ κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας ἔνθα τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατὴς, καὶ αὐτηγόνην ἐκάλεσεν. ἐμὲ μὲν ὡς γυναῖκά τε ἢ φρενῶν ἐλάττονα ἀφῆκαν, ἀλλ' ὁ μὲν δεσμὸς ἐφυλάττετο. ἔνθοια δὲ μὲν ἡ ἔξοδη κρατούντων τὴν πολεμίων τότε, κρατήσαι καὶ τὴν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος ὅτι θέας τε τὸ ἱεροῦ, καὶ τὴν καὶ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τοὺς μὲν παρεκάλει, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δ' οὓς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέσειλεν, ἤττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἰ τὴν ἀδικίαν παρ' αὐτοῦ ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τὰς καὶ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ δεκτεινάμενος πρὸς σόσσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ὅτι τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βραχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρῖναι. τὸν δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ὑπὲρ ἑπτὰ φαμένου, αὐτὸς ἔφη δεκάμεσιν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τὰς μισθὰς ἐκάστοις. ἔτι τε τὴν λοιπὴν οἰκονομούμενος παρῄδει, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοὺς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σόσσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. σόσσιος δὲ χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀνήξατο ὑπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην ἀντίγονον αὐτοκράτορα. τοῦτον μὲν οὐδὲ φιλοψυχήσαντα μάχεις ἐκάτεροι δεῖ ψυχρᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγχινείας πέλας ἐπέθηκαν. βασιλεὺς δὲ ἡρώδης δεκαεπτὰς τὸ κῆ τὴν πόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν τὰ αὐτὰ φρονήσαντας, δυνατέρεις τῆς τιμῆς καθίστατο, τοὺς δὲ ἀντιτονίους, ἀνῄρει, καὶ κῆ ἀπάντων ἤδη χρημάτων ὅσον ἐκ κόσμον καταμερισάμενος, ἀντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνέπεμψεν. ἐμὲ μὲν εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ ἀντώνιος τῆς κλεοπάτρας ἐρῶν διεφθαρμένος, ἦν τῶν ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τὴν ἡλικίαν τὸν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῷ ἀφ' αἵματος

A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars diruetur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant: denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium toleraverūt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere & post eos Sosij centuriones.
B Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes,
C omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asser-
D uabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicisset, vt externa quoque auxilia cōpesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio; omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis; alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inue-
E ctus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solicitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ aliquiis, promissa compleuit: Nam & militum quemque liberaliter, & pro
F merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Hero- *Ant. lib. 15. cap. 1.*
des discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos, sibi faceret; honorificè tractabat: Anti-
G gonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit, non tamē omnino ne quid paterētur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus; in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sāguine

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorúmque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo faciliùs quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros tantósque reges iniustum esse duxit: verùm inter amicos vltrà non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonē cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit Quorum potita dominio, ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsámque omnibus obsequiis placans, Pelusium vsque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omniq; præda, Parthus illi statim condonatus est.

A ὑπολειπόμενος, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν ἐφόρα, καὶ τοὺς ἐν τέλει σύνεσιν διαβαλλουσα πρὸς τὸν Ἀντώνιον, αἱρεῖν ἐπειθεν, ὡς αὐτῷ κτήσιν ἑκάστου ῥᾳδίως γινομένην διαπρᾶξαι. ἔτι δὲ ἐκτείνουσα τὴν πλεονεξίαν καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἄραψι, ὑπεφρόνει τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς Ἡρῴδην καὶ Μάλχον αἱρεθῆναι. μέχρι γοῦν τοῦ πρὸς Παρθυαίους πολέμου Ἀντώνιος, τὸ λεῖον ἐν ἀνδράσι ἀγαθοῖς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀδόκιμον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον φίλους εἶ), διεκρούσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν Ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γίνεται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν Τύρου καὶ Σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἑλῶν Εὐφράτου πάσας. ὧν γενομένη κυρία, καὶ προπέμψασα μέχρις Εὐφράτου τὸν Ἀντώνιον ἐπὶ στρατεύοντα πάρθους, ἦκεν εἰς Ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ Δαμασκοῦ. κἀντεῦθα μεγάλαις μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν ἀφῃρεῖτο δωρεαῖς Ἡρῴδης σκευοφορίαν τε. μισθοῦ) ἢ κατὰ τὰ βασιλείας ἐπορεύετο χρεία δισχιλίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἐνιαυτόν. προπέμπει δ' αὐτὴν μέχρι πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ κατακρώμενος. μὴ μετ' οὐ πολύ, παρὼν ἐκ πάρθων Ἀντώνιος, ἄγων αἰχμάλωτον Ἀρταβάζην τὸν μεγάλης παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὴ γὰρ πρὸ γαμετῶν, ἢ λείας ἀπάσης, ὁ πάρθος δοῦς ἐχρεώθη.

Cap. XIII. De insidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio contra Arabas, & ingenti terræmotu. *Ant. lib. 15. cap. 5.*

CONcitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur, alterúmque potentium per alterum pessundaret. Sed hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primùm in Syros hostes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cùm iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugam versos vrgebant: in persecutione verò insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus sēper ei fuerat inimicus. Namque horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctísque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui verò ex prælio seruati sunt, in vicū Ormizam cōfugiunt. vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt: Neque multo pòst accepta clade, Herodes aderat cū auxiliis, seriùs quā vsus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit: præposi-

B C D E F G

Κεφ. ιδ'

ΤΟῦ δὲ πρὸς Ἀκτιακὸν πολέμου συνερρωγότος, παρεσκεύαστο μὲν ἤδη Ἡρῴδης αὐτοκράτορι συνεξορμᾶν, ὡς ἔδει τὰ ἄλλων τῆς κατ' Ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ὁ Ἀντιγόνου καθεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὴν πανούργως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμεθέξειν τοῦ κινδύνων Ἀντωνίῳ, τοῖς γὰρ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν, διβουλεύουσα, πείθει τὸν Ἀντώνιον, Ἡρῴδην ἐκπιέσωσαν τὸν πρὸς Ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, Ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, Ἰουδαίας γένηται δυνάστης, καὶ θατέρου τοῦ δυνατῶν καταλύσαι τὸν ἕτερον. ἐρρᾳδίως μὲν τοι καθ' Ἡρῴδου τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον κατὰ τοῦ πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς ἀεὶ διάπολιν, σκεδάσαί τε καὶ τοὺς καστροὺς αὐτῶν καταξαμένους. πρὸς δὲ τοῦτοις ἦτται, γίνεται μέγα κίνημα τοῦ ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἄφθονον τὸ πλῆθος, τοὺς Ἰουδαίους ἔμενον. ἔνθα μετὰ τῆς δυνάμεως Ἡρῴδης ἐπελθὼν, ἐστρατοπεδεύετο πρωΐ τῆς ἀφηλιώτου τῇ πολίσματι, καὶ στρατόπεδον ἐπέλθοις τῇ χρῆζειν. οὐ μὴν ὑπῆκουε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρότερα νίκῃ τεθαρρηκότες, ὥρμησαν δὴ τοὺς ἄραβας, καὶ πρὸς τοῦ τείχους ἐμβολὴν ἔχοντας, ἐδίωκον. διβουλεύεται δὲ Ἡρῴδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῆς κανάθων διηχοῦντας αἰεί τινος ἀθλίων, ὃς ἐπὶ τῆς κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ διάφορος. πρὸς γὰρ τοῦτον διθύρσαν αἰσθόμενοι οἱ ἄραβες, διστρέφονται, καὶ συναθροίσαντες τὸ πλῆθος πρὸς πεζῶν καὶ δύσβατα χωρία, ἔπονται τοῖς Ἡρῴδου, πλεῖστόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν πρόσχοντες, αὐτανδρον ἅλον οἱ ἄραβες. μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων Ἡρῴδης, παρὼν τῆς χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τῆς ταξιαρχῶν

ἀρχῶν ἀπέφθης κατίσχυσιν· καὶ γὰρ ἐξαπιναίως τῆς συμβολῆς
γενομένης, οὐκ ἂν ἀθηναίων δύρε καιρὸν ὕστερον βουλῆς. ἐπειδὴ
ῥήσατο αὐτοῖς τὰς ἀραβας αὖθις αἰεὶ τὴν χώραν καταβέ-
βηκεν, ὡς αἰεὶ καλέσαντος μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις.
ἀμυνομένῳ γὰρ τοὺς ἐχθροὺς, ὕστερον ἐπέπεσε συμφορὰ δαιμό-
νιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν τῆς βασιλείας ἑβδόμου, ἀκμά-
ζοντος δὲ περὶ ἄκτιον πολέμου. καὶ γὰρ ἀρχομένου ἔα-
ρος ἡ γῆ σεσεῖσθαι, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἀπέφερεν,
ἀνθρώπων δὲ ξὺν διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατιω-
τικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπῆρχεν γὰρ ἡνιλίζετο. καὶ τό-
τῳ τοὺς ἀραβας, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, θερσ-
λογοποιοῦσα τοῖς συνθρόνοις ἀεί τι χαλεπώτερον,
ὡς πάσης ἰουδαίας κατερριμμένης. οἰηθέντες γοῦν
ἐρήμου τὴν χώραν καταπτῆναι, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν θερ-
συσάμενοι τοὺς πρέσβεις, οἳ δὴ ἰουδαίων ἔτυχον
ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐπιβολὴν καταπλα-
γὴς τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορᾶς ἐπαλλήλων ἔκ-
λυτον σεσαγμένων ἡρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν δὴ
τὴν ἄμυναν, λέγων τοιάδε. θαλεπώτατά μοι δοκεῖ
τὸ παρὸν ὑμῖν καθάπτεσθαι θεός, πρὸς μὲν γὰρ τὰς
δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ
πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν, ἀναίδρων. ἐγὼ δὲ τοι-
γοῦν ὑπὸ δέους καταπλήττεσθαι τοὺς πολεμίους μὴ τὸν
σεισμὸν, ὃν ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀρᾴω δέομαι
τοῦτο καθεῖναι τῇ δορυφορίᾳ δίκης ἡμῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὅ-
πλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡ-
μῖν συμφοραῖς ἦκον. σφαλερὰ δὲ ἐλπὶς οὐκ ἐξ ἰδίας
ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπρα-
γίας. οὔτε δὲ τὸ δυσυχεῖν, οὔτε τὸ ἐναντίον ἐν ἀνθρώ-
ποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἑκάτερον τῷ τύχῃ μεταμειβόμενον εἰς ἑκά-
τερον τῶν τύχῃ. ἔστι δὲ τὸ μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ἑκα-
τέρων. τῇ γοῦν πρώτῃ μάχῃ κρατοῦντων,
ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς νῦν ἀ-
λίσκονται κρατοῦντες δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποι-
θὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ διδάσκουσι προμήθειαν.
ὡς τὸ ἔμοιγε καὶ τῷ δεδοικότος ὑμῖν φείσασθαι θαρ-
ρεῖν. ὅτι γὰρ ἐθαρσύνθητε πρὸς τῷ δίκην κατὰ τῶν
ἐχθρῶν, καὶ πρὸς τῷ ἐμῷ γνώμῃ ἐξορμήσατε,
καιρὸν ἔχει ἡ ἀθλιώτων ἐπέφρα. νυνὶ δὲ ὀδύνας ὑ-
μῖν, καὶ τὸ δοκεῖν ἄδυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγυ-
ᾶται. χρὴ μὲν τοι μᾶλλον τῷ μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν δὲ
τοῖς ἔργοις ἐναῤῥαίνεται τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι τοὺς
ἀσεβεστάτους, ὡς οὔτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαι-
μόνιον ποτὲ ταπεινώσει τῶν ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν,
ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ προϊόντα τις ἀρά-
βων πρὸς ἑκατὸν ἀγαθῶν διαφθεῖραι ῥᾳδίως ἂν, ὃν παρ'
ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς
παρασκέπτου τὰ πρὸς ψυχὴν πτήματα, μηδὲ ὑπολαμ-
βάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γεγονέ-
ναι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ πρὸς στοιχείων πάθη, καὶ
οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τῷ ἑαυτοῖς βλάβῃ δύνα-
φέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῆς χθονίου
βασμοῦ προηγήσατο αἴ τι σημεῖον βεκκύτερον. αὐ-
τὰ δὲ ταῦτα, ὠφελησάτω ἴσχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί
δυνάται τοῦ σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κρα-
τήσας ὁ πόλεμος; τέρας μὲν τοι μέγιστον ἀλώστων

A torum militibus contumacia, quòd iuſſis obedire noluerunt. non enim repentino commiſſo prælio vllum Athenio inſidiandi tempus habuiſſet. rurſus tamen vltus eſt Arabas, aſſiduis fines eorum incurſionibus infeſtans: quódque ſemel victus eſt, ſæpe rependit. Sed dum inimicos perſequitur; incurrit ei diuinitus alia calamitas, ſeptimo regni anno & Actiaco bello feruente. nãque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus manſiſſet incolumis, quoniam ſub diuo tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama ſuſtulit, triſtibus nuntiis grauiùs ſemper aliquid affingens. vnde velut omni ſubuerſa Iudæa, terræ obtinendæ ſpe, quia neminem ſupereſſe credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad ſe venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hoſtium perterritam ſuorum multitudinem, tam magnitudine, quã aſſiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præſens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis eſſe non minor. Ignauum autem eſt perpeti idem, etiam cum incurſus hominum repellendi ſunt. Ego enim tantum abeſt, vt hoſtes poſt terræmotum pertimeſcam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immiſiſſe, vt pœnas redderent. non enim tantùm manu armiſque freti, quantum noſtris calamitatibus, veniunt. Fallax autem ſpes eſt, quæ non ſuis viribus nititur, ſed alienis aduerſis. Neque verò vel ſecundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ ſunt: ſed in vtramque partem videas fortunam nutare viciſſim, vt exempla vobis propria demonſtrabunt. Nempe prælio ſuperiore victores, poſt ab hoſtibus victi ſumus. & nunc ergó, quantum æſtimare licet, illi capiuntur, victores ſe fore credentes. Nimis enim confidens incautus eſt: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipſum quod timetis, fiduciam ſuggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuiſtis, & præter voluntatem meam in hoſtes egreſſi eſtis, Athenion inſidiandi tempus inuenit. nunc autem veſtra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam ſpondet. Conuenit tamen ante prælium ſic eſſe affectos, in ipſo autem opere virtutem exerere: conſceleratiſque hoſtibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cæleſtis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum; donec ſpiritum vitæ ducunt, vel eorum quiſquam in bonis ſuis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concuſſionem, alicuius futuræ cladis eſſe portẽtum. Naturalia nanque ſunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, niſi quod ex ipſis euenerit. nam peſtilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus ſignum aliquod tardante malo fortaſſe præceſſerit: ipſa verò cum extiterint, ſui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ conB C D E F G

Ann. lib. 15. cap. 6.

cuſſio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monſtrum,

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talésque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictámque dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergitq; quisque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi meliùs quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobísque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autē Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quam primùm cupiens congredi. nam & hostes præmiserant. qui castellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructáque acie, Arabes lacessebat. Cùm autem nemo contra procederet (quædā enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eóque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulsa est, cóisque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licèt armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmq; rex arrogantiùs eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, cateruatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

Cap XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amiciriam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium. Verum tamen plus timoris habebat, quàm ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo supereſſet. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate veste quidem cultúque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo

γεγονέναι τοῖς ἐχθροῖς, ὑπ' αὐτομάτου τοῦ δι' ἀλλοφυλίας, οὐ πρίσθαι ἡμετέροις φόνοις τὸ τῶν ἀνθρώπων νόμον, ὡμῶς ἀπάκτηναν, καὶ τοιούτοις τοῦ θεοῦ θύμασιν εὐσεβὲς πολέμου κατέσφαξαν. ἀλλ' ὁ δεξιὸς ἡμῶν καὶ μέγας ὀφθαλμὸς αὐτός, καὶ ἀνίκητον δεξιά. δώσουσι δίκην ἡμῖν αὐτίκα δίκας ἀπὸ τῆς παρούσης φρυκτώματος, εἰ δὴ καὶ δύσπειστοι πεπόηκε τοῦ παρεστῶτος ἡμῶν ἀγαθοῦ. ἵππος οὐχ ὑφ' ἡμῶν γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδὲ ὑφ' κινδυνεύουσης πατρίδος, ἀλλ' ὑφ' τοῦ ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. θεοκινδυνεύσει δὲ καὶ χωρὶς ὑμῶν τοῦ θανάτους. δεῖ γὰρ ἴσθι τὸν ἑαυτοῦ καὶ δίκαιον αὐτόκτονον, ἐὰν μὴ θεοπρεπεία τινὶ βλαβῆτε. τούτοις θαρρήσας τοῦ στρατοῦ, ὡς ἑώρα θεοθύμους ἴδιον τοῦ θεοῦ, μᾶλλον τῶν ἰορδάνου ποταμὸν μέσον διαβάσεως. στρατοπεδεύσας ἰδρῶ ὑπὸ φιλαδελφίαν, ἐγγὺς τοῦ πολεμίου, θεοῦ τὸ μεταξὺ φρουρίου, θεοὺς αὐτοὺς ἠκροβολίζετο, βουλόμενος ἐν ταχεῖ συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ καὶ κεῖνοι τινας θεοπεμφθέντας, τοὺς καταλημψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν ἐν ἀπροσδοκήτου ταχέως οἱ περιφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν λόφον κατέσχον. αὐτοὺς ὑπὲρ ἡμέραν θεοάγαν δύναμιν εἰς μάχην, παρέταξαν, καὶ θεοῦ καλοῦντο τοὺς ἀγεβας. οἱ δὲ οὐδὲν ἐπέσχον, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ θεὸ τοῦ πλήθους ὁ στρατὸς ἔλθημος αὖθις ἐν τῇ δίκῃ, θεοσπλθὼν ἐπαφάσαν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. πρὸν τούτῳ συνεπαλαιόντας, ὀξέως ὅτι τοῦ μαχίμου ἄτακτοι, καὶ πεφορυμμένοι τοῖς ἵππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλήθει μὲν ἐνὼ τοῦ ἰουδαίων θεοῆσαν, ἐλείποντο δὲ τῆς θεοθυμίας, καὶ τοι δι' τοῦ θράσους ἡ νίκης, ἦσαν καὶ αὐτοὶ θαρραλέοι. δύο μέντοι μὲν αὐτῶν ἦσαν, οὐ πολὺ ἐλάττον φόνος. ὡς δ' ὑπεδέξαν αὐτῶν τὰ τάξα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τοῦ ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συνεπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ ῥοπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἐφ' ὃν συνωθοῦντο εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους θεῖρξαν ἱπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ἅλοις, θεοκαπτόμενος ὁ Ἄλφα, τοῦ ὑ δίκην ὑπέλιπον. ὑπεσχέθη ὁ θρασύδουλος ὁ βασιλεὺς, καὶ λύτρα ἀδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐκίνει. τοῦ δ' Ἄλφος ἐπαμφοτερίζοντος, ἐξιόντες καὶ πλῆθος ἐπεχείρουν σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἐκδόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους ἀδόντας, τῇ δ' ἕκτῃ, τὸ λειπόμενον πλῆθος, ἵνα ὑπογνώσωσιν ὀξέλθωσιν ὑπὲρ μάχιμοι, οἷς συνεβαλὼν πρόσωθεν, πάλιν εἰς ἐπ' ἀκισχιλίους κτείνει. πλειστὴν δὲ πληγὴν τοῦ ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τοῦ ἀνδρὸς τὰ φρονήματα, θεοῦπεφεν εἰς τὸ καὶ θεοστάτης ὑπὸ τῶν ἔθνους ἀρεθῆναι.

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν δίδωσι ἡ θεὸ τῆς Καισ. ὅλων θεοαγμάτων φρονεῖς, δῆ τοῦ θεοὺς αὐτοκράτορα φιλίους, καίσαρος ἤδη θεὸ ἄκτιον ναυκρατούς. παρῆγε γὰρ τοι δόσει πλέον, ἢ ἔπραττεν. οὕτω γὰρ ἐπαλαμένεις καῖσαρ αὐτοκράτορα ἔκεινε, πρόθυμον συνεμβάντος. ἔγω μὲν βασιλεῦ ὁμόσε χωρῆσαι τῇ κινδύνων λέγω, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, εὗρα δι' ἐζεῖσθε καῖσαρ, θεόσιον αὐτῷ δίκαι δίκαιος ἀμάτος, τοῦ μὲν ἐδόντα καὶ τὸ χῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύ. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑπερπλέοντος, αὐτοκρα-

ἄπειρις εἶπεν, ἐγὼ καῖσαρ, ὑφ' ἀντωνίου τῆς ἰουδαίων βασιλεὺς γεγόμην· ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι βασιλεὺς χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐ ὑπερειλάμην εἰπεῖν, ὅτι πάντες αὐ με μετὰ τῆς ὅπλων ἐστρατεύσατε, εἰ μὴ διεκώλυσαν ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἐπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τοῦτ' ἐν ἀκτίῳ πληγεὶς, κατέλιπον τὸν διεργέτην. ἐγὼ δὲ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἦμην σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τὴν πᾶσιν συνορθῶσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, ἵν' ἀπολύσῃ, καὶ χρήματα, καὶ τείχη σοὶς ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰν, καὶ ἐμαυτὸν ὑποχρεούμην κοινωνὸν τοῦ σοὶς σε πολίμου. τῷ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπόφραξας οἰκλεοπάτρας ἵμερος, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. σωτήριμαι δὲ αὐτοκίῳ, καὶ τίθειμαι μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ σχῆμα. σοὶς σὲ δ' ἦλθον, ἔχων τὴν ἀρετὴν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ σοὶ βουλόμενον ἐξεταθήσεσθαι ποταπὸς φίλος, οἷ τινὸς ἐγνώμην. σοὶς ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σόζου γε ἔφη, καὶ βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἀξιῶ δὲ εἰ πολλῶν ἄρχειν, οὕτω φιλίας σοῖς ἁμιλλᾶσθαι. πειρῶ δὲ μὴ τοῖς δυτυχεστέροις σχολάζειν πιστὸς, οἷς ἐγὼ λαμπροτάτας ὑπὲρ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μὲν τοι γε ἐποίησεν αὐτοκίῳ κλεοπάτρα πειθοῖ μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ καταρρέκαμεν, ἐν τῆς οἰκίας αὐτῇ. κατάρχεις δὲ ὡς ἔοικεν δυποίτας, διόμοι χάριν βεβαίῳ συμμαχίαν σε παρομοίαν σοὶς τοὺς μονομάχους αὐτῷ. νῦν μὲν οὖν δίγμασι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. σωθεὶς δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης αὐτοκίου. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ σοθεὶς αὐτῷ τὸ σχῆμα, δίγμασι διεσήμαινε τὴν δωρεὰν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τῆς ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώσεις ὅπως ἐλιξάμενος αὐτὸν, ἐζήτει τινὰ τῶν αὐτοκίου φίλων ἀλέξανδρον, ἱκέτην γενόμενον. ἐπὶ δὲ καῖσαρ ὀργὴ, πολλὰ κὴ χαλεπὰ μεμορμένου τὸν ἐξαρτύμενον, οἷς διεκρούσατο τὴν δίκην. μετὰ δὲ ταῦτα πορδύεσθαι ἐπ' αἰγύπτου σχολὴ συείας καῖσαρ, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡγεμόνης, τότε πρῶτον καὶ συνεπάσατο ποιουμένῳ σοὶ πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἰσίασέ τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ σοὶς δώρεάν πάντα διέδωκε. σοὶνόησε δὲ καὶ σχολὴ τῆς αὐύδρου πορδυομένοις μέχρι πηλουσίου σχολὴν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσι τὸ ὁμοίως, οὐδὲ ἔσην ὅπῃ τῷ ὑπηρεσίων ἐνεδίδου τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῷ τὸ καῖσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέσῃ, πολλῷ βεβαιοτέραν ἡγεμονίαν βασιλείας, σοὶς ἃ παρέχει. σχολὴ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἴγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ αὐτοκίου τεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτῇ τοῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ σοσόθηκε, τοῦ δ' ὑπὸ κλεοπάτρας ὑποδυμηθεῖσαν χώραν, κὴ ἔξω σαλάσσης, καὶ ἵππου, κὴ σταμάρειαν. σοὶς δὴ τούτοις τῷ σολεμαΐδι, γάζαν, κὴ αὐθηδόνα, κὴ ἰόππην, Ϛ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο δ' αὐτῷ καὶ σοὶς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οἳ σοίτερον

A hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus essés, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamẽ & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumẽti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deserui. Nam cùm auxilij minus commodarẽ, optimum ei cõsilium dedi, vnã esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem. quam si occidisset, & B pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna depositi. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumẽs: & vt in examen adduceretur properãs, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: C Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tueari. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis, humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epuF lis cuncta distribuit: Prospexit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis patruũ esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Idcóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, G quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringẽtos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, eúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

Cap. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes, eiúſque felicitate.

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtaurauit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cõferri poſſet, ædificauit: eáſque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis eò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem

Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.

ἐλυρυφόρων κλεοπάτρας. οὐδὲν ἧττον αὐτὸν εἰς ἅπασας δωρειὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τοῦ λαμβάνοντος. μὴ ἧττον δὲ τῆς πρώτης ἀκτιάδα περιέθηκεν αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ, τόν τε τραχῶνα καλούμενον, καὶ τὴν περιοικὴν βαταναίαν τε καὶ αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τοῦ λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον, ἐξ ἀπελήλυθεν ἐπαφεὶς τοὺς ἐκ τοῦ τραχῶνος λῃστὰς δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ, ὅτι ἐκ τῶν ἡγεμόνα τοῦ συρίας καταφυγόντες, ἐδέοντο τοῦ ἀποσῶσαι τὸν συμφορᾶν αὐτῶν καίσαρι. καίσαρ δὲ γράψας, ἀπετρέπετο ἐξαρεθῆναι τὸ ληστήριον. ζηνόδωρος δὲ ὑπὸ τοῦ ἀφαιρεῖ ζηνόδωρον, ἵλῶ ὕστερον καῖσαρ, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅπῃ τοῦ δαμασκοῦ, ἡρῴδῃ διδοῖ. κατέσησε δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὅπλοποιὸν, ἕτερ λικάτῳ πάλιν ἥδιον εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὅπλοποιοῖς δικαιεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ ζηνόδωρος, ἐφεστῶτι μὲν αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ τραχῶνος καὶ τῆς γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δὲ τούτων ἡρῴδῃ μεῖζον ἦν, ὑπὸ μὲν καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀγρίππαν, ὑπὸ ἀγρίππα δὲ, μετὰ καίσαρα. σθένει δὲ πλεῖστον μὲν δὲ ἀμφοῖν ἐφῦκνεῖτο. εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλοψυχίας ἐπέτεινεν εἰς εὐσέβειαν.

Κεφ. 15.

ΠΕντεκαιδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτὸν ἱερὸν ναὸν ὑπεσκεύασε, καὶ τὴν περὶ αὐτὸ αὐτεισχήσατο χώραν, διπλασίαν, ἀμείζοις μὲν χρησάμενος τοῖς ἀναλώμασιν, αὐτοπρεπεστάτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τοιμήκειον δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἱ μὲν γὰρ ἀμφοτέρωθεν ὠκοδόμησαν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ὑπεσκεύασε πλούτῳ διαφερόντως, κατ' οὐδὲν τῶν βασιλείων ἧττον. αὐτωνίαν ἐκάλεσαν εἰς τιμὴν αὐτωνίου πάλιν. τὸ γὰρ ἰδίῳ ἑαυτοῦ βασίλειον καὶ τὴν ἄνω διαμονὴν πάλιν, δύο τοῖς μεγίστοις καὶ κρατίστοις οἴκοις, οἷς οὐδὲ ναὸς πῆ συνεκρίνετο, προσηγόρευσεν ὀνόματι τῶν φίλων, τὸ μὲν καισάρειον, τὸν δὲ ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἴκοις μόνοις τὰ μνήματα αὐτῶν, καὶ τὰς πλησίας πόλεις ἐφιλοτίμησε, δῶρα δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὰ φιλάνθρωπα. ἐν μὲν γὰρ τῇ σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ὅπλοις στάδιους εἴκοσι, καὶ καταγαγὼν ἐξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις προσοικίμας λιπαροτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναόν τε ἐπιφανέστατον τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος δισταδίους ξύλῳ περιβολὴν ποιησάμενος, τὸ μὲν ἀνέθηκεν ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέσχεν δίνομίαν. ὅπλοις τούτοις ἅπασιν ἀμφὶ τοῦ καίσαρος αὐτὸν ἐτίμησε προσθήσει χώραν. ὁ δὲ, καὶ ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκῆς μαρμάρου κατεσκεύασεν ὑπὲρ τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἐνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατέτακται. ὑπὸ δὲ τὸν ὑπαίθριον λαγόνα, σπηλυγγὶς αὐτὸν ὑπανοίγει, δι' οὗ βαθεῖ ῥεύματος κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορρέῳ βαθύτητα, πλήθει τὸ ὕδατος ἀσταλεύτου, καὶ τοῖς καταμαθοῦσι τὸ μέτρον ἔρευναν γῆς, οὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τῷ δὲ ἄντρου καὶ τὰς ἔξωθεν ῥίζας φαιδρύνουσι αἱ πηγαί. καὶ γένεσις μὲν οἷς ἐτοῖσι δοκοῦσι εἶναι τοῦ ἰορδάνου, τὸ δὲ ἀκριβὲς

ἐντοῖς

longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpelunca

ἐστοῖς ἐξῆς δηλώσομεν. ὁ γὰρ βασιλεὺς Ἡ ἐν ἱεριχοῖ μεταξὺ κύπρου τε φερουείου, καὶ τοῦ προτέρου βασιλείου, ἀλλὰ καταπολυτελεστέρους ἀμείνω καὶ χρησιμώτερα πρὸς τὰς ὑποδημίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὀνόματος φίλων. καὶ θέλων τὸ εἰπεῖν, ἐκ ἔστιν ὅ τινα τῶν βασιλείας ὑπὸ τοῦ τόπον ἢ πρὸς καίσαρα τιμῆς γύμνον ἐάσειν, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ἐπῴκιξε ἔχει, καὶ πολλαῖς πόλεσιν ἱδρύσατο καίσαρα. καὶ δὴν δὲ κἀν τοῖς ὑποδαλίοις πόλιν, ἣν δὴ μὴν καμουσαν, ἐρήμην ἐπαλείπε πύργος, ὃς δὲ διφύαν τὴν χώρις δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν αὐτὴν λευκῇ λίθῳ, καὶ λαμπροτάτοις κόσμοις βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδίξατο. μεταξὺ γὰρ λιμένος καὶ ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν ἐν συμβέβηκε τὴν ὑποδαλίαν ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τὴν φοινίκην ἐκ αἴγυπτον ὑποπλέοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει ἀπὸ τῶν ἐν λιβὸς ἀπειλῶν, ᾧ καὶ μᾶλλον ἐπαυείζοντι πλινθοῦτον ἐγείρει κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὥς τε τὴν ὑποστροφὴν τοῦ κύματος, δὴ πλεῖον ἐξαγριοῦν ἢ θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τὸ περαιέως λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, καθεξῆς ὅρμους ἑτέρους. καθάπαν δὲ ἔχων ἀνωφελέστατον τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τὴν δυσχέρειαν. ὡς τὴν μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον εἶ τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς δεῖ μηδὲν δυσπόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμέτροις γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τοῦ λιμένος μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἐννέα, εὖρος δέκα· ἦσαν δὲ καὶ μείζονες. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ὑπῆρχον τοῦ πελάγους τεῖχος δὴ διακοσίους πόδας πλάτους ἐποιήσατο. ὧν οἱ ἑκατὸν, προσκεκλύσθαι τοῦ πρὸς τὸν ἀλακοπτὸν τοῦ κύματος, προκυμία γοῦν ἐκλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπέστησε τῷ ῥεύματι λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις διειλημμένον μεγίστοις, ὧν ὁ προὔχων τὴν εὐεπιβολώτατος ὑπὸ τοῦ καίσαρος προσηγόρευτο, δρουσίου κεκλημένου. ἀλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ἐπορμιζομένων, καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν πᾶν κύκλῳ τάγμα, τοῖς ὑπεκβαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βόρειος, ἀφθεμώτατος γὰρ ἀνέμων τῷ τόπῳ βορέας, καὶ δὴ τῇ στόμιζε κολοσσοὶ τρεῖς, ἑκατέρωθεν ὑπεστηριγμένοι λίθοις, ὧν τοὺς μὲν ἐν λαιᾷ χειρὶ εἰσπλέοντι πύργος τρισὶ ἀνέχει, τοὺς δὲ ἐκ δεξιοῦ, δύο ὀρθοὶ λίθοι συναζυγμένοι, ἐφ' ᾧ δύτερον χῶμα πύργου μείζονος. περιέχεται δὲ οἰκίαις τοῦ λιμένος λευκοῦ καὶ αὐταῖς λίθου, καὶ κατατείνουσιν εἰς αὐτὸν οἱ στενωποὶ τῇ δύσει, πρὸς ᾧ δέσημα μεμεχανημένοι, καὶ ἐν στόμιον ἀπαρὲς ναὸς καίσαρος δὴ γηλόφου, κάλλει καὶ μεγέθει διαφέρουσι, ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, οὐκ ἀποδέων ἐν ὀλυμπιάσι θεὸς, ᾧ καὶ προσήκασι, ῥώμης δὲ ἴσος ἦρα τῇ κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὴν πόλιν, ναῦς ταύτῃ δὲ πλοιζομένους τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ, τὴν πόλιν τοῦ κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ἀνόμασεν αὐτήν. τὰ γὰρ τὴν λοιπὰ περὶ ἔργων ἀμφιδιατέθειν,

A in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas B ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nàm inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, C tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quàquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem D structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Meritus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Explero autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis E erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad F ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: parísque mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul G & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsaræ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 10. 11. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit, nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque dirissimam, cámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in borcam tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentiùs accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos reciperę possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Berryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multísque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

A καὶ θέατρον, καὶ ἀλοσὰν ἄξια τῆ ἀρετῆς ἐπιδείξατο, καὶ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καθεστήμενος, ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τοῦ καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς, ὀλυμπιάδος ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς καὶ δευτέρας, ὧν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς, καὶ οἱ ἔγγιστοι τοῦ βασιλικοῦ πλούτου μεταλάμβανον. ἀνακτίσας τε καὶ αὐξήσας τὴν Ἀνθηδόνα τῶν Ἀγρίππου καταλειφθεῖσαν ἐν πολέμοις, ἀγρίππειον προσηγόρευσε. τῆ δ' αὐτοῦ φίλου δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, καὶ δι' B τῆς πόλης ἐκάλεσε τὸ ὄνομα, ἵνα αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατασκεύασε. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἴ καί τις ἕτερος. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, καὶ πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε καὶ εὐνδρίοις πλουσίαν, ὠνόμασεν αὐτοῦ πατρίδα. καὶ τὸ ὑπερκείμενον φρούριον, ὀχυρότητι καὶ κάλλει διάφορον τειχίσας, ἀπέθηκε τῆ μητρὶ προσφυῶν κώμην. φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις C ὁμώνυμον πύργον. οὗ τό, τε σχῆμα, καὶ τὸ ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν δηλῶσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ὑπὲρ ἱεριχοῦς ἵππων αὐλῶνα προσηγόρευσε, φασαηλίδα ὀνόμασεν. οὐδενὸς γ' ἀφανῆ, τοὺς τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὑπερειχάσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδειον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὅσπερ χειροποίητον ἑξήκοντα σταδίων ἀπόντα ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήσκησε δὲ φιλοτιμότερον. προσγύλοις μὲν γὰρ τοῖς ἄκροις πύργοις περιέσχε, ἐπλήρωσε δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τοῦ σύνδου τῆς οἰκημάτων ὄψιν εἶναι λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν D τοίχοις, καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ θεραπείαις καὶ τοῦ πλούτου δαψιλῆ. πόρρωθεν δὲ μεγίστοις ἀπαλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς ὀλκασίοις λευκοτάτοις μαρμάρου, τοῦ ἀδοῦ διέλαβεν. ἦν δὲ τὸ χωλόφρον ὅλον χειροποίητον ὑψηλόν. καὶ πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τοῦ τε ὑποσκευίου καὶ τοῖς φίλοις δέξασθαι δυνάμενα. ὡς τε τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα. τῇ περιγραφῇ δὲ, βασίλειον. τοσαῦτα δ' οὖν κτίσας, πλείστας καὶ τῇ ἐξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ἐν πόλει μὲν γὰρ καὶ δαμασκῷ καὶ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δὲ, τεῖχος, ἐξέδρας τε καὶ στοὰς, καὶ ναοὺς, καὶ ἀγορὰς, βηρυτῷ κατασκευάσας καὶ τύρῳ, σιδῶνί γε μὴν καὶ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δὲ τοῖς θαλασσίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρήνας πολυτελεῖς. ἄλσος δὲ, θαυμαστὰ τοῦ τε ἐργασίαν καὶ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δ' οἷς ἄλση E καὶ λειμῶνας ἀπέδωκε. πολλαὶ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, καὶ χώρας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ συμμαχαρχίας. ἄλλας δ' ἐπιτησίους τε καὶ διηνεκέσιν ἐδωρήσατο προσόδοις, καταστάσας ὥσπερ κοίνοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ χρήσιμον. σῖτον γε μὴν τοῖς ἐνδεέσιν ἐχορήγησε τοῖς δημόσιοις. καὶ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικὴν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῆ F καὶ πολλάκις. ἐμφρονεστέρῳ δὲ τὸ πύθιον, δίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀπεδείμαντο. τὰ δὲ λίγα, τὰς εἰς λυκίους

ñ sum-

ἢ σαμίους ἐλευθερίαν, ἢ τὴν ἐν ἄλλῳ τινὶ ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι διαφιλείαν. ἀλλὰ ἀθλιωτάτοι, καὶ λακεδαιμόνιοι, νικοπολῖται τε, καὶ τοὶ κατὰ μυσίαν πέργαμον, οὐ τῷ ἡροδότου γάμῳ συνεπήμανεν; τίνι δὲ αὐτοχέων τῷ ἐν συρίᾳ πλατείαν, οὐ φοίνικι οὖσαν ὑπὸ βορέᾳ, κατέστρωσε τὸ σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος οὖσαν ξυστῇ ὠρομάρῳ, καὶ θεὸς τὰς ὑπὲρ ἀποφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν αἱ πᾶσι εἶποι, ἴδια τῷ εὖ παθόντων ἑκάστου. τὸ δὲ πλείοις χαρίσασθαι, οὐ μόνον κοινὸν τῆς ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἣν ἡ δόξα τῷ ἐν ὀλυμπίᾳ ἀγώνων διϊκνεῖται. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένοις ἀπορία χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας ἑλλάδος ἀπορρέον, οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπέτυχε πανταπασῶς εἰς ῥώμην ἐξεπλέων ἐνόμισε. ἀλλὰ καὶ θεὸς τὸ ἀπενεκὲς πόρους χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδ' ποτὲ ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐκλιπεῖν. ἀπήνυτον δ' αὖ ἔμελλεν ἔργον ἔσεσθαι, ἢ φόρων ἐπεξιόντα, καθάπερ φασηλίτας καὶ βαλανεώτας, καὶ τοῖς ἐν κιλικίᾳ πολιχνίοις, τὰς ἐπισίους εἰσφορὰς ἐπεξεκούφισε. πλεῖστον γὰρ μὲν αὐτοῦ τῆς μεγαλονοίας ἐθεάσατο ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὀλίφδονος, ἢ τι ἀπεχθάνεσθαι μεῖζον, δυσαρεστῶν τὰς πόλεις πλέον τῷ ἐχόντων. ἐχρήσατο δὲ καὶ σώματι θεὸς τῷ ψυχῇ ἀπαλόφρονι, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γενόμενος, ἐν ᾧ μείλιστα δ' ἐμπειρίᾳ ἱππικῆς ἐπιτυγχάνει. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν. ἔστι δ' ἡ συοδρόφος μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δὲ ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων δύπορος. πολεμιστὴς αὐτόστολος. πολλοὶ γοῦν καὶ ταῖς γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστὴν τε ἰσβολώτατον, καὶ τοξότην δυσχάτευτον ἰδόντες. θεὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς θεοτρόπαιον ἐχρήσατο δόξῃ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ αὐσίως ἐπῆρσεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῷ πεπρᾶσθαι οὐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἡ θεοδοσία πᾶσι, καὶ θεοπιστεία στρατιῶται ἐγένετο.

Κεφ. ιζ. ΤΑς γὰρ μὲν ὑπαίθριος δυσφορίας, ἢ τύχη τοῖς κατ' οἶκον αἰσχροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονίᾳ ἐν γυναικὸς ἤρξατο, ἧς ἦν μάλιστα ἐπιθύμησεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος ἣν ἰδιώτης ὢν ἔκτο γαμετὴν, ἢ ἦλθος ἐκ ἱεροσολύμων, δωρεὰς ὀνόματι, γαμετὴν μυριάμμην τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ σφαδασθῆναι συνέβη τὸ οἶκον, καὶ τάχος μὲν, μάλιστα δὴ τὸν ἐν ῥώμης ἄφιξιν. φρᾶσον γὰρ ἐκ τῆς δωρίδος υἱὸν ἀντίπατρον ἄγει τοὺς ἐκ μυριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς κατοικίας. ὕστερον τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ πάρθων θεὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν βουλῆς ἀνεῖλεν, ὃν ἀνεμαλώτισατο μὲν βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐξηπάσατο δὲ κατ' οἶκον οἱ ἀφ' ἡρῴδου ὁμοεθνεῖς. ἔπειτα τούτοις ἐπιέζετο θεμιστοῦσι μὴ ἀγαθὸν θεὸς ἡρῴδην, οὐκ αὖ θεμιστόκλειτο. ἄλλαι δ' αὖται θανάτου πρόφασις ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, ἐθάρσυνε τὴν ἡρῴδην, ὡς αὐτὸς αὐτοκράτωρ μόνος βασιλείας, ἀλλ' ἐπὶ τῷ βασιλεῖ

A aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque; largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nónne Antiochensium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisque imbribus, quàm longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illo-
B rum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solùm Achaiæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere sumptuum videret inopia, quódque solùm ex veteri Græcia restabat collabi, non solùm agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos
C pecuniarum reditus instituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam patereturur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin
D & corpore vsus est, quod animo conueniret. cúmque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis cerui & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset: itaque multos etiam in exercitatione terrebat quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præ-
E ter animi autem corporísque virtutem, fortuna quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XVII. De dissidio Herodis cũ filiis Alexandro & Aristobulo. *Ant. lib. 15. cap. 3. & 8. & lib. 16. cap. 13.*

AT verò publicam ei felicitatem mœroF res inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: vnde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maximè verò postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filiũ, eorum causa quos è Mariamne susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interiisset. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius pa-

triam desiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandaris Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Iosephum mandata sua prodituru fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrunque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœtoris magnitudine eum

A ἐπέβαλλεν αὐτῇ. τ ὃ ἐκ μὲν ἀμμης ἐ τέκνων αὐτῇ γενομένων, δύο μὲν θυγατέρες, ζ εἰς ἦσαν υἱεῖς. Τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παῖς δύο μόνος, τελευτᾷ. δύο ἦ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἔγημε, δι' ἃ τ τ μητέρα εὐγένειαν, κ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεσαν αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον, ὁ μὲν ἀμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐκκαίων ἡρῴδην λαβεῖν τὸ ἐρώμενος, ὡς μηδενὸς τῶν δι' ἐκεῖνον στερηθησόμενον αἰδοῦς ἀπείθειαν. τοιοῦτον ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τ μριάμμης, ὅσος ἐκείνου

B πρὸς αὐτ ἔρως. ἔχουσα ἦ μὲν ἀπόχθεια ἐκ τ πρεσβυτέρων ἀλλοτρίαν, τ ἦ παῤῥησίαν ἐκ τ φιλεῖσθαι, φανερὰς ὠνείδιζεν αὐτῷ, τὰ κ τ πάππων ὑπηκόον, κ τὸν ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. ἐᾶσε γὰρ τούτου καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο. δυεῖν μὲν αὐτῷ τ ἀρχιερωσυνῶν ἐπ' ἀκμῆ δεκαέτῃ, μ ἦ τὴν τιμὴν κτείνας ἀθρόως. ἐπεὶ δὲ τ ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, κ τῷ βωμῷ προσελθόντι, καθ' ἑορτήν, ἄθρουν ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπει μὲν οὖν

C ὁ παῖς ἐπὶ νυκτὸς, εἰς ἱεριχοῦντα. ἐκεῖ ἦ κατ' ἐντολὰς αὐτοῦ τ γαλατῶν βαπτίζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελεῖται. ἐπὶ ταύτῃ ἡρῴδην τὸ ὠνείδιζεν ἡ μριάμμη, κ τ ἀδελφῷ αὐτῆ κ τ μητρὶ, δ' ἐναῖς ἐξύβριζε λοιδορίαις. ἀλλ' ὁ μὲν, παρίετο τοῖς ἁμέρεσι. δ' ἡ τὰς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῆλ, κ πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τ ἡρῴδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν ἐπιβαλλόν αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ πολλὰ πρὸς τὸ θάνατον ἐσκευαζόμε-

D νας, κ κατηγορεῖσας ὅτι τῷ εἰκόνα τῷ ἑαυτ πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Ἀντωνίῳ, κ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀποῦσαν ἐπίδειν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι, κ διάξειν δυναμένῳ. τὸ ὥσπερ σκηπτὸς ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ Κ τ κλεοπάτρας δ' εἰνότητα, δι' ὧν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀπήρτο, κ μάλχος ὁ ἄραψ. οὐ γὰρ ἀφαιρήσῃ γαμετ ἐμέλησε τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μᾶλλον οὖν

E δυσθυμεῖν, ἰωσήπῳ τῷ ἀδελφῷ σαλώμης τ ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δὲ ὢν κ διὰ τὸ κῆδος δοῦναι, ὧδε πείθει τῷ γυναῖκα κρύφα δοῦναι ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτῷ εἰ κἀκεῖνον αὐτάνθρ. ὁ ἰώσηπος ἦν κακοήθης, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τ βασιλέως θαῤῥῆσαι τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς ἀδὲ δυσθανατῶν αὐτ ὑπομένοι διαζεῦχθῆναι, τὸ δυσῤῥητον ἐκφέρει. καὶ καίπερ ἐπὶ πεντήκοντα τ ἡρῴδην, πολλὰ τὸ πρὸς τὸ πρὸς αὐτὸν πάθος

F ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐκαθεύδησε ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ γοῦν εἶπε τὰς πρὸς ἰάσπον ἐντολὰς ἐπιδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κλεῖναι μὲ προστάξας. ἤκουσε ῥᾳδίως ἀκούσας τὸ δυσῤῥητον ἐκεῖνο, κ οὐκ ἂν ποτε τὸν ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὴν ἐντολὴν φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειεν αὐτὸν, ἐνέθυσιά τῇ πάθῃ, κ τ κοίτης ἐξαλλόμενος, ἀπῆλθεν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλείτο. κἂν τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν κρυφὴν εἰς

G τὰς διαβολὰς ἀφικόμενος, τ εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δὲ ὅτε ἀπειλοῦ ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, διαχρῆμα κτεῖναι προστάξει ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' αὖθις εἰσῆλθε τῷ πάθῃ, κ τ θυμὸ πεσόντος, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ ἦ φλεγμονὴ τ ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνεῶσαν δοκεῖν αὐτῷ, ἀλλ' ἀκκίσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τῷ χρόνῳ διαλυθεὶς τὸ πένθος ἀπάλογον τῷ λύπῃ ἔχει,

τῇ πρὸς

τῇ πρὸς πατρουσίαν ὀλιγωρίᾳ. κληρονομοῦσι γὰρ μι-
σῶσιν οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τὴν μόσους σύνοιαν λαμβάνον-
τες, ὡς πολέμιον ὑφιῶσιν τὸν πατέρα, καὶ πρότερον μὲν
ὅπλοις πατρὸς υἱόμενοι, πλέον ἦν, ὡς εἰς ἐκδίκους ὑπέρ-
φοβον. συνῄδρων δ' αὐτοῖς καὶ ἡλικίας ἡ ὀλιγωρία. ὅθεν
δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν τὴν θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ
Ἀρχελάου τοῦ Καππαδόκων βασιλέως ἔγημε, τὴν δὲ μητέρα
ἤδη τοῦ μίσους καὶ παῤῥησίαν. ἐκ ἧς τὰ θεάσεις αὐ-
τοῖς, ἀφορμὰς οἱ ὀλιγάλλοντες ἐλάμβανον, καὶ φανερώ-
τερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς ὅπλοις μὲν
οὐ τὸ μὲν ὑὸν ἀμφοτέροις τοῦ υἱέως. ὁ δὲ Ἀρχελάῳ κη-
δεύσας καὶ φόβητρα προσκαλέζοιτο, τοῦ πατρὸς πο-
ποιθὼς, ἵνα ὅπλοις καίσαρος αὐτὸν κατηγορήσῃ. αἰσθο-
μένοις ἦν τοῖς ὀλιγάλλοις ἡ ὁδὸς ὥσπερ ὅπλοις χρῆσθαι τοῖς
υἱοῖς, κατάγειν τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος ἀντίπατρον, καὶ πάντα
φόβον προσπίπτειν ἀρχῇ. τοῖς γὰρ ἀφόρμοις ἦν ἡ μετα-
βολὴ, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὀφθῆναι τοσοῦτον,
ὀλιγάκις τὸ αὐτῶν δυσχέρειαν ἐκ ἐκφέρειν τὸ ἀγανακτήσεως.
ἐφ' ἑκάστῃ γὰρ τοῦ αἰτιαμάτων, τὴν ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς γὰρ οἱ
μὲν καθ' ἡμέραν προσίσαντο μᾶλλον. ὁ δὲ ἀντίπατρος
ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπιτυδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν τῷ
πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις, ὀλιγάλλοις δὲ καὶ τοῦ ἀ-
δελφοῦ ποικίλας ἐνεδυάζόμενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς
λογοποιῶν, τὰ δ', τοις ὑπηνδίοις φημίζειν καθιείς,
μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασι-
λικῆς ἐλπίδος. καὶ δὲ ἐν ταῖς ὀλιγωρίαις, καὶ φανερῶς,
αὐτὸς ἰδὼν ἤδη ὀλίγαρχος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπέμφθη
καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου, καὶ ταῖς ἄλλαις
θεραπείαις, πλὴν διαδήματος χρώμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅπλοις τὴν μνηστὴν κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ
χρώμενος, κολακείᾳ καὶ ὀλιγάλλῃ, τὸν βασιλέα καὶ πρὸς
θανάτου τοῦ υἱοῦ ὑπήργάσατο. τὸν γοῦν ἀλείξασθαι
σύριας μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακεί-
ας, ἔκρινεν ὅπλοις καίσαρος. ὁ δ' ὑρὼν μόλις ὀλοφυρμοῦ
παῤῥησίας, καὶ δικαίην ἐμπεφυτότερον αὐτὸν ἔχειν, καὶ ἡ-
ρώδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ παιδὸς
ἀδημόνως ὑποκύλαβε. τὰς δὲ αὐτοῦ ὀλιγάλλας, ἰχυ-
ρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν γὰρ καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑποδείξας
κοινωνοῦντα τοῦ κινδύνων, ὅτως ἤδη τότε αὐτοῦ
πανοῦργον, καὶ τὸν αὐτῶν ἀτιμίαν ἀπεδύρετο. συνῄδρα
δὲ αὐτῷ μὴ καθαρεῦσι τὸ συνειδότος, ἢ ὡς λόγοις ἰ-
σχύς. ἰῶ γὰρ δὴ δεινότατος εἶναι. καὶ τὸ τελευταῖον
φάσμα, ὡς τοῦ παῖδι κτείνειν αὐτοὺς ὄζιν, εἰ δὴ προ-
πίθεται τὸ ἔγκλημα, προύγαγε μὲν εἰς δάκρυα
πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ὑπο-
γνῶναι μὲν αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, ὀλιγαλλαξαι δὲ
ἡρώδην δ' ὅλως. οἱ ὀλιγάλλαγαὶ δὲ ὅπλοις τούτοις ἦσαν,
ὡς τε ἐκείνους μὲν τοῦ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν
δὲ, τῶν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ
ταῦτα δὲ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεὺς, τοῦ μὲν
ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοὺς υἱοὺς δοκῶν, τῆς δὲ ὑπο-
νοίας οὐκ ἀπηλλαγμένος παρηκολούθει ὁ ἀντίπατρος
ὑπὸ τὸ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέ-
χθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν ὀλιγάλλακτῶν ἀμδύμενος.

A quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studiis erant, & multò magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitę suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium struerentur insidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hísque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magísque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæteris obsequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vsus, blanditiis & calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniuriis questus est: cùm præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licèt soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non audiret.

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleusam delatus esset, susceptus cum benignissimè Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, vt in causa dicenda suffragarētur Alexādro: & vsque ad Zephyrium deduxit talentis xxx. donatum. Postea verò quàm Hierosolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribúsque filiis propè astantibus causam reddit profectionis: multásque Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, arctiùs copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, trésque filios meos reges designo, huiúsque sententiæ meæ socium primum Deum fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar iunxit, & pater instituit obseruate: non iniustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis coniunctos esse oporteat propinquos atque amicos, ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum contentionúmque causas ex contubernalium nasci malitia: hósque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem vt non solùm isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem filiis meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potientur, pondus autem rerum tametsi nolim, meum est. Consideret autem quisque vestrum ætatem meam, vitæque institutum, necnon etiam pietatem. nam neque senex adeò sum, vt de me citò desperetur: neque voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem verò ita colimus, vt in longum nos ævum progressuros esse credamus, quòd si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis, honorificè eos haberi veto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferociæ nutrimenta suggerere. Itaque si cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis verò apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profectò mecum, hoc est, cum filiis meis sentient. Nanque ipsis expedit me regnantem, méque his esse concordem. Vos autem, ô boni filij, sacram primùm retinentes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, méque tertium qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres permanete. Iam nunc autem vobis & vestimenta, & obsequia dabo regalia: Deúmque oro vt conseruet iudicium meum, si concordes eritis. Hæc locutus, singulos benignè consalutauit,

A ὡς ὁ τ χιλιχίαν ὧδε πλέων κατῆρεν εἰς ἐλεοῦσαν, εἰσία μὲν αὐτοὺς φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ὑπὲρ τ γαμβροῦ σωτηρίας ὑχαριστῶν, καὶ τᾶς ἀλλαγᾶς ἐφηδόμενος, ὡς αὖ καὶ τάχιον γεγραφὼς τοῖς ὑπὲ ῥώμης φίλοις, συλλαμβάνεσθαι ὤφει τιμῶ δίκιλλι ἀλεξάνδρῳ. προπέμπει δὲ μέχρι ζεφυρείου δῶρα δοὺς, μέχρι ταλάντων ἑξήκοντα. ὡς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα πόλιν ἀφίκνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς ἑᾶς υἱεῖς ὧδε προσπαίμενος, ἀπελογίζετο ὤφει τ ὑποδημίας. καὶ

B πολλὰ μὲν νύχαρίστει τῷ θεῷ, πολλὰ δ καίσαρι κατατιθεμένῳ τὸν οἶκον αὐτῷ τεταραγμένον, καὶ μεῖζόν τι τοῖς υἱοῖς ὧδε χόντι τᾶς βασιλείας τιμῶ ὁμόνοιαν, ᾗ αὐτὸς ἔφη συναρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν δὲ κύριον ἐμὲ τᾶς ἀρχᾶς καὶ δικαστὴν τᾶ ὑχαρόχου κατέστησεν, ἐγὼ δὲ μετὰ τᾶ συμφέροντ ἐμαυτῷ κἀκεῖνον ἀμείβομαι. τοὺς δὲ τοὺς ἑᾶς παῖδας ὑποδίκνυμι βασιλέας, καὶ τᾶς γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν

C σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς ὧδε καλῶ ψηφίδας. τῷ μὲν δὲ, ἡλικία, τοῖς δ, ἀγχίνοια τὴν ὑχαθοχὴν ποιεῖ. τὸ γὰ μὲν μέγεθος τ βασιλείας ἀρκεῖ καὶ πλείοσιν. οὓς δ κρῖσαι μὲν ἤνωσε, καὶ δίκησι δὲ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκους, μήτε ἀνομάλους τᾶς τιμᾶς διδόντες. ἑκάστῳ δὲ κ προσθεῖον. οὐ δὲ τοσοῦτον δύρεανεῖ τὶς τὸν παρ' ἡλικίαν διεπτυδύμων, ὅσον ὀδυνήσῃ τὸν ἀτιμούμενον. οἷς γε μὴν ἑκάστῳ συνεῖναι, δήσῃ συγχυεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ δ χαιρεμά, καὶ τ

D ὁμονοίας ὑπείνους εἰσγυητὰς καταστήσομαι, σαφὰς δὲ πιστάμενος, ὅτι τὰς στάσις, καὶ τὰς φιλονεικίας, χνιδόσιν αἱ τᾶ συνδεστερόντων κακοήθειαι, κἀν ὦσιν οὗτοι χρηστοὶ, πειθοῦσι τὰς τοχάς. ἀξιῶ δὲ οὐ μόνον τούτους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ τετραρχίᾳ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅτι τᾶ παρόντος. οὐ δὲ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς ὧδε δίδωμι. καὶ τᾶ μὲν ἡδίων, ὡς ἄρχοντες διαπαύσουσι

E τὸ βάρος δὲ τᾶ θεραπόντων, ἐμὸν ὅτι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω δὲ ἕκαστος τὴν τ ἡλικίαν, καὶ τιμῶ ἀγωγὴν τᾶ βίᾳ, καὶ τιμῶ εὐσέβειαν. οὔτε γὰ οὔτως εἰμὶ γέρων, ὡς τ αὖ ἀπελπίσθαι ζωᾶς τοχέως, οὔτε εἰς ζυφλὼ ἐπιθυμιτόμενος, ἢ καὶ νέοις ὑποτίμενος. τό, τε θεῖον οὔτω τεθεραπεύκαμεν, ὡς τε αὖ δὴ μέγιστον ὄφελος θεοῦ. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων δὴ τᾷ ἐμᾷ καταλύσῃ, δώσῃ μοι κ ὤφει ἐκείνων δίκας. οὐ γὰ

F ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγονόσιν, ἀνακόπτω τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, δίκαιόν τοι ὄντα τοῖς νέοις γένεσι τὰς αὐθαδίας θεράσιον ἐφόδιον. ἐγὼ μὲν ἕκαστος ἐνθυμεῖσθαι τᾷ θεοπόντων, ὅτι χρηστὸς μὲν ὤν, παρ' ἐμοῦ λήψεῖ τιμῶ ἀμοιβὼ, κακιάζων δ κ ὧδε τᾷ θεραπευόντων τὸ κακόηθες ἀνόητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν, τουτέστι τὰ τᾷ ἐμᾷ ὑμᾶν. κ δὲ τούτοις συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτους ὁμονοεῖν. ὑμεῖς δὲ ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, φρόντον ἐνθυμούμενοι τὴν

G ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ ὧδε θηρίοις αἱ τοχαὶ μένουσιν, ἕπεσθαι τὸν προνοσάμενον ἡμᾶν τὰς ὑχαλλαγὰς κρίσαντα, δίκαιον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεσιν ὑπειπόντα ὧδε καλεῖσθαι, μείναται ἀδελφοί. δίδωμι δ ὑμῖν ἐνθήτα τὰ ἥδη κ θεραπείαν βασιλικήν. ἐπεύχομαι δ κ τᾷ θεᾷ τηρῆσαι τὴν ἐμὲ κρίσιν, αἰ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν, καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον καταπασάμενος τᾷ ἱρᾷ, δίλυσε

ἀπέλυσε τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν, συνδιχομένους τοῖς εἰρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέναι σφᾶς ποιησάμενος. συνίστησι δὲ τοὺς ἀδελφοὺς ἡ τύσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχοντες ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρῳ μὲν καὶ ἀριστόβουλος ὁδυνώμενοι κακῶς ἔφερον τὸ ἀπιστεῖσθαι. ἀντίπατρος δὲ καὶ τῷ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχεμυθεῖν τὰ ἤδη, καὶ πολλῷ τῷ παντὶ χρώμενος, τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐμίσει μέτριος. τοῖς δὲ, δι' εὐγένειαν πᾶν τὸ νοηθὲν ἐν θυμῷ γλῶσσης, καὶ παροξυνόντες μᾶλλον, ἐκίνουν τὸ πολλοὶ, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύνοντο κατασκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, διὰ τοῦτο ἐν παρ' ἀντιπάτρῳ, καὶ μὴ πεφθάκης μεταδιδοὺς ὑπὸ ἀντιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτε δ' ἁπλῶς φθονερὸς ὁ νεανίας, ἀνυπόπτους ἐν, ἀλλ' εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφετο, καὶ μεζόνως παρρησιασαμένῳ μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. καθίει δὲ ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐριθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῷ φημιζομένῳ ἔν τι διελεγχθῆν, ἅπασι πίστιν ἐμπέσῃ. καὶ τῷ αὐτῷ μὲν φίλων ἡ φύσει σεμνότατος ἦν ἕκαστος, ἢ κατεσκευάζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἀνιαρὸς τῷ δεσπόσῃ γένηται, καὶ τὸν ἀντίπατρον βίον, ἐκ ἂν ἀμῴτοι τὰς εἰπὼν κακίας ἰασήμενον. τοὺς δὲ ἀλεξάνδρῳ σεμνύνταις χρήμασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπίων, ἅς πάντα καταμηχανᾶται, πεποίηκε πρόδδλους, καὶ τῷ προπομένων ἢ λαλουμένων φῶρας. πάντα δὲ προεσκεμμένος δραματοφυῶν, τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς ταῖς διαβολαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῷ προσωπεῖον ὀλκεύμενος, καθιεὶς δὲ ἰδιωτὰς ἑτέρους. καὶ πυθόμενον ἀπαγγελθῆν τι κῷ ἀλεξάνδρῳ, παρελθὼν ὑπεκλίνετο, καὶ διαφύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔπειτα κατεσκεύαζεν ἢ συχῇ, καὶ πρὸς ἀγανάκτησιν ἐξάγειν τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς δόκησιν ἐτοῖμα ἦν, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τῇ παρὸς ἐφεδρεύειν ἀλέξανδρον. ἐδόκει γὰρ ἔτι πίστιν ἐχρῆναι ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογουμένοις ἀντιπάτρου ἕνεκα αὐτοῦ. τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὸ μειρακίου σοργῆς τοσοῦτον ἀντιπάτρῳ προσετίθη. συναπέκλινον δὲ καὶ τῷ κῷ τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δ' ἐξ ὑπαγμάτου, ὥσπερ πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῷ φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γένεα. πάντα γὰρ ἀντιπάτρου ἦν. καὶ τὸ πανοῦργον ἀλεξάνδρου, πάντα ἦν ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῷ, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πλέον τι φρονοῦσα μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν ὅλῃ ταῖς ἐλπίσιν, ἰθυπόπτευον ἀντίπατρον ἤδη. συναφίστα δ' ἕκαστον, τὰ βασιλίως προσαίσματα, ὡς ἀγχοτέλαντος τοῖς πιμωτάτοις, μήτε προσπίνειν, μήτε προσέχειν τοῖς περὶ ἀλέξανδρον. φοβερὸς δ' ἦν ἡ μόνον τοῖς ἐκ τοῖς βασιλείας, ἀλλὰ κῇ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ἐδόκει γὰρ βασιλέων τοσοῦτον κρεῖσσον ἔδοκα τιμᾶν, ὥστε ἢ ἀπ' αὐτοῦ φθονοῦντα, κῇ μὴ προσκτούσης πόλεως ἐξαγαγεῖν. τοὶ δ' μειρακίσκοι, τοὺς μὲν διαβολῆς ἡγοῦ, ὡς δὲ κῇ

populúmq; dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum exprometet: nec erraſſet aliquis, si Antipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: patrisque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox orioſè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alij pro imperio, sicut Prolemæus amicorum clarissimus, regisque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque pluſquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adulescentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

Ant. li. 16. cap. 7.

A μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐπέπιπτον αὐτῷ. ἀδεὴς γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμάλαττετο. συνίεὶ δ' κ' μικρὸν ἐκ τῆ ψύξεως τοῦ, κ' πρὸς τὸ λυπεῖν μᾶλλον ἐξαχύνετο. διέβαλλε δ' πρὸς αὐτὰ, κ' τὸν θεῖον Φερόραν αὐτοπαῖδος ἐχθρὸν ὄντα, Σαλώμην τε τὴν ἀδελφὴν σαλῶμεν, ὡς αὐ γαμετὴ ὖσαν, καθομιλῶν ἀεὶ κ' παροξύνων. συνήρχε δ' κ' πρὸς τὰ ταύτης ἀπηχθῆσθαι, ἡ ἀλιέξανδρε γυνὴ γλαφύρα γλωσσαλγοῦσα τὸ αὐτῆ δυνάστου, κ' ὡς πασῶν τῶν κ' τὸ βασίλειον εἴη δεσποίνης, κ' πατρόθεν μὲν ὄντι Τημενίδη, κ' μητρόθεν δ', ὄντι

B Δαρείου τὸ ὑστάσπεως ὄντα. πολλὰ δ' ὠνείδιζεν εἰς δυσχέρειαν τὸ ἀδελφοῦ τὸ ἡρῴδου, κ' τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' ἀμορφίαν, οὐκ ἂν γάμου ἠξιώθη. πολλαὶ δ' ἦσαν, ὡς ἂν ἐφιεμένου τὸ πατρίου ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, κ' τῷ βασιλέως ἡδυμένου πλείοσι, αἷς πᾶσαι ἦν τὸ μεγαλαυχον τῆς γλαφύρας, Σ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλιέξανδρον. τοῦτ' δὲ δὴ σαλώμῃ, κ' τοι πνθομένη οὖσαν, αὐτὸς ἀριστόβουλος ἑαυτοῦ διεστάσαν, ὠργισμένοις, κ' προέτρεψεν ὅπῃ τὰς

C γλαφύρας βλασφημίας. ὠνείδιζε δὲ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὸν ταπεινότητα, κ' ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀλιέξανδρος γήμας βασιλίδα. ταῦτα κλαίουσα τῇ σαλώμῃ διήγγελεν ἡ θυγάτηρ. προστίθει δὲ ὅτι κ' τῷ ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλεῖν οἱ πρὸς ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν βασιλεύσωσι τοῦ βασιλείαν, ἰσουργοὺς ἅμα τὰς δούλοις ποιήσῃ.

D αὐτοὺς δὲ κωμῳδεῖ γραμματεῖς, ὑπισχνουμένους, ὡς παρὰ δυσμόρους ὑπωπιαλοῦς. πρὸς δ' τὴν ὀργὴν οὐ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγελεν ἡρῴδῃ. σφόδρα δ' ἐπὶ τοῖς ἀξιόπιστος κατὰ γαμβροῦ λέγουσα. κ' τὴν ἑτέραν ὀργὴν συνέβραμεν, ἡ τὸν θυμὸν ὑπεκκαύσασα τῷ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τοῦ μητέρα, κ' κατοικτίζειν δὲ ἐπαοιδμένους αὐτῷ. πολλάκις δ' αὐτὸ ὀφθέντος τῷ μβριάμμης ἐλθόντων πρὸς τὰς μεταλλυτέρας γυναῖξιν ἀπάγειν,

E ὡς αὐτὴ τῷ βασιλικῶν ἐν τάχῃ φθειρούσουσι ἑαυτὰς, ἐκ τειχῶν πεποιημένας. ὀφθῆναι ταῦτα, κ' τοι τὸ φέγγημα τῷ νεωτέρων ὑποδύσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπε τοῦ ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ περισκαλισάμενοι αὐτοὺς, κ' δὲ εἰς ῥώμην ἐκπλεῦσαι ἔμελλε, βεβαίαν μὲν ἠπείλησαν ὡς βασιλεῖ, τὰ πολλὰ δ' ἐνεθύμησεν ὡς πατὴρ, κ' φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, δίδασκε τῷ φερομβρημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ δὲ, τὰς μὲν ὀφθαλμὰς ἀπεσκυθάζοντο, ψευδεῖς εἶ λέγοντες, πιστώσασθαι δὲ τοῦ ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τοι κἀκεῖνον ἐποφρεῖσθαι τὰς λογοποιίας, τῷ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. οὐ γὰρ ὀλιγωρεῖν τοῖς καταψευσμένοις αὐτῶν, ἕως ἂν ὁ πειθόμενος ᾖ. τούτοις ὡς πατέρα πεῖσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐν χερσὶ φόβον διεκρούσαντο, τοῦ δὲ εἰς τὰ μέλλοντα λύσιν προσέλαβον. ἔγνωσαν γὰρ τοῦ τε σαλώμου ἐχθρὰν,

G κ' τὸν θεῖον Φερόραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφοτέροι κ' χαλεποὶ, Φερόρας δ' μείζων, ὃς πάσης μὲν οἰκουμένης τῆς βασιλείας πλὴν ὀφθαλμοῦ, προσῆν δὲ ἰδίας ἑκατὸν ἐκ τάλαντα. τοῦ δὲ πέραν Ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ

δῶρον.

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐπτίκησε καὶ τὴν ἀρχὴν, αἰτησάμενος Ἡρῴδης καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικήσας ἀδελφῇ τῇ ἰδίας γυναικὸς, μὴ ἧττον τῆς ἐκείνης τιμηθεῖσαν, καὶ θωσιάσας τὸν φρεσβυτάτιον τῶν υἱῶν ἀντὶ τοῦ πατρὸς, δόντι περὶ τριακοσίοις τάλαντοις. ἀλλ' ἀπέθανε φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον περὶς ἕρωτα δούλης. ἐφ' ᾧ χαλεπήνας ἡρῴδης, τὸν μὲν θυγατέρα τῶν περὶς πάρθων ὕστερον ἀναρρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδῷ. φερώρᾳ δὲ μετ' οὐ πολὺ τὸν ὀργὴν ἔλιεν, διδοὺς συγγνώμην τῇ νόσῳ. διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἔτι ζώσης τῆς βασιλίδος, δόκησιν ἀδόξου αὐτῷ φαρμάκοις. τότε δὲ πλεῖστοι μίμυται περσηέσαν, ὡς καίπερ φιλαδελφότατον ὄντα ἡρῴδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῶν λεγομένων καὶ δίκης. πολλοὺς δὲ τῶν ἐν ὑποψίᾳ βασανίσας, τελευταῖον ἦλθεν ἐπὶ τοὺς φερώρα φίλους, ὧν ὁμολογίαν οὐδεὶς, ὅτι δὲ τὸν ἐρασμίῳ ἁρπασάμενος εἰς πάρθους ἀποδρᾶναι παρεσκεύαζετο. συνειδότος δὲ τῆς σκιμμαζούσης αὐτῷ καὶ τὸν φυγῆς, κοσσάβαρος ὁ σαλώμης αἰνῆρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μοιχείᾳ τῆς πρεσβυτέρου ἀλαφθαρσάντος. ἦν δὲ ἐλευθέρα ἀλαβόλης, ἡ σαλώμη. καὶ δὴ αὐτὸ φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας περὶ γάμου ποιουμένης πρὸς συλλαῖον, τὸν ὀβίδα τῶν ἀράβων βασιλέως ἐπίτροπον, ὃς ἦν ἐχθρὸς ἡρῴδῃ. διελεχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα φερώρας ἐνεκάλει, συγγνώσκει, καὶ αὐτὸ δὴ φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῆς ἐγκλημάτων. μετέβαινε δὲ ἐπ' ἀλέξανδρον ἐκ χειμῶνος τὴν οἰκίαν, καὶ περὶ τὸν ἐκείνου κεφαλὸν ὅλος ἀπηρείσατο. ζεῖς ἦσαν δύνοῦχοι τῆς βασιλεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν, τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν περσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον περσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατακοίμιζέ τε καὶ συγκατεκλίνετο. τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δώρεις μεγάλοις ὑπῆγε ὁ ἀλέξανδρος. μίμυδον δὲ τῷ βασιλεῖ, ἁπλέγχοντο βασάνοις. καὶ τὸν μὲν συνουσίαν διδύμως ὡμολόγουν. ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ὑποχύσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλέξανδρου, λέγοντες ὡς οὐκ ἂν ἡρῴδη δίοι τὰς ἐλπίδας ἔχθρᾳ, μεταθέσθαι γέροντι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ μὴ δῆλα τοῦτο αὐτὸν οἴονται καὶ νέον, αὐτῷ δὲ περσήκειν, ὃς καὶ φίλος ἀκριβὴς δίκαιος τὸν βασιλείαν, οὐκ εἰς μάκραν τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀμυνεῖ, τοὺς φίλους δ' εὐδαίμονας ποιήσῃ καὶ μακαρίους, περὶ πάντων δ' αὐτοὺς εὖ ἕξειν ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τῇ δ' ἀλέξανδρου, περὶ τὸν ἀλέξανδρον λαθεσίαν, τοὺς τε ἡγεμόνας τὸ στρατιωτικοῦ, καὶ τοὺς ταξιάρχους κρύφα περὶς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα τὸν ἡρῴδην οὕτως ἔξεφόβησεν, ὡς μηδὲ φθέγξασθαι τολμῆσαι τὰς μιαιφόνους ἐκφέρειν, ἀλλὰ κατασκόπους ἐπιπέμπειν νύκτωρ, καὶ μὴ ἡμέρᾳ, ἕκαστα τῶν πραττομένων ἢ λεγομένων διηρεύνα, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑποψίαις, διδύμως αἴρει. δεινῆς δὲ ἀνομίας ἐπλήσθη τὸ βασίλειον. καὶ γὰρ ἐχθραν ἢ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος ἐπλάσατο τὰς διαβολὰς, καὶ πολλοὶ περὶς τοὺς διαφόρους, φόνων τε τῆς βασιλικῆς θυμοῦ κατέχοντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῶν διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, ἀρτι κατηγορήσας, καὶ τῆς περὶ αὐτὸ διελεγχθέντι, συναπήγετο.

dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalique coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui pòst à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quòd cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc prómissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiám eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo pòst ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre, multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset: ducebatur ad pœnam;

De vitæ namque periculum regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris cum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim noctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi patricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono merito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculum agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quã tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendum est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexãder præscripserat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cùm autem sibi credere regẽ videret, considerãdum est, inquit ne fortè adolescẽtulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab aduleſcentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis

Ant. li. 16. cap. 8. 9.

A τὰς γὰρ ἐξετάσεις τῶ βασιλέως, ὁποῖαι τ' ψυχῆς κίνδυνος ὑπεστήμετο. φρύξαι γ' εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδ' τῶν ἀκαταπάστων τινὶ φεισθλίπτειν ἡμέρως, εἰ δὲ τοῖς φίλοις ἁπλωϊέστερος. πολλοῖς γοῦν ἀυτῶν ἀπεῖπε τὸ βασίλειον, καὶ φεὸς οὓς οὐκ εἶχε χάριτος ἐξυσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. ἐπανέδη δ' αὐτὸς ἐπὶ τὰς συμφοραῖς ἀλιτραίνοντας, καὶ τῶφος ποιήσας τὴν συγχυσιν οὐκ ἔστιν ὧν τινα ἐλαθολύπη παρέλιπε. φοιήθη γάρ τοι φεὸς τοσοῦτον δίους ὁ βασιλεὺς κατ' τ' τεκτείας αὐτῷ, καὶ τῶν συνταγμάτων, ὥστε φεσάναι δοκεῖν αὐτῷ τ' ἀλίξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ φεὸς βάσανον ἐχώρει τῶν φίλων αὐτοῦ. στηνόντες δ' ἀπέθνησκον οἱ πολλοί, καὶ μηδὲν ὑπὸ τῶ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ψεύσασθαι βιαζόμενοι ἔλεγον, ὡς βουλοίατο τὸν αὐτοῦ μὴ ἀριστοβούλου τ' ἀδελφοῦ, καὶ φυλάττοι κυνηγοῦντα κτείνας εἰς ῥώμην ἀποδράναι. τούτοις κάπηρ ὁ πατὴρ οὐσιν, ἀλλ' ὑπὸ τ' ἀνάγκης ἐχειλόγησμένοις, ὁ βασιλεὺς ὅπως ἂν ἡδέως, φάσμυδίαν λαμβάνων τῶ δόσεως τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ δὲ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα κατατρείθειν ἀμήχανον ἐφερε, τοῖς δ' ἐνοῖς ὁμόσε χωρεῖν ἤνεγκε. καὶ τάραχος κ' τῆς ἐχθρῶν βίβλους συντάξαμένος, φεσαμελόγῃ μὲν τὸν βουλομένων, κοινωνοὺς δ' ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτῷ, φεὸ δ' πάντων Φερόραν, καὶ σαλώμιλον. ταύτῶν γὰρ δὴ καὶ μιγῆναί ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένῳ. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἡρῴδη, πολλὰ καὶ δεινὰ κ' τῶν δυνατῶν βοῶσαι, & δῆμον ἐπὶ τοὺς εἰς ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖτο πρὸς τὸν γαμβρὸν & τὴν θυγατέρα δείσας. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα φεθυμηδὴς, καὶ τύχῃ τινὶ τῶ βασιλέως ἀπῳκίωι διεφύσατο. συμβαλὼν γὰρ δίθεως αὐτῷ, ποῦ ποτ' ὄζιν ὁ ἀλιτηρεὺς μου γαμβρὸς ἐδόα. ποῦ δὲ τὸν παζοκτόνον δ' ὁμοκῃ κεφαλὴν, ἵν' ταῖς ἐμαυτῦ χερσὶ δῃασπασάξω. φεοθυμήσας δὲ καὶ τὴν θυγατέρα μου τῷ καλῷ νυμφίῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τῶ σκέμματος, ὅτι τοιούτου γέγονε γυνὴ, μεμίανται. θαυμάζω δ' κ' σὲ τὸν βουλευτὴν ὄντα τ' αἰξικαίας, εἰ ζῇ μέχρι νυῦ ἀλίξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἡπειγόμην δεῦ καταπαδυσίας, ὡς τὸν ὧδ' ἀρήσων πάλαι δεδωκότα δίκας. μὴ δὲ σοῦ φοβεῖ τ' θυγατρὸς ἐξετάσων, ἵν' κἀκείνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐπεγύμνασα. νυῦ δὲ φοβεῖ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλευτέον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ τῶ κολάζειν υἱὸν βλάβουλον ἀπονώτερος, ἀμυνόμεθα τὰς δίξιας, κ' γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς ἀμάθυχοι τοῦ νικ φθεικομπήσας, καὶ πῦρ φλεγματαμένον ἐφόδην, ὑπάλεται. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συνταχθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρη βίβλους ἀναγινώσκειν, κ' καθ' ἕκαστον ἐφισὰς κεφάλαιον, συνεκίνει ἐξ. λαμβάνῃ γ' ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τ' στρατηγήματος, κ' κ' μικρὸν ἐς τοὺς ἐγγεγραμμένους κ' φεοφέρειν μετῆγε τὸν αἰτίαν. ὡς γ' ἐπιστεύοντα τὸν βασιλέα, οἷον ἦν ἴφη μή ποτε τὸ ἀφεάκιον ὑπὸ τοσούτων εἴη ποτηρῶν βλάβελλόμενον, οὐχ ὑπὸ τῶ μειρακίου. καὶ γὰρ οὐδ' ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικοῦτον μίσος φεοσέπεσον, δι' ὃν μὴ ἦδη βασιλείας, ἐλπίζον δὲ καὶ δίκαιος, εἰ μή τινες ἦσαν

B

C

D

E

F

G

αἰαπείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας δύσκολον, διὰ καιρὸν με-
τὰ χαρᾶς ὀλοφυρόμενοι. ἀγόμενος δὲ ὑπὸ τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μὲν,
οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους τε λαμπροτάτους καὶ βασιλείας ὅλας ἀναστρέφειν. σημήνας τοῖς λεγο-
μένοις ἡρῴδης. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπαι-
νίᾳ κατ' ὀλίγον. πρὸς δὲ φερώραν παρωξύνετο. ἦν δὲ
τῶν ἀρίων βιβλίων, ἃ δὴ ἦν ὑπόθεσις, ὃς κατέλυε τὸ τῆς
βασιλείας ἐξ ἑρόπου, καὶ τὰ ἀρχελάου φιλία παρ' αὐτῷ
πάντων κρατοῦσαν, ὡς ἐκ ταύτης ἁπάντων σωτηρία, τὴν
δὲ ἀναιδείας ἐποιεῖτο. καταλέγουσα γὰρ ἀλέξανδρον,
προσέφυγεν ἀρχελάῳ. καὶ κεῖνος, ἐκ χόρτου ἔφη πῶς αὐ
αὐτὸν ἐξαιτήσαιτο, τοσούτοις ἐγκλήμασιν,
ἐξ ὧν σαφῶς ὑποδείκνυ) τὴν βασιλέως ὀλιγωρίαν, καὶ τὸν
παρόντων τοῦ μειρακίου κακῶν αἴτιον. γέροντας, εἰ μὴ
θέλει) τὸ παῦρον καὶ ἁλῶναι ἀρνήσῃ ἀφεὶς, προσομολο
γῆσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δ' αἰτήσασθαι
τοῦδε ταδελφοῦ καὶ φιλῆσαι. εἰς δὲ τοῦτο, πάντα τρόπον
αὐτῷ συνεργήσην. πείθει) φερώρας, καὶ κατασκευάσας
αὐτὴν, ὡς αὐ οἰκτροτάτως φανεῖν. μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δα-
κρύοις, προσπίπτει τοῖς ἡρῴδου ποσίν, ὡς πολλάκις ἐ-
τυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μικρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμο-
λογῶν, διαβεβλῆσθαι δὲ πάντα ὅσα κατηγόρητο. θυμω-
κοπὴν δ' φρενῶν καὶ μανίαν ὀδυρόμενος, ἧς αἴτιον εἶ) τὸν
ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. θαυμάσας δ' κατήγορον τὸν
μάρτυρα αὐτῇ φερώραν ἀρχέλαος, ὅτιος ἤδη παρη-
γεῖτο, καὶ τὴν πρᾳότητα κατέστελλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις
ὑποδείγμασι. καὶ δὲ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσ-
χων ὑπὸ ἀδελφοῦ τῆς ἀμυμώνης διὰ φερώραν πάθοι τὸν
φύσεως δίκαιον. ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ, ὥσπερ ἐν μεγά-
λοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνειν, ὑπὸ τῆ βά-
ρους, ὅπερ ὑποκλίπειν μὲν οὐ χρεὼν, θεραπεύειν δὲ
προσήκειν. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἠρῴδιον μὲν διὰ
φερώραν μαλίστα). διέλυσε δ' αὐτὸς ἀναγαγὼν πρὸς
ἀλέξανδρον, καὶ τὸν γαμετὴν ἀγαγέσθαι κελεύει
ὑπ' τῆς μειρακίου, καὶ πάλιν αὐτῷ μνησθέντα τὸν γα-
μετὴν, σφόδρα δ' ἀξιοπίστου ἀρχέλαου ᾧ βούλε) συμποιεῖν αὐτὸν ἐπέρεπε, πλὴν ἀλέξανδρου. πρε-
πλείστου δὲ ποιεῖσθαι πρὸς αὐτὸν τὰς τῆς θυγατρὸς
δίκαια. φανερὸν δὲ τῷ βασιλέως δόξαν ἔχειν παρ'
αὐτῷ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσαι τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς
ἤδη καὶ τέκνων, συμμενούσης δ' οὔπω τῷ μειρα-
κίου τῆς γυναικὸς, ἵνα θεραπεύσαιεν μὲν ἑαυτὴν δυσ-
τήμασι τῆς ἡμιτημένων. ἀποῤῥαγεῖσαν δὲ, αἰτίαν τῆς εἰς
ἅπαντα ἀπογνώσεως. μαλακωτέρας δὲ γίνεσθαι τὰς
τόλμας πάθεσιν οἰκείοις θεραπευομένας. καταδύει
μὲν ἀρχέλαον, ἀγαλλάσσεται τε, καὶ ἀγαλλιάσει
τῷ νεανίσκῳ τὴν πατέρα. δεῖν μὲν τοι πάντως ἔφη πέμ-
πειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, καίσαρι ἀγαλεξόμενον. γεγρα-
φέναι δὲ αὐτὸς εἰκείνῳ περὶ πάντων. τὸ μὲν οὖν ἀρχε-
λάου στρατήγημα, δι' οὗ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, πέρας
ἔσχε. μὴ δὲ τὰς ἀγαλλαγὰς, ἐν διωχίαις καὶ φιλοφρο-
νήσεσι διῆγον. ἀπιόντα δὲ αὐτὸν ἡρῴδης δωρεῖται τα-
λάντων ἑβδομήκοντα δώροις, θρόνῳ τε χρυσῷ ἀγαλί-
θῳ, καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο πανυ-
χὶς, τῷ τε φίλων ἑτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

A autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solùm aduleſcentulos falli, verumetiam ſenes, domóſque clariſſimas totáque regna ſolere ſubuerti. Conſentiebat dictis Herodes, itámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propenſiorem eſſe regis animum ſenſit, &
B in omnibus apud eum amicitiam Archelai prævalere, quam honeſtè non poſſet, ex impudentia ſalutem quæſiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat ſe videre. quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifeſtè conuinceretur regem inſidiis voluiſſe decipere, omniúmque malorum præſentium aduleſcenti cauſa fuiſſe: niſi malit omiſſis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus inſimularetur omnia confiteri, & à fratre, præſertim cui dilectus eſſet, ve-
C niam petere. namque adhoc ei modis omnibus ſe quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atque veſte cum lacrymis, vt quàm miſerabilis appareret, inſtructus, ad pedes Herodis acceſſit: veniámque meruit poſtulans. & ſe quidem ſceleratum eſſe fatebatur: namque omnia quæ ſibi obiicerentur feciſſe, horum autem cauſam eſſe diminutionem mentis atque inſaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque poſtquam ſtetit Pheroras ſuimet ipſe
D accuſator ac reſtis, tunc eum iam Archelaus excuſando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vſus exemplis: etenim ſe quoque à fratre multò grauiora perpeſſum, naturale ius dicebat antepoſuiſſe vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, ſemper aliquam partem pondere ipſo tumeſcere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum red-
E didit, ipſe autem Alexandro tandiu manebat iratus, filiámque ab eo diſtractam ſecum abducturum ſe aiebat, donec Herodem cõpulit vltro pro aduleſcentulo deprecari, vt iterum ei filiam deſponderet. Satis autem grauatim Archelaus, cui vellet eam præter Alexandrum collocari permiſit, maximi enim pendere, quo iura inter ſe affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem ſibi filium ab eo donatum affirmante, niſi matrimonium diremiſ-
F ſet, quòd & liberos iam haberent, vxor quoque ab aduleſcente diligeretur: quæ ſi remaneret, peccatorum foret obliuio: ſi verò diſcederet, cauſa de omnibus deſperandi: molliorem namque fieri audaciam: ſi domeſticis affectionibus diſtrahatur: vix tandem ceſſit, vnáque & ipſe rediit cum aduleſcente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cęſare collocuturum: de omnibus enim ſeſe literas ad eum feciſſe. Vafrum igitur Archelai conſilium, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter verſabantur. Abeũtem autẽ muneribus talentorum ſeſeptuaginta, ſolio quoq; aureo gẽmis ornato, &
G eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pãnychis vocabatur: itẽq; amicorũ eius quẽq; pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam. verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsísque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm sit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quę quidem aduleſcenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: afflicto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & cõfirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnũ obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire. Nec enim

Ant. li. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, καὶ οἱ συγγενεῖς πεσσάξωστος τῦ βασιλέως, πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. πρόπεμφθη ἦ ὑπὸ τε ἡρῴδε καὶ τῆς δυνάστων, μέχρις αἰτοχείας. μετ' ὀ πολὺ ἦλθεν εἰς τ' ἰουδαίαν παρὰ ἐβάλεν αὐτὴν, πολὺ πρὸ ἀρχελάε πραγματικώτερος δυνατώτερος, ὃς ὀ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνῳ πολιτδυθίσας ἀλέξανδρῳ δ' ἀλλαγὰς αὐτὸς ἐφεῦρεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αἴτιος αὐτῷ κατέστη. ὃς ἦν λάκων, δ' ὀνόματι εὐρυκλῆς τοῦνομα, πόθῳ χρημάτων

B εἰς τὴν βασιλείαν περισπασθείς. οὐ γὰρ αὐτὴν ἐφέρεν ἡ ἑλλὰς αὐτῷ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ γὰρ ἡρῴδη δῶρα προσενήνοχεν, δ' ἃ ἐσθῆτα ὧν ἐφόρει αὐτὸς, καὶ φιάλας χρῦς πολλαπλασίω λαβὼν, ἐδόκει πλείω τὰ δωρεὰν δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τὴν βασιλείαν. φερέτω γοῦν τὴν βασιλέα κολακείᾳ καὶ δ' ὑπόκρισιν λόγων, καὶ φίλον αὐτὸν ἐποιήσατο. ταχέως δ' συνῆκεν ὁ ἡρῴδης ὀξύτατον, καὶ πάντα λέγων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς δι' ἐκεῖνον τὴν πατρίδα, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἡδέως περιετίμων τ' ἀνδρα πάτριν. ὁ δ' ἐπὶ τὰ σαθρὰ τῆς οἰκίας ματαιόμενος, τὰς τ' τῶν ἀδελφῶν διαφορὰς, καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς

C ἕκαστον ὁ πατὴρ, αἰτιᾶτο μὲν ξενία προκατειλημμένος, φιλίᾳ δ' ἀλέξανδρον ὑπηκρίνετο, φιλοπάμβους ἑταῖρον αὐτὸν εἶναι. ἀρχελάε πάλαι. διὸ δὴ καὶ ταχέως ὡς διδυμασμένος ἐδέχθη. σωίστα δ' ἑαυτὸν διὰ τῆς καὶ ἀρίστου βούλεται τῷ ἀδελφῷ. πάντων δὲ ἐπιφερομένων τ' προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆκεν, γίνεται δ' προσηνούμενος, μισθωτὸς αὐτοπάτρᾳ, καὶ προδότης ἀλέξανδρε.

D τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ φρονιβύτατος ὢν φιλοφιλεῖ τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτῷ τ' πατέρα. ἀλέξανδρῳ δ', εἰ γεγονυμένος ἐκ βασιλίδος, καὶ βασιλεῖ συνοικῶν, ἁσμενίζεται τὴν ἀρχὴν τ' ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μητρὸς ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ὧν δ' πιστὸς τῷ μεσαίτῳ σύμβουλος, τ' ἀρχελάε φιλίαν πλασάμβους. διὸ μηδ' ὑποστελλόμβους ἀλέξανδρος, τάχ' καὶ αὐτοπάτορ ἀποδύρετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ἡρῴδης αὐτῶν τ' μητέρα κλέπτας,

E ὡς φιλάδοξον εἰ καὶ αὐτοὺς ἀφαιρεῖται τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς δ' ὑρυκλῆς, οἰκτείρειν τε καὶ συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. τὰ δ' αὐτὰ καὶ τ' ἀριστόβουλον εἰπὼν διελέασας, καὶ τ' κατ' τῦ πατρὸς μέμψιν ἐνδυσάμβους ἀμφοτέροις, ὠχετο φέρων αὐτοπάτορι τὰ ὑπόρρητα. πρὸς ἃ φιλοτίμως δ' ὁ βασιλεὺς ὡς ἐπιβουλευόντων αὐτῷ τῆς ἀδελφῶν, καὶ μόνον οὐκ ὀλιγωρούντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν δὴ τούτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπαμύνεις ἦν αὐτοπάτορι πρὸς τ' πατέρα. τὸ δ' ἥδιστον ἐρωτολαβήσας

F τ' ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρε θάνατον, κατήγορος αὐτῶν δὴ τ' πατρὸς γίνεται. καὶ προσελθὼν, αἰτησιβίαν τὸ ζῆν ἐφασκεν ἡρῴδη, τῷ εἰς αὐτὸν διεργασιαν, καὶ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τ' ξενίας αὐτοπαρέχειν. πάλαι δ' ἐπ' αὐτ' ἠκονῆσθαι ξίφος, καὶ τ' ἀλεξάνδρε τετορωσθαι δεξιάν, ἐμποδὼν δ' αὐτὸς γεγονέναι τῇ τάχει, σεσωρεῦσθαι ὑποπτεύσ. φάναι γὰρ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς πρώδης ἐν ἀλλοξίοις, καὶ μὴ τ' δ' μικρὸς

G αὐτῶν φόνον τὴν ἐκείνης ἀρχὴν ἀναθέσας, ἀλλ' ἐπὶ νόθον εἰσάγειν δέχεσθαι, αὐτοπάτορι τῷ φθόρῳ τ' πατρὸς αὐτῷ βασιλείαν περιθέντων. πιωρήσθαι γε μὲν αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ καὶ μαριάμμης δαίμοσιν. οὐδ' δὲ

πρίπφν αὐτὸν διαδέξασθαι τοιούτου παρὸς τὴν ἀρχήν, δίκα φόνου. πολλὰ δὲ ἐξ τὰ παρόντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινὰ ξόπον ἀνυποφάτητον καταλελεῖφθαι. δεῖ μὲν γὰρ διάλυσίας ἑτέρων μέλας γλῶσσης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζοντα παρὸς λέγοντος, ὁ μόνος διάλυσις ἀλέξανδρος, ἢ τὸν πατέρα διὰ ἀγένειαν ἀδοξῶν. κἢ ὃ τὰς θήρας, περσκοπούειν μὲν σιωπῶν, ἐπαγρέσας ὄ, περσταχούειν εἶεν. πάντα χοῦ ὃ ἀμείλιχον δύσιμον τὸν πατέρα ⸂μόνῳ φιλόστοργον αὐτὸν παρῳ. δι' ὃν ἡδέως κὴ τὸν πάππον μὴ κρατήσας τῆς βουλῆς, κτείναντα ὃ ἐξ στασιάσεως ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν ἀρχαῖον ὄντα κηδεστὴν, περὶ ὃν διαφύξασθαι ῥᾳδίως. ἔπφτα καίσαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἡρώδου ξόπον. ᾗ γὰρ ὡς περσεῖναν αὐτῷ διδασκόντας πρεσβευτὰς ἐφεστῶτα πατέρα, οὐδὲ φθάξασθαι δεῖ τὸν αὐτὸν μόνον ἐγκαλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξῃν τὰς τῶν ἐθνους συμφορὰς, ⸂τὰς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπφτα εἰς οἷας ξοφὰς κὴ περάξας, τὰ δ' αἵματος περιῳσόντα χρήματα ἀναλωθεῖν. τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας, οἵους. κὴ τὰς δεκαπόλεις πόλεις, ὅλη πῶν. ζητήσῃν ὄ κὴ τὸν πάππον ὀκεῖ ⸂τὸν μητέρα, κὴ τὰ δ' βασιλείας μύση πάντα κηρύξῃν, ἐφ' οἷς οὐ κεκρύφθαι παρόχτονος. τοιαῦτα κῦ ἀλέξανδρε περιδυσάμενος ὁ δίρυκλῆς ἐπῆνει πολλὰ ἅπαντα παρόν, ὡς ἄρα μόνος τε ὢν φιλοπάτωρ, ⸂ δι' ἃ τὸ μέχρι νῦν ⸂ ὑπὸ βασιλεὺς ἐμπόδιον. μύπω δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ὅλη τοῖς φρώτοις κατεσκλημένος, εἰς αὖθις ὀργὴν ἐξαγριῶται, κὴ πάλιν λαβὼν καιρὸν αὐτίπαρον, ἑτέρως κῦ τῷ ἀδελφῷ ὑπέπεμπε κατηγόρους, λέγων ὅτι ἰουκούνδῳ ⸂ τυραννίῳ λάθρα διαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μὲν ποτε τοῦ βασιλέως γνωμόνοις, τότε δ' ἐκ πίνων περσκεκυμένων δεκαπεντώκοντα ⸂ τάξεως. ἐφ' οἷς ἡρώδης ὑφαρπαγακτήσας, δίθεως ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν τῶν δεδεκλημένων ὁμολόγουν. περσκομίσθη δέ τις, περὶς τὸν ἡρώδου φερέφαρχον ὅλη τολμῶν φθῆναι ἀλέξανδρον, φθάσαι καλοῦντος ἵνα αὐτὸν δίξηται τῷ φερουρίῳ μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ φθάχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταύτῃ ἀλέξανδρῳ μὲν ἔλεγε τέχασμα εἶναι διοφάντου, γραμματεὺς δ' ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δ' οὐδὲν μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν φθαχαρίξας, πλουτῆσον ὅλη τούτῳ καὶ κτείναι. βασανίσας δὲ τὸν φερέφαρχον ἡρώδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῶν δεδεκλημένων, ἀλλὰ καί τοι τοὺς ἐλέγχους δύσκολον ἀθυεῖς, τοὺς υἱοὺς ἐκέλδυσε τηρεῖν, ἐπ μὲν τοι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου τοῦ μύσους δίρυκλέα, σωτῆρα καὶ διεργέτην καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ τλὼ ἀκριβῆ φήμην φθάσας εἰς καταδρομὴν, ἀργυρίζεται καὶ φθῷ ἀρχελάῳ, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ δεδιέναι ἡρώδῃ ἀλέξανδρον. διαφὰς δὲ εἰς τλὼ ἑλλάδα, τοῖς ἐκ καπῶν κτησίοις εἰς ὄμβια κατεχρήσατο. δὶς γοῦν ὅλη κήσαρος κατηγορηθεὶς ὅλη τῷ στάσεως ἐμπλῆσαι τλὼ ἀχαΐας, καὶ φθειδύειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν οὕτως ἡ ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ φθειλήθη. ἄξιον δὲ

A decere ſucceſſionem regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi verò laudet, cauillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inueniri, ſolique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primùm ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facilè poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc vſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, vt antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantùm criminibus locuturum, ſed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vſque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibúſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexandrum falsò delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quíque adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quaſdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante vt cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: támque armis quàm aliis ſubſidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis ſæpe falsò conſcriptis, ob hoc poſtremò occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Euryclem verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datorémque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem ptius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſſuſque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam tranſgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quòd diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc cum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimularam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eíque monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt. vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: cósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta diluceret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse consessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semet ipsum argui miserabiliter questus, acerbámq; victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronúciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, cósq;

Ant. li. 16. cap. 13.

A αὐτηθεῖναι τ κῶον εὐάρεστον τῷ σαρπάτη. κ γὰρ ὅδε ὢν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις ἀλεξάνδρῳ, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν εὑρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, σιωπῶντα μὲν τὰ βασιλέα, ὡς ὢν ἐκεῖνῳ διάφιλλον, ὅρκοις μηδὲν ἀπηκασάμ ὡς τῷ μειραχίων ὑπεξώσατο. οὐ μὴν ὥπασέ γέ τι τοῖς ἀθλίοις. μόνων γὰρ ἦν τῶν κακῶν ἀκεστὴς ἑτοιμότατος ἡρῴδης, καὶ πεχαερισμένῳ αὐτῷ πᾶς ὁ συμπαιών, καὶ συναγανακτῶν.

B παρῳξυνε δὲ αὐτὸν καὶ σαλώμη τὰ ὑπὲ τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτῃ γὰρ συνδήσασθαι τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος θέλων, οὔσαν ἐκυδεᾶν καὶ πηδίδα, διεπέμπετα, σώζειν αὐτὴν ὡς δυνατόν. ἀρεσκόμενα γὰρ βασιλέα, κτείνειν αὐτὴν διεβλημένην ἐφ' οἷς καὶ φερόρεσ, συλλαῖῳ τῷ ἄραβι γήμασθαι αὐτὴν ζούσαν, λάθρα τὰ τῆ βασιλέως ἀπόῤῥητα διαγγέλλειν πρὸς αὐτόν, ἐλθὸν ὕστερα. τῆθ' ἅπερ τελευταῖα θύελλα χειμάζουσιν τοὺς νεανίσκους ἐπιβάλλουσιν. ἡ γὰρ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὴν ὡς δὴ πίνησιν ἐκίνυσε. κἀκεῖνῳ ὑπὲρ κατηρῆσαι δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς κάισαρα διὰ τάχους, ὀυολύμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγράφως τὰς μεμνύσης φέροντας. οἱ δ', ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τῆ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη κᾶισαρ ὑπὲ

D τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ὤετο δεῖν ἀφιλέσθαι τὸν πατέρα, τὴν κ' τῆ υἱῶν ἐξουσίαν. αὐτηρέφη γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθιστὰς, εὖ μὲν τοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ κοινοῦ συνεδρίου, τῆ τε ἰδίων συγγνωμῶν, καὶ τῆ κ' τὴν ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσαι τὴν ἐπιβουλήν. κἂν μὲν ἐπέχωνται κτείνειν. εἰ δ' μόνοι ἁπλῶς ἐπεβούλευμένοι, κολάσειν μετεωτέρω. τούτοις ἡρῴδης πείθεται, καὶ ἀναγνόμενῳ εἰς βηρυτὸν σῴζεται πρόσταξις κάισαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. προκαθέζονται δὲ οἱ ἡγεμόνες, γράφει αὐτοῖς ὑπὸ κάισαρ, σατορῖνῳ τε, καὶ οἱ ἐκ πεδάνιον φρίσβεις. συνῆν οἷς καὶ ὀυολύμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἕπεσθαι δὲ τῆ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε καὶ φερόρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συρίας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τῆ βασιλέως. τοῦτον γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἡρῴδης. τοὺς γε μὲν υἱεῖς οὐ προήγαγε εἰς τὸ δίκαιον μάλα προμηθῶς. ἤδει γὰρ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται

F πάντες. εἰ δὲ δὴ, καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳθίως ἀλέξασθαι δυνάμενοι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουρεῖτο. κατασὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετείνετο. κατηγόρει τὸ τῶν μὲν ἐπιβουλῶν ἀθυμεῖν, ὡς αὐτοκρατόρι μὲν εἰς αὐτὸν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνέδροις ἀπέφαινεν. ἐπεὶ τα μηδενὸς αὐτολέγοντος ἐποικτισάμενῳ ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν κ' τέκνων, ἐπερώτα τῶν γνώμην ἕκαστον. καὶ πρῶτος σατορῖνῳ ἀπεφήνατο, κατακρίνειν μὲν τῆ νεανίσκων, ἀλλ' οὐ θάνατον. οὐ γὰρ θέμιν αὐτῷ, ζῶντι παρεστῶσι τέκνων, ἑτέρου τέκνα ἀπώλειαν ὑπογηφίσασθαι. σύμφοροι δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γάιου, κ' τούτοις

ἕπεσθαι

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ δὲ Βολύμνιος δὲ τῆς συνθεσπῆς ἀποφάσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, παῖς θάνατον καταγινῶσι τῷ μεγαλείων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες ἡρῴδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἐνθα δὴ μετέωρος ἦτε συρία πᾶσα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἅπαν, ἐκδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μέν τοι ὑπελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τεκνοκτονίας ὠμὸν ἡρῴδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, κἀκεῖθεν ἀγαπλεύσας εἰς καισάρειαν, τρόπον αἱρέσεως τῶν μειρακίοις ἐσκέπτετο. παλαιός δέ τις τῶν βασιλέως σωματοφυλάκων ὄνομα πέρων, ἦν μὲν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, ἐκφέρων ἐλύετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐβόα θεῖον, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, δεπεπολωλεκέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνόμιας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάνθ' ὅσα μὴ φειδομένῳ τῆς ζωῆς, ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονέστατος εἶ δοκεῖς, ὃς πάντων φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἰ γὰρ φερόρα καὶ σαλώμης κατηγοροῦσι πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις κατὰ τῶν τέκνων, οἳ σε τῶν γνησίων ἀδελφῶν ὄντες ἀφανίζειν, ἐπ' αὐτοπάτῳ καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς δυσεπιχείρητον ἡγούμενοι βασιλέα. σκέψαι μέν τοι γε, μή ποτε κἀκείνῳ ἐφθόνησαν μᾶλλον ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν θανάτου. οὐ γὰρ ὅστις ὃς πάντων οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῶν δὲ ἡγεμόνων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠμόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐθέν, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τις κουρέων, τρύφων ὄνομα, μεσεκπηδήσας ἐκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτὸν ἐμώρανε. καὶ μὲν δὴ ἔφη πέρων ἐᾶσαι αὐτὸν, ὅταν διακτενίζῃ τῷ ξυρῷ σε δέχεσθαι, μεγάλας τε μοι δώσει ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπεσχῆσθαι. ταῦτα ἀκούσας ἡρῴδης, τόν τε πέρωνα συνέλαβε τῷ παιδὶ, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις ἐπέλεγε. καὶ τῷ μὲν ἀρνουμένῳ, τῷ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, τρεβλοῦσι ἐκέλευε τὸν πέρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κἀκείνου δόντος ἔφην, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῷ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰτίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. ἡρῴδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν τεταγμένων καὶ πέρωνα κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστασίασεν. αὐτίκα γοῦν ἀναγεσθῆναι μετὰ τοῦ κουρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν ὄντας ἐπὶ πόρρω τῆς καισαρείας, προσέταξεν ἀποπνίξαι. καὶ τελεσθέντος αὐτῷ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδριον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ φρούριον, συνταφησομένους ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

Κεφ. ιη.

ΑΝτιπάτρῳ δὲ ἀδήλητον ἔχοντι τὸν δηλητήριον, μῖσος ἀφόρητον ἐκ παντὸς ἔθνους ἐπεγήρει, πάντων ἐπισταμένων, ὅτι τοὺς ἀδελφοὺς πᾶσι πλάσας ἔπεισεν ἀποθανεῖν. ὑποκούρει δὲ καὶ δέος οὐ μέτριον, αὐξανομένου ὁρᾶσθαι τὴν αὐτοκρατορίαν ἤδη.

A nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctique post eum Herodis æmulationè, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibíque tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni: Cūq; illi pernegarent, tonsor autem ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cū tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: cáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliēdos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Ant. li. 16. cap. 13.

CAP. XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.

ANtipatrum verò, cùm iam fine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eum nō mediocris solicitabat, crescente sobole peréptorū

Ant. li. 17. cap. 1. 2.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, A Tigranes & Alexander: itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Hęrodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote ſuam in Cappadociam dimiſit, poſtquàm Alexandrum interfecit: Berenicem autem Ariſtobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infenſam habebat, ſibi reconciliaret Antipater, iſtas nuptias excogitauit. Idem verò etiam B Pheroram muneribus aliiſque obſequiis, atque amicos præterea Cæſaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam domis expleuerat. Hoc autem magis inuiſus erat cũctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, ſed metu conſumeret. Itaque euenichat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibúſq; nihil dediſſet, acerbiores inimicos haberet. In diſ C tributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter ſpem videret orbos pueros ab Herode curari: quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miſeratione ſignificari. Conuocatis enim propinquis atque amicis ſuis, & pupillis aſtantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam triſtis eripuit, ipſos autem orbitatis miſericordia cum natura commendat. Experiar itaque, D vt etſi pater infortunatiſſimus fui, auus tamen ſim prouidentior, & à quibus poſt me regnantur, amiciſſimos mihi relinquam. Deſpondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator ſis neceſſarius: tuo verò Antipater filio, Ariſtobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc ſit iudicium meum, neque id quiſquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam E Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aſpicere. Poſtquàm hæc locutus eſt, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benigniſſiméque conſalutatis ſingulis dimiſit concilium. Statim diriguit Antipater, quantóque dolore affectus eſſet neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque ſibi derogatum exiſtimabat: iteráque de rebus cunctis periculum fore, ſi Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuiſſet. Ad hæc reputabat odium ſuum, & orbitatis miſerationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorũ ſtudio, & quãta memoria mortuorum ipſius ſcelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere ſponſalia ſtatuit. & callidè quidem patri ſurrepere timuit, ſæuienti acritérque vigilanti ad ſuſpicandum, palàm verò cum ſupplex adire auſus eſt, corámque depoſcere, ne ſe honore priuaret, quo dignum eſſe iudicaſſet, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem ſubſtantiam penes alios eſſe. Nec enim poſſe rerũ obtinere dominatũ, ſi præter auum Archelaũ, etiam Pheroras Alexãdri filiis ſocer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγρά- A
νης τε καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ Βερνίκης Σαλω-
μης θυγατρὸς, ἡρῴδης μὲν τε καὶ ἀγρίππας τε καὶ ἀριστόβουλος
υἱοὶ, θυγατέρες δ' ἡρῳδιάς τε καὶ μαριάμμη. τὸ μὲν δὴ Γλα-
φύραν ἡρῴδης μὴ τὸ θεσικὸς ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν, ὡς ἀπέκτεινεν ἀλέξανδρον. τὴν ἀριστοβούλου δ' βερ-
νίκην συνῴκισε θείῳ τε μητρὸς αὐτιπάτρῳ. τὴν δὲ σα-
λώμην ἔσαν δεδιφορεν, ἀρχιοικήσαντος ἀντιπάτρου, τὸν
ἐπεσκήπτησατο γάμον. τοιαῦτα δ' τε φερόρα,
δώρεις τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τοὺς καί-
σαρος φίλους, οὐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρή-
ματα. οὔτε τὴν ἐπὶ σατορίλιον ἐν συρίᾳ πάντες ἐ-
πλήθησαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ δωρεᾶς. ἐμισεῖτο δὲ διδοὺς
πλεῖον, ὡς οὐκ ἐκ μεγαλοψύχου χαριζόμενος, ἀλ-
λὰ κατάλυσιν κτήσ. συνέβαινε δὲ τοὺς μὲν λαμ-
βάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον δύνοις γίνεσθαι, χαλεπωτέ-
ρους δὲ ἐχθροὺς, οἷς μὴ δίδωσι. λαμπροτέρας δὲ καθ'
ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δεξιδόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα,
παρ' ᾧ αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, δεκαμηνιαῖον τῆς ὀρ-
φανῶν, καὶ τοῦ δεῖ τοῖς αἰφνιδίοις μετάνοιαν συμ-
εμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέησε τοὺς ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν
γάρ ποτε ἡρῴδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, καθα-
σησάμενός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας
τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας τούτων, συμ-
φορᾶς ἀφείλετο δαίμων, ταῦτα δέ μοι μετὰ τῆς φύ-
σεως, συνίστησιν ἔλεον ὀρφανίας. παραμυθοῦμαι δὲ καὶ
πατὴρ ἐγκυρόμενος ἀτυχέστατος, πάππων γοῦν φαίνο-
μαι μετελεώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς κα-
ταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγγυῶ δὲ τὴν μὲν σὴν
φερόρᾳ, θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ ἀδελφῶν ἀ-
λέξάνδρου παίδων, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος,
τῷ σῷ δὲ παιδὶ αὐτιπάτρῳ τὴν ἀριστοβούλου θυγατέ-
ρα, ὁμοίως γὰρ οὔτε πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὴν ἀ-
δελφὴν αὐτῆς, ὁ ἐμὸς ἡρῴδης λήψεται, θεὸς μα-
τρὸς ἂν ἀρχαίρεσιος πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν οὖν ἐμὲ,
ταύτην ἐχέτω τὴν γνώμην, καὶ σχολύει μηδεὶς ἡ-
μῖν φίλων. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ σὺν ἀρμόσαι
τοὺς γάμους ὅπῃ συμφέροντι τ' ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῷ
ἐμῷ ἐγγόνων, τάτ' παιδία ταυτὶ, γαληνοτέρους ὁπόθεν
ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἔτι ταῦτα εἰπὼν, ἐδέ-
ξιοῦτό τε, & τῷ παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιάς, ἔπει-
τα καταπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως. διέλυσε τὸν
σύλλογον. ἐπαχθώθη δ' διὸς αὐτιπάτρῳ, καὶ δι-
λοις ἴσον ἀπασιν ὁδιωώμενος. ὑπολάμβανε δὲ εἶ καὶ F
τῷ πατρὶ, τὴν τῷ ὀρφανῶν πιμὴν, ἑαυτῷ κα-
τάλυσιν, αὖθις τε κινδυνεύσαν θεῖ τῷ ὅλων, εἰ θεὸς
ἀρχελάῳ καὶ φερόραν ὄντα τέραρχίαν ἔσχον
οἱ ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ' ἑαυτὸ
μίσος, καὶ τὸν τῷ ὀρφανῶν ἔλεον, ὃν τῷ ἔθνος, ὅσον τε
αὐτοῦ ζώντων, καὶ ὅση μνήμη τῷ ἰουδαίοις τῷ δ'
αὐτὸν ἀπολωλότων. διὸ ἀδελφῶν. ἔγνω δὲ πάντα τρό-
πον δεκόπτειν τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι παυσά-
μενος, ἐδόσε τὸ πατέρα χαλεπὸν ὄντα, ἢ θεὸς τὰς ὑπο-
ψίας κινούμενον δι' θεὸς. ἐπόλμησε δὲ θεοσελθὼν ἱκε-
τεύειν ἀπικρες, μὴ περίσιδε αὐτὸ ἧς ἀξίωσε τιμῆς, μηδ'
αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δ' ὑπάρχειν ἀλ-
λοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῷ θεραμάτων, εἰ θεὸς ἀρχε-
λάῳ πάππῳ, ἢ φερώραν κηδεστὴν ὁ ἀλέξάνδρου παῖς

θερο-

θεσσαλόβοι. καὶ τὴν πεδλῆ ἢ πολλῆς ὕσης ἡλιαῖ κ' τὸ
βασίλ ον, μεταπεῖναι τὰς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βα
σιλεῖ, συνάμικες μὲν ἑννέα, τέκνα ἢ ἑπτὰ ἀ. αὐτὰς μὲν
αὐτίπατρος, ἐκ Δωρίδος, ἡρώδης ἢ ἐκ μαριάμμης δ' ἡ
ἀρχιερέως ἰουδαίου, αὐτίπας ἢ κ' ἀρχέλαος, ἐκ μαλ-
θάκης δ' σαμαρείτιδος, ἐκ ἰουδαίου ὀλυμπιὰς, ἣν ὁ ἀδ-
ελφὸς αὐτῆς ἰώσηπος ἔσχεν. ἐκ ἢ τ' ἱεροσολυμίτιδος
κλεοπάτρας, ἡρῴδης κ' φίλιππος, ἐκ ἢ παλλάδος, φα
σάηλος. ἐγίνοντο ἢ αὗται ἐκ ἄλλαι ἰουδαΐδες, ῥωξάνη
τε κ' σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ φαέθρας, ἡ ἢ ἐξ ἐλπίδος. δύο
δὲ ἔσχεν αὐτὸς υἱούς, αἰξάνην τε κ' ἀδελφιδῆν, γαμεῖς δὲ
τούτων δύο ἀδελφὰς ἀλεξάνδρε κ' ἀριστοβούλου, τὰς
ἐκ μαριάμμης. ὕσης ἢ πολὺ περιττεύσης τῶν ἡλιαζ, ὁ αὐ-
τοκράτωρ ἐδεῖτο μεταπεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς ἢ
ὁ βασιλεὺς ἠνασάκτησε, καταμαθὼν αὐτῷ τὸ περὶς
τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέστη δεῖν τῆς
αὐτῶν ἡλικίας, μή ποτε καὶ κεῖνοι ἡλίσκοιντο τῆς αὐτιπά-
τρου ἐγκλοβολῆς ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ περὶς
ὀργὴν ἔσχε κεινά μὲν ὖν, ἀπελαύνει τὸν αὐτίπατρον. ὠ-
δὶς δ' ὑποπτευθεὶς αὐτῷ τὰς κολακείας, μεθηρμόσατο.
δ. καὶ αὐτῷ μὲν, τῷ ἀριστοβούλου συνῴκισε θυγα-
τέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτῷ, τῇ φερώρα θυγατρὶ καταμάθοι
δ' ἂν τις ὅσον ἴσχυσεν ἐκ τούτων κολακεύων αὐτίπα-
τρος, ἐκ τῶ σαλώμης ἐκ ὁμοίοις οὖσαν ἐπιτυχών.
ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ πρὸ οὖσαν ἀδελφὴν, ἐκ πολλὰ ἐξ
ἰουλίας τῆς καίσαρος γυναικὸς ἐκπεδούσαν γαμη-
θῆναι τῷ ἄραβι συλλαίῳ, διαμάσατο μὲν ἐχθεστάτην
ἔξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆ σπουδῆς. τὸ ἢ πολὺ τάχιον ἀ-
κούσασα ἀλεξάνδρῳ τινὶ τῶν φίλων συνῴκισεν, κ' τῆ θυγα-
τέρα αὐτῆς, τῷ μὲν τῇ ἀλεξάνδρῳ παῖδι, τῷ δὲ ἑτέ-
ρᾳ, τῷ περὶς μητρὸς αὐτιπάτρου θείῳ. τῆ δὲ ἐκ μαρι-
άμμης θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς ἦν ἐν αὐτιπάτρου
ἔχων. ἡ δὲ ἀδελφοῦ φασάηλον. ἀγκοίνας δὲ ταῖς τῆ
ὀρφανῶν ταῖς ἐλπίδας ὁ αὐτίπατρος, κ' περὶς τὸ συμ-
φέρον αὐτῷ ταῖς ἐπιγαμίαις ποιησάμενος, ὡς ἐπὶ βε-
βαίοις μὲν ἄρμει ταῖς ταῖς ἐλπίσι. θεσσαλῶν δὲ τῇ
κακίᾳ τὸ πεποιθὸς, ἀφόρητος ἦδ. τὸ γὰρ ἑκάστου μίσος
ἀποσκιάζεσθαι μὴ δυνάμενος, ἐκ τὸ φοβερὸς εἶ τῷ
ἀσφάλεια ἐποιεῖτο. συνήρχε ἢ κ' φερώρας ὡς αὐ-
τῷ βασιλεῖ βεβαίᾳ. γήμας ἢ κ' γυναῖκα σωτάγμα κ'
τῷ αὐλῷ, ὀνειδίσεις ἐκίνησε θορύβους. ἡ γὰρ φερώρα
γυνὴ, μ' τ' μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς θεσσαλοῦσα
τῷ αὐτιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ὑπελυμαίνε κ' τὸ
βασίλεον. ἐπόλμησε ἢ κ' βασιλέως ὑβρίσαι δύο θυ-
γατέρας. διὸ μάλιστα αὐτ' ἐκεῖνος ἐφθονέλλετο. μισέ-
μβμαι γε μὴν ὑπ' αὐτῷ, τῷ ἄλλων ἐπικρύπτειν. μόνη ἢ
σ' ὁμοιότας αὐτῶν αὐτίπατρος ἦν σαλώμη, κ' βασιλεῖ
διάλλαττε τὴν συνόδου, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτῷ
θεσσαμάτων εἴη. γνοῦσαι ἢ ἐκείναι τ' ἐξελοῦσι κ' ὡς
ἀγανακτήσειν ἡρῴδης, τ' μὲν φανερὰς συνόδου, κ' τῷ
φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, τοὐναντίον δὲ ὑπερίοντο
καὶ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντες βασιλέως,
ὡς συνυπερίετο κ' αὐτίπατρος, ἐκ τῷ φανερῷ θεσσε-
λοῦσιν φερώρα. συνουσίαι ἢ ἦσαν αὐτῷ λάθρα, καὶ
κῶμοι νυκτερινοί, ἵλεώ τ' ὁμοίαν ἡ ὠδὸς τήρησις ἐπ-
τείνει. ἠγνόει δὲ οὐδὲν σαλώμη τῷ θεσπεσμένων,
καὶ πάνθ' ἡρῴδῃ ἀπήγγελλεν. ἐξεκαίετο δ' ἐκεῖνος
εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δ' ὅτι τῷ φερώρα γυναῖκα.

A esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex
B Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans,
C verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe in-
D tercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: ciúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua
E commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in re-
F gia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se
G rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: eatúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge caritурum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficiscererur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis qnæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Nó leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, nó quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirēt. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, cúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solùm corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret, persuasisse cōfessi sūtatq; etiā à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

CAP. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehemētius imminebat, vt repudiaret vxorē, neq; quomodo mulierem plecteret inueniebat. cū multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cū ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autē æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus fratrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis cū quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Phe-

ταύτην δὲ πλέον ὁ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας γὰρ συνέδριον τῶν τ φίλων κ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ τ αἰθεφόπω κατηγόρ, καὶ τελῶ εἰς τὰς αὐτῆ θυγατέρας ὕβρεν, ὅτι τὰ φαρισαίοις μὲν χορηγήσασ μισθοὺς κατ' αὐτῆ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆ καταστασιάσασ πολέμιον, ἐνεδρεύσαντ φαρμάκοις. τελευταῖον δ, εἰς φερόρα ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφόν, ἢ τὸν γυναῖκα. ⸗ δὲ θᾶτ̃ον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ ⸗ γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅτι χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' ἀπήλαξον, ᾧ παρήγγελε, μήτε τῇ φερόρα γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τιὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλεῖν αὐτῷ. ὁ δὲ φαρμακὸς μὲν, οὐ μετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρα δὲ, διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ διδυκῶς ὑπηρετοῦσαν τελῶ σαλώμῃ, πρεσβευτεύειν ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τῶν ἰταλίας φίλων, τελῶ εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. γράψαντα γὰρ ἐκείνων, δεῖν αὐτὸν ἀπήλαξον πεμφθῆναι ὑπὲρ χρόνου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ οὔτε μελλήσας ἐξέπεμψε, διαφανείας τε λαμπρᾶς καὶ πλεῖστα δοὺς χρήματα, τήν τε ὑπαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν αὐτίπατρος ἐγέγραπτο. αὐτιπάτρου δὲ ἡρῴδης ὑπάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τῆς τῶ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἔπλευσε γὰρ καὶ συλλαῖος ὁ ἀραψ εἰς ῥώμην, ἠμελημένως μὲν τῶν καίσαρος προσταγμάτων, ἀγωνιούμενος πρὸς αὐτίπατρον, περὶ ὧν διέβαλλε νικολάῳ, τάχιον. οὐ μικρὰς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρέταν τὸν ἀραβῶν βασιλέα. τούτου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῃρήκει, καὶ σόαιμον, τῶν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ καθ' ἡρῴδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρῴδης, ἀφίστησι τὸ ὑπὸ συλλαίου φαβᾶτον, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ καλλωδιώτικα ὑπὸ καίσαρος εἰσπράττειν. ὁ δὲ μηδὲν ὑποδοὺς, ἔτι καὶ κατηγόρει φαβᾶτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶ λέγων, οὐ τῶν ἐκείνου, τῶν δ' ἡρῴδου συμφερόντων. ἀφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ὡς δι' ἑτέρου παρ' ἡρῴδη μαίλιστα πιμώμενος, γίνεται πρὸς τῆς συλλαίου τῶν ὑποῤῥήτων. τότε βασιλεῖ φησι, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειν αὐτῷ τὸν σωματοφύλακα κόμινδον χρήμασιν, ὃν δὴ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς, κ̓ τὸ τεθεσπίσθαι μὲν ὁ κόμινδος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γένος δ' ἰδῶ ἄραψ. συλλαμβάνει δ' ἄλλους, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὄντας παρ' αὐτῷ, τὸν μὲν φίλον συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δ' βασανιζόμενοι, πεῖσαι κόμινδον ὁμολογήσαν ὑπὸ πολλοῖς χρήμασιν, ἡρῴδην ἀνελεῖν. οὕτω μὲν οὖν αἰσχρῶς τῆς, ἐπὶ τοσοῦτον ἀνοσιουργίας ἐπὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐλθούσης, εἰς ῥώμην ἀπεστάλησαν.

ΗΡῴδης δ' οὐκ αἴσθ φερόρα, βιαζόμενος ἐπὶ ἀλλαγαῖς τῆς γυναικὸς, οὐδ' ὑπεῖδε μηχανῶ, δι' ἃς αἰτιώσαιτο τελῶ αἴθεφοπον, πολλὰς τῶ μίσους ἔχων αἰτίας, ὡς ὑφαρπάσας, σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερόρας δ' ἀγαπήσας τελῶ ὕβρει, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τελῶ ἑαυτῶ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν σὺν τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρῴδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δ' οὐδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ πως ἐντολὰς καταλιπεῖν, ὡς τεθνεξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγ

νοσῆ

νοσεῖ Φερώρας εὐθέως ἐκέτο δὲ Ἡρῴδης μετριώτερος, καὶ γὰρ ἦκεν πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν, οὐ μὴν ὑπερίσχυσε τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας, ἀποθνήσκει Φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας Ἡρῴδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὴν νεκρὸν εἰς Ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἵνα μὴν δὴ τῷ ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου φονέων, ζῶντα τὸν Φερώρα τέλος. μετέβαινε δ' ὅτι τὸν αὐθέντην αὐτίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν Φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῷ γὰρ πένητι τούτῳ πάνυ ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ δηλητήριά φαρμάκοις ἐλέγον. προσενεγκεῖν μὴν ἑαυτῷ τι τὴν γυναῖκα, τῷ οὐ σωφρόνως ἐσκευασμένων. φαγόντα δὲ, βραδέως εἰς τὸν νόσον καταπεσεῖν. ἀγνοεῖσθαι τε πρὸ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μητέρα ταύτης, καὶ τὸν ἀδελφὸν, γυναῖον ὂν τῆς ἀραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ Φερώρᾳ, δεδωκέναι δὲ αὐτὴ τοῦτο, θανάσιμον συλλαίου πραγματευσαμένου, τοῦτο γὰρ ἦν γνώριμον πλησίος οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίας πλείοσι, θεραπαίνας τε καὶ πάνυ τῷ ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δή τις ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὸν τούτων ἡμῖν τῷ κακῶν αἰτίαν, τὸν αὐτιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχὴς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεξῄει πρόσω τὸν ἀληθείας ὄπιζητῶν. ἡ δὲ γυνὴ, τὸν τε φιλίαν τῆς αὐτιπάτρου μητρὸς πρὸς Φερώραν, καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῷ συνόδους, ὅτι τε Φερώρας καὶ αὐτίπατρος συνεκείναις πίνοιεν ὑποστρέφοντες ὑπὸ τὸ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δὴ τῷ ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δὲ δούλας χωρὶς ἑκάστην Ἡρῴδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ πᾶσαι τὰ προειρημένα συμφώνως, καὶ διότι κατεσκευήκεσαν, αὐτίπατρος μὲν εἰς ῥώμην, Φερώρας δὲ ὑποχωρήσειεν εἰς τὴν πέραιαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον & ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοῖς Ἡρῴδης ὀργίσθη), καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἃ γὰρ φείσασθαι μὴ μιαίμονα, & τοῖς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρους ἴσως, ὥστε ἄμεινον εἶ), ὡς πορρωτάτω φυγεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις ἂν ἀποδυρόμενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν αὐτίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν εἴη παλαιὸς ἤδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσαι δ' ἂν τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε, πότε δὴ ἂν ἡμεῖς θάνατον τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ὀργῆς ἡμέραν σωτόμον. ἐπιβλασάνειν δ' τὰς τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου παῖδας. ἀφηρῆσθαι δ' αὐτὸν ὑπὸ τε πατρὸς, καὶ τὴν ὅτι τέκνοις ἐλπίδα. ὀργίσθηναι γὰρ ἐ τῷ αὐτῷ πνὰ παίδων μὴ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν μιαίμμης Ἡρῴδην γεγραφέναι. καὶ καὶ τοῦτό γε πανταπάσιν ἁμαρτεῖν οἰόμενον αὐτὸ καὶ ὀργιθῆναι μάλιστα ἐκείας. αὐτὸν γὰρ προνοήσειν μηδένα. ἐ ἡμέρας ὑπολιπεῖν. ὅτε γε μὴν τῷ πώποτε πατέρων μισοτεκνότατον Ἡρῴδην, πολλῷ μᾶλλον εἶ) μισάδελφον. δέναι γὰρ αὐτὸς πρώην ἑκατὸν τάλαντα, ὅτι τῷ μὴ διαλέγεσθαι Φερώρᾳ. τοῦ δὲ εἰπόντος, τὸ δὲ

in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit; clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eóque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex; ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibíque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiúsque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ seorsim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamne eiúsque filiis minimè pepercisset: ideóque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueneseeret, seq; fortasse priùs quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se namque vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen cum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse:

Ant. li. 17. cap. 5.

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira depositá, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera diceret remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & recum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quod in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque videnteconsume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, &c. quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidé profert: rex verò in matré fratrēq; Antiphili cōtulit quęstionē.

A αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ἀπεκείνατο τὸν πατέρα, εἰ δὲ πάντ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμνοὺς ἐάσοι γε ζῶντας. ἀλλὰ μὴ χαίρειν ἐφιέναι οὕτω φονικὸν θηρίον, ὡς μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερᾶς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνίσμεν, ἔξεστι δ' φανερᾶς, ἐὰν κωλύσῃ ποτὲ αὐδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρες. ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι φερώρας βουλεύσαιτο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. ὀλίγου δὲ πᾶσιν ἠρέσθης τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ αὐτοκράτορι διείλεκτο φοβεῖ αὐτῶν. ὑποσκήπτει δ' εἰς τὸν φρούραρχον ὁ θυμὸς ἀνελεῖν τὸν αὐτοκράτορος μητέρα. καὶ γυμνώσας αὐτὸν παντὸς οὗ διεδώκατο κόσμου, πολλοὺς δ' ἐν τοῖς ταλάντοις, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς δὲ φερώρα γυναῖκας ἀπὸ τῶν βασάνων, ἐπιμελεῖ διαλλαγμένος. ἐπίοντο δὲ τῷ φόβῳ καὶ θεὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερρίπιζε, πολλοὺς τε τῶν οὐκ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους, διδάσκων μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ. καὶ τούτῳ ζήτησιν θεὸς τὸν σαμβρέτιον αὐτοκράτορα, ὃς ἐν δευτέρου αὐτοκράτορος. βασανίζων δὲ αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν αὐτοκράτωρ ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτὸν, διὰ τινος τῶν ἑταίρων αὐτοφίλου. λάβοι δ' παρ' ἐκείνου, Θευδίων ὁ θεῖος αὐτοκράτορος, καὶ παραδοῖ φερώρᾳ. τούτῳ γὰρ ἐντεῖλαθαι τὸν αὐτοκράτορα, ἡρῴδην ἀπελθεῖν, ἕως αὐτὸς ᾖ ἐν Ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. φερώραν δὲ παραδοθῆναι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξεισιν ὡς κομοῦσα, ῥίπτει ἑαυτὴν δι' αὐτοῦ διὰ τῆς τέγης, τόν τε ἔλεγχον, καὶ τοῦ ἐκ τῆς βασιλέως αἰτίας φθάνουσα. φερωρία δὲ ὡς ἔοικε θεοῦ μεθέντος αὐτοκράτορα, οὐχ ὅπη κεφαλήν, ἀλλ' ὅπη θάτερα πεσοῦσα διεσώθη. κομισθεῖσαν δ' αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακρισάμενος, κεκράφατο γὰρ ἐν τῷ πτώματος, ἠρώτα δ' ἐν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτήν, εἰ μὲν εἶποι ταλανθὲς ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ δ' ὑποστέλλατο διαπανήσειν αὐτὴν ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲν τάφῳ καταλείψειν. φερὼ ταῦτα ἡ γυνὴ διαλιποῦσα μικρόν. καὶ τί γὰρ ἔτι ἐπὶ φείσεται τῆς δυσῤῥήτου, φερώρα τοιαύτῃ, ἣ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς αὐτοκράτορα; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετ' ἐμοῦ θεός, μάρτυς ἐμοὶ τῆς ἀληθείας, πλανηθῆναι οὐ δυνάμενος. ὅτε ἀποθνήσκοντι φερώρᾳ παρεζόμην διδακρυμένος, τότε με φερωκαλεσάμενος ἐκεῖνος, ἦ πολύ γε ἔφη γυνὴ τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τὸ ἀδελφοῦ διήμαρτον, τὸν οὕτω στέργοντα μισήσασα, καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸν οὕτως ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτι πω συγχόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ δεπτίμιον, σὺ δὲ ὁ φυλάττειν κατ' αὐτὸ φάρμακον ὑπ' αὐτοκράτορος καταλειφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ βλέποντος μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα, καὶ πλεῖον μὲν εἰς τὸ πῦρ ἀφῆκα τοῦ αὐτοῦ, κατανέωσα, βεαχὺ δὲ ἐμαυτῇ φεῦ τἄδηλα, καὶ ἐκ σοὶ φόβον ἐπήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, φερωκομίζει τὴν πυξίδα βεαχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τοῦ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅτι τὴν μητέρα τὴν ἀντιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετέφερε. κἀκεῖ-

καὶ κεῖνοι τὴν ἀντίφιλον, καὶ μίσαι τε ἀπ' αἰῶνος τὴν πυξίδα ὡμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ' αὐτοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἀξιοῦντος ἐκ ἀλεξανδρείας. θεῖοῦντες δ' οἱ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε καὶ μηνυταὶ τῶν ἀδήλων ἐγίνοντο, τούς τε πορρωτάτω τῶν ὑποψίας ὄντας, ἔσυρον εἰς τὸ ἐλέγχειν. δύ εἰσιν γοῦν καὶ τῆς ἀρχιερέως θυγάτηρ Μυριάμμη, ἣν ὕπεμειναν συνίστωρ. βασανιζόμενοι τὸ τοῦ πάππου ἔξαρσιν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δ' ἣν μηχώσας τόλμης, τὸ μὲν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς ἡρῳδίην ὄντα δίδοχον αὐτοπάτορος, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

Κεφ. κ. Ἐπὶ τούτοις, καὶ Βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῶν ἀντιπάτρου βουλευμάτων. ἦν μὲν δὴ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δὲ ἄκεα ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑρπετῶν ἑτέρων, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀδυνήσῃ φάρμακον, τούτῳ φθάσειας μὴ τῆς γυναικὸς ὁπλίσαιτο κατὰ τοῦ βασιλέως. παφίεσαν δ' ἐπὶ τὸν πατέρα τόλμης σώφρονες τὰς καθ' ἑαυτῶν ἐσκευωρημένας ὑποβολὰς ὑπ' αὐτοπάτορος. ἦσαν δὲ ἀρχέλαος καὶ φίλιππος βασιλέως παῖδες, ἐν Ῥώμῃ παιδεύόμενοι, μειρακιά τε ἤδη καὶ φρονήματος μεστοί. τούτοις ἐπαναπεπλεγμένοις αὐτοῦ τὰς ἐλπίσιν, ὑποσκελίσας ἀθρόως δ' ἅπαντας αὐτοπάτωρ, ἀεὶ μὲν πλάσσει κατ' αὐτῶν ὑποβολὰς ἐξ ἐνόμαζεν τῶν ἐν Ῥώμῃ φίλων, οὓς δὴ πείθοι γράφαι δι' ἀφθονίας χρήματος, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῦεν τὸν πατέρα, φανερῶς δὲ ἀλέξανδρον καὶ ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, θεούς τε τὴν μετάκλησιν αἰτιῶντο. ἤδη δὲ αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τὸ μὴ μάλιστα ταφέντος αὐτοπάτωρ. ἔτι δὲ καὶ θεὸν τῆς ὑποδημίας ἐν Ἰουδαίᾳ μόνων, τοιαῦτα κατ' αὐτῶν ὑπὸ Ῥώμης ἠνάγκαζεν ὑποτιθέναι, καὶ θεσπιῳδὸν τινος αὐτοπάτωρ. μὴν τῇ παρῇ, θεὸν τὴν ἀδελφὴν δι' ἀπολογίαν, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶ τὴν γραφομένων, τὰ δὲ, νεότητος ἁμαρτήματα. τὴν καὶ τὰ μὲν τοῖς γράφουσι καὶ τὴν ἀδελφὴν πλεῖστα δοὺς χρήματα, συμφέρειν ἐπείσατο τὸν ἔλεγχον, ἐθνῶν τε πολυτελεῖς, καὶ σκευὰς ποικίλας, ὀπτά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συμφορήσας μόνῳ, ἄλλα τε πολλὰ τῆς κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς ἐπεῖνα μισθοὺς ἐγκαταρύψῃ. δέκα γοῦν ἁλάντων ἀλλοίων τὰ λειπόμενα, καὶ τούτων μεγίστη θεφάσις ἦν, ἡ θεὸς συλλαβὸν δίκη. πάντων δὲ αὐτῷ τότε καὶ τῆς βεβαιοτέρου ἐν τῷ μείζονι κακῷ δεδακαλυφθέντων, ὅτι αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν παρασκευὴν, αἱ δὲ ὑποτολαὶ δυοῖν ἀδελφοκτονίαν κατεφάνησαν, ὅμως οὐδεὶς τῆς εἰς ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπήγγελεν αὐτῷ τὰς ἐν ἰουδαίᾳ τύχας, καὶ τοι μεταξὺ τῆς ἐλέγχου, καὶ τῆς ἐπανόδου, διελθόντων ἐπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον θεὸς αὐτὸν ἐκ πάντων μίσει, τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν θεσμοθετοῦντας οἱ καθημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμωσε. γράφει γοῦν ὑπὸ ῥώμης ἀφιξιν αὐτῷ ταχίαν διαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ καίσαρος μετὰ πολὺς ὑπολυθείη. βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβεῖν αὐδύων. τὸν ὑπόβουλον, καὶ δεδοικὼς μή ποτε θεσμοῖς φυλάξηται, δι' ὑποτολῶν αὐθυπερείστο, τά τε ἄλλα φιλοθεσμούμενος,

A Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur. illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum explo-
B ratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, conscíam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

CAP. XX. De Antipatri in Herodem machinis ligniis studiis deprehensis & vltis.

C POst hæc etiam Bathyllus nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorúmque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam succisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magníque animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum
D nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, séque accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, ídque maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quã proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ
E suspicionis causa fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam variáque stragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima instrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falsa-
F riis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus
G indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum esse, quódque honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timénsque ne si quid præsciisset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit,

Ioseph. lib. 18. cap. 8.

& vt reuersionem suam maturaret orauit: Nã si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, cúmque vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quãdo fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam suprà memoraui, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autẽ prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præbæret calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones in certas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissúsque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúsque auderet accedere. Nam etsi semper æquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solúsque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quisquam deductus est, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua dilaturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cũ iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatúsque audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicẽ, qui opportunè præsto est, Varũ. Abi, & quẽadmodũ

A ἡ μὲν οὖν μήτηρ Φερώρα κηδεύσασα, ἐπιστολὴν ἔγραψε περὶ τῆς τελευτῆς αὐτῷ πρὸς τὸν ἐν Ταραντίνοις ξένον· ἐν ᾗ τὴν μὲν ἀπέκλινε τῆς μητρὸς αἰτίαν, ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ θείου φθορᾷ μετρίως ἐδυσφόρει· καὶ τοῦτο μὲν ἐπαινεῖσθαι παρὰ τοῖς πολλοῖς ἔμελλεν, ὅσον δὲ ἐπὶ τῷ πατρὶ τὸ μὴ δεδακρυκέναι τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ συμφορᾷ, τοῦτο ἐπὶ μεγίστῃ κατηγορίᾳ τοῦ Φερώρα τοῖς ἐπιτηδείοις ἐδόκει· καὶ τοῦτο μὲν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπεποίητο πάνδοξον, ὁ καὶ πίνειν ὡς ὅτι θείῳ καθυμένοις, ἐμοὶ δ' ὡς ἔοικεν, ὅτι ἀληθὴς ἡ διαβολὴς ἡ σύλληψις, ἡ οὐ Φερώραν κλαίοντος, ἀλλὰ τὴν ὑπηρέτην ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῆει τοῖς αὐτὸν περὶ τὰ τέλεσμ' ὁρῶσιν, μή ποτε φωραθεὶς τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν Κιλικίᾳ λαβὼν ἐπιστολὴν ἐκ τῆς πατρὸς διαπορεῖ, Φάρμακα μὲν ἐπ' αὐτὸν οὐκ ἦν εἰς Κελένδερις κατάπλους· καὶ τὴν αὐτοῦ ἔννοιαν τῆς μητρὸς καιρὸν, περὶ μεταδιδομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν ἡ ψυχή. οἱ μὲν ἐν πρώτοις ἐκέλευον τῷ φίλων συνεβούλοις, μὴ πρότερον ἐντυγχάνειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς ἐξ ἀιτίας ἐκβάλοι αὐτὸν τῆς μητρός. δεδιότες μὴ δόξειεν ἐπὶ τοῖς ἐγκλήμασιν ἐλθεῖν. οἱ δὲ ἧττον ἐπιεικεῖς, καὶ τὸν παῖδα τοῦ πατρὸς ἐπιθυμοῦντες ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτοῖς σκοποῦντες, ἐπῄνουν σπουδάσαι τάχιστα, μὴ τῇ μελλήσει Φερώρᾳ χαρίσηται τὸν πατέρα μὴ ὑποψίαν φυλάξαι, τοῖς διαβάλλουσι δ' ἀφορμὴν. μηδὲν δὲ νεωτερίσαι κατ' αὐτὸν Φερώρα τὴν ἐξουσίαν μηδὲ ἐξουσίαν. μηδὲ δὲ τολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶναι δι' ἀδήλους ὑποψίας, φεύγοντα ἀγαθῶν στέρεσθαι, καὶ μὴ θαττον δουλεῦσαι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, βασιλείαν δὲ τὴν αὐτῷ μόνῳ σαλεύουσαν. πείθεται τούτοις, ἐντεῦθεν δὲ τὸ δ' αἰμόνιον. καὶ διαπαράσας τὸ σεβαστὸν, εἰς τὸ λιμένα τῆς καισαρείας κατέπλει. παρυπήντησε δ' αὐτῷ Φερώρᾳ δέξασθαι ἐρημίαν πολλὴν, πάντων ἐκφευγόντων, καὶ μηδενὸς φόβου τολμῶντος, ἐμίσητο μὲν γὰρ θάνατος, καὶ τότε φανεὶς τὸ μῖσος ἔσχε παῤῥησίας, πολλοὺς δ' ὁ δέος τοῦ βασιλέως φόβου ἀπέστρεφεν, ἐπεὶ δὲ πᾶσα πόλις ἤδη τῆς Ἀντιπάτρου φήμης ἐπλήρουτο, καὶ μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν Ἀντίπατρος. οὔτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερόν τις ἐκείνου πλοίου θᾶττον ῥώμης, οὔτε ἀπῆλθεν ὑποδεέστερος. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑποῤῥέοντας τοὺς οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ παντουργίαν ὑποκρύπτοντα, καὶ τὸν δεινὸν τεθνηκότος σάδδιαν, σοβαρὸς ἦν· τὸ μετέωπον ἐβιάζετο. φυγὴν δ' ἐκ οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τοῦ προεληλύθοτος ἀνάδυσις. καὶ σαφὴς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τὶ τῶν οἴκοθεν ἀπηγγέλετο ἀλλὰ τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπαλλαγὴν ὑπελάμβανε. ὑπολείπετο δ' ἐλπὶς ἀλλοτρία, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' εἴπερ καὶ πεφώρασται, ἀλλ' ὅμως ἀσφαλείᾳ καὶ δόλοις, ἅπερ ἐκ αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια. φορεῖ δὲ ἐκ μέσου οὐδὲν ὅπλον, οὐδὲ φίλους ἔχων εἰσῆλθε τοὺς ἀμφὶ τὸν βασιλέα. ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ προανοίγοντος αὐλῆς, ἔτι δὲ παντουργία ὑπεκρύπτετο, καὶ τὸ δεινὸν τεθνηκὼς σάδδιαν, σοβαρὸς ἦν· τὸ μετέωπον ἐβιάζετο. φυγὴν δ' ἐκ οὐκέτι

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σου κρίσεως τοῖς
πανουργήμασι. πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως
ἀποκρινάσθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. θεραπο-
νόμενος δὲ πρὸς αὐτὸν, ἐπυνθάνοντο πάντες τοὺς ἐ-
λέγχους, ἥτε μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἀπα-
νήψας, ἐκ συμφορᾶς τὴν ἀπολογίαν ἔλυ. τῇ δὲ ὑστέρᾳ
συνεδρίου μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει πρὸ συγγόνων καὶ
φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, πρὸ-
καθίζεται δ' αὐτὸς ἅμα οὐάρῳ, καὶ τοὺς μαιευτὰς
ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν
καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, οὐ πρὸ
πολλοῦ συνειλημμένοι, χρήματα κομίζοντες ἀπ'
αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε. ἐπείπερ πεφώραται πάν-
τα ἐκεῖνα φάρμακα τοῦ πατρός σου, μὴ φθάνῃ πρὸς
αὐτὸν, ἂν μή τινα πρόσῃ καίσαρος δύναμιν.
τούτων συνὼν τοῖς ἄλλοις εἰσῆμενεν. ἀπίπαξ εἰσ-
έρχεται, καὶ πισὼν πρώτης πρὸ τῶν ποδῶν τὸ πα-
τρὸς, ἱκετεύω πάτερ ἔφη, μηδέν μου πρὸς κατηγορικὸ-
νῳ. θαρρεῖν δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν
ἀπολογίαν. ἀποδύρομαι δ' ἐμαυτὸν καθαρὸν, εἰ σὺ δέ-
λεις. ὁ δὲ αὐτῷ σιγᾷν ἐγκελεύων, πρὸς τὸν οὐάρον
εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ οὐάρε, καὶ πᾶς δικαστὴς
ὅσιος, πεπίστευον ἐξ ὧν λέγω κεκρῖσθαι πέπεισμαι. δί-
δοικα δὲ μὴ κἀμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, κἀμὲ κεί-
νης πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκό-
τα. χρὴ δέ με ἧττον τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ἥ-
τους μαφοὺς, καὶ φιλοτεκνότατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς
μὲν γὰρ πρεσβυτέρους βασιλείας τε ἔτι νέους ἀξιώσας, καὶ
πρὸς τοῖς ἐν ῥώμῃ ζοφοίοις, φίλοις καίσαρος, ζηλω-
τοὺς τε ποιήσας βασιλεῦσιν ἑτέροις, εὗρον ὑπεβούλους,
οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρῳ. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ δέ-
δοιχα, τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποιούμην. τὸ γὰρ
μαφοῦ τοῦτο θηρίον, ἐμῆς ἐπιεικείας ἀδίκημα ἀδικίας,
ἤνεγκε κατ' ἐμοῦ τὸ κέρας. ἔδοξα γὰρ αὐτῷ πολιὸν
ζῶν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐφαρμόσθη, βασιλεὺς τ'
οὐκ ὑπέμεινεν, εἰ μὴ δίκῃ παροικτείρας γνώσεσθαι, δίκῃ τ
τοῦ βουλομένου μόνου, ὅτι καταγελῶν αὐτὸν ἐκ τῆς χώ-
ρας ἀπερρίμμενον, καὶ παρασκάπτω τοὺς ἐκ βα-
σιλίδος μοι γεγυμνασμένους, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς δίκαι-
ον. ἐξομολογοῦμαί σοι οὐάρε τὴν ἐμαυτοῦ φρε-
νοβλάβειαν. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτοῦ παρώ-
ξυνα. δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' αὐτὰ πα-
ρὸν κτᾶσθαι ἐκείνους διεργάσασα τηλικοῦτον, ὑλίκον
ἔτον; ὧν γε ζῶν μὲν, ὀλίγου δεῖν πᾶσαν ἐξεκένωσα τὴν ἐξ-
ουσίαν, φανερῶς δὲ τὰς ἐξαθήκας ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς
δικαίαν, καὶ προσέθηκα ἐμῷ ἰδίᾳ πεντήκοντα τα-
λάντων εἰς μέρος, τῷ δ' ἐμῷ ἐχορήγησα χρημάτων ἀνέ-
δην, πλέοντι δὲ νεὼς εἰς ῥώμην, ἔδωκα ἑξακόσια τά-
λαντα, καίσαρι δ' ὀξὺ ὅλης τῆς οὐσίας μόνον ὡς σωτῆρα
τῆς παρεσκευασμένης. τί δ' ἐκείνοις τοιοῦτον ἠσέβησεν οἷον
ἀντιπάτρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἐνέχθη κατ' αὐτῶν, ὑλίκος
ἀποδύσωσι τοῦτον ὑπεύθυνον; ἀλλὰ φθόγγεσθαί τι τε-
τόλμηκεν ὁ παροκτόνος, καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν
ὑπεκαλύψαι ἐλπίζει; ἄφες, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ δ' οἶ-
δα τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὴν μέλλουσαν ἀσεβη-
σίαν, ἣ δὴ ὑπέπλασεν ὁλοφυρμόν. ἴσθι ὅτι ὁ θρασυνάς
ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλίξανδρον, καὶ μὴ
πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. ἐπεδόμαζε δὲ κοίτης εἰσάγων,

te purges in diem craſtinum meditate: natn & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpõdere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cũctas ei probationes expoſuerunt. Túmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorũ atque amicorũ concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmq; pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quinis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum indicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſq; conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamẽ interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm ſatis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eíque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem graviter tulit, réxque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexãdrum cauerem, neq; meum corpus omnibus crederẽ: Hic eſt qui vſq; ad cubile meũ ſolebat ingredi,

& circumspicere, ne quis mihi fortè parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorum, & viuentium fratrum beneuolentiam diiudicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem venit, & quemadmodum singula simulasset, vix me credo vinere, támque grauem insidiatorem quo pacto effugerim miror. Verumtamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihique amicissimi sæper infensi sunt: ego quidem fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidē interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autē Antipater sublato capite, cùm prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, qué tu semper seruatorem te habuisse commemorans? Aut si ficta, vt dicis, simulatáque mea pietas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò demens fui, vt non intelligerem, quòd si homines lateret tanti sceleris cogitatio, cæleſtem latere iudicem omnino non posset, qui vbique præsto esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus vltus est, quia tibi malè cogitauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, aliis timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisque bestiæ animum gererem, certè mansueti patris beneficiis vincerer: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, tótq; filiis antepositis, viuúsque regem declaraueris, aliotúmque bonorum magnitudine reddideris inuidendum, ô me miserum acerbissimámque peregrinationem meam, quàm longum liuori tempus magnúmque insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuísque rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has eius literas, hæ fictis in me criminationibus veriores. his me defendo. hæ affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti vt darem accusandi tempus inuidiæ. Verùm ad indicia veniam. Ecce adsum, terra matique nihil vsquam parricida perpessus. Sed nondum me hoc argumento diligas, nam & apud Deum, & apud te pater condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta pœnarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem,

A κἀμὲ μὴ τις ἐνεδρεύοι φοβερὸς ἐλήφθην. ἦν δὲ ὁ ταμίας τῆς ὕπνου, καὶ χορηγὸς τῆς ἀσφαλείας, ὁ συναμυνόμενος τοῖς ἀπορημένοις λύπην, καὶ ἀλεξίνων τῶν ζώντων ἀδελφῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ὁ ἐμὸς, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ οὖν τὸ πανοῦργον τε ἐκείνου καὶ τὸ ὑπόκρισιν, ἀπιστία με τοῦ ζῆν εἰσέρχεται, καὶ θαυμάζω πῶς οὔπω βαθὺν ὀδύνιον διέφυγον. ἀλλ' ἐπὶ δὴ δεῖμον τὸν ἐξηρημοῦντά μου τὸν οἶκον, καὶ μοῖρας φιλτάτας ἐπανίστησιν ἀεὶ, πλαυσόμενος μόνος ἐγὼ τὰ ἐμὰ τέκνα ἀμύρμηνα, καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάζω τὰ ἐρημίαν. ἀλλ' ἀφεὶς δ' ἐγὼ διώκησας τοὺμὸν αἷμα, καὶ ἀπ' ἀλλ' ἀπὸ πάντων μου τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ᾖθη. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς ὑπὸ συγχύσεως ἐνεκόπη. νικολάῳ δὲ τῷ φίλων, λέγειν τὰς ὑπαλήξεις ἐκέλευε. μεταξὺ δὲ ὁ αὐτίπατρος ἐπαίσας τὴν κεφαλὴν, ἔμενε δὲ βεβλημένος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρός, ἐβόα. σὺ πάτερ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολόγησαι τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογῶ B αὐτὸς φύλακα καὶ παντὸς ἐχθροῦ σωτῆρα. τεκμήρια δὲ μὲ ὑπὲρ σοῦ λέγεις, ἵνα δ' ἀσέβειαν. πῶς οὖν ὁ παντὸς πονηρὸς, οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνθυμοῦμαι, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδὲν οὐδέποτε ῥᾴδιον, πολὺ κοῦφον μᾶλλον ἐκκλίνοντα, τὸν δὲ ἐπὶ οὐρανοῦ δικαστὴν ἀμήχανον, ὃς ἁπάντα, καὶ παντοῦ πάρεστιν. ἢ τὸ τοῦ ἀδελφοῦ τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς οὕτω μετῆλθε δι' εἰς σὲ κακοβουλίαν; ἢ δ' ἐμὲ ἡ παρώξυνε κατὰ σοῦ βασιλείας ἔμπης; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑποῦσα μίσους C οὐ γὰρ ἐσπουδάμεν; φόβος ἦν σοῦ τὸν ἄλλος; ἀλλὰ μὴν σὲ πρὸ, ἑτέρους φοβερὸς ἦμεν. εἶδεία χρημάτων; τῷ τίνι μᾶλλον ἐξεῖν ἀναλίσκειν; εἰ δὲ ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώπων ἐνομίζεμεν, καὶ σπρίου ψυχὴν εἶχον ἀκμάζουσα πάτερ, οὐκ ἂν ταῖς σαῖς δυσερεσίαις ἐνικήθη; ὃν κατηγάγες μοῦ ὡς ἔφης αὐτὸς, φοβούμενος δὲ τοσούτων τέκνων, ἀπώλεσας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑπερβολὴν τῆς ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ὀλίγου D θῶ. ὦ τάλας ἐγὼ τῆς πικρᾶς δυσηρείας, ὡς πολὺν ἔδωκα καιρὸν τῇ φθόνῳ, καὶ μισεῖν τοῖς ὀλιγωλύτοις διωξίαν. σοὶ δὲ πάτερ, καὶ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδόμην, ἵνα μὴ συλλαῖος τοῦ γήρως καταφρονήσῃ. ῥώμην μαρτυς τῆς δυσεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης σωτὴρ καῖσαρ, ὁ φιλοπάτωρ με πολλάκις εἶπεν. λάβε πάτερ τὰ παρ' ἀπὸ γράμματα, ταῦτα τοῦ ἐνδάδε ἐλέγχολα πιστότερα, τούτοις τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας τεκμήρια γράψαι. μέμνησο δὲ ὡς ἀκ ἑκὼν ἔπλεον, ὀλίγος E στάμενος τὴν ἐμφωλεύουσαν τῇ βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσεβείαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας κατ' ἐμοῦ ἐλέγχολῆς δοῦναι τοῦ φθόνου. παρεῖναι δὲ γῆς καὶ θαλάσσης, ἐδὲν οὐδαμοῦ πάθων ὁ παξοκτόνος, ἀλλὰ μήπω τούτῳ ἀφῆμαι τῆς παιδείας κατηγωσμαι γὰρ ἐν θεῷ θεῷ σοὶ πάτερ, κατηγωσμένος δὲ δίκαιος, μὴ τῶν ἄλλων βασάνοις πιστεύῃ. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὁδὸν δύτε ἐλέγχῃ F ἐμοῦ σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσῃ δὲ ὀλοφυρμοῦ μιαροῦ σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ παξοκτόνος, οὐκ ὀφείλω θνήσκειν ἀβασανίστως. τοιαῦτα μὲν ὀλοφυρμοῦ, καὶ δακρύων ἐκβοᾶ, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, & τὸν οὐδὲν εἰς οἶκτον ἐκκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἠρᾴδην

ἀδακρυν

ἀδακρυν διακεῖτο, τῆς ἐλέγχου ἀληθοῦς ὄντος πλήρους. ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως κελεύσαντος Νικολάου, πολλὰ περὶ τοῦ παντοδαποῦ τοῦ Ἀντιπάτρου πρόσπτου, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ δυσχέρειαν ἔλεον, ἐπῆγε πικρὰν κατηγορίαν κατατείνετο, πάντα ὡς τὰ κατὰ τοῦ βασιλέως κακουργήματα, τοῦ θανάτου αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τὴν αἰκίαν τοῦ ἀδελφοῦ, δεικνὺς ταῖς ἐκείνου ἀβασκανίαις ἀπολωλότας. ὑπεβάλλετο δὲ καὶ τοὺς ἐλέγχους καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς ἀρχῆς. τὸν γὰρ φαρμακοῦν ἀσαντα πατρὶ φάρμακον, πότε ἂν ἀδελφῶν ἅψαιτο, προσελθὼν δὲ καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τάς τε μιμήσεις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ τοῦ Φερώρα κατηγορίαν ἔφερεν, ὅτι καὶ ἐκεῖνον Ἀντίπατρος ποιήσειε ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῷ βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τὸ μέσον ἀπλήσῃ τὸν οἶκον. ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἶπεν, καὶ δακρύσας, κατεπαύετο τὸν λόγον. οὐ μὴν δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν Ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἴποιεν, ἢ θεὸς ἔστι μοι τῆς μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν. ὁ δὲ ἡρώδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν δεσμίων θανάτῳ κατακρίτων δεσμώτῃ πιεῖν. τοῦ δὲ διαχειρίσαντος, ὁ μὲν οὐαρος, ἀπορρήτους ποιησάμενος τὰς πρὸς ἡρώδην ὁμιλίας, καὶ τὸ πρᾶγμα τὸ συμβάν καίσαρι γράψας, μετὰ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀντίπατρον, καὶ πρὸς καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὰ συμφορὰν ὀξέως ἐπεμψεν. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης βουλῇ Ἀντίπατρος δυείσκει). τῷ γὰρ ἀντιφίλου τις οἰκέτῃ ἦκεν, ἐπιστολὰς κομίζων ἀπὸ ῥώμης πρὸς ἰουλίας θεραπαινίδος ἀκμῆς τοὔνομα. ἐν πρὸς μὲν ταύτης ἐπέστελτο βασιλεῖ, τὰς πρὸς σαλώμης ἐπιστολὰς ἐν τοῖς ἰουλίας ὑρπέναι χράμμασι. πεπομφέναι τὰ αὐτῷ λάθρᾳ δὲ δύνοιαν. αἱ δὲ τῆς σαλώμης λοιδορίας τε τῷ βασιλέως πρεῖχον πικρότατας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας Ἀντίπατρος, καὶ τινὶ ἀκμῇ δραφθείρας, ἔπεισεν ἡρώδῃ πέμψαι. δηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς. καὶ γὰρ ἐσήνῳ τὸ γνώμαρον ἔγραψεν, ὡς βουληθείς, ἔγραψά σου περὶ παρῇ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, παρῇσομένῳ δὲ βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν αἰσχρὰ καλῶς δὲ ποιήσῃς, ἐπειδὰν ἀπαρνηθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέχει. ταύτης φωραθείσης δ' ἐπιστολῆς, καὶ τοῦ κτ σαλώμην ἐσπουδακέναι, οἷόν τε ἐμπεσεῖν τῷ βασιλεῖ, τάχα δὲ καὶ κτ ἀλλ' αἰσθόμενος πλαστῶν γραμμάτων. θεραλγὴς δὲ ἦν ὑπὸ τοῦ παθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπακτείνας δι' αὐτοῦ. οὐκέτι οὖν ἀνεβάλλετο λαβεῖν πικρείαν κατ' ἀπάντων. ὁρμηθεὶς δὲ ἐπὶ τὸν Ἀντίπατρον, ἐπεχείρησε νόσῳ χαλεπῇ. θεὶ μὲν τοι ἡ ἀκμὴ, καὶ τοῦ κτ σαλώμην ἐσπουδακέναι, ἐπίστευε καίσαρι, τινὶ τε ἐλπίδι αὐτὸς, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀποδείκνυσιν Ἀντίπατρον, ἀμείνω τοῦ θρασυβουλότατον ἀρχαλάου, καὶ φιλίππου. διαβεβλήκει δὲ καὶ τούτους Ἀντίπατρος. καίσαρι γὰρ τοῖς ὑπὲρ χρημάτων δώροις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, θεὶ πεντακόσια ἀπέπεμψε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε κόρης οὐκ ὀλίγα καὶ τοῦ χρυσίου. λαμπροτάτας τε ἐπέμψε σαλώμῃ τινὶ ἀδελφῇ. ἐν μὲν οὖν τοῖς διαθήκαις, ταῦτα διωρθώσατο.

Κεφ. κα. Προῆλθε δ' αὐτῷ θεὸς τὸ χαλεπώτερον ἢ τόσος, ὅτι δὴ τὰ ἀρρωστήματα ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ἐπιπλέον.

A quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, mul- B to minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptíque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, ídque cùpiam C damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam D Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa mississe. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò E ísciens, rogem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummaris omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Ita- F que non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæteríque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, G ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

MOrbus autè ingraueſcebat, quòd eũ senectus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

Ioseph. lib. 17. cap. 8.

iam septuagintà natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cùm leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd supra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam impetitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subitò peruagatur, regem ferè iam mori: vnde etiam confidentiùs adolescentes coronam adorti sunt: ipsóque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, Aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquiliam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria respondérunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat; atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primùm facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnæ subditis, cæteris indignationē remitteret. Tādem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erāt cū sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà cōprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totū eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

λιῶ μὲν γὰρ ἤδη χρόνον ἐπῆν ἑβδομήκοντα, τοσαῦτα πένητο
ἢ ψυχὴν ἢ σῶμα τοῖς τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδὲ ὑ
ὑγείᾳ τι τῷ ἡδέων ἀπολαύειν. τῆς νόσου ἢ λιῶ βλάπτα-
σις ζῶν ἀπάντων, ὃν οὐκ ἐν παρέργῳ, βαίτας δὲ
ἐφήρητο ἀπολεῖν. γὰρ ἐν συμφοραῖς αὐτοῦ, ἢ
δημοπρὴ τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ κ' τῶν
πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια, ἢ ὄχλ
τοῦτο ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μαθήσεις πέρι ὠμφοι δίξης, ἰσό-
δους τε ὑὸς σπουδαίου, καὶ ματθίας ἕτερος μαργά-
λου. τούτους οὐκ ὀλίγοι ἐσπέρασαν τῶν νέων ἐξηγου-
μένους τοὺς νόμους, καὶ συνιόντων ἐσημέραι τῶν ἡβώντων
πλῆθος. οἳ τότε τὸν βασιλέα πυθανόμενοι τὰς
ἀθυμίας ὑπικρέοντα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίεσαν
εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἁρπαγὴς δίκης δεινότατος
εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τῷ θεῷ, καὶ τὰ κατασκαφὰ σπεύδ τοὺς πατρίους νόμους ἔργα καταπαῦσαι. ἀθμιτον
γὰρ εἶ), κ' τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ ἐσφαγμὰς, ἢ ζάου πα-
νὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶ). κατασκάπτει δ' ὁ βασιλεὺς
ἀπὸ τοῦ μεγάλου πύλου, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρῆνουν σκοπεῖν οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶ) λέγον-
τες εἰ καί τις ὠφέλειτο πίνδυνος, ἀπὸ τῶ πατρίων νόμου θνήσκειν. τοῖς γὰρ οὕτω τελευτῶσιν, ἀθάνατόν τε
τοῦ ψυχοῦ, καὶ τοῦ ἐν ἀγαθοῖς ἤθεσιν αἰώνιον
ἀπολαμβάν. τοὺς ἢ ἀψύχους, κ' ἀπὸν σοφίας ἀπείρους, ἀμνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ πρὸ τῶ δι' αἵρεσις, τ
ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα δὲ τοῖς ἐκείνων λό-
γοις, διεφημίζετ θνήσκειν ὁ βασιλεύς, ὡς τε θαρραλεώτερον ἐπὶ οντο τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γὰρ
ἡμέρας, καὶ πολλῶν κ' τοῦ ἱεροῦ περιφερομένων, χοί-
νους παλαίας καθιπόσαντες σφᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τῶ τεί-
χους, τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκε-
σιν. ἠγγέλθη δὲ διὰ τάχους τῷ βασιλέως στρατηγῷ, καὶ
κεῖνος μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης ἀθρόαμαν, ἐπὶ
τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε
πρὸς τὸν βασιλέα. πυνθανομένῳ δ' αὐτῷ πρῶτον
εἰ τολμήσαι τὸν χρυσοῦν σκοπεῖν, ὡμολόγουν. ἔ-
πειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τῷ πατρίου
νόμου. τί δ' οὕτω μεγάθυσι διεφθαρμένοι, ἀναιρεῖ-
σθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλείονα ἀγαθὸν ἀπολαύ-
σουσι μὴ τῶν τελευτῶν. ὅθι τούτοις ὁ βασιλεὺς δ'
ἀσχόλων ὀργῆς, κρείττων τ νόσου γενόμενος, πρό-
εισιν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορή-
σας ὡς ἱεροσύλων, καὶ πρὸφασίζ τῷ νόμου πεισαζόν-
των τι μεῖζον, πολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δῆμος
λύσας ἀπ' ὀλίγα πολλῶν ὁ ὄχλος ἤθη, παρικάλ παρὸν
μὲν τοῖς ἀσεβήμασι τῶν ὀργὴν ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν
καθιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατέκαυ-
σεν ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῷ συλληφθέντων, παρέ-
δωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀπολεῖν. αὐτὸν αὐτῷ τὸ σῶμα
πᾶν ἡ νόσος ἀλλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεφέ-
ρετο. πυρετὸς μὲν γὰρ οὐ λάβρος, κνησμὸς δ' ἀφό-
ρητος τῆς ὀπφαγίας ὅλης, καὶ πόλου σπαστικὴς ἀλγη-
δόνες, περί τε τοὺς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντ ὀ-
δήματα, τῇ τε ἤθρᾳ φλεγμονῇ, καὶ δ' αἰδοίου σπασμὸς

σπά-

σκώλη καὶ ῥιγώσα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ ἀσκὸς πάντων τῶν μελῶν. ἐξ ἧς τοὺς ὑπὸ θλάζοντας. ποινὴν εἰς τὴν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγων. ὁ δ', παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τῷ ζῆν αἰτέχετο, σωτηρίαν τ' ἤλπισε, καὶ θερμοπείας ἐπενόει. ἀφικόμενος γοῦν τ' Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιρόην θερμοῖς ἐκέχρητο. ταῦτα δ' ἐξίησι μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτιν λίμνην, ὑπογλυκύτητος δὲ ὄντα καὶ πότιμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰατροῖς ὑγιαίνῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν εἰς ὑγιᾶ πλήρη πύου ἐκλύσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ὡς τεθνεῶτας αἰσχρῶς. θορύβῳ δ' ἐν τῷ θεραπευόντων ὑγρομένων, πρὸς ὠμὸν φωνὴν ἀνῆκεν, εἰς δ' τὸ λοιπὸν ὀδυνηρούς τ' σωτηρίας, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκέλευε δίδοσθαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δ' ὑπὸ τρέφων ὡς εἰς ἰσχύοντα φθάνει, μεταλγολῶν ἤδη καὶ μονονουχὶ αὐτῷ τὰ τῆς θανάτου ἀπειλῶν, πρόσκοπον εἰς βουλὴν ἀθυμίαν τοῦ ἔξεως. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης Ἰουδαίων συναγαγὼν εἰς τ' καλούμενον ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. πρὸς ταῦτα λεγόμενος δ' σαλώμην τ' ἀδελφὴν, καὶ τὰ ἄνδρα ταύτης ἀλέξαν, οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τ' μὲν ἐμὸν ἑορτάσοντας θάνατον, δύναμαι δ' πανθεῖος δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν θάπτιον σχεῖν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρεμένους ἄνδρας, ἐπὰν ἀπνεύσω, τὰ χεῖρα κλείσαντες πελεύσατε τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐπετέλλετο, ὡς δὴ τ' ἐν ῥώμῃ φρόσθεσιν ἴσον θησόμενοι, δι' ὧν ἀκμὴ ὠμὸν ἀπηρτημένη κελεύσαντος καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δ' αὐτίπατρος κατάκειτος. ἐλπίζω γε μὲν ὡς εἰ ὡς φυγαδεύειν αὐτὸν ἐθελήσῃ ὁ πατὴρ, ὅπερ ἔμοι καῖσαρ. ὃ δ', βεκχὼ ὠμὸν πρὸς τ' ὀργὴν ἐπιθυμίας αἰτήσειν. αὖθις δ', καὶ δὴ ἐνδεία ζοφῆς, καὶ βικχ ἀσασμάθ ει. διέλειπτο γὰρ ἀλγηδόνων. ἡ δὲ αἴθησις, φθάσαι τὴν εἰμαρμένην ἐπεβάλλετο. λαβὼν δ' μῆλον, ἧπερ καὶ μαχαίριον. εἰώθει γὰρ ὑπὸ τόμων ἐσθίειν. ἔπειτα περιαθρήσας μή τις ὁ κωλύων εἴη, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς πλήξων ἑαυτόν. προσδραμὼν δ', ἐκώλυσεν ἀχάβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτῷ, τὴν χεῖρα καταχών. οἰμωγὴ δ' δ' ὅδε ἦρθη μεγίστη καὶ τὸ βασίλειον ὡς οἰκτρὸν τὸ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας αὐτίπατρος, ἀναθαῤῥεῖ τε, καὶ γαμβρὸς τοὺς φύλακας ἐκέτευεν, ὅπως χρήμασιν ἐξαφείναι λύσαιτας αὐτόν. ὁ δ' ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δραμὼν ἀπήγγελε τὴν ὑπουλίαν. ἀνέκραγον δ' ἐκεῖνος, ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ δὴ χρῆμα πέμψας τοὺς δορυφόρους ἀπέκτεινε τὸν αὐτίπατρον. θάψαι γ' τ' νεκρὸν αὖτε προστάξας ἐν ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς δίκας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν ἀρχέλαον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν αὐτίπα γράφει, τετραρχίαν δ' αὐτῷ. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδὸς, δυοῖν πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' οὗ μὲν ἀποκτείνας αὐτίγονον ἐκράτησε τῆς βασιλείου ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἐπὶ δὲ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχη δεξιᾷ χρησάμενος,

vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum fuspiria, membrorúmque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cùm autem rediens ad Hierichunta veniisset, atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factúmq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cùm animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omníque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rursum victus (nam inedia tusísque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptóque malo, etiam cultellum popposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cùm verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manúmque continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eóque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret ob- *Ant. li. 17. cap. 10.* stitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuúmque sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est,

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichuntа collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt benevolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, déque benevolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, torus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. prætérea satellites agménque Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

ant. li. 17. cap. 12.

εἰ καί τις ἕτερος. ὅς γε κατέσκευαστο βασιλείαν, ἰδιώτης ὤν, καὶ τοσοῦτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν δὲ γνῶναι τὸν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ σαλώμη, ἔλυσε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε, μεταγνῶναι αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμψαι ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἱ χιλίαρχοι, ἐδήλου ἤδη τοῖς στρατιώταις, & συνῆγεν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μέσῃ τε λαοῦ πλήθους ἐν τῷ καθ' ἱερουσαλὴμ ἀμφιθεάτρῳ. ἐν δὲ τοῖς παρελθὼν ὁ πτολεμαῖος, ὁ τὴν σημαντῆρα δακτύλιον ἔχων τὸν τοῦ βασιλέως πεπιστευμένος, τόν τε βασιλέα κατωδύρετο, καὶ τὸν πλοῦτον ἐμακάριζε, ἵνα τοῖς ἀπολυθεῖσιν τοῖς στρατιώταις ἀνεγνώσκειν δύνοιτο, ἐν ᾗ πολλὰ περὶ τῶν εἰς τὸ ἐξιδιοῦσθαι δύνοιας παρεκάλει. μὴ τὴν διαθήκην λύσας τὰς ἐξαθήκας ἀναγνώσκειν, ἐν αἷς φίλιππος μὲν τῆς τραχωνος, καὶ τῆς γειτνιάντων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης δὲ ὡς προεῖπον ἀντίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ καίσαρι φέρειν ἐπέστειλε, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. πρόχειρον δὲ ἁπάντων, ὧν ἐξετάζειν, καὶ βεβαιωτὴν τῆς ἐξαθήκων εἶναι καίσαρα. τὰ μὲν οὖν λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας ἐξαθήκας φυλάττειν. βοὴ δ' ἐξ ὄχλου ἐγένετο τῆς ἀρχελάου σωτηρίων, καὶ κατὰ σῖφος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προϊόντες, ὑπισχνοῦντο μὲν τὴν ἑαυτῆς δύνοιαν, σωτηρίαν δὲ καὶ τὴν τοῦ θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς τάφον ἐξάποντο τοῦ βασιλέως, καρίλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προήνεγκε, συμπομπεύοντα τῇ νεκρῷ κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος ἦν ἐλέφαντος, στρωμνὴ δ', ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δ' ἐπ' αὐτῆς πορφύρα κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτὸ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἐν τῇ δεξιᾷ. καὶ πρὸ μὲν τῶν κλινῶν, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῆς συγγενείας, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον σῖφος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι παῖς ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ τάξιαρχοις ἀκολουθοῦντες. ἐκόσμουν δὲ πεντακόσιοι δοῦλοι καὶ ἀπελεύθεροι ἀρωματοφόροι. σταδίους δὲ ἐκομίσθη τὸ σῶμα ἑξακοσίους, εἰς ἡρῴδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ ἡρῴδη, τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

ΦΑΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SECVNDVS.

Κεφ. α. ΑΡΧΕΛΑΩ δὲ νέων ἤρξε θορύβων, ἡ δὲ δὴ ῥώμῃ ὑποδημίας αἰδέσιμον. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τῷ ὑπὲρ τάφου εἰσιασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρέχων (ἔθος δὲ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, διὰ τὸ πλῆθος εἰσιὰν οὐκ αὐδὲ αἰδέσιμος. εἰ γὰρ παραλίποι τις οὐχ ὅσιος) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκήν, προέρχεται δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, σὺν θαυμασίαις αὐτὸν δημοσίαις ὁ λαὸς ἐκδέχεται. καθίζει τε τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος, τῆς τε παρουσίας αὐτοῖς ἐπεδείξατο χάριν τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς διατιθεὶς, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεραπείας, ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα. φείδεσθαι γε μὴν δεῖ τοῦ παρόντος, οὐ μόνον ἕνεκα τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῷ ὀνομάτων, ἕως αὐ αὐτῷ καίσαρ ὑπερθῆται τὴν βασιλείαν. οὐκ τὰς βασιλικὰς τῆς ὅλων διαστάσεως. οὐδὲ γὰρ ἐν ἱεροσολύμοις τὸ στρατιᾶς τὸ βασίλειον φοβεροποίησεν αὐτῷ, δίχεσθαι. τοῦ μὴ τοῦ προθύμου, καὶ τῆς δυνάσεως ὥσπερ τοῖς στρατιώτας, οὕτω καὶ τῷ δήμῳ πληρῆς ὑποδώσειν τὰς ἀμοιβὰς, ὁπόταν αὐ τὸν τῆς καισαρείων βασιλεὺς ὑποδέχηται βέβαιος. παρουσάσθαι γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανέναι τε παῖδας ἀμείνων. ὅτι τούτοις ἡδὺ μόνον τὸ πλῆθος, διὰ θεὸς ἀπεπρέσβετο τὰ βασιλείας αὐτῷ, μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ὅπως πουφίζῃ τὰς εἰσφοράς. οἱ δὲ, αἴρειν τὰ τέλη, τινὲς δὲ ὑποκύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευε δ' ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν δείπνοις ἦν.

Κεφ. β. ΕΝθα δὲ πρὸς δίλιγον ἀθορυβήσαντες οὐκ ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν προαιρουμένων, ἤρξαντο τῆς ἰδίας πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως πέπαυτο, καταλοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, διὰ τὸν ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἦν δὲ τὸ πένθος, οὐχ ὑπερκαλυπτόμενον, ἀλλ' οἰμωγαὶ διαφόρους, καὶ θρῆνος ἐκέλευστος, κοπετοί τε προσηχοῦντες ὅλην τὴν πόλιν, ὡς αὖ ἐπ' ἀνδράσιν οὓς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ προαπολέσθαι.

CAP. I. De successoribus Herodis, & vltione diræ aureæ aquilæ. *Ant. li. 17. cap. 12.*

A ΤΟΥΡΒΑΡΥΜ autem nouarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibique variis B fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solióque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait non potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac C beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui D custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. E Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúq; iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magísque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen eum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem mónendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missóque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas lugebãt in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitésq; per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos dissecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Post-

Ant. lib. 17. cap. 13.

ea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymã, regiam tenet: custodũq; principibus, itẽq; dispẽsatorib. euocatis, rationes pecuniarũ discutere conabatur, & arces occupare tẽtabat. Nõ tamẽ immemores Archelai mãdatorũ custodes erant,

A τιμωρεῖν δὲ αὐτοῖς ἀνεβόων ὧν ἕτ ὑφ' ἡρῴδου τετιμημένων χρήμασι. καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου καταστάντα, παύειν ἀρχιερέα. προσήκειν γὰρ αὐτοῖς δικαιότερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. πρὸς ἃ παρῳξύνετο μὲν ἀρχέλαος, ἀπείχετο δὲ τῷ ἀμυνεῖν τοῦ τῆς πρὸ τῆς ἐξόδου ἐπιβῆναι, δεδοικὼς μή ποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καὶ χρεθεὶη τῷ κινήματι. διὸ πειθοῖ μᾶλλον ἢ βίᾳ κατασκέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν τῶν πέμψας, παύσασθαι

B παρεκάλει. τοῦτον εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα. πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταί, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὅτι σωφρονισμοῦ προσποιοῦσιν, ὁμοίως δὲ πολλοὺς ἀρχέλαος, πάντας ὀργὴν ἀπεκείναντο. ὅλοι τε ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες εἰ πλῆθος ὅπλα λάβοιντο. καὶ δὴ τῆς ἀζύμων ἑστώσης ἑορτῆς, φάσκα τῇ τοῖς ἰουδαίοις καλεῖ), πολύ τι θυμάτων πλῆθος ὑπεδεχόμενη, κατέστη μὲν ἄπρακτος ὁμοῦ τῆς χώρας λεὼς ὅτι θρησκείαν. οἱ δὲ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνεστήκεισαν ζοφὴν τῇ στάσει ποριζόμενοι. πρὸς ὃ δείσας

C ἀρχέλαος, πρὶν ὅλου τὸ πλῆθος δραμεῖν τὸ νόσημα, ὑποπέμπει μὲν ἀπείρας χιλίαρχον, προστάξας βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως κατασχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν παρῳξύνετο), καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν ἀπείρας βάλλοντες λίθοις, διέφθειραν. ὁ δὲ χιλίαρχος σὺν φύλακι ζαυμασίας μόνος. ἐπεὶ θ' οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δέ-

D νει γεγονότος, ἐξαπορτο πρὸς τὰ θυσίαια. ἐκ μὲν ἀρχελάῳ δίχα φόνου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τῇ δὲ σεσπασὶ ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς ἐξ ἁπάσης πόλεως ἀθρόους. τοὺς δὲ ἱππεῖς, αὐτὸ τὸ πεδίον. οἱ θύουσιν ἑκάστοις ἐξαίφνης προστεσόντες, ἐξαφθείρουσι μὲν, ὡσεὶ χιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. ἐπετο δὲ κήρυκες ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντες ὡρτο τὴν ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς δὲ μετ' μητρὸς καὶ τῶν φίλων πο-

E λὰ καὶ πολεμαίου καὶ νικολάου, κατῆει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ὁπίτροπον τε τῶν βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων, φίλιππον. συνεξῆει δὲ ἅμα τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιούμενοι περὶ τῆς διαδοχῆς ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες περὶ τῆς καὶ τὸ ἱερὸν ᾠδαμοιθέντων.

Σωσαντα δὲ αὐτοῖς καὶ καισάρεια, σαβῖνος ὁ τῆς συ- Κεφ. γ.

F είας ὁπίτροπος εἰς ἰουδαίαν αἰῶν, ὁπὶ φυλακῇ τῶν ἠρῴδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε προστόμου χωρῶν ἐάρος ἐπιόντων, ἐν ᾗ πολεμαίᾳ πολλὰ δηοῦντες, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ἐάρῳ χαριζόμενος, οὔτ' ὁπὶ τὰς ἄκρας ἐσπεύσεν, οὔτε τὰ τῶν βασιλέων χρήματα ἀπέκλεισεν ἀρχελάῳ. μέχρι δὲ τῆς καίσαρος ἐξαγωγῆσεως, ἠρεμοῦν ὑπέσχετο. διεξιὼν δὲ ὁπὶ καισαρείας. ὡς δὲ τῷ ἐμποδίζοντι ὁ μὲν εἰς αὐτοκράτορα ἀπῆρεν, ἀρχέλαος δὲ εἰς ῥώμην αὖθις ἦλθ, ᾗ τάχιστα ὁπὶ ἱεροσολύμων ὁρμήσας, ᾠδαλαμβάνε τὰ βασίλεια. καὶ μεταπεμπόμενος τοὺς τῶν φρουρῶν καὶ διοικητὰς, ἐπείρα τοὺς τῶν χρημάτων ἀναλωσμοὺς, τάς τ' ἄκρας ᾠδαλαμβάνειν. ἐμέλλον οἱ φρουρῶν τῶν ἀρχελάου κατημέλουν ἐστολάν,

ἐμέλλον

ἥδιον δὲ φερομένοις ἕκαστα, ἢ τῷ φερομένῳ αὐτὰ δώντες καίσαρι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφ. ιβ. Κἂν τούτῳ πάλιν αὐτίπας ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπῆξεισιν, ἀξιῶν τῆς διαθήκης τὴν ὑστάτην ἐπὶ κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήφθαι δ' αὐτῷ περὶ πάντα σαλώμην, καὶ πολλοὺς τῶν σὺν ἀρχελάῳ πλεόντων συγγενῶν. ἐπήγετο δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάου πτολεμαῖον, ῥοπὴν εἰς δόκησιν, ὑπὲρ τὴν παρ' ἡρώδῃ πίστιν. ἐτύγχανε γὰρ ὢν τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖον μὲν τι καὶ ποιᾷ δυνάμει λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, ὃν καὶ τοῖς νεωτερισταῖς, οἷόν ἀρχελάῳ καὶ τὸ φρόνημα καὶ τὰς διαθήκας, διεκρούσατο. μαθόντα δὲ ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ ἀπόδημος συγγενῶν, οἷς δυσμένως ἐκ ἀρχελάου καὶ προπεμφθέντων μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπιθυμῶν, φαντασίᾳ ῥωμαίων διοικουμένης, εἰ δὲ τούτου ἀμοιρήσειαν, βασιλεύεσθαι αὐτίπαν ἠξίουν. σωτηρίᾳ δὲ αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος ἐδόκησεν, καταγορίαν ποιησάμενος μὲν ἀρχελάου πρὸς καίσαρα, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτίπαν. συντάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώμην, ἐπῆλθον καίσαρι, καὶ μετ' αὐτῶν ἀρχέλαος, τάτε κεφάλαια τῆς ἑαυτῶ δίκης ῥέψας, καὶ τὸν δικτύλιον τὸν παρὸς καὶ τοῖς λόγοις, ἐφ' ᾧ ἐμπέσοι δυσπολεμίᾳ. περισκοπούμενος δὲ ὁ καίσαρ τὸ πρόσφορον ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς περιουσίας, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς προσόδου ἠρώτα. προσαναγνοὺς δὲ καὶ τὰ παρὰ ἀρίου καὶ σαβίνου, περὶ τούτων ἐπιστολήν, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν υἱὸν ἀγρίππαν καὶ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς ἔτον παῖδα γαΐου, προσκαλεσάμενος, ἀποδείκνυσι δὲ λόγον αὐτοῖς. ἔνθα καθεζόμενος ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτίπατρος, λιβὺς ἦν τῶν ἐναντιουμένων ἀρχελάῳ δυνάτατος εἰπεῖν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν ἀρτι περὶ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατειργασμένῳ ἤδη καὶ νῦν τὴν καίσαρος ἀκοήν. ὃν δικαιοῦν τῆς διαδοχῆς ἀπολειφθῆναι, εἰ μὴ τῶν ἐφόδου τελευτῶν ἐγκαθέτους μὲν ἐποιήσαντο τοὺς περιθήσοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας ἤδη θρόνῳ καὶ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμείψας, καὶ προκοπὰς χαρισάμενος, ἔτη τ' ἤδη δημοπανδοκεύσας καὶ ἀνδύσας, ὅσων ὡς ἀπὸ βασιλέως τυχεῖν ἠξίου, καὶ τοὺς ὅτι μεγίστας αἰτίας ὑπὸ τοῦ παρὸς διαλυθῆναι λύσας, νυνὶ ἥκῃ παρὰ τὸν διαστότην σπουδὴν αὐτοσύμβολος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιᾶν ἐν τῷ θεάματων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον καίσαρα. προσωνείδιζε δ', ὡς καὶ τὸ πένθος κατειργάσατο τὸν παρὸς, μίαν ἡμέραν μὲν ὀλοφυρόμενον τὸ φρόνημα εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ τὴν περιχυθεῖσαν τοῦ πλήθους ἐκ τῆς ὅλης τούτοις ἀγανακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα παντὸς μᾶλλον ἐπαπορήσατο τῷ πλήθει τῷ περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων ὡς ἐλπιζόμενοι μὲν ἐφ' ἑορτῇ, παρὰ δ' ἰδίαις, θυσίαις, ὡμῶς ἀπεσφάγησαν, καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ σεσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐπόρθησε πόλεμος ἐπιόντων ἀκήρυκτος. ταύτην μέντοι τὴν

A sed in obseruando singula quæque perseuerabant; causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmius esse defendens; in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro

B fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse nō censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes fuisque

C iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipā regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaū per epistolas accusauerat apud Cæsarē, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri, qui cum ea sentirent Cæsari tradiderūt; & post eos Archelaus gestorū suorū perscripta capitula, partísque anulū per Ptolemæū, rationésque administrationis intromisit ad Cæsarē.

D Ille autem secū præmeditans ea, quæ ab vtraq; parte dicerētur, vbi & regni magnitudinē, multitudinémq; redituū animaduertit, atq; insuper Herodis familiā numerosam, perlectis etiā Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad cōciliū vocat, in quo tunc primū ex Agrippa ac filia sua natū Caiū sedere iussit, filiū adoptiuū: atq; ita partibus prosequēdi copiā dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namq; is erat orator acerrimus eorū, qui aduersabantur Archelao)

E accusationē proposuit, insimulās Archelaum, quasi verbis quidē de regno videretur cōtēdere, re autē vera iamdudum rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quē iudicē successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortē, quibusdā, vt diadema sibi imponerēt subornatis, regis cū more in solio aureo resīdōtē, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege

F impetrāda petiisset: maximorúmq; reos criminū, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cū ista fecisset, modo regni vmbrā à Domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt nō rerum, sed vocabulorum dominū esse Cæsarē demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiā luctū patris assimulasset, obiiciebat: cùm interdiu quidē personā cōponeret in mœrorem, noctu verò ad compōtationes vsq; potaret. Deniq; seditionem vulgi ex hac indignatione conflaram esse dicebat. Totius enim orationis suæ vi-

G res, eorum multitudine, qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tantúmque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congessisset. Itaque huius

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cùm sanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omníque vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatū, qui antequam acciperet, rātum populū peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solùm, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expositis, etiam Nicolaus peroraſſet, in mediū progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

CAP. II. De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. *Ant. lib. 17. cap. 14.*

SEd antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nuncian-tes: quod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postquam Archelaus navigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessaturā non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secū legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligné regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos suaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránsque Iordanem positis regionibus, factus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

ἡμέ-

ἀμφὶ μάντις ἢ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς ἕξ μέρη, ἕξ δὲ σρα- A & tripartita manu terna castra collocauerunt;
τοπεδεύον), τοὺς μὲν τὰ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματι, καὶ vna in Septentrionali regione templi, altera in
πρὸς τῇ μεσημβρινῇ τὸν ἱππόδρομον. ἡ δὲ ἕκτη meridionali Hippodromum versus; tertiáque
μοῖρα πρὸς τοῖς βασιλείοις καὶ δύσιν. οὕτω καθεζόμε- in occiduo prope regiam tractu, circumsessósque Romanos vndique obsidebant. Sabinus
νοι δὲ πάντοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος autem multitudine pariter, eorúmque spiritu
πρὸς τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήμα- perterritus, crebris quidem Varum nunciis
τα, σωτηρίας μὲν ἀγγέλοις ἔπεμπε πολλὰ οὐδέν, precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium,
ἐπαμύνειν δὲ τάχει δεόμενος, ὡς εἰ βραδύνοι, καιρὸν quasi occasione delenda legione, si quid mo-
ἀπολεσόμενος τῆς παρουσίας. αὐτὸς δὲ ὑπὲρ τὸ ὑψηλότατον τῆς B rae interuenisset. Ipse verò in altissimam castel-
φρουρίου πύργον ἀναβὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώ- li turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fra-
νυμον ἔχων ἀδελφοῦ ἡρῴδου ἀφθαρσίᾳ τὸν πάρ- tris Herodis cognominem, quem Parthi ne-
θον, ἐς ταῦθεν κατόψε τοῖς ἐκ τῆς τάξεως στρατιώτας, cauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irrue-
ὅπη χρεὼν τοῖς πολεμίοις. δι' ἔκπληξιν δὲ οὐδὲ εἰς τοὺς rent, signum dabat. Nam præ timore nec ad
ὅπλοις ἰέναι ἐθάρρει. ὡς δὲ προσέπεσον οἱ eos quibus ipse præerat, descendere audebat.
στρατιῶται), ὡς ἐπὶ δῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχην καρτερὰν Eius autem præcepto milites obedientes, in
τοῖς ἰουδαίοις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν ἐδόκει καὶ templum volant, vehementíque cum Iudæis
ὑπερθεν ἐπήνυε, ἄφυκτον ἐμπειρίᾳ πολεμωτάτων pugna confligunt: in qua dum nemo desuper
ἀπείρων· ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβαίνοντες ὅλῃ τὰς C adinuaret, imperitos belli peritia superabant.
σφαῖς, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἤφισαν τὰ ὄβλα, συνεῤῥίβοντο Postea verò quàm multi Iudæi porticibus oc-
πολλοὶ, καὶ ἔτε τοῖς ἄνωθεν βάλλουσιν ἀμύνασθαι ῥᾴ- cupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi
διον ἦν, οὔτε τοῖς συνάπτειν μαχομένοις ὑποκύψαι. κα- conterebantur: & neque ex alto iaculantes vl-
τεπονοῦμεν δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπεμπρησθεῖσας ciscí facilè poterant, neque cominus dimican-
σφαῖς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας tes ferebant. ab vtrísque tamen afflicti succen-
εἶκεν. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν ὑπὸ φλογὸς ἐξαίφνης περι- dunt porticus, opere, magnitudine atque orna-
σχεθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' tu mirabiles. ibique tum multi flamma subi-
ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, πρὸς δὲ εἰς τὰ D tò comprehensi aut ea consumebantur, aut in
πίσω καὶ τὰ τείχεα κατερημιζοντο, οἵτοι δὲ ὑπ' ἀ- hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij
μηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἐφθασον ὅσοι δ' καὶ retrorsum cedentes præcipitabantur ex mu-
θαρσύναντες ὑπὸ τῷ τείχει ἦλθον εἰς τοὺς ῥωμαίους, ro: nonnulli desperata salute, incendij perícu-
δι' μεταχείρισιν ὅλῃ τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῷ μὲν lum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex
ὑπὸ πολωλότων, τῷ δ' ὑπὸ τῶν ἰδίοις σκιδαθέντων, ἐρήμῳ mœnibus obrependo in Romanos fecissent
τε τοῦ θησαυροῦ προσπεσόντες οἱ στρατιῶται), ὡς impetum, metu attoniti nullo negorio subi-
ἑξακόσια τάλαντα διήρπασαν, ἃ ὅσα μὴ διεκλάπη, gebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut
σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίοις δὲ ἦτ τῷ ἔργων, καὶ ἦ τ' αὐ- timore dissectis, thesauro Dei defensoribus de-
τοῖς φθορὰ, πολὺ πλείοις καὶ μαχιμωτέροις ὕστερον E stituto manus milites attulerunt, & x t. ex eo
ἔσπασε ῥωμαίοις, ὡς προῄδεσαν τὰ βασιλεῖα, ἅπαντας ἂν talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos
πάλιν ὅλεθρος ἦν, εἰ μὴ ταῦτον αἰτίσειν. ὑπισχνοῦντο multo plures, magísque pugnaces, tam viro-
δὲ ἄδειαν τῷ σαβίνῳ βουλομένῳ μὴ ἦ τάξεως ἐξι- rum quàm opum interitus in Romanos con-
έναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τῷ βασιλι- traxit. Obsessáque his regia minitabantur exi-
κῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μὲν τοι πολεμικώτατον μέρος, tium, nisi quàm primùm inde secederent: Sa-
σεβαστηνοὶ ἑξακίλιοι, ῥοῦφος τὴν ἡγεμονίαν ὅλῃ τούτοις. ὁ bino, si vellet, vnà cum legione abeundi co-
μὲν τοὺς πεζοὺς τῷ βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτῷ, ῥοῦφος ὁ piam pollicentes. Quibus opitulabantur re-
τοὺς ἵππεις, ὧν ἑκάτερος, καὶ χωρὶς ὑπῆκτο δυνάμεως, giorum plurimi, qui ad eos sponte transfu-
ἀλκὴν, καὶ σώσιν, καὶ πολέμου ῥοπὴν προσεδίνουν gerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebaste-
ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐκείνοις τῇ πολιορκίᾳ τῷ F norum tria millia, hísque Rufus & Gratus
τείχους, ἅμα προσώποις τ' φρουρίου καὶ τοῖς περὶ τὸ σα- præpositi, vnus peditum rector, at verò equi-
βῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδὲ ἐμποδὼν αὐτοῖς γέ- tum Rufus: quorum vterque vi corporis atque
νεσθαι, ὀλίγου πολλοῦ κομιζομένοις τὸν παρὸν αὐ- prudentia, etiam si nullam manum obedien-
τομολίαν. σαβῖνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξιέναι. πίσ- tem haberent, magnum tamen momentum
τεις δὲ ταῖς ὑποσχέσεσι, καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν, δέλεαρ belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi qui-
οἷς ἐνέβρασε ὑποπτεύων. ἅμα δὲ καὶ τὸν ὀξυάερον dem instare obsidioni, simul & castelli mœnia
βοήθειαν ἐλπίζων, διέφερε τὸν πολιορκίαν. tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt disce-
deret, neu impediret habituros tanto pòst tem-
pore patriam libertatem. Sabinus autem
quamuis optaret euadere, fidem tamen polli-
citationibus non habebat: sed eorum lenita-
tem, insidiarum esse illecebram suspicabatur:
simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis pe-
riculum perferebat. Eodem tempore per Iu- *Ant. l. 17. c. 25.*
dæam plurimis locis tumultus erat, multós-
que ad regni cupidinem tempus impulerat;
Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

Κεφ. ε. Ἐν δὲ τούτῳ, καὶ τὰ κατ' ἄλλα χωρία, πολλαχόθεν ἐξεφέρετο G

ἐστὶ, καὶ συχνοὶ βασιλῆς ὁ καιρὸς αἰτιᾶται, καὶ

μάλιστα δὲ ἰδουμαίων δισχίλιοι τῶν ὑφ' ἡρῴδου πάλαι στρα-

τευσαμένων συνέπτησαν. οὗτοι δὲ τοῖς βασι-

λικοῖς οἷς ἀχαιβος ὁ αἰσχύλου βασιλέως, ἀπὸ τῆς ἀρυμινῆ

τῶν χωρίων ἐπολέμει, διαφεύγων τὸ τοὺς πεδίους

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositó sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam exincendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Arthongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios persseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmẽ circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

Cap. III. De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. *Ant. li. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: tori legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditúmque peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dirigit

A συμπλοκήν. ἐν δὲ σεπφώρῃ τ γαλιλαίας ἰούδας ὁ τ ἐζεκίου τ κ) ἡγέροντος ποτὲ τὴν χώραν ἀρχληςοῦ, κὴ χλιδῶντος ὑφ' ἡρῴδου τ βασιλίας, συνήσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, κὴ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλίσας, τοῖς τ δυνασείαν ζηλοῦσιν ἐπιχείρ. κ) ἦν τ περαίαν, σίμων τις τ βασιλικῶν δούλων, ὠμαρφίᾳ σώματος ⁊ μεγέθ πεποιθὼς, ἀναδεῖται μὲν ἑαυτῷ κ) διάδημα. ἀθροίσας δ' ἐμ' ὧν ἤθροισε λῃςῶν, τὰ τ ἐν ἱερειχοῖ βασίλεια κ) πῖμφρισι, ⁊ πολλαῖς ἑτέραις τ πολυτελῶν ἐπαύλεις ἁρπαγὰς ῥᾳδίως ἐκ τ πυρὸς περιζώμενος ἑαυτῷ. καὶ ἔφθη πᾶσαν οἰκησιν ἀναφλῆξας, εἰ μὴ γράτος ὁ τ βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τοὺς τε ζαχαιώτας τοξότας, κὴ τὸ μαχιμώτατον τ σεβαςηνῶν αἰαλαίων, ὑπηντίασε τ ἀνδρα. τ μὲν οὖν πεζὸν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τ σίμωνα δ' αὐτ ἀναφεύγοντα δ' ὀρθίᾳ φάραγγος, ὁ γράτος ὑποτέμνει), κὴ φεύγοντος ἐκ πλαγίου ἵππῳ αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη δ', κὴ τὰ πλησίον ἰορδάνου βασίλεια κ) ἔνθα ἐμήδον, ἐπανασάντων ἑτέρων πολὺ ἐκ τ περαίας. τότε τὴ ποιμένα τὸν αὐτοποιήσαντ βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρόως δ' ἐκαλεῖτο. φρυξᾷ δ' αὐτῷ τ ὑπόδια σώματος ἰσχύς, κὴ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. πρὸς δ' τοῦτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὁμοιοι. τέτων ἑκάςῳ λόχον ἐπέζευξε σὺν ὅπλοις, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο κὴ σατράπαις ὅθι τὰς καταδρομὰς, αὐτὸς δ' καθάπερ βασιλεὺς, τ σωματοφύλακι ἐπῆλθ πρᾶγμάτων. τότ μὲν οὖν ἑαυτῷ περιέθηκε διάδημα, διέμφνε δ' ὕστερον οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τ χρείαν κατασχὼν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, ⁊ τὸ κλέος αὐτοῖς προσγέμισεν μὲν ἰδ', ῥωμαίους τε κὴ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ' ἐπὶ ἐκ πολλῶν εἴτις εἰς χεῖρας ἦλθεν αὐτῷ φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δὲ ποτ ῥωμαίων λόχον ἄθρουν προσελθεῖν, κατ' ἀμαθίαν. εἶτα ὡς ἔτυχε κὴ ὅπλα διακόμιζον τῷ τάγματι. τ μὲν οὖν ἐκ παντὸς χὴν αὐτῶν ἀφεῖλε, κὴ παραβόκοντα τοὺς ἡγεμονεύοντας κατεπόντισεν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ πεδίῳ, γράτου σὺν τοῖς σεβαςηνοῖς βοηθοῦντος ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τοὺς βαρβάρους, ⁊ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, κὴ χρόνον οἱ μὲν ζῶντες ἐκλελοίπασιν, ὑπ' ἀρχελάου μὲν ὁ φαρισσαῖος, οἱ δὲ ἐξῆς δύο, γράτῳ κὴ πολεμαίῳ φεισπούντες, ὁ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ φερσεχώρησε κ) δέξιά. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοῖς ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε ⁊ λῃςρικοῦ πολέμου τὴν ἰουδαίαν πᾶσαν ἐκύκλωσαν. Κεφ. ζ.

Οὐ ἀφῳ δὲ δεξαμένῳ τὰ φδὲ σαβίνου ⁊ τῆ ἡγεμόνων γράμματα, δίσσας τὸ φδὲ τὰ τάγματος ὅλου παρέσῃ, κὴ αὐδὲ ἓν ὅπλον βοήθειαν. αἰαλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, κὴ τὰς σὺν αὐτοῖς πέντε ἴλας ἱππέων, ὅθι πτολεμαΐδος ἦσι, προσταξας ἐκεῖ, ⁊ τοὺς φδὲ τῆ βασιλέων ⁊ δυνατῶν ἐληκούειν συνέλθειν. προσέλαβε δὲ κὴ φδὲ βηρυτίων διερρόμβους τὴν πόλιν, χιλίους ⁊ πεντακοσίους ὁπλίτας, ἐπεὶ ἦ εἰς τ πτολεμαΐδα, τότ ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, κὴ κ) τὸ πρὸς ἡρῴδην ἔθνος ἀρίτας ὁ ἄραψ οὐκ ὀλίγην ἄνω δύναμιν ἱππικὴν τ κομιζόντων, μέσης τὸ τῆς στρατιᾶς διάστημα εἰς τ γαλιλαίαν γέτνιάσασι τῇ πτολεμαΐδι,

κὴ

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῆς αὐτοῦ φίλων. ἐς τοὺς τε ὑπαντιάσαντας ξέπεμψε, καὶ σεπφώειν πόλιν ἑλὼν, αὐτίκα ὠμῆ ἐμπίπρησι, τοὺς ἓ ἐνοικοῦντας, ὡς δραποδίζεται. μὴ ἓ τῆς ὅλης δυνάμεως, αὐτὸς οὐ πόρος εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τὴς ὠμῆ πόλεως ἐφείχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῆς ἄλλων θορύβοις ἐδικαιοπραγηκυῖαν ἐξεύρων· αὐλίζεται ἔνθεν πρὸς κώμην, ἀρβουν καλουμένην, κτῆμα δὲ ἦν τῆς πολεμαίου, ἢ ἀφ' οὗ τοῦτο ὑπὸ τῆς ἀράβων ἀπορπάθη, μενιαίων τῶν ἐπὶ τοῖς ἡρῴδου φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ φερόμενοι κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε φερῳδίους πάσας ὅσας ἐπιτύγχανον. πυρὸς ἓ καὶ φόνου πλήρη τὰ πάντα, καὶ φερὸς τὰς ἁρπαγὰς τῆς ἀράβων οὐδὲν αὐτοῖς. κατεφλέγη δὲ, καὶ ἀμμαοῦς φυγόντων τῆς οἰκητόρων, οὐαρου δ' ὀργὴν τῆς ἐπὶ ἀρείου δυσφορηθέντων, κελεύσαντος. ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα φερῃόντων, ὀφθείς τε μόνον μὴ τ' δυνάμεως, τὰς ἐκ σατάπεδα τῆς ἰουδαίων διωκέδασε· καὶ οἱ μὲν ἔχοντο φυγόντες αὐτὰ τὸν χάρακα, δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκυδάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἐπαναστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν ἐδικαιῶσαι λέγοντες, δεῖν δὲ τὴν ἑορτὴν αὐτὰ καίρως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἐπαναστᾶσι. φερῳδήπησαν ἓ αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ αἰενμίου ἀρχελάου συνὼ ῥύφῳ χράτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς σεβαστηνοὺς, οἵτε ὑπὸ φ ῥωμαϊκοῦ τάγματος τὸν συνήθη τρόπον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, οὐδ' εἰς ὄψιν ἐλθεῖν ἐτολμήνας ἔτι τοῦ οὐάρου, φερῃξῆλθε τῆς πόλεως ὅθεν ἐτάλασσαν. οὐάρος ἓ μοίραν τῆς στρατιᾶς ὅπῃ τοὺς αἰτίους τῆ κινήματος ἔπεμπε φερὶ τὴν χώραν, καὶ πόλλων ἀγομένων, τοὺς μὲν ἤτων θορυβώδεις φανέντας ἐφεύρῃ, τοὺς δ' ἀπατωτάτους, αἰεσαύρωσε φερὶ δισχιλίους. ἠγάλη δ' αὐτῷ φερὶ τῶν ἰδουμαίαν ἔτι συμμένειν μυρίους ὁπλίτας. ὁ ἓ τοὺς μὲν ἄραβας διῤῥὼν οὐ συμμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθῃ στρατευομένους, καὶ πόρρω τῆς αὐτῷ φερομαρέσεως τὴν χώραν κακῶντας ἔγνω τῷ φερὶ ῥώμῃ ἀποπέμπειν. μὴ ἓ τ' ἰδίων ταγμάτων, ὅπῃ τοὺς ἀφεστῶτας ἐπείγετο. κἀκεῖνοι φθὰς εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχαίβῃ συμβουλεύσαντος, σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν. οὐάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἠφίει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταθησομένους ἔπεμψεν ὅπῃ καίσαρα. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνίγνω. πηρὰς δὲ τῆς τῷ βασιλέως συγγενοῦς, ἦσαν γὰρ συνὼ αὐτοῖς σχοῖνι φερῃκοντες πρῴδῃ κ' γένος, κολάσαι φερέταξεν, ὅτι κ' τῷ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. οὐάρος μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον κατασησάμενος τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, φρουρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ φερῃτον τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν ἐπάνεισιν.

A amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos erat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis B Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum rutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cędis autem igníque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra discit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, susceptо eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quã cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos D milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitũ aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nũciato, confestim Arabas domum abire iubet: E quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem F suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Cap. iiii. De ethnarcha Iudæorum instituto. Ante. li. 17. cap. 17.

Κεφ. ιι. ΑΡχελάῳ δ' ὅθι ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο δίκη φερὸς ἰουδαίους, οἱ φερὶ τ' ὑποστάσεως ὅπιζήσαντες ἐάρᾳ, φρίσθης ἐξηλίθησαν φερὶ τ' ἢ ἔθνους αὐξονομίας. ἦσαν ἓ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες. συμφερίσαντο ἓ αὐτοῖς τ' ὅθι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντες ἓ καίσαρος συνέδριον τῆς ἐν πόλῃ ῥωμαίων, κ' τ' φίλων ἐν τῷ κ' τὸ παλάτιον ὀπόλλωνος ἱερῷ, κτίσμα δ' ἦν ἴδιον αὐτῷ θαυμασίῳ πλούτῳ κεκοσμημένον, μὴ μὲν τῆς φερισσότητος τὸ ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἴση, συνὼ δὲ τοῖς φίλοις αἴτιος ἀρχέλαος. τῆς δὲ τούτου συγγενοῦς οἱ φίλοι παρ' οὐδετέροις,

Rhomę autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius gentis suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis G plus quàm octo millia Iudæotum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cũ legatis, cõtráq; Archelaus cum amicis. Cognatorũ autẽ amici ab vtraq. parte secreti erãt,

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, benuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam mereretur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes: primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repleram, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquam ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia: & quia principatū meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, vt Iudęę reliquias miſericordia dignas exiſtimarent: néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur: ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire poſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partē ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſque aliis Herodis filiis attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cū Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trās flumē regio, & Galilæa: quarū ducēta talēta reditus erant. Batanęa verò & Trachō, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniā.

A συμπαθείσαις μὴν ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ φθόνον οὐχ ὑπομενούσαις, ὀφθῆναι ἢ μὴ τὸν κατηγόρων ὑπὸ καίσαρος αἰδούμενοι. ὅθεν Γάιος Φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, σφισπεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνισόμενος, καὶ ἅμα ἐξαιτήσων τὴν ἡρῴδου βασιλείαν οἷον παῖσι τοῖς ἐκγόνοις κλῆρον πρὸς ἀξίωσιν. ὅπερ ἔπεισε τοὺς κατηγόρους ἐπὶ ἡρῴδου νομίας φρόνημα διελθεῖν, οὐ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τὸν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐκπονοῦντα τὸ γένος. πλείστων γὰρ ἀνηρημένων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλελοιπότας, ὥστε μακαρίζειν τοὺς ἀπολωλότας. βιβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλας μὲν ἰδίας λυμῶνασθαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοφύλων κακοσμεῖν κτίσμασι, καὶ τὸ τῆς ἰουδαίας αἷμα καταχαρίζεσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὴ δὲ παλαιᾶς διδασκαλίας, καὶ τῆς πατρίου νόμων, πατρίας τὸ ἔθνος καὶ θεοσεβείας ἐλάττους παραλαβεῖν. καθόλου τε πλείους ὑπομεμενηκέναι τὰς ἐξ ἡρῴδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν Ἰουδαίους, ἢ ὅσα ἀπὸ τῆς ἐπὶ Βαβυλῶνος αἰχμαλωσίας ἔπαθον οἱ πρόγονοι, ἐξ οὗ βασιλεύοντες ἐπὶ Ξέρξου γράφονται. εἰς δὲ τὸ μὴ παντάπασιν ἀγνώμονας, καὶ δυσυχῶν ἔθους φεύγειν, ὥστε ὑπομεῖναι δουλείας καὶ ἐλευθερίαν ἀμείνονα. ἀρχέλαον γοῦν τὸν πικρὸν τυραννικὸν παῖδα, μὴ τοῦ παιδὸς τελευτῆσαι, βασιλέα τε προσηγορεῦσαι τοιοῦτον, καὶ συμπαθῆσαι τῷ ἡρῴδου θανάτῳ αὐτοῖς, καὶ συνεύξασθαι τὸν ἐλευθερωτὴν ἀγῶνα ἀσαντας, ὡς τάχος ὑπὸ ἀρχελάου ἐκπεσεῖν ἡρῴδου, προοιμιάσασθαι τὴν βασιλείαν χιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσοῦτον μὲν πρυτανεύσαι θυμὸν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς θεοῦ τοσούτους ἐπισπάσασθαι ἐν τῷ τοσούτῳ καιρῷ, οἰκότως ἐπιτραφθῆναι πρὸ τοῦ φείσασθαι συμφορᾶς, καὶ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς καὶ θεοσεβοῦς διχοστασίας. διὸ δὴ Ῥωμαίων, ἡγησαμένων τὰ τῶν Ἰουδαίων λείψανα, καὶ μὴ τὸ φθεῖρον αὐτῶν ἀπορρίψαι τοῖς ὠμοῖς ἀναλώσουσι, συναίροντας δὲ τὴν ἀρχὴν τῶν κακῶν αὐτῶν, δικαιοῦν ὑποδίοις ἡγεμόσιν, ὑπαδιδόσθαι. ὧν οἱ νεῦσαι σοφοὶ ἐς ἀμφιβολίαν καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἴδασι μᾶλλον ἡγεμόνας Ἰουδαίους μὲν αὐτῶν ἐν τῇ καταρρείᾳ, καταλῦσαι οἷς τὴν τοιαύτην αἴτιωνται. αἰδοῦς δὲ νικήσας, ἀπολύσασθαι μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρων δὲ τὸ ἔθνος τὸ δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλείας. συμβάλλει δὲ καὶ τοὺς ἀρχελάου συγγνώμης, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεσαν.

Κεφ. I.

Τότε μὲν οὖν καίσαρ ἀναύσας ἐκάτερον, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθνάρχην προσειπών, ὑπατεύοντά τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν ἡρῴδου δίδωσι. τῷ μὲν φιλίππῳ, τὴν δὲ ἀντίπατρον τοῦ πρὸς ἀρχέλαον ἀμφισβητήσαντα περὶ τῆς βασιλείας. ἐγγύτατα ἦν τοῦτο μὲν, ἥ τε παραλία, καὶ γαλιλαία, πρόσοδος ἀργυρίου τάλαντον· βαταναία τε καὶ τραχὼν, αὐγανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τῆς ζηνωνίου οἴκου τοῦ περὶ ἰάμνιαν;

φεσσδον ἔχοντα ταλάντων ἑκατ, ὑπὸ φιλίππῳ τέ-
ταχτο. τῆς ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαία τε ἡ Ἰε-
δαία πᾶσα, καὶ σαμάρεῖτις ἦν, κεκουφισμένη τετάρτῳ
μέρει τῆς φόρου εἰς τιμὴν τῆ μὲν μὴ τῆ ἄλλων δασ-
σήναι. πόλις δ' ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύρ-
γον, καὶ σεβαστὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς δὲ ἑλλη-
νίδας γάζαν καὶ γάδαρα, καὶ ἱόππην ἀπετεμνόμενος
τῆς βασιλείας, φερσέθηκε συρίᾳ. φερσεδος δ' ἦν τῆς
ἀρχελάου δοθείσης χώρας, τ ξακοσίων ταλάντων. σα-
λώμη δ' φερὸς οἷς ὁ βασιλεὺς σ ἐλάττους ἐθναρχίας κατέ-
λιπεν, ἰαμνίας τε καὶ ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, δόμον δὲ
νικυ δ' ἀσκάλωνι βασίλεια. συνήγετο δ' ἐκ πάντων, ἑξη-
κόντα φερσέδου τάλαντα. τὸν δ' οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν
ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξε. τῆς δ' ἄλλης ἠρῴδου γε-
νεᾶς, ἔκυσε τὸ καταλιφθὲν ὑ τ ἐθναρχίας σκομίζε-
το. δυοὶ δ' αὐτοῦ θυγατέρσι παρθένοις, καῖσαρ ἔξωθεν
χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνοί-
κισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μὴ δ' τ οἶκον, ὃν δι-
ένειμεν αὐτοῖς τῷ αὐτῷ καταλιφθεῖσαν ὑφ' ἠρῴδου
δωρεὰν οὖσαν χιλίων ταλάντων, δ' τινὰ τοῦ κε-
μηλίων εἰς τὸν τῷ καταχρυσῆ τιμὴν ἐξελόμενος.

Κεφ. ς. Κατὰ τούτων καιρὸν τὸν Ἰουδαῖον ὧδε τὸν ἥλιον, ξυ-
φεὶς δ' ἐν σιδῶνι ὧδε τινι τοῦ ῥωμαίων ἀπε-
λεύθερον, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ἑαυτὸν
ἀλέξανδρον τ αἱρεθέντα ὑφ' ἠρῴδου, κατ' ὀλίγον ἔ-
λαθεν, ἦλθεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἦν τῆς ὁμοφύλου
αὐτῷ πάντα τὰ κ τὴν βασιλείαν δεσπόσιμον, ὑφ' ἑ
αὐτὸν ἔχοντι. ὡς οἱ πεμφθέντες δὴ τὴν αἵρεσιν
αὐτοῦ τε καὶ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκκλέψαι αὐτοὺς
ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτους ἦσαν τοὺς ἐν κρήτῃ
Ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρᾶς ἐφοδιάσας, δι-
έπλευσεν εἰς μῆλον, ἔνθα συναλίσκει πολλοὶ πλέον δ'
ὑποβολὴν ἀξιοπιστίας, ἀνήψατο καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς
ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δ' εἰς δικαιαρ-
χίαν, ἔνθα τὸ παμπληθὲς ὧδε τ ἐκεῖ Ἰουδαίων λαμ-
βάνει, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τ παρόντων προπέμ-
πεται φίλων. προσηλύθει δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τ τῆς
μορφῆς ὁμοίου, ὥστε τοὺς ἐωρακότας ἀλέξανδρον, καὶ
σαφῶς ἐπισταμένους, δι' ὁμωνυμίαν τ τοῦ ἐξ. τὸν μὲν Ἰου-
δαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη προς τ θέαν αὐτοῦ, καὶ
πλῆθος ἀπῄρει πρὸς τοὺς γενναίους, δ' ὧν κομίζοιτο.
καὶ δὴ προσῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ πλή-
θιοι, ὥστε φορεῖόν τε αὐτῷ κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασι-
λικὴν ἰδίοις ἐξόδοις ἐπάλαμᾶσι. καῖσαρ δὲ γνώ-
σεως ἀκριβῶς τοὺς ἀλέξανδρον χαρακτῆρας, κατηγό-
ρητο δὲ ὑφ' ἠρῴδου πρὸ αὐτοῦ, σωφρόνως μὲν καὶ πρὶν
ἰδεῖν τ ἐθνάρχην τ τῆ ὁμοιότητος ἀπάτην. δίδους δέ τι
καὶ πίστεως τ ἱλαροτέρας ὑπῆρχε, κάλλιόν τινα πέμπ-
τὸν σαφῶς ἐπισταμένων ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγα-
γεῖν αὐτὸν νεανίσκον. ὁ δ' ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν πά-
γιστα καὶ τὰς διαφορὰς τ φερσεπόλου. τὸ δ' ὅλον σῶμα
σκληρότερόν τε καὶ δουλοπρεπὲς καὶ ταπεινὸν, ἐνόησε πᾶν
τὸ σωτήριον. πάντ δ' αὐτὸ παρέξυνεν ἡ τάλαινα τ ὑπ'
αὐτοῦ λεγομένων. τῶν δὲ πυνθανομένων ἐφ' ὁτῳοῦν
λόγῳ, σπάζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἔλεγεν, ἐπολλῷ δ' ἐπί-

A Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditu miniſtrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ ſunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hieroſolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulſas, Syriæ Cæſar adiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phaſaelis idem Cæſar conſtituit: regiámq; apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicta ſoluiſſet, duas eius filias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eáſque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

Cap. V. De ſubditicio, falſoq. Alexandro, eóque deprehenſo. *Ant. lib. 17. cap. 18.*

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum eſſe mentitus, fallendi ſpe Romam venit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optimè ſcientem: à quo inſtructus affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melúmque inde tranſmiſſus, ibíque ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romá ſecum nauigare pellexerat. poſtremò delatus Dicæarchiam, multíſque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant: & infinita multitudo per vicorũ anguſtias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optimè ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) etſi prius quàm videret hominem, fallaciam ſimilitudinis aduerterat, hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit, vt ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & ſeruilem formam conſideraſſet, intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo enim percontantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat: qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstuliſſe docuit, quanta viuus Alexander nõ accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

CAP. VI. De Archelai exilio, *Ant. lib. 17. cap. 19.*

ETHnarchia verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samarienſibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiuscemodi somnium vidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quídnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Idcóque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, fratet huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam redit, videre visa est superstantem sibi Alexãdrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc expositó somnio, vix biduum superuixit.

CAP. VII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos. *Ant. li. 18. cap. 1. §. 2.*

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceprante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

δουκαῖοι.

A τηδὲς ἐν κύπρῳ ταῖς ἐπιβουλαῖς φυλασσόμενον. ἢ τὸν μὲν δὴ χωρὶς ἀλλήλων διεζευγμένους. ἀπολαβόμενος γὰρ αὐτὸς ἰδίαν, μισθὸν ἔφη δώσειν καὶ σαοῦσθαι ἔχειν τὸ ζῆν, εἰ μηνύσαι τὴν ἀπάτην αὐτά τε πλάσαντα τηλικαῦτα. καὶ κεῖνος αὖτος ἀληθῆ εἶπεν, ἔπειτα πρὸς καίσαρα, καὶ τὸν ἰουδαῖον ἐνδείκνυσιν, καὶ χρησάμενον αὐτῷ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας ὁ καῖσαρ δὴ τούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον δι' ἀδείαν σώματος ἐν κατατάξει τῶν ἐρέτας, τὸν ἀπάτησαντα δι', ἐκέλευσεν ἀπαρτηθῆναι. μηλίοις δ', ἤρκεσεν ἔπιπλον τῆς ἀνοίας τὰ ἀναλώματα.

Κεφ. α.

ΠΑρελαβὼν ὁ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, ἐν ᾧ μὲν μιᾶν τῶν πάλαι διαφορᾶν, οὐ μόνον ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, ὥρισε δύο σαμαρέων ἑκατέροις κατ' αὐτὸ πρὸς καίσαρα, ἕτερος μὲν ἀρχῆς ἐνάτῳ φυλαδούμενος μὴ εἰς βίεννα πόλιν τῆς γαλατίας αὐτὸς, ἡ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς εἰς κατατάσσεσθαι. πρὶν κληθῆναι ὑπ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν στάχυς ἐννέα, πλήρεις καὶ μεγάλους, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς μαθηματικοὺς, καὶ τῶν χαλδαίων τινάς, ἐπυνθάνετο τὸ σημαινόμενον δοκοῦν. ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, σίμων τις ἐασαῖος τοιῶδε ἔφη. τοὺς μὲν στάχυς, ἐνιαυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς ποιμαίνων, ἐξ ὧν τὸ χρέων ἀριθμεῖσθαι ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τὸν στάχυν ἀριθμὸν, ἐπὶ ποικίλαις δὲ ποιμάνσεσι μεταβολὰς γινόμενον τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μετὰ πέντε ἡμέρας δίκην μετεκλήθη. ἄδικον δὲ μνήμης ἡγησάμενον καὶ τὸ φ γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγατὴρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδόκων βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλέξάνδρου γεγονυῖα τὸ πρώτον, ὃς ἰοῦδα ἀδελφὸς ἀρχελάου, ὕστερον δὲ ἰξιωνεύς, υἱὸς δ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' οὗ καὶ μνησθῆναι, καθάπερ προεδεδηλώκαμεν. μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, συνοικήσειν ἰόβᾳ τῷ βασιλεύοντι λιβύης, ὃ πολυτησαίους ἐπαγηθῆσαι αὐτὸν καὶ χειροῦσθαι ὡς τὰ πατρῷα θαυμάζοντα ὁ ἐθναρχης ἀρχέλαος, δὴ τοσοῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε ὡς γαμετὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ μυριάμνην ἀποπεμψάμενον ἐκείνην ἀγάγεσθαι. ὡς δὲ γλαφυρὰ τοίνυν εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τοῦ ἀρίστου χρόνου, ἰδοῦσα ὄναρ τὰ ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. ἀπέχει μὲν ὁ καὶ λιβύην σοι γάμος, σὺ δ' οὐκ ἀρκεθεῖσα τούτῳ, πάλιν δὴ τὴν ἐμὴν ἑστίαν αὖ καταμπέχεις ἕτερον ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὰ ἀδύφωνα τολμήσασα τὸν ἐμὸν ἠρεμοῦντα. πλὴν οὐ φεύξομαί σε ὕβρεως, ἀπολήψομαι δ' σε καὶ μὰ θέλουσαν. τοῦτο δὴ σημήνασάμενα τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τῆς δ' ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν φορολογήσεις ὑπὸ τοπῶν τῆς ἱππικῆς ὑπὸ ῥωμαίοις τάξεως κοπώνιος πέμπεται, μέχρι τοῦ κτανεῖν λαβὰν ὑπὸ τοῦ καίσαρος ἐξουσίαν.

Κεφ. β.

ΕΠὶ τούτου τῆς αὖρ γαλιλαίας ἰούδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν ἐπῆλε τοὺς ὑπηκόους, καὶ ἐζήλου, εἰ φόρον τὸ ῥωμαίοις τελεῖν ὑποθήσει, ἐ μὴ τὸν θεὸν οἴεσθαι θνητὸς δεσπότας. ἦν δὲ οὗτος, σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις ὁμοιότατος. ζῆλα γὰρ ὑπὸ ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, καὶ τὸ μὲν, αἱρεσιῶται φαρισαῖοι, τὸ δὲ σαδ-

δουκαῖοι.

δουκαῖοι. ξῆτον δὲ ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἐσ- A ducæi. tertium verò quod etiam probabilius
πηοὶ καλοῦν), ἰουδαῖοι μὲν γὰρ ὄντες, φιλάλληλοι δὲ habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudęi,
καὶ τἄλλων πλέον. ἔτοι ταῖς μὲν ἡδοναῖς ὡς κακίαν ἀπο- verùm inter se mutuo amore coniunctissimi:
στρέφονται, τὴν δὲ εἰκρατείαν, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπί- & qui præter cęteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neque cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt. non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præstare: legémque sibi dixerunt, vt qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, vclut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus absterget: quoniam squalorem decorem putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteráque vsui necessaria tueatur. Amictus autem cultúsque corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec verò vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino consciſſis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cūctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi sūt. Nāq; ante solis ortū nihil ꝓfani loquūtur, sed ei patria quædā voto celebrāt, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerūt singuli artes, à curatoribus dimittūtur. Cūq; ad horā quintā studiosè fuerint operati, rursùs in vnū cōgregātur: linteisq; præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadē secreta coeūt, quò neminé alterius sectæ hominē spirare concessū est; ipsíque purificati, velut in sanctum quoddam tēplū in cœnaculū veniūt: quibus ibi cū silentio residentibus, pistor quidē panes ordine vnum autem vasculum ex vno pulmente singulis coc⁹ apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quenquam fas est, nisi priùs Deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm definunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

ἀγνοὶ καλοῦν), ἰουδαῖοι μὲν γὰρ ὄντες, φιλάλληλοι δὲ
καὶ τῶν ἄλλων πλέον. ἔτοι ταῖς μὲν ἡδοναῖς ὡς κακίαν ἀπο-
στρέφονται, τὴν δὲ εἰκρατείαν, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπί-
πτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. γάμους μὲν ὑποστέγια παρ'
αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἀλλοφύλους παῖδας ἀναλαμβάνοντες ἀπαι-
δεύτους ἔτεσι τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡγοῦνται, καὶ τοῖς
ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. τὸ μὲν γάμου, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ
διαδοχήν, οὐκ ἀναιρεῖν δίκαιοι. ταῖς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσυγκρισίαις
φυλάσσεσθαι δοκοῦσι, καὶ μηδεμίαν ἕτερον πεπεῖσθαι τὰ σφῶν
ἐᾶν πίστει. καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ'
αὐτοῖς τὸ κοινωνητικόν, οὐκ ἔστιν εὑρεῖν κτῆσιν παρ'
αὐτοῖς ὑπερέχοντα. νόμος γάρ τοις εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιοῦσιν
δηλοῦν τὰ τάλαντα τὴν οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πε-
νίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδὲ ὑπεροχὴν πλούτου. τὰ
δὲ ἑκάστου κτήματα ἀναμεμιγμένα, μίαν ὥσπερ
ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν ἔχει. κηλῖδα δὲ ὑπολαμβά-
νουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλείφῃ τις ἄκων, σπύζειν τὸ σῶ-
μα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ἐν καλῷ τίθενται, λευκύμονεῖν τὰ
ἱμάτια τοὺς χρωτὸς ὑγροὺς ποιοῦσι. κοινὸν θησαυρὸν ἔχουσι,
καὶ ἀναίρετοι παρὰ πάντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία
δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ μετοικοῦσι
πολλοί, καὶ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν αἱρεταῖς, ἀναπήτα-
ται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, καὶ παρὰ οἷς οὐ
παρόντες ξένοι τυγχάνουσι, δίδωσιν ὡς συνηθέσι τοῖς. διὸ καὶ ποι-
οῦνται τὰς ὑπὸ δημίας, οὐδὲν μᾶλλον ὅλως ὑπονομίζόμε-
νοι. ἔχθη δὲ λῃστὰς, οὐδαμοῦ. κτημάτων δὲ ἐν ἑκάστῃ πό-
λει φύλαξ αἱρετός, τὴν ξενίαν ὑποδέκτης). τὰ-
μιεῖον ἐσθῆτα, καὶ τὰ ὑπόδημα. κατασκευὴ δὲ καὶ χῆμα
σώμασι, θαρσοῦσι τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγωγουμένοις παν-
σίν. οὔτε δὲ ἐσθῆτας, οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν
ἢ διαρρηγῆναι τὸ παρὸν παντάπασιν, ἢ διαπνηθῆ-
ναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν ἐν ἀλλήλοις οὔτε ἀγοράζουσιν,
οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδωσι ἕκαστος τὰ
παρ' αὐτῷ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀπεκομίζεται,
καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀπαδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μεταλή-
ψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι. θεὸς γε μὲν τὸ
θεῖον ἰδίως εὐσεβῶς. πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν
φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐ-
τὸν ὡς χάριν ἱκετεύοντες ἀναπέμπουσι. μετὰ ταῦ-
τα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴασιν, ὑπὸ τῶν ἐπιμελη-
τῶν ἀφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμε-
νοι σωφρόνως, ἐπὶ ταὐτὸ πάλιν εἰς εὐ ἀθροίζονται χω-
ρίον. ζωσάμενοι τὰ σπέρματα λινοῖς, οὕτως ὑπο-
λούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μετὰ ταῦτα
τελεῖ ἀγνείας, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, εἷς θα μηδεὶ
τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτρέπεται παρελθεῖν. αὐτοί τε κα-
θαροὶ καθάπερ εἰς ἁγνόν τι τέμενος, συλλέγονται
τὸ δεῖπνητήριον, καὶ καθεσθέντων μετ' ἡσυχίας, ὁ
μὲν σιτοποιὸς, ἐν τάξει ἑκάστοις ἄρτους. ὁ δὲ
μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἑνὸς ἑνὸς ἑκάστῳ πα-
ρατίθησι. θεοκατάρχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς,
καὶ μετὰ δίκαιά τινα πρὶν τῆς βρώσεως ἀθέμιτον. ἀρίστο-
ποιοῦσι μὲν ἐπεύχεται πάλιν, ἀρχόμενοί τε, καὶ
παυόμενοι, αἰνοῦντες τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν τροφῆς.

Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, A in opere vsque ad vesperam versantur. Similitérque inde reuersi cœnant, consedentibus etiam hospitibus, si quos fortè intervenisse repererint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: eorúmque silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quódque apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cùm opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundãt: & omne quod dixerint, iureiurãdo fortius habẽt. Ipsum C autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediãt eligentes. Hinc illis morbum remedia, stirpes medicæ, quámque vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò suæ studiosis non statim cum eis vna collectio. sed per annum integrũ extrinsecus cõ- D moranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cùm verò processu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuictũ assumitur. Post ostensionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in E consortium assumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quin imò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè verò principibus. Neque enim absq; voluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si verò ipse cæteris præsit, F nunquam se abusurum viribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum cõuincere mẽtiẽtes. Manus verò à furto, & animam purã seruare ab iniustis cõpẽdiis: & neq; aliquid de mysteriis consectaneos celare, neq; profanis eorũ quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc G autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & cõseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorũ nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmuniũt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunque morte consumitur.

ἔπειτα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης ἵενται. δειπνοῦσι δ' ὑποστέγασι τοῖς ὁμοίως συνκαθεζομένων καὶ ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει. τὰς δ' ἀλλήλοις ἐν τάξει δίδασκεσθαι ἐᾶσιν ἀλλήλους, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ σιωπὴ καταφαίνει. τῆς δ' αἴτιον, ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μέτρον πάρ' αὐτοῖς ἔχειν καὶ ποτὸν, μέχρι κόρου. σπουδὴ δ' οὐδ' ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅτι μὴ σπουδῆς πρὸς αὐτῶν ἐπιτηδεῖοι. δύο δ' ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφιέναι, καὶ ἔχειν ἀπροσκόπτως ὀρέγειν. τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τῆς ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καὶ θηκτικοὶ, πίστεως φύλακες, εἰρήνης ὑποφυλακοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἐνορκότερον ὅρκου. τὸ δ' ὀμνύειν αὐτοῖς ἀφεῖται, κρεῖσσον τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνωσμένον φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ. σπουδάζουσι δὲ ἐκπάλαι περὶ τὰ τῆς παλαιᾶς συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἐρευνῶνται. τοῖς δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐκ εὐθὺς ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται διαίταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ προειρημένον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, προσάγεται μὲν ἔγγιον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρτέρων ὑδάτων πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐ μεταλαμβάνει δὲ εἰς ἕξιν συμβιώσεως οὐδέπω. μετὰ γὰρ τὴν καρτερίας δοκιμὴν δύσιν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζει. καὶ φανεὶς ἄξιος, οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι ξοφῆς, ὅρκοις αὐτὸς ὀμνύει φρικώδεσι, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατ' γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ὑπαγωγῆς. μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ φυλάξειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν. οὐ γὰρ δίχα θεοῦ προβήσεσθαι τινὶ τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τινὶ πλείονι κόσμῳ τοῦ ὑπαρχόντος μόνους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψεύδεσθαι ἐλέγχειν. σωφρονεῖν τε χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν εὐσεβοῦς κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέρους αὐτῶν τι μηνύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. σφᾶς τοῦτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δὲ λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοποίνοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τῆς τάγμασς. ὁ δὲ ἐκπεσὼν, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ ξυναφθείρεται.

τοῖς γὰρ

τοῖς δὲ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐναλισθημένῳ, οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις ξοφῆς δύνασθαι μεταλαμβάνειν. ποιφαγῶν δὲ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενον, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὶ ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναγκαίοις ἀπέλαβον, ἐκπαλαι δὴ τοῖς ἀμύρτημασιν αὐτῶν τὸν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. φοβεῖ δὲ τὰς κρίσεις, ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι. καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὀφειλόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τὸ νομοθέτου, καὶ βλασφημήσαντα εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τιθέντας. δίκαι γοῦν συγκαθιζομένων οὐκ ἂν λαλήσαι τις ἀκόντων τῆς συνέδρου. καὶ τὸ πῦσμα δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται, καὶ ταῖς ἑβδόμασιν ἔργων ἁφάπαντα, διαφορώτατα Ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ ξοφαῖς ἑαυτοῖς περὶ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἐνάψαι σκεύεσιν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος τι μετακινῆσαι διαρρύσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. τοῖς δὲ ἄλλας ἡμέρας βόθρον ὀρύξαντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ δι' ὀλίγου ὑπ' αὐτῆς ἐξινίδιον τοῖς ποσυξάτοις, καὶ περικαλύψαντες διημάτιον ὡς μὴ τοῖς αὐγαῖς ὑβρίζοιτο τοῦ θεοῦ, διακενοῦσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τῷ ἀορυχθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καὶ περ δὲ φυσικῆς οὔσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτῶν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μέρας τέσσαρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μετὰ ἡμέρας τῆς προηγουμένων ἐλάττονται, ὡς τὸ εἰ ψαύσειαν αὐτῶν ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφέροντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τὸν πολλοὺς ἅπαξ ἑκατὸν ἐτῶν διανέουσιν ἔστι, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τῆς δ' ἐναντίων, καὶ ταῖς μὲν ἀληθόνας ὑπάντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον οἱ μετ' ἐλπίδος προσοίσι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δὲ αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς, ὁ περὶ βασιλέως πόλεμος. ἐν ᾧ τριβολοῦ μέροι, καὶ λιμοὶ δόμοι, καὶ θάνατοι τε, καὶ κλαυθμοὶ, οὐ δι' ἅπαντος ὀδόντες τῆς βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα μὴ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδὲ λιτεῦσαι τὸν τύραννον παθεῖν, ἀλλ' οὐ κολακεῦσαι τοὺς αἰκιζομένους, ἢ δακρύσαι. μεδαμῶς δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ καταφρονηταὶ τῆς τοὺς βασάνους προσφερόντων, δύθυμοι τὰς ψυχὰς ἦφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. οὐ γὰρ ἐρρώ) παρ' αὐτοῖς ἡδεῖα δόξα, φθαρτὰ μὲν τὰ σώματα, καὶ τὴ ὕλαι οὐ μόνιμον αὐτοῖς. ταῖς δὲ ψυχαὶ ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συνηλλάσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φορτίσας αἰθέρος, ἅπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἕνεγκε τινὶ φυσικῇ κατασπωμένας. ἐπειδὰν δὲ ἀπόθωσι τῆ κατὰ σάρκα δεσμὰ, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, πότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ τοῖς μὲν

A Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficiétem pro peccatis eorũ quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in v-
B num coacti: quod autem his decretum fuerit; immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorúnque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem ali-
C quam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem foua ab onere vē-
D tris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio; nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenę diluantur. Viuunt au-
E tem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatã. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellũ quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per
F artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa fiere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud il-
G los firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus immeantes vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

plicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fugerint à carnalibus releuatæ vin-

bonas concinentes in hoc Græcorum sententiis, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis sit reposita perfruitio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amœnet. Malis autem animabus procellosa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum sine fine pœnarum. Videntur autem mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoque fortibus suis, quos Heroas & semideos vocauerunt, beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorũ: in quo etiam cruciari quosdam commentati sunt, Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conseruatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æstimantes: quoniam etsi in huius vitæ spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittant, sactis videlicet libris, & variis sanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum frustratio cõsequatur. Est autem aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legésque similes cum prioribus habens, distans verò opinione de coniugio. Maximam siquidem vitæ hominum partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si in eandem velint omnes ire sententiam, defecturum confestim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipsi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia ascisc̃unt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt ostendant, quòd nuptias non voluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum inest amictus. Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuersa deputent: & quidem vel agere quæ iusta sunt, vel negligere, secundùm maiorem partem esse in hominibus profitentur: adiuuare tamen in singulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam esse, transire autem in alia corpora solas bonorum, improborum verò interminabili supplicio cruciari. Sadducæi porrò, secundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inspectionémque constituunt. Aiunt autem electioni hominum vel

ἀγαθαῖς, ὑποδοξάντες παρὰ ἑλλήνων, ἀποφαίνονται τὰ τῶν ὡραίων ἀγαθῶν διάφορα ἀποκεῖσθαι, καὶ χώρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανοῦ πνεῦς ἀεὶ ζέφυρος, ἁπαλῶς αὐραίνει. τὰς δὲ φαύλας, ζοφώδη, καὶ χειμέριον ἀποείζονται μυχὸν, γέμοντα πικρείαις ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν σύνοιαν ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ὑμνίους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀναπεπεικέναι. τὰς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, εἶναι καὶ κολαζομένοις τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ τανταλείους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς ἀρετῶν, καὶ κακίας διαστέλλουσι. τοὺς μὲν ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὸν τελευτὴν. τῆς τε κακίας ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, προσδοκῶντες, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὸν θάνατον ἀϊδίαν τιμωρίαν ὑφίξειν. τάδε μὲν οὖν ἐστιωσι περὶ ψυχῆς θεολογοῦσι, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιστάντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ ἁγνείαις ἀγνείαις, καὶ προφητῶν ἐπῳδαῖς ἐμπαρδευόμενοι. σπανίως δὲ εἴποτε ἐν τοῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐστιωσῶν τάγμα, ὃ διάφορον μὲν καὶ ἐθῶν καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἁρμόττον, διεστὸς δὲ τῇ περὶ γάμου δόξῃ. μάλιστα γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τὸν βίου μέρος τὸν ἀφροδισίων, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσαν, ἐκλιπῶν ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος. δοκιμάζουσι μὲν τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν ἐξ καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τοῦ δύνασθαι τίκτειν, οὕτως ἄγονται. τὰς δὲ ἐγκύμονας οὐκ ὁμιλοῦσι, σὺν δὴ τεκνώμενοι, τὸ μὲν δὲ ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν γαμοῦσι. γυναῖκὰ δὲ τὰς γυναῖξὶν ἀμπεχομένας σύνδυμα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματα. τοιοῦτα μὲν ἔθη τῶδε τοῦ τάγματος. δύο δὲ πρῶτα, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μὴ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὴν πρώτην ἀπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ πεπιστεῦκασι πάντα. καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον, καὶ τὴν εἱμαρμένην. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τὸν τῶν ἀγαθῶν μόνον. τὸν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τὸν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τὸ κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ, τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσιέναι. ψυχῆς τε τὸν ὄλεθρον, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμᾶς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες. σαδδουκαῖοι δὲ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

bonum, vel malum esse propositum: & secundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique cõtingere. Animarum autem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisæi quidem sociales: & qui studeant se mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter se feris moribus discrepantes,

αὖτε

αὖτι ἐπιμιξίαι πρὸς τοὺς ὁμορίους ἀπιστίας ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν Ἰουδαίοις φιλοσοφουμένων εἶχον εἰπεῖν. A & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφ. ιγ. Τῆς ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σαλώμη δὲ τελευτήσασα, Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ Σεβαστοῦ γυναικὶ τέλει τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ ἰάμνιαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πλείονα τὸν Ἰουλίας ἐπὶ τὸ Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τέλει τοῦ αὐγούστου τελευτὴν, ἀφηγησαμένου τῇ τετραρχίᾳ ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα πρὸς ἕνασιν ἐξ καὶ ἡμέρας δυσὶν, ὀλιγομείναντες ἐν ταῖς τετραρχίαις, ὅτε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανιάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, καὶ ἄλλη κάτω γαυλανιτικὴν, Ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ, Τιβεριάδα. ἐν δὲ τῇ Περαίᾳ, Φερώνυμον Ἰουλίας. B Cap. VIII. De Pilati regimine. Ant. li. 18. cap 3. lium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφ. ιδ. Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ὑπὸ Τιβερίου πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς Ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καίσαρος εἰκόνας, σημαίαν καλοῦντες. τὸ μὲν ἡμέραν μεθ' ἡμέραν παραχὴν ἤγειρεν Ἰουδαίων. οἵτε γὰρ ἔθεσι πρὸς τέλει ὁμοίως ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δίκαιον τεθεᾶσθαι. ἔτι πρὸς τέλει ἀγανακτήσιν τῶν κατὰ πόλιν ἀθρόοι ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέῤῥυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν Ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου περὶ τῆς ἱκεσίαν, ἀθρόοις καταπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεμαρτύροντο. τῇ δὲ ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἐπανορθώσων δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐν συνταγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὅπλοις. περιστάσης δὲ τῆς ἴσχυι τῆς φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀγανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακόψειν ἐπεὶ αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐκέλευεν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας προκλίναντες, ἑτοίμους εἰς αἵρεσιν σφαγῆς εἶδον μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον παραβλεῦσαι. θαυμάσας δ' ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας Ἱεροσολύμων κελεύει. μετὰ ταῦτα, παραχὴν ἑτέραν ἐπῆγε, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶς, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. καθῆγε δὲ ἀπὸ τετρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τὸ πιλάτου παρόντος εἰς Ἱεροσόλυμα, θορυβήσαντες τὸ βῆμα κατιβόων. ὁ δὲ, προῆδει γὰρ αὐτὴν τέλει παραχὴν, καὶ τοῦ πλήθους τοὺς στρατιώτας ἐν ὅπλοις ἐδήσιον ἰδιωτικῆς κεκαλυμμένους ἐσθῆτος ἐγκαταλήξας τὸ ξίφει μὲν χρῆσαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐκέλευσε. μέλλοντος δὲ τοῦ βήματος τυπτόμενοι δ' οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο. C Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansêre. Pòst autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunstetterunt Iudæos: circundataque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus paratunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sícque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant. li. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præſide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè abuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quẽ vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant. li. 15. cap. 15.

Κεφ. δ

Κὰν τούτῳ κατήγορος ἠφάνιστο τῷ τετράρχῃ τοῦτος ἀγρίππας υἱὸς ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ ἡρώδης ἀπέκτεινε, ⸗ διαβέβηκεν πρὸς τιβέριον. τὸ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μᾶλλον δὲ ῥώμης, τοὺς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, ⸗ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. ⸗ δή ποτε ἑστιῶν αὐτὸν, τάτε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, ⸗ τελευταῖον τὰς χεῖρας αἰθερίους φανερῶς, ἠύξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, ὑποθνήσκοντος τιβερίου. τοῦτο τις τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ δι' ἀγγέλου τιβερίῳ, ⸗ ὃς ἀγαγκάσας, εἰρύγυσι τὸν ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰκίας εἶχεν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡμέρας δύο καὶ δύο δέοντα εἴκοσι, ⸗ ἓξ μῆνας ἔξ.

Κεφ. ε

Ἀποδεχθεὶς γάϊος καῖσαρ, λύσας τε τῶν δεσμῶν τὸν ἀγρίππαν, καὶ τῆς φιλίππου τετραρχίας, τεθνηκότος γὰρ ἐκείνου, καὶ δόσις βασιλέα. διαβαλλόμενος δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς ἡρῴδου τοῦ τετράρχου διήγειρεν δυσθυμίας. ἐνῆγε δὲ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡ γυνὴ, κατοπτεύουσα τὸν ἀγρίππαν, καὶ φαλλῶν ὡς τὸ μὴ βούλεσθαι πλεῖν δεῦρο καῖσαρα, στείχεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ ἀγρίππας ἐξ ἰδιώτου βασιλέα πεποίηκεν, ἥπου γε αὐ ἑαυτὸν δικαιώσειν ἐκ τετράρχου. τούτοις ἀπατηθεὶς ἡρῴδης, ἦκε πρὸς γάϊον, ὑφ' οὗ τῆς πλεονεξίας ὕβριμα ἔτυχε εἰς ἰβηρίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὸν τετραρχέαν τὸν ἐκείνου προσέθηκε γάϊος. καὶ ἡρῴδης μὲν, ἐν ἰβηρίᾳ συμφυγούσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς τελευτᾷ.

Κεφ. ς

Γάϊος δὲ καῖσαρ δεῖ τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὸν τύχην, ὡς τε θεὸν εἶναι αὐτὸν ⸗ δοκεῖν, ⸗ βάλεσθαι ⸗ καλεῖσθαι, τῆς τε δυνάμεως πάντων ἀπεστομῶσαι τῶν παῤῥησίαν. ἐκτεῖναι δὲ τ' ἀσέβειαν, ⸗ δεῖ ἰουδαίους. πρῶτον γοῦν μὲν στρατιᾶς δεῖ ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ, προστάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τοὺς τε κωλύοντας ἀπελθεῖν, ⸗ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεᾷ δὲ ἁρμόττειν ἔμελλε. ⸗ πεζοῖς μὲν σὺν ἵπποις τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ δ' συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ δ' ἀντιοχείας. ἰουδαίων δὲ, οἱ μὲν ὑπίσχνουν ἐπὶ ταῖς τῶν πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ δὲ ἐχώρει δεῖ πάντων τὸ δεῖν. ἤδη γὰρ οὔσης εἰς τὴν πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς, πρόσεστι δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς γαλιλαίας ἐν μέσῳ κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκπεπτωκυῖα, ἐφίσταται δὲ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τῆς τῆς γαλιλαίας. ἀπὸ δὲ τοῦ μεσημβρινοῦ, τῆς καρμήλου δηλονότι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῆς δ' ὑψηλοτάτου, κατ' ἀρκτον ὃ καλοῦσι κλίμακα τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφίστηκεν ἑκατόν. τῆ δ' ἄνεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλεος ποταμὸς ἐκδιῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖον ἔστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτὸ

τόπον

τόπον ἑκατοντάπηχυ θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς A centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admi-
μὲν γάρ ὅτι, καὶ κοῖλος, αὐαδίδωσι δὲ τὴν ὑαλίνην ratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis
ψάμμον, ἣν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα φορτηγά, rotundæ, vitream emittens arenam: quam cùm
πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, καταφερόντων exhauſerint multæ naues, pariter accedentes,
μὲν ὥσπερ ὑπηνδεῖς τότε τὴν αἰμὸν εἰς αὐτό, τὴν locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem
ἔξωθεν ἀργὴν ψάμμον, τὸ δὲ μεταλλον πᾶσαν δι- quaſi dedita opera, conuehunt illuc de cir-
θέως μεταβαλλόντων εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦ- cunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique
το μοι δοκεῖν, τὸ τὴν ἐπιχυθεῖσαν ὕαλον ἐκ τοῦ τό- communem. locus autem metalli, ſtatim in vi-
που πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χω- trum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quo-
ρίον τοῦτο, τοιοῦτόν ἐστιν φύσιν. Ἰουδαῖοι δὲ με- que mihi illud videtur, quod iam conuerſæ a- B
τὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον renæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margi-
τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, nes loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam
ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων φρόντον, εἶτα ὑπὲρ ἑαυ- denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius
τῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus
τὸν μὲν σεαπαὶ, καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ἐν Πτολε- & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Pto-
μαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, lemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob
καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους patrias leges, deinceps verò etiam pro ſua
πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τήν τε ῥωμαίων C ſtatu. Ille autem ob multitudinem pre-
δύναμιν, καὶ τὰς καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι cantium, & precum inflexus, exercitum
δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἐπέφαινεν ἀγνώμονα. πάντων δὴ quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit:
τῶν ὑποτεταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθι- procedens autem in Galilæam, & conuo-
δρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκό- cans in Tiberiadem tam populum Iudæo-
νας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀπιτάσεσθαι θεὸς τῶν, χε- rum quàm omnes eorum nobiles, & vim
δὸν ἀφισαμένων εἰ καὶ μὴ ὕβρεως. πρὸς δὴ τὸν νόμον, Romani exercitus cœpit exponere, & mi-
καὶ τὸ πάτριον ἐθος ἀφορτεναμένων, καὶ ὡς οὐδὲ nas Cæſaris: his addens, quòd & contu-
θεοῦ τὸ δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, οὐ κατὰ τὸν melioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm
ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν οἰκίᾳ τινὶ τόπῳ τῆς χώ- omnes ſiquidem gentes quæ parerent impe-
ρας θέσθαι θεμιτὸν εἶη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, rio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos
ἀλλὰ μὲν καμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦμοῦ δεσπότου νό- deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, D
μος ἔφη. θαῤῥεῖν δὲ αὐτὸν, καὶ φείσασθαι ὑμῶν, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem qua-
δεσπόσυμαι δικαίως. πολεμήσῃ δὲ ὑμῖν ὁ πέμψας ſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniu-
ἐμὲ, οὐκ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὑπήκοός ria præſidentis. Illis verò contra hæc legem
εἰμι. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τοῦ νό- moréſque patrios allegantibus: & quia ne
μου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν. καταστέλλας δὲ ὁ πετρώ- Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis,
νιος αὐτῶν τὴν βοὴν, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα καίσα- nec ſolùm in templo, ſed neque in profano
ρι; καὶ Ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν καίσαρος, ἢ τοῦ δήμου τοῦ E aliquo totius regionis loco, fas ſibi eſſet loca-
ῥωμαίων, δὶς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλε- re: arripiens dictum Petronius, reſpondit:
ται τὰς εἰκόνας εἰσκαθιδρύειν, πρόπαν αὐτὸν δεῖν Sed & mihi mei domini lex ſeruãda eſt. ſi eam
ἅπαν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iu-
σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυ- ſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſa-
ναιξίν. ὅπῃ τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῄει τὸν πε- nè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſ-
τρώνιον, τῆς τε αὐτοπροβλήτου θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, ſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere
καὶ τῆς πρὸς θάνατον ἑτοίμου προθυμήματος. καὶ F quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnani-
τότε μὲν ἄφραχτοι διελύθησαν. ταῖς δ' ἑξῆς, ἀθρόι- miter ſuccłamauit, ante legis temerationem
σας τὸ τοὺς δ' ὠνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato
κοινῇ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συμ- autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare
βούλευεν. τὸ μὲν τοι πλέον διπείλει, τὴν τε ῥω- ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſpon-
μαίων ὑπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τοὺς ταύτου θυμοὺς, derunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo
τήν τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀνάγκην. πρὸς δὲ μη- Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia:
δεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώσα καὶ τὴν χώραν ſi autem in templo imagines æſtimet collocã-
κινδυνεύουσαν ἅπασαν μείναι, κατὰ δὲ ὥραν αὐτοῦ das, debere eum totam Iudæorum gentem
πεντήκοντα ἡμέρας ἀρχὰς διετέλεσεν αὐτῶν τὰ πλή- G prius immolare: præbere ſe quippe iugulos
θη, πολλὰ τῶν ἀθρόισας αὐτοὺς καὶ προκινδυνεύ- cum mulieribus & paruulis ei, qui interfice-
τον ἐμοὶ μᾶλλον εἰπών; ἢ γὰρ τῆς θεοῦ συνεργούσης re voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium
miſeratióque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritimque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ cõuocatis omnib. ait ſibimet periculoſã rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperãte

placabo Cęsarem,ac vobiscum saluabor libenter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis,multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum:atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret,nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendã. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri:alij autem exitium C. Cæsaris nunciãtes,prosperè nauigauerunt:denique ante septẽ & viginti dies epistolas Petronius accepit,finẽ Cæsaris indicantes,quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

Cap.X. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. Ant.li.19. cap.3.

CAio per dolum interempto,qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem , referentibus consulibus Sẽtio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit:& propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa aduenirет: quem cùm & senatus in concilium, in castra Claudius euocasset,vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu raptus sit , & iniquum esse,si militum erga se studia tam religiosa desereret,imò tutam aliter suam non essefortunam:iam enim ad inuidiam satis fore,quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, vt aliquis tyrãnus,sed vt princeps benignus:sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communẽ omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cùm detulisset Agrippa, respõdit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam,nunciantem eis,se non posse adduci,vt eos proderet,quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se inituгum esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum pernicaciam,patriam ciuili cęde fœdari.Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus,qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupim, & cõcurrere aduer propinquos nostros

A πείσας καίσαρα, σωθήσομαι μὲν ὑμᾶς ἡδέως, ἢ παρεξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως ὑπεδύσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν, διαφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ. καὶ Φλάκκος μὲν τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, εὐθὺν διὰ μέσης ἐπέστελλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ὅτι τὸ εἰ μὴ βούλοιτο θεὸς τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὴν χώραν ὅσιον ἀπολέσαι, δίον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. ταύταις τε ὑπηκόοις οὐ σφόδρα μεθ' ἡσυχίας ἀντιγράψειν, ἀπειλῶν πρὸς ὀνίκα θάνατον, ὅτι τῷ προστάγματι αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοὺς μὲν τούτων γραμματοφόρους σωθῆναι ἓξ μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δ' ἄλλον θάνατον ἄλλοι καταγέλλοντες δι' πλόων. ἔφθη γοῦν τὰς περὶ τούτου λαβεῖν παρὰ τοῦ ὑπηκόους ὑπὲρ ἃ μὴ εἴκοσι ἡμέρας, ἢ ἴσως καθ' ἑαυτόν.

B

C

ΓΑΐου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζει μὲν ὑπὸ τῆς ἐν ῥώμῃ στρατιᾶς ἅπαν εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιον. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῆς ὑπάτων, σαντίου σατορνίνου, καὶ πομπωνίου σεκουνδίνου, ξυσπαίας συμβουλευούσας ἀνειρεσίας ὑπερίφασαν φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπιτώλιον ἠθροίσθη, καὶ δι' ἀπιστίαν τῆς ὠμότητα τοῦ γαΐου, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπάσθαι γὰρ δι' ἀριστοκρατίας, ἅπερ οὖν πάλαι διῳκεῖτο τὴν ἀρχὴν, ἢ κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. συνέβη δὲ τινὶ καὶ τότε προστυχόντα τὸν ἀγρίππαν, τινὰ τῶν σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως θεὸς ἀδίοι, χρήσιμον αὐτῷ γλίσιτο. κἀκεῖνον συνιδὼν τὸν ἥδη τῇ δυνάμει καίσαρα, θεὸς κλαύδιον ἄπεσιν. ὁ δὲ αὐτὸν προσβύτιλιν θεὸς τινὰ σύγκλητον ἀπαπέμπει, δηλοῦντα τινὶ αὐτοῦ θεραίρειν, ὅτι θρᾴστον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἁρπαγείη, καὶ οὔτε τινὶ ἐκείνων ἀπουδενὶ ἐγκαλιστέον δίκαιον, οὔτε ἀσφαλὲς τινὶ αὐτοῦ τύχῃ κείνοι. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ἐπικίνδυνον εἶ. ἔπειτα ὅτι διοικήσοι τινὶ ἀρχῇ, ἅπερ ἀγαθὸς θεράπης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς θεσπῳρείας, τινὶ δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῆς πραγμάτων βουλῇ, πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφρονεῖν αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, καὶ σεαυτῷ, καὶ γνώμας ἀγαθοῖς πεποιθυῖα, δουλείαν ἑκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ψηφίσματα τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προδοθῆναι μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσῃ δὲ ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βούλοιτο. δεῖν μέν τοι προαποδειχθῆναι τῷ πολέμῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον δι' τινὰ αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φῶτι μιαίνεσθαι τὰ τεμένη παζίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῷ μετὰ τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ἀπασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συγγενεῖς, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετὰ κλαύδιον συγ-

D

E

F

G

Καφ.α

συγχωρῶν ὁρμᾶν; ἔχοντες ἰδοὺ αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφόμενοι δ' ὠφέλιμον, τοσαῦτα δὲ δίκαια πρὸς οἷς μὴ πρὸ ὅπλων χωρεῖν μέλλοιμεν. ταῦτα εἰπὼν δι' μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πάντα τοὺς στρατιώτας ἑφελκόμενος. οἱ δὲ δι' παρρησίαν ὄφελημα μὲν πρὸς τὴν ἀπόλειψιν φειδοῦς ἔχον. αὖθις δὲ ὡς ἄπορος στρατιὰ οὐ κατεφαίνετο, τὴν πρὸ στρατιᾶς ὁδὸν ἐπείγοντο πρὸς κλαύδιον. ὑπολιπόντων δ' αὐτοῖς πρὸ τῶν τειχῶν γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὴν τύχην. κἂν σιφλὸν κινδυνεύσαι τοὺς προάγοντας, πρὶν γνῶναι τὴν ὁρμὴν τῆς στρατιᾶς κλαύδιον, εἰ μὴ πρόσθεν ἀναρρήψας ἀγρίππας αὐτὸς, τὸ κινδυνεύσιμα τῆς προθέσεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τὴν ὁρμὴν τῆς ὄντως τοὺς δι' παρρησίας λελυσσηκότων, ἀπολέσας δ' οἷς τὸ κρατεῖν ὄζει φειδοῦς, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τῆς στρατιωτικοῦ, προσδεχταί τε τὸν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν ἀγρίππαν δ' ὄντως ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προστιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐχούσου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτιν καὶ αὐρανίτιν, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τὴν λυσανίου καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, δι' ἐπιγράμματος τὴν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι δὲ προστάξει ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὴν δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὃ ᾧ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερνίκῃ συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφ. ιθ. ΤΑχέως δὲ ὡς αὖ ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτος ἀγρίππα προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐκ εἰς μακρὰν κατεχρᾶτο. πλικοῦτον γὰρ προβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον αὖ τελεσθὲν, ἀδύνατον τὴν ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη φθὰν ὑφῶσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν καισαρείᾳ, βεβασιλευκὼς μὲν ἔτη ἑπτά, προτερον δὲ τὴν τετραρχίαν ἔτεσιν ἑπτὰ ἀφηγησάμενος, καταλείπει δὲ ἐκ μὲν θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγεννημένας, βερνίκην, μυριάμμην, δρουσίλλαν. υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, οὔπω παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ὕπατον πέμπει κούσπιον φάδον, ἔστε τὰ πλείονα ἀλέξανδρον, οἳ μηδὲν σφᾶς νεωτερίσοντες τὴν πατρίαν ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, υἱὸ παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μυριάμμης ἀριστόβουλον. τεθήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ἔτοι μὲν ὧν ἦσαν ὡς πρόσθεν, ἀριστοβούλου τῆ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος ᾧ μὴ ἀλέξανδρος ἐκ μυριάμμης ἡρῴδῃ γεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέλιπεν. ἢ ᾧ ἀλέξανδρος ἠρνεῖτο, τὸ μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μετὰ ᾧ τὸν ἡρῴδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὴ βασιλείαν τὸν ἀγρίππα υἱὸν ἀγρίππαν. τὴ ᾧ ἄλλης ἐπαρχίας ὀλιγοστὸν ὕστερον ἀπὸ ἀλέξανδρος κούμανος, ἐφ' οὗ δορυφοροί τε ἦρξαντο, ⟨φθορᾶ πάλιν ἰουδαίων ἐγκύσης.

A Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus cõsecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris stric-

B tis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosiùs adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fierétque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, conti-

C nuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donatio- *Ant. li. 19.*

D nem hanc per edictum indicauit. Patribus au- *cap. 5.*
tem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionè Ro-

E manis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit *Ant. li. 19.*
autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrar- *cap 7. 8.*
chiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post

F hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius.

G Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

CAP. XI. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ susceptit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouēdas, in rixam grauissimam prosilicbant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoró quippe, per viam publicam, Stephanus quidem seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicii iussit abduci: sicque Iudæi placatis animis receſſerunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Græman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudeorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione cōcurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidii, vindicaret. Cuman⁹ verò his negotiis, quæ habebat in manibus, postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo cōmota est: & relicta diei solennitate, in Samariā vulgus impetū fecit sine vllo

Κεφ. α.

Συγχωλυθότος δὲ τοῦ πλήθους διὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπείρας ἐφεστώσης τῷ ἱερῷ στοᾷ ἐφεστῶσης (σύνηθες γὰρ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς φυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον) εἷς τῶν στρατιωτῶν ἀσυνεσίᾳ μιᾷ τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀχημόνως, ἐπεστράφη τοῖς ἰουδαίοις τὴν ἕδραν, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπιφθέγξατο. ἐπὶ τοῦτῳ μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ καταβοᾶν τὸν κωμάρχην, οἱ δὲ ἐπιφανέστατοι τῶν νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐκ τῶν ἐθνῶν, ἐχώρουν ἐπὶ μάχην, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. καὶ κύμανος δείσας μὴ τοῦ λαοῦ πάντες ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴν ἔχοιτο, πλείους ἐπλίτας μεταπέμπεται. τῶν δὲ ταῖς στοαῖς ἐπιχωμένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς ἰουδαίοις ἀκατάστατος, καὶ τρεπόντων ἐπὶ τὸ ἱερὸν διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ ὠθὴ τῶν ἐξόδων βίᾳ συνωθουμένων ἐγένετο, ὡς τὸ πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συμπλακέντας, ἐπὶ τοὺς μυρίους ὑποθανεῖν. ἐγένετο δὲ τῇ ἑορτῇ πένθος μὴ ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνος δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν ληστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν βαιθωρὸν δημοσίαν ὁδὸν, σκευάς τινος δούλου καίσαρος ὑποζυγίου κομιζομένου, διήρπασαν λῃσταὶ θεσσαλιῶται. κύμανος δὲ πέμψας, τοὺς ἐν τῷ πλησίον κωμῇ διατρίβοντας ἐπιλαβὼν ἀνάγεσθαι πρὸς αὐτὸν, ἐκέλευε· ὅτι μὴ δώσειαν τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. εἶτα στρατιώτῃ τινὶ, ὃς ἐν τοῖς κώμαις τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξέ τε καὶ τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς τὸ κήρυγμα, πάντες εἰς καισάρειαν ἐπὶ κύμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν οὗτας εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐξυβρίσαντα μὴ ἀφεῖδῆν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἠρεμήσοντος τοῦ πλήθους, εἰ μὴ τύχοι δικαιολογίας συνδήσας, ἐξῆγε φόβου τὸν στρατιώτην, καὶ δι' μέσου τοῦ αἰτησομένου ἀπαχθῆναι τοῦ ὑπὸ θανάτῳ κελεύει. καὶ ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρουν. ὧδε δὲ γαλιλαῖοι, καὶ σαμαρεῖται γίνεται συμβολή.

Κατὰ γὰρ τὴν γινομένην κώμην, ἥτις ἐκαλεῖτο μεγάλη πεδίον κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὑπὸ τοῦ ἑορτὴν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. φόβος τοῦτο, πλοῦτοι μὲν ἐκ τῆς γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κύμανον, ἱκέτευον, ὅπως αἰτήσοιτο παῖδας εἰς τοῦ γαλιλαίας διαβαίνειν, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν οὕτως διαλυθεῖεν φόβου πολέμου τὸ πλῆθος. κύμανος μὲν οὖν ἐκ δευτέρου τοὺς ἐκείνων ἱκετείας ἐπὶ ἐν χρόνῳ ἐποιήσατο διάθεσιν, ἀνεμέτρητους ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγέλλεται δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τῷ πανοικεσίᾳ, τὰ πλήθη συνετάραξε, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι ἐπὶ τοῦ σαμαρεῖται ἐξώρμησαν ἐκ ἐπάνω, καὶ μηδενὶ

τ ἀ-

τῷ ἀρχόντων κατέχοντι ἐφέσθαι μόνοι. ἦν λῃστρικοῦ
ἢ αὐτῷ καὶ στασιώδους, δῆλα ἦν τὰ ὑὸς ἐλεαζάρου
καὶ ἀλεξάνδρου ἐξηρχον, οἳ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκρεβα-
τηνῆς τοπαρχίας ἐφαπτομένοις, αὐτοί τε αὐθορμη-
δὸν ἐπὶ κακίᾳ φερόμενοι ποιεῖσθαι, καὶ τὰς κώμας αὐτῶν
ἐπιπορεύεσθαι. κόμητος δὲ ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς καισαρείας
μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει
τοῖς πορθουμένοις, καὶ τῷ μὲν ἐλεαζάρῳ πολλοὺς μὲν
συνέλαβε, πλείονας δὲ ἀπέκτεινε. φεύγοντος δὲ τοῦ λοιποῦ πλή-
θους τῷ πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρ-
χοντες τῶν ἱεροσολύμων σκληρότητος σάκκους ἀμπε-
χόμενοι, καὶ τέφραν τῇ κεφαλῇ καταχέαντες, ἱκέτευον
αὐτοὺς φείσασθαι, καὶ μὴ δι' ἓν εἰς σαμαρεῖς ἁμαρτὸν, ὅλῃ ἐ-
ροσολύμα ῥωμαίοις παροξύνειν. ἔφασαν δὲ τὰ παρίδια,
καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα
κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐνδεᾶ γαλιλαίου φθαρη-
λέσθαι. τούτοις πεισθέντες οἱ ἰουδαῖοι, ἀνεχώρησαν.
ἐξάπαντο δὲ πολλοὶ περὶ λῃστείας δίκης ἢ ἀδείας. καὶ
μὴ πᾶσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῷ θρα-
συτέρων ἐπανασάσης. καὶ τῷ σαμαρέων οἱ δυνατοὶ,
περὶ κουμάνιον κουαδράτον, ὃς ἐπὶ ἡγεμονίαν τῆς συ-
ρίας, εἰς τύρον παρεγένοντο, δίκην τινὰ παρὰ τῷ
πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἀξίουν. παρόντες
δὲ καὶ οἱ γαλιλαῖοι τῷ ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰω-
νάθης υἱὸς ἀνάνου, κατάρξαι μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς
σαμαρεῖς δίκην τὸν φόνου, αἴτιον δὲ τῷ ἀποβεβηκότων κύ-
μασιν γεγονέναι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τῇ
σφαγῆτος ἐκδοῦναι. κουαδράτος δὲ τότε μὲν ἑκα-
τέρους ὑφορᾶσθαι φήσας, ἐπειδὴν εἰς τοὺς τόπους
παραγένηται, διερευνήσειν ἕκαστα. αὖθις δὲ περελ-
θὼν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ κουμάνου ζωγρηθέν-
τας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν τε εἰς λύδδαν πα-
ραγενόμενον πόλιν, ἐπήκουσε τῷ σαμαρέων, καὶ κα-
τηγορημένων ὀκτὼ καὶ δέκα τῷ ἰουδαίων, οἷς ἐπέ-
πυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, τελέως διεχείρισατο.
δύο δὲ ἑτέρους τῷ δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχι-
ρεῖς ἰωνάθου, καὶ ἀνανίου, τούτου τοῦ παῖδα ἀνά-
νου, καὶ τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀπέπεμ-
ψεν ὅτι κἀκείνοις ὁμοίως δὲ καὶ σαμαρέων τοὺς ὑπ-
φανεστάτους. παρήγγελε δὲ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλερι
τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ὅτι ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ
λόγον ὑπὲρ τῷ γεγενημένων. ταῦτα διαπραξάμενος
ἀπὸ λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ καταλα-
βὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῷ ἀζύμων ἑορτὴν ἀθο-
ρύβως, εἰς ἀπόχειαν ἐπανῆκε. κῆ δὲ τὴν ῥώμην καὶ
σαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρὼν δὲ
καὶ ἀγρίππας ἐκδύμως ὑπαγωνιζόμενος ἰουδαί-
ων, ἐφείδη καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῷ δυνατῷ παρέ-
σαντο, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦ, τρεῖς ἀνελεῖν
προστάξε τοὺς δυνατωτάτους, κόμανον δὲ φυ-
γαδεῦσαι, κέλερα δὲ δεσμώτην ἀπέπεμψας εἰς ἱε-
ροσόλυμα, φραδοθῆναι ἰουδαίοις πρὸς αἰκίαν ἐ-
κέλευσε, καὶ περιφέρονται τὴν πόλιν, οὕτω τὴν κε-
φαλὴν ἀποκοπῆναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ἔπι-
τροπον, φήλικα τὸν παλλαντος ἀδελφὸν ἐπέμπε,

duce, nec quicquam principum suorum retinenti acquiescentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiscuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperâtes, vicos etiã inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebastenorum, vt auxilio his qui vastabantur esset: sicque eorum multos, qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aspersis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hierosolymæ perniciem Romanos commouerent: miserererentur autem patriæ suæ atque templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in discrimen adducerent, neque ob vnius Galilęi vindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudæi, à negotio recesserunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut ferè soler insolentia crescere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes. Præsto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum præbuisse Cumanum, qui inter principia autores cædis noluisset vlcisci. Tunc Quadratus vtramque partem interim distulit, dicens se cùm ad ipsas regiones veniisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps verò progressus Cæsaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem sustulit. Inde cùm Lyddam veniisset, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúsque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autem & Samaritarum nobilissimos quosque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare redditurus Claudio rationem pro his quæ in regione gesserant. His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multi potentium aderãt) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorũ nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad suppliciũ tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionum opera scenámque peruenerit, quoniã scio esse narratione molestũ, silétio præterire melius puto.

A ἢ τὴν γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ἐκεῖνος δὲ τὴν χαλκίδος, ἀφελόμενος εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππου γαυλανίτιν τραχῶνα. αὐτὴ δὲ ἦν βαταναία τε τραχωνίτις τε γαυλανίτις. περσεύθη δὲ καὶ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν ἡγεμονίαν ἔτεσι ξισὶ καὶ δέκα, μησὶ δὲ ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν ταῖς ἀγριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις, ὑπὲρ κληρονομίας τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τῆς πρώτης γυναικός, καὶ ὀκταυίαν θυγατέρα τὴν ὑπ' αὐτῷ ζευχθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ ταύτης ἀντωνία.

Ὅσα μὲν δὴ νέρων δι' ὑπερβολὴν δαιμονίας τε καὶ ἀμετρίας καὶ πλούτου διαφερώνησε ἐξύβρισεν εἰς τὸ τύχην, ἢ τίνα τρόπον τόν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τὸ ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνικὸν, καὶ θέατρον, ἐπειδὴ δι' ὄχλου πᾶσιν ὀφθῆναι ἐφίεται, ῥέψομαι γὰρ ὅτι τοῖς ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν ἡγούμενα. τὰ μὲν οὖν μικρὰν ἀφιμοίαν, δίδωσι μὲν βασιλεύειν ἀγρίππα τῆς ἡρώδου. τῆς γὰρ ἀγρίππα βασιλείας, πάσαρας πόλις περσίδιον σὺν ταῖς τοπαρχίαις, ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα τῆς περαίας, ταριχαίας δὲ καὶ τιβεριάδα τῆς γαλιλαίας. εἰς δὲ τὸν λοιπὸν ἰουδαίαν, φήλικα κατέπεμψεν ὕστερον. ἔθετο τὸν ἀρχελάου ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὸν χώραν δηωσάμενον, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀπέπεμψεν εἰς ῥώμην. τῶν δὲ ἀναστρεφθέντων ὑπ' αὐτοῦ λῃστῶν, καὶ τῶν ὅτι κοινωνίᾳ φωραθέντων οὐκ ἐπόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν. Κεφ. κγ.

Cap. XII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. *Ant. li. 20. cap. 11.*

COnuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum populariumque, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autè regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus sollennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & ars quædã latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nã in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Cõtra quos

B

C

D

E

F

G

Κεφ. κγ.

ΚΑ ταράσσεις δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλέμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀθρόους. μάλιστα γὰρ ἐν ἑορτῆς, μισούμενοι τρὸς πλήθει, καὶ τὰς ἐσθήσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις σύριον τοὺς διαφόρους, ἔπειτα πεσόντων, μέρος ἐγίνοντο τῆς ἐπαναστατούντων οἱ πρωτοδικῶται, διὸ καὶ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀδιάρετοι. πρῶτος μὲν οὖν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μεθ' ὃν καθ' ἡμέραν ἀπηγριοῦτο πολλοί, καὶ τὴν συμφορὰν ὁ φόβος ἦν χαλεπώτερος, ἑκάστου καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τὸν θάνατον προσδοκῶντος. προεσκοπεῖτο γὰρ πρόρρωθεν τοὺς διαφόρους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις προσιοῦσιν ἔπιστις ἦν, ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑποψίαις, καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀπηγριοῦτο. τοτὲ τὴν βουλὴν διαλύοντων τὸ τάχος ἦν, καὶ τὸ λαθεῖν ἡ τύχη. συνέπιπτε δὲ πρὸς τούτοις ἕτερον πονηρὸν, χειρὸν μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἦττον τὴν σφαγέων, τὴν δαιμονίαν τὴν πόλεως ἐμίαινε. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ἀπατεῶνες, προφάσματα θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαιμονᾶν τὸ πλῆθος ἀπέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τοῦ θεοῦ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅθεν τούτους ὁ φῆλιξ,

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἐπισταίσεως δεῖ καταβολὴ, πέμ- A Felix (videbantur quippe semina defectionis
ψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem
μείζονι δὲ ταύτης πληγῇ Ἰουδαίους ἐπάκωσεν, ὁ αἰ- plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseu-
γύπτιος ψευδοπροφήτης. θαυμαζόμενος γὰρ εἰς τὴν dopropheta. Adueniens quippe in prouin-
χώραν, αἴθεσπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ὑπὸθεὶς ciam, magus cùm esset, prophetæ opinionem
αὐτῷ, σὺν ἑξισμυρίοις μὲν ἀθροίζει τοὺς ἠπατημέ- sibi arrogans, triginta fermè millia hominum
νους. προαγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν congregauit, quos vana seductione deceperat.
καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς Ἱεροσόλυμα Et circumducens eos de solitudine in mon-
παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊ- tem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hieroſoly-
κῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς B mam nitebatur ascendere: depulſóque Roma-
συνειληφόσιν ὁρμαφόροις. φθάσας ὁ αὐτὸς τὴν ὁρμὴν norum præsidio, in populares exercere domi-
φῆλιξ, ὑπαντιάσας μὲν τοῖς ῥωμαϊκοῖς ὁπλίτοις, καὶ nationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad
πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὥς τε συμβο- id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius im-
λῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, petum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis
διαφθαρέντας δὲ πλείους τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multi-
πλῆθος συνεδιώχθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἕκαστον ἁρπαγὴν tudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius
ἔσεσθαι. κατεσκληκόσι δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦν- quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui
τι σώματι, πάλιν ἕτερα μέρη ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ C cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis
γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπό- traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regio-
στασιν ἐκάλουν, καὶ θεοὺς ἐλευθερίαν παρακελεύοντο, nes proprias dispersa est. Compressis verò his
θάνατον ἀπειλοῦντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ ῥωμαίων etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars
ἡγεμονίᾳ, καὶ θεοὺς βίαν ἀφαιρεθήσεσθαι λέγοντες, altera tumescebat. Magi enim quidam & latro-
τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν θεραπεύοντας. μειζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν καὶ λῃστὰς, διήρπαζόν τε τὰς nes collecti, multis afflictionem inducebant:
τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀπῆγον, καὶ τὰς & quasi ad libertatem vocabant mortem aper-
κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὥς τε ἡ ὑπονοίας αὐτῶν, πᾶ- tissimam comminantes his, qui Romanorum
σαν τὴν Ἰουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ δὴ καὶ μᾶλλον ὁ D principatui obedire voluissent: vt vel reluctan-
πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀπερρίπιζετο. ἕτερα δὲ ταραχὴ tes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem
συνίσταται περὶ Καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων diripiebant quorumque potentium domos,
Ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ Σύρους στασιάσαντων. οἱ eósque insuper trucidabant: inflammabant et-
μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, Ἰουδαῖον iam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iu-
γεγονέναι τὸν κτίσαντα αὐτὴν λέγοντες, ὃν δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν προ- dæa protinus impleretur. Et hoc quidem bel-
σπολοῦνται Ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν lum indies ingrauescebat. Alter autem tu-
ἑλλήνων ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς E multus ortus est circa Cæsaream, inter Iu-
ἐγκαθιδρύσαι, Ἰουδαίοις αὐτὴν ἀναθέντα. ἀλλὰ dæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, &
ταῦτα μὲν ἡμφισβήτουν ἑκάτεροι. πρόεισι δὲ καὶ τοῖς Syros, seditione commota. Hi siquidem po- Ant. li. 20. cap. 11.
τὸ φιλότεκνον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι stulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum e-
παρ' ἀμφοῖν προερεθισθέντες ὑπὲρ μάχης. οὔτε γὰρ Ἰουδαίων ius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex
οἱ γεραιοὶ τοὺς ἰδίους σπασμοὺς κατέχειν, οἷοί τε ἦσαν, Herodes. Æmuli verò conditorem quidem
καὶ τοῖς ἕλλησιν αἰσχρὸν ἐδόκει Ἰουδαίων ἡττᾶσθαι. confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem
προσῆγον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλ- F fuisse gentilium vindicabant. Neque enim
κῇ. τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ μὲν τῆς στρατιωτικῆς ἀμυνῆ. illic statuas & fana potuisse constitui, si ad
τὸ δὲ πλέον ῥωμαίους ἐκ σπανίου δυνάμεως ἐκ συρίας εἶδε Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob
κατειλεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς ἦσαν εἰς τὰς has ergo causas inter se populus vterque iur-
βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φρουρὰς ἦν ἀνα- gabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces
στέλλειν τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρω- quique partis alterutræ prosiliebant. Neque
θεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐπόλαζον μάστιξι καὶ δεσ- enim Iudæorum seniores cohibere tumultus
μοῖς. οὐ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum
τοῖς καταλοιπομένοις ἀκοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλ- videbatur, Iudæis inferiores videri. Præsta-
λον παρωξύνοντο πρὸς τὸν πόλεμον. νικῶντες δέ ποτε bant autem hi quidem diuitiis & corporum
τοὺς Ἰουδαίους, παρελθόντες εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ φῆλιξ, viribus. Græci verò auxilio militum: magna
μὴ ἀπειλῆς ἐπέλθοντι ἀναχωρεῖν τῶν δὲ μὴ πειθο- siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò
μένων, ὑπεπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνούς, fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxi-
ὧν διαπαγεῖσαι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. ἐμούσης liandum parati erant Syris. Præfecti autem
δὲ τῆς στάσεως, ὑπολίπας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρί- militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vl-
μους, ἔπεμψε πρεσβεύσοντας ὑπὲρ τούτων, ἀγαλεξομένους ciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia
πρὸς τὸν Νέρωνα. comprehensorum, impedimentum aut timo-
rem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in
seditionis irritabantur augmentum. Tunc de-
mum Felix minaci edicto præcepit contumaces
quosque vrbe discedere: non parentium autem
immissis militibus interfecit non paucos, quo-
rum etiam bona direpta sunt. Manente autem
seditione, nobiles vtriusque partis electos, le-
gatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII. De præſidibus Iudææ Albino & Floro. *Ant.li.20. cap.15.*

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille prætereierit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo ampliùs offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis ipferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad extetnas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

Ιαδὶξ ἄμβυος δὲ ὧδε τούτου τὴν ὀπτὸν φῆσος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπιξηλῶ. τῷ γοῦν λῃστῶν συνλαβὲ τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν οὐκ ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ κῆς φῆσον ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν ζόπον ἐξηνάσατο τῷ θεαγμάτων. οὐκ ἦν δὲ λῶ τινα κακουργίας ἰδέαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς θεάμασιν ἐκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἐκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει τὰς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ λῃστείας διαδεδωκότας ὑπὸ παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῷ θεστέρων ὀπτόπων, ἀπελύτρου τοῖς συγγυέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατελείπετο. τὼνικαῦτα καὶ τῷ νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρρησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ ἀλβῖνον θεσπελάμβανον, ὡς τὸ τὰ σταδάζειν αὐτοῖς παρέχῃ ἄδειαν. τὸ δημοτικοῦ δὲ τὸ μὴ χαῖρον πονηρίᾳ θεὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῷ πονηρῷ, ἴδιον ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχληστὴς ἢ τύραννος θεραπεύων ἐν τῷ λόχου. τοῖς δορυφορεῦσι δὲ, θεὸς ἁρπαγὰς τῷ μείζων κατεχρῶντο. συνέβαινε δὲ, τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἁπλῶς ᾖ, δίκει τὸ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὸν ἄξιον κολάσεως. καὶ ὅλου ᾖ ἡ μὲν παῤῥησία πάντων θρασυκόπτο, τυραννὶς δὲ λῶ ὅλῳ πλειόνων, καὶ τὰ ἀπέρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μετὰ τὸν ἐλθὼν γέστιος φλῶρος, ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μὴ ὑποστολῆς σκακούργησε. γέστιος δὲ τὰς ἐς τὸ ἔθνος ἀδικομίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὑπὸ τιμωρίᾳ κατακείτων πομφθεὶς δήμῳ, οὔτε ἁρπαγῆς τινὰ τρόπον, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. λῶ δὲ ἐν τοῖς ἐλαυνοῖς, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰσχροῖς, αἰδεστατος. οὔτε δὲ πλέω τῆς ἀπιστίας τῆς ἀληθείας κατέχειν, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν ὁλιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ᾧ τὸ μὴ κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δὲ ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυττε διὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῷ λαφύρου. ὅλῃ γοῦν τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς παρχίας, καὶ πολλοὺς τῷ πατρίων ἰδρῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος λῖ θεσπλεύσας τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ ὡρισβδύσαθαί τις θεὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κῆς τῷ φλώρου. θεσχηνώδημον δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῷ ἀζύμων ἑορτῆς ἐνστάσης, θεῖται ὁ δῆμος οὐκ ἐλάττοις τεσσαράκοσίων μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τῦ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκκαθάραι. ὁ δὲ παρὼν, καὶ τῷ κεῖσε παρεισὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅθεν μὲν κέστιος γάλλος τὸν ὁρμὸν τῦ πλήθους κατασείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς θεὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλῶρον κατασυδάσοις μᾶζον ὑπόφυλον, ὑπέστρεφεν εἰς αὖ-

Ant.li.20. cap.1.

Act. Ier. 21. 9.

Ier. 38. 2.

Ier. 21. 9.

Ier. 38. 2.

εἰς ἀντιόχειαν. προέπεμπε δὲ αὐτὸν μέχρι καισαρείας φλῶρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει δυμαίνεσθαι δοκοῦντα. ὑπελάμβανεν. εἰρήνης μὲν γὰρ ὄντος, κατηγόρους ἔξειν ἔφη τοὺς καισαρεῖς ἰουδαίους. προσεδόκα. προσλογιζόμενος δὲ ὁπόσαν αὐτῶν, τῇ μείζονι κακίᾳ πρὸς ἀντάσειν τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ὑπὸ τῆς μετριωτέρου. ὁ μὲν οὖν ὡς ἀν ἐπορρᾳθύμει τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

Κεφ. κε.

ΕΝ ᾧ τούτῳ καὶ οἱ καισαρέων ἔλλινες, νικήσαντες πρὸς νέρωνι τὴν πόλεως ἀρχήν, τὰ κρείσσονος ἐκομισαν γράμματα, καὶ προσελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει νέρωνος ἡγεμονίας, ἐπὶ πεντεκαιδεκάτῳ δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. προὸς δὲ τὸ μέγεθος τῆς ἐξ αὐτοῦ συμφορᾶς, οὐκ ἀξίαν ἔχειν προφασιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες πρὸ χωρίου, οὐ διατοῦτο μὲν τὴν ἔλλιν καισαρεῖς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεβούλευσαν, πολλὰ πλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ὑπερορῶν τὰς δεήσεις, προὸς ἐπήρειαν ἔτι καὶ προσωκοδόμει τὸ χωρίον ἐπένδων, ἐργαστήρια κατασκευάζόμενος, στενὴν δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν παρόδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῆς νέων προσπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τούτοις εἶργε τῆς βίας φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῆς ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου τάλαντοις ὀκτὼ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ προὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν, ἔξεστι τῆς καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὴν σάσιν αὐτοῦσιον, ὥσπερ ἄδειαν προσαγαγὼν ἰουδαίοις τοῦ μάχεσθαι. τῆς δὲ ὑποῦσης ἡμέρας ἑβδομάδος οὔσης, τῆς ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, σασιασὴς τὶς καισαρεὺς γάσραν καταστρέψας, καὶ πρὸ τὴν εἴσοδον αὐτῶν θύσμους, ἱπποθυσίας. τοῦτο τοῖς ἰουδαίοις αἰσχύνης παροξύνειν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένου τοῦ χωρίου. τὸ μὲν οὖν δυσταθὲς καὶ πρᾶον, ὑπὸ τοὺς ἡγεμονας καταφοβοῦντο πάλιν ὤρετο χείλωνα. τὸ σασιαστὴς δὲ καὶ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο προὸς μάχην. προδασκυσμένοι δὲ εἰσήκεσαν οἱ τῶν καισαρέων σασιασταί. ἦν γὰρ ὑπόθυσαν τὰ προπεμφθέντα ἐκ σωστράτου, καὶ ταχέως ἐλήφθη ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ ἰούκουνδος ὁ ἱππαρχὴς, τὴν τε γάσραν αἱρεῖ καὶ καταπαύειν ἐπιχειρεῖ τὸν σάσιν. πεπλωμένου δὲ αὐτοῦ τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς ναρβατα. χώρα τὶς αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα προὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπεδύροντο περὶ τῆς πεπραγμένων, καὶ δωρεὰν ἱκέτευον, αὐθημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῆς ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ἀπειλῶν ὡς περὶ τοῦ τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. προὸς τοῦτο τῆς ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἔτι μέντοι, καὶ τοὺς

A Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumpereretur imperio, sedulò

B indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsariēses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

Cap XIIII. De Floro sæuiente in Iudæos. Cæsarienses & Hierosolymitas. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur,

C multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habẽtes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, in-

D lectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittẽs se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venítque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud

E iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui

F pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violẽtia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, dirẽpta à Cæsa-

G rea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebastẽ ad Florũ venerũt, de his quę acciderãt cõquerentes, & vt auxilio esset rogabãt, quãuis reuerẽter, tamẽ eum & de octo talẽtis admonẽtes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanas grauissima indignatio nascebatur: verũtamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc A operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum; vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine B poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur; ac timore & minis C vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta ieciſſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animique conſtantis, etiam in præſentem effundere cõtumelias: nec ſolùm D in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum Capitone venerãt, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderẽt. Diſcedẽtes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxêre noctem. Florus autẽ tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſq; ſacer- E dotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ ſuſclamaſſent, protinus dederẽt: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandũ. Ad hæc reſpõdent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferẽdam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile F eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirũ pœniteat, & præ timore ad negandũ ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gẽtis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquẽtibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſu- G periori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ φλῶρος ὥσπερ ἐρῳδιὸς ἁρπαλέας, ἐκκαίζει τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας δὴ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἀξαίρει τὶ πλέον ἢ ἑπτὰ καὶ δέκα τάλαντα σκηψάμενος ἐκ τοῦ καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' αὐθέως εἶχε τὸ δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς ἐχρῶντο ἀοικίοις, καὶ τὸ καίσαρος ἀνεκάλουν ὄνομα, καὶ τὸ φλώρου τυραννίδος ἤδη δεῖν σφᾶς ἐκπέφευγον. εἶτοι ὑπὸ τῶν τοῦ ἱεροσολύμων λοιδορίας αἰσχίστους εἰς τὸ φλῶρον ἐκπεφέρεσθαι, καὶ κατ' ὀλίγον ὀνειδίζοντες ἐπῆγεν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ ταλαιπώρῳ. τούτοις δὲ οὐκ ἐνέβαπτε τὸ φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον χρημάτων ἐσπουδάζετο θεσσωρίσθη. δέον γὰρ εἰς καισάρειαν ἤδη σβέσαι τὸ πολέμιον πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ ταραχῆς αἰτίων τοὺς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ στρατιᾶς ἱππικῆς καὶ πεζικῆς, ὅτι ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῷ δίκῃ καὶ τὰ ἀφλῶς θεῖδήσῃ τὴν πόλιν. ὁ δὲ δῆμος θεσδυσωπήσας τὸ ὁρμὴν αὐτὸ βελόμενος, ὑπαντᾷ τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸ φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεται παρεσκεύαστο. κἀκεῖνος θεσπέμψας σὺν ἱππεῦσιν πεντήκοντα κατὰ τὸν ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ θεοὺς ὧν ὕστερος ἐλοιδόρησαν αἰσχρὰς, εἰρωνεύεσθαι τὰς νῦν φιλοφροσύνας. δεῖν γὰρ αὐτοὺς εἴπερ ἐλεύθεροι εἰσὶ καὶ παῤῥησιάζεσθαι, σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελευθέρους. ὅτε καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ θεῖ καπήλους ἱππεῖον εἰς μέσους θεφορμῶν, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀσπάσασθαι τὸ φλῶρον, καὶ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πρόθυμον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετ' ὀλίγου καὶ ἀπροθύμου διενυκτέρευσαν. φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραίᾳ βῆμα θεὸ αὐτοῦ θέλων καθέζεται, καὶ θεσσυνεδρίους οἵ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό, τε γνωσιμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέσησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος ἀδικεῖσθαι τοὺς δεκαλούσθη τὰ ἀμύνης, εἰ μὴ θεσσάρειον τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸ μὲν δῆμον ἀπόφασιν εἰρηνικὴ φερούντα, τοῖς δὲ φιλοφρονεῖσθαι ἠξίουν συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναί τινας θερασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἀφρονας. ἀμήχανον δὲ τῷ ἡμαρτηκότων τὸ διάκρισιν ἠρεῖσθαι. ἑκάστῳ μετανοοῦντος τὸ, ἃ δι' ἃ δίδοικεν ἀρνεῖσθαι. δεῖν οὖν τὸν ἐκεῖνον θεσποῦν τὸ καὶ τὸ ἔθνος εἰρήνην, καὶ βουλεύεσθαι ῥωμαίοις θεισώζειν τὴν πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαλυπάτους, συλλαμβάνειν καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν θεσσῶν. θεὸς ζοῦτα μᾶλλον παροξύνοις, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τὴν τὰ ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ δὴ θυμῷ καρδίας θεσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν ἐδακέλευσαν, οὐ μόνον ἐφ' οὓς ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες ταῖς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐκ τῆς ἐνωπῶν, καὶ φόνος τῆς καταλαμβανομένων, ζόπος τὸ ἁρπαγῆς οὐδὲν παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῆς μοζίων συλλαμβάνοντες, δὴ τὸν

φλῶρον

φλῶρον ἦγον, οὐ μάστιξι προσκισσύμενος, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (ἀδὲ γὰρ νηπίων ἀπέσχοντο) ὡς εἰς χιλίους καὶ ἑξακοσίους συνήχθη. βαρυτέραν δὲ ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῆς ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐπόλιησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσπλώσας; ὧν εἰ καὶ τὸ γένος ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

A Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen
B Romana dignitas erat.

Κεφ. κς. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν παραγενόμενος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ συνηθὴς πεπιστευμένῳ τὴν αἴγυπτον ὑπὸ νέρωνος, καὶ παυφθέντι δίκην. τὴν γὰρ ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῖναι ἐν ἱεροσολύμοις; ἣ τὴν ὠμηνίαν τῆς στρατιᾶς ὑποθεωμένην, δεινὸν εἰσῆει πάθος, καὶ πολλάκις τὰς τε ἱππαρχίας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τὴν φόνου. καὶ ὁ μὲν ἔτι εἰς τὸ πλῆθος τῆς ἀναιρουμένων, ἔτε εἰς τὴν ὑβρίσειαν τῆς γυναικὸς, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐπὶ τῇ ἁρπαγῇ ὑποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δὲ ὁρμὴ τῆς στρατιᾶς ἐλύσησε καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ἡ μόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοὺς ἁλισκομένους καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὸν βασιλικὸν αὐλῶνα ἔσχεν. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιᾶς ἔφοδον. ἐπεδήμει γὰρ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, δι' ὅλου ἑστηκυῖα τοῦ θεοῦ. τοῖς γὰρ ἐν νόσῳ κατατεινομένοις, ἢ τισιν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος ἦν ἐπὶ ἑβδομήκοντα ἡμέρας, ἧς κατέδησεν μέλλοιεν θυσίας, οἴνου τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα βερνίκη, γυμνόπους τε πρὸ τοῦ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τοῦτο μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτοῦ, τὸν ὑπὲρ τοῦ ζῆν κίνδυνον ὑπέρεσχεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ μέσους ἀρτεμισίου σεβαστοῦ. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τὸ μὲν πλῆθος ἐκαταπαύσαντο, εἰς τὴν ἄνω συνέῤῥυσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ὀξυφώνοις ὑπὲρ τοῦ ἀπολωλότων ἐβόων. τὸ πλέον δὲ ἦσαν εἰς τοὺς φλῶρον δεδιφθονοι φωναί. πρὸς δὲ δεισαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιερρήξαντο, καὶ προσπίπτοντες ἕκαστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς αὐτοκράτορα τὸν φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείσθη δὲ τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῶν δεομένων, καὶ ἐλπίδι τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς προσομόσαι.

C Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique
D irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conue-
E niens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum
F mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohor-
G tes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante grauem incommodũ cohortes solenniter salutarẽt.

Κεφ. κζ. Ὁ δὲ σεβαδίσης τῆς παρουσίης ἤχθετο, καὶ πάλιν αὐτοῦ ἀνάψαι πρηγματευόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσαι, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας ἀνιοῦσι στρατιώταις. παρεγγυῶν δὲ δύο ἀπεστραγμένη δὲ ἔτι συγκαλουμένων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεκέλευσε τοῖς τοῦ στειρῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοῖς, μήτε ἀσπάσασθαι τοὺς ἰουδαίους, κἂν πρὸ αὐτοῦ φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. εἰ δὲ ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ πλήθους συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ ἀνιόντος πάθους, τὰς ἀσπάσεις δέξιοῦσθαι.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum do. Floti.

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodéque corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante grauem incommodũ cohortes solenniter salutarẽt.

His horrationibus seditiosi quiq; abnuebãt, & ob interfectorũ doloré reliqua multitudo iũgebatur audacibus. Tũc verò omnes sacerdotes omnésq; leuitæ sacra vasa proferẽtes ornatũq; templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit,

A τούτοις τὸ στασιῶδες ἠπειθῆ, καὶ δῆλόν τις ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρριπτε πρὸς τοὺς θρασυτέρους. εἶθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προπίπτοντες, κατεντυγχάνουν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων Ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν κατακεκονιμένους μὲν τὰς κεφαλὰς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μή τι δι' ὀλιγωρίαν πλημμελείας, προέσθαι τὴν πατρίδα τοῖς βλαβερωτάτοις παρθῆσαι. τίνα γὰρ ἢ σπανιώτατα φέρειν ἀφέλειαν τὸν ἀπὸ Ἰουδαίων ἀσπασμόν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νῦν προελθεῖν. εἰ δὲ δὴ δίκαιόν ἐστι τοῖς προσιοῦσιν ὡς ἔθος, φλόρου μὲν ἀποκοπῆσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κέρδος δὲ αὐτοῖς τὴν παῤῥησίαν, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ προεῖσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, δῆμον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον, σωφρονίζειν καὶ κοινοὺς συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀτασίας εἶναι. τούτοις μειλιττόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπειλαῖς, οὓς δὲ αἰδοῖ κατίσειλαν. ἐφεστῶτα δ' ἐξηγούμενοι, μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς

B

C

D σπαθίταις ὑπωλίτῶν, καὶ πλησίον ἡγούμενοι ἤπασαντο. τῷ δὲ κηδὲν ἀπεναντίον, οἱ στασιασταὶ φλόρου κατιδόντες. τοῦτο δὲ λῷστον σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ σπαθῆται, προεχώρουν αὐτοῖς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς κατεδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δ' ἀνὸς ἦν πρὸς τὰς πύλας ὠθισμός. ἐν φθόνῳ ἑκάστου ἀποδιδόντος, βεβαιοτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν

E ἐγίνετο, τῷ δὲ σφαλερῶν ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ κλωμένοι πλήθει τῷ βαρύντων ἀφαίρουν, κἀ δὴ πρὸς ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνεπίπτον δὲ κἀ σπαθῶν) πάντες αἰεὶ δ' ἐπὶ τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ δὴ δ' βεζεθὰ καλουμένης, ἀνάθεν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρῆσαν κατασχεῖν τὸ ἱερὸν καὶ τὰς ἀντωνίας. ὧν καὶ φλάρος ἐφιέμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς αὐτ' αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠπειγέτο. δὴ μέρτοι γε μὲν τῆς βλητοῦς. ὁ δὲ δῆμος αὖθις βλασφεὶς, εἶργε τὸν ὁρμῶν, καὶ δρασάντες βλὰ τῷ τειχῶν, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, καὶ δρακόντας τὸ δὲ στενωπὸν ἐμφράξαι πλῆθος ἀθυμήσαντες, αἰχμάζουσιν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ στασιασταὶ δύσαντες μὲν πύλην ἐπιπλεῖν ὁ φλάρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ δρᾶ τῆς ἀντωνίας, ἀναβαίνουσι δ' ἄνθρωπος τοὺς στενοχεῖς σοὰς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτ' ἔψυξε τὸν φλόρου πλεονεξίαν. τῷ γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ δρᾶ τοῦτο παριδεῖν βλιθυμῶν εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπῤῥάγησαν αἱ σοαὶ,

F

G

τὴν

τὴν ὁρμὴν ἀνέξαπτον καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τῶν ἀρχιερέων καὶ τὴν βουλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φεύγειν δὲ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι τὴν πάντα μὲν ἀσφαλείας ἕνεκα τὸν μηδὲν νεωτερεῖσθαι ὑποχωροῦντων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μὲν τοι τὴν μαχεσαμένην. πρὸς γὰρ ταύτην ἀπεχθὴς, δι' ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλὰ ξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίουν καὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν.

A ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

B

Κεφ. κη. ΕΤέραν δὲ ἐπιβολὴν τῷ πολέμῳ ποιούμενος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ὑπόστασιν καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης αὐτοῖς αἰτίους, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν, οὐ μὴν ἐθ' οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη πρὸς κεστίῳ περὶ ὧν φλώρος εἰς τὴν πόλιν παρῳκήκεσαν, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν αἰσχύνοις, μὴ ἠγνοήκειν ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, κέστιον μετὰ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ πιμπρησόμενον τὴν ὑπόστασιν εἰ γένοιτο, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα ἰουδαίους, ἢ συμμίξοντας. αὐτῷ δὲ περπέμψαι τινὰ τῶν ἑταίρων τὴν κατασκεψόμενον τὰ πρόσφατα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πίστως ἀγγελοῦντα. πέμπει δὴ οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολιτανὸν, ὃς ὑπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποσπάσαντι πρότυχὼν ἀρχιπείρατα τῷ βασιλεῖ καὶ ἰαμνίας, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. εἶτα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιουμένη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπεδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν φλώρου διεξῆσαν ὠμότητα. πρὸς ἣν ἠγανάκτει μὲν ἀρχίππας. στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς οὐδὲν ἧλθεν ἰουδαίους μετάφερε, παπεινοῦν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τὰ παθεῖν, τῆς ἀμυνῆς ὑποζέπων. οἱ μὲν οὖν ὡς αὐτὸν ἦσαν ἔκκειμενοι, καὶ δι' αὐτῶν κτήσεις ὑπεθυμοῦντες εἰρήνην, συνίεσαν δυνοϊκὴν τὴν ὑπόπληξιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, ὑπὲρ ἑξήκοντα σταδίους, ἐδεξιοῦτο τὸν ἀρχίππαν, καὶ τὸν νεαπολιτανόν. ἐκάκυον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες περιθέουσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς ἐξαπόλλυτο. τῷ τε νεαπολιτανῷ κατιδόντι ὅσα πάσχοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τήν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ πανερημίας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀρχίππαν πείθουσι τὸν νεαπολιτανὸν σὺν αὐτῷ θεάσοντα περιελθεῖν μέχρι τοῦ σιλωᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ. δι' ὑποβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς φρονήσεως αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. εἶτα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τῶν πρὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος, καὶ τὸ θεοῦ προσκυνήσας ὅσον ἐξῆν τὰ ἅγια, πρὸς κέστιον ἐπανῆκεν. τὸ δὲ πλῆθος

Cap. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendū Romanis hortantis.

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos corúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa lamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm poruerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videréntque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippā suasēre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parēre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiā ad conseruationē pacis hortatus, adorauit Deū eiúsque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionē: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus A petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xystο templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem synceriſſimámque partem pacem velle C seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum D improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui E quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersùm rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum considerandа sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quaG dam verecundia nocebant, palàm vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersum quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

τῷ Ἰουδαίων, ὅπῃ τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ξαπόμενον, πρέσβεις καὶ φλῶρον πέμπειν ἠξίουν πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας δόξαι τοσούτῳ φόνῳ, καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξαν γὰρ αὐτοὺς καταρξαι τῷ ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαντο τὸ καταρξαντα. φασὶ δὲ ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες, εἰ τῳ πρεσβεία τις ἀποκωλύοι. ἀγρίππα δὲ τὸ μὲν χειροτονεῖν φλῶρον κατηγόρους, ὕβριστον ἐδόκει. τὸ πρὸς δὲ Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπηδῶντας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. προσκαλεσάμενος δὲ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ παρασπάσας μετὰ τῆς ἀδελφῆς βερνίκης, ὅπῃ τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἐώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δῆμον τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον, εἰρήνην ἄγειν προθυμουμένους, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρρησα. περιττὸς γὰρ ὑμῖν τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῷ ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δὲ πολλὰ μὲν ἡλικία τῷ ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, πολλοὺς δὲ ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, ἑτέρους δὲ πλεονεξία τις παροξύνει, καὶ τὸ κέρδος τῷ ἀθυμοτέρων ἐπὶ τὰ θεάματα συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἑτέρων κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ ξυναπολώνται, ἐφήμην δεῖν ὅλην τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. ξυνοίσει δέ μοι μηδεὶς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ ἀνηκέστως ὅπῃ τῳ ἀποστῆναι ὡρμημένοις, οὐδὲ καὶ μετὰ τῳ ἐμῷ ξυμφήσουσι τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ δὲ σκοπὸς ἔσται πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ ξυμπάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τὰς ἐν τῷ ὅπῃ ὁρμὰς, καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἐγκώμια ξαγωγοῦσιν. ἐγὼ δὲ πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ πόσοι ὅπῃ χειρεῖτε πολεμεῖν, φασὶν ἐγκαλῶ τῳ συμπλοκῇ τῷ ἐσφάσθαι. εἰ μὲν ἀμυνάσθαι τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύεται τῳ ἐλευθερίαν. εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, πειστέον πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετριαζόντων, αἰσχρὸν ἑμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δὲ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τῆ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις, καὶ πρᾶτά γε τὰ τῷ ὅπῃ ἐγκλήματα. θεραπεύειν δὲ οὐκ ἐρεθίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν γὰρ τῷ μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἐξονειδισμοὺς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῷ τοὺς ὀνειδιζομένους ἀπολίγητε, καὶ παροῦσα τὸ λάθρα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορθοῦσι φανερὰς οὐδὲν δι' οὗτοι τὰς πληγὰς, ἃς τὸ φέρειν ἀπαστέλλει, τὸ τῷ ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γένει ἐγκαθοπλίζει. φέρε δὴ εἰ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀνηκέστως χαλεπούς, οὕτω ῥωμαίους πάντας ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ καῖσαρ, καὶ οὓς αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἥκει τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, οὐδὲ γε

τοὺς ὑπὸ

τοὺς ὑπὸ τῶν ἀπαντόλιων οἰκοῦντας ἐπὶ δύσιν ὁρᾶν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως πάντῃ τῶν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δὲ δι' ὀλίγα πολλοῖς, καὶ δι' μικρὰς αἰτίας, τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τῷ μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπὲρ τοσούτου μέλλει δι' παντὸς, καὶ τοὺς διαδεξομένους εἰκὸς ἐλάττονας μεζιοτέρους. κινηθέντα δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δι' ἃ συμφορῶν, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μέλιον τὰ νῦν ἐλευθερίας ὑπὲρ θυμεῖν ἄνωθεν, δέον ὑπὲρ τοῦ μηδὲ ὑποβαλεῖν αὐτὸν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ πρὸς τοῦ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφιστάμενος, ἀνάδης δοῦλος ὄζει, οὐ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οἶμαι ἐχρῆν πάντα ὑπὲρ τοῦ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους ποιεῖν, ὅτε τὸν ἀρχὸν ἀπέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ δίκαιοι, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον. ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ὅτι δικαίως παρειληφότες, τοῖς πρόσθεν δὲ τὴν πρώτων ἀκουσίαν τοσοῦτον ἐλαττοῦμενοι, πρὸς ὅλην αὐδισθαι τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιωτάτοι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ὠφελόντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερήφανον ξέρξην δι' γῆς πλεύσαντα, καὶ δι' θαλάσσης οὐ βύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς εὐρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ὅλην μιᾶς νέως διώξαντες, πρὸς δὲ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, δοικεῖ τὰ ὑπὸ τῆς ἰταλίας προστάγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἱρυνήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζεσθαι φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ ὠφελοντα ἐθέλουσιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρᾶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονα ἐλπίδος πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, εἶκει. μόνοι δὲ ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις παρασκευάσεσι ὅπλοις; ποῦ μοι ὁ στόλος ὑμῶν ἁλληλούμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δὲ οἱ ταῖς ὀλιγοσπλοΐαις ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἀράβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ προσκέψεσθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μεζήσετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τὴν προσοίκων ἰθνῶν ἡττήθη πολλάκις, ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς δι' τῆς οἰκουμένης ἀήττητος; μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. οὐ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος εὐφράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τὴν προσαρκτίαν ἴστρου, ἢ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῆς ἀοικήτου ἐρυνθραίαν λιβύη, καὶ γάδειρα ὅρος ἑσπέρας, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἐτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἀνιστορήτου προστρέχον βρεττανῶν διώγκων τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

A possunt illi, quæ in Oriente geruntur, posti in Occidente conspicere. sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper, curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel
B bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quâ ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani,
C cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem,
D qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioſissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, &
E Platęas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexándro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiduciâ subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire de
F dignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expẽsis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellũ mouere. Non circumspicitis Rõmanorũ impetiũ? non metimini vestrã imbecillitatẽ? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorũ autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam
G hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq; enim sufficit eis ad Orientẽ, quidẽ totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanũ aliũ quæsierũe orbẽ, & vsq; ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitũ transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toro orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seuire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperiorémque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiúsque capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamé si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura sæpe obtinuêre quàm bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes

A πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων συνετώτεροι; πλείους τοῦ κοινωμύλου ἑστὶ πάντων; τί τὸ ἀποθοὺς ὑμᾶς καὶ ῥωμαίων ἐπαίρῃ; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷς τοῦ ὑφ' ἥλιον πάντων δι' ὑγιείαν φερνύχειν δικαιοῦντας, καὶ τοσαύτῳ πεμόμβοι χέρσαι, ἐξ ῥωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις. τοσαύτας δὲ μακεδόνες, οἱ πάλαι τε ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀπεποιοῦντο.

B τί δ' αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φερνυσᾶς σὺν φερσικοῦσιν ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δῆτα λέγω ἰωόχους τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ τὰ ἀζιοικα τὰ πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖος ἐγινώσκετο δεσπότης. νυῦ δὲ, ἑξακισχιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ πεντηράρχοις

C τῆς μαιώτιδος, τοῦ πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀχρίας εἰρωδίουσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδόκια, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑφ' ἑλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δὲ θρᾷκες, οἱ πάντε μὲν ἐξοδες, ἑπτὰ δὲ μήκει ἡμερῶν χέρσαν διειληφότες, τραχυτέρων τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθυκρυμνοῖς τοὺς ὅπλα ἐκτείνοντας ἀπακοπτούσαν, οὐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φερνυσᾶς. οἱ δὲ ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τοῦ μέχρι δαλματίας ἀποτεμνομένοις,

D τὸ δ' ἴστρῳ κατοικοῦντες, οὐ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ τοσαυτάκις φερὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλματᾶς, καὶ φερὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειροδίκας πότε συλλεξάμενοι τοῦ ἰσχνοῦ πάλιν ἀποσπᾶν, νυῦ οὐχ ὑφ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἠνυχάκασιν; ἀλλὰ καὶ ἐγώ τινας εἰς ἀπόστασιν ὤφελον ἀφορμαῖς μεγάλαις παρεξωίσειν, μάλιστα γαλάτας ἐχρῆν τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, οἷς ἀπατοῦσι

E μὲν, ταῖς ἄλπεσι, φερὸς ἕ ἀρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δὲ, τοῖς πυρρηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δὲ, φερὸς δυσμάς. ἀλλὰ καί τοι πλινθοῦται μὲν ἔρκει φερβεβλημένοι, πάντε δὲ καὶ ἑξακοσίοις πληθύνοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς οἷς αὐτοῖς εἶναι τῆς διδαιμονίας ἐπιχωρίοις ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς χρῆσθαι ἄλλῳ ἐπικλύζοντες τοῦ οἰκουμένῳ, ὑπήκοντα ῥωμαίων φερόδος ὄντες, καὶ ταμιεύόμοι παρ' αὐτῷ τοῦ οἰκείαν δι' ἀδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ δι' ἀφερνημάτων μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγνωμοσύνην, οὔτε δειλίᾳ καὶ ὀκνοῦντα ἐπὶ πόλεμον ὑφ' ἧς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆς δ' ὠνάμεως ῥωμαίων καὶ τοῦ τύχου καταπλαγέντες, ὅτι αὐτοῖς κατορθοῦ πλείονα τοῦ ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ ἑξακοσίοις φερπώταις δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ γλωρογρύσους

G χρυσὸς εἰς τὸν ὑφ' ἧς ἐλευθερίας πόλεμον ὠφέρκεσεν, οὐδὲ τοσοῦτον ὑπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης ἀφῄρηται, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, οὐδὲ γείτων ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὅπλοις ἐπάγων, ἀλλ' ὑφ' ἧς ἡμερκλείους στήλας ἐκτείνοντες τὰ ὅπλα, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν

ad di-

ὀδυσάντας τὰ πυρρίωνεῖα ὄρη, καὶ τούτοις ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φθονερὰ δὲ ἦρκεσε τῇ ἕτει δυσμάχων καὶ τοσοῦτον ἀπωκισμένων, ἓν τάγμα. τὶς ὑμῖν ἐκ ἀκοῆ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλλ' ἐμὲ μὲν καὶ μεγέθη σωμάτων, εἰδότι ὅπου πολλάκις, ἐπεὶ παντάχοῦ ῥωμαῖοι τοὺς τότων αἰχμαλώτους ἔχουσιν. ἀλλ' οὔτοι γε μὲν ἀσθενεστέρους νεμόμενοι, μείζω δὲ τῇ σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὸν μὲν τύχῃ θανάτου καταφρονοῦσαν, τοῖς δὲ θυμοῖς τῇ ἀγριωτάτην θηρίων σφοδρότητος, ῥεῦσιν τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἥττονες. τὸ δὲ ὅλον αὐτῇ ἔθνος φυγῇ διασώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τείχεσι πεποιθότες. καὶ γὰρ ὠκεανὸς περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλάττονα νῆσον οἰκοῦντας, πολεμήσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τέσσαρα δὲ τάγματα τὴν τοσαύτην νῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτῃ περιβεβλημένοι δυνάμει, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστι δὴ τῆς ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης σχήματι δουλεύουσαν τὴν ὑπὸ τῆς ἀνατολῆς διήνεμον. πάντων δὴ χρεὼν τῇ ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα σχήσειν ὑμᾶς, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοπεῖτε, οἳ τὸν μέγαν αὐχοῦντες ἀννίβαν, καὶ τὴν ὑπὸ φοινίκων διήνεμον, ὑπὸ τῶν σκιπίωνος δεξιᾶ ἔπεσον. οὔτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακώνων γένος, ἔτι μύρμηκες, τὸ μέχρι τῆς διψάδος ἐκτεταμένον φῦλον, ἐθέ αἱ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούσι σύρτεις, νασαμῶνές τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς ῥωμαίων ἀήττους ἀρετάς. τὴν δὲ ἕτέρην τῆς οἰκουμένης μοῖραν, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὀρειζομένην ἀτλαντικῷ τε πελάγει, καὶ σπήλαις θηρευτικοῖς, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῖς ἀπείροις νέμουσαν αἰθίοψιν, ἐχθρώσαντο μὲν ὅλην. χωρὶς δὲ τῇ ἐτησίων καρπῶν, οὓς μησὶν ὀκτὼ τὸν κῦ τὴν ῥώμην πλῆθος τρέφουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίοις φορολογοῦνται, καὶ τὰς χρείας τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμως τὰς εἰσφοράς, οὐδὲν τῇ ὑπαγμάτων ὥσπερ ὑμεῖς ὕβρει ἡγούμενοι, κάπερ ἑνὸς πάγματος αὐτοῖς ὠφελιμόντος, καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν ὑποδηκνύειν τὴν ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αὐτοπτῶν τῆς γνῶσις, ἥπερ ἐκτρυφωμένη μέχρις αὐτῶν, τῆς δυσδαίμονος ἀραβίας, ὅμορός τε ἔστι τῆς ἰνδικῆς, πεντήκοντα μὲν τὰς ἑπτακοσίας ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, λέγω τῇ ἀλεξάνδρειαν κατοικούντων, ὡς ἔνεστιν ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην κεφαλὴν εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν οὐκ ἀδαῆ, καίτοι πηλίκον ὑποστάσεως κέντρον ἔχουσα τὴν ἀλεξάνδρειαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, πρὸς ᾧ καὶ μεγέθους, μῆκος μέν γε αὐτῆς, ξ στάδια, εὖρος δὲ οὐκ ἔλαττον λέγα. τὰ δὲ ἐπιτάσσει παρ' ὑμῖν φόρα καθ' ἕνα μῆνα πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῇ χρημάτων ἔξωθεν,

A. Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantóque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem B maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem C quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: éstque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium consideRabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediêre Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut vos, contumelioſum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potétiam explicare Romanam? cùm eam possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cùm vsq; ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A miniſtrat. Munitur autem vndique aut incommeabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis veB ſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur ad diuinum confugiatur C auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem quemadmodũ hęc ipſa erga, ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longè inferioribus bellũ geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficillima, atque eadem tranſgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si enim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, & D ad nullum actum moueamini, facilè profectò capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri experti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem in bello legem patriam, neſcio propter quid in reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſoluatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſponte violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique E bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur, in manifeſtam vtique captiuitatem volentes pugnare proſiliũt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros coniugéſq; laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiã ſuperatorum. Bonũ eſt, ô amici, bonũ eſt, dum adhuc ſtat nauis in F portu, præcauere tempeſtatẽ futuram, & nõ eo tẽpore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, & non in exemplum aliarum gentium ſacram G hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certè omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

καὶ τοῦ-

κακοβουλίαν, πᾶσα πλησθήσεται πόλις Ἰουδαϊκοῦ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν τοῖς τὸ τοιοῦτον ἁμαρτοῦσιν. αὐτὸ δὲ μὲν ἀσεβὲς ἡγήσασθε πᾶσι τοῖς θεοῖς οὕτω φιλανθρώποις ὅπλα κινεῖν ἀδόσιον. εἰσελθέτω δὲ οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ γε μητροπόλεως ταύτης, καὶ τοῦ ἱεροῦ φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν νόμον ἑαυτοῖς μὴ τοῦ ἀγίων τηρήσατε, ἀφέξονται γὰρ οὐκ ἔτι Ῥωμαῖοι τούτων κρατήσαντες, ἂν φείσωνται θεότερον ἠκούσητε. μάρτυρομαι δὲ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς οὐδὲν τοῦ σωτηρίου ὑμῖν καθυφηκάμην. ὑμεῖς δὲ βουλεύσασθαι μὲν τὰ δέοντα, κοινῇ συμφέρει ἅπασι τοῖς εἰρήνην ἔχουσι. θεραπεύσετε δὲ τοῖς θυμοῖς, χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. οὐ γὰρ ἐβούλοντο Ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δι' ἃ παθεῖν ἔμελλον πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίπας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη Ῥωμαίοις ἤδη πολεμοῦντα δεῖν· ἔτι γὰρ τοῦ καίσαρος δεδωκότα τὸν φόρον, καὶ τὰς στοὰς ἀπεκόψατε τῆς αἰτωνίας. ἀποσκευάσασθε δ' αὖ τοῦ αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, εἰ ταύτας τε σωφρονήσετε πάλιν, καὶ τελέσετε τοῦ εἰσφορέα. οὐ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ φορολόγιον δεῖν, ἀλλὰ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

Κεφ. κθ. ΤΟιοῦτος ὁ δῆμος ἐπείσθη, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἦλθε Βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἤρξαντο τῆς τοῦ στοᾶ δομήσεως. εἰς δὲ τὰς κώμας, οἵτε ἄρχοντες, καὶ οἱ βουλευταὶ μεμιγμένοι, τοῖς φόροις συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ παραπέντε τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τὸ μὲν πολέμου τότε τοῦ ἀπεσβέσθη, οὕτω κατὰ τοῦ ἀγρίπαν. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, ἄχρις αὐτοῦ αὐτὸς πέμψῃ καῖσαρ ἡγεμόνα. θορυβηθέντες δὲ, ἐβλασφήμουν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τὸν πόλεως αὐτὸν ὠνείδιζον. ἐτόλμων δέ τινες τῶν στασιαστῶν, καὶ λίθοις ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ὁρμὴν τοῦ νεωτερίζοντων ἀκατάσχετον ὁρᾶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς θορυβηλάκιζον, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε θεῖν· φλάσκον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ὀξέως αὐτοῦ δυσωπήσῃ, τοὺς δὲ χώραν φορολογήσοντας. αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ βασίλεια. καὶ δή τινες τοῦ μᾶλιστα κινοῦντες τὸν πόλεμον συνῳδόντες, ὥρμησαν δεῖν φορολόγιόν τι καλοῦμενον μάσασθαι, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρᾳ, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους δὲ κατέσησαν ἰδίους.

Κεφ. λ. ΑΜα δὲ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοῖς κατὰ τὰ λατρείας λειτουργοῦσιν ἀπεπείθει μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, μηδὲ θυσίαν θεοῦ δέχεσθαι. τοῦτο δὲ ἦν τοῦ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τοῦτο γὰρ ἔφασαν τούτων θυσίαν καίσαρος ἀπορρίψαι, καὶ πολλὰ τῆς τε ἀρχιερέων καὶ τῆς γνωρίμων ἔθνος καλούντων, μὴ παραλιπεῖν τὸ πατρῷον ἡγεμόνων ἔθος, οὐκ ἐπείσθησαν, πολὺ μὲν τοῦ σφετέρου πλήθει πεποιθότες,

A praua consilia: vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi superfederint, considerate quàm impium sit, aduersùm tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem ùstius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorũ seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, factóique angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oporter, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multã partem eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersùm Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo constituatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquùm) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

CAP. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerũt custodes. In templo quoq; Hierosolymorũ Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes;

robur siquidem omne res nouare cupientium, A eorum voluntates iuuabat: maximè autem aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Pharisæorum nobilissimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent subiicere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum) ac B primò quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorũ ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, sempérque eorum, qui foris essent populorum munera susscepisse: & non solùm non prohibuisse aliquorũ hostias (id siquidem esse impiissimum) sed etiam eas, quæ viserentur permanerentq; C ad præsens vsque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum sinantur accedere. Et si quidem circa vnius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset ni- D mirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vide verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeãtur offerre: fiátq; verè extra principatum ciuitas, nisi celerius respiscentes reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in E medium scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia susscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eò iam processisse, vt eorum non posset authoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebãt. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. G Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuncius fuit, volénsque inflammare bellum nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtrisque parcens, scilicet deficientibus, & iis aduersũ quos bellum mouebatur, volénsq; & Romanis cõseruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas sub præfecto equitum Dario, duce verò

τῷ ἰωα;

καὶ τὸ ἀπυαγώτατον τῆς νεωτερίζόντων συμπράξαι, μᾶλλον δ' ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Συγκλύδες δὲ οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συμίσαν- Κεφ.
το, καὶ τῶ φαρισαίων οἱ γνωσιμοι, ὡς ἐπ' αἰτήσεσις ἤδη συμφοραῖς ἐβυλεύοντο περὶ τῆς ὅλων. καὶ δόξαν ὑποπτεύσθηναι τῆς στασιαστῶν λόγοις, πρὸς τὴν χαλκῆν πύλης ἀθροίζεσι τὸν δῆμον, ἥπις ἦν τὸ σύνδον ἱεροῦ τετραμμένη πρὸς ἀνατολήν ἦλθε. καὶ πρῶτον αὐτῶ πολλὰ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς ὑποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον ὑπομείνῃ τῆ παρόντι πόλεμον, ἔπειτα τῆς πρὸς φάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῆς ἀναθημάτων τῆς ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ πρὸς δεχομένους τὰς ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ μόνον ἐδέχοντο ἐκείνας θυσίας τινῶν, τὸ δὲ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ θαυμάζοντα τὸν τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα πρὸς τῷ ἱερῷ καθιδρύοντας. αὐτοὺς δ' ὑπὲρ τῶν ἱερεῖζόντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μηνὸς δυομένου τὰς ὑπὲρ ἐκείνων πόλεμον, καὶ τοσοῦτο μὲν θρησκείας ξένιον, ὃ μὴ τὸ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ μηδὲ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θύσαι τὰς ἀλλοφύλοις, οὔτε προσκυνῆσαι. κἂν μὲν ὑπὲρ ἰδιώτου τὰς σὺς τῶν εἰσφέρῃ τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὀρίζομένης ἀπανθρωπίας. θεωροῦν δὲ ὅτι ῥωμαῖοι, καὶ ὁ καῖσαρ ἐκπονδοι γίνονται. δεδικέναι μὲν τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ὑποῤῥιφάντες θυσίας, κωλυθῆσι θύειν καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν, γλύπται τε ἐκπονδος τῆς ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ὑποδέξουσι τὰς θυσίας, καὶ φρὶν ὀξελθεῖν ἐφ' οὓς ὑβρίκασι τὸν φίλιον, διορθώσονται τὸν ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῆς πάλαι ἱερεῖς, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ὑπὸ τῆς ἀλλοφύλων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσῆκε δ' οὐδεὶς τῆς νεωτερίζόντων, ἀλλ' οὐδ' προσήεσαν οἱ λειτουργοὶ, τὸν τῶ πολέμου μεταβολὴν ἐπισθυαζόμενοι. σωφρονέστερος οὖν οἱ δυνατοὶ, τὴν τε σασιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῆς οὖσαν, καὶ τῆς ὑπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ἀπόρρητους αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας. καὶ προέσθαι μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀνανίου σίμων, οἷς δὲ πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ὀνήσιμοι σαῦλος τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοσόβαρος προσήκοντες τῶ βασιλεῖ κατὰ γένος. ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀσφαλείας μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, καὶ φρὶν γένεσθαι δυσκαθαίρετον, ὀπκόψαι τὸν στάσιν. φλῶρῳ μὲν οὖν τοῦτο δεινὸν δοκοῦν, καὶ προφάσεις ἐξαπλεῖν τὸν πόλεμον, κρεῖν ἀπεκείνατο τοῖς προφερομένοις. ἀγρίππας δὲ κινδύνῳ ὀπίσης τῆς ἀφισταμένων, καὶ προσὼν οὐ ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν ἐμπόλιν, ἀλλ' οὐδὲ αὖτῶ λυσιτελήσῃ τὴν παροχὴν ὀπιτάμενος, ἔπεμψε τοὺς ἐπαμυνοντας τῶ δήμῳ χιλίους ἱππεῖς, ὠξανίτας τε, καὶ βαταναίους, καὶ ἐξαχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δὲ

τῷ ἰωακείμου φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ παν ὅσον τὸ πλῆθος εἰρήνην ἠγάπα, τὴν αὖ καταλαμβάνον) πόλιν. τῆς κάτω γὰρ τὸ σασιάζον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱερὸν. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκ βολαῖς ἀδιαλείπτως ἐκέχυτο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρωθεν τῆς κλιμάκων. ἦν δὲ ὅτε καὶ χεῖρας ἐκ χειρὸς ἐχόντες, συχνὰ δὲ καὶ ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ σασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἓω ἀγὼν τοῦ ἱεροῦ κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τοὺς μαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον σασιασταῖς, προὔχοντο οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὰς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. οὐδέτεροι δὲ τοῦ καταληφθέντος μέρους εἶκον. τῇ δὲ ἑξῆς τῆς ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε τροφὴ τοῦ πυρὸς λίποιτο, δεδραμήκει γὰρ ἀσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν διαφόροις τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν. τῷ δὲ ἀθρόοι λαθραίως εἰσρυέντες πολλοὶ τῶν σικαρίων, οὕτω γὰρ καλοῦσι τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαρραλεώτερον ἤπλουτο τῆς ὁπλίσεως. ἠτιῶντο δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἰκὸς εἶναι τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δὲ ὁπλισάμενοι, τῷ τε αἰτίῳ τοῦ ἀρχιερέως εἰκίαν, καὶ τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὅθι τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι ἀπέδοσαν τὰ συμβόλαια τῷ δεδανεικότων, καὶ τὰς εἰσφορὰς ἐκποκόψαι τῷ χρεών, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος, προσλάβωσι τῷ ὠφελησθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς δὲ πόροις ἐπαναστήσωσι τοὺς ὀπαδούς. φυλάττων δὲ τῷ πρὸς τῷ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέσεσαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ὅθι τοὺς ἐχθροὺς ἐλύγιζον. ἔνθα δὲ τῷ δωματίῳ, καὶ τῷ ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδυόντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὴν αἰωτέρω φεύγοντες αὐλήν, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ προσβάσαντες πρὸς ἀρχίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμφρονεστέροις ἀρκεσθέντες ἀπεπαύσαντο. τῇ δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ λῷου μηνὸς, ὥρμησαν ὅθι τὴν ἀντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλήν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαιρήσαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέτταρα μέρη, τῷ τειχῶν ἐπῆειρον. τῷ δὲ ἔνδον πρὸς σκληρὸν μὲν, οὐδεὶς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος τῷ ἐφεστώτων. διϊσάμενοι δὲ ὅθι τὰ θωράκια, καὶ τοῖς πύργοις, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῷ λῃστῶν ὅθι τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δὲ νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῷ μὲν σασιαστῶν ἀπαγορεύοντι τοὺς ἔνδον οἰομένων ἐνδεᾶ τροφῆς. τῷ δὲ ἔνδοθεν, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους. Κὰν τούτῳ μανάτμός τις ἰὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐν σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ὑπὸ κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίοις ὀνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσον) μὴ τὸν θεὸν,

A Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autē audacia quidē seditiosi, B belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoresque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem li- C gnorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat). aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus D irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerūt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciE uitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illj quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò F transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilęi, callidissimi il-

Κεφ. λϛ.

lius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deū subiicerentur Romanis;

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agêtes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subiicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatũ diripientes, Stratopedũ incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

CAP. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & põtificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decêre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto rota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

καὶ

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μασσάδαν. ἔνθα τὸν ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὲ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάγεται εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ὑφ' ὅμιλον ἠγεμὼν ἐστάσεως, διέταττε τὴν πολιορκίαν. ἔκπορία γὰρ ὧν ὀργάνων, καὶ φανερᾶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐχ οἷόν τε ὢν ἄνωθεν βαλλομένους, ὑπόνομον ὑπόῤῥωθεν ὑφ' ἑαυτὸν πύργων διορύξαντες, ἀνακρημνίσιν αὐτὸν ἔπειτα τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαπέντων δὲ τῶν στηριγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασείεται, τεῖχος δ' ἕτερον ἔνδοθεν αὐτομοδομημένον διέφαινε. τῷ γὰρ βεβουλεῦσθαι αὐτῶν θεραπεύομενοι, τάχα καὶ τῇ πύργου κινήσεως ὡς ὑπωρύττηται, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. θεὼμενοι δὲ τὸν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντες, καὶ κρατεῖν ἤδη πανωφλιῶν, κατάπληξις μὲν. οἱ δὲ ἔνδοθεν θεώμενοι τε τὸν μανάημον, καὶ τοὺς ἐξαίφνης τῆς στάσεως, ἔπαυσον αἰσχυνόμενοι ἐξελθεῖν θεραπεύσοντες. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὅπλοις χρωμένοις, οἱ μὲν ἐξέπεσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλαφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δέεσθαι αὐτῶν, ὃ εἰδὼς ὑπελάμβανον, τοῖς τὸ μηδὲ πιστεύειν εἰδόσιν. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς ἀλαλάζον, ἔδραμον τοὺς βασιλικοὺς εἰς φυγὴν πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὸν μαριάμμιλον. οἱ δὲ περὶ τὸν μανάημον εἰσπεσόντες ἔδραν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας εἰς ἄλλην διαφθεραν, καὶ τὰς ὑποσκιὰς διαρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἔκπαλαι μείζω ἐπεφάνθη. ἐπὶ δὲ τῷ ὑποῦσαν ἔτι ἀρχιερεῖ αἰτίαν περὶ τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς διάφορον ἀλίσκεται, καὶ περὶ τῶν λῃστῶν ἀπαρῶντας συνίζηκία τῇ ἀδελφῇ, καὶ τοὺς πύργους ὑπέχοντες οἱ σασαῖοι παρεφύλαττον, μή τις τῇ στρατιωτῇ διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάημον ὅτε τῇ ὀχυρῶν καταστροφὴ χωρίων, καὶ ὁ τῶν ἀρχιερέως αἰτίου θάνατος, ἐπίφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν δίκας τοῖς περὶ αὐτὸν πταίσαν, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δὲ οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ ῥωμαίων ἀποστάντας, δι' ἐλευθερίας πόθον καταφρονεῖσθαι ταύτῃ οἰκείῳ δήμῳ, καὶ δι' αὐτοῦ φέρειν, εἰ μὴ μηδὲν φέρειν βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῷ ταπεινότερον, εἰ δὲ καὶ δεῖ τινὰ τῷ ἕλκων ἀφηγεῖσθαι, πάντ' ἄλλον ἢ ἐκείνῳ προσήκειν, σωτηθέντων, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπιχειρῶν αὐτῷ. εὐθαρσὲς γὰρ ἀναβεβήκει προσκυνήσων, ἐνθήκη τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐν ὅπλοις ἐφελκόμενος. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ἐπὶ τὰς ὀργὰς λίθους ἁρπάσαντες, τῷ σοφιστῇ ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, ἐξαῤῥίψειν ὅλῳ τῷ στάσει. πρὸς ὀλίγον δ' οἱ περὶ τὸν μανάημον ἀπηχόντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπη τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων.

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα ἀναβάντες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου τοῦ μαναήμου κατ' γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασάδας. αὐτόν τε τὸν μαναήμον εἰς τὸν καλούμενον ὄφλαν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινὰς ἀπολαμβάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀπέκτειναν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε δεύτερον μετ' αὐτὸν τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην ἀψάλωμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης σώσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλύσαι τὸν πόλεμον σπεύδοντες, ἀλλὰ διὰ τέλους πολεμεῖν, μαναήμου αἱρηκέσαν ἀμελεῖ τῷ δήμου πολλὰ τοῖς ῥαπισταῖς ἀνειναι τῷ πολιορκίᾳ προσκαλοῦντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτ' ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν μετίλιον, δεῖσθαι γὰρ αὐτῷ τῷ ῥωμαίων ἐπάρχῳ, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἑαυτῶν μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους. τὰ δ' ὅπλα, καὶ τἄλλα λοιπὰ κτῆσιν προσδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τἄλλα ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτούς, γοργίωνά τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκαῖον, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν γλωμιμένων κατῆγε τοὺς ῥαπίστας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕτε ἐπεχείρει τὰς τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, ἕτε ὑπέφαινεν ὀκνοῦντι. ὡς δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοῖς θυρεοῖς, καὶ τοῖς ξίφεσι, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιέχοντες, ἀνῄρουν ἕτε ἀμυνομένους, ἕτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἕτως ὡμῶς ἀπεσφάγησαν ἅπαντες, πλεῖστοι μετίλιόν τε τὸν δεηθέντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσαι ὑποχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν οὐ κοῦφον. οὐ γὰρ ἀπλήστου δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἔδοξε. καὶ καταδύντες ἀνηκέστοις μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τέλει δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι περιφυλάξει, ὃ δαιμονίου τι αἰδέσιμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τέλει οὐ ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπένθουν δημοσίᾳ. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἕκαστος δὲ τῷ μείζονι ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῶν στασιαστῶν δίκας δώσων ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη περαθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ δὴ τέλει θρησκείᾳ τῷ ὁσίων, ἔργων ἔχουσιν ἀνεσθείας. τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ οὐ δαιμονίου προνοίας, ἀνῄρουν καισαρεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἅπαντας μὲν ὑπὲρ δυσμενείας. πεπωθῶσι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τέλει καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς διαφεύγοντας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὰ νεώρια.

Κεφ. λγ. Πρὸς δὲ τέλει οὐ τῆς καισαρείας πλησίον, ὅλον τὸ ἔθνος διαχεῖται, καὶ διαμελισθέντες, τάς τε κώμας τῷ σύμπαν, καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβωνίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔτι τε γαδάρων καὶ ἵππου, καὶ τῆ γαυλανίτιδι προσπεσόντες, τὰς μὲν κατασκάψαντες, τὰς δὲ ὑποφρήσαντες,

A paucique ex eis clàm in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cùm fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multísque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Abs-
B lomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleа-
C zarum, precantes, vt solam eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditio-
D sorum fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundùm pactiones omnes scuta gladiósque posuerunt, neque quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circuncisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentū autem Romanis quidem erat leue:
E ex copiis siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, vrbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas
F redditurі, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

EOdem autem die, eadémque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore super viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò cladem tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorū vicos ac finitimas ciuitates protinus vastauerunt, id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca: alia verò inflammates,

Cap. XIX. De Iudæorum maxima strage Cæsareæ & in omni Syria.

etiam in Cedasam Tyriorum & Prolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascaló: sed his quoque flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vastabant, sed etiã eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solùm ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præueniissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizãtes cogebãtur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus extetnos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui priùs fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cũ paruulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatũ. maiorum autem metus quàm quæ peracta erãt, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspicionem facientibus: diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póstque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtrũcabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfusi Iudæis,

A ἐχώρουν δὴ κἐδασαν τὴν χωρίων, καὶ πτολεμαΐδα, γάβαν τε καὶ καισάρειαν. αὐτὴν δὲ οὐδὲ σεβαστὴ τὰς ἐρημίας αὐτῶν οὐδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅλη ταύτας πυρποληθεῖσας, ἀνθηδόνα καὶ γάζαν κατέσκαψεν. πολλαὶ δὲ ὧδε ἐκάστη τούτων τῇ πολέμῳ ἀνηρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνῳ τὴν ἄνειρος. οὐ μὴν οἱ σύροι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι

B λαμβανομένους ἀπίσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ὑπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. ὅλην δὲ ὅλῃ τὴν συρίαν ἐπῆλθε ταραχὴ, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο μέρη τὸ πεδία. σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι δῆλον, τὰς δὲ νύκτας δέος χαλεπωτέρας. ἀπασφάζεσθαι γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἔκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον οὔτε ἀπελθεῖν τοῖς πρόχειρος ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προυκαλεῖτο δὲ δὴ τὰς σφαγὰς τῆς διαφόρων, καὶ τοὺς πάλαι

C φρασοτάτους εἶ δοκοῦντας, ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἁλοὺς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ διατάξεως τὰ σῦλα τῶν ἀνηρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἔνθεός τε ὁ πλεῖστα κερδάνας, ὡς καταχύσας πλειόνων. ἦν δὲ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀταφων σωμάτων, καὶ γερόντων ἄμα νηπίοις νέοντας ἐρριμμένους, γυμνά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδῶ σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τῶν ἐκάστῳ τετολμωμένων ἢ δὴ τοῖς ἀπειλουμένοις μετάσασιν.

D

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαὶ, καταβάντες δ' εἰς σκυθόπολιν, τοὺς παρ' ἐκείνη ἰουδαίους ἐπειρῶντο πολεμεῖν. ταξάμενοι γὰρ μετὰ τῆς σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δ' ὑπερῷ θέμενοι τὴν συγχύσεως, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑποπτεύουσι δὲ αὐτῶν καὶ τὰ λίαν προθύμων. οἱ γὰρ σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἐπολογήσωνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τὴν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τῶν γυναικῶν εἰς τὸ ἄλσος. τῇ δὲ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρεῖς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τὴν πίστιν αὐτῶν δι' ἀκριβάζοντες. τῇ τρίτῃ δὲ νυκτὶ ἐπιθορυβήσαντες, οὓς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δὲ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ μυρίους καὶ τρισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν υἱὸς μὲν τινὸς σαούλου τινὸς τῶν οὐκ ἀσήμων, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ διαφέρων, ὅπου καιρὸς τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. πρότριτον γοῦν ὁσημέραι πολλοὺς μὲν αἴρει τῶν πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, ἐπόμενος δὲ πολλάκις αὐτοὺς πάντας, μόνος τὴν ῥοπὴν τῆς διαφορᾶς. ἐπειρχται δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ ἐπιόντες οἱ σκυθοπολῖται κατ-

Kεφ. λδ

κατηπόντιζον αὐτοὺς αὐτὰ τὰ ἄλσος, ἀπασάμενος τὸ A passim per lucum eos iaculis configerent, edu-
ξίφος ἐπ' οὐδένα μᾶλλον ζέπεσ) τῆς πολεμίων. καὶ γὰρ ἐώ- cto Simon gladio, in nullum quidem hostium
ρα τὸ πλῆθος αὐτόνυτον. αὐτὸς δὲ οἰκτίσας ἢ μᾶλλον ἐκπλαγεὶς impetum fecit. Nihil enim se in tanta multi-
ἀξιάγαν ὢν ἔδρασε τὰ χώρα συμφορᾶ) καθ' ὑμᾶς, ὅτι tudine promorurum videbat. Exclamans au-
τοσούτῳ φόνῳ συγγνώμην τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀπιστίας ἀπο- tem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ
στάλω. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον ἐμὲ ἀλόγως ἔδρασαν his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæ-
τὸ ἀλλόφυλον, ὑπόδικοι δὲ εἰς ἔμαυτὸν τὸ οἰκεῖον, θήσω de ciuium meorum, benignitati erga vos no-
ἐμὲ ὡς ἀναγκαῖς χρησὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ πρέπον ἐν ταῖς strę fidem feci. Dignè enim nobis extera gens
τῆς πολεμίων. τὸ δὲ αὐτὸ αὖ εἶπε μοι καὶ ποινὴ τῷ μι- infida est, qui in nostrum genus tanta impieta-
ασματος ἀξία, καὶ πρὸς αἰδρίαν ἔπαρσ, ἵνα μη- te deliquimus. morior ego quasi profanus pro-
δεὶς τῆς ἐμῆς τιμῆς ἐπιχαρῆσι φαγλῶ, μηδὲ priis manibus: neque enim decet hostili manu
ἐπαλαζονεύσηται πίσυνη. ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεινὸν ἅμα cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris di-
καὶ θυμοειδέσιν ὄμμασι περισκέψηται τὴν ἑαυτοῦ γένεαν. gna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt
εἶδε δὲ αὐτοῦ καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ γηραιοὺς γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ὑπα- nemo scilicet hostium de meo interitu glorie-
σπασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει, μᾶλλον οὐκ ἄκουσαν tur, neque insulter cadenti. Hæc dicens, mise-
τὴν μητέρα, καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν τε γυναῖκα, καὶ τὰ rantibus simul ac furentibus oculis circum-
τέκνα, μονονουχὶ ὑπαντήσαντος ἑκάστου τῷ ξίφει, καὶ spicit omnem familiam suam. erat autem ei
προδήλους φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶ- vxor & filij, & prouecti in senectutem paren-
σαν τὴν γένεαν, καὶ περίοπτος ὑπὸς τοῖς σώμασι, tes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsa-
τήν τε δεξιὰν αἰατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς rie comprehendens, & super eum stans ense
τὴν ἑαυτὸν σφαγὴν ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐ- penetrauit: post quem non sanè inuitam ma-
λέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς εὐδά- trem suam interfecit. super hos autem coniugi
σημα. εἰ δὲ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως σέβειν, ἀκολού- & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum
θοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς δὲ τὴν ἐν σκυθοπόλει penè occurrentibus gladio, & hostes præueni-
φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανέστησαν τοῖς καθ' ἑαυτὰς re cupientibus. Cùm verò omnem suam ne-
Ἰουδαίοις ἑκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ὅπου δισχιλίους cessitudinem trucidasset, cæsis supersta ns extu-
ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ δισχιλίους ἀπέκτειναν, ἔδη- lit dexteram, vt neminem posset latere, & to-
σάν τε ἐκ ὀλίγοις. καὶ τύριοι μὲν συχνοὺς διεχρήσαντο, tum in viscera sua ensem demersit: dignus qui-
τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφεύρεσαν. ἱππηνοί τε dem miseratione iuuenis propter robur cor-
καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοὺς μὲν θρασυτέρους ἀπέσφαξαν poris atque animi firmitatem, cæterum quan-
τοὺς δὲ φοβεροὺς δεσμὰ φυλακῆς εἶχον. αἱ τὰ λοι- tum ad fidem, quam alienigenis præstitit; di-
παὶ πόλεις τὰ συνήθη, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν gno fine consumptus.

Cap. XX. De Iudæorum alia gesta.

Κεφ. λε. Μόνοι δὲ ἀσπονδοι καὶ σιδήνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφύ- E AD eædem autem quæ in Scythopoli fa-
σαντο τὸ μισοπόνηρον, καὶ ὅτι αἴσθοιντο τινὰ ἰουδαί- cta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos
ων ὑπόμνησιν, ἢ τε δίκαι, τάχα μὲν καὶ δέους τὸ σφέτερον apud se habitantes irruebant: & duo millia
πλῆθος, καθορῶντες αὐτὸν πρὸς τὰ κτήματα, τὸ quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo
πλέον δ' ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς ἤδη ἑώρων νεωτε- millia interfecit. Vinxerunt quoque non pau-
ρίζοντας. γεραιοί τε οὔτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας cos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures
ἐπλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας προέ- autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hip-
πεμψαν μέχρι τῆς ὅρων. θυμὸς δὲ καὶ τὸν ἀγρίππα peni quoque & Gadarenses similiter audacissi-
βασιλέως ὑπῆλθε καὶ ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπορδο- mos quidem amoliebantur, terribiles autem
τὸ πρὸς πίσον γάλλον εἰς αὐτόχειρα, καταλιπόντι solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes
δὲ διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τοῦ- aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel
νομα νόαρον, συνέμπεμψε τῷ βασιλεῖ προπέμποντα κατὰ timore vel odio mouebantur. Soli autem An-
τόπον. ἦκον δὲ ἐκ τῆς βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν tiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabi-
ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ γένει καὶ συνέσει τῆς πολι- toribus pepercerunt, & neque interfecêre
τικῆς δοκιμάσματι, σκεπτόμενοι αὐτοκρατῶς, ἵνα εἴη quempiam Iudæorum, neque vinculis tradi-
τοῖς κίνημα καὶ πρὸς σφᾶς, ἔχοιεν ἀφορμὴν φυλακῆς, derunt. fortè autem & propter multitudinem
κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ νόαρος ἐκ- suam despexerunt eorum si qui motus fuissent:
πέμψας νύκτωρ τῆς βασιλικῆς ὁπλίτῃσι τισὶ, ἅπαν- mihi autem videntur magis erga eos miseratione
τας αἰωρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦρχον δίκα τῆς ἀγρίπ- moti, quos vtique nihil moliri videbant.
πα γενέσης, δεῖ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς Gerasæni autem neque in eos, qui apud se re-
ὁμοφύλους ἐκ μόνος ἀσεβεῖν, τὴ βασιλείαν διέφθειρεν. manere delegerunt, quicquam gesserunt ma-
li: & egredi volentes vsque ad fines suos de-
duxerunt. Excitata est autem etiam in regno
Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse qui-
dem perrexerat ad Cestium Gallum Antio-
chiam, relicta administratione cuidam ex ami-
cis, nomine Varo, Sohemo regi genere propin-
quo. Venerunt autem de Bataneæ regione se-
ptuaginta numero viri & nobilitate & pru-
dentia ciuium suorum præstantissimi, poscen-
di præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos
quoque motus fierent, haberent idoneam cu-
stodiam, per quam possent insurgentes quos-
que comprimere. Hos Varus, quoldam arma-
tos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium
Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere nō recusans, regnum omne corrupit;

perseuerans post tale scilicet principium in totum genus exercese iniquitatem: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidem in eum veritus est propter iniquitatem Sohemi, procuranda tamen cum regione summouit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deferre castellum, eisque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij custodiis obtinere.

CAP. XXI. Iudæi Alexandriæ occisi.

IN Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Ægyptios vsus Iudæis, præmium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorem à communione scilicet gentium sequestratam: præstiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniisset, neque Cæsar primus, neque post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniissent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendá, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres verò ex his comprehensos, trahebant, quasi viuos incensuri. Commoti sunt autem vniuersi Iudæi ad opem ferédam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant, postea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent, & penè minas implessent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander: magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittens, hortabatur, vt desinerent, neque aduersum se milites Romanos commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui postquam vidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya venientes, præcepitq; vt non solùm interficerent, sed etiã bona eorum diriperent, domósq; inflammarent. Qui protinus cõcurrentes

A διπλῆ τὸ ὠμὸν εἰς τὸ ἔθνος ἐξεφήνατο, μέχρι πυθόμενος ἀχρίωσας, αὐξῆναι μὲν αὐτὸν ἠδίκησε σὺν μοι, ἔπαυσε δ' ὅτι ἔξω τοῦ δικαίου.

Οἱ δὲ σπασάμενοι καὶ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ κα- Κεφ. λεῖται μὲν κύπρος, καθύπερθε δὲ Ἱερειχοῦντος, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέῤῥηξαν εἰς γῆν. ἐν δὲ ταὐταῖς ἡμέραις, ἐν τῷ τὸ μαχαιρῶσαι Ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπεισεν τοὺς φρουροῦντας Ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν δείσαντες συνέθεντο πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν τὸ παραυτίκα, καὶ λαβόντες τὰ πιστὰ παραδιδόναι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακὴν κατεπιόμενοι κατέσχον οἱ μαχαιρῆται. κατὰ δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν ἐν τοῖς πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν τοῖς ὑπερφυέσιν, ἀφ' οὗ χρησάμενος προθυμοτάτοις καὶ πρὸ αἰχμαλώτων Ἰουδαίοις ἀλέξανδρος, γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν καὶ τὴν πόλιν ἐξ ἰσονομίας πρὸς ἕλληνας. διέμενε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς διαδόχοις, οἳ καὶ πάνυ ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρεύοντες ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἢ τῶν ὑπομιγνυμένων τοῖς ἀλλοφύλοις, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ ῥωμαῖοι κατεστήσαντο τὴν αἰγυπτον, οὔτε καίσαρ ὁ θρασὺς, οὔτε τῶν μετ' αὐτὸν τις ὑπέμεινε τὰς κατὰ ἀλεξάνδρειαν τιμὰς Ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβαλεῖ δὲ ἥσσων αὐτοῖς ἀδελφὸς ποτὲ πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλοὶ ὑπεμέρας παρ' ἀμφοῖν καλοῦντων, ὁ στάσις μᾶλλον προσεῴκυῖα. τότε δὲ εἰς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐπέθεσαν, μᾶλλον ἐξύφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐν δὲ τῇ ἀλεξανδρίων ἐκπλησσόντων πρὸς τὰς ἐμβολὰς ἐπὶ πέμπειν πρεσβείας ὑπὲρ νέρωνα, συνερρύησαν ὡσ τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ Ἰουδαίων. καταδύντες δὲ αὐτοὺς οἱ διάφοροι, προσχεῦαι μὲν λίθοις, πολιμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἐνέκειτο δ' ἁπανταχόθεν ἐπιβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φεύγοντες διεφθάρησαν. τοὺς δὲ αὖθις συλλαβόντες, ἕλκειν ὡς ζῶντας κατασπλίξοντες. ἦρθη δὲ πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ὑπὲρ τοῦ ἄμικτον. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, λίθοις τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες κατασπλέξειν ἐν αὐτῷ τὸν δῆμον αὐτανδρον. κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν μέτριος ἐπιβὰς ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. οὐ μὴν οὐδὲ τότε πρῶτον ἦρξατο ἀποφαίνειν, ἀλλ' ἐπισκήψας τοῖς γνωρίμοις αὐτῶν, παύσασθαι παρῄνεσεν, καὶ μὴ καθ' ἑαυτὸν ἐρίζειν τῷ ῥωμαίων στρατεύματι. καταχλευάζοντες δὲ τὰς παρακλήσεις οἱ στασιῶδεις ἐβλασφήμουν τὸν πλείονα χρόνον. σημεῖον, ὡς χορὸς μεγάλης συμφορᾶς αὐτοῖς πανήμερον ποιτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὸ κατὰ τὴν πόλιν ῥωμαίων διὸ τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πανσημεὶ χιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἄλεθεν ἐκ λιβύης. ἐπέτρεψε δ' οὐ μόνον φθεῖραι, ἀλλὰ καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δ' ὁρμήσαντες

εἰς τὰ

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῆγεν γὰρ ἐκεῖ τὸ ἰουδαϊκὸν, ἐτέλεσαν τὰς ἐντολὰς, ἃ μὴν καὶ μαλακωτέρως συνῆψαν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τοῖς ἀμέτρως ὡπλισμένοις αὐτῶν προσ-
τάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν αὐτόχουν. ἅπαξ δὲ κλί-
ναντες, αὐτίδην διεφθείροντο. καὶ πανταχῆς ὡς αὐτῶν ἄ-
ληθες, τοῖς μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένοις, τοῖς
δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένοις. ὑπεπέμφασαν δὲ
καὶ τούτους οἱ ῥωμαῖοι προσχαρπάζοντες τὰ σῶμα.
καὶ οὔτε νεκίων ἔλεῳ αὐτοῖς, οὔτε αἰδὼς εἰσήει γερόν-
των, ἀλλὰ δι' ἁπάσης ἡλικίας ἐχώρουν κλείνοντες· ὡς
δὲ πλησθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὰ χώρια, πάντα δὲ νε-
κρῶν σωρεύθηναι πλέων. ὑπολειφθῆναι δ' αὐτῶν
τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἔτρεψαντο. καὶ σπουδαὶ
δὲ αὐτοὺς ἀλίξανδρος, ἀναχωρεῖν τοὺς ῥωμαίους ἐκέ-
λευσεν. οἱ δὲ μὲν ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα
νεύματι τῷ φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῷ
ἀλίξανδρίων δὲ χαρβολεὺς μίσους, δυσανάκλητον
ἐῶν, καὶ μόλις ἀπεσπάσατο τῆς σωμάτων.

Κεφ. λζ. Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρεια πάθος συν-
ηνέχθη. κεστίῳ δὲ οὐκ ἔτι πρωΐαν ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν ἰουδαίων ἐκπολεμουμένων. ἀναλαβὼν δὲ
ὑπὸ τῆς ἀπορίας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες,
ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτους, πεζῶν
δὲ ἐξ ἀσπίδας, καὶ τέτταρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς
ταῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων συμμαχίας, ἀπῆχε μὲν δισ-
χιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρακισχιλίους, τοξότας πάν-
τας, ἀκρίπποις δὲ πεζοῖς μὲν τοῖς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χι-
λίων ἐλάττους (ἦσαν δὲ καὶ ὁ σύμπας μετὰ τετρακι-
σχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον
τοξόται) προῆλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ
ἐκ τῆς πάλαι θλιβομένης συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ
μὲν ἢ τῶν ὅπλων τῷ στρατιωτῇ, ταῖς δὲ προθυμίαις,
καὶ τῷ κατὰ ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς θλιβούσαις
ἀνάγκαις ἀναπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀγρίππας
κεστίῳ, τῆς τε ὁδοῦ, καὶ τῷ συμφερόντων ἐξηγούμε-
νος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κεστίος, ἅρ-
μησεν ὅτι πόλιν καρτερὰν τῆς γαλιλαίας ζαβουλὼν, ἣ
καλεῖται σεπφώρη. διορίζει δὲ κατὰ τὸ ἔθνος τὴν πτο-
λεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν,
κατεπεφόρητο γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παν-
τοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἔφηκε τοῖς στρατιώταις διαρ-
πάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καί τι θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς
οἰκίας, ὁμοίως τῷ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ διέδωκε
μόνοις, ἐνέφρησεν. ἔπειτα τῇ χώρᾳ κατέδραμεν, καὶ δι-
αρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαίπιον, καταφλέξας δὲ πά-
σας κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν πτολεμαΐδα. προσὼν δὲ
ταῖς ἁρπαγαῖς ἔτι τῷ σύμπαν ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυ-
τίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ὀπίσω χωρήσα-
τα συνῆσαν κέστιον, ταῖς ὑπολοφώσεσιν ἀδοκήτως ἐπέ-
πεσον, καὶ πρὸς δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κέ-
στιος ἀναζεύξας ὑπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς
καισάρειαν ἀφίκνεῖτο, μοῖραν δὲ τῶν στρατιωτῶν προέπεμ-
πεν εἰς ἰόππην, προστάξας οἱ μὲν εἰ καταλαβοίεν δυ-
νηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαίσθοιντο τὴν ἔφο-
δον, ἐμβιβάζειν αὐτόν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῷ δὲ
οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenuè iuſſa, nec ſanè ſine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos meliùs armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel verò in fugam verſi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij ſub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Ro-
B mani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cùm neque illos, aut infantum miſericordia, aut reuerentia ſenectutis moueret, ſed in omnes ætates pari cæde ſæuirent. Vnde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta verò congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorúmque miſertus Alexander Romanos iuſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum
C obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixque à cadaueribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus euenit.

Cap. XXII. De clade Iudæorum autore Ceſtio.

CEſtio verò iam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis vbique Iudæis; ſed duodecimam legionem integram ex Antio-
D chia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſuperque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluréſque ſagittarij, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ
E deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoque Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmque offendiſſet eam ciuibus deſtituram (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas
F quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum verò oppidum, quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inueniſſet obuiam depopulatus eſt: inflammatiſque etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerant) repente in eos qui re-
G manſerant irruunt, & propè ad duo millia cedunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream peruenit: in Ioppen verò partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi, vt oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſen-

tirent, tũ ſuum quã cęterorum militũ præſtolarentur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabarteneu toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CA. XXIII. De pugna Cestij contra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsenniũ Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eique tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceperit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates alię, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersùs eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi meru dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: pérque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incomposití ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto naináque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quique nondum defecerant pedites, interfecti sunt autem quingenti & quindecim

A ἀιωρτέρωθεν αἰεροῦσι τὴν ἰόππην παγέως. καὶ μηδὲ φυγὴν φθασάντων τῶν οἰκητόρων, οὐχ ὅπως ὥρμησάν τινες μάχην, ἐκπεπύσμενοι ἅπαντας αὐτῶν σὺν τοῖς ἡμετέροις. καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέφρησαν. ὧν ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τοῖς ἀκόσμοις ἐς ὀκτακισχιλίους. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμόρον τῆς καισαρείας ναρβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τὴν τε χώραν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ὁπηχωρίων,

B τάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ τὴν γαλιλαίαν ἐς εἰλε κέστιος γάλλον ἡγεμόνα τῶν δωδεκάτου ταξιάρχας, ὡς ἐδόκει δύναμιν, ἱκανὴν ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπολαμβάνων. τῶν δὲ καρτερωτάτη τῆς γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετ' εὐφημίας δέχεται, καὶ πρὸς τὰ παύσεις δὲ βουλίμους, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ σαπφὰς καὶ ληστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἀπέκρις τῆς σεπφώρεως, καλεῖται δὲ ἀσαμών. τούτοις ὁ γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἴσως μὲν ἦσαν ἱκανοὶ δέξιοι, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον πρόσιόντας, καὶ πρὸς δέκατον αὐτῶν αἴειον. ὀλίγῳ δὲ πλείονας ἢ χιλίους ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, ἐπὶ πολὺ χάλαζα, καὶ οὔτε γυμνῆται τινὲς ὁπλίτας συνεδίωκον, οὔτε ἐν τῇ φυγῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφευγον. ὥστε ὀλίγοις μὲν ἐν ταῖς δυχωρείαις διαλαθεῖν, μιᾶς δὲ ἡμέρας δισχιλίους. γάλλος μὲν οὖν ὡς οὐδὲν ἐώρα τὴν γαλιλαίαν νεωτερίζομένην, ὑπέστρεφε μὴ δι' ὀλιγωρίας εἰς ἀμεταρσίαν. κέστιος δὲ μὴ πάσης τῆς δυνάμεως ἀπαζιώσας, ἐνέβαλεν εἰς αὐτιπατρίδα. καὶ πυθόμενος ὅτι τινὲς πύργῳ ἀφαικοῦ καλουμένῳ, συνηθροῖσθαι ἰουδαίων δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ἐπεσπάσατο τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ ὀρθρινοὶς χρόνοις ἐλθόντες, ἐβιάζοντο τοὺς ἰουδαίους διωκίδασαν. ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέφρησαν. ὑπὸ δὲ τῆς αὐτιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδα ἐπορεύθη, κενὴν αὐδρᾶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. διὰ γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τοὺς ἁλόντας ἀπέσφαξαν ἰουδαίων ἀφέδρας, καὶ τὸ ἄστυ κατακαύσας, ἐχώρει ἐπόσω, καὶ διὰ βαιθωρὼν ἀναβαὶς, στρατοπεδεύεται κατά τινα χώρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καταδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφίεμοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅπλα τὰ ὅπλα, καὶ μέγα τοῦ πλήθους διαρροῦντος, ἄτακτοι καὶ μὴ κεκαυγῆς ἐξιππίδων ὅπλα τοῖς μάχῃ, μηδὲ τῆς ἀργῆς ἑβδομάδος σύνοιαν λαβόντες. ἐν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκεύόμενον σάββατον. ὁ δὲ ἐκσείσας αὐτοὺς τῆς δεισιδαιμονίας θυμὸς, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ τῇ τοῖς μάχῃ. μὴ τοσαύτης ἴσην ὁρμῆς τοῖς ῥωμαίοις ἐνεστάναι, ὡς διαρρῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρεῖν ἀναστρωσῦντας. εἰ δὲ δὲ τῷ μὴ χαλαδσὶν τῆς φαλαγγος, οὔτε ἱππεῖς ἐκκλισιλθόντες ἐπῆλυσαν, καὶ ἦν πεζὸν τὸ μὴ σφόδρα καμὸν, κἂν ἐκινδύνευσεν ὅλη τῇ δυνάμει κέστιος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοὶ,

B

C

D

E

F

G

in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῆς δὲ Ἰουδαίων, δύο μὲν τοὺς εἰκοσιγλυναίστατοι ἦσαν αὐτῶν ἐδόξαν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς Ἀδιαβηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε καὶ κενεδαῖος. μετὰ δὲ τούτους ὁ Περαίτης Νίγερ, καὶ Σίλας ὁ Βαβυλώνιος, ὃν τὸ μὲν πρότερον εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀγρίππα τοῦ βασιλέως ἐστράτευτο. ἤδη δὲ τότε καὶ αὐτὸν μὲν ὄντα ἀνακοπέντες οἱ Ἰουδαῖοι, μετὰ τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. κατόπιν δὲ τοῖς ῥωμαίοις ὅπη τεταγμένοις αὐτοῖς, μετὰ πάσης ὁ Γιώρα σίμων πολὺ τὸ οὐραγίας ἐπαράξας, καὶ συχνὰ τῆς σκευοφόρου ἅρπασας, ἤλασε εἰς τὴν πόλιν. μένοντος δὲ τοῦ κέστιου καὶ χώραν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, οἱ Ἰουδαῖοι τὰ μετόπωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς παρόδους, δῆλοι τὸ ἔσεσθαι οὐκ ἐπιμενοῦντος ἀρξαμένων τῆς ῥωμαίων ὁδοῦ. αὐτὸς δὲ κατιδὼν ἀγρίππας οὐδὲ τὰ ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους τε ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη φειδομένους, ἔκρινεν ἀποπειραθῆναι τῆς Ἰουδαίων γνώμης. εἰ γὰρ πάντας πείσθη καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῆς ἐναντίων ἀποστήσας τὸ μὴ συμφρονοῦν.

Κεφ. λη. Ἔπεμψεν οὖν τῆς παρ' αὐτῶν τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἐκείνους, Βορκαῖόν τε καὶ Φοῖβον. δεξιάς τε ἔδωκε, καὶ συγγνώμην ἔδωκε ῥωμαίων ἀσφαλῆ τῆς ἡμαρτημένων ὑπακούσασι, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ στασιασταί, μή τι αὐτὸ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν ἀγρίππαν μεταβάλῃ, τοὺς ἀπ' αὐτῶν πρεσβεύοντας ἔφθασαν ἀπελεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸν μὲν Φοῖβον διέφθειραν, ὁ δὲ Βορκαῖος ζῶντες, ἔφθη διαφυγών. τὸν δὲ μὴ θέλοντας ἐπαγανακτήσαντας, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

Κεφ. λθ. Κέστιος δὲ τὸν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ταραχὴν δυκαιρον ἰδὼν εἰς ὄθησιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ ζαπάντας μέχρι ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδεύσαντος δὲ τοῦ καλουμένου σκοποῦ, διέχοντος ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίους, ξ΄ισι μὲν ἡμέρας οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι ἔνδον τῆς εὐβουλίας προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πέριξ κώμας ἀφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς ἀφῆκε τῆς στρατιᾶς. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν ξ΄ικαιεικάδι τοῦ περιττοῦ μηνός, διατάξας τὴν στρατιὰν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἔμφρουρος ἦν. οἱ στασιασταὶ δὲ τὴν διάταξιν τῆς ῥωμαίων καταπλαγέντες, τὸ μὲν ἔξω μέρος τῆς πόλεως εἶκον, εἰς ὃ τὸ ἐνδότερον, καὶ τὸ ἱερὸν αἰεχώρουν. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπωπτίασε τὸ τε βεζεθὰ προσαγορευόμενον, καὶ τὴν καινὴν πόλιν, καὶ τὸ καλούμενον δοκὸν ἀγοράν. ἔπειτα πρὸς τὸ ἄνω πόλιν ἐλθὼν, αὐτίκρυ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν ἐστρατοπεδεύετο. καὶ εἰ μὲν ἠθέλησε κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν εἰς τὸ τεῖχος βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον ἐπαύσατο καταλελυκώς. ἀλλὰ γὰρ ὅτε στρατοπεδάρχης τυγχάνει ὢν φρόνιμος, καὶ τῆς ἱππαρχίας οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου ἁλόντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ ἔδωκε τὴν αἰτίαν ταύτην ὅτι πόλεμος ἔτι τοσοῦτον μῆκος φρύξει, καὶ Ἰουδαίους ἀνηκέστων συμφορῶν ἀναπλήσει σύνεσιν. εἰ γὰρ οὗτος πολλοὶ τῆς γνωρίμων δημοτῶν, αὐτίκα τῆς ἐκ ἅδου παιδὶ πεφθέντες, σκάλωσι τὸν κέστιον ὡς αἰωρίζοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀργὴν ὑφιδιῶν, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας,

A cæteri equites erant: Iudæi verò vigintiduo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege trãsfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros B cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

CAP. XXIV. De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos C qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate D discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis: & E in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem veniisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem illico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos in- F tolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro defectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt: ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia fussodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseueraſſet, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutique nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit: iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectique agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisque mulis atque asinis, aliisque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

A διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ τὴν προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν καθ' ἑαυτοὺς αἴτιον ὄντα τοῖς τείχεσι καταβαλεῖν, καὶ λίθοις παίοντες, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δὲ ἐπὶ τοὺς πύργους, τοὺς ὑποπρόμους τοῦ τείχους ἔβαλλον. πάντ' μὲν οὖν ἡμέρας παντὸς ὑπὸ χεῖρα τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος ἦν ἡ προσβολὴ τῇ ὑπαίτῃ· ἀλλὰ λαβὼν ὁ κέστιος, τὴν τε ὑπαλείπτων συχνοὺς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προσάρχιον ὑπερεῖδε κλίμα τοῦ ἱεροῦ. Ἰουδαῖοι δὲ ὑπὸ τὰς εἴργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρέσαντο τοὺς τοῦ τείχους προσβοῶντας. τέλος δὲ τοῦ πλήθους τῇ βίᾳ ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τὴν δὲ ῥωμαίων οἱ προθυροι τοῖς θυρεοῖς εἰς τὸ τεῖχος ὑπερείσαντες, καὶ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλοι, οἵτε ἐξῆς ὁμοίως, τὴν καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφεξῆς ἐποιήσαντο. καθ' ἣς τὰ βέλη φερόμενα, ἀφειωλοῦντο ἀπρακτα. ὑπενδὺς δὲ οἱ σκαπανῆς κακούμενοι, τὸ τεῖχος ὑπώρυσσον, καὶ τὰ ἱεροῦ τὴν πύλην ὑποπιμπράναι παρεσκευάζοντο. δεινὴ δὲ τοῖς στασιασταῖς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον κατὰ τὴν πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸ δὲ δῆμον συνέβαινεν ὑπὸ τούτοις θαρρεῖν, καὶ καθὸ παρεῖκοντο οἱ πολεμοῖ, προσῄεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ διξόμενοι τὸ κέστιον ὡς διεργάτην. ὃς εἰ βραχὺ τὴν πολιορκίαν προσελιπάρησε, καὶ δι' ὀλίγου τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι δεῖν τοὺς ποιητὰς ἀπεσταλμένους ὁ θεὸς ἤδη τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπὶ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

D Ὁ οὖν κέστιος, ὅτε τὸ τῶν πολιορκουμένων ὑπόγυιον. Κεφ. μ.
σιν ὑπὸ τὸ φρόνημα τὸ δῆμον συνιδὼν, ὀξέως ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ καταγνοὺς ἐπ' ἐλπιδι πλησίῃ τὴν ἁλῶναι, θαλαττώσας ὑπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν. ὡς δὲ ἀδύκητον αὐτῷ ἔροπὴν ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσταὶ, καὶ τὴν ὑστάτων ἐξεδίωκον, καὶ συχνοὺς τῶν ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειρον. πότε μὲν οὖν ἐπὶ τὴν τῶν σκοπῶν στρατόπεδον ἀναλίσκει κέστιος. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πρωΐτερον χωρεῖ ὅλῳ σώματι, μᾶλλον ἐξεκαλίσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκείμενοι διέφθειρον, καθ' ὁτέρων δὲ κατ' ὁδὸν προσιόντες ἀκόντιζον εἰς πλαγίους. οὔτε δὲ διαφεύγειν πρὸς τοὺς κατόπιν πρόσκοποι ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι, ἀπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κατ' ὀλίγον εἰσεισιόντας, ἀναστέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ ὄντες βαρεῖς, καὶ διδοικότες τὴν τάξιν διαφθαρῆναι, τοὺς δὲ Ἰουδαίους ὀρεσσίους κύφους, καὶ πρὸς ταῖς ὁδοιπορίαις δυσκόλους. ἅτε συνιέναι αὐτοῖς πολλὰ καὶ κουφως μηδὲν ἀπολλύουσι τοὺς ἐχθροὺς. παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παύομενοι, καὶ τὰ φαλαγγες ἐκστόμωποι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς ἦν ὁρίσκος μὲν στρατάρχης ταγμα τῶν ἕκτου, λογγῖνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης αἰμίλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς γαβαὼ κατάντησαν ὑπὸ τὸ πρότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τῶν σκευῶν ἀπολιπόντες. εἶτα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ δὲ τρίτῃ δὲ πολλῶν πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ ἰουδαίων, ἐγνω καθ' ἑαυτὸ τὸ βεβαδιώσιν, καὶ εἰ ὑπομένοι, πλείοσι χρησόμενον ἐχθροῖς. ἵνα δὲ σωτειοτέρα χρήσαιτο τῇ φυγῇ, τὰ τε σκευοφόρα ἀφελόμενος ἀπεκόπτων προσέταξε διαφθαρέντων τῶν ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς.

τούτων

τούτων γὰρ ὅπλ χρείαν παρεσκεύαζοντο, καὶ μάλιστα δεδιότες μὴ ἰουδαῖοις κατ' αὐτῶν ἀλκὴν, παρῇρε τὴν δύναμιν ὅπλ βαθυτέας. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ μὴν τὰς δυσχωρίας ἤτοι ἐπέκειντο. συνειλημένων δὲ εἰς τὸν κοῖλα κατάβασιν, οἱ μὲν φθάσαντες, εἶργον αὐτοὺς τῆς ὁδοῦ, ἄλλοι δ' τοὺς ὑστάτους καθεώθουν εἰς τὴν φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεκτεταμένον ἐπὶ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὴν φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τοῖς πέζοῖς ἀμηχανούντων παρεστὰ- B μμένοις ἑαυτοῖς, ὅπως ἀσφαλέστερος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ᾖ. οὔτε γὰρ εἰς τάξιν καὶ τὴν ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τὸ παρόντας ὅπλ τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον οὐκ ἦν. τὸ δ' ὅπλ θᾶττον, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ἀνασφαλέντες κατεφέροντο, καὶ οὔτε φυγῆς τόπον, οὔτε ἀμύνης ἔσχον ὅπλνοιαν. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, καὶ τοὺς ἐπαγωνίσασθαι ὀδυρμούς. αὐτύχει δὲ αὐτοῖς, τὸ C παρὰ ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἥπασαν τὴν ἅμα κεστίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν. ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν βαιθωρὰν κατέφυγον, ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ παρεῖχόντες, ἐφεύρασαν αὐτῶν τὴν ἔδοξαν. ἔνθα δὲ κέστιος τὴν φασεὰν ὁδὸν ἀπογνοὺς, ἅρασθαι ἐβουλεύετο, καὶ ἐκλεκτοὺς τοὺς δυνατωτάτους στρατώτας εἰς τετρακοσίους, ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, παραξας ἀναβαίτας, σημαίνειν τῇ ἑῴᾳ τοῖς φυλάκοις ἐξᾶν, ὅπως D οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἀναλαβὼν, ἠσυχῇ ἑξήκοντα παρῆσαν σταδίους. ἕωθεν δὲ ἰουδαῖοι καταδόντες ἔρημον τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν, ὅπλ τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον, κἀκείνους μὲν ταχέως κατηκόντησαν, ἐδίωκον δὲ τὸν κέστιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς οὐκ ὀλίγον παρῳχήκει, καὶ συντόνως E ἤλαυνε μετ' ἡμέραν, ὡς τε τοὺς στρατώτας ἐπ' ἐκπλήξεως καὶ δίους, τάς τε ἑλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἄλλων ὀργάνων κατασκευῆς, ἃ τότε ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. παρῆλθον δὲ τοὺς ῥωμαίους διώκοντες, μόλις αὐτοπαθεῖ. ἔνθα τοὺς μὲν οὐ κατέλαβον ἐπισκήψαντες, τοὺς τε μηχανὰς ἔσω, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τήν τε ἀποκλεισθεῖσαν λείαν συνῆγον, ἣ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανεδράμοσαν. αὐτοὶ μὲν ὀλίγοις ἀποβεβλημένοι πανταπᾶσι, τῶν δὲ ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους ἀπηρικότες. ἱππεῖς δὲ, ἑξακοσίους καὶ ὀγδήκοντα· ταῦτα μὲν οὐδ' ἐπεσχέθη δίου μᾶλλον ἡμέρᾳ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας. μετὰ δὲ τὴν κεστίου συμφορὰν, πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. κοσῦβαρος οὖν καὶ σαοῦλος ἀδελφοὶ, συὺ φιλίππου τοῦ ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ὢν ὑπὸ ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, ὑπεδραμέτην ὀπίσω τῆς πόλεως, ὡχετο πρὸς κέστιον. ὁ δὲ συὺ τούτοις κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς ἀντίπας, ὕστερον τὴν φυγὴν, αὖθις ὡς ὑπὸ τῆς στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. κέστιος δὲ τοὺς περὶ σαοῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέπεμψεν εἰς ἀχαΐαν πρὸς νέρωνα, τήν τε αὐτῆς δηλώσαντας φυγὴν, A (hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrasset consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, periisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent: signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non parum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quòque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac ccc. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis viii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum strage in Iudæo, déque Ioseph ita diis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodum à seditiosis interemptus sit aliàs indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiá ad Neronẽ misit, & propriá necessitatẽ indicaturos, &

belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namq; id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in anguſto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſiue imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas purabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, topatchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi credidas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare benetolèriam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: cóſque rectores totius Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia cauſáſque capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſét animaduertit:

A καὶ τὰς αἰτίας τῦ πολέμου ζέψοντας εἰς φλόγα. τῇ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ, κουφίσαι καὶ τοὺς ἑαυτῦ κινδύνους ἤλπισεν.

Κεφ. μβ. Κατὰ τῦτο δαμασκηνοὶ τὸ τῶν ῥωμαίων φθορέα πο-
δόμβοι, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίους ἀγχεῖν ἐπεύ-
δασαν. καὶ γὰρ μὴ εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πά-
λαι συνηθροισμένους, δέει τὸ ὑποψίας τῦτο ποιεῖν.
Ἰδουμαῖοι, ῥᾴσην τὴν ἐπιχείρησιν ἐδόκουν. ἐδίδοσαν
B δὲ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας σχεδὸν ὀλίγων ὑπερ-
μῳρίας τῇ ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν
ἐγίνετο λαθεῖν ἐκείνας. τοὺς δὲ ἰουδαίους, ὡς ἐν στε-
χωρίῳ τὸ ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, καὶ πάντας ἀόπλους,
ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Κεφ. μγ. Οἱ δὲ διώξαντες τὸν κέστιον, ὡς ὑπέστρεφαν εἰς τὰ
ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βίᾳ τῶν ἐπ ῥωμαϊζόντων,
τοὺς δὲ φειδοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς
τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τῦ πολέμου πλείο-
C νας. ἦρξε δὲ ἰώσηπος υἱὸς γωρίωνος, καὶ ὁ ἀρχιε-
ρεὺς ἄνας. τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτο-
κράτορες, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνῃρέ-
θησαν. τὸν δὲ τῦ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καὶ παρ' ὑφ'
ἑαυτῶν παρειμένον τὴν ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἁρ-
παγέντα κτίσει χρήματα, φορᾶς οἷς πολλὰ τῶν δη-
μοσίων θησαυρῶν, ὅμως οὐκ ἐπίστευσαν τοῖς χρείας,
αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ πιεῖν ὑφ' ἑαυτῶν ζη-
D λωτὰς, σορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γὰρ
μὴν, ὥστε χρεία τῶν χρημάτων, καὶ χρημάτων ἐλεά-
ζαρος, ἐκ φθόνου λῦσαι τὸν δῆμον, ὡς τε αὖτις ἀφθαρ-
χεῖν φόβῳ τῶν ὅλων. εἰς δὲ τὸν ἰδουμαίαν ἑπτὰ ἐκλε-
ξάμενοι στρατηγοὺς, ἐπέστειλαν τὸν τοῦ σαπφᾶ τῶν ἀρ-
χιερέων υἱὸν, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέον. τοῦ δὲ
ἄρχοντος τότε τῆς ἰδουμαίας νίγερος, ἦν δὲ ὧν ἐκ τῆς
περαΐτιδος χώρας, διὸ καὶ περαίτης ἐπικαλεῖ-
E ται, φορτάξαι ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς.
ἠμέλησαν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱε-
ριχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τὴν περαίαν
μαναασσῆς, θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἰωσήπου
στρατηγήσων ἐπέμφθη. φορσκυλλήφορτο δὲ αὐτῷ λύδ-
δα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τῆς δὲ γοφνιτικῆς καὶ ἀκρε-
βατινῆς, ὁ ἀνανίου ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδέδεικτο, καὶ
τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος μαθθίου. φορσέ-
F κειτο δὲ τῇ τούτου στρατηγίᾳ, καὶ γάμαλα, τῶν τού-
της πόλεων ἐχυρωτάτη. τῶν μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν
ἕκαστος ὡς εἶχε φορθυμίας ἢ συνέσεως, διῴκει τὰ πε-
πιστευμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀπελθὼν,
πρώτην ἐφόρτισε τῆς εἰς αὐτὸν δυνάμεως τὴν δύναμ-
μιν, εἰδὼς ὅτι πλείστα ταύτῃ κατορθώσει, κἂν τἄλ-
λα ἐξαμάρτάνῃ. συνιδὼν δὲ ὅτι τοῖς μὲν δυνατοῖς οἰ-
κειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν
πλῆθος, εἰ δὲ ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολλὰ
φορτάσοι, τῶν μὲν γεραιτάτων ἑβδομήκοντα τοὺς συ-
φορνεστάτους δεκάλιξε ἐκ τῶν ἐθνους, κατέστησεν ἄρ-
χοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δι-
κασὰς, τῶν δεκαπενταλεσίων ἐξαφορῶν. τὰ δὲ μείζω
φορήγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀνα-
πέμπειν ἐπέλευσε. καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα. κατεστρώ-
μῳτο δὲ τὰ φορὸς ἀλλήλους νόμιμα τῶν κατὰ
πόλιν, δεδιὼς τῶν ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἐχώρει.

καὶ κ

καὶ γυάσιον ῥωμαίους περβαλοῦντας εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πρὸ τῆδε τῆς χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σαλαμὶν, ἔτι δὲ καὶ πρεκχὼ, καὶ ἰαφὰ καὶ σιγὼ, τότε ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχαίας, καὶ τιβεριάδα. πρὸς ᾗ τούτοις, τὰ περὶ γεννησαρὲτ λίμνην ἀπίλαια, κῆ τὴν κάτω καλουμένην γαλιλαίαν αὐτειχίσατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τοῦ τε περσαγορδομηνοῦ ἀχαβάρων πέτραν, καὶ σέφ, καὶ ἰαμνὶθ, καὶ μηρὼν. κῆ δὲ τὸν γαυλανιτικὸν, σελεύκειάν τε κὴ σωγάνην, κὴ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις ᾗ σεπφωρείταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος αἰαδήμασι, χρημάτων τὸ δύπορον ὁρᾶν ὄντας, καὶ προθύμους δὴ τὸ πόλεμον δίχα προστάγματος. ὁμοίως γε καὶ γίσχαλα ἰωάννης ὁ λευΐου υἱὸς, καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δὲ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συνεπονᾶν ἅμα κὶ προστάσσων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆ γαλιλαίας ὡσὶ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οἷς πᾶσι, ἓκ τε τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐκατασκευαζόμενος ὡπλιζεν. ἔπρασσε συμπόνων αὐτῷ τὴν ῥωμαίων ἰσχὺν γεγυμνασμένον, διὰ πειθοῦς μάλιστα καὶ μελέτης τῆς ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπάγων τῆ χρείᾳ διακωλυομένην. τὸ δὲ διὰ πειθοῦς ὁρᾶν θεραπεύομενον ἐκ τῆ πλήθους τῆς ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτεμνε τὸ στράτευμα, κὴ πλείους καθίστατο ταξιάρχους. στρατιῶται ᾗ, ἀπὸ δείκνυ διαφορᾶς. τοὺς μὲν ὑπάρχους δεκαδάρχας, κὴ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχους, καὶ μὲν τοὺς ἡγεμόσι παρεμάτων ἀφροτέρων ἀφηνιομένους, ἐδίδασκέ τε σημείων θεσμοὺς, καὶ σάλπιγγος θεσπεσίους τὸ κὴ ἀνακλήσεις, θεσπεσίας τε κερατίνων, καὶ θεραπαίνας, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ὑπερέρειν ἐκ τῆ θεμιτοῦς, ἐν δὲ τῆ πονοῦντι συναμύνειν. ὅσα τε εἰς θάρσημα ψυχῆς, ἢ καρτερίαν σώματος, συνεχῶς ἀρηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τῶν ῥωμαίων διάταξιν διηνυόμενος, κὴ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δ' ἀλκὴν σώματος ἢ ψυχῆς θάρσημα, πάσης ὁλίγα δεῖν τῆ οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη ᾗ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς κῆ τὸ πόλεμον διατάξιας, καὶ πρὸ θαυμάτεως, εἰ τῆ συνήθων ἀδικημάτων βαρύνοιτο, κλοπῆς κὴ ληστείας, κὴ ἁρπαγῆς, ἢ τὸ ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, κὴ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τοῦ ἐλάττω τῆ συνηθεστάτων. διοικεῖσθαι γὰρ κάλλιστα τοὺς πολίτους, παρ' οἷς αἰ ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἔχωσιν οἱ στρατευόμενοι. τοὺς δὲ οἴκοθεν φαύλως, οὐ μόνον τοῖς ἔπουσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῆ θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα θαμιτῶν διετέλει, καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς θάρσος ἐν αὐτῷ συγκεκροτῆσθαι, περὶ μὲν ἓξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς δὲ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι θεῖ τετρακισχιλίους, καὶ πεντακοσίους. ὁπλίτους ᾗ θεῖ αὐτὸν ἑξακοσίους φύλακας τῆ σώματος. ἔρεδον δὲ πλεῖω τῆ μισθοφόρων τοῦ ἄλλου στρατιᾶ αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῆ γὰρ καταλεχθέντων ἑκάστη τοὺς ἡμίσεις ὅπλα τὴν στρατιᾶ ἐκπέμπουσα, τοὺς λοιποὺς ὅπλα συμπορισμῶν αὐτοῖς τῆ ὁπλοθηκίων κατεῖχεν, ἃς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς ᾗ εἰς ἐργασίαν διῃρῆσθαι, κὴ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν αἰτηχορηγεῖσθαι θαμὰ τῆ ἐπιτῆ τοῦ ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Sclamin, necnon & Pereccho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Meron in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimet ipsis fabricarent: quòd eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo: Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, pluréque fecit ordinum principes. diuersísque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebátque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationésque buccinarũ, & principia cornuum, & circúductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporísq; tolerantiam pertinerẽt, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Rom. referẽs disciplinàm, & quòd cũ viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nũc periculũ se facturũ, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonã conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatũ erat. Nam L x. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & sexcentos circate electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulæ quas enumerauimus, cùm mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suę impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, cáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum ascíscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent; hos eligebat: donèc cccc. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Ilíque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimáque argentea pocula, & D C. aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Διοικοῦντι δ' αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν Γαλιλαίαν, ἐπανίσταταί τις ἐπιβουλὸς ἀνὴρ ἀπὸ Γισκάλων, υἱὸς Λευΐ, Ἰωάννης ὄνομα, πανουργότατος μὲν καὶ δολιώτατος τῶν ἐπιχωρίων, ὢν δὲ τοῖς πονηροῖς μέσως ἀπάντων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὸ ἀπατᾶν, καὶ ταύτῃ κατὰ τῆς φιλτάτων χεώμενος, ἐπιτήδειος φιλαπεχθημοσύνας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, ἔφερον ἅς ἐλπίδας ἐν τοῖς ταπεινοῖς κακουργήμασιν. λῃστὴς γὰρ ἦν μονόζωπος, ἔπειτα καὶ συμμοριῶν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγων, προκόπτων δὲ ἀεὶ πλείονα. φρουτὶς δὲ ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν δύαλωζον, ἀλλὰ τοὺς δυσεξίας σώμασι, καὶ ψυχῆς εὐθαρσήματι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγχῳ. μέχρι γοῦν τετρακοσίων ἀνδρῶν τοῦτο συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς Τυρίων χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλῃζετο πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐσαπήρασεν. ἤδη δὲ αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, σὺν εἰκαίᾳ χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰώσηπον ὁρᾷ αὐτῷ σφόδρα χαίροντα τῇ δράσει, πρῶτον μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος αὐοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ διὰ τὴν πλουσίων ἐπίδοσιν. ἔπειτα συνῳδὸς σπουδῇ πανουργοτάτῃ, ὡς ἄρα φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν συρίαν Ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγκαχειριστοῦ, πέμπειν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν μισθοῦ ἐξῃτήσατο. συνωνούμενος δὲ τὸ τυρίου νομίσματος, ὃ τέσσαρας ἀττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ἐπιφερούσης τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὔσης δὲ τῆς Γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε διφορουμένης, εἰς ἀπανίζοντας πέμπων, πολὺ καὶ μόνος, ἀφθόνου τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς δύνασθαι ἐλπὴν κατὰ τὴν ἰδίαν ἐφαντάζοντος. καὶ τοὺς λῃστὰς εἰ καταλύσαι τὸν Ἰώσηπον αὐτὸς ἠνέσατο τῆς Γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὑτὸν λῃστὰς προσέταξεν δυσπορώτερον εἶναι χειρεῖν τὰς ἁρπαγάς, ὅπως πολλῶν νεωτερίζόντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ ἐξαρκέσαιτο πού τι στρατηγὸν ἐκβοηθοῦντα λογίσας, ἢ φθορὰν τοῖς λῃσταῖς, ἐξαβάλοι πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διαφθείρειν πόρρωθεν, ὡς ἄρα προδιδῷ ῥωμαίοις τὰ πράγματα Ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν ἀνδρὸς ἐπραγματεύετο. καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ δαβαριτῶν κείμενοι νεανίσκοι τινὲς τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθιζομένων φυλάκων, ἐσυλήσαντες πτολεμαῖον τὸν ἀγρίππα καὶ βερνίκης ἐπίτροπον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες οὐκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος ἐκπωμάτων ἀργύρου, χρυσοῦ τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυναμένους δὲ λαθεῖν κρύφα τὸν ἁρπαγὸν, πάντα πρὸς Ἰώσηπον εἰς ταριχαίας ἐκόμισαν. ὁ δὲ μεμψιμοιρούμενος αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, πίπτουσι τὰ κομισθέντα πρὸς δυνατωτάτῳ τῆς ταριχαίας ἀνδρί, πίμπλαται κατὰ καιρὸν τοῖς δυνατοῖς προαιρούμενος, ὁ δὴ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθοῦς τυγχάνουσι μερίδος ἐν τῇ

ἐπὶ τῇ κακομισμέτων ἀγανακτοῦντες, ἅμα ἤ, περσκευάμενοι τὸ ἰωσήπου τέλος ἄγειν, ὅτι μέλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυτο τὸ ἰώσηπον ὡς προδότην. ἐπλησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὡς τε ὑπὸ τὴν ἕω δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ ταριχείαις ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀνεβόα, καὶ καταλιθάζειν, οἱ δὲ, καίειν τὸν προδότην ἐκελευον. παρῆσαν δὲ τινες πολλοὶ ἰωάννης, καὶ σὺν αὐτῷ ἰησοῦς τὸς υἱὸς σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους ἔφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενον ἤδη περσφερομένου τοῦ πυρὸς ἤγειρεν, καὶ φθάσαντων φεύγειν τῶν τεσσάρων οἱ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τὴν καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγείς, περιπδὲ, ἐξερρύηκε ἄμφιος μὲν τὴν ἐσθῆτα, κατατετμημένην δὲ τὴν κεφαλῆς κάτω, ὀπισθεν ἐπισπασάμενος τὰς χεῖρας, καὶ τὸν ἴδιον ξίφος δήσας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῶν μὲν οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα ταριχέων τῶν οἴκοι ἐλεεῖν. οἱ δὲ ὑπὸ τῆς χώρας, καὶ τῶν πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς ἐβλασφημοῦν, περφέρειν τὰ τὰ κοινὰ χρήματα θαττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. ἐμηχανήσαντο γὰρ ἐκ τῶν χρημάτων οὐδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τῶν ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ δόξαι συγγνώμης προσιμᾷ, πάντα ποιοῦντα τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ δὲ ἰώσηπῳ ἡ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτὸν κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσῃ ὑπάρχειν. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα, οὔτε ἀπαιτῆσαι ἀχρείωτα προσηρούμην, οὔτε κερδαίνειν αὐτός. καὶ γὰρ ἂν ἡγησάμην ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῶν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῷ κοινῷ βλάβην. ὁρῶν δὲ ὦ ταριχεῖται μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν τείχους χρῄζουσαν ἀργυρίου, δικαίως δὲ τὸν τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρεύουσας τοῖς ἁρπασθεῖσι, κατασχεῖν ἠσυχῇ τὰ χρήματα προσεῖπον, ἵνα ὑμῖν προβάλωμαι τεῖχος. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κακομισθέντα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ δὲ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλεύσαμεν, κολάζετε τὸν διεργέτην. δεῖ τοῦτοις οἱ ταριχεῖται μὲν αὐτὸν ἐπῄνουν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ διαπειλοῦντο. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. καὶ κἀνταῦθα θαῤῥοῦν ἤδη τοῖς ὠκλωμένοις, ἦσαν γὰρ οἱ ταριχεῖται ὡς πρὸς ἀχθομένους, πάντι τῷ πλήθει παῤῥησιαστικώτερον ὁμιλεῖν. καὶ πολλὰ τὸ προπέτεσθαι αὐτῶν κατονειδίσας, ἐκ μὲν τῶν παρόντων ταριχείας ἔφη τειχιεῖν, ἀσφαλεῖς δὲ ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. ἐκ δὲ ὁποσουοῦν χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῶσιν ἐφ' οὓς δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ μὴ παροξυνῶσιν καὶ τὸ ποιεῖν τοὺς. εἶτα δὲ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τὸ ἀπατηθὲν ἀπῄει χώρᾳ, καὶ τὸ διωρισμένον. διχίλιοι δὲ ἐπ' αὐτὸ ὥρμησαν ὅπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δωμάτιον παρῆλθον, ἀπειλοῦντες ἐφειστήκεσαν. δεῖ τούτοις πάλιν

A accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt; omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracúndiam conclamabat, partim deponi, partim con-
B cremari vociferans proditorem: plerosque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidem Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque ꝏlitudine sua, neque illorum qui contra se veniebant copiis
C perturbatus, in conspectum illorum prosilit; veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque cerui gladio annexo. Hæc autē amicos ei, maximè Tarichęas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis cum iubebāt publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspi-
D cio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut
E quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam ô Tarichęatæ, maximè ciuitatem vestrā munitionis egere, & ad extruēda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreuit, vt vos muro circundaretē. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt; & diripienda propono. Sin rectè consului,
F benè de vobis meritum coercetis. Hæc Tarichęatę quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Tarichęatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Tarichęam ait esse muniendam. curę autem sibi fore similiter, vt etiam cęterę tutę sint
G ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandę sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaq; tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorū millia imperum in eum fecēre. cúmque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autē

Iosephus in hos quoque altera fraude vtitur. cúmque in summum tectum euasisset, compresso dextera strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi præstari: voces enim se non exaudire confusas. omnia verò quæ iuberent esse facturum, si aliquos intromisissent, qui secũ otiosè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clausa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viscera nudata sunt. circunstabat autem interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm subitò Iosephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam crescebat inuidia, aliásque nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morbóque simulato per epistolam postulauit, vt sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aquis calidis vti permitteret. Iosephus autem, quia nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium & vtensilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòst cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Iosephum desererent persuasit. His autem cognitis Silas quem Iosephus custodiæ præposuerat, properè de insidiis ei scripsit: atque ille accepta epistola, noctúque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei processit. Ioannes autem, quamuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, quòd lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mãdauit. Tiberiensibus autem à Iosepho in stadium congregatis, vt ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atque ita conuersus ad eius vocem Iosephus, vbi ferrum propè iugulo suo imminere prospexit, in littus deliliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo verba faciens cum populo stererat: ascensáque inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Iosephus ne bello intestino cõcitato, propter paucorum inuidiam ciuitas cõsumetur, nuncium suis misit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm saluti consulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, audiris insidiis, & quis eatum fabricator esset, contra Ioannem veniebat. sed ille priùs in Giscala patriam suam fugâ receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Iosephum confluebant, & cùm multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannem communem insidiatorem adesse clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de singulis ciuitatibus

A ἰώσηπος, ἀπάτῃ δ' ὑστέρᾳ χρῆ). ἀναβὰς γὰρ ὅτι τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ κατασείσας τὸ θόρυβον αὐτῶν, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτίων τυγχάνουσιν. οὐ γὰρ ἀκούειν ἐκ τοῦ

B πλήθους. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς ἐξαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψαντες εἰσωτέρω αὐτὸν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνωσιμαῖοι σὺν τοῖς ἀρχουσιν εἰσῆεσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὴν αὐλειον θύραν κλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσας. ἐκπλαγεῖσα δὲ τῶν τὸ πλῆθος, ὑπολαμβάνουσα μακρότερα τοὺς εἰσελθόντας, ὀλίγον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἡμιγυμνους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεπέρασε κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ λυτέαν ἦρτυεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰωσήπου. σκηψάμενος γὰρ νόσον, ἱκέτευε δι' ἐπιστολῆς, τὰ ἰώσηπον ἐπιτρέψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν Τιβεριάδι

C θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δ', ὅπω γὰρ ὑπώπτευε τὸ ἐπιβουλευόμενον, ἔφη τοῖς κατὰ πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ παράπηγνια ἰωάννῃ παρασχεῖν, ὡς ἀπολαύσας μιᾶς δυοῖν ἡμέραις, ἐφ' ᾧ παρῆν διεσκέπτετο. ἐκ τούτου μὲν ἀπάτας, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, αἰτίαν ἔσχεν ἀποστάσεως ἰωσήπου. ἐκ γοῦν ταύτης σίλας ὁ φυλάττων τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου κατασταθεὶς, γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ

D καὶ τάχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ἀναλαβὼν τὸν ἐπιστολὴν, σπουδαίως τυχὼν ὁδὸν δύσας, ἐωθινὸς παρῆν καὶ τὴν τιβεριάδα. ἐκ τοῦ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτὸν ὑπήντα. ἰωάννης δὲ, κατὰ τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅπως πάντας πρὸς τὸ γνωρίμων, ὑπεκείμενο τὸν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ὢν, ὑστερήσας τῆς θεραπείας ἐλεγξῃ. ὡς δὲ εἰς τὸ σταδιον ἐκ τιβεριάδος ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο ἐκαλέγεσθαι πρὸς ἐπισταλμένων, ὑπὸ πάμφυλος ὁπλίτας, προσέταξεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τούτους τὸ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἐκόπτεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ἐπιστραφεὶς, ἐκ διασάφησε

E ὅτι τῆς ὀφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἐκπεπήδηκεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. εἰστήκει δ' ἀπὸ γυμνοῦ ὅτι βουτοῦ πηχῶν ἑξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ περιορμήσας ὅπισθεν ἐπάτησε σκάφος, σὺν ὑσὶ ναυμαχοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην κατέφυγε. οἱ στρατιῶται δ' αὐτοῦ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, καὶ τὸ ὅπλων ἐχώρουν. ἔνθα δὴ σῖσας ἰώσηπος μὴ πολέμει κινδύνου ἀσφυλίᾳ δὲ ὀλίγων φόνου φθαναλώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέρους ἀγγέλους, μήτις

F προγονοῦν τὸ αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε δὲ κτείνειν τινὰ, μήτε ἀπαλέγχειν τῆς αἰτίαν. ἢ οἱ μὲν τοῦ φθόνου ἐλευθερωθέντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ κατὰ τὴν πέριξ χώραν, πυθόμενοι τὴν τιβεριάδι ἐπιβουλὴν, καὶ τὸν τοσοῦτον ἀσεβῆ, συνεθορύζοντο καὶ τὸ ἰωάννου. φθάνει δὲ σκέπτος εἰς γαλιλαίαν φυγὼν τὴν πατρίδα. σὺν ἅρματι δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρεῖναι φάσκοντες ἐπὶ ἰωάννῃ τὸν

G χοινὸν ἐπιβουλὴν ἐθόντα. συγκατέλεξεν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν τιβεριάδα πόλιν. ὁ δὲ τοσοῦτον πλῆθος μὴ αὐτὸν ἔφασκε τὴν δύνασιν, ἔρρειν δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρόσασθαι συμφορᾷ τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτείναι πρὸς αὐτοῦ μόρος. ἐκάλεσαν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

suum-

συνεφεζῶ τας ἰώσηπος κατ' ὄνομα, προθύμως ἡ αἰ- A
δίκητο τοῖς σφετέροις οἱ δημόται, καὶ δὴ κήρυκων ἀ-
πὸ πέντε ἡμέρας πάντης εἰωθὼς καταλίποιεν
τὴν ἰωάννην, τὰς τε οὐσίας διαρπάσθη καὶ τὰς οἰκίας ἅμα
τῇ γυναικὶ καταφλέξθη, ξιφιλίοις μὲν ἀπέσησεν διὰ
νυκτὸς, οἱ δὲ φυγόμενοι τὰ ὅπλα φασὶ τοῖς ποσὶν ἐρρί-
ψαν αὐτοί. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ὅσαν ἡ ὅσοι εἰς
δισχιλίους σύροντο φυλάδες, ἀνέστειλεν ἰωάννης πάλιν εἰς
τὰς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἢ πρὸ φανερωτέρου. κρύφα
γὰρ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὴν
ἰώσηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον
οὐδέπω τύραννον ἐλεύσεσθαι τὴν μητροπόλεως, εἰ μὴ
προκαταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἐπὶ πολὺ προσέχων,
οὐ προσῆκον δι' οἰόν τινα τρόπον ἡ κατὰ φθόνον, ἢ πρὸς ἀρχόν-
των τινὲς λάθρα τῷ ἰωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν
μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμῇ πρὸς ἰώσηπον.
ἐψηφίσαντο ἡ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μετακαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς
στρατηγίας. εἰ μὴν ἤξιον ἀποχρήσθη τὸ δόγμα. δισχιλί- C
οις ἡ καὶ πεντακοσίοις ὁπλίταις, καὶ τέτταρας τῶν ἐπιφα-
νεστάτων ἄνδρας ἔστειλαν, τόν τε τοῦ νομικοῦ ἰώσηδρον, καὶ ἀνα-
νίαν σαδδουκαῖον, καὶ σίμωνα, καὶ πούθην ἰωνάθου, πάντας
εἰπεῖν δυνατωτάτους, ἵνα οὗτοι μὲν πρὸς τὸν ἰώσηπον
δύνωνται ἀποτρέψωσι. κἂν μὲν ἐκὼν πείθηται, λόγον
ὑποσχεῖν ἐᾷν αὐτόν. εἰ δὲ βιάζοιτο μᾶλλον, ὡς πολεμίῳ
χρῆσθαι. ἰωσήπῳ δὲ πείθεσθαι μὲν στρατιὰ ἐπε-
στάλκεσαν οἱ φίλοι. τῷ δὲ αἰτίαν, οὐ προσφίλουν, D
ἀπὸ δὲ τῶν ἐχθρῶν λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ
προφυλαξάμενον, τέτταρες πόλεις διὰ νυκτὸς πρὸς
τοὺς διαφόρους ἀπέστησαν ἐλθόντας, σεπφωρείς τε καὶ
γάμαλα καὶ γίσχαλα, καὶ τιβεριάς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας
προσπολιόρκησε. δι' ἃ τῷ ὅπλων, καὶ χειροτεχνῶν στρα-
τηγήματι τοὺς τέτταρας ἡγεμόνας, τῷ τε ὁπλιτῷ τοὺς
δυνατωτάτους, αὐτίκα μεμψιν εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς
ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν οὐ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρ-
μησε τοὺς προπέμψαντας αὖθις εἰ μὴ φθάσαντες E
ἀπέφρασαν. ἰωνάθου δὲ τὸ λοιπὸν ἐντὸς τῶν χαλκῶν
τειχῶν, ὁ δὲ ἰωσήπου φόβος ἐφεύρει. καὶ μετ'
ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριάς. ἐπικαλεσα-
μένων τὴν σύδον ἀγρίππαν τὴν βασίλεια. καὶ τὸ μὲν μὴ
καταπτῆσαι τὸ ἐφ' ἑαυτῇ συνεστήκατο προθυμίας, ῥω-
μαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνου τοῦ ἡμέ-
ρου ἐφαφανέντων, τὸν ἰάκιμον τὸν ξενικήρυκον. ἐφ' ᾧ,
ἠγέλη μὲν εἰς ταριχαίας ἡ ἀποστασις δι' ὀλίγου. ἐπε-
πομφὼς δὲ τοὺς στρατιώτας πάντας ἐπὶ σίτου συλλο-
γὴν, οὔτε μόνῳ ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας, οὔ-
τε ἐᾶσαι ὑπέμενε, δεδοικὼς μὴ βεβαιώσωντος αὐτὸ,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. οὐ-
δὲ ἐπὶ πάλιν ἐπιοῦσαν ἑορτὴν ἔχειν ἔμελλον, ἐπέ-
χοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ φυλάξειν ἐπινόει τοὺς
ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν ταριχαίων ἀπεκλεί-
σας κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγείλοι τις τὸ σκέμμα
τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τὰ δὲ ἐπὶ τῆς λίμνης σκάφη πάντα G
συναθροίσας, ἑξακόσια δὲ καὶ ἑβδομήκοντα εὗρεθη, καὶ
ναῦται τεσσάρων οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, ἑξὴ τά-
χους ἐλαύνει πρὸς τὴν τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀπο-
σχὼν τῆς πόλεως, ὡς ὅσου σωζεσθαι οὐ ῥᾴδιον εἶ, κενὰς
τὰς ἀλιάδας, μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ
μόνους ἐπὶ τὰ τῆς σωματοφυλακῆς αἰσθόμενος ἔχον-

cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præscius negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum furit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces consiliis armatorúmq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

CA. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non veniisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaterníque nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cúmq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri nõ posset, inanib. scaphis in salo relictis, septẽ ipse solos inermes satellites secũ habens,

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit: primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſecuritatis ſuæ curatorē de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtque maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quóſque auexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ D. c. haberet viros, duóque millia popularium comprehenſa in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quēdam eſſe præcipuum defectionis autorem, iramque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere: ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſocianit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cū Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædā cōquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiēſibus. Nam & hos capros rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déque Simonis Giorę tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, iámq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur: & exercitationibus iuſſis manus iuuenū operam dabat. Erántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat: multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtáque pacem cupientibus, omnia videbātur. Belli autē incētoribꝰ

A ἔγημον ὀφθῆναι θεσσήει. θεασάμενοι δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῆς τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ διάφοροι, καὶ διὰ τὴν ἔκπληξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταστάντες ἱκετηρίας, ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δὲ Ἰώσηπος πολλὰ διαπλησάμενος αὐτοῖς, καὶ κατονειδίσας, οἱ πρῶτα μὲν ἀρξάμενοι τοῦ πρὸς ῥωμαίους πολέμου, εἰς στάσεις ἐμφυλίους θεραπαλίσκουσι τὴν ἰχνῶ, καὶ τὰ δυνατὰ τα-
B ξοποιοῦσι τοῖς ἐχθροῖς, ἔπεφτα τὸν κινδυνεύοντα τῆ ἀσφαλείας αὐτῶν, ἀναπαύσας ἀπὸ δεσμῶν, καὶ κλείθρων οὐκ ἀδδυῶ τὴν πόλιν αὐτῶν τῆ τήσαντι, θεσσάλῳ τοὺς βατολεγισομένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δὲ δύδεκα ἄνδρες τῆν τιβεριέων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾶ τῆν ἁλιάδων ἀνήγαγε πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους κελεύει θεσσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λα-
C βεῖν. ἔπεφτα κομνοτέρας σκάφεις ὑπηνοῶν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς δὴ συμβησόμενος θεσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τῆ πλεουμένων, δίχα τάχους εἰς ταριχαίας ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ ἀσυμποσιον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βουλὴν ὑσαν εἰς ἑξακοσίους, ὧν δὲ δισχιλίους τῆ ὄπο τὸ δήμου συλλαβών, ἀνήγαγε σκάφεσιν εἰς ταριχαίας. βούντων δὲ τῆ λοιπῶν, αἴτιον δὴ μάλιστα ἐ ἀποστάσεως, κλεῖτόν τινα, καὶ θρασαλεώτατον εἰς ἐκεῖνον ἀπορεῖσθαι τ
D ὀργὴν, ὁ Ἰώσηπος αἰτεῖν μὲν ἐδέησε θεωρητο, λεύιαν δέ τινα τῆ αὐτῷ φυλάκων σκέλδυσεν ἐξελθεῖν, ἵνα δεσπόζῃ τὰς χεῖρας τῷ κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν τῖρος δεσβήσεσθαι μόνος, οὐκ ἔφη. χειλιάζοντα δ' τὸν Ἰώσηπον δὴ τοῦ σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρᾶν, καὶ θεσθυμούμενον δεσπασθ' ἂν αὐτὸν δὴ τὴν πιστείαν, ἱκέτευεν δεσ τῆς ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῆ χειρῶν καταλιπεῖν. καὶ καινὸν καταναύσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑ-
E τέραν αὐτὸς δεσπόζῃ ἑαυτὸ, ἀπασάμενος τῆ δεξιᾶ τῷ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέος ὑπ' αὐτῷ Ἰωσήπου θεσῆλθε. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ δορυφόροις ἐπὶ τὸν δῆμον ἀχμαλωσόμενος, πάλιν τὴν τιβεριάδα θεισῆγαγε. μετ' ἡμέρας ὀλίγας, γάλαξα σεφωνάτας συναπασάσας ἴλας, ἐπέξεψε μὲν διαπέμπας τοῖς σεσπώτας. συναγωγὴν μὴ τοι πάντα, τοῖς δήμοις δίδωκε, τοῖς τε κῆ σέπφωσιν ὁμοίως καὶ τιβεριάδα. καὶ γὰ κἀκείνους χειροσόμενος, νουθετήσας δίκα τὰς ἁρπαγὰς ἠθέλησε, καὶ τῆ δεσδόσθ τῆν χρημάτων, πάλιν εἰς δύνοιαν θεσῆγαγε.

ΤΑ μὲν δὴ κατὰ Γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τὴν Κεφαλ
ἐμφυλίων παυσάμενοι δορύδων, δὴ πρὸς θεσὶ ῥωμαίους ἐβάδιζον θεδασκευάζ. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, αἴτιός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῆν δυνατῶν ἕκα τὰ μὲν ῥωμαίων ἐφρόνουν, τὰ τῶν ἐπισπεύδον
G ζον, καὶ πολλὰ τῆν πολεμισηρίων ὀργάνων. καὶ δὴ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. θεὸς ἀπείρους δὲ γυμνασίας τὸ τῆν νέων πλῆθος ἐδέδει, καὶ μεσταὶ δὴ πάντα δορύδου. ἐνὶ δὲ κατάφοβα τῆν μεζόνων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας θεσεσόμενοι συμφορὰς, ἀπελοφύροντο. θάσμοὶ τῆς εἰρήνην ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ πόλεμον ἐξάπασα,

ἰχτ-

ἐχειροτόνησε πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τῆς πόλεως πρὶν ἐπελθεῖν Ῥωμαίοις λύειν οἷον ἀπολουόμενος. αὐτὸς γε μὴν πρὸς τοὺς λῃστὰς, καταμικρὸν ἀφιστάμενος τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῆς, κάμνων πρὸς τὸ συμφέρον τοῖς τε στασιασταῖς, καὶ τῶν τῆς κληθέντων ζηλωτῶν τῆς ἀφεστηκότων. ἦν τε βίας. καὶ τοῖς ἐξῆς οὐκ ὀλίγοις ἐπυκτεύσομεν. καὶ ἦν τῶν ἀκρεβατηνῶν τοπάρχης ὁ Ἰώσηπος σίμων, πολλοὺς τῆς νεωτερίζοντας συναγαγόμενος ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξέπεμπε, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας εἰσῆρασσε τῆς πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο, δῆλος τε ἦν ἤδη πρόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνάνου καὶ τῆς ἀρχόντων στρατιᾶς, φεύγει τοὺς ἐν μασάδᾳ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε κατέφυγε, κἀκεῖ μέχρι τῆς ἀνάνου καὶ τῆς ἄλλων ἀναιρέσεως μένων, συνελήζετο τὴν ἰδουμαίαν, ὡς τε τοὺς ἄρχοντας τῶν ἐθνῶν δέχα τὸ πλῆθος τῆς φοβουμένους, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰ ἀθρόαν λαὸς ἀμφεύγοις τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν καὶ ἰουδαίαν ἐν τούτοις λύειν.

quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: statúsque iam tunc quasi perituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuersus, non solùm in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananno autem missis aduersus eum militibus magistratuum, ad latrones qui erant Masadę, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

Cap. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.

NERONEM autem, vbi A res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis B omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commorum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscereturꝰ proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperè posset, virum ab adolescẽtia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incogniram Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, corúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortassè de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Sy- D ria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibique Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij E pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ Κεφ. α.
τὴν Ἰουδαίαν πεπραγμένα, λελη-
θυῖα μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις
ἐνέπιπτε καὶ τὸν θεόν. φανερὰς δ'
ἐποιεῖτο καταφρονῶν, στρατηγοῦ μᾶλλον, ἢ
τῶν πολεμίων ἀρετὰς γεγονέναι
τὰ συμβαίνοντα λέγων. φρέσιν δὲ ἡγεμονικῷ αὐτὸν
δεῖ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταφέρειν δοκοῦντα τῆς
σκυθρωπῶν, καὶ δοκεῖν δεινοῦ παντὸς ἐπάνω τοῦ
ψυχῆς ἔχειν, δηλέγετο γοῦν ὁ τῆς ψυχῆς θό-
ρυβος ἐπὶ τῇ φροντίδων. σκεπτόμενος δὲ τίνι πι-
στεύσας κινοῦμένῳ τὸν ἀνατολῶν, ὃς πεμφθήσεται
μὲν τοῦ Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, φθάσας δὲ
αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πρὸς ἔθνη σωτηρίων, μόνον
οὐκ εἰσκεκυρωμένην τῆς χρείας ἀναλογοῦντα, καὶ
πολεμικοῦ πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνά-
μενον, ἄνδρα τῶν ὑπὸ νεότητος στρατιᾶς ἐγγεγυ-
μνασμένα, καὶ φθάσαντα μὲν πάλαι ῥωμαίοις τὴν
ἑαυτοῦ, ὑπὸ γερμανοῖς ταραττομένῳ, φθάσαν-
τα δὲ τοῖς ὅπλοις βριτανίαν τοῖς λαθοῦσαν, ὅθεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ κλεινὸν παρέσχε χωρὶς
ἱδρῶτος ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν. ταῦτά γε δὴ
φρονηματιζόμενον, καὶ σαθρὰν μετ' ἐμπειρίας τὴν
ἡλικίαν ὁρῶν, μᾶλλον δὲ πίστεως αὐτὸ τοῖς ὑοῖς ὄμνυον, καὶ
τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρας τῆς παρούσας σωτηρίας, τάχα
τι καὶ ὠφελεῖν τὴν ὅλων ἤδη τῶν θεοῦ φροντιζομένων,
πέμπει τὸν ἄνδρα δεξαμενὴν ὄμβρων τοῦ ἡγεμονίαν τῆς
δεῖ συμφορᾶς στρατεύματων, πολλὰ φρὸς τὸ ἐπιόντων
δεινὰ καλοῦσιν αἱ ἀνάγκαι μεμιξάμενός τε, καὶ φρο-
θεραπεύσας. ὁ δὲ ὑπὸ τῶν ἀχαΐας εὐθὺς συμβὰς τὴν πό-
λεμον, τὸν μὲν υἱὸν Τίτον εἰς εἰλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, πέμ-
πει τε καὶ τὸ δίκαιον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα τάγμα.
πεζάσας δὲ αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς συρίαν
ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς τε ῥωμαϊκοῖς δυνάμεις συσσῶ-
σαι, καὶ συχνοὺς ὠθεῖται τῆς γειτνιόντων βασιλέων συμ-
μάχους.

Ἰουδαῖοι δὲ μὲν τὴν κατὰ πληγὴν ἐπηρμένοι τε ἀδοκήτους δὲ φρενῶν ἀκεραιοῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ Κεφ. β.
ἐκπε-

ἐπεσπόμενοι τῇ τύχῃ, πρόσω τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γοῦν δύ' ἢ τρεῖς ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα, πόλις ὅδε ἐστὶν ἀρχαία, τῆς Ἱεροσολύμων ἑκοσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, ἀεὶ δὲ μίσους Ἰουδαίοις ἐγκειμένη, διὸ καὶ τότε πρώτας ὁρμὰς εἶναι ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς ἕξ εἷς ἄνδρες, ἀλλὰ τὸ κορυφαῖοι καὶ σωφρονεῖν, Νίγερ τε ὁ Περαίτης, καὶ ὁ Βαβυλάνιος Σίλας, πρὸς οἷς Ἰωάννης ὁ Ἐσσαῖος. ἦ δὲ Ἀσκάλων ἐτετείχιστο μὲν καρτερῶς, βουλαῖς δὲ ἠμελεῖτο ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπὸ τε αὐτόχθονος πεζῆς, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν Αὐτώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὀργαῖς σὺν τῷ τρόπῳ ὀξύνοντες, ὡς ἐγγύθεν ὥρμηντο, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ Αὐτώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἐπὶ τὸν ἔφοδον αὐτῆς, προεξήγαγε τοὺς ἱππέας, καὶ οὐδὲν ὅτι πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὸ τόλμαν ὑποδείσας τῆς πολεμίων, καρτερῶς τὰς ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς ὅλους τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀνέσειλεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπειρίαν γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἵππεῖς, ἀσυντάκτως τε πρὸς εὐκινήτους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκῇ ὁτέρως ὡπλισμένοι, θυμῷ τὸ πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, πρὸς δύπειθεῖς καὶ νόμιμα πάντα φεύγοντας ἀπτυστοράμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνετάραχθησαν αἱ φρῶται φάλαγγες, τὸν δ' ἵππον ζέπον), καὶ οἷς κατόπιν αὐτῶν ὄπη τὸ τεῖχος βιαζομένοις προσπέπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες ταῖς τῆς ἱππείων εἰσβολαῖς ἐξέπεσον, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ λοιπὸν πλατύ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργῆσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῆς Ἰουδαίων φόνου. τοὺς τε γὰρ φθάνοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῆς τὸν τὰ δρόμου συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀνῄρουν. ἄλλοι δὲ ἄλλους ἔπη ζέποντο κυκλούμενοι, καὶ ἀπειλαύνοντες, κατεκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν Ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία ἦν τῆς ἀμηχανίας κατεφαίνετο, ῥωμαῖοι δ' ἐν τοῖς δυσχωρίαις καὶ περ ὄντες ὀλίγοι τοῦ πολέμου, καὶ ἀπειρουδίειν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῆς μὲν ἀφεστηκυίας τοῖς πράσσουσιν, ἀφθονία τε φυγῆς ταχείας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῆς δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς δυτύχουν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνῃρέθησαν μὲν μύριοι τῆς Ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῆς ἡγεμόνων, Ἰωάννης τε καὶ Σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ ζῶμματίαν τὸ πλέον σὺν τοῖς ἀπελειπομένοις τῆς ἡγεμόνων νίκαις τῆς Ἰδουμαίας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῆς ῥωμαίων ὅπῃ τῆσδε τῆς ἀθρόας ἐτρέφθησαν. οὐ μὴν οἱ Ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεπάλησαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δ' αὐτῆς τὸ πάθος ἦγε τοὺς τόλμας, ὑφορῶντες τὸ τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐδηλεάζοντο τοῖς ἀπορρῶξι κατορθώμασιν ὅπῃ πλησίον δυτύχουν. ὀλιγόπους γοῦν οὐδὲ ὅσον ἐπάσασθαι τὰ τεκμήρια, καὶ τὸν δ' ὑπαμὸν πᾶσαν ὅπῃ συλλέξαντες, ὁρμῶτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ὅπῃ τὰ ἀσκάλωνα. παρεῖπτο δ' αὐτοῖς μὲν ἡ ἀπειρία, καὶ τῆς ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλασσωμάτων, ἡ περὶ τὸν τύχη. τῷ δ' Αὐτωνίου τὰς παρόδους προλοχίσαντος,

A fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnaſciſs. congregata, Aſcalonem petierunt. ea eſt ciuitas antiqua, DCC. & xx. ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma diſtans & Iudæis ſemper inuiſa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incurſibus propior videretur. tres autem viros aggreſſionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præſtantiſſimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Eſſenum. Aſcalon verò validiſſimo quidem muro cincta erat, ſed vacua penè præſidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velociùs itinere peracto, ac ſi ex propinquo venirent, præſto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum neſciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum ſtipatis autem inordinati, leuitérque armati cum inſtructis, plúſque indignationi quàm cõſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt ſemel eorum primæ ab equitibus turbatæ ſunt acies, fugam petunt: & murum verſus ſe à tergo vrgentibus incidentes, ſuimetipſi hoſtes erant, donec omnes incurſibus equitum victi, per totum campum diſperſi ſunt, qui fuit plurimus, totúſque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos proſternerẽt. nam & fugiẽtes præuertendo, curſum in eos flectebant: & quos occupaſſent, curriculo transfigendo infinitos peremẽre. Alij verò alios quocunque ſe vertiſſent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidé propria multitudo, per deſperationem ſalutis, ſolitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci eſſent, rebus tamen ſecundis animati, etiam ſuperfluere ſe putabant. Et illi quidem res aduerſas ſuperare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam ſperant: Romani autem, in his quæ proſperè agerent minimè delaſſati, ad maiorem vſque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem peremptæ ſunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique ſaucij, cum Nigro qui vnus reſtabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati ſunt. ſed non Iudæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt, multóq; magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, priſtinis rebus feliciter geſtis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermiſſo, quod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, cunctiſque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Aſcalonem recurrebant, eadem ſe præter imperitiam aliáq; belli vitia, comitáte fortuna. Etenim cùm Antonius quà trãſituri fuerant, poſuiſſet inſidias,

ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundati, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis, & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam tutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum relinquerent, ignem muro ſupponunt, turrique inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euaſit: triduóque pòſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliáque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſoliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiám priuſquam Veſpaſianus veniret, Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque militare ſuſceperant tunc quoque benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem. Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

CAP. II. Deſcriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

DVæ ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellantur, eáſque Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit verò ab Occidente Ptolemais territorij ſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vſque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vſque ad Zabulon, qui vicina eſt in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno cãpo ſitus eſt, vſque ad Berſaben: vnde etiam ſuperioris Galilææ latitudo incipit vſq; ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vſq; ad Meroth extẽditur. Sed cũ tãta ſint vtræq; magnitudine,

A ἀδόκητοι τ̃ ὀπίσω ἐμπεσόντες, κ̀ ὑπὸ τ̃ ἱππέων φρὰ εἰς μάχην συντάξαι αὖζ κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μυρίους ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δ̀ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς ⊄ νίγερ, πολλὰ κ̀ τ̃ φυγὴν δι' τολμίας δηὶ δ ἀνδρείας ἔργα. συνελαύνον δ' δι' ὧν φερόμενον τ̃ πολεμίων, εἰς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης ὑπερδ κ̀ καλυμένης. οἱ δ̀ ὠθοῦντο τ̃ αὐτόνομον, ὡς μήτε ζέοιντο ὠθοῦντα τ̀ πύργον ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τ̀ ἡγεμόνα, κ̀ γνησιώτατον τ̃ πολεμίων ὠφελήσειν, ὑποπιμπρᾶσι τὸ B τεῖχος. φλεγμένου δ' τ̃ πύργου, ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι γεγηθότες, ὡς διεφθαρμένου κ̀ νίγερος. ὁ δ̀ εἰς τὸ ὑψαίτατον τ̃ φρουρείου κατάπλουν κατασπάσας ἐκ τ̃ πύργου ἀφεστόζεται, κ̀ μετ' ἡμέρας ζέτη τοῖς μετ' ὀλοφυρμοῦ πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. προελθὼν δ', χαρᾶς ἀνέλπιστον πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς προνοίᾳ θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

C ΟΤεσπασιανὸς δ' τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τ̃ Κεφ. γ. Καισαρείας, ἣ μητρόπολις ὄζει τ̃ συρίας, μεγέθει σύντονα, κ̀ τ̃ ἄλλης εὐδαιμονίας, ζέτον ἀδηλότατος ὅπῃ τ̃ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, σύδα μ̃ πάσης τ̃ ἰδίας ἰσχύος ἐκβιαζόμενον αὐτ̃ τὴν ἀρξιν κ̀ ἀφελέσθαι τὸν βασιλέα κατειλήφει, δηὶ πτολεμαΐδος ἡπειλεῖτο. κ̀ κ̃ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτ̃ τ̀ πόλιν, οἱ τ̃ γαλιλαίας σεπφωρεῖται τεμόμενοι, τ̃ τ̃δε εἰρηνικὰ φερνῆντες. οἱ κ̀ τ̃ ἑαυτ̃ σωτηρίας, ⊄ τῆς ῥωμαίων ἰσχύος οὐκ ἀφεγνόντοι, πρὶν ἀφικέσθαι σὺν Καισαρεῖ, πίστεις τε ἔδοσαν, κ̀ δεξιὰς ἔλαβον, κ̀ παρεδέξατο φερνεῖν. τότε γε μὲν φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τ̀ ἡγεμόνα, προθύμως σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο κ̀ τ̀ ὁμοφύλων συμμαχήσειν. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσας, τέως πρὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε κ̀ πεζοὺς ὠδαδίδωσιν, ὅσους αὐδέξῃ τ̃ καταδρομῆς, εἴπ ἰουδαῖοι ὠθαμινοῖεν ὑπολάμβανεν. κ̀ γὰ οὐδὲ μικρὸν E ἐδόκει τὸ κινδύνημα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ̀ σεπφωρεῖν, μεγίστην μὲν οὖσαν τ̃ γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτην δ' ἱππικῆς μάχης χωρίῳ, κ̀ φερνεῖν ὅλῳ τῷ ἔθνει ἐπιμάχην.

Καρ. δ'. ΔΙο δι' ὅσας τὰς γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, κ̀ τὴν κάτω προσαγορευομένην, ὠθείχει μὲν ἡ φοινίκη κ̀ συρία. διορίζει δὲ ὅπῃ μὲν δύσεως ἡλίου πτολεμαΐς, τοῖς τ̃ χόρας τέρμασι, κ̀ κάρμηλος τὸ παλαιὸν μὲν γαλιλαίων, νυνὶ δὲ τυρίων ὄρος. ᾧ προσέχει γαμάλα πόλις ἱππείων, οὕτως ἀποῤῥομηθεῖσα, διὰ τὸ τοὺς ὑφ' ἡρῴδου τῦ βασιλέως ἀπολυομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, σαμάρεις τε, κ̀ σκυθόπολις μέχρι τ̃ ἰορδάνου ῥείθρου. πρὸς ἕω δ' ἱππανή τε, κ̀ γαδαρὶς ἀποτέμνεται, κ̀ ἡ γαυλανῖτις αὖτη, κ̀ τῆς ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ δὲ προσάρκτια δὴ αὐτῆς τύρῳ τε κ̀ τυρίων χώρᾳ πρόσκειται. κ̀ τ̀ μὲν κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ἀπὸ τιβεριάδος μέχρι χαβουλῶνος, ἐν τοῖς ὠδαλίοις πτολεμαΐδι γείτων τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλατύνεται δ' ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼθ καλουμένης, μέχρι βηρσάβης, ἣ κ̀ τ̀ ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη δὲ τῶν τυρίων γῆν ὁρίζει. μηκύνεται δὲ μέχρι μηρὼθ ἀπὸ θελλὰ κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλήκει δ' ὅσον τὸ μέγεθος,

κ̀ τὸ-

καὶ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμέναι, ἀεὶς πᾶσαν ἀεὶ πολέμου πεῖραν ἀντέχον, μαχιμοί τε γὰρ ἐκ παίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, οὔτε λειπανδρία τὴν χώραν κατέχειν ἐπείθη πίων τε πᾶσα καὶ δύσοτος, καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαθείας προσκαλέσασθαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. ἀφθονωτάτη γοῦν ὑπὸ τῆς οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, καὶ τὸ πᾶν πλῆθος, παντάχοῦ τοσοῦτον ἀφθονίᾳ τῆς εὐθηνίας, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους ἀνὰς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' εἰ καὶ τῷ μεγέθει τὴς ἐλαττώσῃ τις περαίας τὴν γαλιλαίαν, ἀφελοῖτο δ' αὐτὴν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἔνεργὸς ὅλη, καὶ συνεχὴς ὅση καρποφόρος. ἡ περαία δὲ, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, ἀνὰς τε καρπῶν ἡμερῶν αὔξησιν ἀγριωτέρα. πόᾳ μὲν μᾶλλον ταύτης, καὶ τὸ πάμφορον, καὶ τὰ πολλὰ δένδρεσι καταφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ, εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἥσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ὑπὸ τῆς ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀενάοις ἅλις, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σφείωφθείροιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ὑπὸ μαχαιρουντος εἰς πέλλαν, εὖρος δὲ ὑπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. καὶ πέλλη μὲν ἡ περαία ῥήκα μὲν, τὰ μὲν πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ δὲ πρὸς ἑσπέραν δὲ ἰορδάνη, μεσημβρινὸν δ' αὖ πέρας, ἡ μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, καὶ σιμωνίτις. πρὸς δὲ, φιλαδελφίων, καὶ γεράσεις ὑποτέμνεται. ἡ δὲ σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ὅση, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ὑπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κώμης γινααίας ὄνομα κεῖται, ὁπλήγ τῆς ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας. φύσιν δὲ τῆς ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ἔρημαι καὶ πεδιάδες, εἰς τε γεωργίαν μαλθακαί, καὶ πολύφοροι, κατάδενδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσταί. πρὸς ἀρκτὸν γοῦν οὐδαμοῦ μὲν φύσει δασεῖς, ὄντας δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διάφορος ἐν αὐτοῖς, καὶ διὰ πλήθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γὰρ μὲν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πληθύειν ἀνδρῶν ἑκατέρων. μεθόριος δ' αὐτῶν ἡ μὲν ἀνὰθ βορκίους προσαγορευομένη κώμη, πρὸς αὐτῇ δ' ἰουδαίοις, τὸ πρὸς βορέαν. τὸ νότιον δ' αὐτῆς ὅρος μῆκος μεχρὶ μόνης ὁρίζει, πρὸς κυροῦσα τοὺς ἐμάθων ὅρους, κώμη καλοῦσιν αὐτὴν ἰορδὴν οἱ τῆδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὴν ὑπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης διαπέπλαται. μεσαιτάτη δ' αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καί τινες οὐκ ἀσόφως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφήρηται δὲ σὺν δὴ τῇ ἐν γαλιλαίοις τυραννῶν ἡ ἰουδαία, τοῖς φιλαλίοις καταστείνουσα μέχρι πτολεμαΐδος. μερίζεται δὲ εἰς ἕνδεκα κληρουχίας, ὧν ἀρχει μὲν εἰς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, περιέχουσα τῆς φελοίκου πάσης, ἅπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὴν διήρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δ' ὑστέρα, ἡ μετ' αὐτὴν ἀκραβατίνη, θαμνὰ πρὸς ταύταις, ἡ λυδδὰ, ἡ ἀμμαοῦς, ἡ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδὶ, ἡ ἱεριχοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, ἡ ἰόππη τῆς φελοίκων ἀφηγοῦνται.

A tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum B otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam præstulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & C nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et lõgitudo quidem eius est à Machærunte iu Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meD ridianum autem Moabitis regio terminat ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atE que optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boníque graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò F pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sorG tes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericʼ: deinde Iânia & Ioppe finitimis præsũt,

& præter has Gamalitica,& Gaulanitis, & Batanæa,& Trachonitis:quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas,ad Iuliada oppidum longitudine tẽdit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

CAP.III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorũ disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum ciúsque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent; qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat,nec quisquam expers eius acerbitatis,aut cladis erat.vnam salutis spem fugientes habebãt in ciuitatibus,quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum,& alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites,& centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerũt: cum Arabiæ quoq; est Malchus præter quinque millia peditum,equites mille misisset,quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant:quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent,belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia,neq; viribus à quoquã nisi à dominis vincerẽtur.

καὶ πὶ ταύτας, ἥτε γαμαλαϊτικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βατανέα τε καὶ τραχωνῖτις, αἳ δ' ἦσαν ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δ' ἀπὸ λιβάνου ὄρους καὶ τῶν Ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς τιβεριάδος λίμνης διήκουσα. ἀπὸ δὲ κώμης καλουμένης ἀρφάδος, μέχρις Ἰουλιάδος σπείρεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν μιγάδες Ἰουδαῖοί τε καὶ σύροι. τὰ μὲν δὴ πρὸς τῆς Ἰουδαίων τε καὶ τῶν πέριξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα σωτόμως ἀπηγγέλκαμεν. ἡ δὲ ὑπὸ βεσπασιανοῦ πεμφθεῖσα σεπφωρείταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἓξ ακισχίλιοι δὲ πεζοί, πλακίδου χιλιάρχου τοὺς αὐτοὺς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διαφυλάσσουσιν. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ὅλη τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. περιόντες δὲ ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας καταβοσκόντες, μεγάλα τοῖς πρὸς τὸν Ἰώσηπον σπάνιν ἀφειμένοις, τάς τε πόλεις ἔξωθεν λιμοῖ ὀλλύουσι, καὶ πρὸς ὁπότε θαρρήσαντα ἀνακόπτοντες. ὥρμησε μὲν ὁ Ἰώσηπος ὅλη τὴν πόλιν, αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὸς φρὶν ὀχυρῶσαι γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς καὶ ῥωμαίοις δυσάλωτον εἴη. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τῶν βιάζεσθαι, καὶ τῶ μεταπεῖσθαι σεπφωρίτας, ἀσθενέστερος δύναθείς. παρῆν δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ὅλη τὴν χώραν, καὶ οὔτε νύκτωρ, οὔτε μθ' ἡμέραν ἀργὴ ἡ βουλὴ οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον, δηοῦντες αὐτὴν τὰ πρόβατα, καὶ διαρπάζοντες τὰ ὅλη τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, αἰχμαλωτίζόμενοι δὲ τοὺς ἀσθενεστέρους. πυρὶ δὲ ἡ γαλιλαία, καὶ αἵματι πλήρεστο πᾶσα, πάσης τῆς συμφορᾶς ἀδύνατος ἀπέρατος ἦν. μία γὰρ καταφυγὴ διακομιζομένοις αἱ ὑπὸ τῶ ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Κεφ. 6.

ΟΔΕ τῖτος πραιωθεὶς ὑπὸ τῆς ἀχαΐας εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν, ὡς κύτερον ἡ χειμῶνος ὥρα, θαλαμβαίη μὲν ἐφ' ἣν ἔσπευδε δύναμιν. σωτόνως δὲ χειμῶνος πορεία, ὀξὺ τάχος εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖτο, κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα σὺν τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ὧν τὰ διασημότατα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀριθμὸν ὑπ' αὐτὸ πεντεκαιδέκατον. τούτοις ἕπονται ὀκτωκαιδέκατα σπείραι. προσεμίγνυντο δὲ καὶ σαρεάδες πάντες, καὶ ἱππέων ἴλαι μία. πάντες δὲ ἕπονται τῆς ἄνω συρίας ἱππάδες. τῆς δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, αἱ δὲ χίλιοι πεζοί. αἱ λοιπαὶ δὲ ἓξ καὶ δέκα, αἱ δὲ ἑξακόσιοι μὲν πεζοὶ, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν ὀκτὼ συνῆν δὲ καὶ τῶν βασιλέων συμμαχικὸν, αὐτόχου μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοήμου τῶν χωμένων αἱ δὲ χίλιοι πεζοὶ τοξόται, καὶ χίλιοι ἱππεῖς. τῶ δὲ ἄραβος μάλχου, χίλιοι πάμφαγες ἱππεῖς ὅλη πεζῶν πενταχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν τοξόται, ὡς τῶν πᾶσαν δύναμιν συνεξαριθμουμένων τῆς βασιλικῆς ἱππείας τὸ δ πεζοὶ, εἰς ἓξ ἀθρόους ἐξῆκε μυριάδας δ' ἦσαν ἑπτακαίδεκα. οἱ πάμπληθεῖς μὲν ἐπορεύοντο, ὀλίγα δ' συνεδέκνυσαν πολεμικὴν, οὐκ αὐ δυνάμενοι τῶ μαχίμου, τῶ μὲν εἰρήνῃ ἐν ταῖς μελέταις τῆς δυνάμεως ἀεὶ ἐπιφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δὲ ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρείας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τῆς δυνάμεως ἐλαττοῦσθαι.

Κφ'

Κεφ. ε. Κρίνῃ τούτῳ μὲν ἂν θαυμάσαι τὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ προμηθὲς, καταστησαμένοις ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, οὐ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τοῦτο ἄλλως τῆς στρατιᾶς συντάξιν ἀποβλέψῃ, γνώσεται καὶ τοῦτο τοσοῦτόν ἡγεμονίαν αὐτοῖς ἀρετῆς κτῆμα ἐγγόντας, οὐ δωρεᾶν τύχης. οὐ γὰρ ὡς τοῖς ἀρχὴν τὴν ὅπλων ὁ πόλεμος, οὐδὲ ὅτι μόνας τὰς χρείας τοῦ χεῖρε κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ παρημμένοι, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἀνεσιν, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς. αἱ μελέται δὲ αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς ἀληθείας διαλλάσσουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ κουφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἔθει συντάξεως, οὔτε δέος ἐξίστησιν, οὔτε διαπονᾷ πόνος. ἐπίστανται δὲ τὸ κρατεῖν ἀεὶ τῆς οὐχ ὁμοίων ἐθέλειν. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπών, τὰς ἐν μελέταις αὐτῶν χορεῖς αἵματος στάσεις. τὰς στάσεις δὲ, μὴ αἵματος μελέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ὑπερφυοῦς διάλωτοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἀπίστασι μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δὲ ἐκ εἰκαίου, οὐδὲ ἀνάμαλον ἡγοῦνται. οὐδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτόματον ἂν τύχοι χώρας, ἐξομαλίζεται. διαμετροῦνται δὲ παρεμβολὴν τετράγωνον αὐτοῖς. καὶ τεττάρων πλῆθος ἵπτεται, τάττεσθαι δύνασιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν σῶμα, εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ κύκλῳ, τείχους ὕψει ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένον. ὅπου δὲ τῷ καταπυργίων, τοὺς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἁφετήριον ὄργανον πάσασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἑτοιμα. πύλας δὲ οἰκοδομοῦνται τέσσαρας, καθ' ἕκαστον τὸ τοῦ κόσμου κλίμα, πρὸς ἃς τεσσάσθαι τῷ ὑποζυγίων διμοιρεῖς, καὶ πρὸς ἐπιφορὰς αὐτῷ εἰ κατεπείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ διὰ μέσων τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῆς ἡγεμόνων σκηνὰς ἵστανται, μεσαίτατον δὲ τούτων, τὸ στρατήγιον καθ' ὁμοιότητα. ὥσπερ δὲ ἐν ἀρχαίᾳ πόλει καὶ ἀγορά τις ἐπιτέτακται, καὶ χειροτεχνῶν χωρίον, ἔνθα τὰ λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπου δικάζουσιν εἴ τινες διαφέρονται. τετάχεται δὲ πρόβολος, καὶ τὰ ὠνητὰ πάντα θέσιν ὄπωρίας, πλήθει καὶ ὠνησίμῳ τῆς ποτισμάτων. εἰ δὲ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν προβάλλεται, βάθος τεσσαράκοντα, καὶ εὖρος ἴσον. φραξάμενοι δὲ, αὐλίζονται κατὰ τάξεις ἕκαστοι μὴ πονηρίας τε καὶ κόσμου χάριτα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα, μετ' εὐταξίας αὐδίας καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε ὀνησιμος εἰ δίοιντο, καὶ ὑδρεία, κατὰ συντάξεις ἑκάστοις. οὔτε γὰρ λεῖπον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσαν αὐτὸ ἐξοῦσιν ἑκάστῳ πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τοὺς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σημαίνουσιν, οὐδὲ ἔστιν ὅπη γίνεται δίχα σαλπιγκτοῦ. ὑπὸ δὲ τοῦτο ἴσα, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὅτι τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνίασιν ἀπαντῶμενοι, μετ' ὧν πρὸς τὸ ἡγεμόνα τῆς ὅλων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam. ita seruos instituentium, vt non solùm vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tantùm eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solùm, si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio
B cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt sem-
C per superet, quos nō itidē confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eōrum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contráque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, nō nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describūt: sed si quidem inæquale solum fuerit, compla-
D natur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibúsque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum
E genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuūm templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: fórum quoque & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, de-
F pressa cubitis quatuor, parique spatio lata. Armis autem sepsi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiam alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cùm
G voluerint, in potestate cuiusq; est, simul autē omnib. sōn' est, excubias & vigiliādi tēpora buccinę significāt, neq; est omnino quicquā quod sine edicto geratur. Mane autē milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos cōueniūt salutatum: eum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinū principes. Ille autē his

signum aliáque dát ex more præcepta profe- A renda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac vniuersi pariter incurrunt itémque sese recipiunt. Cùm autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemóque otiosus est. sed vel solo nutu monitus, tabernacula tollunt, omniáque ad profectionem instruunt. deinde iterum tuba vt sint parati significat. Illi autem cùm mulos & iumenta sarcinis onerauerint, velut in curuli certamine signum expectant. Castra ve- B rò incendunt: eo quòd sibi alia munire facilè sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt exeatur: vrgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dextérque duci præco astans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illíque toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogátemque præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigũt. Deinde otiosè & cum omni decore progredientes C ambulant, suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & vtróque latere gladiis accincti. læuus autem gladius multo est longior, cùm dexter mensuram palmæ non excedat. qui verò ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant; cætera manus hastas & clypeos longos, sertámque & corbem & sarculum & D securim, necnõ & habenam & falcem & catenam, triduíque viaticum, vt parum interfit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transuersúsque ad equi latus clypeus, ternáque in pharetra vel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides verò & thoracas peditibus habent similes: nullóque armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui cir- E cum ducem versantur. Agmina autem semper cui sortè id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itémque armorum varietas. Nihil verò nec in præliis inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opúsque adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum qui- F dem fortuitum ad rem inconsultè gerendam illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam meditatos exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor sit cui contigerint, tristium verò quæ præter sententiam acciderint, saltem rectè consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non modò corpora, sed animi quoque militum G fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. namque leges apud eos non desertionis solùm, verumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducésq; magis quã ipsę leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα γυμνάσματα δι' ἄλλων ἀγωνίσματα εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὁ δὲ καὶ ὅλη τάξεως ἀφέστηκεν, ὅπισθέν τε καὶ ἔμπροσθεν, ἵνα εἰ δέοι καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰς ἀναπλήσεις ὑποχωροῦσιν ἀθρόοι. ἐξέρπει δὲ τὸ στρατόπεδον δίον ὑποσημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ, ἠρεμοῖ δὲ οὐδείς, ἀλλὰ ἅμα νδ' ἅμαξαι τὰς μὲν σκευὰς ἀναιροῦσιν. πάντα δ' ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρασκευάζεσθαι. οἱ δ' ἐν τάχει τοῖς τε ὀρεῦσι, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ὅπλισθέντες τὴν ὑποσκηνὴν, ἑστᾶσιν ὥσπερ ἐφ' ὕσπληγγος ἐξορμᾶν ἕτοιμοι. ὑποσημαίνοντος δὲ ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτοῖς μὲν ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ χρήσοιτο δ' ἐκείνῃ ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ἔστιν ὃ ὅμως αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὑπαίθρουσαι τοὺς δ' αἰτίαν τινὰ βεβαιωσόμενοι, ὡς μή τις ὑπολειφθείη τάξεως. ὅτε κῆρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρχῳ ὤμοσας, εἰ πρὸς πόλεμον εἰσὶ ἕτοιμοι ἢ παρίασι γλάσῃ, ἧς ἀναπυθέσθαι, κἀκεῖνοι τοσαυτάκις ἀπεβόησαν, μέγα τι καὶ σεβάσμιον, ἕτοιμοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῆσαι, καὶ πνῷ ἀρίστου πνεύματος ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς. ἑστῶτες περιόντες, ἐνδύουσιν ἡσυχῇ, καὶ μετὰ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε πεφραγμένοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορεῖς ἀμφοτέρωθεν. μακρότερον δ' αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τὸ γὰρ δεξιὸν, σπιθαμῆς οὐ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δ' οἱ μὲν ἀεὶ τὸν σωματηγὸν ὁπλίται λεκτοὶ πεζοὶ, λόγχῃ καὶ ἀσπίδι. οἱ δὲ λοιποὶ φάλαγξι, ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ὁπλισμένοι, ἀμφὶ οἷς ὡρίονται καὶ κόφινοι, ἄμπελόν τε καὶ πέλεκυν. ἀμφὶ δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἵνα μεσῶν τε ζειᾶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον ἐπιόδων τὴν ἀμφοφερομένων ὁρίων, τὸν πεζόν. τῆς δὲ ἱππικῆς μαχαιροφορεῖ μὲν ἐκ δεξιοῦ μηροῦ, καὶ κοντὸς ὁπλομάχης ἐν χειρὶ, θυρεὸς δὲ ἐκ πλαγίου ἵππου πλάγιος, καὶ κατ' ἄμφω γαυρεῖ παρήρτηται ξεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, οὐκ ἐπιδέοντες δὲ δοράτων μήκει. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. οὐδενὶ δὲ ὅπλῳ διαλλάττουσιν, οἱ ἀεὶ τῶν στρατηγὸν ἑπόμενοι, τῷ ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων. πλήρει δὲ τῷ παγμάτων ἀεὶ τὸ λαιὸν ἡγῆται. τοιαῦτα μὲν Ῥωμαίων πορεῖαι τε καὶ καταλύσεις, ἐκ δὲ ὅπλων διαφοραί. οὐδὲν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις, οὐδὲ αὐτοσχέδιον. ἀλλὰ γνώμῃ μὲν ἀεὶ πάντες ἔργου ἐφάπτῃ, τοῖς δοκοῦσιν ἢ ἔπειτα τὰ ἔργα. παρὸ καὶ σφάλλονται μὲν ὀλίγα, κἂν πλαίσωσι ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνται τε τῇ δὲ τύχης ὁπότε δυσμάτων, ἀμείνοις τὰς ὁπὶ τοῖς ἐφεστῶσιν ἀλλοδαποῖσι δυσμενέσιν, ὡς τὸ μὲν αὐτομάτου καλοῦ ἀλεάζοντες εἰς ἀπροβουλίαν, τῆς σὺν λόγῳ δὲ κἂν ἀτυχήσῃ ποτὲ, ἐπὶ τὸ μὴ αὖθις καλῶς ἔχουσης μελέτης. καὶ τῷ μὲν αὐτομάτου ἀγαθοῦ, οὐ τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι. τῷ δὲ ὅσα γνώμῃ ἐπιτυχόντων σωθεῖσι, θαρσαλεώτερα τὰ ἔπειτα πράττειν. ἀσκοῦσι μὲν οὖν ἐν ταῖς μελέταις τῷ ὅπλων, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. ἐπισκοποῦνται δὲ καὶ τῷ φίλῳ. εἴτε γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, οὐ λιποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳστώνης ὀλίγης θανατηφοί. οἵτε στρατηγοὶ τῷ νόμων φοβε-

φοβερώτεροι. ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς, ῥύονται τὸ δοκεῖν ἀμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον δὲ αὐτῷ τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἅντε εἰρήνη κόσμον ᾖ, καὶ ὅπλ' ἐξάπτεσθαι ἐν σῶμα τὸν ὅλον στρατιά. οὕτως αὐτῷ συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὔτροποι δὲ εἰσιν αἱ περιαγωγαί, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμασιν, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἃ εἰ ταχεῖς, βεβαιότατοι δὲ παθεῖν εἰσιν, ἐάν τέ ἐστιν ὅπου συστάντες ἢ πλήθει πλήθυναν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυσχωρίαι, ἀλλ' ἐὰν τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὐδὲ βουλὴ μὲν ἀρχὴ πράξεως, ἔπειτα δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς οὕτω δραστήριος, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν διέβητε, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πόλαιον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρος τε καὶ ῥῆνος τῆς ἡγεμονίας ὅροι; λέοντος γὰρ αὐτῆς εἶποι τὸ κτῆμα τῆς κτησαμένων ἥδιστον. ταῦτα μὲν δὴ διῆλθον ῥωμαίοις ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἷς τις διαμυθίαι τῆς κεχρεωμένων, καὶ εἰς ὑποδοχὴν τῆς νεωτερίζοντων. εἰπὼν δὲ αὖ τοῖς ἀγνοοῦσι τῆς φιλοκαλούντων, καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἢ ἀγωγὴν τῆς ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δὴ, ὅθεν ὀλίγα τούτων ἐξέβην.

Κεφ. ζ. Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ Τίτῳ διαχείβων τοὺς ἐν πτολεμαΐδι, συνίστασε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν καταλαβὼν πλάκιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος αἰφνίκει τῆς καταλαμβανομένων. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀθυμότερον γαλιλαίων καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐκλελοιπός. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφυγὸν εἰς τὰς ὑπὸ ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅπῃ τὴν ὀχυρωτάτην αὐτῶν ἰωταπάτα, οἰόμενος δὲ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ κείνοις ὀφθῆναι εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προσχωρήσειν γὰρ ἐκ ἐτι εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης οἰχομένης. πολὺ γε μὲν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. διηρῶτα γὰρ αὐτὸν οἱ ἰωταπατηνοὶ προαισθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχεσθαι, καὶ τοὺς ῥωμαίους συῤῥαγήντας ἀδοκήτους, πολλοὶ δὲ πρὸς μάχην ἕτοιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνεύσης πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἔφθασάν τε ταχέως. καὶ πολλοὺς μὲν τρώσασι τῶν ῥωμαίων, ἐπλὰ δὲ ἀναιρεῦσι, δῆλόν τε μήτε ἄδακτον αὐτῶν τὸν ὑποχώρησιν γεγενῆσθαι, καὶ τοὺς πλησίον ὅπλοπλαίους πεφευγότων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τοὺς τε ἰουδαίους πόῤῥωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλέκεσθαι θαῤῥεῖν γυμνήτας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων τρεῖς ἄνδρες, καὶ ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν ἐν τῇ ὅπλ τὸν πόλιν ὁρμῆς ἀπανώτερος διῤῥεθεὶς φεύγει.

Κεφ. η. Οὐεσπασιανὸς ὁ ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐξεγαύνει τὴν πτολεμαΐδος, ἐξαγαγὼν τὴν στρατιὰν ὁδοῦ, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς μὲν γε ψιλοὺς τῶν ὅπλ ἐσόμενον καὶ τοξότας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς προσκοπεῖεν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ὁδοιπορίας, καὶ διερευνᾶσθαι τὰς ὑποπτίας καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τοὺς τοῖς ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τῷ τε αὐτῷ σκεύῃ, καὶ peditatus equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

A terribiles: namq; bonos honorando tedimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circũduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidẽ sẽper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi prœliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sẽsẽre ducum, aut difficultatem regionum: B sed ne fortunæ quidem succubuêre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regiò, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem re- C cte quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Impetus Placidi cõtra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio ita Ptolemaide interim degens, ordinabat D exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam E comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidisset. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus F aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuadit̃r.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consuetuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Roma- G

mensurásque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, sylvásque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itémque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitésque, necnon & lanceariosecum ducens, equitúmque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quòd & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hísque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliísque iumentis vehentes militum saccinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiúmque indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga discessi sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductísque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Cap. VI. Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solùm ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorũ habitatores ipse cepisset. Iosephus autẽ, quã tutionis causa optauerat ciuitatẽ, ipse metu repleuit. Nã Tiberienses nunquã eũ, nisi de omni bellũ desperasset,

καὶ τὰ μέρη ἀπὸ παρεμβολῆς φέροντες. ἐπὶ μετ' αὐτοὺς ὁ δοκιμοὶ, τάς τε σκολιὰς διορθοῦντες καὶ δυσχωρίαν καθαίροντες καὶ χαμαλοῦν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας ἐκκοπτόμενοι, ὡς μὴ ταλαιπωρεῖτο δυσπορεῖν τὸ στράτευμα. κατόπιν δὲ τούτων, τάς τε ἰδίας, καὶ ταῖς τῶν ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευάς, καὶ συχνοὺς ἅμα τούτοις ἐφ' ἀσφάλειαν τῆς ἱππείων. μεθ' οὓς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τοὺς τε ἐπιλέκτους τῆς πεζῶν, καὶ ἱππέων, καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἵπετο δὲ αὐτῷ τὸ ἴδιον τε τάγμα τῶν ἱππικῶν, ἕνδεκα ἀνὰ ἕκαστον τάγμα εἴκοσι ἄνδρας τοῖς ἐκ ἱππασίας. ἕβδομοι δὲ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ἅμαξαι, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μετὰ τούτους, ἡγεμόνες τε καὶ στρατηγοὶ ἕκαστος σὺν χιλιάρχοις, ἐπιλέκτοις τε σώμασι στρατιώτας ἔχοντες, ἐπόμενα αἱ σημαῖαι ἐφ' ὑψηλοῦ φερόμεναι τὸν ἀετὸν, ὃς πάντας ἄρχει ῥωμαίους ταγμάτων, βασιλεὺς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὃ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κλήδων ἐφ' οἷς αἱ ἱστᾶσι τὸ κρατοῦν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δὲ ἠκολούθουν οἱ σαλπικταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ εἶφος εἰς ἓξ πλατύνασα. τούτοις παρεῖπετο τῆς ἑκατονταρχίας ἕξ ἕδρας τῶν τάξιν ἐπισκοπούμενος. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τοῖς ὄρεσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν δὲ πάντων τῶν ταγμάτων, ὁ μισθοφόρος ὄχλος, οἷς οὐ σπουδὴ περὶ ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, καὶ ὁπλῖται καὶ τῶν ἱππέων πολλοί. οὕτως ὁδεύσας ἀνεπαισθήτως μὲν τῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς ὅρους ἀφικνεῖται τῆς Γαλιλαίας, ἐνθα καταστρατοπεδεύσας, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ἐπιδεικνύμενός τε τὸ στρατιὰ εἰς κατάπληξιν τῶν πολεμίων, καὶ μετανοίας ἐλπίδι ἔχειν, εἰ ποθὲν μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα δὲ καὶ πρὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

Μετάνοια μὲν ἐν τῇ ἀποστάσει ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐνεργάσατο, κατάπληξιν δὲ πᾶσιν. οἱ γὰρ ἀφ' ἑσπέρας ἱππασταὶ δρόμοι, ἐπ' ἄκρων ὀφθέντες φρυγανώδη πόλιν γὰρ καλεμβώνη, ἐπὶ πλησιάζοντα τὸν πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τὸ ἔπος τοὺς ῥωμαίους συμμίξοντας σφίσιν, ἐ μόνον ποθὲν μάχης, ἀλλὰ κὴ φρὴν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, ἐξεπύθοντο φυγὴ. καταλείπει δὲ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, κὴ καπηδῶν ὡς οὐκ ἰσχὺς τοὺς πολεμίους κρατεῖν ἔχει δύναμιν, κὴ πεπεισμένα τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων, ἀσμενοί τε αὐτὸν ἐπεύοντο χωρεῖν οἱ πλείους ἐπὶ ἀποστάσεις, ἐδίδοσαν μὲν ἤδη ποθὲν πάντες τῷ πολέμου. πρὸ δὲ ὡς πορρωτάτω χωρεῖζοιεν τῆς κινδύνων ἔκειντο. ἀναλαβὼν δὲ τοὺς συμμείναντας εἰς πιερειάδα καταφεύγει. ἀναστασιάσας δὲ τὴν πόλιν τῶν γαδαρέων ἐπῆλθεν, αἱρεῖ τε κὴ φρούριον ἔφοδον αὐτῶν, μαχέμου πλήθους ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῶν ῥωμαίων ἀλγηδόνος ἔλεον ποιουμένων, μόνῳ τε ποθὲ τὸ ἔθνος, καὶ μνήμῃ τῆς κὴ τὸν κάτω αὐτῶν ἀδικίας. ἐμπιπράσι δὲ οὐ μόνον αὐτῶν τὴν πόλιν, ἀλλὰ κὴ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, αἷς μὲν παντελῶς ἐπελεήμοσιν, ἔστι δὲ αἷς αὐτοὶ ἐξανδραποδιζόμενοι.

Ὁ δὲ ἰώσηπος λῦ ποθὲν ἀσφάλειαν εἶλε πόλιν, Καπ. ζαπη-

αὐτὸς ἐπὶ πλησίον λίμνης καταφυγών. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς πιερειάδος, οὐκ ἂν εἰ μὴ ποθὲν ἄνωθεν ἀπηγγέλη τὸ πόλεμον,

ζαπῆναί ποτ' αὐτ' ὤοντο, καὶ τοῦτο μὲ, ὃ διημάρτανον
ἀπ' ἀγνώμης. ἑώρα μὲν γὰρ οἱ ῥᾳδίᾳ τὰ Ἰουδαίων πρά-
γματα, καὶ μίαν αὐτῶν ἁδῇ σωτηρίαν εἰ μεταβάλλοιντο.
αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνωσθησόμενος παρὰ Ῥωμαίοις
μᾶλλον εἰ τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις,
ἢ κατὰ σφοδρὰν τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ
στρατηγίαν ὑβρίσας δυτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐ-
πέμφθη. γράφει οὖν τοῖς ἐν τέλει τῶν Ἱεροσολύμων δι-
γνῶ μὲν ἀκριβείας τὰ σφέτερα, ὡς μήτε ὑπὸ μείζονι
ἐξαίρας τὴν πολεμίων ἰσχύν, αὖθις εἰς ἐλλείαν κακί-
ζοιτο, μήτε ἐνδιέσεσιν ἀπαγγέλας, καὶ μετάνοησαν-
τας ἴσως θρασύνῃ, ἵνα τι καὶ νοσῶσιν αἰρούμενοι, τα-
χέως ἀπηγόρευσεν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον
σφῶν Ῥωμαίοις πύνθοιτο αὐτῶν δύναμιν. ὁ μὲν οὖν
ταῦτα ὑπεῖλας, πέμπει ἅμα τάχει ὑπὸ Ἱεροσολύ-
μων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας. οὐεσπασιανὸς δ'
ὥρμων ἐξαρτᾶν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο δὲ εἰς αὐτὴν
πλείους τῶν πολεμίων συμπεφευγέναι, καὶ ἄλλως
ὀρυκτὸν ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶν, πέμπει πεζοὺς τε
καὶ ἱππεῖς τοὺς σφεξομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρει-
νὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε καὶ πε-
ζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡ-
μέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρα-
τιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δ' ὁ Ἰώσηπος, αὐτὸς δὲ τὴν
ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστὴν ἑβδόμην παρῆλθεν εἰς
τὴν ἰωτάπατα ἐκ τῆς τιβεριάδος, καὶ πεπυσμένοις τοῖς
Ἰουδαίοις αἴρησι τὰ σφέτερα.

Κεφ. ια. Οὐεσπασιανὸς δὲ τῆς Γαλιλαίας τὸν μετάβασιν
ἅμα ἀδρὸς αὐτόμολος, καὶ καταπεφευγὼς τὴν τῶν
πόλιν, ὡς μετ' ὀλίγης αἱρήσων πᾶσαν Ἰουδαίαν, εἰ λά-
βοι τὸν Ἰώσηπον ζωγρίαν. ὁ δὲ αἱρεθεὶς ὥσπερ μέ-
γιστον δυτύχημα τῶν ἀγγελίαν, καὶ σφενοίᾳ θεοῦ τὸν
σωτηρίαν τοῦτον εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων, οἰόμενος
εἰς αὐθαίρετον εἰρήνην παρελθεῖν, δύο ἑκατοντάρχους
ἑβούλετο, ἄνδρα τῶν δεσμίων κατὰ χεῖρα καὶ σώ-
σειν, ὡς καταγεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λά-
θοι ἀφεθεὶς ὁ Ἰώσηπος. αὐτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν
ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν εἵπετο, καὶ μέχρι δείλης
ὁδεύσας, σφὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. καὶ λαβὼν δὲ τὴν
στρατιὰν εἰς τὸ σφέτερον αὐτῶν μέ-
ρος, σφός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι στα-
δίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, περιόδῳ ὡς μάλιστα τοῖς
πολεμίοις δυσπόρος εἶναι σφὸς ἔκπληξιν, ἢ καὶ σφάγ-
χημα τοσοῦτον τοὺς Ἰουδαίους κατέχειν, ὡς μηδένα
τὸ τεῖχος τολμῆσαι σφεῖσθαι. ῥωμαῖοι δ' ἅμα
μὲν ἀποκνήσαν σφαβαλεῖν, δι' ὅλης δὲ δυκτὸς ἡ-
μέρας. διπλᾶ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦντα τὴν πόλιν,
καὶ ζύλινον ἔξωθεν σφείσασι τὸν ἵππον, πάσας
ἀποφράσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτο γὰρ ἐν ἀπο-
γνώσει σωτηρίας, παρόξυνε τοὺς Ἰουδαίους σφὸς
τόλμαν. οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτε-
ρον. γλυκυθύμης δὲ μεθ' ἡμέραν σφοσβολῆς, τὸ μὲν
πρῶτον Ἰουδαῖοι κατὰ χώραν ἱδρύοντες, αὐτεῖχον αὐ-
τόθεν τὴν Ῥωμαίων ἐξεστρατοπεδευκότες σφὸς τὸ τεί-
χους. ὡς δὲ οὐσπασιανὸς, τούτοις μὲν τοὺς τοξότας
καὶ σφενδονήτας, καὶ πᾶν τὸ τῆς ἐκβόλων πλήθους
ὁπλίσας, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς πεζῆς

A in fugam versum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderet: vnámque illos viam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse verò, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quàm prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum
B fide perscribere: ne vel minus extollendo vires hostium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortasse cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque si fœdus eis placeret, citò rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit qui Hierosolymam literas ferret.

C VEspasianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea validissimum hoc eorum esse receptaculum (præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, saxis asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quattiduo fecêre quod iussum est, latamque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui mensis Maij vigesimus & primus
D erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectósque Iudæorum spiritus erigit. Cùm verò transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hostium prudentissimus videretur, vltro se etiam in custodiam traderet voluntariam: statim
E quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum insignem, circumuallare ciuitatem iussit, ne clàm inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem vsque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadiis septem. Con-
F fulto autem quàm maximè conspici ab hostibus affectabat, vt visu attoniti turbarentur. quod etiam factum est: eósque tantus continuò stupor inuasit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuêre, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit, quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in
G muros facto, Iudæi primo quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habentibus resistebant. postea verò quàm Vespasianus & sagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit vti: atq; ipse cum peditibus

in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cùm eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cùm sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt, multóque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, multíque fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Erenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte aditi potest, vbi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam peruenirentur, à nullo poterat conspici: Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cùm audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidóque propinquis montibus excisis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúsque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem nexa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctísque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circúpositis (erant autem omnes cétum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendi: simulque ex catapultis lanceæ percurrebant, saxáque tormentis ingentia mittebantur, ignisque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solú murum, sed etiam totum intra iactum earú spatium Iudæis inaccessú fecêre:

A εἰς τὸ πρόσαντες αὐχένι καθὸ τὸ τεῖχος ἦν δ' ἄλωτον, λίσας ἰώσηπος τὴν πόλιν πρόσπλα ἄρας, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δὲ τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὸ μὲν τεῖχος αὐτοῖς ἀπέκλεισαν αὐτοὺς, πολλὰ δὲ ἐπεδείκνυντο χεῖρα ἔργα καὶ πόλεως, οὐκ ἐλάττω γε μὴν ὧν ἔδρων αὐτόπαθον. ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους αἰδὼς παρεῖχε τοῦ

B μὴ φεύγειν. ἀλλὰ καὶ ἐμπειρία μὲν ἀλκῆς, τοὺς δὲ θεάσεις ὁπλίζε τῷ συμφρονεῖν μαθόντας. ἦσαν τε ἀμφὶ μὲν δὶ ἄλης ἡμέρας, νυκτὶ δ' ἀλλύοι. ζώσαντες μὲν πλείστους ῥωμαίων, ζωσπαθήσαντες δὲ ἀνελόντες αἴσχιστα. αὖπαν δὲ ἔπεσον μὲν δίκῃ μὴ ἐπὶ ἀ, ζαυμασίᾳ δ' ἐνήλυοντο ἐξαπάσιοι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπεξηδόνῆς, μὴ πολὺ καρτερώτερον αὖ παρατάξαντο. θαῤῥαλεώτεροι μὲν ὂν τῷ δοξάζειν αὐτοῖς ἀρχὴν τῇ προτέρᾳ γεγυμνάνοι, χερώμενοι δ' οὐ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἅτε ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν ῥωμαίων ἀδιάλειπτοι, ἐκδρομαὶ δὲ τῶν ἰωταπατηνῶν, τειχομαχίαι καρτεραί. καὶ οὔτε ἰουδαῖοι τὸν πολεμίων ἔχειν κατερρώδουν, ὅτε ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τῆς πόλεως ἀνάλωτον ἀπέκαμνον.

C Ἐπὶ δὲ ἰώταπάτην πᾶσιν ὀλίγου πᾶσι κρημνὸς, ἐκ τῶν μὲν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείροις ὑπὸ τόμοις, ὡς τὸ κατιδεῖν πειρωμένων τὰς ὄψεις προσέχειν ἀδυνεῖν τὸ βάθος. ὑπὸ βορέᾳ δὲ προσίτι μόνον, καθὸ λήγοντι τοῦ ὄρους πλαγίῳ προσοικοδομημένη τὸ δ' ὅλον ἰώσηπος ἐκυκλοῦτο τείχεσι τὴν πόλιν, ὡς ἀκρωτήλιον ἂν εἶ πολεμίοις τὸ κατ' αὐτὸ ἀκρόφρυον. κυκλόθεν δὲ ἄλλος ὄρεσι καλυπτόμενον, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὸν, παντελῶς ἀίσατος ἦν. εἰ δὲ μὴ ὕπνος ἐπεχύθη ἰωταπατηνοῖς ὑπὸ τῆς θείου τὸ τέλμα τῶν ἰουδαίων αὐτοκρατείας, ἴσως καρτερᾶς ἂν ἔδει δι' ὁλοκλήρου πολιορκίας, καὶ προσπαλεύειν μὴ θρασυτέροις ὑπ' ἀνάγκης ἠγεμένοις, ἐβουλεύετο τότε ὁ προσβολῆς. ἔδοξε δὲ χῶσαι τὰ ἀπρόσιτα τοῦ τείχους, ὅθεν συμμαχίαν ἄλλης ἐπιπέμπεσθαι τῶν τὸ στράτευμα. καὶ κοπτόντων τὴν τῆς πόλεως ὁρᾶν, σκευαλωσίας δ' ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλαίαν τὴν ὑπαρδον ἀφιεμένων βελῶν, χάρρα ὀκτείνοντες ὑπὸ προκαμάτου ἔχοντο ὑπ' αὐτῶν, οὐδὲν ἦν μικρὰ

F βλάπτ' ὁμοῖ τοὺς ὑπὸ τοῦ τείχους βολῆς. οἱ δὲ τοὺς πλησίον ὄχθους κατασκοπήσαντες, γλυκὺ αὐτοῖς ἀδελφοκτόνας προσέφερον, ζῶντας ἀπρομένους, ἀρὰς ἐπ' οἰκείοις. οἱ δὲ μακρόθεν πέτρας τε μεγάλας ὑπὸ τῶν τειχῶν τοῖς συστρώμασιν αὐτῶν ἐπιφέροντες, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν ἐπ' αὐτοὺς, οὐδὲν ἦν μικρὰ

καὶ γὰρ τ' ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισταί τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. ἐ μὴν εἰργόμενοί γ' ἀνυπερδύνατον αἰωρεῖσθαι ἐμήνυον. ἐκχέοντες γὰρ ληστρικώτερον καὶ λόχοις, ἐκδιέπτων τὸ τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς συμμυήμονας ἔπαιον, καὶ τὰ παρεικότα ἐκεῖνοι, ἁρπαγῆ οὕτω τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς ἠρρωστηκόσι συνεπέφερον, μάχῃ σωθεὶς ἐπανασπασθεὶς τ' διαίρεσιν τ' ἔργων αἰτίαν εἶ) τ' βλάβης, τὰ γὰρ ὑφασήματα τοῖς Ἰουδαίοις προσβολῆς παρεῖχε τόπον, σκιὰ τὰς σκέπας. καὶ σωαφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, αὐείρχθησαν αἱ τῶν Ἰουδαίων ἀδρανδύσεις.

A Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latorum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore languescerent. hísque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minísque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

B

C

D

Κεφ. ιγ. Ἐγειρομένου δὲ τοῦ χώματος ἤδη, καὶ τ' ἐπάλξεσιν ἔσον ὕπω πλησιάζοντος, δ' ἡγεῖν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῷ γὰρ ἀδύνατον εἶ) φαιδρῶν οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένοις, σκιᾷ τινὶ αὐτοῖς ὅπλοις τοιάδε. δορυφάκτους πήξαντες καλάμους, ἐμπετάσαι τὰ βύρσας νεοδύτοις βουσὶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν καταπελτῶν λίθους κολπούμεναι, ἀφελιδαίοιεν δ' ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τ' ἰκμάδος ἐργοῖτο, προσαίσιον τῶν τεκτόνων, ἐπ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι. δι' ἡμέρας τὸ μὲν νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. ἐ συχνοὶ μὲν πύργοι ἐφωκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἐπάλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶ), πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ προσέτι τὸ θρήνους τε τῶν ἰωσήπου, καὶ τὸ φρόνημα τῆς θρασύτητος πόλεως, κατεπλάγησαν. οὐσπασιανὸς δὲ, ἐ προσέτι τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ προσέξυε τὸν ἰωσηπατηνῶν. πάλαι γὰρ ἀναθαρσήσαντες ὅτι τῷ τειχισμῷ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπῆξέσθαι, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαί, καὶ κῆ λόχοις, θρήνοιά τε ληστρικὴ πᾶσι, ἐ τῶν προτυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῆς ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως οὐσπασιανὸς ἀναπαύσας τ' στρατιὰν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος ἀπείρει τῆς θρασυτῆτος αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἤ γὰρ ἀναγκαζομένους ὑποείσ τῆς ἀπαγκαίων ἐκστήσειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδισαμένους ἀφθαρήσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἐξίου χρήσεσθαι κατὰ τὴν μάχην, εἰ ἀφαλιπὼν αὖθις στεξυχωμένους θρασυτέρους. φευρῆν δὲ πάσας αὐτῶν ἐπέλυσε τὰς ὁδούς. τοῖς δὲ ἔτου μὲν ἦν πλῆθος σῖτον, καὶ τῆς ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. σῖτία δὲ ὕδατ@, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κῆ τὴν πόλιν, πᾶν ὀμβρίῳ διαρκουμένων τῆς ἐν αὐτῇ. σπάνιον γ' εἶ ποτε τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δ' εἶν ἦν πρὸς τὴν τῆς λιμοὺς θρασυτέραν ἐλῶν. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη θρασυτέρου καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ὁρῶν τῆς ἄλλων θρασυτήτων δύπορον, καὶ τὰ φρονήματα γλυκαίνα τῆς ἀνδρῶν, βουλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέχρι τοῦ ποτὸν αὐτοῖς διαρκέσῃ. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνθύμιον ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐνίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους προσήκοντες ἀπήκμαζον. ἐκκαιόμενοι δ' οὕτως

E

F

G

At Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incursabant: ínque dies singulos prælia cæteruatim, & cuiusque modi latrocinales dooli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabat, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem consetuari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentũ esset, labori cedebãt. Hoc autẽ modo affecti,

CAP. VIII. Obsidio Iotapatenorũ à Vespasiano, & diligentia Iosephi: déque Iudæorum excursione in Romanos.

Romanos latere non poterant, qui ex aduerſo colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ menſuram accipere proſpectabant: quò etiam baliſtarum pernicientibus telis, plurimos occidebant. Veſpaſianus quidem non multo pòſt, exhauſtis puteis, ipſa ſibi neceſſitate traditum iri ciuitatem ſperabat. Ioſephus autem, vt hanc eius ſpem frangeret: iuſſit quàm plurimos per murorum minas immerſa vndis atque humida veſtimenta ſuſpendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror ſimul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio conſumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipſe, quia penuria ciuitatem poſſe capere deſperaſſet, iterum cõſilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec ſe nec ciuitatem ſaluam fore credebant, & priuſquam fame, vel ſiti perirent, mortem bello optabant. Ioſephus tamen, præter hoc etiam aliud conſilium, quo ſibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea quæ minus curioſè habitam à cuſtodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vſui neceſſaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo ſi qui eos nocte vidiſſent, canum ſimilitudine fallerentur. idque factitatum eſt, donec eius fraudem vigiles perſenſerunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Ioſephus non diu ciuitatem ſuſtinere poſſe proſpiciens, ſuámque pariter ſalutem, ſi vellet remanere, deſperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus ſenſit, & circa eum fuſus, ne ſeſe negligeret, precabatur, in quo ſolo recumberent. ipſum enim ſaluti eſſe ciuitati manentem, velut omnes eius cauſa alacri eſſent animo certaturi. quòd ſi etiam capiantur, eundem ſolatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deſerere, aut quaſi ex naui tempeſtate opteſſa deſilire, qui ad eam tranquillo mari veniſſet. ipſum enim magis demerſurum eſſe ciuitatem, cùm iam nemo audebit hoſtibus repugnare, ſi diſceſſiſſet cui confiderent. Ioſephus autem quòd ſibi caueret occultans, illorum commodo ſe exitum parare dicebat. nã intra ciuitatem manendo, neque ſeruatis grande aliquid ſe profuturum: & ſi caperetur, vnà cum his eſſe fruſtra periturum, obſidione verò liberatum, extrinſecus maximo eis emolumẽto fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos reſidens vtilitatis afferret, niſi quòd Romanos ad obſidionem magis incitaret, vt ſe caperent magnipendentes: quem ſi fugiſſe cognouiſſent, multum eſſent de obſidionis impetu remiſſuri. Non flexit his populum Ioſephus, ſed hoc circunſiſtere ſe magis incendit. denique pueri & ſenes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, cúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ ſocius ſibi remaneret, cum vlulatibus ſupplicabant: non inuidiæ ſalutis eius

A οὐκ ἐλάνθανον τοὺς ῥωμαίους. ὅπου γὰρ τὸ κατάντες ἐώρων αὐτοὺς ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐφ' ἑνὸς αὐρίοντας τόπου, καὶ μιξουμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ἐξωβελίσιν ἐξικνοῦμενοι πολλοὺς ἀνῄρουν. καὶ οὐκέτι πολὺς μὲν, οὐκ εἰς μακρὰν τῇ ἐνδείᾳ τῶν ἐπιτηδείων κενωθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰώσηπος καλέσας μὲν τὴν ἀλπίδα ταύτην αὐτῶν προσεφέρετο, διεβρίζας καλδίους πλείους τὰ ἱμάτια, καὶ καταχρεμίσας ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις, ὡς τὰ ἐξιόντα πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. ἐφ' οἷς τὸν ἀθυμίαν τῷ ῥωμαίων, καὶ κατάπληξις ἰδὼν, διαπεμψάμενος εἰς χαλδίλιον τοσοῦτον ἀβαναλίσκοντας ὕδατος, οὗ οὐδὲ ποτὲ ἐχρῆν ἀπολαμβάνειν. ὡς τε καὶ τὸν στρατηγὸν ἀπορεῖν τὴν δι' ἐνδείας ἅλωσιν, ξὺν πάλιν πρὸς ἄπλα καὶ βίαν. ἐν δὲ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὁπλοκλείας ἦν. ἀπηγωνιακότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἠρεῶντο. ὁ μὲν γε ἰώσηπος πρὸς τάδε τῷ στρατηγήματι καὶ ἕτερον ἐνενόησεν εἰς εὐπορίαν αὐτῷ. ἦν γὰρ χαράδρα λυσάτου, καὶ δι' αὐτὸ ὑπὸ τῇ φυλακῇ ἀμελουμένης κῇ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τῆς φάραγγος ἐκπέμπων τινὰς, ἐρέσθαι πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπεύσατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, πάντες ὑπὸ τοῦ ὁπλελεημένου ἀεὶ τὴν πόλιν διόρθωσιν, ἐρασθέντα τὰ πολλὰ δι' ἃς φυλακὰς πολλὰς ἔσας τοῖς ἐνοῦσι, καὶ τὰ νῶτα κωλύσειν νύκτωρ, ὡς οἱ μὴ καταδῆναι τὰς αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι σκιαμαδόμενοι τὴν ὑπόνοιαν οἱ φρουροὶ ἀφίεσαν τὴν χαράδραν.

B

C

D

Καὶ τότε ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν καθ' αὑτὴν ὁρῶν, ἐν δὲ τῷ ἰδίῳ σωτηρίαν ἀφοδόμενος, ὁρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. σωμαδόμενος δὲ τὸ πλῆθος καὶ ἀφιέμενον αὐτῷ, καταπτοήσεως, μὴ σφᾶς ἀφιεῖσθαι ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους. ἐν γὰρ τῇ πόλει τῇ σωτηρίας μένων ὑπὲρ, ἐξ ἀδηλεύτου αὐτῷ, πάντες ἀγωνιοῦμενοι δι' αὐτὸν προθύμως. κἂν ἁλῶσι ὑ, ἀδημυθία. φρίττειν δ' αὐτῷ μὴ τὸ φεύγειν τοὺς ἐλθόντας, μήτε εἰς κατάλυσιν τοὺς φίλους, μηδὲ ὑποπτεῦσαι ἂν ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ὁ γαλήνη παρῆλθον. ὑπεβάπτιζεν γὰρ αὐτὸν τὸ πλῆθος, μαλακὸς ἔτι τολμῶντος τοῖς πολεμίοις αὐθίστασθαι, δ' ἐν αὐαθαρρίοις οἰχομένου. ὁ δὲ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποκλέπτομενος, ὑπὲρ αὐτῆς ἔφασκε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. μένων μὲν γὰρ οὔτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα συζομένους, κἂν ἁλίσκωνται, συναπολέσθαι ἀδικούς. ἐκδὺς δὲ τὴν πολιορκίαν ἔξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τοὺς τε γὰρ ἐν τῇ χώρᾳ γαλιλαίους συναθροίσειν τάχος, καὶ ῥωμαίοις ὑπὲρ πολέμου τὸ πλῆθος αὐτῷ αὐτομαχεῖσθαι. οὐκ ὁρᾶν δ' ἐπιόντος μὲν τοῖς χρήσιμον ὑπομένειν, πλὴν ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον δὴ τὴν πολιορκίαν, ὡς ἀδεπλέστου ποιήσῃ λαβεῖν αὐτήν. οὐ δὲ ἐκφοβεῖται τὸ θεῖον, πολὺ δὲ δὴ τὴν πόλιν ὁρμὴν αὐτοῦ. οὐκ ἐπιφθόνως τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ ἀφιέμενον. πᾶσίς γοῦν καὶ γέροντες, καὶ γυναῖκα μὴ νηπίων ὀδυρόμενα προσέπιπτον αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐκπλεκόμενοι πάντες ἐκέτευ, καὶ μὴ παντὶ καινοῦν σφίσι τὰς πάλας μὴ σὺν ἐκ τοσούτου, οὐ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας,

ἵμειρο

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τῇ ἐσπέρᾳ. οὐδὲν γὰρ ἧσσον
ἀνέπειθεν δ' αὐτοὺς ἰασπίδου μόνου. ὁ δὲ στειδομέ-
νῳ ἱκετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζομένῳ ἢ φρουρᾶν,
πολὺ δ' αὖτε τῆς εἰς τέλος δόσεως ὀρμῆς καὶ ὁ τῆς
ὀδυσσομένων ἔλεως οἶκτος, μόγις τὸ ἔργον, καὶ τὸν
κοινὸν τῆς πόλεως δαίμονα ἐπισπόμενος, νικᾷ κρα-
γὼν ἐπεὶ ἀρχέσθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς οὐκ ἔστι σωτη-
ρίας, κελεύει δ' ἔλεσιν ἀπαλλαξάμενον τὸν βίον, ἢ
δράσαντα τι γλυκαῖον εἰς μνήμην ἀμείνονα παίδων,
ἐὰν ἄρα ζήσητε. καὶ ἀφελθὼν μὴ τῆς μαχιμωτά-
της, διεπίδα τὸ τοῖς φεύγουσι, καὶ μέχρι τοῦ ἑσπε-
ρινοῦ τῆς ῥωμαίων κατέσχεν. καὶ τὰς μὲν ὀθὰς τῆς
χωμάτων λίθους, ἃς ὑπεσκίρωσαν, διέστα. τοῖς δὲ
ὄργυιαι ἐνέβαλε πῦρ. τῇ θ' ἑξῆς ἀφίησιν, καὶ τῇ ζίτῃ,
καὶ ὅλας συνεχεῖς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμοῦντα οὐκ ἔ-
καμνεν. οὐκ ἀπαναισιοῦτο δὲ τῆς ῥωμαίων κακουμέ-
νων ταῖς ἐκβρομαῖς, ζέπεσθαί τε τὸ τῶν ἰουδαίων
ἠδυώτο, καὶ ζαπίνων ὅπλιζόμενον βάρει τῆς ὅπλων
ἦσαν βραδεῖς, οἵ τε ἰουδαῖοι φρὴν τὸ παθεῖν ἀεὶ δρᾶν-
τες, ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς
ὁρμὰς ἀμπλὴν ἐκπλίνειν ἐκέλευον, καὶ μὴ συμπλέκε-
σθαι θανατῶσιν αἰθεροβάταις. ἐδέδιν γὰρ ἀλκιμώτερον ἐξ
ἀπογνώσεως. ἐφεστρέφοντο δὲ αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς,
σπεπῶν ἐπορευμένας, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. ἐφεστή-
κειν γε μὴν καὶ ῥωμαίοις μὴ ἀσφαλείας, καὶ τὸ νικᾶν,
ὡς οὐκ ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλ' οὐ προσ-
χωμένοις. τοῖς δὲ ἀπ' ἀράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ἀπὸ
συρίας σφενδονήταις, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοὺς
ἰουδαίους ἀπέκαλλον. ἠρέμει δὲ οὐδὲ τῆς ἀφετηρίων
ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ γὰρ τούτοις μὲν ἧσσον κεκομένοι,
τῇ γὰρ πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω γινόμενοι, προσ-
κειντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς ἢ σώματος
ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ ὀλιγοδωρίας ἑκάτεροι τὸ πα-
νικὸς ἑκατὸν ἀπαλλαμβάνοντες.

Κεφ. ιι. ΟΥεσπασιανὸς δὲ ἡγούμενος τῷ μήκει τοῦ χεί-
μωνος καὶ τὰς ἐκβρομαῖς ἀπαπολορκεῖσθαι, τῆς
χωμάτων ἤδη τοῖς χαλίξι πολλαχόθεν, προσῆγεν
ἔργα τὸν κριόν. ὁ δὲ ἔστι δοκὸς, ἰσο-
μὴς ὁδραπλήσιος. ἐξόμοται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ'
ἄκρον εἰς κριοῦ πρόσωπον, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τε-
τυπωμένῳ. κατηώρηται δὲ πάλαις μέσος, ὥσπερ ὑπὸ
πλάστιγγος ἱσταῖς δοκοῦ, σταυρῷ ἑκατέρωθεν ἐφαρ-
μόις ἐσηεγμένος. αἰωρούμενος δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀν-
θρώπων εἰς τὸ κατόπιν, τῇ αὐτῇ ἀθρόως πάλιν οἷς
τοῦμπροσθεν ἐπιφερόμενον, τύπτει τὸ τεῖχος τῷ προ-
μετώπῳ σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς οὕτω κραταιὸς πύργος
ἢ προβολὴ πλατὺς, ὃς καὶ τὰς πρώτας πληγὰς
ἐνέγκαι καρτερῶς ἢ ὑπομεῖναι δύναιτο. τούτῳ τῷ πρό-
σθεν ὁ στρατηγὸς τῆς ῥωμαίων κατέβαινε, βίᾳ τὴν πό-
λιν ἑλεῖν σπεύδων, ὡς τὸ προσπαθεῖσθαι βραδύτερον
ἦν, ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ μὲν ὧν τοὺς τε καταπέλτας,
καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀμυνείας, ὡς ἕκαστον τῆς ὑπὸ τὰ
τείχη κωλύειν προσερομένους, ἔγγιον προσαγόντες
ἔβαλλον. ὠκέως δὲ συνήγλιζον οἱ τοξόται καὶ
σφενδονῆται. ὧν δὲ ταῦτα μηδενὸς τῆς προβόλου
δυνάμενα τολμῶντος, προσσωτέρω τὸν κριὸν, γήρ-
ροις δίφθαις, καὶ καθύπερθε πεφαλμένον δέρρει,
προῆγε τε αὐτῆς καὶ τὰ μηχανήματα ἀσφάλειαν.

A quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente lotepho, existimabant, esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse rarus: custodiam verò, si per vim cogeretur (multum enim proposito discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communique desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cùm spes nulla salutis est: pulchrúmque vitam pacisci pro laude, B ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera se conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteróque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos hisi excursibus malè affe- C ctos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum conferrent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ pos- D sessionis causa non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérque saxa tormentis emissa plerumq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuiùs Romanis instabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes. E

Cap. IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, arietem & aliis tormentis bellicis.

IGitur Vespasianus vitro se existimans longitudine temporis, hostiúmque incursibus obsideri, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. depédet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdémque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam perniciosa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. G Itaque Romani quidem balistis cæterísque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent propius adhibitis vrebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper stremque pellibus septum, tam pro sui defensione quàm machinæ-

Et primo quidem impetu mœnia concussa A
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis B
moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod re- C
liquum erat, Iosephus eiúsque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque torum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione D
citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, ho- E
stibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vndq; iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cùm super milites decimæ F
legionis prosiluissent, tanto impetu vique irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quique aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, G
quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnẽ fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

καὶ κρότῳ τῶν πρώτων πληγῶν, διεσείσθη μὲν τὸ τεῖχος. κραυγὴ δ' μεγίστη ὠθεῖ τῆς εἰσόδου ἠρθη, καθάπερ ἑαλωκότων ἤδη. πολλάκις δ' εἰς τὸν αὐτὸν παίοντας τόπον, ὁ Ἰώσηπος ὁρᾷν ὅσον ὕπω κατασεσηπὸς μόνον τὸ τεῖχος, συφίζει πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν τῶν μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιμᾶν, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τὸ κενὸν ὁρᾶν, ὡς πλάζοιτο τῶν ἐμβολῶν, καὶ διχόμηνα τὰς πληγὰς, ἐκείνοιν τὴν καινότητα. τοῦτο πλεῖστον ἐλάφυρον παρέχε τοῖς ῥωμαίοις, καθ' ὃ μὴ ῥέπουσιν τὰ μηχανήν, αἱ τῶν σάκκους τῆς ὑπαρθεν, ὑπὸ βαλλόντων δ' τὰ ἐμβολῆς ὡς μηδὲν κατ' αὐτὸ τύπτειν βλάπτοιτο τὸ τεῖχος, ἕως αὐτομολήσαντες κόνις οἱ ῥωμαῖοι μακρόθεν, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμνον. ἐνεργοῦ δ' οὕτω τῆς ἑλεπόλεως γλιομένης, καὶ τοῦτο τεῖχος, νεοπαγὲς δὲ ὂν, ἐνδιδοῦτος ἤδη, τὸ λοιπὸν δὴ τῶν ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τὸν Ἰώσηπον ὥρμησαν. ἀφάμωνοι δ' ὅσον αὖης εἶχον ὕλης, ξυλόδευν ἐπικάθουσι, καὶ τὰ μηχανήματα, καὶ τὰ χέρρα, καὶ τὰ χώματα τῆς ῥωμαίων ὑπεπιφέρασαν. οἱ δὲ κακὰς ἐπιβοήθουν, πρὸς τε τὸν τόλμαν αὐτῶν καταπλήττοντες, καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς τὰς ἀμυνὰς φθανόμενοι. ξηρᾶς δὲ ὕλης, πρὸς δ' ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔτι δ' θείου, δίπλα τὸ πῦρ ὑπνοίας τάχεον, καὶ τὰ πολλῷ κάματῳ πεπονημένα ῥωμαίοις, ὑπὸ μιᾶς ὥρας ἐπέμπε.

ΕΝθα καὶ αὐτὸς τις ὄνομα Ἰουδαῖος, λόγου καὶ μνήμης ἄξιος. σαμαίου μὲν πατὴς ἦν, ἐλεάζαρος δὲ σκαλεῖτο. σαὰβ δ' πατρὶς αὐτῷ δ' γαλιλαίας. κώμης δέ τινος ἀράμωμος, ἀφίησι δόπτ τοῦ τείχους ὑπὸ τῆς ἑλίπολιν, μὴ τοσαύτης βίας, ὡς τὸ ὑπορράξαι τὸ καφάλην τῆς μηχανήματος, ἀλλὰ κατασπάσας, ἐν μέσων αἴρει τῷ πολεμίων, καὶ μὴ πολλῆς ἀδείας ὑπὸ τοῦτο ἔφερε. σκοπὸς δ' πᾶσι τοῖς ἐνθρῶν ὠμόμενος, καὶ γυμνῷ τοῦ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πάντ' μὲν ἀκαπείρει βέλεσι, πρὸς οὐδὲν δ' τύπων ὑπεραφεῖς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀείδη, καὶ θέσπος πᾶσι τ' δ' τολμίας ἔστη, τότε ἰλυσπώμενος ὑπὸ τῆς ξαυμάτων μὴ τ' κενὸν κατέπεσεν. ἄρισοι μὴ τ' τον ἐφώνησαν ἀδελφοὶ δύο νεῖρας καὶ φίλιππος, ὄντο ῥουμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. προεπηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ὄντο τὸ δεκάτου τάλμαζος, ἔτος δ' ῥοίζῳ τε βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξις, καὶ ξέφασις καθ' οὓς αἱ ἐφορμήσεσαν ἅπαντας. μὴ τούτους, ὅτε ἰώσηπος, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμωμοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα τε τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ἐφῆναι, τότε πέμπτε καὶ δεκάτου ξαπέντος τάλμαζος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, τε τὰ ὄργανα τε πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. φθὶ δ' πάλιν αὐασήσαντες, ἐσπῆγον τὸν κεῖν πάλιν, ἢ ἐσπεπονήκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῆς ἀμυνομένων ἐπ' αὐτῷ, βάλλει τ' οὐεσπασιανὸν βέλει καὶ τὸν ταρσὸν τῆς ποδὸς, καὶ τιξώσει μὲν ὑπολαίως ἐσεκλύσαντος τὸ βληθὲν τῆς δηκήματος, μέγιστον δ' θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. ἐπὶς δὲ τὸ αἷμα τα ἐσχηκότων τῆς πλησίον, φόμην δηλ πάντες ἐμπεπλῆ ὑπὸ τῆ πληγῆ τ' στρατηγοῦ, καὶ τ' πολιορκίας οἱ πλείους ἀφέμενοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους ὑπὸ τὸν ἐσκηνὸν

συνέ-

συνιέντων. πρὸ δὲ πάντων τῶν τοὺς δείσας πρὸ τοῦ πατρὸς παρῆν. ὡς τὸ πλῆθος καὶ τὴν πρὸς τὸν ἡγούμενον εὐνοίαν, καὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἀγωνίαν συγχυθῆναι. ῥᾷστα μὲν οὖν τὸν τε υἱὸν ὁ πατὴρ ἀφίλητα, καὶ τὸν στρατὸν ἔπαυσε τοῦ θορύβου. τῇ γὰρ ἀληθινὸν ἐπάνω γνόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπομένοις δι' αὐτὸν ὀφθεὶς ἀσινέστατος, ζηλωτὸν ἐποίησε τοῖς Ἰουδαίοις ἐπὶ σφᾶς τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς πλησίον τοῦ στρατηγοῦ προκινδυνεύειν ἤθελε, καὶ βοῇ ἀλλήλοις ἐθορυβοῦντες ἐμάχοντο τὸ τεῖχος. οἱ δὲ πρὸ τοῦ ἰδίου, καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆς καταπελτικῆς καὶ τῆς πετροβόλου, ὅμως οὐκ ἀπεβαίνοντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὑπὸ τοῖς κέρασι τῶν κριῶν ὑπηρεσίαν ἐβαλλον. καὶ ἦν μὲν οὐδὲν ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείᾳ πως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῆς συφετώσης ἐλαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὶ ἦσαν τοῖς πολεμίοις ὑσυσόπτοις, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῆς ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἦν τὸ βλεπόμενον. ἥτε οὖν τῆς ὀξυβελοῦς, καὶ καταπελτῆς βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, καὶ τῆς ὑπὸ τῶν μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. αἴρειν μὲν γὰρ οὐκ ἦν οὕτως ἰσχυρὸν εἶδος, ὃ μὴ μέγεθος ἐκάστης σφαίρας φάλαγγος, βία τε καὶ μεγέθει τοῦ λίθου. κἀκεῖνοι δ' αὖ τῆς τοῦ μηχανήματος ἀλκῆς, ὃν τῆς δύναιτο ἕκαστος ἰσχύος.

Κεφ. ζ. Πλησίον γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τῆς τοῦ ἰώσηπον ἑστὼς αἷμα τὸ τεῖχος, ἀπερράγη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὅλον ἔξω ἐσφενδονήθη σταδίων, γυναικός τε μόλις ἡμέραν ἐγκύμονος πλησίον τοῦ γαστρὸς, φερομένου δὲ νεκροῦ σὺν αἰκίᾳ, ἐξέσφηνε τὸ βρέφος. τοσαύτη μὲν τοῦ λίθου βία. τῆς μὲν ὀργάνων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῆς δὲ βαλλομένων, μὲν ὁ φόβος. ἐπάλληλοι δὲ ἐκτύποιν οἱ νεκροὶ τὸ τείχος ῥιπτούμενοι, καὶ δ' ἐντὸς μὲν ἐδόθην κραυγὴ γυναικῶν ἠλείρετο. συνήχουν δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων, αἵματι δ' ἐῤῥέπετο πᾶς ὁ περὶ τὴν μάχης πεδίολος, καὶ περιβατὸν ὑπὸ πλημάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερώτερον δ' ἐποίει τὴν βοὴν ἐπιοῦσα νὺξ, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ὅτι εἰς ἀκοὰς, οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη. πλεῖστοι μὲν γε τῆς ὅλης τάξεως ἀγωνιζόμενοι ἡμέρας ἔπεσον. πλεῖστοι δ' ἐγένοντο τραύματα, καὶ μόλις πρὸ τοῦ ἑωθινοῦ φυλακὴν, ἐνδιδόασι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείᾳ τυπτόμενον. οἱ δὲ φερεξάμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφὲν αὐτοχύσασαν πρὸν βληθῆναι τὰς ὑπαβατείους ὑπὸ τῆς ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφ. η. Ὑπὸ δὲ τὸν ἕω οὐεσπασιανὸς ὅτι τὸ κατάληψιν τῆς πόλεως συνῆγε τὸ στράτευμα, ὀλίγον ὑπὸ τοῦ νυκτερινοῦ πόνου ἀναπαύσας. βουλόμενος δὲ ὑπὸ τῆς καταῤῥιφθέντων ἀφελέσθαι τοὺς ἐρυσίπτας, τοὺς μὲν γυμνοὺς τοὺς τῆς ἱππέων ἀποβήσας τῆς ἵππων, ζεύξας δὲ τάξας κατὰ τὰ πεπλωκότα τοῦ τείχους, πάντοθεν περιέστησε θώραξι τοῖς ὅπλοις, καὶ τοῖς κοντοῖς περὶ ἔχοντας, ὡς ἐπὶ τοὺς ὑπαβατείους βαλλοιεν μηχανὰς, κατάρχοντο τῆς εἰσόδου. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τοῦ πεζοῦ τὸ ἀκμαιότατον. τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, αὐτὸς παρεξέτεινε πρὸ τοῦ τείχ-

A concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & benevolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhor-
B tantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebat, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus colluccebant, tanquam si dies esset, &
C certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine aq violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, hu-
D ius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine
E confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat,
F priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariâ collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, con-
G tósque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitũ multitudinem secũdũ muri spatiũ

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, parատas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæterique omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itémque senes dispositi; quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque antecomnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: cótra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumẽta resistere: vnumquemq; verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: cósque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebátur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant:

κῆ πᾶσαν τ ὀρχηλιὰ, φοβῶς τὸ μηδένα τῆ αὐαφυγόντων ἐκ τ ἀλώσεως ἀλαφυγεῖν. κατόπιν ἦ τούτων ἀφίστησι τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη φοβὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ἐπὶ τῆ μηχανημάτων· ἑτέρους ἦ κλίμακας ἀρα ιδίως, φοβοῦ φέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκροκερίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύῃ πφεσβεύοντας, καταλίποιεν τ ἐπὶ τοῖς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ' ἀθρόων βιαζόμενοι τῆ ἕλκης, εἴξωσι τ εἰσόδ. ἰώσηπος ἦ συνεὶς τὸ ἐπίνοιαν, ἐπὶ μὲν τὸ μὴ ὄντος τείχους, σὺν τοῖς κακμηκόσιν, ἵστησι τοὺς γηραιοὺς, ὡς μηδὲν ταύτη ἕλαττούμενοι. κῆ δὲ τὰ παρεῤῥωγότα τὸ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, κῆ φοβῶ πάντων, αὐὰ ἐξ ἀνδρὸς, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ φοβκινδυνεύειν, ἐπληρώσατο, ἐπέλθοσέ τε φοβὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῆ ταραχθέντων ὑπερέξαι τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. φοβὸς δὲ τὸ πλῆθος τῆ βολῶν σωσκιάσαντας καλύπτεσθαι καὶ ὑπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὡσχωρῆσαί τε φοβὸς ὀλίγον ἕως ταὶ φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων ἦ τὰς ὑπερβατείους μηχανὰς αὐτοὺς φοβσπεδᾶν, κῆ ὅλῳ τῆ ἰδίων ὀργάνων ἁπάντων τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκαστον, οὐχ ὡσῶ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ ὁπολωλυίας ἤδη τ πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνῃ τὸ φοβ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους χέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἰκιζομένας ὡσῶ τῆ ἐχθρῶν ὄσον οὐδέπω, καὶ τὸν ὑπὲ ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν φοβαλλίσαντας, ἐναφεῖναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς. ἐταξε μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον. τὸ ἦ ἀρχὸν ὅπου τ πόλεως πλῆθος γύναια κῆ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο, ξιφήρη μὲν φάλαγγα τὸν πόλιν ἐζωσμένον, οὐδὲν γδεὶς τὸν μάχιμον μεταξὺ τῆ πάλαι φυλάκων, φοβὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὸν καθύπερθεν ὁρειχάλκῳ λαμπρυνθέντα ὅπλοις, τά τε βέλη τοὺς τοξότας ἐπατέχοντας τῆ ἀράβων, ὕστατόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς ἂν ἀπφλευμένων ἔτι τῆ κακῶν, ἀλλ' ἤδη παόντων. ὁ ἦ ἰώσηπος τὰ μὲν γυναῖα ὡς μὴ θηλύνοιεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῆ σφετέρων, κατακλείσῃ ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπφλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς ἦ φοβ τῆ ἐῤῥιφθέντων ἢ ἔλαχε παρῆει. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα φοβφέρουσι τὰς κλίμακας, οὐ φοβσχεν. ἀπεκαθέδκει τὸν ὁρμὸν τῆ βελῶν. ὁμοῦ δὲ οἵτε σαλπιγκταὶ τῆ ταραχθέντων ἁπάντων σωπήσαι, καὶ δ' αἰσὶ ἐπιλάλαξεν ἡ φαπὰ, καὶ πάντοθεν ἀφισμένων δάτ σωσπάσματος τῆ βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὲν τῆ τε ἰωσήπου φοβσαγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς φοβς τὸν βολὸν, καὶ τὰ σώματα φοβς τὰς ἀφέσεις ἐφεῖξαντο, καὶ βαλλόντων ταῖς μηχαναῖς, ἐπεξέδραμον δ' αὐτῶν, φρὶν ἀγαθῶν τοὺς ἀγαθοὺς συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς αἰσθοῦσι, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, φειδόμενοι φῶν τὰς ἐχάτας συμφορὰς, μὴ χείροις φαίνεσθαι τῆ ἐν ἀκμῇ ὤῳ τῆ κῆ σφᾶς αἱρίζομένων. ὥστε οὐ φοβτερὸν ἀπερρήγνυτο τῆ ῥωμαίων, φρὶν ἢ πεσεῖν, ὑπ' ἀγαθῶν ἁλῶναι. ὡς ἦ οἱ μὲν ἔκαμνον διηνεκῶς ἀμυνόμενοι, κῆ τοὺς ἐχθροὺς ἀμείβῃ οὐκ ἔχοντες, τὸ κακμηκὸς ἦ τ ῥωμαίων ἀκραιφνὲς διεδέχετο, κῆ ταχέως αὐτὴ τ ὑποδιαδεχόντων ἐπίβαινον ἕτεροι, φῶν κελευσμάτων ἀλλήλοις, κῆ πλῆθει μὲν σώσαντες,

σαντες,

σωλῆς, τοῖς ὑπὸ θυρεοῖς καὶ θύραθεν φερομένοις, τεῖχος ἀῤῥηκτον ἐγίνετο, καὶ καθάπερ σῶμα πᾶσιν τῇ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη τὰ τείχη ἐπέβαινον.

Κεφ. ιθ. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ σύμβουλον λαβὼν τὴν αἰδήμονα, ἣ δὴ ὄζει δ' ἡνιόχοις, ὅταν αὐτὴ ὑπάγωσιν ἐριδίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τὸ συμπαγὲς τῶν. οἱ δ' ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μὴ τάχιστα πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τῶν ῥωμαίων κατέχεον, συναφιέντες καὶ τὰ ἀγήια θερμαινόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο καμόντων τῶν ῥωμαίων, διασκεδασθὲν τὸ τάξιν, καὶ μὴ δύνασθαι ἀλλήλοις ἀπαντᾶν δι' ὧν τὸ τεῖχος. ῥᾳδίως μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ὑπὸ κόρσης μέχρι ποδῶν ὑπὸ ταῖς πανοπλίαις διέῤῥει τὸ σῶμα ὅλου, καὶ τὰ σάρκα φλογὸς ὑπὸ ἔλαιον ἐπεδόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδίως διὰ τὴν πίστητα. τοῖς δὲ θώραξι τοῖς κεφάλαις ἐνδεδεμένοις, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως ἐκ ἦν. ποδῶνες δὲ καὶ συνεφλεύμενοι τὰ ἀλγηδόσιν, ὑπὸ τῶ ῥαφερώματων ἕπεσον. οἱ δ' ἔμπροσθεν εἰς τοὺς ὀπίσω πρὸς ὁρμὴν βιαζόμενοι, διὰ χαίροντοι τοῖς κατόπιν προώσουσιν ἦσαν. ἐπέλιπε δὲ οὔτε ῥωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰδεῖν, οὔτε τοὺς Ἰουδαίους σωθῆναι. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ πρόοικεν πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τῷ πρὸ αὐτοῦ ταχίζων ἕκαστος εἰς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ δ' Ἰουδαῖοι δόλῳ δ' ἑτέρῳ τὰς πρόσβασις αὐτῶν ἐπεσφαλλον, πλίνθοι ἐφθαὶ ὑποχέοντες τῷ στασίσιν, αἷς ἐπολιθαίνοντες, ὑπεσύροντο, καὶ οὔτε τῷ ἐπομένων, ὅτε τῷ προσβαινόντων τὴν ἐρθὸν ἔμενεν. ἀλλ' οἱ μὲν ὑπιαζόμενοι τῷ δυσβατείων μηχανᾶν συνεπατοῦντο πολλοὶ δὲ καὶ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δ' ὑπ' Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων δὲ τῶν ῥωμαίων, ἅτε τῶν χεῖρα συμπλοκῆς ἐλεύθεροι τες, πρὸς τὰς βολὰς διάχολοι. πολλὰ δὲ κακουμένους ὑπὸ τῆ προσβολῆ τοὺς στρατιώτας. ὁ στρατηγὸς δὲ δείλην φέρεσθαι. ἔπεσον δ' ὑπὸ τούτων μὲν ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐξώθησαν. τῷ δ' ὑπὸ τῶν Ἰωταπατῶν, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, ἕξ καὶ τριάκοντα δὲ καὶ τριακόσιοι ἀνεκομίσθησαν. εἰκὰς δὲ μὲν οὐδ' ὅσιον εἶναι, τὴν τῶν ἐναντίων ἀπώλειαν.

Κεφ. κ. Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς δ' ὑπὸ τῶν συμβεβηκότων τὰ στρατιὰ ἀθυμουμένους, ὡς θυμουμένους ἐφέρε, καὶ οὐ προσέκοπτε, ἀλλ' ἔργων δεομένους, προσυφώσας μὲν τὰ χώματα, πύργους δ' ἓξ εἴκοσι καὶ πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος κατασκευάσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑδρᾶσι τὰ εἶναι ὑπὸ βελῶν, καὶ δυσάλωτοι τυγχάνοι, τῷ χωμάτων ἐπῆσαν, ὅπλισας μὲν τοῖς ἀκοντισταῖς καὶ τοξόταις, καὶ τὰ ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κραδόντες, πρὸς δ' τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἳ μὴ καθορῶμενοι διὰ τὸ ὕψος, καὶ τὰ ἀσφάλεια τῶν πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ὑπὸ τῶν τείχους ἔβαλλον. οἱ δ' μήτε κόρσης φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοῖς ἀφανεῖς ἀμύνασθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσερίκτον ὁρῶντες ἐκ χεῖρος ὄντι, πυρὶ δὲ τὰ ἀσφάλειαν σίδηρον δυσανάλωτον, ἔφυγον ὑπὸ τὰ τείχους, καὶ προσβάλλειν πρεσμένοις ἐπεξέισιον. καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰωταπατῶν, πλείονες ὄντες, αἱρεθέντες τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μᾶλλον ἀπηκοώ τοὺς πολεμίους, ὅτι μὴ μετὰ κινδύνων αἱρήσειν, ἔχοντες.

A protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totáque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundūt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè caleisceret, seróque pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc C incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contramittentes tutò recedere non poterant, quonsam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani etiam licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursandò, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset enitu vestigio: sed alij quidē resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cùm autem multa milites mala in E hac perpeti pugna dux videret, sub vesperā eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorū causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neq; tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenū pedū in excelsū iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & pōdere stabiles esset, neq; ignib⁹ expugnarētur eásq; super aggeres collocat, iaculatorib⁹ & sagittariis, itēq; leuioribus missiliū machinis plenas, fūditorū quoq; fortissimis. Qui cū nō cōspicerētur propter altitudinē turriū & loricas, ipsi eos qui super murū astarēt facilè cōspicuos telis feriebāt. at illi cū neq; à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci possent quos nō viderēt: altitudine quidē turriū librata G manu iacula superāte: ferro autem, quo erāt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant. quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eósque paulisper reluctatos: in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum; alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. cúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò eiúsque comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cõgregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viatum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv. millia: captiuorum autem duo millia cxxx. Hæc Galilæis clades cõtigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, οἰκειωσιν ὑπὸ Κεφ. κα.
τινα τῶν ἰωταπάτης ἀσυγκτόνων πόλιν (ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τὴν ἰωταπατηνὴν ὑπολαβὼν δόξαν αὐτικρὺ πταίσειν μόνον, ξαϊανὸν ὄντα τὸν δικαίου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ δισχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβὼν, ὄντος γὰρ τῆς φύσει καρτερᾶς τυγχάνουσα, καὶ διπλοῦν περιβόλῳ τετείχισο, περιπαντικότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἐτοίμους εἰς μάχην συμβάλλει, καὶ ταχὺς ὀλίγον ἀντικρύντας, ἐδίωκε. συνεφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κατὰ πόδας περισκεδασθέντες σωθεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἀνακλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ ἰουδαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς ἐν τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις ἐκκεῖσθαι τοῖς ἀπολέσαι, ἐκδοτον φονεῦσιν ἐθέλοις παρίσησιν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὀνόμασι καλοῦντες, ἐν μέσοις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τὴν δύειν κατειλούμενοι περιβόλων βύζιν, πολλοὶ μὲν τοῖς ἰδίοις περιπεσόντες ξίφεσιν, ἄπειροι δὲ τῶν ῥωμαίων ἔπιπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαῤῥοῦντες. θεὸς γὰρ τὸ καταπλῆξαι τοῖς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῆς οἰκείων προδυσία. πέρας ἔθνησκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῆς ἰδίων καταφόμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο, μύριοι καὶ δισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενὴν δ' μαχίμων λογίζομενος ἔδει τὴν πόλιν ὁ ξαϊανὸς, εἰ δὲ καί τις εἴσω εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δίους, ἀνέπεθε τῷ στρατηγῷ τὴν ἅλωσιν. καὶ σάλας ἀγγέλους πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν δεδησόμενα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μὴ στρατιᾶς ἢ υἱὸν δεδιπέμψει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν δι' τάχους, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, δεξιὸν μὲν τὸ λαῦ κέρας, ἢ ξαϊανὸν ἵστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῆς δὲ στρατιᾶς κλίμακας πάντοθεν τοῦ τείχους προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθυπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν περίβολον. διπλῆ δ' σανίς δ' οἱ φεῦ ἢ τὸν, ἣ μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς δὲ τις εἶδον αὐτοῖς συραφέντας, καρτερᾷ μάχῃ συρρήγνυ. καὶ δὲ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προστίπτον, καὶ ὑπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐτοῖς. ἡ μέχρι μὲν ἓξ ὡρῶν αὐτὸν μαχόμενοι. διαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἔτε τοῖς ὑπαθείοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὑδὲν γοῦν ἄῤῥεν ἀπελείφθη δίχα πτίων, ἃ μὴ γυναικῶν ἐξεῖλοντο πολίσαντο. τῆς μὲν οὖν αἱρεθέντων αἱ τε τὸν πόλιν, καὶ ὅλη τῆς περιτείας διατάξεως, ἀριθμὸς μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δ' αἰχμάλωτα, δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ξιακοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δεκάτου μηνός.

Emen-

Κεφ. κβ. ΕΜεινεν δὲ ἐπὶ σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἐκθεσιάζοντες γὰρ ὅτι τὸ γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἅγιον ἐστιν, καὶ χώραν μὲν ἔμενον, πολέμου δὲ ἐκῆρυξαν ἀπρόφαλῶς ἦτε συνοδος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς δὲ τὰς ῥωμαίων δυνάμεις ἐν ἀλογίστῳ τινὶ καὶ σφᾶς ἀσθένειαν ὠρῴμενοι, καὶ μετέωροι πρὸς τὰς παρασκευὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ ἐπιτάσσεσθαι φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι. καὶ γὰρ ἀεὶ φερουρᾶς ἡ σαμάρεια ὅλη διειλημμένη. τότε πλῆθος αὐτῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συνταξις ἐν φόβοις ἐμεγαλύνετο. ἦν ἔπαρχον ὄντα τῆς πέμπτης τάγματος, μετ' ἐξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν τετραχιλίων πέμπει. τούτῳ προσβάντι μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάψαι μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τὴν δυνάμει πᾶσαν τινὶ ὑπόρφαν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφερούρει τῆς ἡμέρας. συνιόντι δὲ ὕδατος δεομένων τῶν σαμαρέων, ἐκλεγῆναι τότε καὶ καῦμα δεινὸν, ὥρα δὲ ἦν θέρους, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀναβάσκιον, ὡς πολλοὺς μὲν αὐθημερὸν ὑπὸ τῆ δίψει ἀποθανεῖν. πολλοὺς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προβαλλομένους, ῥωμαίοις, προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμόνοιας ὑπὸ τῶν δεινῶν καταλύοντας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τινὲς δύναμιν ἐν κύκλῳ στησάμενος τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ὅτι δεξιὰς προὐκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δεδιβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ὅτι μείους ὄντας. διοίσουσι μὲν εἰκοσὶ καὶ ἑβδομήκοντα ἐγένοντο. καὶ τοιαύτης μὲν συμφορᾶς σαμάρεῖται ἐπειράθησαν.

Κεφ. κγ. ΤΩν δὲ αὖ τὰ ἰώτάπατα διαπαρτερούντων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς αὐτοχόντων, τεσσαρακοστὴ μὲν ἡμέρα καὶ ἑβδόμη τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπερῆρτο τοῦ τείχους. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τινὶ τε ὀλιγότητα τῶν ἔνδον τῆς πόλεως ἀξαγγέλλων, καὶ τινὶ ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀρρωστίᾳ διαφθείρει, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις διαπεπονημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἔτι βιαζομένους ἐπιφέρειν, ἐν δόλῳ δ' αὖ ἁλῶναι, εἴτις ἐπιθοῖτο πρὸς τινὶ ἑκάστῳ φυλακὴν, καθ' ὃν ἀπεσίν τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπαξ μάλιστα κεκοπωμένων ἐωθινὸς ὕπνος. καταδαρθάνειν φασὶ τοὺς φύλακας. συνιέναι τε καθ' αὐτὴν τινὶ ὥραν ἐπαλθεῖν. τῷ δὲ ἰώ μὲν δι' ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τότε πρὸς ἀλλήλους πίστιν εἰδότε τῶν ἰουδαίων, καὶ τινὶ πρὸς τὰς κολάσεις ὑπερφίαν, ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθεὶς τῆς τῶν ἰωτατπάτων, πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ μηδὲν δεῖν πρὸς ἐξαφλναι τοῖς πολεμίοις πρὶν τῶν ἔνδον εἰπεῖν, ἀντεσταφθῆ τῷ θανάτου καταμεμισθῆν. τάχα μὲν εἰκότα πίστιν ἐποίει τῶν προδότῃ, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐπεῖνον, μηδὲν δὲ αὐτὸς ἐξ ὑπάρχης πείσεσθαι μέγα προσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάξειν ἐπέλευσεν, ὅτι δὲ τινὶ καταλῆψιν τῆς πόλεως σφαδάζειν τινὶ χραπάν. καὶ δὲ τινὶ μεμνημένοι ὥραν, ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ὅτι βαίνῃ πῆτος συνεῖναι τῷ χιλιάρχῳ δομιτίῳ σαβίνῳ τῶν ὑπὸ τῷ πέμπτῃ καὶ δεκάτου τάγματος πινὰς ὀλίγους ἄνωθεν. ὑποφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τινὶ πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' οὓς ἕκτος τῆς κερεάλιος χιλίαρχος;

A Sed ne Samariæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, B eorumque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ac Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœdera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem, vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mẽsis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Cap. XIII. Iotapatæ ex cidium.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerantibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. E quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorũ enunciãs: quódq; diuturnis vigiliis, & præliis assiduis cõsumpti, minimè qui dẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiã caperentur, si quis instaret. circa extremã nãq; vigiliam, quãdo & malorum requiem habere viderẽtur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, eadẽmq; hora inuadẽdos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se Iudæorũ, quãtaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nã & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirẽtibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illũ vera dicere: ipse autẽ nihil ex eius fallacia magnũ sibi existimans esse metuendũ, asseruari hominẽ iussit, & ad occupãdã ciuitatẽ parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autẽ vigilibus, in ciuitatẽ ingrediũtur, & post eos Sextus Cerealis tribun⁹,

& Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hostes in medio oppido versarentur, iamque planè dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnóq; pariter dissoluti. Et si quis cuigilasset, nebula visus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: solóque malorum periculo exuscitati sunt, morientésque demum se periisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebat cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. viarum namque angustiis pressi, ac per decliuia dilabentes, fluente desuper illo obterebantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, vt manib. propriis liberarentur incitauit. nam cùm se viderent Romanorum neminem posse occidere, nec Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem restiterunt. deinde circunfusi hostium multitudine, sero dextras dedêre: hisque instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidiis. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, quo tutus ascenderet. cúmque is manum porrexisset incautè, hasta ille præuentum sub inguine perculit, statimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. postea verò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata sunt excidij tempore & pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam exscindi iubet, castellaque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Cap. xiiii. Quomodo Ioseph. captus vitam suam redemit facto & verbis.

ROmani verò Iosephú requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itémq; abditos rimabantur: ille autem ex exitio ciuitatis fortunæ quodam vsus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre non possent: vbi xl. insignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultauit: nocte verò sursum ascendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cúq; omnia vndiq;

A καὶ πλάκιδος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσῆγον. κατελημμένης δὲ τῆς ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη μὲν ἦν καὶ ἡμέρας ὥρας, ὅμως ἔτι τῆς ἁλώσεως τοῖς κατειλημμένοις ἄϑησις ἦν. καὶ μάτην τὰ πολλὰ οἱ πολλοὶ καὶ ὑπνῳλίγυντο, καὶ τῶν ἐξανισταμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπημβλυνε πολλή, καὶ τύχην τότε τῇ πόλει συνεχυθεῖσα. μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν ἀϑησιν ἐξανέστησαν, καὶ τὴν ἅλωσιν ὀλίγοις δυοῖν ἀναιρεύμενοι. ῥωμαῖοις δὲ κατὰ τε μνήμην ὧν πρὸ τοῦ πολιορκίαν ἔπαϑον, οὔτε φειδὼς εἰσῆλθέ τινος, οὔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κατανῖσαι δεῖν τὴν ἄκρας τῶν λεῶν συνωϑουμένων ἐφόνευον. ἔνϑα καὶ τοῖς ἔτι μάχεσθαι δυναμένοις ἡ δυσχωρία τοῦ ἄμυνειν ἀφέλατο. ϑλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰ πρανοῖς ὑπολιθαίνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. ἔτι τὸ πολλοὺς, καὶ τῷ πρὸ τοῦ τὴν ἰώσηπον δηλέκτων. ἐπ' αὐτοχείρων παρῆξυον. κατεδύνες γὰρ B ὡς ἀδύνατα τῷ ῥωμαίων αὐχεῖν δύνασϑαι, τὰς πίστεις αὐτοῖς ὑπὸ ῥωμαίων προὔλαβον, καὶ συναϑροισϑέντες δηλ τὰ καταλαμβάνοντα τὰ πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς αἰδέλον. ὅσοι γε μὲν ὑπὸ πρώτου τὰ καταλήψεως ἄϑησιν τῶν φυλακῶν διαφυγεῖν ἔφϑασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῶν προσαρκτίων πύργον μέχρι μέν τινος ἀπημύναντο. προιεχϑέντες δὲ τῷ πλήϑει τῶν πολεμίων, ὀλίγα παρῆσαν τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τοῦ σφαγῆναι δόϑημοι παρέχον. ἀναμάκτον δ' αὖ λῦ αὐχῆσαι ῥωμαίοις τὸ C τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ καὶ τὴν ἅλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς λῦ αὐτόνιος. ϑνήσκει δὲ ὑπ' ἐνέδρας. τῷ γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τὶς συμπεφυγότων (πολὺ δ' οὗτοι πλῆϑος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν αὐτόνιον ὀρίξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοήϑειαν πρὸς ἄνοδον. ὁ δ' ἀφυλάκτως ἄρας τῷ χεῖρα, καὶ φϑάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτω δεν ὑπὸ τὸν βουβῶνα δόρατι, καὶ ὑπεκχεῖμα διαμαίζει. κατ' ἐκεῖνον μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ, τὸ φανερὸν πλῆϑος αὖϑις ῥωμαῖοι. τοὺς δὲ ὀλιγούσους D αὖϑις ἐνέμοντο τὰς κατασύρας, τοὺς δὲ τῶν ὑπονόμους καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξήεσαν, καὶ διὰ πάσης ἐχϑρᾶς ὑλικίας, πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν ἀχμάλωτα γέλια πρὸς τοῖς διακοσίοις συνήϑη. μάχαι δὲ κατά τε τῶν ἄλωσιν, καὶ κατὰ τὰς πρώτας μάχας, συνηριθμήϑησαν τεσσαρακισμύριοι. οὐκ ἀσιμὸς δ' ἦν τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ φρούρια πάντα πρόσεμπίπρησιν αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ἔτους ἑάλω, ξ ἰσκαιδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἡγεμονίας ἔτῳ, πανέμου νουμηνίᾳ.

E

F

ΡΩμαῖοι δὲ τὸν ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν Κεφ. κδ
σφοδρὰν, καὶ σφόδρα τοῦ στρατηγοῦ φιλοτιμουμένου, μεγίστη γὰρ ἦν μοῖρα τοῦ πολέμου ληφθείς, τοὺς τε νεκροὺς ἐπρόδωκεν, καὶ τοὺς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς πόλεως ἀλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸ σκιλίπῃ τῶν πολεμίων, καταλλὰ λῃ δὲ εἰς τινα βαϑὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ στόμιον διέζευκτο καὶ πλούσιον, τοῖς ἔνδοϑεν ἀόρατον. ἔνϑα τεσσαρακοντα μὲν τῶν δημοσίων ἀσφαλῶς καταλαμβάνει λανθάνοντας, σφαγιαδίων δὲ δημοσίων οὐκ ὀλίγας ἡμέρας διαρκεῖν δυναμένων. μεδ' ἡμέρας μὲν οὖν ὑπεστέλλετο τῷ πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' αἰεὶ ἐζήτει ἀσμοῦ δόξαν καὶ τὰς φυλακὰς κατεσκέπτετο. φερομένων δὲ πανταχόϑεν τῷ πυρ-

τὴν πύργων δ' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν οὐκ ἰῶ, αὖθις εἰς τὸ ἀσήλαιον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας ἐλάνθανεν. τῇ δὲ ζ΄ τῇ γυναικὸς ἁλούσης, ἅμα αὐτοῖς μιμύεται. καὶ οὐκ ἀσπασιῶς αὐτὸν μὴ ἀπουδῇς πέμπει δύο χιλιάρχους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιᾶς τῷ ἰωσήπῳ δοῦναι κελεύσας, καὶ θεραπεύσοντας αὐτὸν, καὶ πίστεις περὶ σωτηρίας ἐνδόσεως. οὐ μὴν ἐπήνθησεν. οὐ γὰρ ἂν εἰκὸς ἰῶ τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ τῆς φύσης τῶν ῥωμαλεωτέρων ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐνδιδύσκετο τὸ ὡς δὴ πιθανὸν θεραπεύοντος, ἕως οὐ σπασιῶς ζῆτον ἐπ πέμπει χιλίαρχον νίκανορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δ' ὅδε, τὰ τε φύσῃ ῥωμαίων χρηστὸν, θεὸς οἷς ἂν ἅπαξ ἕλωσι, διίξηει, καὶ ὡς δ' ἀριστεῖ αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο θεὸς τῷ ἡγεμόνων, ἀπουδάζειν τὸ τὸν στρατηγὸν, οὐκ δὴ πιθανὸν ἀπαγαγεῖν αὐτόν. ἐνεῖναι γὰρ ταύτῃ, καὶ μὴ ὧδε θεοῖντο λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι θεραπεύμενον ἄνδρα γενναῖον. θεοσπέθει δὲ, ὡς οὔτ' ἀπούσπασιῶς ἐπιβούλων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τὸ κακίστου θεάματος θεοσπέσηται τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίας, οὔτ' αὖ αὐτὸς ἀπατήσειν ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν. ἐνδιάζοντος δὲ τῷ ἰωσήπου καὶ θεὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαῖον τὸ ἀσήλαιον ὥρμητο. κατεῖχε δὲ αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα φιλοτιμούμενος. ὡς δ' ἕστη νικάνωρ θεοσίκειτο λιπαρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῷ πολέμου πλησθούσας ὁ ἰώσηπος ἔμαθεν, ἀνέμνησε αὐτὸν τῆς δι' νυκτὸς ὀνείρων εἰσερχεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ θεοσήμαινεν ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. ἰῶ δὲ περὶ κείσθαι ὀνείρων ἱκανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τῷ γε μὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς θεοφητείας, ὡς αὐ αὐτός τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς δὴ τῆς τότε ὥρας εὖ ἔσθους ἡμέρων, καὶ τὰ φρικώδη τῷ θεοσφάτων ὀνείρων ἁπάσας φαντάσματα, θεοσφίρει τῷ θεῷ λεληθυῖαν δίχειν. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἰουδαῖον ἔρυθρον ὑπλάσας δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετέβη ἢ θεὸς ῥωμαίους ἡ τύχη πᾶσα, καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐπαλέξω τὰ μέλλοντα εἰσεῖν, δι' ὑμᾶς μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἐκὼν καὶ ζῶ. μαρτύρομαι δὲ ὡς οὐ θεοδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπρακτος δράκων.

Κεφ. xi. ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον σωθέντα ἔκοντα τοῖς ῥωμαίοις ὁρῶσιν, ἀθρόοι θεοστάντες, ἅ μεγάλα γε αὐ στενάξειν, ἐβόων, ὀλοφύριοι νέμοι, καὶ καταφήσαι θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κῆσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φὰς ὑποφθείς ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτῷ, τόπους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἐπῄνεσας; φιλοδοξεῖν ἐμοὶ ἅρα δόξαν ἀνδρείας, φιλοδοξεῖ δὲ καὶ σωθέντος εἶχες. εἶχε σωτηρίαν μὲν ἐλπίζῃς παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, κἂν ἢ βέβαιον θέλῃς. ἀλλ' εἰ μή σοι λήθην τινὰ σαυτῷ κατέχειν ἡ ῥωμαίων τύχη, θεοννοήτων ἡμῖν ἢ παῤῥώνυμεν. χρήσομαί σοι δεξιᾷ, καὶ ξίφει. σὺ δὲ αὖ μὲν ἐκὼν

A ipsius causa maximè custodirentur; neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus properè duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus; postquam ad eum venerunt, fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem

B magis quæ pati meritus esset, qui plurima cõmilisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur:

C essétque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat: quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ; hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem

D submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante; vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur. quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo

E offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi

F circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori

G persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulẽtes & dexterã tibi & gladium cõmodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ci gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrũ enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cùm opus est, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verùm seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem spóte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eóque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: rursúmque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidẽ cũctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima verò semper immortalis est: Deíq; particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit, aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlciscì, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum soluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúsque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, voluentibus seculis, castra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autẽ illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc &

A θνήσκεις, ἰουδαίων στρατηγός, εἰ δὲ ἄκων, σφόδρης τυθήσῃ. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανίσταντο τοῖς ξίφη, ἠπείλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐνδοίη. δείσας ὁ τὴν ἔφοδον ὁ ἰώσηπος, μὴ σφόδρα εὐσεβὴς εἶ ἡμῖν πρὸς τὸ θεῖον σφόδρα, τοῦ θεοῦ σταλέντων, εἰ σφαπτοθάνοι δ' ἄχρι γέλωτος, ἤρξατο σφὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτόκτου. τί γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφᾶν αὐτῶν ἐστέρησε φονεύσαντας; ἢ τί τὰ φίλτατα ἀλλαπασιάζομεν σῶμα καὶ ψυχήν, ἀλλάχθαι τῆς ἐμοὶ φησίν; ἀλλ' οἴεσθαι ῥωμαίους τοῦτο γε. καλὸν μὲν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιος νόμῳ στυτέον τὸν τὴν κρατοῦντων. εἰ μὲν οὖν τὸν ῥωμαίων ὑπεστρέφομεν σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθὴς τυμοῦ ξίφους, καὶ χρεὼν ἐμῆς. εἰ δ' ἐκείνοις εἰσέρχεται φειδὼ πολέμου, πόσῳ δικαιότερον αὐτὴμας ἡμῖν αὐτῶν εἰσέλθοι. καὶ δὲ ἠλίθιον ταῦτα φρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, ἐᾶν ὧν θεὸς ἐκείνους διίζαμθαι. καλὸν τὸν τ' ἐλευθερίας ὑπομένειν θάνατον φημὶ κἀγώ. μαχομένους μέν τοι, καὶ τὸν τὴν ἀφαιρουμένων αὐτῶν. νῦν δὲ οὔτε εἰς μάχην αἰτιάζουσιν ἡμῖν, οὔτε ἀναιροῦσιν ἡμᾶς. δεινὸς δ' ὁμοίως, ὅ τε μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' ἂν δέῃ, καὶ ὁ βουλόμενος ὅτ' ἂν μὴ δέῃ. τί δὲ καὶ διδοικότες, ἐᾶν ῥωμαίους ἐπαναβαίνωμεν; ἆρα οὐχὶ θάνατον; εἶτα οἷον διδοικαμεν ὃν τ' ἐχθρὸν τὸν πάντα δυόμενον, ἑαυτοῖς ἴσον ἐπιπέμπομεν; ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νῦν ἐσμὲν ἐλεύθεροι. ἥκιστα γὰρ ἀναίνεσθαι ἑαυτὸν φήσ τις; οὐμεν οὖν, ἀλλὰ ἀηδέστατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἐγρύπνον δεδοικότα, ὃς τις χειμῶνα διδοικώς, πρὸ τοῦ ἐπιπεσεῖν ἐκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ὁ αὐτοχειρία, καὶ τὸν κοινὸν ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς τὸ πάσαντα θεὸν ἡμᾶς, ἔσιν ἀσέβημα. τὸ μὲν γὰρ ζῶον ὑφ' ὧν ἔζη, ὁ θνήσκ μὴ προνοίας, ἢ δι' ἀπορ. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. δεῖ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτου πολεμίους ἡγεῖσθαι, καὶ τιμὼ ὀξ ἐπέδρας πιμωρεῖσθαι. τὸ δὲ θεὸν οὐκ οἴκοθεν ἀγανακτεῖν ὅτ' ἂν ἀθρόπος αὐτοῦ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ κ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τοῦτο. καὶ τὸ μικρὸν εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γὰρ σώματα θνητὰ πᾶσι, κ ἐκ φθαρτ ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δ' ἀθάνατος ἀεί, κ θεῖον μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. εἶτα εἴ μὲν ἀφανίσῃ τις ἀθρόπου παρακαταθήκην, ἢ δόλῳ κακεῖος, πονηρὸς εἶ δοκεῖ κ ἄπιστος. εἰ δ' τις τὸ σφετέρου σώματος ἐκβάλλει τὴν παρακαταθήκην θεοῦ, λῆθον δοκεῖ τὸ ἀδικεῖσθαι, κ κολάζει μὴ, τοὺς διαφθείραντας οἰκέτας δίκαιον νενόμικαμεν, κἂν πονηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ καλλιστον δεσπότην διαφθείσαντες θεὸν, κ φεύγομεν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴσα, ὅτι τὸ μὲν ἀξιόπιστον βίᾳ κ φύσεως νόμου, καὶ τὸ ληφθὲν παρὰ θεοῦ χρέος ἀπιστοῦντες, ὅτ' ἂν ὁ θεὸς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἵπερ κ ὁσιαι βίβαιοι, καθαραὶ δὲ ἐπήκοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χώρου οὐρανοῦ λαχοῦσαι ἁγιώτατον, ἔνθεν ὡς ἐξ ἐπῆς αἰῶνα γενοῖς πάλιν αὖ τοῦ οἰκίζονται σώματα. ὅσοις δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτεινότερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἐκγόνους πιμωρεῖται τοὺς δευτέρου γενεάς; διὰ τοῦτο

μαμι-

μενίσαι) ἀλλὰ τῷ θεῷ τούτῳ, καὶ ἀλλὰ τῷ σοφωτάτῳ κολάζειν νομοθέτῃ. τοῖς γὰρ αὐχμῶντας ἑαυτοὺς, ἀλλὰ ἡμῖν, μέχρις ἁλίσεως δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐνεῖναι, καί τοι καὶ τοὺς πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις δὲ Ἕλλησι δέχεται τὰ νικηφόρα ὅπλα σκυλεύσαι, ἃς ἐσκάλευσαντο καθ' ἑαυτῶν, ἡδέως, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλόφυλον, οὕτω καὶ τὰ χείρια τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἑτέροις δοκεῖν φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσθιλοῦσι τὸ εἰς τὸν κτίσαντα ἀνοσίους δύνασθαι. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἀδόξου ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσούτων ἔργων ἐπιδεικνύμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ θνητοί, καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. οὐ μεθησόμενος δ' ἐγὼ εἰς τὸν τῶν πολεμίων τάφον, ἵνα ἑαυτὸν προδότης γράψωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, εἰ μὴ ἐκεῖνοι μὲν δι' σωτηρίας τοῦτο φεύγουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καίτοι τῇ ἑαυτοῦ. ἢ μὴν οἱ ῥωμαίων ἐκεῖσε ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δέξιαι αἱ μαρείθμος ὑπ' αὐτῶν, δι' ὑμῶν τιθνήξομαι, ἢ τῶν φλυσμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων παραμύθιον.

Κεφ. κε.

ΟΜὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ περιεστῶτες ἀπειλοῦσι ταῖς ἀκοαῖς ἐχόντες, ὡς πάλαι καὶ θορυβούμενοι ταῖς ἑαυτῶν θυμάτῳ, παρορμῶντες πρὸς αὐτὸ, καὶ προσβλέποντες ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σκαλίζοντες εἰς αὐτοὺς, ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, ἐθήλυνεν. ὁ δὲ τὸ μὲν ὄνομα σὺν καλῶν, τῷ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, ἢ δραστόμενος τὴν δεξιάν, ὃν δὲ δέησι δυσκόπων, καὶ ποικίλως διαιρούμενος πάθεσιν ὅλης δὲ ἀνάγκης ἐῤῥύη δοτὸ τὸ σφαγὴς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τῇ θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸν καθάπτόμενον αὐτοπροσφόμενος. τὸ δὲ καὶ τοὺς ἐκάστας συμφορᾶς ἐπὶ τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, ἀποκλίδασιν δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τοῖς ῥωμαίας ὑπορρέοντες, αὐτομάτως παρεῖσαν. ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, οὐκ ἀπόρησεν ὑπονοίας, ἀλλὰ πιστεύων τῷ κηδεμόνι θεῷ τὸ σωτηρίαν ἀποβάλλειν. καὶ ἐπῳδὴν δίδοσι τὸ θνήσκειν ἔφη, φέρε κλήρῳ τοὺς ἀλλήλων σφαγὰς ὑπόξυμωμεν, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πεσόντος. καὶ διαδεύσῃ πάντων οὕτως ἡ τύχη. μὴ δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας κείσθω δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῷ ἄλλων τινὰ μεταναύσαντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλεγῆναι πείσας. ἑτοίμων δὲ ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὸ σφαγὴν, ὡς αὐτίκα τιθνήξομένῳ καὶ τῷ στρατηγῷ. ζῶντος γὰρ ἥδιον, τὸ μὴ τὸ ἰωσήπου θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπει δὲ ἐκεῖ (εἴτε ὑπὸ τύχης εἴτε λόγῳ, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ ἀπορρίζων μήτε ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε οἱ τελευταῖος λίποιτο μιαίᾳ τὸ δεξιᾷ ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει καὶ κεῖνον δὴ πίστ ζῶν· ὁ μὲν οὖν οὕτω τῶν ῥωμαίων, καὶ τὸ οἰκείων δεξιῶν πόλεμον, δὴ οὐ κατασκευὴν ἦγετο δεξᾷ τὸ νικήσοντες. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες δὴ θέας αὐτὸ σωτῆρος, καὶ τὸ πλήθους συνθλιβομένου τοῦ τῷ στρατηγῷ, θορύβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν χαιρόντων δὴ τῷ ληφθῆναι, τῶν δὲ, ἀπολλυμένων, τὸ δὲ ἑστηκότων ἰδεῖν διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόῤῥω θεν,

A Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum: quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quasi eũ mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestiço bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè irascereturnomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualísque pridem fuisset in prælijs reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimáque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotísque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marísque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subitò in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eáque Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridé illum excitante ad imperiũ Deo, sceptráq; multis prænonstrante aliis portétis. Sed & in aliis verũ esse Iosephũ deprehenderat. Altero nanq; amicorũ qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quódque ipsum Romani vinum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia coniperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimẽtis autem aliísque muneribus eum donare benignissiméque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate susciplunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiã multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione,

A κολάζειν ἐδόων τὸν πολέμιον. τῷ δ' πλησίον ἀπόμνησις αὐτοῦ τῆς ἔργων εἰσήει, καὶ ὁρῶς τὸν μεταβολὴν θαύμαζον, τῷ τε πηλικόνων οὐδὲν ἴδ, ὃς εἰ μὴ θεόπεμπτον ἀφῃρέζετο, τότε πρὸς τὸν ὄψιν οὐκ ἐπέδωκαν αὐτοῦ μᾶλλον δὲ τῶν ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τῷ συμφορᾷς ἤρῳ τῷ ἰωσήπου, καὶ θεὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τὴν τὸ πάλαι μαχόμενον, ἐν χερσὶν ἐλθόντων αὖθις πείθοντι ὁρῶντι. παρὼν τὸ νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ἀξεία μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῷ δ' ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε συνέδησαν μὲν πλείστοις ἑαυτῷ καὶ θεὸς οἰκτον τὸ ἰωσήπου. πλείστη δ' αὐτῷ, καὶ ὧδε τῷ παῖδι μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

B

C

D

E

F

G

Κεφ. κζ.

ΟΜός τοι διασπασιὰς φρουρεῖν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας φροντίσαντες, ὡς ἀπαγόμενον αὐτίκα πέρυσι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τῷ δηλεχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μετασησαμένου δ' ἐκείνου, πλὴν τοῦ παιδὸς τίτου καὶ δυοῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲν εἶπεν οὐκ ἀσφαλὲς νομίζεις αἰχμαλώτων αὐτόμολον εἰλῆφθαι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι μείζονων. μὴ γὰρ ὑπὸ θεοῦ πεμπόμενος οὐκ ἤδειν τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δή, οἱ μὴ γένονα μέχρι σοῦ δέξασθαι μέλλουσιν; σὺ καῖσαρ οὐκ ἀσπασιανὸς καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς τίτος. δέσμιον δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τάρει σαυτῷ. δεσπότης δὲ ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δὲ ὅπι πίστεως δέομαι φρουρᾶς μείζονος, εἰ καταψεύδομαι καὶ θεῶ ταῦτα εἰπόντος, ὧδε χρῆναι μοὶ οὐκ ἀσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἔδοκει, καὶ τὸν ἰώσηπον ὑπολαμβάνειν ταῦτα ὠδὶ σωτηρίας πανουργῶν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπῆγετο, τῷ θεοῦ διηγόρτος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δ' ἕτερον σημείων θεοῦ εἰκυῖτος. ἀξιοῖ δὲ καὶ τὸν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς καταλαμβάνειν. τῷ γὰρ τοῖς δεσπόταις ὧδε τυχόντα φίλον ἕτερος, θαυμάζειν ἔφη, πῶς οὐ τοὺς δεῖ τῷ ἰωσηπάτων θεὸν ἀλάστως, οὔτε αὐτῷ φρουμαντεύσατο θεὸν αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος ἐν δηλουμένοις τοῖς ἐπ' αὐτῷ ὀργαῖς. ἰώσηπος δ' ἐκ τοῖς ἰωταπατηνοῖς ὅτι μὴ τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀλώσειν) θεσπιῶν ἔφη, καὶ ὅτι θεοὺς ῥωμαίων αὐτοὺς ζωγρηθήσει). ταῦτα ὧδε τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ σπασιανὸς ἐκπυθόμενος, ἀλλοτε ἀλλοῖ. ἐ πιστεύῳ θεὸν τῷ κατ' αὐτὸν ἥρτο. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν οὐκ αἴρει τὸν ἰώσηπον· ἐδωρεῖτο δὲ ἐθνῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ θεραπόντων δοτῆλαι, τὰ πολλὰ τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

Κεφ. κη.

ΤΕτάρτῃ δὲ μηνὶ μυνὸς, ἀναζεύξας ἐκ τῆς πτολεμαΐδος, κἀπαῖδιν εἰς τὴν θαλάσσιον ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστη τε τῶν ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδ' χοντο δὲ κατὰ τὸν σεβαστὸν, ἐν τῷ στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφρονοῦντες οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' ὄψιον μὲν τῷ θεοῦ τοῦ ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἐκθεν τῷ κατεσταλμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἄξιον κολάζειν. ὑπασπασιανὸς δ', τῷ μὲν ὠδὶ τούτου δίκην,

ὡς ὑπὲρ

ὡς ἐπ' ἀκρίτου γενομένῳ πλήθους, ὀξέως ἔλυσεν ἡσυχάσας. τῇ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τὰ μὲν δύο, χειμερίσοντα σκάφη διέσωσεν ὅτι καλὸν ἦν λιμένα, ὅπου καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ὁ Καῖσαρ, τὸ δὲ πέμπτον εἰς Σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν παρασκευήν. ἀλεφὴ δὲ ἦν καὶ αὕτη χειμῶνος ὥρᾳ, καὶ δόσιν ἂν πνιγώδης θέρους ὑπὸ καύματος, πυρὸς οὖσα καὶ ἁλός.

Κεφ. κθ. ΕΝ ᾗ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε καὶ κατὰ γῆν ἐκ τῶν πολεμίων, καὶ οἱ ἀλαφυσσόμενοι ἐκ τῶν καταγραμμάτων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, αἰκαπίζουσιν ἰόππην ἔρημην ἀνδρῶν ὀφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ Κεστίου πρώτερον, καὶ ἀχάρας ἐκπεπολεμωμένης αὐθρώποις, μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πᾶξαι μὲν ἢ πρόκειται σκάφη πλεῖστα, τὸν ἐκ φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τῆς ἐπ' αἰγύπτῳ φερόντων ἐληστευον, ἁπλῶς τὰ πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῇδε πελάγη. ἐπεὶ δὲ ἀσπασίως ὁ ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπως τὴν ἰόππην, οἳ νύκτωρ εἰς ἐφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ δὲ αὐτὴν προσηδόντο τὸν εἰσβολὴν, καὶ καταδείσαντες, τὴν μὲν ἐπῆλθον τὰς ῥωμαίους ἀπεῖργον τὸ συμφυές· τὰς δὲ εἰς ταῖς ναῦς, ὀξέως βέλεσι διεφθείρουσαν. ἀλιμένου δὲ ὄντος φύσει τῆς ἰόππης, αἰγιαλῷ δὲ ὅπλιν ἕλκει, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, βεβαίως δὲ συνεδέοντι κλιτὰς κεφαίας ἐκατέρωθεν. αἱ δὲ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ ὀρύσσουσι ἀπολήγουσαι εἰς τὸ πέλαγος, ὥστε καὶ τῇ ἀδρομοίας διεμβαλεῖν ἔτι δ' ἀκρωτήρια τύποι, πίσσῃ τὴν ἀρχαιότητα μύθου. τύπτων δὲ τὸ αἰγιαλὸν αὐτὸς βορέας, καὶ φερὸς τὰ δεξιὰ μέρη πέρας ἐλαφρὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸ ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ τὸν σαλεύοντα τοῖς ὑπὸ τὴν ἰόππην, ὑπὸ τὸ ἕω πνεῦμα βίαιον ὄντα πίπτει μεγαλοβόρειον ὑπὸ τῶν ταύτη πλωϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν φερὸς ἀλλήλας τὰ νεὼν αὐτόθι συνηρράξεις, τὰς δὲ φερὸς τὰ πέρας. πολλὰς δὲ φερὸς αὐτὸν κῦμα βιαζομένας εἰς τὸ πέλαγος, τὸν τε δὲ αἰγιαλὸν ὄντα πετρώδη, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῷ πολεμίους ἐδεδοίκεσαν, μετίωσος ὑπαρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. λιμὴν δ' ἔστι φυγῆς που τόπος, ἔστι μέμφεσι στομία, βίᾳ μὲν αὐτὸν ἀπὸ θαλάσσης ἐξωθεμένοις, ῥωμαίων δὲ τὰ πόλεως φερομένων τῇ βίᾳ ἐκκλίνειν. πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγένετο τῇ σκαφῇ, πολὺς δ' ἀναμφιβόλων ὁ φόβος. τῶν πλήθους οἱ μὲν ὑπὸ τὰ κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κυφοτέρῳ τὰ θαλάσσῃ ἔρθιον τῇ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς ἀνῃρέθησαν. τὸ γε μὴν πλεῖστον ὑπὸ τὰ κυμάτων ἐνφερόμενον ἐξεβράσατο τὰ ἀπορράξιν, ὡς αἵματι χθῆναι μὲν ὅλη πλεῖσαν τὸ πέλαγος, πλησθῆναι δὲ νεκρῶν τὰ ἀκρογιαλίαν. καὶ γὰρ τοὺς ὅπλα ἀιγιαλὸν ἐκφερομένους ἐφεστῶτες οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐκβραδισθέντων σωμάτων, πεζῶν χίλιοι φερὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι δὲ λαβόντες ἄμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτουσι. ἰόππην μὲν οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δὶς ἔκτισεν ὑπὸ ῥωμαίοις ἑάλω. οὐ μὴν ἀναστάσεως ὁ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὴ συναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν, φρουρὰν πεζῶν τε ὅπλα ἀκροπόλεως ἐγείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῇ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα οἱ μὲν μένοντες, φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ ἱππεῖς περιομόσαντες τὴν πόλιν, καὶ τὰς περιοίκους κώμας τὰ πολίχνας ἐξαίφνης τὰ ἰόππης.

A velut ab inconsulta multitudine oblata: nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

B DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus eucrsis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phænicen. itémq; in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituisset, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores (postquam irruptionē præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis exantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius quem illac nauigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebā tur. nōnulli autē ferro se interficiētes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem eiecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisque ora maritima cadaueribus impleretur: cū etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circū territoriū peragrātes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Cap. xv. Ioppe denuo capitur.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itémq; cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, cúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorati: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad allas calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusce modi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ προσταχθέντα τῷ χόρτῳ κατασχόντες, καθ' ἡμέραν ἔτμηόν τε, καὶ ἠμήσιον ἅπασαν.

Ὡς δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τῶν Ἰωταπατηνῶν πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν φοβητὸν ἠπίστουν οἱ πολλοί, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτίκα παρεῖναι. διεστῶτες γὰρ οὐδὲ ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυττε φήμη τὴν ἅλωσιν, ὠκεῖα φύσει τῶν συνθρησκοτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ἐδίνει τὸ ἀληθὲς, καὶ ὥσπερ πᾶσιν ἀμφιβολίας λύσαν ἤδη βεβαιότερον, προσεχέδιζέ τό γε μεῖζον τοῖς πεπονθόσι καὶ τὰ μὴ γεγομένα. τιθέντες γὰρ ὅτι τῆς ἁλώσεως, καὶ Ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τοῦτο μάστου τὰ ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε, κατ' μὲν γὰρ οἴκους, καὶ κατ' συγγενείας οἷς προσήκων ἕκαστος τὸν ἀπολωλότων ἐθρήνει τὸ. τὸ δὲ ὅλη τῆς στάσεως πόνος ἐδημόσιον ἦν. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρήνουν. τὸν Ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς ὅτι ἑβδομήκοντα μὲν ἡμέρας μὴ δύνασθαι τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείονες δὲ μοδοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἰώσηπον πάθος δ' εἰσήει, ζῆλος δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ τοῖς ῥωμαίοις ὄντα φοβὸς τῶν ἡμέρων ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην φείσασθαι, τοσοῦτον ὀργῆς ὅτι ζέστερον, ὅσον δυσοίας ὅτι τεθναιδοκοῦντος φοβητὸν αἰσθέσθαι. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς αἰσθησίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς φοβησιν ἐκαίζετο. πλήρης δ' ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῶν κατ' αὐτὸν βλασφημιῶν ἡ πόλις. παροξύνοντο δὲ ταῖς πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ γὰρ μὴ πάσχειν τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κίνδυνον ἐπέφερεν ἐμπνεῖν συμφορᾶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῶν κακῶν αὐξησις ἀρχὴ. μᾶλλον δὲ ὥρμων ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ Ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνοῦμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῶν ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι δορυβοι κατεῖχον.

Κεφ. λ.

Cap. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibique per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Tarichеas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφ. λα.

Ὀθεσπασιανὸς ἢ καθ' ἡσυχίαν τὴν ἀγρίππα βασιλείας, συνῆγε γὰρ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιώσασθαι τὴν ἡγεμόνα συὺ τῇ στρατιᾷ τῷ κατ' τὸν οἶκον ὅλβῳ θεραπεύομενον, καὶ καταστῆσαι δ' αὐτῷ τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς, ἄρας ἀπὸ τὴν ἀδάλου καισαρείας, εἰς τὸν φιλίππου καλουμένου μεταβαίνει καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατιὰ ἠγανάπαυον, καὶ αὐτὸς ἐν διωρίας ἦν, ἀπονοσθεὶς τῷ θερὶ χαρισήεια τῷ καταρθωμένων. ὡς δὲ αὐτῷ πιθανὰς μὲν ποιεῖσθαι, ἀφιστάναι δὲ ἠγέλλοντο ταραχαῖς, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, παντοχόθεν τοὺς ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διανοικὸς, τὸν ὅτι τοὺς στρατιὰ δύναμιν ἠγεῖτο, καὶ δ' ἀγρίππας ὡς οἰκείας ἀμοιβὴν, συφρονίσων αὐτῷ τοὺς πόλεις. πέμπει δὲ τὸν υἱὸν πίτον εἰς καισάρειαν, μεταπαίξοντα τὸν ἀπῶθεν στρατιὰ εἰς συνθήκην. ἦ δ' ὅτι μαλίστα τῆς δεκαπόλεως, καὶ γαλιλαίων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς θεραπεύόμενος, ἐνδίκητας τὸν υἱόν. καὶ μὴ ξιὸν ταγμάτων προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξιάκοντα τῆς τιβεριάδος σταδίων

κατὰ τινα

κατά τινα ταθμὸν δ' σύνοπτον τοῖς νεωτερίζουσι. στρατοπεδεύεις ὀνομάζειν. πέμπει ὁ δεκαδάρχην οὐαλεριανὸν σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, ἐκκαλεσθησόμενον εἰρηνικὰ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ προσφερόμενον δεξιὰς. ἀκηκόει γὰρ ὡς ἐπιθυμοῦσι μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασείοιτο δὲ ὑπό τινων πολεμεῖν διαζομένων. προσελάσας ὁ οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦλθε τοῦ τείχους, αὐτός τε κατέβαινε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἱππέας ἀπέβησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐπεπήδησαν αὐτῷ τῷ στασιαστῶν οἱ δυνατώτεροι μὴ ὅπλων. ἐκαλεῖτο δ' αὐτῶν ἰησοῦς τις ὀνόματι, πατρὸς σαφάτου, λῃστρικὸς σίφους ὁ κορυφαιότατος. οὐαλεριανὸς δ' οὔτε ἀφεδρὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ στρατηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ δὲ τὸ νικᾶν ἦν βέβαιον, καὶ σφαλερὸν μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀφροντιστίαν τὸ θρασὺ ἐπιφέρων τοῖς ἰουδαίοις τόλμαν, φόβῳ πεζὸς, ἔτι μᾶλλον τοὺς ἵππους ἀπέλιπον, οἱ δὲ καὶ τὸν ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, γενόμενοι ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας οὐκ ἐνίδρα.

ιφ. λβ. Τοῦτο κατασείοντες οἱ γερουσιασταὶ τὸν δῆμον, καὶ φοβούχθαι δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων στρατόπεδον, ἐπαγόμενοι δ' τὸν βασιλέα θεραπεύσοντα ἱκέται οὐδὲν ἀσεμνοῦντες, μὴ σφᾶς φθείρειν δῆμον, μὴ δὲ τὴν ὀλίγων δυσνοιαν, ἡνιόχεσθαι τὸ πόλεως ὅλης. φοβεῖσθαι γὰρ τὸν δῆμον ῥωμαίοις φιλοφρονουμένους ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους πεμφθήσεσθαι τὸ δουσάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φερυπεθῆναι μέχρι νῦν ὅτι δεξιᾶς ἐπέβαλόμενοι πάλαι. ταύτας ἐπεδίδου τὸ ἱκεσίας ὁ στρατηγὸς, καί τοι δεδιὼς τὸν φρυγιὸν τὸ ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τὸ πόλιν. καὶ δὲ ἀγωνιάντα φθεῖραι αὐτὸ τὸ ἀγρίππαν ἐφορᾶ. λαμβανόντων δὲ τούτων τὸ δῆμον δεξιᾶς, οἱ φθεῖρ τὸ ἰησοῦν, οὐκ ἔτι φοσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ὅτι τὸ τιβεριάδος, εἰς ταριχαίας ἀποδιδράσκουσι. καὶ μὲν ἡμέραν ὑστεροῦσιν σὺν ἱππεῦσι, προπέμπει πρὸς τὸ ἀκρόπολιν ἰουλιανὸν, ὅπως πειρασθῶσι τὸ πλῆθος, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δὲ ἔγνω τὸν δῆμον ὁμογνοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀναλαβὼν τὸν δυνάμιν ἦει πρὸς τὸν πόλιν. οἱ δὲ τὰς τὸ πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ καὶ μετ' ὀφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀναγορεύοντες. τὸν δὲ στρατιὰν ξενισμοῖς φθεῖρ τὸν εἰσόδων σπουδὴν, θαῤῥοῦντα τῷ καὶ τὸν μεσημβρίαν τείχους ἀνεστασιασὸς καθύσας, πλατύνει τὴν εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μὲν καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελε τῷ βασιλῆ χαριζόμενος, τῷ τε τειχῶν δι' οὗτο ἐφείσατο, συμμένειν πρὸς τὸ λοιπὸν εὐγνωμονοῦντας τοῖς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἄλλα πεκακωμένου τὸν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀνελόμενος. ἔπεστα προσελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ, καὶ ταριχαίων σταδιαῖος. τειχίζει δὲ αὐτὸν παρεμβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολέμιν ξυλλογὴν αὐτῷ ἡμισυμβρίαν. σωτήριον γὰρ εἰς τὰς ταριχαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖ γεννησὰρ πρὸς τῷ ὄπιχωρίων. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑπόρειος ὖσα, καθὲ μὴ τῇ λίμνῃ προσεπλύζετο, πάντοθεν ὑπὸ τῆ ἰωσήπου τετείχιστο καρτερᾶς. ἐλάττων μέντοι ἦν τιβεριάδος. τὸ μὲν γὰρ ἐκεῖ φθείρουσιν, ἐν ἀρχῇ τῆς δουσάσεως δι' ψυχρεία χρημάτων τῆ δυνάμεως ἐπεστάτουν.

A in quadam mansione conspicua nouarum rerum studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim quòd pacem populus desideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionem pateretur. Itaque Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipse de equo desiliit: & suos comites idem facere iussit: ne lacessendi prælij causa, potius venisse videretur: Sed priusquam verbum faceret, armati excurrêre in eum seditiosi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio con-
B gredi tutum ratus, etiam si de victoria certus esset: pugnámque periculosam esse, si cum multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque
C alij similiter equis relictis: quos Iesus eiúsque socij, veluti pugna non insidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum castra profugiunt: adhibitóque sibi rege, ad Vespasiani genua suppliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: néve quæ paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper
D amica Romanis sentiret: magísque vltum iret defectionis autores, à quibus ipsi olim ad fœdus venire properantes, nunc vsque ne id facerent asseruati fuissent. His eorum precibus; quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infensus esset, indulsit. nam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autem per eos populo data, Iesus eiúsque socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteróque
E die Vespasianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem sentire quæ supplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis ominationibus obuiam prodeunt, salutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cùm verò militem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui Vespasianus ex meridio latere iussit, cóque
F pacto dilatauit ingressum: vt præda tamen & iniuriis abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdémque causa muris pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore cõcordes: aliísque modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Cap. XVII. Taricheārũ obsidio.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muróque firmauit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quòd
G omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas confluerent, munitione confisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias sub monte positam, quà lacu non alluebatur vndique muro validissimo, sed minore tamen quàm Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itémque virium copia communierat:

Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profé- A cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simúlque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primóque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, B vbi armatos congregari viderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: cósque insecuti Romani, ad nauigia compulêre. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suum cum lex- C centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi si- D mus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrùm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur E quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incompositi tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares F cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neq; rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaque Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis Yæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus exinguũtur, nos autẽ virtus regit, & morigera volũtas, itẽq; fortitudo, quę & in

ταριχαίαι δὲ αὐτοῦ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη γὰρ αὐτοῖς ὅλη τῆς λίμνης παρεσκευασμένα πολλά, θεὸς τε τὸ συμφυγεῖν ὅτι τῆς γῆς ἥττους μένους, καὶ εἰ δέοι ἅμα ναυμαχεῖν, ἕτοιμα. θεὶς βαλλομένων δὲ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τὸν ἀριθμὸν οὔτε θεὸς τὸ πλῆθος, οὔτε θεὸς τὴν ἀταξίαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες, θεῖσθουσι, καὶ θεὸς τὴν φρούριον ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δυνάμεως ταμιεύσαντες ὡς ἐώρων τοὺς ὁπλίτας ἀθροιζομένους, ὁρμὴ τὸ παθεῖν, εἰς τοὺς ὀφθέντας ἀνέφθορον. ὅπλα δύσαντες οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναντο, τὰς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ὅπλοις ἐναυμαχοῦν πολεμίοις. οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ πολυπλῆθος αὐτῶν θεασάμενον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Ὁ δὲ ἐπορεύετο διεσπαρμένους τοὺς τῶν πολεμίων πλη- Κεφ. λη
θοῦς, θεὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ τοὺς μὲν πλείους τῶν ἱππέων ὡρμημένους ὁρᾶν, καὶ φρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἔτι δὲ οἷς ἡσυχῇ θεὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταπλήττοντας, ἐπεκέλευε τοῖς, ἄνδρες ἕφη ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἀρχὴν τῶν λόγων ὑποθήσομαι τὴν θεοὺς ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, καὶ θεὸς τίνας μάχεσθαι μέλλοιμι. τὰς μὲν γὰρ ἡμετέρας χεῖρας, οὐδὲν εἰς τοῦτο τῶν ὅλη τῆς οἰκουμένης ἀπέφθυγε. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ ὑφ' αὐτῶν, μέχρι νυὸ οὐ κοπιῶσιν ὑπομένοντες. καὶ δεινὸν ἑτέρων ἐπὶ τὰς κακοπραγίας, ἡμᾶς τοῖς δυτυχήμασιν ἐγκέμειν. θεσθυμίας μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν δὲ ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. δίδυκα δὲ, μή πῃ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, καταπλήξῃ λελησθαι ἐνεργάσηται. λογισάσθω δὲ πάλιν, οἷος θεὸς οἷος ἀθρόα τάξιται, καὶ δι' ὃ τι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα τολμηταὶ, καὶ θανάτου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσυντάκτοί τε, καὶ πολέμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἀθρόος ἄλλως, καὶ οὐ στρατιὰ λέγοιντο. τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, καὶ τάξεως, τί καὶ λέγω δεῖν ὅτι τούτῳ μόνῳ τῷ γε μόνοι ἐκ τῶν ἐναντίων ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ θεὸς τὸ ἀσύμφορον ἀειθισώμεθα ἑαυτοῖς. ἐπεὶ καὶ τὰς ὅπλοις ἐν δυνατοῖς στρατιᾶς, ἐαὶ ἴσοι θεὸς ἀστρατεύτους ἀνταγωνιούμεθα λογίζεσθε δὲ, ὅτι καὶ θεὸς γυμνήτας ὁπλίτας, καὶ ἱππεῖς θεὸς πεζοὺς, στρατηγούμενοι θεὸς ἀστρατήγητους ἀγωνίζεσθε. καὶ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα πολὺ δὲ τὸν τῶν πολεμίων ἀριθμὸν ἐλαττώματα. κατορθοῖ γὰρ τοὺς πολεμίους, ὁ πλῆθος ἀθεώρητον καὶ ἡ μάχιμον, ἀνδρία γὰρ, καὶ ἐν ὀλίγοις ἡ. οἱ μὲν γὰρ ἐναντίοι ἀθροιζόμενοι, ῥᾴδιοι, καὶ θορυβούμενοι ἑαυτοῖς. αἱ δὲ ὑπερφυεῖς δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θεοὺς ἡγεῖται, ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐθαρσίας εὖτονα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν δὲ ἀρετὴ καὶ εὐπειθεία, καὶ τὸ γενναῖον, ὃ κρὴν τοῖς ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τοῖς παρ' ἡμῶν A prospera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eósque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnesque ad mœnia confugiêtes prœueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras cuasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus

φ.λεῖ Ταῦτα δ' εἰπὼν τοῦ θείου, προθυμίαν δ' ἀμφὶ B Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnesque ad mœnia confugiêtes prœueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras cuasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus

τοῦ παρ' ἡμῶν πεμπομένους συμμάχους φθάνειν, ἵν' C quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnesque ad mœnia confugiêtes prœueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras cuasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus

ἀκοινώνητον τε ἢ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω γὰρ ἐγὼ δεῖ τῆς δὲ τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνεσθαι κἀμὲ ἢ ὑμᾶς, εἰ πρὸ μὲν προκατορθωμάτων ἄξιος ἐκείνου, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, σπασθαι δ' ὑμεῖς ἐμοῦ. ἢ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ θεῶν αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε θεὸν κινδυνεύοντος ἡγεμόνα ἡττώμενοι; θεὸν κινδυνεύσω γὰρ αὐτὸς καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλῶν. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τὴν ὁρμὴν ἐμὴν ὡδαιρετέαν εἶναι θεῷ συμμάχῳ, καὶ θεὸν γνώσεσθε σαφῶς, ὅτι δ' ἐξω μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Ταῦτα δ' εἰπόντος τοῦ Τίτου, θεσθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ θεσσχόμενόν γε ἤδη συμβαλεῖν ξαίαιον μὴ τριακοσίοις ἀνδράσιν ἱππεῦσιν, ἤχαλλον ὡς μεμιγμένης τὴν νίκης αὐτοῖς δόξαν κοινωνίαν. ἔπεμψε δὲ καὶ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξότας, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀπόκρυ τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὑπὲρ τῆς τείχους ἀνείργειν. καὶ οἱ μὲν ὡς θεσταλτικὸν τοῖς ταύτῃ προσκειμένοις κωλύσειν ἔθει ἔσχον. ὁ δὲ Τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτούς, εἰς ὅσον ἐπέσχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δ' Ἰουδαῖοι καθ' ἕν τε ἁρμὸν καὶ τὴν διάταξιν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸς ὀλίγον ὁμοῦ αὐτέσχον ταῖς ἐμβολαῖς, νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀλισθέντες, συνεπατοῦντο. πολλῶν δὲ παντάχοῦ φονευομένων, διασπείρονται, καὶ θεὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφυγον. πῆγος δὲ τοὺς μὲν κατόπιν θεσκειμένους αἴρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθεεῖς, τοὺς δὲ φθάνων κατὰ στόμα διήλαυνε, πολλοὺς δὲ συμπλοίαι θεεῖ ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν. πάλιν δὲ τοὺς θεὸς ἀλλήλοις φυγῇ ὑπετέμνετο, καὶ θεὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως πρὸ πλήθει βιασάμενοι καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδίκαται δὲ αὐτοὺς σάσις εἴσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ὅπλα χρεία δόξα τε τὰς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε δόξαι τὴν ἧττον πλέον. ὁ δὲ ἔπηλυς πολὺς ὢν, πλέον ἐβιάζετο, καὶ διαρμοσθέντες ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. καταπαύσας δὲ τῆς παρούσης πίτος, οὐ γὰρ ἦν ἄποθεν τοῦ τείχους. ἔασόν με ἔφη ὁ ἡγεμὼν ἐκβοᾶν, καὶ τί συσπαπῶντας μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ἰουδαίους θεοῦ, δέξασθε τὴν νίκην, οὐκ ἀκούετε βοῆς; σασιάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

Verumtamen cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium cõcordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tã materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

Cap. xviii. De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra cõtinente appellatur: x L. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquę dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuisque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad c x x. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

Κεφ. λε

HAδὲ λίμνη ἡλυπσαὶρ μὲν τῆς θεσαρηῶς χώρας καλεῖ), σταδίων εὖρος οὖσα πασαράκοντα, καὶ θεὸς τοὐτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὅμως ὄζι, & ποτιμωτάτη. καὶ γὰ τῆς ἐλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρά τε ὄζι πάντων αἰγιαλοῖς ὑπολιμνούσα, καὶ ψάμμῳ, θεὸς ἢ δύσεσιν ἀρύσασθαι. ποταμοῦ μὲν ἡ κρίσις θερμοτέρα, ψυχροτέρα δ' ἡ τῆς λίμνης ἀεὶ αἰσθάνεσιν. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, οὐκ ἀποδοῦ χρόνος ἀεραιθεῖν, ὅπερ θέρεος νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ὑπιχωρίοις. ἰχθῦν δὲ ἐν αὐτῇ διάφορα θεὸς τοὺς ἀλλαχοῦ, γένεσιν τε καὶ ἰδέαν, μέσῃ δὲ ὑπὸ τοῦ Iορδάνου τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν Iορδάνης πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεσ) γὰ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τῆς καλουμένης φιάλης. ἡ δὲ ὅση αἰσίσταν εἰς τὸν ἔμπροσθεν ὑπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καὶ σαρείας, ἐν ὁδῷ κειμένη δεξιὰ μέρος οὐκ ἄποθεν. ἐκ μὲν οὖν τῆς περιφερείας, ἐτοίμως φιάλη κέκλησ), ἔμπροσθεν οὖσα λίμνη. μένει δὲ ὅλη χείλους αὐτῆς ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπερχεῖσθαι, μήτε ὑποχωρεῖν. ἀγνοεῖτο δὲ τέως ὁ Iορδάνης ἐντεῦθεν ἄρχεται, ὅτε τὸν τραχωνίτην ἐπιλέγεται φιλίππου. βαλὼν γὰ ἐκεῖσε εἰς τὸν φιάλην ἄχυρα, καὶ τὸ πάνειον, εὗρεν ἐνεχθέντα τῷ ῥεύματι πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς προσεξήσκηται πολυτελείας, τὸν ἀχρίπα πλεῖον κεκοσμηκότος. ἀρχόμενος δὲ φανερῶς ῥεύματος ὁ ἰορδάνης ἀπὸ τοῦδε τοῦ αὐχένος, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, διεκτέμνει τὴν ἡμισταρ μίσλω. ἔπειτα πολλὴν αἰαμοειδῆ ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην. προτείνει δὲ τὴν ἡμισταρ, ὠμώνυμος χώρα, θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. ἔστι γὰρ αὐτόθι τὰ φυτὰ ἀρετῆς ἄμοιρα τὴν ποιότητα, καὶ πᾶσαν περφυτεύσασιν οἱ ἐπιμόριοι. τῷ δ' αἰθέρος τὸ ἄκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς ὀπώροις. καρύαι μὲν γε φυτῶν τὸ χιονοειδέστατον, ἄπωρον τεθήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἱ καύμασι ζέφυται, συνέστηκε, καὶ ἐλαῖαι πλησίον τούτων, ἧς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεικται. φιλοτιμίαν δ' ἂν εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῷ ὠφελοῦντι ἀγαθὴν ἔριν, ἑκάστης ὥσπερ αὐτοποιμένης τὸ χωρίον. καὶ γὰρ ὃ μόνον ἔχει φυτὰ δόξαι τοῖς ὀπώραις ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γε βασιλικώτατα σταφυλήν τε, καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς καρποῖς, δι' ἐτῶν ὅλου προσεπιδασκοῦσας αὐτοῖς. πρὸς γὰρ τὴν τῆς αἰῶνος δύκρασιν, καὶ πηγὴν διαφέρεται ποτιμωτάτην, καπαρναὺμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τινὲς τοῦ νείλου δοκοῦσιν, ὑπὸ γῆν διαφεύγουσαν τὸν κῶ τὴν ἀλεξανδρέων λίμνην κοιλάνειν. μῆκος δὲ τὸ χωρίου κατατείνει πρὸς τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅθι σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ δύο καὶ εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. ἡσαν ἀσιανὸς δ' ἐπεὶ παρεσκευάσθησαν αἱ ναῦς, ὡς δυνάμεως ἐπῆν ἔσον, ὡς τοῖς κῶ τὴν λίμνην αὐταρκέσειν ἐπαγγέλετο. τοῖς δὲ συνελαυνομένοις, ἔτι ὅθι γῆν διαφεύξειν ἐνόμιζον, ἐκπεπολεμωμένων πάντων, ἔτι δὲ ἴσου διαγωνιεῖν. πάντα γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ ληστρικά, πρὸς τὰς ναῦς ἰδίᾳ ἀθροίζοντες, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι πρὸς ἀθρόους ἐφεστῶτας τοὺς ῥωμαίους, ἐγγίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὅμως δ' ἔν ἐκπροσπλέοντες τὰς ναῦς, ἔστι δ' ὅπου καὶ πλησιάζοντες, βοὴ ῥωμαίους ἔβαλλον λίθοις, καὶ διαξύοντες ἐγύθεν ἔπαιον. ἐκακοῦτο δ' αὐτοῖ πλέον καὶ ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν ὑπὸ ῥοθοῦντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς δὲ πεφραγμένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν τολμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ συὺ αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῷ δὲ διεκπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνέμενοι κοντοῖς διέπειρον, οἷς δὲ ξιφήρεις ὑπερβαπτιδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δὲ συμπεχούσας ταῖς χερσὶν ἐναπολιφθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῷ δὲ βαπτιζόντων τοὺς ἀναδύοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ χερσὶ καταλάμβανε, καὶ προσβαίνειν ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τὲ ἦν αὐτόθι, καὶ ποικίλη φθορὰ παντοχοῦ, μέχρι ἔπιπτον ὅθι τὴν γῆν ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς τ' ἁλιάσιν. ἐκκλειόμενοι δ' πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατεκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δ' ἐκπεσόντας

A gis opibus & Agrippę diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totámque plantis consuetę cultores. cæli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floresçunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor ęstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, anníque temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidē, & quodāmodo regalia. Vuas sanè caricas intermissione decē mensibus suggerit, cæreros verò fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Lōgitudo autē regionis secundùm littora cognominis lacus xxx. stadiis extēditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

Cap. XIX. Tarichææ excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis veherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iacebantur, contiguíque sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque passim ac varius erat interitus eorū, donec in fugā versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Excluſi autē multi quidē in ipso lacu telis cōfigebātur, multos verò in terrā egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis, calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorum liberationem, detrimento futuram: nec enim demissos quieturos posse homines, qui & patriis careront, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fidéque interposita deditis vim pigebat afferre: verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: cósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluréque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρεν ὅλη γῆς. ὧν δὲ ἰδίων πεπεραμένων μὲν αἵματι, πεπληρωμένων δὲ νεκρῶν τὸν λίμνην ἅπασαν. διεστὼς γὰρ ὑδρὶς. ὀδὴν ἡ τετάρτης ἡμέρας ἐπῆλθε τὴν χώραν, ὀδ μόνον ἦν ὄψις. οἱ μὲν γὰρ αἱματα λοὶ ναυαγίων καὶ ἅμα διοιδούμενοι ἐλεεινὸν θέαμα ἦσαν, ἐλκομένων ἢ καὶ μυδώντες οἱ νεκροὶ, τὰ αἴσχη διέφθειραν, ὡς μὴ ὑγιὲς οἰκτρὸν ἰουδαίοις ἡδύνατο τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ δι' ὀλίγου μίσους τοῖς ῥωμαίοις ἦν ὄθεν. τὸ μὲν οὖν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ἐν τῇ πόλεως πρόσθεν πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ μὲν τὰ μάχιμα, καθίζει μὲν ἐπὶ βήματος ἐν ταριχαίαις, διακρίνων δὲ ἀπὸ τῶν ἐπιχωρίων, τὸν ἔπηλυν λεών, κατάρξαι δὲ δόξαι ἐδόκει πολέμου, μὴ τῶν ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτοις σώζειν δικαίως ἐπέτρεπε. θαμέναν δὲ πάντων ἐλαφρὰν εἶναι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, οὐ γὰρ ἡσυχάσειν δυνησομένους, αὐθρώπους ἐσερχομένους μὲν πρὸς ἐδους, βιάζεσθαι δὲ καὶ πρὸς οἷς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. οὐσπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν οὔτε ἀξίους σωτηρίας εἶναι, καὶ ἀλαφρὰ ἔχοντας κτῆμα τὴν ἀφοσίωσιν ἐλπίσας ε, τὸν τρόπον τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. μὴ γὰρ αὐτόθι κτείνειν, ἐκπολεμώσειν ὑφοᾶτο τοὺς ἐπιχωρίους. οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς. μὴ μὴν πίστεις ἐπιθέσθαι προελθοῦσιν οὐχ ὑπέμενεν. ἐξαίφνης δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν κτείνειν ἰουδαίων ἀσεβὲς εἶναι λέγοντες, καὶ χρεῶν τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τοῦ πρέποντος, ὅταν ἡ μὲν δύνωνται ἀμφω. καταβύσας ἐν αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξεῖναι δι' ἐμπορίας τῆς ἐπὶ θαλάσσης φεύγουσι ὁδοῦ. τῶν δὲ πλήθους πεσόντων, οἷς ἄδηλον, μὴ μὴ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τῶν χωμάτων, ἢ περ ἐπέβαινον χωρουμένων, διελαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τὰ μέχρι τιβεριάδος πᾶσαν, ὡς μήτις ἐκκλίνειεν, συγκλείουσι δ' αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. μετανασταὶς ἐπελθὼν, ἵστησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ. καὶ γεραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις διακοσίους ὄντας ἐν χιλίοις ὄντας, αὐθημὲν ἀνεῖλεν. τῶν δ' νέων ἐκλέξας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τὸ ἰσθμὸν νέρωνι. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος εἰς ἑξακισχιλίους, καὶ τριακοσίους ὄντας πωλεῖται, χωρὶς τῶν ἀγρίππα χαρισθέντων. τοὺς δὲ ἐκ τούτου βασιλείας, ἐπέτρεπεν αὐτῷ ποιεῖν ἅ, τι βούλοιτο. πωλεῖται δὲ ἐκ τούτου ὁ βασιλεύς. ὁμοῦ γε ἄλλο ὄχλος, τραχωνῖται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς γαδαρίτιδος, τὸ πλέον ὡς στασιασταὶ καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ὀνείδη τὸν πόλεμον προξένει, ἐλλωσιν ὀρφανοῖς μίσος ὀργῆς.

ΦΛΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER QVARTVS.

Κεφ. α.

ΟΙ μὲν τῶν Ἰωταπάτων ἁλωσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, οὗτοι τῇ ἐν ταριχαίαις ὑπηθέντων προσχώρουν, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαίοις τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν γισχάλων καὶ τοῦ ἰταβύριον ὄρους κατέχοντων. συνέσπι δὲ τούτοις, καὶ γάμαλα πόλις ταριχαιῶν ἀπικρις ὑπὲρ τὴν λίμνην κειμένη. τῆς δὲ ἀχρίππα λήξεως αὕτη τὸ λεῖ, καὶ σογάνη, ἡ σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐν γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. τὸ δὲ ἄνω καλούμενον γαυλανῖτις, μέχρις λίμνης σογάνης, τὸ κάτω δὲ ἡ γάμαλα. σελεύκεια δὲ, πρὸς τῇ σεμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτης τριάκοντα μὲν εὖρος, ἐξήκοντα δὲ μῆκος στάδιοι διατείνει ἡ αὐτῆς τὰ ἕλη, μέχρι δάφνης χωρίου, πάντα ἄλλα ξυμφεροῦσι, καὶ πηγὰς ἔχοντες, αἳ τρέφουσι τὸν μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην ὑπὸ τὸ χρυσοῦν βοὸς νεών, προσπέμπουσι τῇ μεγάλῃ. τοὺς μὲν οὖν δύο σογάνην, καὶ σελεύκειαν, ὧδε τῷ ἀρχῷ τῆς ὑποστάσεως, δεξιᾶς ἀχρίππας προσαγάγετο.

Κεφ. β.

ΓΆμαλα δὲ οὐ προσεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρείᾳ, πλέον τῶν Ἰωταπάτων. ἔχεις γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλοῦ κατατείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τένοντα. μηκύνεται δὲ ἐκ τῆς ὑπωρείας εἰς τοὔμπροσθεν ἐγκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ χῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαν, τὸ ζῷον τῆς κλίσεως οὐκ ἐξακριβούντων τῶν ἐπιχωρίων. καὶ πλευραὶ μὲν δι' ἣν προσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους προκλίζεται. τὸ κατ' οὐρὰν δὲ, ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρείας, ὅθεν ἀπέρτηται τῷ ὄρει, καὶ τοῦτο ὀλιγαρσίᾳ σφαλερὰς πάρροας, δύσβατον οἱ ἐπιχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, διεδομημέναι πετρίνων δειραὶ ὑπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένῃ τὴν πόλιν ἐοικυῖα, καταζέχει εἰς ἑαυτὴν ὑπὸ τῆς ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότῳ δὲ αὐτῆς ὄγθος, εἰς ἀπειρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρα τ' πόλεως ἐῶν. ἀτείχιστος δὲ ὑπὲρ αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὴν βαθυτάτην καταλήγων φάραγγα. πᾶν γὰρ ὅσον τὸ τεῖχος, ἐφ' ἑαυτὸ τὸ ἄκρον κατέληγε. οὕτως οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν,

A VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tarichææ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichæas posita B supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & l x. stadiis longum, paludésque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm aliàs sit delicioſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Ioquis templo in maiorem deducunt. Soganen C quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà declive, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, nisi quòd expressam vocabuli significationem D indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupésque superior ad profundam pertinēs vallē. Fons autē intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quāuis aūt natura inexpugnabilis esset ciuitas,

Cap. 1. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Ioſephus cùm murorum eam ambitu cingeret, foſſis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: ſed multo pauciores, minúſque pugnaces: ſitúſque freti difficultate, plures ſe hoſtibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd eſſet tutiſſima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmiſſis ad obſidionem, per menſes ſeptem reſtitêre. Veſpaſianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade poſuerat caſtra (Ammaus autem, ſi quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiuſmodi fons eſt, ſanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus poſitam, cuſtodia circumuallare nequibat. quà verò fieri poſſet, excubias collocauit: montémque occupabat ſuperiorem: in quo milites caſtris, ita vt aſſolet, muro circundatis, opus aggerum poſtremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis ſummo ſupra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. foſſas autem decima replenit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm acceſſiſſet ad muros, eorúmque defenſoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus ſuis circumſeptus eſt. Romanos autem ira ſimul ob regem, ſuíque metus ad obſidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hoſtes prætermiſſum ire credentes, qui circa gentilem ſuum, & eorum quæ ipſis conducerent ſuaſorem, tam immanes fuiſſent. Aggeribus autem manus multitudine, operiſque conſuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Ioſephus (namque ipſi erant oppidanorum potentiſſimi) armatos licet metu perculſos ordinauêre: & quanquam non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vſui neceſſaria non ſufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et pauliſper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. baliſtis autem tormentíſque perculſi, in oppidum receſſerunt. Itaque Romani tribus ex locis aggreſſi, murum arietibus quatiunt: & quà delectus fuerat, infuſi magno cum armorum ſtrepitu ac tubarum ſonitu, ipſi quoque inſuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obſtabant. Cæterùm vi & multitudine ſuperati, vndique ad excelſa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes inſtantibus ſibi hoſtibus incumbunt: illóſque impingendo per decliuia, locorum difficultate & anguſtia depreſſos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere poſſent, pronos eos vrgentibus hoſtibus, in domos hoſtium planè contiguas refugiebant. ſed hæ repletæ labebantur, quod pondus ſuſtinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte conſumpſit. incerti enim

A τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τὰ χωρία θαρραλεώτεροι τῶν ἰωταπατηνῶν ἦσαν. πολὺ δ' ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, οὐδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὰ μὲν τοῖς ὑπ' ἀρίστων προπεμφθεῖσιν διὰ τὴν πολιορκίαν, αἰτήσαντος διὰ μιᾶς ἐπιστολῆς ἑβδομήκοντα μὲν ἱππέας, δισχιλίους δὲ ὁπλίτας, εἶτα διὰ τὸ πλῆθος ἀφικνεῖται πρὸς γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακὴν τὴν πόλιν οὐχ οἷόν τε διὰ τὸ ὄρος ἐξηκριβωμένην. πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς, φρουρεῖν καθίσησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνειν. τείχη δὲ ὑψίων ἦν ἔτι τὰ τῆς ἐπὶ τὸ ἑῷον τραπέζης, χωμάτων ἤρχετο κατ' οὐρὰν. καὶ τὸ μὲν κατ' αἰατολὰς αὐτῆς μέρος, ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ πόλεως πυργὸς ἦν, ἐφ' οὗ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἑστρατοπέδευκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μέν, καὶ μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ αὐτὴν ἔρυμα, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. καὶ τούτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀρίστεια τὰ βασιλέα, καὶ δεῖ φθόγγου σεως τοὺς ἐφεστῶτας πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τῆς σφενδόνης, καὶ τὸν δεξιὸν αἰκίζεται λίθῳ. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκείων θεραπείας ἀπεκομίζετο. ῥωμαίους δ' ἐπῆρεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργὴ τε περὶ τὸ βασιλέως, καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν δέος. οὐ γὰρ ἀπολείψειν μήτοτε τὰς ἐπιβολὰς κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς πρὸς ὁμόφυλον καὶ τῆς συμφορᾶς αὐτοὺς συμβουλον οὔσης ἀμείνω δέοντας.

Κεφ. γ. Γενομένων δὲ τῶν χωμάτων τοῦ τε πλήθους ἀκμαίου, καὶ τῶν περὶ τὸ χάρητα, καὶ ἰώσηπον, ἕτοιμα ἦν τῇ καὶ τὴν πόλιν δυνατὸν ἦν, καὶ παρεκπεπληγότας τοὺς ὁπλίτας τούτους, ἐπειδὴ μέχρι πολλοῦ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνθίστη οὐχ ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις μὴ διαρκούμενον. θαρραλεώτερον δὲ ὅμως, ἐξήεσαν ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπεμύναντο τοὺς προσιόντας τοῖς μηχαναῖς. καλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πετροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ προσιόντες οἱ ῥωμαῖοι ἔξωθεν τοὺς κύκλους, ἔθρασύνοντο μὲν τὸ τεῖχος, ὡς δὲ τῆς ῥιφέντων ἐκχεόμενοι, μετὰ πολλοῦ σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῶν ὅπλων, αὐτοί τε ἐναλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς κατὰ τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς μὲν κατὰ τὰς ῥώτας εἰσόδους ἐπικαθήμενοι, προσιόντων χωρὶς ἐκώλυον, καὶ κατέβαλλον τοὺς ῥωμαίους ἀθρόον. βιαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ κτύπου δεινοῦ ξενιόντων, καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως προσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ὑπισχνοῦντες, συμπίπτουσιν εἰς τὸ κάτωντες, καὶ τῇ συνόδῳ καὶ δυσχωρίᾳ θλασμένους ἀπήεσαν. οἱ δὲ μήτε τοὺς κατὰ κορυφὴν ἀμύνασθαι δυνάμενοι, μήτε ἀναπαῆναι τῆς φορτίου προσιόντας βιαζομένων, ὑπὸ τὰς οἰκίας τῆς πολεμίων, προσήγοντο δῆσαν, αἱ ἐφθίνον. αἱ δὲ ταχέως κατερείποντο πλησθεῖσαι, καὶ τὸ βάρος μὴ ὑπενεγκοῦσαι. κατίσχε δὲ πολλὰ μία τῶν ὑπ' αὐτὰ πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἑτέρας τὰς ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείστους διέφθειρε τῆς ῥωμαίων, ὑπὸ δὲ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τὰ συνεζυσμένα ἐραίνοντες, ἐπεπήδων ταῖς στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν καταχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολλοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τε σώματος καταλαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς αἴρων ἀπήμφ. συμφορᾶν δὲ τοῦ τοιούτου γαμαλῆς ὑπελάμβανον, καὶ τῆς κατ' ὄφρας ἀμελουμένους βλάβης, ἐπέκειντο φεύγουσι τὰ τέγη τοῖς πολεμίοις ἀνωθοῦντες, καί τινα καὶ ἀναιδέστερον ἐκ τῶν ἑστώτων τοῖς πίπτουσιν ὑπερθεν βάλλοντες, ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέον ἢ αὐτοῖς, οἰόμενον δὲ φαρέτρων οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. ἐκδαπανῶντες γὰρ τὰ τῶν πεσόντων ξίφη, καὶ τῶν δυσθανατούντων ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ ἀποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων. ὄφρας αὐτοῖς βάλλοντες ἔθνησκον. ἢ δὲ οὐδὲ φαπόντων ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. καὶ γὰρ ἄγνοια τῆς ὁδοῦ καὶ παχύτητα τοῦ κονιορτοῦ, ἀνδ' ἀλλήλους διαγινώσκοντες ἀπεπλανῶντο, καὶ περὶ ὄφρας ἔπιπτον. οἱ μὲν οὐδὲ μόλις εὑρόντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ πόλεως. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ παρεσομένων τοῖς πονουμένοις, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆλθε καταφορμηθέντα ὁρᾶν τὰ περὶ τὴν στρατιὰν τὴν πόλιν, ἐπιλαθόμενον τοῦ κατ' αὐτὸν ἀσφαλοῦς ὀχυρώματος, λαθραίᾳ καὶ μικρᾷ τῶν πόλεως παρόδῳ ἐσθέντα μέσοις ἐκλειπεῖν κινδύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἀτὰρ καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ Τίτος τότε συμπαρῆν, πεμφθεὶς εἰς Συρίαν ἀποστολμένος. ἔδοξεν μὲν οὖν οὔτε ἀσφαλὲς, οὔτε πρέπον ἡγήσατο, μνησθεὶς δὲ τῆς ὑπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονημένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἐνθουσιῶν ὀχυρώματος, συναπέζευξε μὲν τοῖς ἅμα αὐτῷ τέκνα σώσασθαι τὰς πανοπλίας. ἐνυφίστατο δὲ καὶ κορυφοῦν ὑπερβαίνοντα τὸν πόλεμον, ἕως μὲν ἀσφαλῆ πλῆθος, οὔτε βύθην ὑποπήξας, ἐπέμβε, μέχρι δαιμόνιον τὸ ἐκδάσηκε τῆς ψυχῆς συνοήσαντες οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐνέδοσαν. ἀπονωτέρων δὲ ἐκπεπειμένων, αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, κατὰ μὴ δεινὸν εἴη ἔξω τοῦ τείχους ἐλθόντα. πλεῖστοι μὲν οὖν Ῥωμαίων καὶ ταύτῃ ἔπεσον τῷ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκάδαρχος ἐβούπορ, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε ἐκδατάξεως, ἀλλὰ παντὸς καὶ ἐκ πολλοῦ γυναότατος φανείς, καὶ πλεῖστα κακὰ Ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις Γάλλος ὀνόματι, μετὰ στρατιώτου δίκα ἐκδειχθεὶς ἐν τῇ παραχῇ, κατέδυ μὲν εἴς τινος οἰκίαν. τὴν δὲ ἐν αὐτῇ ἐγκαλαλειμένων ἐκδὰ δεῖπνον ὅσα κακὰ τὴν Ῥωμαίων, ἢ φέρ' εἰπεῖν ὁ δεῖνα ἐβουλεύετο, κατασκασάμενος, ἐπ' αὐτούς τε, καὶ οἱ συνὼν αὐτῷ σύνεδροι, νύκτωρ ἐπανίσταται, καὶ πάντας ὑπνοῦντας, μετὰ τοῦ στρατιώτου εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἐξαναστέζεται.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τὴν τῶν στρατιωτῶν διάνοιαν πάσχοντων, καὶ διότι τοσαύτης ἐνδαιμονίας τηλικαύτη συμφορᾶς κέκρηντο, τόγε μὲν πλέον αὐτὸς ἐμέμφετο τὴν τῶν στρατηγῶν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, ὠφελεῖν δὲ τὰ κοινὰ φέρειν τοῖς στρατιώταις ἐκδοκίμαζε. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λίαν ἀνδρείως φέρειν, τὸν τοῦ πολέμου φύσιν ἐννοοῦντας, ὡς οὐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναμωτὶ ἐκδείκνυται. ἢ δὲ παλίμπους τύχη ἐκδείκνυται. τοσαύτας μὲν τοι μυριάδας Ἰουδαίων ἀνῃρηκότας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τῷ δαίμονι δεδωκέναι συμβολήν. εἰ δὲ ὥσπερ ἀπειρηκόλων τὸ λίαν ἐπιφρίσσειν τοῖς φοβεροῖς, οὕτως

quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscétes perrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, læuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat: rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condenlat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipso pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re mirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus, Barbarísque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quib. perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nũc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animósque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quã integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem x x x. stadiis consurgens, Septẽtrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat. Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & desecédebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illíq; tanquam dictis obedientes, ad eũ veniebãt,

A αὐαίδρων, τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς πράγμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, καφεῖνος ἀρίστος, ὁ καὶ τοῖς δυστυχήμασι νήφων, ἵνα μὴ τὴν διάνοιαν ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν οὖν συμβεβηκότα τῶν, οὔτε μαλακίᾳ τινὶ ὑμῶν, οὔτε τῇ τῶν Ἰουδαίων ἀρετῇ γέγονεν. ἀλλὰ καὶ καίριος τὸ πλεονεκτῆσαι, καὶ τῷ δύσβατον ἡμῖν αὖπον ἡ δυσχωρία, καθ' ὃν ἄρα τὸν ὑμῶν μέμφεται τῆς ὁρμῆς τὸ ἀτημέλητον. ἀλαφρὸν γὰρ δεῖ τὰ ὑψηλὰ τῆς πολεμίων ἑαυτοὺς ὑποστέλλειν ἐχέμῳ, καὶ μὴ κατὰ καιροφυλακὴν ἑστάμενος τοῖς κινδυνώδεσι ἕπεσθαι. κρατοῦντας γ' ἂν κατὰ πόλεως, κατ' ὀλίγον προκαλεῖσθαι τοὺς ἀσφαλόμενος εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. νυνὶ δὲ ἀκρατῶς δεῖ τῷ νίκῃ ἐπενηνόμθοι, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀπρόϊσκεπτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιῶδες, ἡ παρὰ ῥωμαίοις, οὐ πάντα ἀμπειρίᾳ καὶ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικόν, καὶ ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι κρατοῦσι. χρὴ τοίνυν δεῖ τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναλαμβάνειν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσανθυμεῖν τῇ παρ' ἀξίαν πάσματι. ἕν ἑκάστῳ ἐκάστου ἐν ἰδίᾳ χειρὸς δεῖ ζητεῖσθαι τὸ θαμυδίαν. ὅτῳ γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι μεμορήσεται, καὶ τοὺς ἀνῃρημένους ἀμυνεῖσθαι. πρέσσουσι γὰρ ἐγὼ καθάπερ νῦν δεῖ πάσης μάχης, προάγων τὸ ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων, τῷ στρατιὰ ἀνελάμβανεν. τοῖς γὰρ Γαμαλεῦσι, προὸς ὀλίγον μὲν θαῤῥῆσαι τῇ κατορθώματι παρέσῃ, τὸ θαλύσιος συμβαίη, καὶ μεγάλως. λογιζόμενοι δὲ ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι διαφεύγειν ἐνοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε τὰ πιτήδεια, δεινὰς ἀνεδύοντο, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀπαυθάνεσαν. οὐ μὴν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλησαν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ διορρηχθέντα τὸ τείχους οἱ γυμνήτοι, καὶ τὰ μὴ ὄντα διερρόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῇ δὲ ῥωμαίων δεδραγκυῖαν τὰ κύματα, καὶ πάλιν ἀνειρομένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ ἐκ ἔκειντο φυλακαί, καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων. ὅσοι γὰρ μὴ δέᾳ λαφθῆναι, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ ἀφθονίας ἦσαν. παντελῶς γὰρ τροφὴ τοῖς μαχουμένοις συναθροίζετο. καὶ οἱ μὲν, ὧν τοιούτοις πάθεσι διακαρτέρουν.

Ὅτι Οὐεσπασιανὸς ἦν παρὼν ἐποιεῖτο τὴν πολιορκίας, ἵνα τὸ ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, ὃ ὄζει τῆς μεγάλου πεδίου καὶ Σκυθοπόλεως μέσον. ἔστι τὸ μὲν ὕψος δεῖ ἑβδομήκοντα σταδίους αἰείρει, μόλις προσβατὸν καὶ τὸ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δὲ ὄζει ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι πᾶν τετειχισμένον. ἤγετο δὲ τοσοῦτον ὄντα τὸν περίβολον ὁ ἰώσηπος ἐν ἑβδομήκοντα ἡμέραις, τὰ τὰ ἄλλα χορηγούμενῳ ὕλῃ καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ὗ ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους δεῖ τούτῳ συνειλεγμένου, Οὐεσπασιανὸς πλάκιδον αὐτῶν ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσελθεῖν ἀμήχανον ἦν, ἐλπὶ δὲ δίξιαν, καὶ προκλήσεως, προὸς εἰρηνεύειν τοὺς πολλοὺς προσκαλεῖτο. κατῆσαν δὲ αὐτεπαγγελλόμενοι. ὅτῳ γὰρ πλάκιδος ὡμίλει προὸς τοῦτον, ἀπελπίζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, καὶ κεῖνοι κατῆσαν ὡς πιθανοὶ δὴ ὄντι,

Kap.

B

C

D

E

F

G

ita

ἵνα ἀφυλάκτῳ τοσαυτόσων. ἐπὶ κα μὴν τοὺ πλακίδου παῦρον. ἀρξαμένων δὲ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεσθαι, καὶ διώκοντας ἑλκύσαι ὅπη πολὺ τῆς παρόδου, τοὺς ἱππεῖς ὅπισθεν ἐμβαλεῖν. ξυλάμβανον δὲ, πλείστους μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸν δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποτυμπάνους, εἰργὰ δ' ἀπόδου. καὶ οἱ μὲν τὸ Ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅπι ἱεροσολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ἐπιχώριοι πίστεις λαβόντες, ὅπλα λείπουσι, καὶ αὐτοῖς τὸ ὕδωρ, τότε δὴ καὶ σφᾶς αὐτοὺς πλακίδῳ παρέδοσαν.

Κεφ. ζ. ΤΩν δὲ ἐν Γαμάλοις, οἱ θρασυβολώτεροι μὲν φεύγοντες διέφθαρτο. οἱ δὲ ἀδυνατοι, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μέγιστον δὲ αὐτοῖς τῆ πολιορκία, μέχρι δυτέρας καὶ εἰκάδι μηνὸς Ἀπελλαίου, ξένοις τὸν τῶν πεμπτης καὶ δεκάτου τάγματος στρατιῶν ἐνδιδοῦσι φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν προσόντα καὶ τέτοις πύργον ὑπορύξαντα ὑσυχῆ. τοῖς δὲ ἀμφὶ αὐτὸ φύλαξιν, ὥστε προσιόντων αἴθησις, νύξ γὰρ ἦν, οὔτε προσελθόντων ἐμάστο. ἦσθοντο δὲ οἱ στρατιῶται φεύγοντες τὸν φόφον, καὶ πάντες τὸν κεφαλαιοτάτους ἐκκυλίσαντες τὸν λίθων, ὑποπεσόντι. καταῤῥήγνυται δὲ ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ μεγάλου φόβου καὶ συγκαταχρημένου. μὴν οἱ φύλακες αὐτοῦ, θορυβηθέντες δὲ οἱ καὶ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίσαντες πολεμίους οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ Ἰώσηπον τὸν ὑποῤῥηγμένου τοῦ τείχους ἐκδιδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τὴν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν δρομὴν θορυβουμένων ὑπὸ τοῦ φόβου, δρασμοί τε ἦν, καὶ πολλὴ, καθάπερ εἰκὸς ἦν, ὠκότων πάντων τὸ πολεμίων. εἴθα καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλεύόμενος ἐκλείπει, πολλοῦ δίους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῆ νόσῳ. ῥωμαῖοι γὰ μὲν, μεμνημένοι τὸ προτέρου πλήσματος οὐκ εἰσέβαλλον, ἕως ζῆτις καὶ εἰκάδος τὸ προφρημένου μηνός. ἦτος δὲ, ἤδη γὰ παρῆν, ὀργῆ τῶν πληγῶν ἐπὶ παρ' αὐτῶν ἐπληγησαν θανάτους ῥωμαῖοι, τὴν ἱππέων ὅπλίσεις διακοσίους πρὸς οἷς πέμποι, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῆ. καὶ παρελθόντες οἱ μὲν φύλακες αἰθόμενοι μετὰ βοῆς ἐχάρην ὅτι τὰ ὅπλα. ἄλλης δὲ τ' εἰσβολῆς ταχέως καὶ τοῖς ἔσω γνωμένης, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ὅπισθεύόμενοι, πρὸς τὴν ἄνεσιν αὐτόφυγον, μετὰ κωκυτῆ καὶ βοῆς. οἱ δὲ τὸν πόνον ὑπανπάζοντες, ἀδιαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκαλύφθησαν ὅπι τὴν κορυφὴν αἰσθημείῳ, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν ῥωμαίων φερομένας ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν πανταχῆ φονευόμενων ὁ σόρος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν καὶ πρανοῖς χόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄνεσιν, ἐπεκόνθει οὐπασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δὲ ἦτε κορυφὴ πάντοθεν πρόωθες καὶ δύσβατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τῶν βάθους κατάγαμον, θαυμασιμένη πρημνοῖς, κατάπτωσιν τε ἐπαὐθα τοὺς προβαίνοντας οἱ Ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτραις κατακυλινδοῦντες ἐκάκων. αὐτοὶ δὲ ὑψοῦ, ἦσαν δυσάφικτοι βέλεσι. γένος δὲ πρὸς ἀπόλυσιν αὐτῶν αὐτερὺ θύελλα δ' αἰθέριος, ἣ τὰ ῥωμαίων φέρουσα εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀπέκρυπτε, καὶ πλάγια παρέσυρεν. οὔτε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίστασθαι δυνατὸν βίαν ἐδωάστο τῶ πνεύματος μηδὲν ἐμφαῖον ἔχοντες, οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ

A vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimísque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

B

CAPVT II. Excidiū Gamalæ.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque faxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ęgrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi sensérût, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus cõstituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationib. in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcẽ recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbique autem infinitus erat morientium gemitus: pérq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupiũ multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis denolutis arcebant Iudęi, cùm ipsos in excelsõ loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiã status posset, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

C

D

E

F

G

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs fœuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia peremptа sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. IIII. Giscala à Tito capitur.

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúsque moribus, & immoderata sperare promptus, miróque modo quæ sperasset efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causâ populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſſe de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim adeam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quæ ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere ciuitatē volebat. Itaq; plenis hominū muris, quorum pleriq; perditæ factionis erāt, mirari se ait, quóna freti cōsilio,

ρωμαῖοι, καὶ φειδόμενοι, οἷς μὲν ἀμυνομένοις ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας προϊέντας. ἐπίνου δὲ τὸ θυμὸν αὐτοῖς ὅλη πάντας ἡ μνήμη τῶν ὅλη τῆς φρενὸς εἰσβαλούσης ἀπολωλότων. ὅπου γὰρ σκοποῦντες ἢ τὸ σωτήριον πανταχόθεν οἱ πολλοί, φειδόμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατερρίπτιζον εἰς τὸν φάραγγα. βαθυτάτη δὲ αὕτη κεῖται ἄκρα ὑπόρυκτο. συνέβη δὲ τὴν ῥωμαίων ὀργὴν ἐς αὐτοὺς ἀπονοίας τὸ ἀλόγιστον παραστῆσαι φανερῶς. τετρακισχίλιοι μὲν γὰρ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς κατὰ πεντακισχιλίους ἀριθμὸν ἐφάνησαν. διεσώθη δὲ πάλιν δύο γυναικῶν ὁδός, τῆς φιλίππου ὄντος ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δὲ ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς εὐσήμου στρατηγήσαντος ἀγρίππα τοῦ βασιλέως φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ τὸ κατὰ τὰς ὀργὰς ῥωμαίων λαθοῦσαι. τότε γὰρ οὐδὲ νηπίων ἐφείδοντο. πολλὰ δὲ ἔκρυπτον τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων δὲ ἀπὸ τῆς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν οὕτως ἑάλω δεύτερα καὶ εἰκάδι μηνὸς ὑπερεστώσῃ, τῆς ἐπισκάσεως ἀρξαμένης δεκάτῃ καὶ εἰκάδι.

Μόνη δὲ γίσχαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχρεῖος Κεφ. ιι.
τος κατελείπετο, τὸ ἰδιῶτικὸν πλῆθος εἰρηνικὰ φρονοῦντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ καὶ ταῖς ἐπὶ τοῖς καρποῖς ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεφθαρμένη δὲ αὐτοῖς ῥύαξ ὀλίγου ληστρικοῦ τάγματος, ὡς πρός τὸ πολιτικὸν συνεισέφυσαν. ἐπῆγε δὲ τύραννος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, καὶ συνεκρότει λευΐου τινὸς υἱὸς ἰωάννης, γόης ἀνὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, προφέρεσθαι μὲν ἐλπίσας μεγάλα, δεινὸς δὲ τὴν ἐλπιζόντων ἀφαιρεῖσθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τὸ πόλεμον εἰς δυνασείας ὑπόθεσιν. ὑπὸ τοῦτῳ τὸ στασιάδες ἐν τοῖς μεγάλοις ἐτάραττον, οἷς τυχὸν μὴ προσβαλούσης ἔτι ῥωμαίοις δόσεως, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμου μοῖρα τῷ ῥωμαίων ἔφοδον ἐξεδέχετο. οὐ στασιασταὶ δὲ ὑπὸ μὲν τούτοις τὸν ἐκπέμπουσι συν χιλίους ἱππεῖς. τὸ δίκαιον δὲ πάλμα ἀπαίρει εἰς σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ συν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τὸ στρατιωτικὸν καμάτου διδοὺς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' ὀθνείας τῶν πόλεων τὰ τε σώματα καὶ τὸ φρόνημα ὑποθρύπτων οἰόμενος ὅπη τοῖς μέλλουσιν ἀγῶσι. καὶ γὰρ ὀλίγον ἐαυτῷ πόνον ὤφελε, δεῖ τοῖς ἱεροσολύμοις λῃστήμενον, ἔτι δὲ βασιλέως μὲν οὔσης τῆς πόλεως, καὶ φρουρᾶς ἱκανῆς ὄχλου τε ἔθνους, συῤῥέοντος δὲ εἰς αὐτὰν τῷ ἐκ τοῦ πολέμου δεδιδραπκότων. τὸ γὰρ μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ δὴ κατασκευῇ τειχῶν, ἀμηχάνως οὐ τὸν τυχοῦσαν εἰκπίει. τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανεν. διὸ δὴ τοῖς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς φροντίσει τῶν ἀγώνων.

Πλὴν δὲ φρονήματος μόνῳ τοῖς μεγάλοις, δ' πτὺς Κεφ. ι.
μὴν οὐκ ἐφόδευε τὴν πόλιν ἔχειν. εἰδὼς δὲ ὡς εἰ βίᾳ ληφθείη διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτὸν τὸ πλῆθος, ἐῶν δὲ αὐτὴν κόσμος ἦν φόνων, καὶ δι' οἰκτου τὸ πλέον ἀκρίτως συναπολλύμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίας φροντίσασθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τὸ τείχος αὐτῶν καταλήψας, οὗ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τῶν διεφθαρμένου τάγματος, θαυμάζειν ἔφη πρὸς αὐτούς, τίνι πεποιθότες

καὶ ὃ

πάσης ἐαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα μένουσιν. ἐωρακότες μὲν ἐχυρωτέρας πολλῷ πόλεις τὰς μέν ποτε ῥᾳστώνης κατεστραμμένας, ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ τῶν ἰδίων κτημάτων ἀπολωλοτας, ὅσοι τῶν ῥωμαίων δεξιᾶς ὀλίγης ἐπίστευσαν, αἷς δὲ νῦν ῥᾳστάζειν αὐτοῖς, μηδὲν μηνυκακῶν τῆς αὐθαδείας. εἰ δὲ συγγνωστὸν, ἐλευθερείας ἐλπίδα, μηκέτι μὲν τοι τοῖς ἀδυνάτοις ὀλίγον χρόνον. εἰ δὲ προθήσουσι λόγοις φιλανθρώποις, καὶ δεξιᾶς πίστεως, προσάξουσιν αὐτοῖς ἀφοδὸν τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεται πεζόμαχον τοῖς ῥωμαίων μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, ὑπερδείκνυσι μόνοι Γαλιλαίων, ὅτι εἰσὶν αὐθάδες ἀχμάλωτοι. πρὸς ταῦτα τῷ μὲν δημοτικῶν οὐ μόνον ἐκ ὑποκρίσεως τινὶ μετῆν, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβῆναι. προσδεδίεσαν γὰρ ἅπαν τοῖς ληστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὅτι τὰς ἀποδρᾶς, ἢ δέξαιντο τινας τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰωάννης αὐτούς τε ἀγαπᾶν ἔφη τοὺς προσκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἢ πείσειν, ἢ συναναγκάσειν. δεῖν μέν τοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν σκεύασαι, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῷ ἰουδαίων νόμῳ, καὶ ἦν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὸ σωτηρίαν παρὰ εἰρήνης ἀθέμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν δὲ οὔτε ῥωμαίους, ὡς ἀργὸν πάντων αὐτοῖς ὄντων ἡ τῆς ἑβδομάδος πρόσοδος, σὺν τε τῷ πλάζεσθαι αὐτοὺς, οὐχ ἥττον ἀσεβεῖν τῷ διασπάσαντα τὸν βιασάμενον. φέρειν δὲ σκέψῳ μὲν, οὐδεμίαν βλάβην τὰ τῆς ὑπερθέσεως. τὴν γὰρ αὖ νῦν τις ἐν νυκτὶ βουλεύσαιτο φρασμοῦ πλέον, ὀξὺν προστραπόμενον φυλάξαι. μέγα δὲ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν παραβλέψαι τῶν πατρίων νόμων. πρέπει δὲ τῷ πλάνῃ προσδοκίαν εἰρήνης χαριζομένῳ, τοῖς σῳζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. τοιούτοις ἐσοφίζετο τὸν τίτον, οὐ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σοφιζόμενον, ὅσον τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει δὲ εἱλικαταληφθῆναι πλάνῃ τὴν πόλεως ἀλούσης, ἐν νυκτὶ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τῆς βίου. θεοῦ γὰρ ἦν τὸ ἔργον ἀρὰ τὸ σώσαι τὸν ἰωάννην ὅτι τῶν τῷ ἱεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ μὲν μόνον πειθοῖ τίτον τῆς σπένδῃ τῆς ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως προῤῥωτέρω στρατοπεδεύσασθαι πρὸς κυδιανοῖς. μεσόγαιον δὲ ὄρος τυρίων, κώμη κεφαρτεκά, ὀλίγῳ μείους ἀεὶ κῆ πολέμου χαλιλαίοις, ἔχουσα πλῆθος τὸ οἰκητόρων, κῆ τινὶ ὀχυρότητα, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος ὀλιγαρχίας ἐφόδιον. νυκτὸς δὲ ὁ ἰωάννης, ὡς οὐδεμίαν πρὸ τῆ πόλει ῥωμαίων ἑώρα φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἁρπασάμενος, οὐ μόνον τοὺς πρὸ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀργοτέρων συχνοὺς ἅμα τῇ γλυκεῖ αἰσχρῶν, ὅτι ἱεροσολύμων ἔφευγε. μέχρι μὲν δὴ εἴκοσι σταδίων ὡς οἷόν τε τὸν σωμοξαγαθὸν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, αὐθορμῶ κατασπερχομένῳ τοῖς ὑπ' ἀχμαλωσίας καὶ τῷ ζῆν φόβος. παραπόρρω δὲ προϊόντος ἀπελείποντο, καὶ ὅσοι τῶν ἰωμαίων ἦσαν ὀλιγόψυχος. ὅσον γὰρ ἕκαστος τῆς οἰκείων ἐγγίσειε προῤῥωτέρω, τοσοῦτον ἐγγὺς ὑπολαμβάνειν εἶναι τῶν πολεμίων, παρεῖναί τε ἤδη τοὺς ἀχμαλωσίους δοκοῦντες ἐπῄεσσοντο, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ὀπὸ τοῦ δρόμου φόβον ἐπεστρέφοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων οἷς ἔφευγον, αἰσθόμενοι τὸ ἐπίπλοι οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸ τινὶ λεωφόρου, ἢ τῷ φθάνοντων ἔρις συνέζευξε τοὺς πολλούς. οἵτινες ἢ γυναι-

cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamẽ diem ludæorum legi oportere concedi. quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos: quàm qui cogerent: piaculum commissuros, ipsúmque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydœssam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam seniorib. plurimis cũ familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitũ, quem ipsorum cursus faciebat, assiduè respectabant; velut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa viam plurimos certamẽ præcedentium cõterebat. Miserabile autẽ fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seiptos seruarent inclamantis: cóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Tit⁹ ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrétes, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obtestabantur, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem ocupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vnà verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducũt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Cap. v. Hierosolymitani excidij initiũ.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, quivnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnúque id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorũ quidem, quos fugiẽtes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circuiẽs spe ad bellum incitabat, infirmitatem

κῶν, καὶ παιδίων ὄλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς αὐτοκλήτους ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγχυθέν, ἐδάρησαν μετὰ κωκυτῶν ἱκετεύσαι τοὺς ἐμφύλιον. ἀλλ' ἐνίκα τὸ ἰωαννου θάρσος, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, καὶ καταφεύγειν, ὅθεν καὶ τοῖς ἀπολειπομένοις ἀμυνοῦνται ῥωμαίους αὖ ἀρπαγῆσι. τὸ μὲν οὖν τῶν διαδιδρασκόντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύων εἶχεν ἢ τάχους, ἰσκέδασε. τῖτος δὲ μὴ θέμενος τὴν τοὺς συνθήκας, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆλθε. καὶ εἰσῆλθε δι' αὐτῶν τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μετὰ γυναικῶν προσελθόντες, καὶ ἀδελφιοῦν τε, ὡς ἀνηγέτην, καὶ φρουρὰς ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἱκέτευον δὲ ἅμα τὴν τοῦ ἰωαννου φυγὴν, καὶ παρενάλωμα φέσθαι τὰ αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ἐπολειπομένους τῶν νεωτερίζόντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δήσεις τοῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἔπεμπε τῆς ἱππικῆς, ἰωάννην διώξουσαν. οἱ τὸν μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τῶν δὲ συναπαντώντων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γυναῖα δὲ καὶ παιδία ζακισχιλίων ὀλίγον δεόντα, ἠνδραποδίσαντο. ὁ δὲ τῖτος, ἦλθε μὲν ὅλη τῇ μὲν ἀδικήματα τιμωρήσασθαι τὸν ἰωάννου τῆς ἀπάτης. ἱκανὸν δὲ ἀσχήσαντι τῷ θυμῷ, θαῦμα μυθῶδες ἔχον τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διαφθαρμένους, εἰσήει τὸ ἀδελφιοῦν μὲν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τὸ τεῖχος θαῦμα ἄσαι καθύσας νόμῳ καταλήψεως, ἀπειλαῖς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς παρόντας τὴν πόλιν ἀνέστελλε. πολλοὺς δ' αὖ καὶ ἰδίᾳ τὰ οἰκεῖα μίσει, καὶ διαφορᾶς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς αἰτίους εἰ δέοιντο τοὺς τιμωρίας ἀξίους. ἅμιλλα δὲ ἦν μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν ἄπρον καταλιπεῖν, ἢ τινὰ τῶν οὐκ ἀξίων αὖτις σωθῆναι. τὸν μὲν δὴ ὅσους καὶ σωφρονῆσαι δίχ κολάσεως, τὸν δὲ τοὺς παρόντας κοσι συγγνώμῃ ἀφῆκε μόνον. ἀνορθώσαντο δὲ τὴν δὲ τοῖς θαναλωθεῖσι τιμωρίαν ἔδει. φρουρᾷ μὲν τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξειν, καὶ τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαῤῥαλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε. γαλιλαῖα μὲν οὕτως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι θορυβήσασα ῥωμαίους.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα θεὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἰωάννου, ὁ κεφ. πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ ἐπὶ ἐπὶ ἕκαστον τῶν συμπεφυγότων, μυρίῳ ὄμιλος συνθεωρισμένῳ τὰς ἔξωθεν συμφορὰς ἀκήκοει. τῶν δὲ τὸ μὲν ἄθυμα θερμὸν ἔτι κοπῇ ὁμόμου, ἰδίᾳ τὸν ἀγκῶν. ἠλαζονεύοντο δὲ καὶ κακοῖς, οὐ προφυγόντας τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ ἔδει καὶ ἀχαρίστων, θαῤῥαβόλως προκινδυνεύειν ἐπὶ μάχαλα καὶ πολίχνας ἀσθενεῖς, δέον τὰ ὅπλα καὶ τὰς αἰχμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει, καὶ συμφυλάσσειν. εἶτα δὲ παρελθεῖν τὸν ἄλλων τὴν μάχαλον, καὶ τὸν λεγομένου δ' ἀκμόνος ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ὑπώπτευσαν. οἷς μέν τοι τὰ περὶ τοὺς αἰχμαλωτιδεύτας ἠκέσθη, σύγχυσις καὶ μοῖρα κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῶν ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ ὅλῃ μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἦτζον ὑρυθρία. ἕκαστον δὲ ἐκάστους ὅλῃ τὸν πόλεμον ὑπῆρχε τοῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀθυνῆ καταστολάζων, τὴν δὲ οἰκείαν δύ-
ναμιν ἐξαίρων, καὶ κατεγγυολύμῳ τῆς τῶν ἀπει-
ρων ἀγνοίας, ὡς οὐδ' αἱ πῆ ἐρᾷ λαβόντες ὑπερβαίνειν
ποτὲ ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ δὲ τὰς τῶν
γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς
ἑαυτῶν τείχεσι καταξίψαντες τὰς μηχανάς. τούτοις τὸ
πολὺ τῶν νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τὸν πό-
λεμον ἥρτο. τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, οὐκ ἦν
ὅς τις οὐ τὰ μέλλοντα προορῶν, ὡς ἤδη τῆς πό-
λεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἐν τε τοι-
αύτῃ συγχύσει. προσῆσαν δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆ-
θος, τῆς τε ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν γὰρ τίτος ὑπὸ
μηχάλων εἰς καισάρειαν, οὐεσπασιανὸς δ' ὑπὸ καισ-
άρειας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρεί-
σατο αὐτάς, καὶ φρουρεῖς ἐγκατασήσας, ὑπέστρε-
ψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν δὴ δεξιᾶ προσκε-
χωρηκότων. ἐκινεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει, ταραχὴ καὶ
πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τὸ ὑπὸ ῥωμαίων ἀνέπνευν,
εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἰδιᾷ δὲ τῶν ἐρά-
των τὸ πολίμου, πρὸς τοὺς ὑπεθυμοῦντας εἰρήνης,
ἔρις χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκείοις ἦπτετο τῶν μὴ
ὁμογνωμόνων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφειδιά-
ζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιόντες ἕκα-
στος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πλῆ-
θος ἀντετάσσοντο. καὶ στάσις μὲν ἦν παντα χοῦ. τὸ νεω-
τερίζον δὲ καὶ τῶν ὅπλων ἐπιθύμουν, ἐπικράτει τὸ
νεότητι καὶ τόλμῃ γηραίων καὶ σωφρόνων. ἐξ ἁπάντων
δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἔκαστοι τῶν ὁπλιτείων,
ἔπειτα συνταγόμενοι καὶ λῃστείαν τῶν καὶ
τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας οὐκέτι μη-
δενὶ τῶν ῥωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν, καὶ πολὺ
τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥω-
μαίοις ἅλωσιν.

Κεφ. ια. Οἱ φεύγοντες δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄκνῳ τῶν κακο-
παθῶν, τὰ δ' ὑπὸ μίσους τῶν ἐθνίων, ὧν ἦν μικρὰ προσή-
μενον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρου τῶν καὶ τῶν χώραν ἁρ-
παγῶν ἀθεμιτότητες οἱ τῶν παντα χοῦ συντελμάτων ἀρ-
χλῃσται, καὶ ῥᾳθύμοις πονηρίας ζῆφος, εἰς τὰ ἱεροσόλυ-
μα συμπαρεισφθείροντες, πόλιν ἀσπατήγητον, καὶ πα-
ρέχοντα μὲν ἔθει πᾶν ὁ βουλόμενος δεχομένην τὸ ὁμό-
φυλον. τότε δὴ ὁλομένων ἁπάντων τοὺς ἐπιχωμένους
πάσας, ἀπ' εὐνοίας ἦκειν συμμάχους. οἳ δὴ καὶ δί-
χα τῆς στάσεως, ὕστερον ἐβαπίσαν τὴν πόλιν, πλήθει τῶν
ἀχρήστων, καὶ ἀργῶν προσξυπλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις
διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τῷ πολέμῳ, σάσιν τὸ
αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπῆκατασκεύασαν. ἄλλοι τε ὑπὸ τῆς
χώρας λῃσταὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς
κάτω προσλαβόντες χαλεπωτέρους, οὐδέν τι τῶν δε-
νῶν παρέλιπον. οὐ γὰρ μόνον ἁρπαγαῖς, καὶ λωποδυ-
σίαις τὸν πόλεμον ἐμίξιν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώ-
ρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ δὴ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ
φανερῶς, καὶ μὲν ἡμέραν, καὶ τῶν ὑπισημοτάτων καταρ-
χόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ, αὐτίπαν ἄνδρα τὸ βασιλείου
γένους, καὶ τῶν καὶ τὴν πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημο-
σίους θησαυροὺς πεπιστεῦθαι, συλλαβόντες ἔδησαν.
δὴ τοῦτο λῃστὰς τινὰ τῶν ἐπισήμων, καὶ σωφρονοῦντα μὲν
ῥαζηνήλου, βασιλικὸν ὄντα καὶ τούτων τὸ γένος, πρὸς
δὲ τοὺς κατὰ τὴν χώραν προσῆκον δοκοῦντας. δεινὴ

Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione insciam decipiẽs, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositisque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducẽs eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat: quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autẽ armorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atq; audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abesset: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflari Hierosolymis itrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suę permissos haberet; comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filium Raguelis, regalis similiter vtrúq; familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbãtur. Grauis

autem metus populum possidebat: & velut captа ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communísque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictísque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohubere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, súaísque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licẽtiam comparatent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demõstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, nõ solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Deniq; inuitum eũ rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabãtur. cæteri verò sacerdotes, procul spectãtes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honorésq; sacrorũ solui grauiter ingemebant.

Ὁ καταπλὴξις ἦγε τὸ δῆμον, ἢ καθάπερ καθῃλημένης τ πόλεως πολέμιῳ, τὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστος σωτηρίας ἐμήπα. τοῖς ὃ ἐκ ἀπέλειπε τὰ δίσμαὶ τ συνῃλημμένων, ὑδὲ ἀσφαλὲς ὤοντο μέχρι πολλῶ δυνατοὺς ἄνδρας ἔτα φυλάσσειν. ἱκανοὶ ἰδὼ γὰρ ἦσαν καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν ὑπὸς ἄμυναν ἐκ ὀλιγωάνδρους ὄντας. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τὸ δῆμον ἐπαναστήσασθαι τάχα κινδυνῶντα ὑπὲς τ ὠμοτομίαν. δόξαν οὖν αἱρεῖν αὐτοὺς, ἰωαννίην τινὰ πέμπουσι τ ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους ὑπερχόμενόν τον, δορκάδος υἱὸν καλούμενον παῖς καὶ τ δημοτικὸν γλῶσσαν. ᾧ δίκα συνῳδοῦντες εἰς τ εἱρκτὴν ξιφήρεις, ὑποσφάττουσι τοὺς συνῃρημένους. ὠνομήκασι δὲ δὴ τηλικούτῳ, μεγάλων ἀπῳδοῦντο αἰφάσεων, ἐγκλεήσειν γὰρ αὐτοὺς ῥωμαίοις περὶ ὠμότητος τῆς ἱεροσολύμων, καὶ προδότας αὐτῶν κηρυκέναι τῆς κοινῆς ὑμονοίας ἔφασαν, καθόλου ἐπλαζονεύοντο τοῖς τολμήμασιν, ὡς δὴ καὶ σωτῆρες τ πόλεως μεγαλυνθέντες. συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος τ δῆμον ταπεινότητος καὶ δίους, ἐκείνους ὑπονοίας προσθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ πάλαι ποιήσαντες, ἐξ ὧν τ ὀλιγαρχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καὶ δίκαιοι ἄσημοι καὶ ἀγνῶτες, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τῶν ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ὑπατυχοῦσι τ αὐτοῦ τιμῆς, ὑπακούειν ἦν ἀνάγκη τοῖς δεδωκόσι. συνέκρυπτον ὑ καὶ τοὺς ἐν τέλει ποικίλαις ὑπονοίαις καὶ λογοποιίαις, καιρὸν ἑαυτοῖς ἐκ τ θεὸς ἀλλήλους τῶν κωλυόντων φιλονεικίας ποιούμενοι, μέχρι τῶν εἰς αὐθεσπίους ἐμπλησθέντες ἀδικημάτων, ὑπὸ τὸ θεῖον μετῆλθον καὶ τ ὕβριν, καὶ μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισταμένου τὸ αὐτοῖς ἤδη τῦ πλήθους. σὺν γὰρ ὁ γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων ἄπαις, αὐὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂν σῴσας τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῶν δεινοβούλων θείας ἐξέφυγεν.

Οἱ δὲ τὸν νεὼν τῦ θεοῦ φρούριον αὐτοὺς, καὶ τῶν ὑπὸ τῦ δήμου τεταγμένων ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἰδὼ αὐτοὺς τὸ ἅγιον. παρεκίνησαν δὲ τοῖς δεινοῖς ἱερωσύνη τὸ πρὸ συνερχομένων ἀλλήλοις. ὅπου συνερχόμενοι γὰρ τῆς τῦ δήμου καταπλήξεως, καὶ τινὲς αὐτῶν δυσμαίζοντες ἰσχνοὶ, κλεπτοὶ ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, οὔσης ὡς ἔφαμεν καὶ ἡμῶν αὐτῶν τῆς δεδοχῆς. ἰδὼ δὲ προφάσεως τῆς τοιαύτης ἔθος ἀρχαῖον, ἐπὶ δὴ καὶ παλαι κλεπτοὶ ἔφασαν εἶ τινὲ ἀρχιερωσύνῃ. τὸ δὲ ἀληθὲς, τῦ βελτιόνου νόμου κατάλυσις, καὶ τ ἰσχὺν πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθιστάμενοι. καὶ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν φυλῶν, ἐνιαχὶμ καλουμένην, ἐκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα δεδεμένος αὐτῶν τῇ δεδωμαίᾳ, φανοῦς τις ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἄφθας, αὐὴρ οὐ μόνον ἀπάξιος ἀρχιερεὺς, ἀλλ' οὐδὲ βεβαιώσασθαι σαφῶς, τί ποτε ἰδὼ ἀρχιερωσύνη δ' ἀγροικίαν. ὑπὸ χεῖρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὑπὸ σκηνῆς, ἀλλοδίῳ κατακόσμουν περιπετείᾳ, τήν τε ἐσθῆτα περιτιθέντες ἱερὰν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιῶν ὑπὸ καιρῶ διδάσκοντες. χλεύην δ' ἰδὼ ἐνόμιζον, καὶ παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀτόλμημα. τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπερθωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, ἐδακρύζη ἐπὴ, καὶ κατέσυρον τ πρὸ ἱερῶν πέπλων κατάλυσιν.

παύτιλον

ταύτῃ τῇ τόλμαν αὐτῷ οὐκ ἐῴσκεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς δὴ τυραννίδος κατάλυσιν, ὥρμων τὸ πλῆθος. καὶ γὰρ οἱ σοφώτερον δοκοῦντες αὐτῷ, γαμαλιὴλου τοῦ Ἰώσηπου, καὶ ὁ Γαμαλιήλου συμεὼν, παρεκέλευον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀθρόως, καὶ κατ' ἰδίαν σφίσιν ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πίστεσθαι τοῖς λυμεῶσι τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθάρσιον τῷ μιαφόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῷ ἀρχιερέων, γαμαλιὴλ μὲν ὁ Ἰησοῦ, Ἀνάνου δ' ἄνανος, πολλοὶ δὲ καὶ δήμου εἰς νωθείαν καθιζάνοντες οἱ τῆς συμφοδίας, ἐπῆγερσαν τοῖς ζηλωταῖς. τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ὀπτηδεύμασιν, ἀλλ' ὑ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῆς ἔργων, καὶ ὑπερβαλλόμενοι δὴ συνῆθος τοῖς πλήθοις εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ὅτι τῇ καταλήψει τοῦ ἁγίου, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς πεφονευμένοις.

Κεφ. 17. Ὅτῳ δὲ θεὸς τὴν ἄμυναν ὡρμημένων, τῷ δυσεπιχειρήτους, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, κατασὰς ἐν μέσοις Ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀποβλέψας, ἐμπλήσας τὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς δακρύων ἠ καλόν γε εἶπεν ἦν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ὀπτάσθαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, καὶ τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαφόνων στενοχωρουμένας. ἀλλὰ θαρσεῖμεν τῇ ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸ τιμιώτατον καλούμενος τοῦ σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, ὑπερεπ ὑπὲρ τοὐμοῦ γήρως ὑπομένειν δίκλεᾶ θάνατον. εἰ δ' ἦν μόνος εἰμὶ καὶ θάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τῇ ἐμαυτοῦ ψυχὴν ὀπτάσθω μόνῃ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορᾶν ἀναθησούντι, καὶ παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἡ τοῦ ἐν χερσὶ παθῶν ἀντίληψις. ἁρπαζόμενοι γοῦν ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις οὐδὲ ὀλοφύρεσθε τὰς ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τί μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ ἐξάφησαν ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς προδιδόντες τοὺς πρώτους σωτῆρας, ἔτι δὲ ἦσαν ὀλίγοι πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπερρέψατε τὰ ὅπλα; ἆρον τὰς προφάσεις αὐτῷ ὀλοκόπτειν ὁρμάς, ὅτε λοιδορίας καθάπτοιτο τῆς συνηθῶν. ὑμεῖς δ' ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπαγὰς παρῳξύνατε τὰς ἀλιτηρίους, καὶ πορθουμένων οἴκων, λόγος ἦν οὐδείς. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἥρπαζον τοὺς δεσπότας, καὶ συρομένους ἦγε μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἐπῄμυνεν. οἱ δὲ ἢ δεσμοῖς ἠκίσαντο ὑφ' ὑμῶν προδοθέντας. ἐβουλόμην πόσους ἢ πόσαπερ, ἀλλὰ ἀκαταγνώστους ἀορίστους. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀκόλουθον ἦν ὀπτάσθαι τοῖς αὐτοῖς φονευομένοις. ἐπείδομεν καὶ τοῦτο, καθάπερ ὅταν ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἐλκομένῃ τὸ κρατίστου ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τὴν ἀφῆκαν, οὐχ ὅπως σύνεσιν τῆς δεξιᾶς. φέρετε δὴ ζώνην φέρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑποθέντες αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις ζυγὸν τῆς τολμημάτων βαθμοῖς, μὴ βαρυνέσθω τῇ ὑποχλιῷ. καὶ γὰρ νῦν πάντως ἂν ὅτι μεῖζον ἐφύκοφαν, εἴπερ τῆς ἁγίων καταλύσεως μεῖζον ἔχον. κεκράτηκε μὲν ἓν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λέγεσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δ' ὅτι τετυχισμένῃ τυραννίδα τοσαύτῃ, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπὲρ κορυφῆς βλέποντες, τί βάλεσθε, καὶ τίσι τὰς

A Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctúmque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi,
B Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zeloras excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisque indignantibus occupationes sanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quòd in-
C expugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cùm lacrymis oppleret oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectu-
D te quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati retinetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nũnquid non à vobis vestra potentia nu-
E triri sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cùm adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cùm primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio
F erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eísque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quòd non accusatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit.
G Patiemini ergo, patiemini etiã sancta cóculcari videtes? Cúmq; omnes audaciæ gradus nefariis hominibus subieceritis, eorum præstantiã reuertemini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis super verticem positis, vt videtis, quid cogitatis, aut quib:

vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, vt sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res: eóque iam calamitatis ventum est, vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectísq; vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percussêre? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium carissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit: quod etiam si áb his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quàm isti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: cósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi post victoriam obtempetassent? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire, sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam verò in his locis natos ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multò nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, fortassè reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idémque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortassè multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quòd nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locóque superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si iis tempus demus.

A γνώμας προσδάλλετε; ῥωμαίους ἆρα φοβεμένους, ὦ ὑμῶν ἐσομένους τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν ὅπως τὰ πράγματα τῇ πόλει, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἦκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. οὐκ ἐξαναστήσεσθε ὦ τλήμονες ἐστε, καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ὑπερασπίσετε, ὃ καὶ πρὸς θηρίων ὄψιν ἰδεῖν, τοὺς τύπτοντας ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεται τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, ἐδὲ ἃ πρὸ ὀφθαλμῶν ὁρῶμενοι, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν ὀτεῖται πρὸς τὸ ἀμύνασθαι; ἀπόλωλεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ πρωτεῖον τῆς παιδὸς, ἡ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι ἢ καὶ φιλόσαρκοι γεγόναμεν ἅπαντες ἐκ προγόνων τὸ ὑποτάσσεσθαι ῥᾳδιουργοῦντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, ἡ οὔτε τῆς αἰγυπτίων, οὔτε τῆς μήδων δυνάστειας ἠνέσχοντο, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον. καὶ τί δεῖ τὰ τῆς προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, εἰ διελέγχει, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τοὐναντίον, ἵνα δι' οὗ ἔχει φάσιν; οὐ τῶν ἐλευθερίας; εἶτα τοὺς μὲν οἰκεμόρους δυστήνους μὴ φέρομεν τῆς ὁμοφύλων τυραννίδος ἀνεξόμεθα; καί τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, ἀνάγκη τοῖς αὐτοῖς εἴκειν πονηροῖς, ἀγνοῶν ὅτι τεθαρρημένων. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην ῥωμαίων, οὐκ ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπών, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐπανῆλθεν, ἐπιστρέψας τὴν διάνοιαν, ὅτι καὶ ἁλόντες ὑπ' ἐκείνοις, ἀπίστη ἡ πεῖρα τοῦ λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν οὗτοι. πῶς δ' ἂν ἀκρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἀναθήματα βλέπειν. τὴν ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυληκότων, καὶ ἀνιέρων τὴν τῆς μητροπόλεως διήρπασαν, καὶ περιθριάμβους ἄνδρας, ὧν ἀπέχοντο αἰ καίπερ κρείττους; ῥωμαίους μὲν μηδέποτε ὑπερβῆναι τὸ ὅρον τῆς βαθμῶν, μηδὲ ῥᾳδιουργῆσαί τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, περιπίπτειν δὲ πόρρωθεν ὀφθῆναι τοῖς τῆς ἁγίων θεσβόλοις, χιτωνίσκας δὲ τινας ἐνδεδεμένους, καὶ ξαφοίτας ὑπὸ τοῖς ἡμιτρίοις ἕδοσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμφερπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμοῖς ἔτι τοῖς χεροὶ σὺς ὁμοφύλων ἔχοντας φόνους; εἶτα τοὺς μὲν ἔξωθεν πολεμοῦντας, ἐν τοῖς δὲ ἐνδοτέρω τῶν οἰκείων ἡμῖν μεζοτέρους; καὶ γὰρ ἂν εἰ ἑτοίμους δεῖ τοῖς θεσπίσμασι καλεῖσθαι ἐφαρμόζειν, τάχα ἂν εὕροις τοὺς ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς σέβοντας. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ἐνδοθεν τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ διεπράξαντο οὐκ ἂν τις ἐπινοήσαι δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἰκῇ πεπεῖσμένους οἶσθα, καὶ πρὸ τῆς ἐμῆς λόγου παρεξεύχθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ προσῆκε. κατακλείσαντες δ' ἴσως οἱ πολλοὶ, τότε πλῆθος εὑρόντες, καὶ τὸ τόλμαν, ἐπὴν καὶ τὸ κατὰ τόπον πλεονεξίαν. ζῶντα ὥσπερ συνέσχε δεῖ τὸ ὑμετέρων ἀμύλαν, καὶ νῦν αὐξήσει. πλέον γὰρ θαρσήσουσι. καὶ δὴ τὸ πλῆθος αὐτῶν δηλοῖ ἡμέρας, παντὸς πονηροῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀναμολύνοντος, καὶ τὸ τόλμαν ἐξάπλει μᾶλλον νῦν, μηδὲν ἐμποδὼν, τοῦ τόπου καὶ ὑπερθεν ὄντος, χρήσαντο καὶ μὴ σφαδασθῆς, αὖ ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

B

C

D

E

F

G

πιστεύσατε ὑμῖν ὡς ἐπ' αὐτοῖς, ἐσόν τῇ συνειδήσει ταπεινότερον, καὶ τὸ πλεονέκτημα τὸ ὄνομα, εὐλογισμὸς ἀποκείσεται. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον αἰσχρέφ κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀμφισταρήσουσι βέλεσιν οἱ δυστυβεῖς. μόνον ὀσθαίνομεν αὐτοῖς καὶ καταλέλυντας. καλὸν δὲ καὶ θεσπέσιος κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τὴν ψυχὴν εἰς καὶ μὴ περὶ παίδων, καὶ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων θεσπεσίως. θεσπίσομαι δ' ἐγὼ, γνώμην τὴν καὶ χειρὶ, καὶ οὔτε δόκησις τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐμὴ ψυχῆς, οὔτε τοῦ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον. τούτοις ὁ Ἄνανος παρεκελεύετο τὸ πλῆθος ὅπλα τοὺς ζηλωτάς, οὐκ ἀγνοῶν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ παρασκευῇ ψυχῆς, τὸ πλέον δὲ συνειδότος τῶν εἰργασμένων. εἰ γὰρ εἰδότες αὐτοὺς εἰς ἐλάττονα συνεγνώμων, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἦν παρ' ὅτι οὐδὲν παθεῖν προσῆκεν μᾶλλον, ἢ ἐλπίδα ἔσεσθαι τοιαύτη τὰ πραγματα συγχύσει. τὸ δὲ πλῆθος ἀγνῶν αὐτοὺς ἐδόα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ἐπὶ ἑτοιμότατος.

Κεφ. ιδ'. ΕΝ ὅσῳ δὲ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέτασσε τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τὴν ἐπιχείρησιν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγελοῦντες αὐτοῖς πάντα τὰ παρὰ δόμων) παρεξύνοντο, καὶ ὡς τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ λόχοις, καὶ δίνος ἐφείδοντο τῶν προσιόντων. ἀθροίζοντο δ' ὑπ' ἀνάγκης ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ἐπέχον, ὅπλοις δὲ καὶ τῷ μὴ συνηκεκοτῶς, λαφύροις τοῦ ζηλωτοῦ. τὸ προθύμον δὲ παρ' ἑκατέροις, ἀνεπλήρου τὰ λείποντα. τοῦ μὲν ἐπὶ τῆς πόλεως ἀφλεκτότερον ὀργὴν, ἰσχυροτέρων τῶν ὅπλων, τῶν δ' ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τόλμαν παντὸς πλήθους ὑπερέχουσαν. καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς ληστὰς ἐκκόψαιεν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ δ' εἰ μὴ κρατοῖεν, οὐκ ἔστιν ὅς πνὸς ὑστερήσειν τιμωρίας. συνεῤῥήγνυντο δὲ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν θρασύτατον καὶ τὴν πόλιν καὶ περὶ τὸ ἱερὸν λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόῤῥωθεν ἐξακοντιζόμενοι. κατὰ δὲ τὰς ξυστὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι; καὶ πολὺς μὲν ἑκατέρων φόνος, ξαυματίαι δὲ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ δήμου, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ περισκοποῦντες. ὁ δὲ ζηλωτὴς τοῦ ζηλωτοῦ, εἰς τὸ ἱερὸν αἰεὶ καθαιμάσσων τὸ θεῖον ἔδαφος, ἐὰν μόνον αὖ τις εἴποι τὸ σκεῖνον αἷμα, μιαίνει τὰ ἅγια. καὶ μὲν οὖν τοὺς συμβολὰς ἐκπεφευγότες, ἀεὶ περιῆσαν οἱ ληστρικοί. τὸ θυμούμενοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, καπίζοντες τοὺς ἐναντίους, καὶ μὴ διδόντες τοῖς ἕπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, ἂν μὲν ὄπισθεν τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, κἀκείνων μηκέτι αὐτοχόντων τῇ βίᾳ καὶ μᾶλλον ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνωθοῦντο οἱ πρὸ τοῦ Ἀνάνου. τοῖς δὲ καταπλῆξις ἐμπίπτει στρεφομένοις ἀπὸ φρόντου πρόσθου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐναντίον ταχέως ἀπεκλείουσι τὰς πύλας, τῇ δὲ αἰδοῖ, προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε κἀκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ

A Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & delecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e-
B iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetra-
C uerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac
D modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Ciro autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo e-
E minus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vrebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo
F in congressionibus prævalebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quíque à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit
G vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non lustratum priùs populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede cõductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulãs, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consiliũ, quàm noctibus peragranti custodias: omniaque secreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eóque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus ejúsque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consiliis adhibebant: móxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua polluereture, néve quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præstò fuerit auxilium. nihil enim iam morati Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus consererent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod

A μὴ θορυβώδους εἰσάγῃ τὸ πλῆθος, δεξαμενὸς ἐξ ἁπάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ἐπὶ ταῖς στοαῖς φυλακάς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους. καὶ πανταχοῦ μὲν ὡς ἀσφάλειαν παρῆν τοῖς φυλάττειν, ἐν προσόδοις. πολλοὶ δὲ τῶν ἐξωμότων ἀφεδρεύοντες ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δοκούντων, μισθαρνοῦντες πενιχροτέροις αὐτῶν, ὅπως τὴν φυλακὴν ἔπιμπον.

Γνοὺς δὲ τούτοις πᾶσιν ὁλίθρου παγίδος Ἰωάν- Κεφ. ιι.
B νης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ μικρῶν ἐξορμᾶσθαι, δολιώτατος αὐτὸς, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρων, ὃς πόρρωθεν ἐπιβούλευε τοῖς πράγμασι. καὶ δὴ τότε τὰ τῆς δήμου φρενῶν ὑποκινούμενος, συνεπαίρει μὲν τῷ ἀνάγκῃ, βουλευομένῳ μὲν συὶ τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ ἐπιόντα τὰς φυλακάς. διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ τὰν σκέμμα τῆ δήμου φρονῆ καλῶς βουλεύεσθαι, σφαγὴ τοῖς ἐχθροῖς ἐμηχάνατο δ' αὐτῷ. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμύητος ἐλέγετο ταῖς θεραπείαις, εἰς τε τὸν ἄνανον, καὶ τοὺς τῆ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δ' εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἀφ' ὧν γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπετίθετο, καὶ τὸ παντοῖον παρεῖναι μὴ καλούμενον, ἔμφασιν προσδοσίας τῆ δυσβρήτων παρεῖχε. συνεώρων μὲν γὰρ, αἰσθανομένους ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τῆ παρ' αὐτοῖς βουλευμάτων, πιθανώτερος δ' οὐδεὶς ἦν Ἰωάνου πρὸς ὑποψίας τὸ ἀγγέλλειν. δυσκολάσασθαι μὲν οὖν αὐτὸν αὐκ ἦν ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐν πονηρίας, καὶ ἄλλως οὐ τῆ
D ἀσήμων, ὑπεζωσμένῳ τὸ πολλοὺς τῆ συνεδρεύοντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δὲ αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς δύνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ Ἰωάνης ἐτοίμως, δύνοήσειν τὸ τῆ δήμῳ, καὶ μήτε βουλεύσειν τινα, μήτε πραξειν πρόσθεν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλύπτειν δὲ τοὺς ὑπεναντίους, καὶ χρείᾳ, καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ πρὸς τὸν
E ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χρείας ὑποποίας, εἰς τὰς συνεδρίας αὐτὸν παρελάμβανον. καὶ δὴ καὶ πρεσβευτὴν εἰσέπεμπον πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, ὡς ἀσφαλούμενον. ἦν γὰρ αὐτοῖς ἀνυδρία, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιαίνειν ἱερὸν, μή δέ τινα τῆ ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πιστεῖν. ὁ δὲ ἅπαντα τοῖς ζηλωταῖς ὑφ' ὁμοίας ὁμόσας, καὶ οὐ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἶπε, καὶ καταστὰς εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυ-
F νεύσειν δ' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῆ δυσβρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ πρὸ τὸν ἄνανον ἐβουλεύσαντο. νῦν δὲ τὸν μέγιστον ἀναβρήξειν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις προσθήσει βοήθεια δαιμόνιος. οὐ γὰρ ἐπὶ μέλλοντι ἄνανον, ἀλλὰ πρόσαντα μὲν τὸν δήμου πατρωφίαν ὁρίσθαι πρὸς εὐεπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος καταλάβῃ τὴν πόλιν. ἀγορὰν δὲ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἑξῆς
G ἡμέραν, ἵνα ἢ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες, ἢ καὶ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐχ ἑρᾶν δὲ μέχρι τοῦ ἢ τὴν φρουρὰν οἴεσθαι, ἢ καταπλαγήσεσθαι πρὸς τοσούτους. προστίθει δὲ ὡς αὐτὸς ἐκπεμφθείη κατὰ θεοῦ πρόνοιαν ὡς ὀρθώσοντας ὑφ' ἡμῶν. τὸν γὰρ ἄνανον ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τὴν ζηλωτὴν τοὺς φρουροῦντας ἀναπεῖσαι, ἢ προλέγειν ὅπως

ὡς

πρὸς τὴν ἔξωθεν ὑπακοήν. τοῖς δὲ ἁλοῦσιν ἐλπὶς συγγνώμης εἰ κατανυθεῖεν, ὑπὲρ ἁλόντας τὴν βίαν ἀδίκων τολμημάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῇ μετανοίᾳ τοὺς ἀβιάστους, οὐδέπω ὀφείλειν ἀπολλάττεσθαι τοὺς παθόντας. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀδικησάντων δίκῃ μίσους πολλαχοῦ γένεσθαι, καὶ τοῦ μεταμέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ὀλιγωρίας χαλεπωτέρας. ἐφεστήκειν δὲ ἀεὶ ἐκείνοις, φίλους καὶ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑπὲρ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων παρωξυμμένον, ὅπου κἂν ἡ τι μέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ τὸ δίκαιον αὐτῶν ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως διαστόμους. καὶ τὸ ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐπῄρρητο λέγειν, ἠνίστατο δὲ τοῖς ἰδουμαίοις. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸ ἄδικον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἐλεγχθήσεσθαι δὲ ἐλεάζαρος μὲν ὁ Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῆς ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ τὰ νοηθέντα θαρρῆξαι. ζαχαρίας τε ὁ τοῦ φαλέκου, ἐκ τῶν ἱερέων ἑκάτερος. οὗτοι πρὸς τοῖς κοινοῖς τοῖς ἰδίαις καθ' αὑτῶν ἀπειλαῖς ἀκούσαντες, ἔτι δ' ὡς οἱ περὶ τὸν ἄνανον δυνασείαν ἑαυτοῖς περιποιούμενοι ῥωμαίους ὑπεκλοῦτο, καὶ γὰρ τοῦτο ἰωάννης προσῳδύσατο. μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπόρουν, τὸ τί χρὴ πράττειν εἰς ὀξὺ οὔτω καιρὸν συνειλεγμένοι. παρεσκεύαζον μὲν γὰρ τὸν δῆμον ὑπεκφέρειν αὐτοῖς, οὐκ εἰς μάχην, αὐτῶν δὲ τὸ σύντονον τῆς ὑπερβουλῆς ὑποστορνύναι τὴν ἔξωθεν ὑπακοήν. πάντα γὰρ ἂν φθόνου παθεῖν, πρίν τι πυθέσθαι πρᾶγμα συμμάχων. ἔδοξε δ' ὅμως ὑπεκλεῖσθαι τοὺς ἰδουμαίους. καὶ χρήσαντες ὑπισολλῶ συντόνου, ὡς ἄνανον προδιδοῖεν ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξαπατήσαντες τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἀποστάντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουρεῖν, ὀλίγος δ' ἐπὶ χρόνος αὐτοῖς βεβαιοῦν τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τὰ καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσαι γενομένη. τὰ δὲ πολλά, τοῖς ἀγγέλοις ἐπιτάλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς ἰδουμαίων ἀγαλλιάσεσθαι. προβλήθησαν δ' ὑπὸ τοῦ ἀγγελίαν, δύο τῶν δραστηρίων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκανοί, καὶ πεῖσαι περὶ πραγμάτων, τὰ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς μὲν γὰρ ἰδουμαίους αὐτόθεν ἥδεισαν πτοηθησομένους, ἅτε θορυβώδες καὶ ἄτακτον ἔθνος, ἀεί τε μετάρσιον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγων ἢ κολακείαν τῶν δημόνων τὰ ὅπλα κινοῦν, καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπῳχόμενον. ἔδει γὰρ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἀλλείποντες πρόθυμίας οἱ πεμφθέντες, σκαλεῖν δ' αὐτῶν αἰσχύνας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν ἰδουμαίων παρῆσαν.

Κεφ. ιε. Οἱ δὲ πρὸς τὸ ὑπισολλῶ, καὶ τὰ ῥηθέντα παρὰ τῶν ἀφισμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς πανδήμου τε τοῦ ἔθνους, καὶ διεκπύρωτον τοῦ σπατᾶν. ἤθροιζο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τοῦ παραγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἀληθείᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. σωτηρθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας. παρεγένοντο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χαρώμενοι πανσάρσιν ἡγεμόσι, ἰωαννῇ τε, καὶ ἰακώβῳ παισὶ σωσᾶ. πρὸς δὲ τούτοις ὧν, σίμων υἱὸς καθλᾶ, καὶ φινέας

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ cædere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

CAP. VI. Idumæorũ aduẽtꝰ pro Hierosolymitanis & acta.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluisset efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluſi. populum enim haud multò post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promittere: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, sempérque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: lámque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaq; mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésq; pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem propè XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniũt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlę & Phinea

Cluſorth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pórificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo, quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus cótra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in lacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerũt ſcelerum, cósque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate ventris peremptorũ ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorũmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conuenîſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fierit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnáre paratiſſimos, aliter contra nos efferare nõ poterant, quàm vaſtatæ libertatis proditione mẽtita. Sed etiam vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugũ miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropiñquantes placare. Equidé quod in me eſt, pacẽ morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquã pugna cõmiſſa eſt, glorioſá mortẽ vita captiui exiſtimo potioré. Sed vtrũ nos populi principes aiũt clã miſiſſe aliqué ad Romanos, an etiã totum populum cõmuni ſuffragio? Siquidé nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A πλευσάθω. ἢ ἦ ἄλλον, ἢ ῥᾳθ' ἑξοδὸς τῶν ἀγγέλων, ὥσπερ
Ε τοὺς φύλακας ἔλαθεν. ἢ δ' ἐφοδος τῆ ἰδουμαίων,
οὐκ ἔτι. προγνοὺς γὰρ ἀπεκλεῖσε τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ
ἀνὰ φυλακὴν εἶχε τὰ τείχη. καθάπαν γὰρ οὐκ
ἐπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τῆ
ὅπλων. ἐπὶς οὖν ὅτι τὸν αὐτοκράτορ αὐτῆ πύργον, ὁ μὲν
ἄλλων γεραίτατος τῆ ἀρχιερέων ἰησοῦς, πολλῶν ἔφη
καὶ ποικίλων τῶν πόλιν κατεχόντων δεινῶν, ἐν
B οὐδενὶ θαυμάσαι τῶν τύχῶν οὕτως, ὡς τῆ συμ-
φορᾶς ταῖς ποιηροῖς καὶ τὰ ἐλπιζόμενα. παρέσην
γὰρ ὑμᾶς, ἀνθρώπους ἀξιωτάτους μὴ τοσαύτης
φρονήσεως ἐπαιτιῶντας καθ' ἡμῶν, μᾶλ' ὅσης εἰκὸς
ἦν ἐλθεῖν, ἀπὸ τ' μητροπόλεως καλούσης ὑπὲρ τῶν
βαρβάρων. Ε εἰ μὲν ἑώρων τῶν συντάξιν ὑμῖν ἐξ ὁμοί-
ων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλογον τῶν ὁρμῶν
ὑπελάμβανον. οὐδὲν γὰρ οὕτως συνίσησι τὰς διοίκας,
ὡς τρόπων συγγένεια. νῦν δ' εἰ μέν τις αὐτοὺς ἐξε-
τάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος ἀμφίσταται θανάτων
C ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ καθάρματα τ χύδην ὅλης
κατασωρευσάμενα τὰς ἰδίας οὐσίας, ἐν προγυμνά-
σαντα τῶν ὑπόνοιαν ἐν τ πόλει κύμασι τε καὶ πόλε-
μοις, τελευταῖα λελησθότας παρεισρύησαν εἰς τὸν ἱε-
ρὸν πόλιν. λῃσταὶ δ' ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων, μιμή-
σοντες καὶ τὸ ἅγιον ἐσθῆτι, οἷς ὁρᾶν ὄζει νῦν ἀδίκως
D ἐμπεθυσιωμένοις τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῆ προ-
νομευθέντων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἁπλήστους γαστέ-
ρας. τὸ δ' ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῆ ὅπλων
ὁρᾶν ὄζει, οἷ ⊙ ἔφησεν, καλοῦσης τῆς μητροπόλεως
ποιηθ βουλευτηρίῳ συμμάχοις κατ' ἀλλοφύλων.
τὶ αὖ οὖν εἶπεν τοῦτο τις, ἢ τύχης ὑπέρβασιν; ὅταν γὰρ ὁλο-
γεῖσι πονηροῖς αὐτανδρον ἐθν ⊙ ὁρῶ συναιρίζοντα αὐ-
τοῖς, μέχρι πολλοῦ μὴ ὑποπτεῦσαι, τὶ δ' ποτε καὶ τὸ κίνη-
σαν ὑμᾶς οὕτω ταχέως ἐκμῆσαι. μὴ γὰρ αἰτίαν με-
γάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τοὺς πατρῴους ὑπὲρ λῃστῶν,
καὶ κατὰ δήμου συγγνοίης. ἐπεὶ δ' ἠπούσαμεν ῥω-
μαίους, καὶ προδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμεῖς ἐθορύβουν
τινὲς αἰτίας, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερίᾳ
σῳ παρεῖναι) πλέον τῆ ἄλλων πολυπραγμόνων ἐθαύ-
μασά τις τοὺς ἀλιτηρίους, τῆς ὠμῆ τ ψεύδους ἐπι-
νοίας. ἀνδρας γὰρ φύσῃ φιλελευθέρους, καὶ ὑπὲρ τῶν
μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μαχέσθαι παρεσκευα-
μένους, οὐκ ἐνοῦν ἄλλως ἐξαγριῶσαι, καθ' ἡμῶν, ἢ
F λογοποιήσαντας προδοσίαν τῆς πολυπλήστης ἐλευθε-
ρίας. ἀλλ' ὑμᾶς χαλεπὴ σκιᾷ πᾶσι τοῖς τὰ δίκαια ἀλλοτ-
τους, καὶ καθ' ὧν, συναίρῃ τὰ τοῦ ἀληθοῦς, οὐκ ἐπ
τῆ ὑπὲρ πλάστων λόγων, ἀλλ' ἐπ τῆ κοινῆ προγεγρ-
μένων. τὶ δὲ καὶ παθόντες αὖ ἡμεῖς, ῥωμαίους προσ-
πολεμοῦμεν ἑαυτοὺς, ταῦτ' ἢ ὠνεῖ ὑποσπᾶν τὰ
ῥᾴστον, ἢ προχωρῆσαι ταχέως ὑπερβάλλας, ὅτων ἔτι
τῆ πόλει ὑπορθήτων; νῦν μὲν γὰρ οὐδὲ βουλομένοις
ἀμελύσασθαι ῥᾴδιον, ἅτε ῥωμαίους μὲν ὑποπτίας πε-
G ποίηκεν ὑπολιόρκος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' αἰχμάλω-
ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέρου, τὸ θεραπεύον τὰς
ὕβρεις ἤδη πλησίον. ἡ γὰρ κατ' ἐμαυτὸν μὲν οὐ φόβ-
την προτιμήσαμι θανάτου, πολεμίμβους δ' ἅπαξ ὑ
συμβαλὼν, θάνατον ἀμελεῖ τῆ ζῆν αἰχμαλώτους. τὰ-
τους γὰρ φασὶν ἡμᾶς, τοὺς ἐθέλοντας τὰ ἑαυτῶν
πρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ ἡ δῆμον ποιῆ ὑφιστάμενοι; ἐμοὶ μὲν ἡμᾶς, οὐπώποτε τοῖς πατρῴοις φίλοις
τοῖς

τοὺς ἀγγελοποιησαμένους τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφοβεῖθη
τὰς ἀπειλὰς; ἀλλ' ἀκουμζόμενος ἑαυτῷ γραμμάτων γεγό-
νασιν ἐλεγκτές; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας
ἐλάθομεν, οἷς καθ' ἡμέραν συναναστρεφόμεθα; τοὺς
δὲ ἀλλοτρίους καὶ φευξουμένους, καὶ μηδὲ εἰς τὴν πόλιν
ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένους, ἐγνώσθη τὰ καθ' ἡμᾶς
χρόνον λαθεσίμους ἐποιησάμεθα; νυνὶ δ' ἔγνωσαν ὅτι
δεῖ δίκας δοῦναι τῶν τολμημάτων; ἕως δ' ἦσαν ἀδήλοις
αὐτοῖς, προὐθέντες ἡμᾶς οὐδεὶς ὑπῆρχε φόβος. εἰ δὲ δεῖ τὸ B
δίκαιον αὐταφέρουσι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐ-
βουλεύσαντο. οὐδεὶς γὰρ ἀπειλεῖται τῆς ἐκκλησίας,
ὥστε τάχον ἂν τῆς μιαιφονίας ἔπαυσεν ἡ φήμη πρὸς
ὑμᾶς φανερὰ γενομένη. τί δαί, οὐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει
πέμψαντα ψηφισαμένους τὰς ἀγχούσας; καὶ τίς ὁ χει-
ροτονηθείς, εἰπάτωσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυνατὰ πάντων, καὶ πλησίον οὔσας τὰς πιμελείας ἀγανακτουμένων, σκῆψις ἔστιν. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν πό-
λιν ἐμέλλετε, μόνοις ἂν τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοῖς ἀγα- C
βάλλουσι, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον κακὸν λεί-
πει προδοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ παρ' ἅπαξ παρ-
εσκευασμένοις τὰ ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ
μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια κα-
ταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους,
ὑπὸ τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πεποίηνται κείσης. αὐθρας γὰρ
ἀκαταπαύστους τῷ ὑπερφόνῳ ὀργῇ τὸ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἁρ-
πάσαντες, δεσμοῖς τε προσηλίσαντο, κἀ μηδὲ φωνῇ, D
μηδὲ ἱκεσίαι ἀναχώμασι, διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν
παρ' ὑμῶν εἰσω μὲν πολέμου νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκ-
μήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τῶν ἐνόν-
των ἁρπαγαῖς, καὶ γυναῖκα, κἀ θρῆνος τῶν ἀποσφαγιάντων,
μελανειμονούσας, καινυκτὸς δὲ ὁ θρῆνος αὖ τὴν πό-
λιν ὅλην. οὐδεὶς γάρ ἐστιν, ὃς οὐ μέτοχος τῆς τῶν ἀσε-
βῶν καθαρσιᾶς. οἶμαι δὲ τοσοῦτον ὑπερβεβλῆσθαι δυσ-
νοίαν, ὥς τι μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τῶν ἔξωθεν πό-
λεων, δεῖ τὸ θρέμμα τον, ὁ τῆς κεφαλῆς ὅλου τῷ ἔθνει E
μετιτέον τὴν ληστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως
δεῖ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς ἦν τοῦτο, ὁ καθαρ-
σιώτατον τῶν ἐφ' ἡμᾶς ἀδικημάτων γέγονεν. ὁ δὲ
ὑπὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ τοῖς ὑπὸ
πρώτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος, ὑπὸ τῶν
ἀδελφοκτόνων ἐνταῦθα ἀνοσίων καταπατεῖται. νικη-
σάντων δ' ἐν ταῖς ἀπογνώσεσιν ἤδη, δῆμοι τε δή-
μους, καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, καὶ κατὰ τῶν ἰδίων
ἀπολάχειν τὸ ἔθνος σπαράττειν. αὐθ' ὧν τὸ μὲν κάλ-
λιστον, καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους,
καὶ ὑπὲρ αὐτῶν δ' ἀπάτης ἀμυνομένοις, ὅτι συμμάχοις
ἐπάλμησαν καλεῖν οἷς ἔδει τιμωρεῖς ἀνελεῖσθαι. εἰ δ' αἰ-
δεῖσθε τὰς τοιούτων ὑπεκλύσεις. ἀλλά τοι πάρεστι θε-
μένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήμα-
τι συγγενῶν, ἀσφαλεῖς τὸ μέσον συμμάχων τὸ καὶ πο-
λεμίων ὄνομα, δικασταὶ γενόμενοι. καίτοι λογίσασθε,
πόσον κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ πολιτικοῖς G
κειμένοις παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταπάστοις μηδὲ λόγε
μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' φιλῶ ταύτην ἐκ τῶν
ὑμετέρων ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ οὔτε συναγα-
νακτεῖν ἡμῖν, οὔτε κρίνεσθαι δεῖ, τρίτον ἔστι καταλι-
πεῖν ἑκατέρους, καὶ μήτε ταῖς ὑμετέραις ὀπλοφορίαις
συμφορᾶς, μήτε τοῖς ἐναντίοις τῆς μητροπόλεως

A qui serui fuerint proditionis ministri. Cùm iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando ausorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuêre, neminem nostrûm proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: idcóque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè perituroru, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in faris esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autē oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis permisêre: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupêre, vt latrocinalem audaciam non solū ex agris atq; alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiscus illis est eorum quę in nos comparatur & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in sua viscera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisêre. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtriq; partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cū insidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itineta licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra mitemini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus depositi fuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatísque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. deniq; vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: noménque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerũ repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

συμιδύειν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινάς, ἀλλ' ἀτρεῖον ἔξεστι τὰς ἐφόδους καὶ τὰ τῆς διαβεβλημένων ἔργων διακαλύπτηται, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολάζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους. οὐ γὰρ ὑμᾶς φθάσαι οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει προσοικειμένους. εἰ δὲ οὐδὲν ὑμῖν τούτων ἀγνώμον ἢ μάταιον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλεῖθρα τῆς πύλης, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἰησοῦς ἔλεγε. τῆς δὲ ἰδουμαίων οὔτε τὸ πλῆθος προσεῖχεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμης τῆς εἰσόδου, καὶ δίκαια ἀκοῦσαι οἱ στρατηγοὶ, πρὸς τιμὴν ἀπόθεσιν τῆς ὅπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ κελεύσαντα τινὰ αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δὲ ὡς καθῆκε τῆς ἠγεμόνων εἷς, μόλις τ' τῆς οἰκείων καταστέλας θόρυβον, καὶ στὰς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φρουρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τῆς σωμάτων τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ ταῖς ἔθνεσι κλείουσι πύλας ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν· καὶ ῥωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι σπουδάζονται, τάχα δὲ καὶ σφαγιάσαντες τὰς πύλας· ἰδουμαίοις δὲ ἀπὸ τῆς πύργων διαλέγονται, καὶ τὰ ὅπλα τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς συγκλείσι τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦσι τῆς διαφόρων· καὶ κατηγορεῖσθε πάλιν, ὡς ἀποκτείναι ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζοιεν ὅλου τοῦ ἔθνους ἀπιμίαν. τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις εἰσαπλαμένην εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις νυνὶ ἀποστῆναι. πάνυ γὰρ ὅπλ σφαγὰς ἐπαδύσθαι, καὶ τὸν κῆ τῆς ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ τὸ ταχυμίαντες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τοι καὶ πρὸς τῆς φρουρουμένων ἠδικηθε, καὶ παθαιὰς οὔτως ὑπονοίας οἶμαι καὶ κατ' ἐκείνων συνελέξατε. ἔπειτα τῆς σῶσαι φρουρᾷ κεκραυγῶτες, ὅσοι κἀδοντας τῆς κοινῆς σωτηρίας, καὶ τοῖς συγκλειεσάσι ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβρισταὶ δὲ οὕτω προστάγματα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις προσάπτετε. τὰς αὖ ἐνέγκῃ τιμὴν εἰρωνείαν τῆς λόγων, ἀφορῶν ἐς τὴν ἐναντιότητα τῆς σωμάτων, εἰ μὴ καὶ νυνὶ ὑμᾶς ἀποκλείουσι ἰδουμαίας τῆς μητροπόλεως, οἷς αὐτοὶ τῆς παρίαν ἱερὰν εἴργετε. μεμψαίτο ἂν εἰκότως τὰς τοῖς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς φρουροῦντας κολάζειν, οἷς ὑμεῖς αἴτιοι ἦτε, καὶ ἀκαταπαύστους λίγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, ἐκ ἀφ' ὑμῶν ἤρξαντο, ἢ τῆς κρατίστης εὐσεβείας μέρη θεραπεύοντας. ἀλλ' εἰ καὶ κεῖνοι τῆς χρείας ἐγγὺς μαλακώτεροι, τηρήσωμεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν κοινῆς παρίδος πολεμήσωμεν, ἅμα τοῖς τε ἔξωθεν ὑποίας, καὶ τοῖς σῶσαι φροντίδας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνθάδε μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν ῥωμαῖοι κάμωσι πρὸς ἡμῶν, ἢ ὑμεῖς ἐλεύθεροι φρονήσαντες, μεταβάλησθε. τούτοις τὸ μὲν τῆς ἰδουμαίων ἐπιβόα πλῆθος, ὁ ἢ ἰησοῦς ἀθυμῆσαι ἀνεχώρει, τοὺς μὲν ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὁρῶν μάταιον, διηγόρευε δὲ τῷ πόλει πολεμοῦντας. ἐν ᾗ δὲ τοῖς ἰδουμαίοις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθυμωμένοι πρὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τ' πόλεως, ἢ τὰ ζηλωτῆς

CAP. VII. De clade Idumæorum ab Idumæis facta.

HIs dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliã, quòd esset ciuitate phibiti: & quòd Ze-

ἰσχυρὰ δοκούντων, ὡς ἤδη ἐπαμυνόντας ἑώρων, ἠπόρηντο, καὶ μετανόει πολλοὶ τοῦ ἀφίξεως. ἡ γὰρ αἰδὼς τοῦ τέλεον ἀναισχύντως ὑποχρέφειν, εὐθὺς τὴν μεταμέλειαν ὥστε μηδὲν αὐτόθι θρασυτέρους κακῶς αὐλιζομένους.

Κεφ. ιζ. ΔΙαλαμβάνει τῆς νυκτὸς, ἀμήχανος ἐπιγενέσθαι χειμὼν, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβρωτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φερικώδεις, καὶ ἰωμήματα σφοδρὰ τῆς γῆς ἀξιόπιστα. προσῆλθον δ' ἐπ' αὐθρώπων ὀλέθρῳ τὸ κατάσημα, τῷ ὅλων συνεχυμένων καὶ ἐχὶ μακρὰν τῆς ἂν ἑκάστῳ συμπτώματος τὸ τέρατος. μία δὲ τοῖς ἰδουμαίοις καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παρέστη δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, καὶ μὴ ἂν δύνασθαι ἐπιφυγεῖν ἐπιφερομένους ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἄνανον, φανικῆναι χρεὼν προστάξεως, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. καὶ οἱ ἦσαν ἀρα τῷ μελλόντων συνιέναι, καὶ καταμανθάνοντο τῷ ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῄει παθεῖν. οἱ μὲν δὴ ἰδουμαῖοι συνραφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντεπάλπουν, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφερόμενοι, ἧττον ἐκακοῦντο τοῖς ἐτοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον ἢ καθ' αὑτοὺς κινδύνῳ, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συμβουλεύοντες ἐσκόπουν εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνοῦσι ὑπονοήσαν. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῷ ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς φυλάσσοντας. ἔπειτα δὲ εἰσπεσόντας εἰς μέσην τῆς πόλεως, ἀναρανδὸν ἀναίνειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοῦτο δὲ φύλακας εἶχεν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῷ τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτῷ ὄντας ἀνόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τῷ κατὰ τὴν πόλιν δυσωπάκτων ἔσεσθαι τὸ πλῆθος καὶ ἐλλιπεμένον ὑπὸ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, φρέπειν αὐτοῖς τὸν ὅτι οὐκ παθεῖν, ἢ πεῖσθαι τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰχμαλώτους ἀπολλύμενον. οἱ δὲ συνετώτεροι διάζεσθαι μὴ ἀπεγνώσκον, ὁρῶντες ἐ μόνον τὴν ἑαυτῶν φρουρὰν πληθύσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος δι' τοὺς ἰδουμαίους ὁπλιτικῶς φυλασσόμενον, ὡς τὸ τε παντοῖον τὸν ἄνανον παρεῖναι, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ὑπισκέπτεσθαι τὰς φυλακάς. ὁ δὴ τοῖς μὲν ἄλλοις τυχὸν, ἔτυχε ἔχων, αὐτῷδη δὲ καὶ ἐκείνῳ ὑπὸ κατὰ τὴν αὐτὴν ῥᾳθυμίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς ἐκεῖνο ὑπόλοιπο, καὶ τὸ πλῆθος τῷ φυλάκων, στρατηγούσης τῆς εἰμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προσκοπούσης, καὶ τὸ χειμῶνος ἐπακμάζοντος, κοιμᾶσθαι μὲν τοὺς ὑπὸ τῇ σοᾷ φρουρᾷ. τοῖς ζηλωτάις δ', ἐπίνοια ἐμβάλλει τῷ ἱερῶν αἴρεσιν ἀριστίνων, ἐκπεμπεῖν τοὺς μοχλοὺς τῷ πυλῶν. συνήργησε δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ καταισθάνεσθαι τὸν ψόφον, ὅτε τῷ ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῷ βροντῷ ἐπάλληλον. διαλαθόντες δ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ προϊόντας πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς ἀρίστοις χρώμενοι, τὸν καὶ τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δ', τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ, τοὺς πρὸς τὸν ἄνανον ὑπολαμβάνειν οἰηθῆναι, καὶ πᾶς ὅπλ τὰ ξίφους ἔσχε τὸν δεξιὰν, ὡς ἀμυνούμενος. ταχὺς δὲ γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσπεσον. εἰ μὲν οὖν ἐξῆσαν τὸν ὅπλ τὸν πόλιν, ἐδύνατ' ἂν κωλύσαι ὑπολωλέναι τὸν δῆμον αὐζανδρον, οὕτως εἶχον ὀργῆς. νυὰ δὲ πρῶτοις ζηλωτὰς ἀπαδύντας τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δισμυρίων πολλὰ καὶ τῷ εἰσδεξαμένων, μὴ πρεῖσθαι δ' οὐ ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δυνοῖς, μηδ' αὐτοῖς χαλεπώτερον ὑποτεῖσαι τὸν κίνδυνον. τῷ μὲν γὰρ φρουρῶν κινήσαντα, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν χωρεῖν ὅπ τὸν πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeūdi, pœnitudinē superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cōcussæque terræ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes,
B hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumeis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio vicisse, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum,
C & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabāt. Verū Idumæi quidē cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebāt, scutísque cōtextis protecti capita, minus pluuia lædebātur: Zelotę autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectique deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardētioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatē impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nā & custodes ex improuiso, & quòd plu-
D res inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem cōtineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erāt, vim adhiberi dissuadebant. nō enim sui tantùm causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis mutū videbāt propter Idumæos diligentius custoditi: & vbique
E adesse Ananum, omnibúsq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, nō sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & glisce-te hyeme, custodes in porticu dispósitos opprimit somnus. At Zeloris cōsilium subit, vt ferris tēplo sacratis portarū vectes fecarēt. affuit autē illis, ne exaudiretur crepitus, ventorū sonus, &
F crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murū clanculo veniunt: serratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primū Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiū, quasi repugnaturi applicāt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si túc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui
G eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore:

sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: iámque in templum per ciuitatem subibant, cùm suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtíque Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptísque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupisse sensêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animísque depositis in quæstibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimúsque mulierum vlulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magísque horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterèaque his qui se excluserant, vt inimicis vtebantur, tàm supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi oppressi laniabantur, cùm recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redùdauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacuam esse ducebant: pontifices autem perueſtigabant: & in illos plerique ferebantur, statímque comprehensos obtruncabant: stantésque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cùm præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, rémq; publicam Iudæorum periisse, quo pontificem rectorémque salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

A εἰ ἅπαξ ταύτῃ φερηνήσθαι, οὔτε αὐ ἐπ ἐκείνων κρατῆσαι, φεὐγειν γὰρ τὴν αἰδῶ συνταξαμένους αὐτοὺς, καὶ τὰς αὐλὰς ὑποφεύξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ ἤδη τοῦ πόλεως αἰσθάνεσθαι φεὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐμαντεύοντο. καὶ παρόντων εἶσι, καὶ αὐτοὶ φεσίστασαν ἐκ τῆς ἐνδοτέρου ἱεροῦ. μιγνύντες δὲ τοῖς ἰδουμαίοις φεσέβαλλον τὴν φυλακῆς. καὶ τινας μὲν τῶν φεσποιουμένων ἀπόσφαξαν κοιμωμένους. φεὸς δὲ τὴν ἤδη ἐγρηγορότων βοὴν, ἤχησεν πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, φεὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπειρεῖν ὑπελάμβανον ἐθαῤῥοῦν, ὡς τῷ πλήθει φερισσόμενοι. καταδύντες δὲ ἔξωθεν ἐπιφερομένους ἄλλους, ἠθροντο τὴν εἴσβολὴν τῶν ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ φεὸς οἰμωγαῖς λυ. φερεξάμενοι δὲ ὀλίγοι τῶν νέων, γλυκαίως ἐδέχοντο τοὺς ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τὴν ἀγοτέραν πληθὺν ἔσχεσον. οἱ δὲ κεραυνῷ δεισήμαινον τοῖς καὶ τὴν πόλιν τὰς συμφορὰς. καὶ ἐκείνων ἀμυνόντων οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἔμαθον διαπεπλακότας τοὺς ἰδουμαίους. ἄγαν δὲ αὐτιβόων καὶ ὀλοφυρόντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, ἐκινδύνευόν τε καιροὶ τὴν φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοῖς ἰδουμαίοις συνεπλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς ἰδουμαῖοι, φύσει τὸ ἀμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμερινῷ κακακωμένοι, καὶ τοὺς ἀποκλεισάντων ἐχαλέπτον τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δὲ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ ἱερομένους τὸ κοινοῦ ἱεροῦ λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἦν δὲ φυγὴς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σωιζόμενοι δὲ ὡς ἀλλήλοις, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς οὐκ ἔτι ἐν ἀναχωρήσεως τόπος, ἐπήεσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, αἰκιστότερον ἔμοιγε δοκεῖ οὖ διέφυγον ὀλέθρου, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη δὲ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν αἵματι, καὶ νεκροῖς ὀκτακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἡμέρᾳ κατελάμβανεν.

Ὅτε ἐπορεύθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τῷ ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅλην τὴν πόλιν ἐφόμουν, πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δὲ τὸν φερεντυγχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ὡς τοῖς, ἐδόκει φθανάλωμα, τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αἰείζητον. ἐφ' οἷς ἐπέκειντο μάλιστα οἱ ζηλωταὶ, ταχέως δὲ ἁλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ὑβρίζοντες, τὸν μὲν Ἄνανον τὸν φερὶ τὸν δῆμον δυνοίας, τὸν δ' Ἰησοῦν τὸν ὑπὸ τὸ τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. φερῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὡς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτῃ ἰουδαίων φερὶ ταφὰς φερόνοιαν ποιουμένων, ὡς καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀναστανρουμένους φερὶ δύντος ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι δὲ εἰπὼν ἀλώσεως ἄρξαι τῇ πόλῃ τὸν αἰδῆ θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τὰ ἡμέρας ἀπαξαπῆναι τὸ τείχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ φρονήματα ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὀλὶ μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀποσφαγμένον. ἰω δὲ δὴ τάτε ἄλλα,

σωμὸς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ ὥσθ' ἕτερον τῆς τε
εὐγλωσσίας καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς
τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύ-
θερος δὲ ἐκτόπως, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε
τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀεὶ πᾶσι
νος, καὶ πρὸς παντὸς ποιούμενος τὸν εἰρηνικόν. ἅμα γὰρ
ἤδει τὰς Ῥωμαίων. προσκοπούμενος ὑπ' αὐτῆς
καὶ τὸ πόλεμον, ὅπως εἰ μὴ δυναλύσαιντο ἰουδαῖοι, δεξιῶς
διαφθείροιντο. καθόλου δ' εἰπεῖν, ζῶντας αὐτοὺς, πάν-
τας ἂν διελυθησαν. δ' ἐνὸς γὰρ ἰωσήπου, εἰπεῖν τὰ μὴ πᾶσιν
δῆμον. ἤδη δ' κεχείρωτο, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολε-
μοῦντας, πλείσην αὐ ξιβύλλ' Ῥωμαίοις παρέσχον ὑπὸ
τοιούτῳ στρατηγῷ. παρέζυντο δ' αὐτῷ καὶ ὁ ἰησοῦς,
αὐτὸ μὲν λῃστρικὸς καὶ σύγκριτον, προῦχων δὲ τῷ
ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καταπρέπειν ὁ θεὸς ὡς μεμιασμέ-
νης τὴν πόλεως ἀπόλειαν, καὶ πυρὶ βουλόμενος ἐκ-
καθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτῶν χωμένους αὐτῶν, καὶ φι-
λοστοργοῦντας προεικόφεν. οἱ δὲ μετ' ὀλίγου τὴν ἱερὰν
ἐσθῆτα προεκείμενοι, καὶ τὴν κοσμικῆς θρησκείας κα-
τάρχοντες, προσκυνούμενοί τε τοῖς ἐκ τὴν οἰκουμένης
ἁπάντων ἐπὶ πόλιν, ἐρρίμμενοι γυμνοὶ βορὰ
κυσὶν καὶ θηρίοις ἐβλέποντο. αὐτὴν ἐπ' ἐκείνοις συνά-
ξαι ἂν τοῖς ἀνδράσι δικαίοις ἀρετὴν ὀλοφυρόμενοι,
ὅτι τοσοῦτον ἔπιπτε τὴν κακίας.

A vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciscì vtiliter nequissent Iudæi, omnino cos perituros. vt autem breuiter dicam, cum
B Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cęteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgarique sancta vellet, consultò defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque
C paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quíque vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

Κεφ. ιθ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν αἰάνου καὶ ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον
ἀπέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ, καὶ τῶν
D ἰδουμαίων τὸ πλῆθος, τῶν λαὸν ὥσπερ αἰσχίων ζώων αἱρέ-
λην διώκοντες ἔσφαζον. Ὃ τὸ μὲν εἰκῇ ἦν, ἐφ' οὗ κατα-
ληφθεὶς τόπου διεφθείρετο. τοὺς δὲ εὐγενεῖς, καὶ νέους συλ-
λαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴ κατέκλεον δεδεμένους, κατ' ἦ-
πάδα τῶν προεστηκότων αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ἐκφυ-
γόντων. προσέκειτο δὲ ἡδονὴ, ἀλλὰ παῖδες τὸ τάξασθαι
μὴ τὸν πονηρὸν καὶ τὸν παῖδος, προείλοντο τὸν θάνατον.
δ' ἀνὴρ δὲ ἀρνήσεως αἰκίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε
E καὶ τρεβλούμενοι. μὴ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τῶν
βασάνοις, μόλις ἠξιοῦτο τῷ ξίφους. οἱ συλληφθέντες
δὲ μθ' ἡμέραν, ἀνῃρέντο νύκτωρ· καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς
ἐκφορουμένους ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις ἐπὶ δεσμώταις τό-
πων. ἐν δὲ τοσαύτῃ τῷ δήμου κατάπληξις, ὡς μη-
δένα τολμῆσαι, μήτε κλαίειν φανερῶς τὸν προσή-
κοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν αὐ-
τῶν κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα, καὶ μὴ προεκφέρεσθαι,
F μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐλθὼν, ἔσεσθαι. ἴσα γὰρ τοῖς πον-
θουμένοις, ὁ πεπονθὼς δοὺς ἔπαρχε. νύκτωρ δὲ κόνιν
αἴροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι,
καὶ μθ' ἡμέραν εἴτις ἐφάνη βόλος. μύεσθαι δὲ καὶ δισ-
χίλιοι τῶν δυνάμεων νέων, οὕτω διεφθάρησαν. οἱ δὲ ἔ-
δη δεδεμένοις κάτω τὸ φονεύειν αἰδοῦμενοι, εἰσῆνδυον
το δικασταὶ καὶ κείρας. καὶ δέ τινα τῶν ἐπιφανεσά-
των ἀποκτεῖναι προεθέμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρίχου.
παρῆξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' αὐθρὸς μισοπόνηρον καὶ
G φιλήδικον. οὐ γὰρ καὶ πλούσιος, ὡς τε μὴ μόνον ὑπο-
δέχεσθαι τὴν ἁρπαγὴν τῶν οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποδύσα-
σθαι δυνατὸν αὐθρωπον εἰς τὸν αὐτῶν καταλυσιν.

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

CAP. I. De altera ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescẽtes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nõnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem prœoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat, atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent illico paticbantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cædes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quẽdã Zachariã Baruch filiũ interficere decreuissent, (irritabãtur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itẽq; locuples) neq; solùm fortunarum eius direptionẽ sperarent, sed etiam remotum iri virũ ad se deiiciendos potentem,

Caedes Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa misisset. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi asscribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: cúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruituris. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogari essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniã fuisse patuisset, nullúsq; Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potêria corroborata) illos

A συγκαλοῦσιν ἐν ἐξ ὑπηταίματος, ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτελεῖς τὸ χῆμα δικαστῶν, ἴρημον ἐξουσίας, καὶ τ ζαχαρίᾳ κατηγόρκν, ὡς ἐνδιδ ὢν τὰ πρὸς ῥωμαίους, καὶ πρὸ προδοσίας ἐξαπέπεμψατο πρὸς ἐπανασιανόν. ἐν δ' οὔτε ἐλπίς τις τῶν κατηγορουμένων, οὔτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, & τοῦτ' εἶ) πίστιν τ ἀληθείας ἠξίουν. ὅγε μὲν ζαχαρίας συνιδὼν ἀπρεπείαν αὐτῶν καὶ ζηλοφορμίαν σωτηρίας ἐλπίδα, κακλεῖθρ γὰρ κατ' ὀνίδρας ἐς εἱρκτ, οὐκ ὀλίγ δικαστήριον, ἐποιήσατο τὸν τῆ ζωῆ ὑπόγνωσιν οὐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ δὴ βεαχέων ἀπολυσάσθαι τὰς ὑπαφερομένας αἰτίας. εἶτα δ' τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἐπιστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διεξῆλθε τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ πρὸ τ συγχύσεως κατωλοφύρατο τ πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ ἠθορύβουν, καὶ μόλις τ ξιφῶν ἀπεχεσάτων, τὸ χῆμα καὶ τ ἱερωσύνης τ δικαζούσης, μέχρι τέλους παῦσαι πραγμένοι, & ἄλλως πρεπῶς διδόντες τοῖς δικασταῖς, εἰ πρὸς τ αὐτῶν κίνδυνον μηνύσουσ) τὰ δικαίως φερόντων οἱ ἑβδομήκοντα τῶν κεινομένων ψῆφον ἀπολύσεως, & σωτ αὐτῶν προσήκοντα τιθεῖσαι μᾶλλον, ἢ τῆς αἱρέσεως αὐτὰ λαβεῖν τ ὑπογραφήν. ἦρ.θη γ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τ ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἓξ ἀναγκαίτητος ὑπὸ τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ συνιέναι τὴν εὐσεβείαν τ δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο γ τῶν τολμηροτάτων, προστάντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τ ζαχαρίαν, & πισόντι ὑπεχλεύαζοντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τὸν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τὸν ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν διὰ τοῦ ἱεροῦ, κ τ ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς γ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεστραμμένοις τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τὸ προθόλου, δ' ὧν τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες ἀνὰ τὴν πόλιν, ἀγγελοι πᾶσι τῆς δουλείας γένωνται.

B

C

D

E

Τοῖς γ ἰδουμαίοις ἤδη τ παρρησίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὸ προβούλευμα. συναγαγὼν γ αὐτοὺς ὁ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπαρανομηθέντα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κ τ μητροπόλεως διεξῆλθ. παράπαν μὲν γὰρ οὐς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδομένης ῥωμαίοις τ μητροπόλεως, δρπκέναι γ προδοσίας τεκμήριον οὐδέν. τοὺς δ' ἐκείνων ὑποκειμένους φυλακῆσθαι καὶ πολέμου & τυραννίδος ἔργα τολμῶντας. προσῆκεν μὲν οὖν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσέπεσον, ὅσων χρὴ ὑπομνήσαντα τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ προδιδόναι χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καλύουσι τὰ παίρια. & γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλῆθῆναι πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ ξίας τιμωρὰς κ τιθεῖσι μὴ αἴσιον, διεφθαρται γ ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς αἰδεσθέσθαι μετανοοῦντας, τῶν δὲ προκαλεσαμένων δ' ὁρᾶν ἄμεινον τὸν ὠμότητα, μηδ' δι' οἷς ἐσώθησαν αἰδουμένους. ἐν ἅμμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ ἄρχιστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις προσάπτεσθαι, μέχρις οὗ μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζηται τῶν ἀνοσιούρων. δεῖν οὖν ἐπιδεῖ μὲν πόρρω τὰ τῆς προδοσίας, ἔφοδος δὲ ῥωμαίων οὐδεμία προσδοκᾶται, δ' ἀνασεία τε ὑπιστέγειν τῇ πόλει δυσκατάλυτος, αὐτοὺς ἀσχο-

F

G

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ τὸ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁπάντων, ὑπολογισαμένους ὡς οὐ φανερωθέντες μεταχειρ. τούτοις πεισθέντες οἱ Ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις καὶ χιλίους δεσμώτας οἳ ὡσαχεῖμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς Σίμωνα, παρ' οὗ μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. ἔπειτα ἐκ τῆς Ἱεροσολύμων ἀναχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ σωθὲν τὸν χωρισμὸν αὐτῶν ἡγοῦντο ὡσαύτως ἄφνω δόξον ἀμφοτέρους ὅ, τε γὰρ δῆμος ἀγνώμων τὸ μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν κεκουφισμένων, οἵτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανίσησαν, ἢ ὡς τῶν συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τῆς δυσωπούντων, καὶ θαρσοῦντες ὡδαμοῦ ἀνέτι ἐπ' ἴσης μέλλησις ἢ σκέψις ἐν τοῖς ἀδικημάτων, ἀλλ' ὀξυτάταις μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς εἰς ἕκαστα. τὰ δοχθέντα δ', τάχιον καὶ τῆς βουλαῖς ἐπήρχοντο μᾶλλον δ' ἐπ' ἀνδρίαν τε καὶ εὐψυχίαν ἐφόρων, τῷ μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν, δέει μόνῳ δ' αὐτῆς ἀσφάλειαν ὑπολαμβάνον, τὸ μηδένα τῆς δυνατῆς καθαλεῖν. ἀνῃρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ γοναῖον, ἀξιώματι μὲν καὶ πλούτῳ πρώτων, δημοτικὸς δὲ καὶ φρονήματος ἐλευθερίου μεστὸς, εἰ καί τις ἕτερος Ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παρρησία μᾶλλον πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. οὐδὲ ὁ περαίτης νίγερ αὐτῆς τὰς χεῖρας διέφυγεν, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς ῥωμαίους πολέμοις ἡμύνατο, ὃς καὶ βοᾶν πολλάκις τὰς αὐτοκελεὰς ὑπεδείκνυε, δι' ἐμέσης εἰσύρεσθαι τῆς πόλεως. ἐπεὶ δ' ἔξω τῆς πύλης ἦλθε, τὸν σωτηρίαν δαιμονιοῦ, πρὸ ταφῆς ἱκέτευεν. οἱ δὲ προαπειλήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα γῆς, μὴ μεταδοῦναι αὐτῷ, τὸν φόνον ἐπήρχοντο. ἀναιρουμένου δ' ὁ νίγερ, τιμωρησάμενος ῥωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ὅλῃ τῷ πολέμῳ, καὶ πρὸς ἅπασι τοῖς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατὰ τῆς ἀσεβῶν ἐπέφερεν ὁ θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι γευσαμένης τῆς ἀλλήλων δυσοίας ἐμίσησαν ἐκ ὧν μαχεῖν στασιάσαντες. νίγερ μὲν δὴ ἀνῃρημένος, τοὺς πρὸς τὰ καταλύσεως αὐτῆς φόβους ἐπεκόμισε. τῷ λαῷ δ' μέρος ἦδη λυπῶν μὴ φρὸς ἀπώλειαν ἐπιποθεῖτο φρόφασις. τὸ μὲν δὲ αὐτῆς διεσχθὲν πνὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δ' μὴ φρόσκρουσαν καὶ εἰρήνην, ὅτι καιρὸς ἐλάμβανε τὰς αἰτίας. ☾ ὁ μὲν μὴ ὅλως αὐτοῖς φρόσωπον, ὡς καταφανὴς, ὁ φροσώπῳ δ' μὴ παρρησίας, ὡς καταφρονᾶν. ὁ θεραπεύων δ' ὡς δόλιος ὑποπτεύετο. μία δ' ἦν τῆς τε μισητῶν, καὶ τῶν μοχθηρῶτάτων τιμωρία, θάνατος. καὶ διέφυγε μόνις, εἰ μὴ σφόδρα τις ἦν ταπεινός, ἢ δι' ἀγνῶτας, ἢ δι' εὐτυχίαν.

κφ. κα. ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἠσπάζοντο τὴν ἡγεμόνες, ἐρμαιον ἡγούμενοι τὸν σῶν τῆς πολεμίων, ὥρμων τὸ φρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸν νέαν ασιανὸν ἤπειγον, ὡς ἂν ὄντα κύριον τῆς ὅλων, φάσμενοι φρόνοιαν θεοῦ σύμμαχον σφίσι, τὸ τε ἄφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εἰ μέν τοι τὸν ῥοπὴν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως ἰουδαίους ὁμονοήσαν, ἢ κοπάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαντας. οὐεσπασιανὸς δὲ πλεῖστον αὐτὸς ἔφη τὸ δίοντος ἀμύρτανεν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χρῆσθαι τε καὶ ὅπλων δύναμιν δεῖξιν παιδευθῆναι γλιχομένους, οὐκ ἀκίνδυνον, ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

A domum recedere: malorúmque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primùm eos, qui erant in custodiis soluunt, propè ad duo millia popularium, statímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòst commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiêre. Euenit autem eorum discessum vtrisque pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus B est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxiliis caruissent, sed iis essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat factorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis vtebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes cædibus fæuiebant: C cùm inuidia nobilitatem absumeret metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenúsque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui D etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famémque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eáque vniuersa confirma- E uit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quàm primùm experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus restitissent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore subitas causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adisset, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De intestina discordia Hierosolymorũ.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, pernes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: veruntamen velox esse G momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potiùs cũ periculo: quã secũ quid esset vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ; ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intercuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidè ratione recta diceretur, nõ ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti tectores militum consentiebant: mórque apparuit quàm vtile fuisset eius cõsilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zeloras. Erat autẽ fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabãt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hísque irritabantur noxij, quæ miserãda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiẽ beatiores videbãtur: & qui erãt in custodiis cõparatione sui cruciat⁹, sepultos quoq. fortuna-

εἰ μὲν γὰρ διὰ θέους ὁρμήσαιεν ὅλῃ τὴν πόλιν, αὐτοὶ ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ὁλοσχερῶς ἐνεγκεῖν. εἰ δὲ μέλλοιεν, ὀλίγοις χρήσεσθαι, διαπονηθείσῃ σε τῇ στάσει. στρατηγὸν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸν ὑπὲρ Ῥωμαίοις τοῖς δικαίοις Ἰουδαίους, καὶ τῷ νίκῃ ἀκινδυνοτάτῳ τὴν στρατιὰν χαριζόμενον. ὡς τε χρῆναι δῆλον θεωροῦντας χάριν οἰκείας τῆς ἐλθούσης, καὶ τῷ μείζονι καιρῷ σώζοντας νέον, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ὑποκαθῆσθαι τῷ κινδύνων, ἢ διαπράσσειν αὐθρώπους, καὶ λελυσσηκότας κατ' ἀλλήλων χεῖρας μίσει. εἰ δέ τις οἴεται τὸ δόξαν τῆς νίκης ἐλάττονος ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τὸ δίκαιον σφαλερὸν, τὸ μὴ ἡσυχίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον. καὶ γὰρ οὐχ ἥττων δύκλειὰς οἴεσθαι χρὴ τῷ κρεῖσσα λαμπρᾶν, τοὺς ἐγκρατείᾳ καὶ συνέσει τὰ ὅσια διαπραξαντας. ἅμα μὲν τοι καὶ ὑφειμένων τῷ πολεμίων, καὶ τὸν αὐτῶν στρατιὰν ἀναληφθῆσαν ὑπὸ τῷ συνεχῶν πόνων ἐρρωμενέστερον ἄξειν. ἄλλως τε καὶ τῷ σχολαζομένων τῆς ἀεὶ τὸν νίκην λαμπρότητος, οὐ τῦτον ἔχ ἡμερῶν. οὐ γὰρ εἰς κατασκευὰς ὅπλων ἢ τειχῶν οὐδ' εἰς συλλογὴν ὄγκου, Ἰουδαίους ἀσχολεῖσθαι, καὶ τὸν ὑπάρξειν ἑτοίμων καὶ τῷ διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ δηλονότι βραχυλαιζομένοις, καὶ ἡμέρᾳ οἰκειοτέρᾳ παρεῖναι, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν τοὺς ἀλόντας. εἴτε οὖν τὸ ἀσφαλὲς τῆς σωτηρίας, χειρὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ αὐαλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δικαιότερον τῷ καθυβριζομένοις, ὑ δεῖ τοῖς οἰκείοις ἐπιχειρεῖν, ῥᾴθυμον γὰρ δίλογος, οὐκ αὐτὸν τὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα οὐεσπασιανὸς ἐλέγετο, σωφρόνων οἰκείως, καὶ τῷ χρῆμα τὸ στρατηγικὸν ἡ γνώμης ἀνεφαίνετο.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἠυτομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς ἐκφυγόντες χαλεπὴ δὲ αὐτοῖς ἡ φυγὴ, φρουρεῖς διειλημμένων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν ὑποπτοτάτῳ ἁλισκόμενον ὡς πρὸς ῥωμαίους ἀπιόντα, διαχρωμένων. ὅ, γε μὲν χρήματα δοὺς ἐξέφευγε· καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς πρόφασις, ὡς κατελείπετο, τῷ δ' πένητι ἡ φυγὴ ὠνουμένοις, μόνοις ἐπιτρέπεσθαι τοὺς πάντας. νεκροὶ δὲ κατὰ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωροῦντο πλημμελεῖς, καὶ πολλοὶ τῷ ἀριθμηθέντες αὐτομολεῖν, πάλιν ἡ σῦδον ἐπόλμων ἠρεῦντο. ἡ γὰρ ὅπλ ἡ πρόθεσις θανάτου ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει μεῖζον. οἱ δὲ οἷς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξέπειλον, ὡς μήτε τοῖς σῦδον αἰωρημένοις, μήτ' τοῖς ὑπὸ ταῖς ὁδοῖς κεκαθῆναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς ἡ πρόθεσις συγκαλῦσαι καὶ θεῖς ἡ φύσεως νόμοις, ἅμα ἡ τοῖς εἰς αὐθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδᾶσθαι ἀπέλιπον. τοῖς δ' θάπτουσιν ἡ θεραπόντων, ὁ καὶ τοῖς αὐτομολῆσαι βουλομένοις, θάνατος ἦν· καὶ δῆλος ὁ θάπτων ἡ ἐπορέγων ταφῆς ἑαυτῷ ἡ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ἔτος ἀπωλώλει χρηστὸν πάθος εἰ ἡ πότε συμφορᾶς, ὡς ἔλεος. ὁ γὰρ ἐλεῶν οἰκτείρειν, ταῦτα παρεῖχε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ δικαίως μὲν τῷ ζώντων ὅλῃ τοὺς ἀμπλήθοντας, δικαίως δὲ τῷ νεκρῶν, ὅλῃ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετάφερον, καὶ δι' ἐμβολὴν ἴδιους, ὁ θεῖον τοὺς περιληφθέντας ὡς ἀπαυσταμένους ἐμανάζειν. οἵ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις αἰκιζόμενοι, καὶ σύλλεγεσθαι, καὶ τοὺς ἀταφίας ἀπο-

φαρεῖ

φαυλον δ' δαίμονας. κατεπατεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτοῖς θεσμὸς ἀθεώρητον· ἐγελᾶτο δ' τὰ θεῖα, καὶ τοῖς τ' θεοφοβήτοις θεσμοῖς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. πολλὰ δ' ἔτι καὶ ἀρετῆς, καὶ κακίας θεσθέντα, ἃ ἐβεβαίουν οἱ ζηλωταὶ, καὶ τῷ καὶ τ' παρέδοξος θεοπλοίας τέλους ἠξίωσαν. ἦν γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, εἴθα τότε τ' πόλιν ἁλώσεσθαι, & καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, σῆσις εἰ καταστηλῇ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι θεμιλίωσι τὸ τὲ θεοῦ τέμενος· οἷς εἰ μὴ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δηλητῆρσιν ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

A tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, B fanúmque Dei proprię manus antè violassent. Quibus Zeloræ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

Κεφ. κγ. Ἤδη δ' ἰωάννης τυραννιδῶν, τὸ θεὸς τοὺς ὁμοίους ἰσοτιμεῖν δοξεῖος, & κατ' ὀλίγους θεματοιούμενος· ἦν πονηρότερον, ἀφνίαζε τ' συνταλαιπώρους. ἀεὶ δ' τοῖς μὲν τ' ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δ' αὐτὸ θεοτίμων διαποκώτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας αὐτοποιούμενος. εἶκον δὲ καὶ αὐτῷ, πρὸς μὲν δέος, πρὸς δ' κατ' δύνοιαν. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπατᾶν & δόλῳ θεοπαγαγέσθαι. πολλοὶ δὲ θεὸς ἀσφαλείας ἠρνούμενοι τ' αὐτῶν, τὰς αἰτίας ἤδη τ' βλεμμωμένων, ἐφ' ᾧτε, καὶ μὴ πολλὰς ἀναφέρεσθαι· τό γε μὴν θρασύτερον αὐτὸ κατὰ τ' χεῖρα, καὶ κτ' γνώμην. δεφόρους εἶχεν οὐκ ὀλίγους. πολλὴ δ' μοῖρα τῷ αὐτοκαθισταμένων ἀπολείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόνῳ, δεινὸν ἡγουμένων ὑποτετάχθαι τῷ πρὶν ἰσοτίμῳ. τὸ πλέον δ' ἀλπίδος τ' μοναρχίας ἀπέζεπεν. εἴτε γὰρ καταλύσειν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτ' ἅπαξ κρατήσαντα, καθ' ἑαυτῷ θεφάσεων ἕξειν, τό τ' ἀρχὴν αὐτοθεῖξαι. θεωρῶν δ' πολεμῷ ἕκαστος ὅτι ἂν παθὼν, ἢ δ' βλάσας ἑκουσίως τὸ αὐθραπόδου μοίρᾳ θεραπολίῳ δέχεσθαι· μᾶλλον οὖν στάσις ἐκ τούτων, τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάννης αὐτοβασίλευεν. ἀλλὰ τὰ μὲν θεὸς ἀλλήλους αὐτοῖς δῆλα φυλακῆς ἦν, & ὅσον ἢ μικρὸν εἶπος· δικροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. ἤειζον δ' τ' δήμου, καὶ πότερα πλείονα λείας ἀπάξουσιν αὐτοφιλονεικίαν. ἐπεὶ δ' ἡ πόλις ἔχει τοῖς μείζοσιν κακοῖς ἐχθμάζετο, πολέμῳ & τυραννίδι, καὶ στάσι, καὶ συγκεῖσιν μειζότερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει δῃωθράσκοντας ἐκ τῷ οἰκείων, ἔφυγον θεὸς τοὺς ἀλλοφύλους, & ἐβδόμῃ ῥωμαίοις ἧς ἀπέλιπσαν ἐν τοῖς ἰδίοις στασιάσας, ἔξιον. τέταρτον δ' ἤδη κακὸν ἐκινεῖτο πρὸς τ' τὲ ἔθνους καταλυσιν.

CAP. III. De Gadarenſium deditione & ſtrage.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum ſimilibus honorem habere dedecus exiſtimabat: paulatímque ſibi nequiores adiungens, ab eorum affectione ſeparabatur. Semper autem aliorum decretis nó obediendo, ſuáque iubendo imperioſiùs, quòd ſolus dominari cuperet non latebat, eíque ſociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia perſuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd ſibi tutum eſſe ducebant, priorum delictorum cauſas vni potiùs aſſcribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat, & bonus conſilio, ſatellites non paucos habebat, etſi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari ſuccumberent. Plus autem metus eos, ne ſub vnius poteſtate viuerent, exagitabat. nec enim facilè ſperabant eum, ſi ſemel obtinuiſſet, deiici poſſe: occaſionémque in ſe habiturum timebant, quod in principio reſtitiſſent. Proinde quiſque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm ſponte ſeruiens mancipij loco perire. Hinc igitur ſeditio diuiditur, & Ioannes in contraria diſſentientibus parte regnabat. Sed inter ipſos quidem munita omnia erant cuſtodibus: nihílque aut parum agebatur, ſi quando armis prælium laceſſebant. in populum verò vel maximè contentionem ſuſceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempeſtate laboraret, hoc eſt belli, dominationis, itémque ſeditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis ſedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio ſalutem, quam inter ſuos deſperauerant, aſſequebantur. Quartum verò præterea malum commotum eſt gentis exitio. Haud procul ab Hieroſolymis caſtellum erat validiſſimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandíſque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Maſſada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur ſicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otioſum eſſe viderent, apud Hieroſolymam verò Iudæos dominatione atque diſcordia ſeceſſiſſe, maiora facinora aggrediuntur. Die feſto azymorum (qui apud Hebræos ad memoriã ſalutis, qua ex Ægyptiorum ſeruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, ſolenniter celebratur) nocte decc-

Κεφ. κδ. Ῥᾴδιον ἦν ὑπόρρωθεν ἱεροσολύμων, καρτερώτατον τὸ τ' ἀρχαίων βασιλέων εἰς τὴν ὑπόθεσιν κτίσεως & πολέμῳ ῥοπῆς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν καθιεμένου, ὃ σκαλεῖτο μασάδα. τοῦτο θεοκαθειλημφότες οἱ θεοσαγορδυόμενοι σικάριοι. δῃοῦσι δ' αὐτοῦ πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς δ' τ' ῥωμαίων στρατιὰ ἠρεμοῦσαν, στάσι δ' καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς & ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπύθοντο δηωμένους, ἀθροίσαντο ἅπαντα τὰ μιμήματα. & κτ' τὴν ἑορτὴν τῷ ἀζύμων, ἣν αἴτιον ἰουδαῖοι σωτηρίας ἐξόδου τ' ὑπ' αἰγυπτίοις δουλείας, ἀφικνοῦνται ὡς τὸ παρὸν γυῖον, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐναντίους ὄντας ἀγελαδὸν τε. καὶ πολίχνιόν τινα ἀγχιπαρόντων καλουμένων ἐγγαδδί, εὐπετῶς δῃώσαντες ἐπέδραμον, καὶ τ' πόλιν ἐξέβαλον. πρὶν δὲ τοὺς ἐναντίους ἢ συναγεῖραι, ἢ τὸ μὲν ἀμυνόμενον ὅπλων ἅψασθαι, & συνελθεῖν, φθάσαντες ἐπέδραμον, καὶ τ' πόλιν ἐξέβαλον.

pris, qui ſibi erant oppoſiti, municipium quoddam Engaddi inuaſêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque diſperſos, quàm arma caperent, ſiue concurrerent, ciuitate pepulêre,

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, suprà septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique peditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebátur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. verùm præuenichatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullâque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamè erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarétur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autè vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimétum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatē ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabāt, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullâque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesum comprehēsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiáque iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarēsiū populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterēt, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacē diligerēt, si bellū gerere nolētes quidē posse viderētur. Vespasianus autem

A τὸ δ' φυγεῖν ἦν τοῖς γυναιξί τε καὶ παισὶν, ὑπὲρ ἑπτακοσίους ἀναιροῦσιν. ἔπειτα τοὺς τε οἴκους ἐξεσκυλευμένοι, καὶ τὰ καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἀρπάσαντες ἀπήνεγκαν εἰς τὸν μασάδα. καὶ οἱ μὲν ἐληίζοντο πάσας τὰς

B περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τὸν χῶρον ἐπέρρεον ἅπασαν, προσῤῥᾳφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκτὸς οὐκ ὀλίγων. ἐκινεῖτο δὲ καὶ τὰ ἄλλα τῆς Ἰουδαίας κλίματα, τότε τῶν ἀρειμὰν τὸ ληστρικὸν καθάπερ ὑπὸ σώματι τυφλουμένου φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνεκύει, μᾶλλον δὲ χεῖρον τὸν ἐν τῇ πολλῇ στάσει καὶ ταραχῇ· δεδύκασι γὰρ οἱ τὸν χῶρον πονηροὶ τὴν ἁρπαγὴν, καὶ τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὸν ἐρημίαν ἀφίκοντο, συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόγους, σπανιώτεροι μὲν ἐληστεύοντες, πλείους δὲ λῃστείᾳ, προσέπιπτον ἤδη καὶ πόλεσι. καὶ κακοῦδαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθεῖσι. φθάνειδε δὴ ταῖς ἀμύναις ἐκ ληστῶν ἅμα ταῖς ἁρπαγαῖς ἐποδιδράσκοντες. οὐδὲν δὲ μέρος ἦν τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τὴν προσεπιχύσιν πόλει συναπώλλυτο.

Κεφ. xi.

ΤΑῦτα ἐπασχέτω τῇ αὐτομόλων ἀπαγγελίᾳ. καὶ περὶ τὸ φρούριον τὰς ὁδοὺς τῇ στάσεως αἱ πάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὁπωσοῦν προσπίπτοντας, ὅμως ἔστιν οἳ διέφευγον, καὶ καταφθείροντες εἰς τοὺς ῥωμαίους, τὸ πρᾶγμα ἐπὶ νοῦν ἐμοῦναι τῇ πόλει, καὶ τὰ τῆ δήμου προϊσχόμενοι λείψανα. διὰ γὰρ τὴν πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν, ἀνῃρῆσθαι τὸ τοὺς πολλοὺς, καὶ πιστεύειν τοῖς προδίδοσι. ἐ δ' οἰκτίστερον ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲν δοκεῖν ἐκπολιορκήσειν αὐτίκα δὲ τὸ ἱεροσόλυμα, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀπαλλάξειν πολιορκίας. ἐδ' ἡ προκαταρτίφαδε τὰ λῃστήρια, καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων οὖν δὴ τὰ γάδαρα μητρόπολιν τῆς περαίας καρτερωτάτην τῇ δύσει μηνὸς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν. καὶ δὴ τότε καὶ οἱ δυνατοὶ λάθρᾳ τῆς στάσεως, πρεσβεύσαμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως, πόθῳ τὰ εἰρήνης, καὶ διὰ τὰς οὐσίας. πολλοὶ γὰρ τὰ γάδαρα κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τὴν πρεσβείαν ἠγνόησαν οἱ ἐξ ἀρχῆς, πλησίον ἤδη ὄντος τοῦ στρατεύματος διεπύθοντο, καὶ κατασχεῖν μὲν αὐτὴν τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δυνάμενοι, τῷ τε δῆμον ἐλθόντων πόλεμον ἀφάμενοι, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες οὐ μακρὰν τῆς πόλεως φεύγειν ἢ κεῖσθαι δεδεγμένοι αἰσχύνῃ, καὶ μυσαρίαν τῷ αἰτίαν εἰσπραξάμενοι πικρίας. συλλαβόμενοι ἢ τὸν δόλωνα, ἐδόκει γὰρ ἐκ οὐ μόνον ἀξιόλογον καὶ γνῶρ τῆς πόλεως φράσας, ἀλλ' ἐδοκεῖ καὶ τῆς πρεσβείας ἀρχηγὸς, κτείνουσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ὀργὴν ὁρμῆς ἐπὶ τοὺς πολίτας. ἦν δὲ ὁ δόλωνα ἀνὴρ ῥωμαῖος ἀνάμαχος, ὃς ἐν μὲν τῷ γαδάρων μετ' ἀρετῆς τὸν στασιαστὴν εἰς δεξιὰς παρ' αὐτὸ πίστως ἐλθόν, καὶ φρουρὸν ἐπιστὰν τὸ καὶ πεζὸν, ἐφ' οἷς τὴν φυγάδων καταδρομὴν τὸ δὲ τεῖχος αὐτοῖ ἀφὶ ἀξιοῦσιν ῥωμαίους καθεῖναι, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τῶ τὸν εἰρηνεύειν ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν. οὐ στασιασταὶ δὲ, δεῖ μὲν τοὺς ἀφεστῶτας ἐν τῇ γαδάρων, πολλοὺς ὄντας ἐπὶ πᾶσι πονηροῖς, καὶ πεζοῖς χιλίους πλεῖστο

B μὲν

misso Placido cum d. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant,

καὶ ὁ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν. οἱ δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεάσαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνελεγῶ βηθεναβρὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ πλῆθος οὐκ ὀλίγον δι' ἐφήβους, καὶ τοὺς μὲν ἰόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προσπεσῶσιν ὅτι τοὺς ἐπὶ τὸν πλακίδαν. οἱ δὲ ἐκεῖ μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν, ὀλίγον ἐξαναχωρήσαντες ἅμα καὶ προσπαλίσαντες τειχομάχουντες αὐτοὺς ὑπὸ τῷ τείχους πρῶτον. λαβόντες δὲ εἰς κύκλον εὐμεγέθη περιλαυνόντων, καὶ κατακόπτοντες. καὶ τοὺς μὲν φυγάδας αὐτῶν, οἱ ἱππεῖς ὑπεστέμνοντο, ταῖς συμπλοκαῖς ὃ τὸ πλῆθος διέφθειρον. ἐμάχοντο πλέονα τάλαντα ὅλα ἡμιόλια οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο. πυκνωμάχοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τῇ παντοπλίᾳ ἄοπλον τῇ χερσὶν, οὐδὲν μὰ ἔχ δύεσκον βέλος ἀφικέσθαι, οὐδὲ ὑποδύναι ῥᾴδιον τὰ φάλαγγα. ἀφιεμένοις δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀγριωτάτοις θηρίοις ὅμοιον ὀρμῶν ὅτι ἐπ' αἰσθησιν. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν καὶ σώματα παιόμενοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκιδνάμενοι. ἀναδὲ γὰρ τὰ πλακίδᾳ τὰς ὅτι τὰ κώμα ὁρμὰς αὐτῶν ἀφεκλείεσαν, καὶ συνεχῶς παριλαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐπῆγε ὅτι ῥίπτων ἅμα, καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενος, διώκων τοὺς πλησιάζοντας, καὶ ἀνῄρει τοὺς πόρρωθεν ἀεὶ ῥίπτε, μέχρι βίᾳ ἐκπαγέντες οἱ γυναῖκοτατοι πρὸς τὸ τεῖχος ἀπέφυγον. ἔποδεια δὲ εἶχε τοὺς φύλακας. οὔτε γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ὑπὸ τῷ γαδάρων ὑπέμενον, ἀλλὰ τοὺς σφετέρους, καὶ δεξάμενοι συναπωλεῖτο προσεδέκων. ὁ δὲ καὶ συνίδη συνωθούντων γὰρ αὐτῷ εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὰ οἱ τῷ ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ἃ μὴ ἀλλὰ καὶ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσβαλὼν ὁ πλακίδας, καὶ μέχρι δίλης ἡμέρας ἀγωνισάμενος, τὸ τείχους, καὶ τὸ τῇ κώμῃ ἐπεκράτ. τὰ μὲν οὖν ἀρχὰ πλήθη διεφθείρετο, φυγὴ ἦν τῷ δυνατωτέρων, τὰς ὃ οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, καὶ κώμην εὐέφρηναν. οἱ δὲ γαδαρᾶται ἐξ αὐτῶν τοὺς καὶ χώρων συναίσησαν. καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίφνης ὅτι μεῖζον, τὸ ὃ ῥωμαίων στρατιὰ πᾶσαν ὅπλων λέγοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξίστασαν τῷ δίῃ. ἡμύμενοί τε πλημμελῶς, ἐφέροντο ὅτι ἐκεῖ χωροῦντος. αὕτη γὰρ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῷ ἔθαλπε τῆς σωτηρίας, καρτερὰ τείχει τὸ, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. πλακίδας δὲ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τὰς προαγούσας δυσχερείας τῶν ἀρρήκτως εἶπετο. καὶ μέχρι μὲν ἰορδάνου τοὺς ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀνῄρει. συνελάσας δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τῷ ῥεύματος, τραφὲν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν, αὐτικρὺ παρετάσσετο. παρῆξαν δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τὰς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ τὰς ὁρμὰς ὅτι μηκίστων παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τὰς τῷ ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες, εἰς τὸ ῥεῦμα καθέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διεφθάρη, μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ διαδρὰν ἐμπηδῶσαι εἰς τὸν ἰορδάνην πλῆθος ἀκουσίως, ἄπειρον ὡς. ἐάλωσαν δὲ ἐκεῖ διχιλίους καὶ διακοσίους, λεία τὰ παμπληθὴς ὄνων καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις μὲν ὧν, ὁ δὲν ἐλάττων ἦν ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα, ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes vidêre; priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepêre. vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hisq; partim volētib⁹, partim vi armatis, temerè cōtra Placidū eiúsq; milites profiliūt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt; ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus iauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectēs, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vrebatur: hisque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnà cum his se peritutos videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium cecidêrunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desiliérunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducenti: cum præda maxima ouium & asinorū, itémque camelorum & boū. Iudæis quidē hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd referrus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphatites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortùna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IIII. De captis oppidis qui busdam, deſcriptió que ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone decefiſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minùs Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Berhlepton toparchiam proficiſcitur: cáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vrbs ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idómque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extẽditur.

A μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς, ὅτι τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν δι' ἧς ἔφυγον πλεσθῆναι φόνου, μηδὲ νεκρῶν ὀχετὸν γλυκὺ δαν τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναι δὲ καὶ στομάτων καὶ τῆς ἀσφαλτίτιν λίμνην, εἰς ἣν πλησθεῖς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ κατισύρησαν. πλάκιδος δὲ διεξιὼν τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ἤδη τὰς πόλεις πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβάνων τε Ἄβιλα, καὶ Ἰουλιάδα καὶ Βησιμώθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος

B πάσας, ἐγκαθίσησιν ἐκέλευε τοῖς ὑπηκόοις τῆς αὐτομόλων. ἔπειτα σκάφεσιν ἐμβιβάσας τοὺς στρατιώτας αἱρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφεύγοντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν περαίαν, ὡς προεχώρησεν ἢ ἐάλω πάντα, μέχρι μαχαιροφώρων.

Κεφ. ις.

ΕΝ ᾧ τούτῳ τῷ περὶ τὴν γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα, καὶ εὐθὺς ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύσατο ἀφεστὼς νέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. ἐπεὶ δὲ ἀσιατικὸν ἦν ἐπήγαγεν εἰς τὸ ἑρμὸν τὸ πολέμιον

C κίνημα, προσορμίσαντα ἤδη τοῖς μέλλουσιν ἐμφυλίοις πολέμοις, καὶ τὸ ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ἐκ φρενῶν δύσας τὰ κατὰ τὴν αἰτωλίαν, ὅπως φίσῃ τοῖς κατὰ τὴν ἰταλίαν φόβοις. ὅσα μὲν οὖν ἐπῆλθεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑπηρεσίας διασφαλίζεσθαι κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς. δύο δὲ ἄρχας μὲν πεζικαῖς ἐγκαθίσας, ἑκατοντάρχας δὲ πολεσι. πολλὰ δὲ αἰφνιδίως ἐπορθήθη κωμῶν. τὸ δὲ τὸν ἀρχελάου καὶ ἐκείνης, αἰαλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, ἤγαγεν ἐπὶ καισαρείας

D ὅπως αὐτοπαθῶς. εὗρε δυσὶν ἡμέραις ἐγκατασκάψαντα τὴν πόλιν, τῇ ἕκτῃ προσῆλθε πορθῶν καὶ καίων τὰς πέριξ πάσας. καταστρεψάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν ἰαμνίαν τοπαρχίαν, ὅπου λύδδα καὶ ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ προσεχωρηκότας ἐπὶ καταστάσει οἰκήτορας τῆς προσεχωρηκότων ἱκανοὺς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ὅπου τὴν μητρόπολιν αὐτῆς εἰσβολὰς, στρατοπεδεύει τε τῇ ἕξῃ, καὶ τὸ πίπεδον ἐν

E αὐτῇ τάγμα καταλιπών, ὡρύσσει μὴ ἄλλης δυνάμεως ὅπου τὴν βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτοὺς τε καὶ τὴν γλυκεῖσαν αἰτῶν, καὶ τὰ πέριξ τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ὅπλοις τόποις ἐπιτίθησι. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσογαίτατας τῆς ἰδουμαίας, βάτασεν, καὶ καφαρτῶα, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίσησι τῆς ἰδίας δυνάμεως

F οὐκ ὀλίγον, οἳ καταβάλλοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἦλθε καισαρείπολιν, καὶ πρὸς τὴν νεάπολιν καλουμένην, καθαρδὰ δὲ ὑπὸ τὴν ὀρεινὰ κατέβαινεν εἰς κορέαν δ' ἑτέρα διεστὼς μιλιοις στρατοπεδεύει. τῇ δὲ ἑξῆς, οἷς ἱερεχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ὃν αὐτὸν συμμίσγει ἰωσηφος εἰς τὴν ἡγεμόνων, τὰ ὑπὸ τῆς περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τὴν ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην

G κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ὑπὸ τῆς ἱερεχουντος φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὴν ἔρημον ἱεροσολύμων ὀρεινὴν ἀναφεύγει, καὶ καταλαβὸν δ' οὐκ ὀλίγον ἀνέφθειρε.

Κεφ. κ.

ΗΝ δὲ πόλις ἔρημον καθ' ὑπερβολὴν, πᾶς ἰδεῖν μὲν ὑπὸ τοῦ πλήθους, φλεὼ δὲ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἄκαρπον ὄρος μετέωρον. κύκλῳ δὲ τὸ ὕψος κλίμαξ μέχρι δ' σκυθοπόλεως γῆς, ἐκτείνεται. κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτικῆς χώρας καὶ τῆς περάτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἴσα

ἔστι δὲ αὐώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον δι' ὃ τὴν ἀγρ-
ίαν. ἀντίκειται δὲ τούτῳ, τὸ ὄρος τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου ἄρξ-
αμένον, ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῆς βορείων κλιμάτων.
ἐκτείνων δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως σωρῶν, ὅπερ
ὁρίζει τὴν πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δέ ἐστι καὶ τὸ
σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, ὑπερυψούμενον μέχρι τῆς
Μωαβίτιδος. ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα
πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης Γενναβρίν, διήκον μέχρι τῆς
ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτῆς μῆκος μὲν σταδίων
χιλίων ἑξακοσίων, εὖρος δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ μέσον
ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται. λίμνας τε ἔχει τὴν τε ἀσφαλ-
τῖτιν καὶ τὴν τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἁλμυ-
ρόδης καὶ ἄγονος, ἡ τιβεριέων δέ, γλυκεῖα καὶ γόνιμος.
ἐκπνεῖται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ δι' ὑπερ-
βολὴν αὐχμοῦ, ὥστε ἔχειν νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄ-
νυδρον, πλὴν τοῦ Ἰορδάνου, παρ' ὃν καὶ τοῖς μὲν δένδρα
ὄχθαις φοινικῶνας δ' ἁλίσκεσθαι, καὶ πολυφορωτέ-
ρους εἶναι συμβέβηκεν. ἥττων δὲ τοὺς πόρρω κεχωρι-
μένους. ὁ δὲ μέγιστος τῶν τῇδε ἱερῶν τόπων, ἔστι πηγὴ δα-
ψιλὴς τε, καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, ὁ δὲ τὴν
παλαιὰν καταβλύζουσα πόλιν, ἣν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ παῖς,
στρατηγὸς ἐβραίων, πρώτην εἷλε γῆς χαναναίων δο-
ρίκτητον. ταύτῃ τῷ πηγῷ, λόγος ἔχει κατ' ἀρ-
χὰς, οὐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς ἀπαμβλύ-
νειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν
εἶναι νοσώδη τε καὶ φθαρτικὸν, ὀξημερωθῆναι τε καὶ
ἡμεροῦσθαι τοιοῦτον ὑγιεινότατόν, καὶ γονιμωτά-
τοις, ἀπὸ ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν
οὗτος ἡλίᾳ καὶ ἠλισσαῖος, ὃς ὑπεξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὸν
ἱεριχοῦντα, ἐφιλοσόφησε μάλιστα τῶν ἐν αὐτῇ, αὐτούς τε ἀμείψεται, καὶ τὴν χώραν αἰωνίᾳ χάριτι. προελθὼν δὲ ὅπου τὸν πηγὸν, καὶ
καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλήρες ἁλὸς ἀγγεῖον καρύ-
μου, ἴασιτο εἰς οὐρανὸν δεξιὰ ἀπατείνας δικαίως,
καὶ πηγὴν ἀπονδὰς μειλιχτηρίους χέομεν, τὸν μὲν,
ἠρέμα προλέξας τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας
ἀνοίξαι. τὸν δὲ, εἰσακούσασθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέ-
ρους ἀέρας, δοῦναί τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθυμίαν τοῖς
ὅπου χωρίοις, καὶ τέκνων ἀγαθοχίαν, μηδὲ ὀπλιτικῶν
ἀνδρῶν τὸ τούτων ἡμίτομον τικτόν ὕδωρ, ἕως μένουσι δί-
καιοι. ταύτῃς τῆς δεήσεως πολλὰ προχειρουργή-
σας, ἐξ ὅπερ ἦν ἔχων ἐκ τοῦ πηγοῦ, καὶ τὸ πρὶν
ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ ἀθάμιον ὕδωρ, ἐκ το-
τε εὐτεκνίας καὶ κόπου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην
γοῦν ἐν τῇ ἀρδείας ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον
ἐφάψαιτο τῆς χώρας, γοητεύσειεν ἄν τὴν μέχρι κόπου
χρονιζόντων. παρὸ καὶ τὴν μὲν ἁλμυρίδα τοῦ
πεδίου χρωμέ-
νων, ἡ ὄπωσις ἐστὶν ἁλίπλη τούτου δὲ τὸ ὀλίγον ἁλμυ-
ρὸς. ἀρδεῖ γοῦν πλείονα τὴν ἄλλων ἁπάντων, καὶ πε-
δίον μὲν ἑπτὰ σταδίων μῆκος, εὖρος ὃ
ἑκατόν. ἐκφέρει τε ἐν αὐτῷ ἁβδελίους καλλίστους
τε καὶ πυκνοστάτους· τὴν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων
γὴν πολλὰ ταῖς γούσεσι, καὶ ταῖς παρηορείαις διά-
φορα. τούτων οἱ πότεροι παχύμυροι, καὶ μέλι ἁλμυ-
ρὸς ἀπίασιν, οὐ πολλῷ τοῦ λοιποῦ χείρων. ἐλαιτοφόρος
ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτα-
τον τῶν τῇδε καρπῶν, κύριον τὸ μυροβάλανον, ὡς
οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

A totus autem aſper eſt, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vſque ad Bacra, quæ Petram diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mõs appellatus, ad Moabitidem vſque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Aſphaltidem vſque patens, habet du-
B centorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúſque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. namque alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatisque tempore illa planicies ardore ſolis incenditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt ma-
C gis floreant, & fertiliores ſint: minus autem quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandíſque aruis vberrimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt nõ ſolùm terræ atq; lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtundere ſolitum, cunctáq; pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contráque ſaluberrimum ac feraciſſimum eſſe factum ab Heliſæo
D propheta: qui Heliæ notus fuerat atque ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſſúsque ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque im-
E mergens blanda libamina ipſum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm ſucceſſionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem vic-
F tus ac fœcunditatis auctor eſt effectus. Denique rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modo terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largiùs abuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpacium rigat, & ſeptuaginta qui dem ſtadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradiſos ac denſiſſimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam ſapore quàm nominibus
G varia: quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illũ tractũ dixerit, non errauerit.

vbi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic pronocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem fitmis singula radicibus stringat, virésque suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigescit, naturámque contrariam aëri sumit. hyeme verò contepescit, cáque mersis mitissima efficitur. Tanta est autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ vestiantur. Distat autem ab Hierosolymis c L. stadiis, & ab Iordane stadiis L x. totúmque habet à Hierosolymis spatium desertum atque saxosum: ad Iordanem verò & lacum Asphaltiten, licet humilius, æquè tamen inculturn ac sterile. Sed de Hiericho, quàm sit fortunatissima, satis dictum est.

CAP. V. Lacus Asphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Asphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim salsus quidem ac sterilis est: nimia verò leuitate, etiam. quæ grauissima sũt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de industria facilè potest. Denique Vespasianus, qui eius visendi causa illuc venerat, iussit quosdam natandi inscios, vinctis post terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radiis variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ super vndam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus assimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque vrina soluatur. Est autem vtile non modò ad compagines nauium, sed ad corporum etiam curationem multis remediis admiscetur. longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara vsque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta stadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina est: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cõflagrasse memoratur. Deniq; adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium verò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI. Gentis deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi vndiq; cupiens apud Hiericho & Adidã castellis erectis, vtrobiq; auxiliarij pariter ac Romanorũ præsidia collocat.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς, πάντα χόδον ἐξελθὼν τοὺς Καρπὶ
τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, σὺν τῇ Ἱερείχῳ, ἐν τε ἀδι-
δοις ἐγείρᾳ στρατόπεδα, & φρουρὰς ἀμφοτέρωθεν ἵστα διέταξεν ἔν τε τῇ Ῥωμαϊκῇ & συμμαχικῇ τάξιματος.

πίμπτη

A ἐν δὲ ἀλμυρᾷ τὰ ἀνεπιώτατα καὶ κάλλιστα γίνεται τῶν
μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῷ καρπῶν ἕνεκεν, οὐκ ἂν ῥᾳδίως τὴν
ἀβλαβῆ διήνεκλιμα τῆς οἰκουμένης, ἔστι τὸ καταβλη-
θὲν πολύχουν ἀναδίδωσιν. αἴτιον δὲ μοι δοκεῖ τὸ θερ-
μὸν τοῦ ἀέρος, καὶ τὸ τῷ ὑδάτων δύσοσμον, ὃ μάλιστα προσκα-
λουμένων τὰ φυόμενα, καὶ ἰσχνύοντων, τῆς ἰκμάδος
ῥιζώσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, & χορηγούσης τοῦ ἐν θέρει δέους-
μου. διὰ καὶ δι' ὅζων οὕτω τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳ-
δίως προσιέναι. τὸ δὲ ὕδωρ περὶ ἀνατολὴν αὐτοῦ κύ-
μενον, ἔπηται ἕκαθεδεῖν γίνεται ψυχρότατον· καὶ
τῷ σαφείαν πρὸς τὸ πρεῖχον φύσιν λαμβάνει χει-
μῶνος δὲ, ἀνάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβάπτουσι
γίνεται προσωπίσεως. ἔστι δὲ καὶ τὸ πρεῖχον οὕτως
δίκαιον, ὡς λινοῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους,
νιφομένης τῆς ἄλλης Ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ Ἱεροσολύ-
μων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ Ἰορδάνου
ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι Ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρη-
μον καὶ πετρῶδες. τὸ δὲ μέχρι Ἰορδάνου, & τῆς ἀσφαλ-
τίτιδος, χαμαλεώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄ-
καρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς Ἱεριχοῦντα διὰ ἀμοιρσά-
τλιν οὖσαν ὑποχεώντος διαλύεται. ἄξιον δὲ ἀφηγή-
σασθαι, καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις
ἔστι μὲν ἐς ἔτος πικρὰ, καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότη-
τος, καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέ-
ρει, κατὰ δὲ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ὑπερβύσσαν-
τα ῥᾴδιον. ἀφικόμενοι γοῦν καθ' ἱστορίαν ἐπ' αὐτὴν
οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε πινὰς τῶν νεῶν οὐκ ὀλιγανέ-
νων, δεδέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι εἰς τὸ βυ-
θοῦ, καὶ σωιέδη πάντας ὁλίγῳ ἄνωθεν ὑπὸ
πνεύματος αἴρω βιαζομένους. ἔστι δὲ ὑπὸ τούτου, καὶ ἡ
χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἕως γὰρ ἑκάστης ἡμέρας
τῶν ὑπαφαίνεται ἀλλάσσεται, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς
ἀκτῖνας αἰτιωλὶ ποικίλως. τῆς μὲν τοι ἀσφάλτου καὶ
πολλὰ μέρη, βύσσους μέλανας ἀναδίδωσιν. αἱ δὲ ὑπο-
νήχονται τότε χῶμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύρους ἀπε-
φάλους φαντάσιαι. προσλαμβάνοντες γοῦν οἱ τῆς λίμνης
ἐργάται, καὶ δρεπανοφόροι τῷ σωιεστῶτος ἕλκουσι
εἰς τὰ σκάφη· πληρώσαντες δὲ, ὑποπλεῖν οὐ ῥᾴδιον,
ἀλλὰ δι' ὀλίγου διαπίπτει τοῦ μυρύματος τὸ σκά-
φος, ἕως ἂν ἐμπλησθῇ γυμνικῶν ἄμμων, καὶ οὕτως,
ἁλύσσουσιν αὐτῷ, ὡς μόνοις εἶναι. καὶ χρήσιμος δὲ
οὐ μόνον εἰς ἀρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν σω-
μάτων, εἰς πολλὰ γοῦν τῷ φαρμάκων φαμίσγει.
ταύτης τῆς λίμνης, μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντα-
κόσιοι στάδιοι, καθὸ δὲ μέχρι ζοάρων τῆς ἀραβίας σκο-
πεῖ, εὖρος ἑπτακόσια καὶ ἑκατόν. χλιαὶ δὲ καὶ σοδομῖ-
τις αὐτὴ, πάλαι μὲν δὴ δαίμων γῆ, καρπῶν τε εὔ-
καὶ, & τῆς πόλεως περιοίκων. νῦν δὲ κατακεκαυμένη πᾶσα-
φασι δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς κατα-
πλεγῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, & πύρ-
γοι μὲν πόλεων ἰδεῖν σωαί. ἔστι δὲ καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν
ὄζων ἀναλλοιωμένων, οἱ χρόαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδί-
μοις ὁμοίαν, ὁρῶμένων δὲ χερσὶν, εἰς κονιν ὀλιγανέ-
σθαι καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν σοδομῖτιν λυθέν-
μενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἐκ τοῦ παλαίου.

πέμπει δὲ καὶ εἰς Γέρασα λεγιῶνα ἱππέων, καὶ ἄλλους μισθοφόρους ἱππέας, καὶ συχνοὺς πεζούς. ὁ μὲν δὴ ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν, ἐπειδὴ τοὺς μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ δραπετεῦσαι ἔφθασαν, ἔκτειναν ἢ καὶ ἁλόντας ἐπώλησαν, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, καὶ τὰς πλησίον κώμας ἐκπορθήσας, καὶ πολλὰ χρήματα καὶ ἀνδράποδα τοῖς στρατιώταις ἐπιδοὺς, ἐπὶ τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἐκ τῆς πεδιάδος ἀναβαίνει. καὶ τὰ μὲν ὑπώρεια καὶ τὰ πεδία πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῃρημένοι, καὶ τοὺς μὲν ἐθελοντὰς αὐτομολεῖν παρακελευόμενοι οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον, τοὺς δὲ οὐδὲ τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, ἐρύμνῃ περιβαλόντες τὴν πόλιν, ἀπεῖχον.

Κεφ. κθ. Οὐεσπασιανὸς δὲ εἰς καισάρειαν διαπρέψαντα, καὶ κατασκευαζομένῳ μὲν πάσης ἀδυνάμως ἐπὶ αὐτὸν τὴν Ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλεται νέρων ἀπηρημένος, βιοὺς ἔτη ἑπτὰ καὶ δέκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ, ὃν οὐ λόγῳ ὄν τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισεν παρασύρας τὰ στρατεύματα τοῖς πονηροτάτοις, νυμφιδίῳ καὶ πηλλίνῳ, πῖς γε ἀναξίοις τῆς ἐξουσίας θεοῦ, καὶ ὡς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευθεὶς, καταλειφθεὶς μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἁπάντων, ἀφανὴς δὲ σὺν τάχει τῶν πιστῶν ἀπολειφθεὶς, ἐν τοῖς στρατιώταις ἐκείνοις αἰείλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τὸν τε κατὰ τὴν γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς γάλβας ὑποδεχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἱσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς ἀδίκως ἐν τῷ φόρῳ ἐφονεύθη. καὶ ὅτι μέσην τὴν ῥωμαίων ἀγορὰν, ἀπεδέχθη τὸ αὐτοκράτορ ὄθων, τὴν τοῦτον στρατιὰν ὑπὸ τοὺς οὐιτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατέλυσεν. ὅπως τοὺς καὶ οὐιτέλλιον ταράξοντας, καὶ τὸ δεύτερον καπιτώλιον συνιβολῶν, ὅπως τὸ αὐτοκράτορος ὄθωνος φρίμος καὶ μουκιανὸς, ἀλλοφυλοκτίλης οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα, κατὰ σιλανὸν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διεξιόντι μοὶ ἀπ' ἀκριβοῦς παρηκολουθήκασιν, ἐπειδὴ δι' ὅλου τοῦ πολλοῖς ἑλλείπων τὰ καὶ ῥωμαίων αὐτοκρατορικὰ. σωσαφείας δὲ σύνοικος τῷ στρατηγήσαντι, καὶ τὰ μὲν διηρτῆσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπισημηνάμενος. οὐεσπασιανὸς πόντου τὰ μὲν πρῶτον, αὐτεβάλλετο τὸν τῶν ἱεροσολύμων στρατείαν, καταδυκῶν πρὸς τὸ μὴ ῥίψῃ τὸ κρατοῦν μὴ νέωτα. αὖθις δὲ γάλβου ἀκούσας αὐτοκρατορα, πρὶν ὑπισχνεῖσθαί τι περὶ τοῦ πολέμου παρ' ἐκείνου οὐκ ἐπεχείρει. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον καὶ λησόμενον τὰς περὶ ἰουδαίων ἐντολάς. δι' αὐτῆς δὲ αἰτίας ἅμα πίστιν καὶ ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι ὁ βασιλεὺς πρὸς γάλβαν ἔπλει. καὶ δὴ ἀχαΐας χειμῶνος δὲ ἐν ὥρᾳ, μακραῖς ναυσὶ πλοίοντων, φθάνει γάλβας ἀναιρεθείς, μετὰ μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἴσας ἡμέρας, ἐξ οὗ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν ὄθων, αὐτοκρατορεύσαντος τῷ πρώτῳ μηνί. ὁ μὲν οὖν ἀφικόμενος εἰς τὴν ῥώμην ἀφικνεῖται λέγων, μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὴν καταβολήν. πάντος δὲ καὶ δαιμόνιον ἁρμὸν ὅσα τῆς ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ χρόνον εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὰ πατρῷα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι πρὸς τὴν ὅλην ὄντες, ὡς ἐπὶ καλυομένης τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὑπερεώρων τὸν δὴ ἰουδαίους στρατεύσαι, καὶ ἄλλο τι τοιοῦτον φόβον, τὸν δὴ τοὺς ἀλλοφύλους ἁρμὸν, ὃν ἐνόμιζον.

A Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud B Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diffidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referte, quemadmodum dehoneſtarit imperium, C nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum D incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque tuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone Gerasseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ira suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémq; liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit spelúcas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomen est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarū misit, vt castellū traderent persuasurū: quem quidem siue mora suscepêre custodes,

Ἐπαίρεται δὲ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. Κεφ. λ
ἡμῶν ἦν μώασ, σίμων τις γερασηνός, τὸ μὲν γένος νεανίας, πατρίᾳ μὲν οὐ τιθώμενος ἰωαίνῳ ἀφικατέχοντος ἤδη τὴν πόλιν. ἀλκὴ δὲ σώματος, καὶ τόλμη δι' ἀφέσεον, δι' ἣν καὶ ὑπὸ ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀκρισβατηνῆς πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν μάσαδα λῃστὰς ἀφῆγνεται. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὑπ' αὐτῶν δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατωτέρω χωρὶς φρούριον, ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξὶν, αἷς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις δ' ἐξ συγγνώμης ἦσαν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπεριφερόμενος χωρὶς αὐτοῖς ἐξιὼν, καὶ συνεπόρθει τὰ περὶ τὴν μάσαδα, οὐ μὴν ὅτι τὰ μείζω ἀφῆγκαλάν ἑαυτῷ. οἱ μὲν γὰρ ὄντες τὸ φρούριον, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μακρὰν ἐδεδίεσαν. ὁ δὲ τυραννικὸν, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ τὴν αὐτοῦ τολμὴν ἤκουσεν, εἰς τὸ ὀρεινὴν ἀφίσται, καὶ προκηρύξας ἐλευθερίαν, ἱερὰς ἀλευθέρους, τοὺς πανταχόθεν πονηρεῖς συνήθροιζεν. ὡς δὲ ἱκανὸν αὐτῷ καρτερὸν τὸ στράτευμα ἦν, τὰς ἀπὸ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέδραμεν. ἀεὶ γὰρ προσγινομένων πλειόνων, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. κἀπειδὴ πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ μὲν πρὸς τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν δύναμιν ἤδη καθεστῶτα ἐφοβήθησαν δωρεαῖς, καὶ οὐκ ἔτι ἦν δούλων μόνον, οὐδὲ λῃστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα προσετάρχα. κατέδραμε δὲ τὴν ἀκρισβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας. κώμην δέ τινα καλουμένην τὴν τεῖχος κατασκάψας, ὥσπερ φρουρίῳ πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρῆτο. κατὰ δὲ τὴν φαρὰν πρόσφορα γοργυρομένην φάραγγα, πολλὰ μὲν αὐδρωμένας ἀπήλαια, πολλὰ δὲ ἕτοιμα, ταμιεῖα ἐχρῆτο θησαυρῶν, καὶ λείας ἐκδοχεῖα. αἰτεῖται δὲ καὶ τοὺς ἁρπαζομένους εἰς αὐτὰ καρποὺς, οἵ τε πολλοὶ τῷ λόχον δίαιταν εἶχον ἐν ἐκείνοις. ἄλλος δὲ ὧν τὰ τε στράτευμα προσγυμάζων, καὶ τὰς ἐφόδους κατὰ τὴν ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτὸν τὴν βουλὴν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν ξεφόμενον, ἐξίασι μετὰ πλῶν οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, καὶ ἐφ' ἑτάξαμενος, συγχεῖ μὲν αὐτῶν αἱρεῖ, συναλαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. οὔπω δὲ θαρρῶν τῇ δυνάμει, τὸ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπέφατο. χρόνον δὲ πρότερον τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλλετο. ἦν δὲ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλπιζεν δεῖν τοὺς ὅρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ὡς πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φυλακὴν τὰ σφέτερα, ἦγε τοὺς περὶ τὸ μασάδα σικαρίους καταδρομὰς, ἐδίδοντο τῷ σίμωνα πρὸς τοὺς ὅρους, εἶθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, οὔτε νικήσας, οὔτε νικώμενος διεχείθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν ναῖν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' οὐ πολὺ, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδεύσαμενος δὲ κατά τινα κώμην, ᾗ θεκουὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν ἡσοδείᾳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλάζαρόν τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα προδοσίαν τὸ ἔρυμα. τῶν οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο, τὸν

Κεφ. λ

τὴν αἰτίαν ἀγνοῦντας· ὅτ' ἦν ἤκοι. φθάσας ἐώλυσε δὲ αὐτὸν
ὁ Ἰακώβου, ἐρύσικον ἀπασάμενος τὸ ξίφος, μέχρι
φυγῆς τόπον οὐκ ἔχων, ἐρρίφη ὑπὸ τὸ τείχους ἐπὶ τὸν
ἐπικείμενον φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τε-
λευτᾷ. τοῖς δὲ ἰδουμαίοις ἤδη καταῤῥωσθοῦσι τὸν ἰ-
σχυρὸν τὸ σίμωνος, ἔδοξε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν κατα-
σκέψασθαι τὸν στρατὸν τῶν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ
ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐπιδίδου ἰάκωβος, ἐκ
τῆς ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυμούμενος. ὁρμήσας ἦν
ὑπὸ τὸ ὀλιγέρου, καὶ ὑπ' αὐτῶν συνήθροιστο τὸν κώ-
μων τότε τῶν ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, προαγόντων
πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ προδοσίαν συνή-
θη τὸν αὐτὸν παρεῖδα, λαβὼν ὅρκους, ὡς ἀεὶ τιμῆ-
ων ἄξιον ἀπολοῖτο. συνεργήσειν τε ὑπέσχετο, καὶ πρὸ
τοῦ ὅλης ἰ-
δουμαίας. ἐφ' οἷς ἑστιαθεὶς φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ σίμω-
νος, καὶ λαμπρᾶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσι, ἐπὶ δεῖπνον
εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶτον πολλα-
πλασίονα τὸν στρατὸν ἐνόμιζε τοῦ σίμωνος. ἔπειτα
δεξιούμενος τούς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ
πλῆθος, ἐπῆγεν ὡς τὸ δέξασθαι τὸν σίμωνα, καὶ προ-
δοῦναι μὲν αὐτὸν τῷ ὅλων ἀρχεῖν. ἅμα
δὲ ταῦτα ἐμηχανᾶτο τόπῳ, καὶ σίμωνα δι' ἀγγέλων
ἐκάλει, σπεύδοντα ὑπερχόμενος τοῖς ἰδουμαίοις, ὃ δὴ
καὶ ἐποίει, ὡς δὲ ἤδη πλησίον ἦν στρατὸς, πρῶτος ἀνα-
πηδήσας ὅτι τάχιστα, μὴ τῶν συνδιαφθαρέντων ἔφθη πλοίᾳ ἐμπεσὼν πάντι τῷ πλήθει, καὶ φρίκη εἰς
χεῖρας ἐλθεῖν λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκα-
στοι πρὸς τὰ ἴδια.

Κεφ. λα. Σίμων ὁ θρᾷξ δεξάμενος εἰς τὴν ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
ἀφυλάκτῳ, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτην αἱ-
ρεῖ τὴν πόλιν χεβρὼν, ἐν ᾗ πλείστης ἐπέβησε λείας,
πάμπολυν ὁ διήρπασε καρπόν. ὡς ὁ φασὶν οἱ ἐπιχώ-
ριοι τὴ χεβρὼν, οὐ μόνον τῶν τῆδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἐν αἰγύπτῳ μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γάρ αὐτὴν,
καὶ ἑξακόσια ἔτη συνηριθμηται. μυθολογοῦσι δὲ αὐτὴν ἐ οἰκη-
τήριον ἀβράαμου τοῦ ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι, μετ'
ἐκεῖνον δὲ μακρὰν ἀποικίαν, εἰς ἣν παῖδας αὐτοῦ
καταβῆναι εἰς αἴγυπτον φασὶν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέ-
χρι νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῶς
μαρμάρου καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ὀπὸ
σταδίων ἓξ τοῦ ἄστεως τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ
δένδρον ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι νῦν ἐξαιρέτως.

Κεφ. λβ. Ἐνθεν ὁ σίμων ὅλῃ πάσῃ ἐχώρει τὴν ἰδουμαίας, οὐ
μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν
ἅπασαν λυμαινόμενος. δι' ἃ γὰρ τῷ ὁπλιτικῷ, τέσσαρες
αὐτῷ συνεῖπτο μυριάδες, ὡς μηδὲ τῶν ἐπιτηδείων
ἐξαρκούντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ τραχύτης, ὠ-
μότης τε αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργὴ, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὑπὸ
τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλαι ὄζων ἰδίων ἐφελωμένων
πᾶσιν, οὕτω τὸ κατόπιν τοῦ σίμωνος στρατὸς ἐρημία
κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπραντες, τὰ δὲ κατα-
σκάπτοντες, πᾶν ὁ τὸ παρυκὸς ἀεὶ τὴν χώραν, ἢ συμ-
πατοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νέμόμενοι, καὶ τὸν ἐνεργὸν, ὑπὸ
τῆς πορείας, σπληρυτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, κα-
θόλου τε εἰπεῖν, εἴ τι σημεῖον τὸ καταλειπτο τοῖς πορ-
θουμένοις τῆς γεγονέναι. ταῦτα πάλιν τοὺς ζηλω-
τὰς ἐπῆγεν, καὶ φανερῶς μὲν ἀπωθουμένους ἀεὶ

A causæ neſcij cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladiis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubiectam vallem ſe proiecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello congrederentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad
B Simonem venit: primúmque ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quòd ſemper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimiſque promiſſis animatus, vbi ad ſuos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe maiorem. deinC de rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuerſa perterritis, vt Simonem reciperent, ſuadebat, eíque ſine pugna rerum omnium permitterent principatum. Simul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios euocabat, diſiecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. panor autem occupat vniuerſam multitudinẽ, ac priuſD quam ad manus venirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon verò præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primúmque aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus eſt, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni.
E hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuiſſe domicilium, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit: eiúsque poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vſque durare. Hinc totam Simon peruaſit Idumæam, non
F modò vicos eius & ciuitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos x l. eum millia ſequebantur, vt his nè victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſſitates accedebat eius crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et quemadmodum poſt locuſtas ſylua cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam quà Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid
G in ciuitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus vt ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quòd aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurſus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello conſligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, corúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. dein de tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, nõ modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

Cap. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmq; ciuile, verumetiam per Italiam. In medio nãque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germaniçæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mẽsis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit. alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

κατέδησαν, φρουρὰν χέσαντες ἐν τῇ παρόδῳ ἁρπάζουσι τὴν σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς ἄλλους ἁπάσης συχνοὺς. ἐπήρτητο γὰρ αὐτοῖς ἡ χειμαλωτισμένη σίμωνα, γενηδότες εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τρυφῆς, καὶ ὅσον οὐδέπω φρουδόκουν καταθέμενον τὰ ὅπλα, περὶ τῆς γυναικὸς ἱκετεύσειν. ὁ δ' οὐκ ἦλθεν εἰσόψων, ἀλλ' ὀργὴ περὶ τὴν ἁρπασθεῖσαν, καὶ θεὸς τὸ τεῖχος τῶν ἱεροσολύμων ἦθεν, καθάπερ τὰ ζῳοθέντα τῶν θηρίων, ἐπὶ δὲ τοὺς ζώσαντας ἀπέλασεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἠφίει. ὅσοι γὰρ λοχαγίας εἶκαν ἔφρυσωισμένοις ἐγκλύσασαν ἔξω πυλῶν, αἰόλους καὶ γέροντας συλλαμβάνων ἠνίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑφορολὴν ἀγαναπτήσεως, μονονοὺ καὶ ἱεροῖν γυβίσμασι τὸ σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χλευοκοπήσας, εἰσέτεμνε καταπλήξασθαι τοὺς ἐγθροὺς ἅμα, καὶ δηλήσασθαι τὸν δῆμον ὀπιχθέσι πρὸς τοὺς αἰτίους. ἐκέλευε δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τὸν πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα δηλήσεται πάντας τοὺς κατὰ τὴν πόλιν, μηδεμίας φείσασθαι ἡλικίας, ἀνδρὶ ὑπὸ τῆς αἰσχίστης ἐκκεῖναι τοὺς αἰτίους. τοῦτοις οὐ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀπέπεμψαν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τότε μὲν ὀκνηλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῇ συνεχοῦς φόνῳ.

Κεφ. Ι.

ΟΥ μόνον δὲ κατὰ τὴν ἰουδαίαν στάσις ἦν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ δὴ κατὰ τὰς ἰταλίας. αἴρηται μὲν γὰρ κατὰ μέσην τὴν ῥωμαίων ἀγορὰν γάλβας, ἀποδεδειγμένος δ' αὐτοκράτωρ ὄθων, ἐπολέμει οὐιτελλίῳ βασιλεύοντι. τοῦτον γὰρ ἤρητο τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, καὶ ἠθροισμένης συμβολῆς κατὰ φρυγιακὸν τῆς γαλατίας περὶ τὸ οὐάλεντα καὶ κεκίννα ποιὸς οὐιτελλίου στρατηγοὺς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ περὶ λῶ ὄθων, τῇ δευτέρᾳ δὲ τὸ οὐιτελλίου στρατιωτικὸν, καὶ πολλοῦ φόνου γενομένου, διεχρήσατο μὲν ὄθων ἑαυτὸν ἐν βεδριάκῳ τῶν ἀπεννίνων πυθόμενος, ἡμέρας δύο καὶ ξὲς μῆνας τρεῖς ἀποκτείνας τὸ σεβαστόν. προσεχώρησε δὲ τοῖς οὐιτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατιὰ, καὶ κατέβαινε κατὰ τὸν εἰς τὴν ῥώμην μετὰ τῆς δυνάμεως. ἐν δὲ τούτῳ καὶ οὐεσπασιανὸς ἀφ' ἧς ἐν τῇ καισαρείᾳ πύσπλη δεσίᾳ μῆνὸς, ὥρμητο δὴ τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τῆς τῶν ἰουδαίων χωρίων. ἀφ' ἧς δὲ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε γοφνιτικὴν καὶ τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην, εἶτ' ἀπὸ βηθηλῆ τε καὶ ἐφραὶμ πολίχνια, οἷς φρουρὸς ἐγκατέστησε, μέχρις ἱεροσολύμων ἱππάζετο. φονεύων δὲ ἐν πολλοὺς καταλαμβανομένους, καὶ πολλοὺς ἠχμαλώτιζετο. κερεάλιος δὲ αὐτοῦ τὴν ἡγεμόνων μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀπολαβὼν, τὴν ἄκρα καλουμένην ἰδουμαίας ἐπόρθει, καὶ καφεθὰ μὲν φλαβιόπολιν ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν. ἐπὶ δὲ καλουμένην καφαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει. πάνυ δὲ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. καὶ ξύλα θεὶς προσδοκῶντι πλέον χρόνον, ἀφνίδιος ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μετ' ἱκετηρίων προσελθόντες αὐτοὺς παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτους φλαγιανοῖς ἐδωρήσατο, δεῖ χεβρὼν ἑτέρα πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται δὲ ὡς ἕβδομα σταθμὸν τὴν ὀρεινὴν, οὐ πόρρω ἱεροσολύμων. βιαστάμενος δὲ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν εἰς καταφθορὰν πλῆθος, ἡνδραπόδισε. τοῦ δὲ ἄλλου καταφρονήσας. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων,

πλὴν

πλὴν ἡρῳδίου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρομαχούσης (ταῦτα δὲ ὑπὸ τῆς λῃστῶν κατείληπτο) σκοπὸς ἤδη τὰ ἱεροσόλυμα προὔκειτο ῥωμαίοις.

A præter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

Κεφ. λδ'. Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο ἀφ' ἁρπαγῆς τὴν γυναῖκα, πάλιν ὅλη τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ φεύγοντων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φόβῳ συνειλοάγκασεν. ἔπιπτο δ' αὐτὸς ὅλη τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὐδις τὸ τεῖχος, ὅπου πλάθοι τῶν φεροντων καὶ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ἦν δ' τῶν σίμωνα μὲν ἔξωθεν, ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δ' ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὅλ' νοια κακῶν καὶ τόλμη τὸ σωτήριον τῶν γαλιλαίων διέφθειρον. τὸν τε δὲ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ὅδε, κἀκεῖνος αὐτοὺς ἀφ' ἧς ἐποιήσατο δυνατείας ἠμείβετο, πάντα ὅπερ ἔπων δρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δ' ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήστοι, καὶ τῶν πλουσίων οἰκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῇ κόρῃ, κόμας συνθετιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλέμενοι δὲ μύρεσι, καὶ φοῦ δυφέστατα ὑπογραφοῦσι ὀφθαλμούς. καὶ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐφλιδῶντο δὲ ὡς πορνείῳ τῇ πόλει, καὶ πᾶσιν ἀκαθάρτοις ἐμίαινον ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων τὰ δεξιᾶς, θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὁπηνίκα ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμισταὶ, τότε ξίφη φερόμενοι ὑπὸ τῆς ἀθρόας ἐσκιρτων διήλαυνον. τοὺς ὑποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ διαφυγών τις τὸν ἐντὸς τεῖχος τύραννον, ὑπὸ τοῦ φερομένου διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν φερομένοις ῥωμαίοις βεβλημένοις ἀπεκόπητο. διεφασπάζεται δὲ φερὸς τὸν ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιροῦσι τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συναγαγόντες τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καταπεφευγότας ὑπὸ γραπτῆς. συνῳκοδόμητο δὲ αὕτη ποτὲ τῆς ἀδιαβηνῶν βασιλίσσης ἴζατης. συνεισεπίπτουσι δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, κἀκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξάπτονται τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ δὴ τὸν φερημένων αὐλὴν, αὐτός τε δι', κἀκεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ καὶ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, φερὸς τοὺς διαφερομένους ἠθροίζετο, καὶ κατ' αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅτι τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ οὐχ οὕτω τὴ ἔφοδον αὐτῶν καταδεῖσαι παρέσῃ μαχιμωτέροις οὖσιν, ὡς τὴν ὑπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ τοῦ ἱερὸν παρεισδύντες, αὐτοί τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄσυ καταφρήσωσι. συνῳθοῦντες οὖν μὴ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ὁλόθρευσιν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ φερὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννου, ἐκεῖνον δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μεθ' ἱκετηρίων δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπῃνέθη δὲ ἡ βουλὴ,

Simon autem vbi vxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cùm ipse quoque eam sequeretur. Deinde muro eius obsesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtrisque sæuiores: quos etiam Galilęi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ desiderarent vt facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perscrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatem muliebri libidine calescebant: comptíque crines, ac fœminarum veste induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non solùm ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari versabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quique intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatíque ab aliis, aduersum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæterósque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irrupêre Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulsis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim supradicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eósque Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus possent, quàm confidentia, ne de templo nocte subreperent, séq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabat salutis remedium. nã vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

CAP. IX. De Simonis gestis contra Zelotas.

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, A vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus B eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes imperum propulsábant: multique ex Simonis parte oppetebant, C multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sa- D cerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denuntiantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique molliscerent: amplioribus tamen copijs fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium peri- E mebant.

CAP. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentique stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset G imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantú lóginquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

ἡ τ ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐκάλουν σίμωνα εἰσιέναι, ὃν πολλὰ ἔδεισαν. συμπαρεκάλει ἡ οἱ ἐκ τῆς ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆς οἴκων καὶ τῆς κτημάτων. ὁ δ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ διανοίζειν, εἰσέρχεται· μᾶλλον ὡς ἀπαλλάξων τῆς ζηλωτῆς τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν δι φημοῦμενος. παρῆν δὲ μὴ τ δυνάμενος, ἐκώλυε τὰ τῆς ἑαυτοῦ δ ὠμότητος, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' οὓς ἐπολέμει. σίμων μὲν οὖν ἐναντία ζήτῳ ξαν διαφερόμενοι, ἱεροσολύμων ἐκράτει· ἐκώλυτο. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῆς ζηλωτῆς πλῆθος ἱερουργοῦν τῆς ἐξόδων τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τ πόλεως ἐπολωλεκότες, θαλαττεῖμα δὲ τὰ ἐκείνων οἱ μὲν τὸν σίμωνα διήρπασαν, οἱ δὲ πατρῷα τὴν σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, τῷ δήμου βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι κατεστάντες ὅπη τῆς ροῆς, καὶ τῆς ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τοὺς προσβολάς. συχνοὶ δ ἐπίπτον τῆς μὲν σίμωνα, καὶ πολλοὶ ξαυμαπίας κατεφέροντο. ῥᾳδίους δὲ ἐξ ὑπερδεξίου τοὺς βολὰς οἱ ζηλωταί, καὶ οὐκ ἀσθενεῖς ἐποιοῦντο. πλουσκευάσαντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργους ἐπ προσκατασκεύασαν τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρου ποιοῖντο τὰς ἀφετάς. τ μὲν πρὸ καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ τῆς ξυστοῦ καὶ θυπερθεν, τὸν ἓ ζίτον, καὶ γωνίαν ἄλλην ἀπικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς, ὑπερ τοῦ κορυφοῦ κατεσκεύασο τῆς πασοφορείων, ἔνθα τ ἱερέων εἷς ἕξ ἕθους ἑστὼς ἡμέρας ἑβδομάδα εἰσῆσαν, προσσήμαινε σάλπιγγι δῆλος, καὶ τελεσθῆσαν πάλιν πάλιν ἐσπέραν, ὅτε μὲν ἀνέργειν τοῦ λαοῦ καταγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέσπασαν δὲ ὅπη τῆς πύργων, ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλοις μηχαναῖς, τούς τε τοξότας, καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὲ τὰς μὲν προσβολὰς, ἐκπεστέρας ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τ πλέόνων, αὐτεῖχε δὲ ὅμως πρεσυσία δυνάμεως. τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τῆς μαχομένων ἀπῆρει.

Κεφ. λ.

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, πρεῖχε καὶ τοῖς ῥωμαίοις πάθη χαλεπά. παρῆν μὲν γὰρ ἐκ γερμανίας οὐϊτέλλιος, ἅμα τῷ στρατιωτικῷ, πολὺ πλῆθος ἕτερον ἑαυτῷ ἕτερον. καὶ χωρεῖν μὲν οὐ τοῖς ὑπὸ δεκεμβρίοις εἰς τοὺς στρατιώτας πρεβόλους, ὅλην ἐποιήσατο τὴν ῥώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὑπλουτῆν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀνθρωποι ὀφθαλμοῖς τὸν ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸν πάντοθεν ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ, τὰς ὑπερθυμίας μόλις κατεῖχον, ὡς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἐκπεσεῖν τε, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν καὶ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

Κεφ. λ.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων κατεσκευασμένα ὑπέστρεφεν εἰς χειμασίαν, ἀκούει τὰς καὶ τὴν ῥώμην ταραχὰς, καὶ οὐϊτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν καίπερ ἀρχεῖν καθάπερ ἄρξειν καλῶς βλεπόμενον, ὡς ἀγανακτοῦντα προσήκατο, καὶ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἠνώχλει διανοίᾳ. προσελογίσατο δὲ τῇ παθεῖ, καρτερεῖν τὴν βάσανον οὐχ οἷός τε ὢν, καὶ τ παρόντος πορθουμένης, ἑτέρους προσδοκᾶν πολεμίους ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπείγετο ὅπη τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἴργετο ἡ σύνοια τῆς δυσπραγίας. πολλὰ γὰρ φθάσας

παρορ-

παυεργήσασαν τ τύχαν, ὥρᾳ αὐτ εἰς τὴν Ἰταλίαν περαιωθῆναι, ⁊ ταῦτα χειμῶνος ἄρα πλείονα, σφαδάζουσαν ἤδη καὶ ἐπιέχε τ ὀργήν. συνιόντες ὁ οἵτε ἡγεμόνες, καὶ οἱ στρατιῶται κατ' ἐταιρείαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν ἐβαλλόοντο, καὶ δεινὰ κατῆγον, ἰδίων, οἱ μὲν ὅτι τοῖς ῥωμαίοις στρατιῶται ζυφοῦντες, ⁊ μηδὲ ἀκούειν πολέμου φιλίως ὑπομένοντες, δεινὸν ἡγούμενοι εἰ οἷς ἐβίωσαν ὁ τλῶ ἡγεμονίαν, καὶ θεοῖς ὑπὲρ δὲ λημμάτων ὅπως φανοῦνται αὐτοκράτορα. αὐτοὶ ὁ δὲ τοσοῦτον κεχωρηκότες πόνων, καὶ γηράσκειν ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τλῶ ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἀρχῆς παρ' αὐτοῖς ὄντες. τίνα δικαιότερον ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς διανοίας ὅπως δώσῃ ἀμοιβὴν, εἰ τλῶ νεῦ κατὰ θεὸν ἐντρεπτὸν τὸν δὲ ἐῖ) οὐεσπασιανὸν ἡγεμονεύσῃ ἐπὶ τελλίῳ δικαιότερον, ὅσῳ καὶ αὐτοὺς ἧττον ἐκεῖνον ὅπως ἐξάπτων. οὐ γὰρ δὴ μικροτέρους ἧττ ὑπὸ γερμανίας διενεγκόντας πολέμους, οὐδὲ ἧττ ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἢ τοῖς ὅπλοις ἀγῶνος. ἐνδιδόσῃ δὲ ἐδόν. οὐ γὰρ τλῶ σύγκλητον, ἢ τὴν ῥωμαίων δῆμον αἱρήσεσθαι τῆς οὐιτελλίου λαγνείας, αὐτὴ τῆς οὐεσπασιανοῦ σωφροσύνης, οὐδὲ αὐτὴ μὴν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύραννον αἰμότατον, ἀπαίδα δὲ αὐτὴ πατρὸς αἱρεῖσθαι θεὸς ταύτλιω. μάλιστα γὰρ δὴ θεὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης ἐῖ), τὰς γηασίους τῆς βασιλείων ἀκμὰς. εἴτε οὖν ἀμαθείᾳ γήρως, θεσπίζει τὸ ἄρχειν, οὐεσπασιανὸν αὐτοῖς ἔχειν εἴτε ῥεπτὸς ἀλκῇ τινων. καρπίσεσθαι γὰρ τῆς παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χρηνήσῃ δὲ οὐ μόνον αὐτοῖς, τότε τλῶ ἰσχυὸ τοῖς ὅπασθεῖσιν, ἅτε ξία τάγματα, καὶ τὰς ὅλας τῆς βασιλέων συμμαχίας ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσῃ τότε θεὸς καὶ πάντα, καὶ τῆς ἀφάτης ὅσα τῆς ὑπὸ οὐιτελλίου φόβων καθείρξας. ⁊ τοὺς δὴ τῆς Ἰταλίας δὲ συμμάχους, ἀδελφὸν οὐεσπασιανοῦ καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸν μὲν θεσθήσεσθαι πολλοῖς τῆς ἐν ἀξιώματι νέων, τὸν δὲ καὶ τ πόλεως φυλακὴν πεπιστεῦσθαι, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς ὅπιθολλιω ἡγεμονίας. καθόλου τὸ αὖ βεβαιώσειν αὐτοὶ, τάχα τλῶ σύγκλητον ὅπως δείξῃ τ ὑπὲρ τ συντετηρηκότων στρατῶν ἀτιμοῦμενον. τοιαῦτα καὶ συμφοραῖς οἱ στρατιῶται διελάλουν. ἔπειτα συναθροισθέντες, καὶ ὅλας κατασπάσαντες ἀλλήλους, ἀναῤῥιπίουσιν τὸν οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ σώζειν τλῶ κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῆ ὁ φρονοῦσι μὲν ἰῶ πάλαι θεὸς τῆ ὅλων, οὔπω γε μὴν αὐτὸς ἄρχειν θεσηρεῖτο, ζῆς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος, θεσκείνων δὲ τῆ ἐν λαμπρότητι κινδύνων, τλῶ ἐν ἰδιώταις ἀσφάλειαν. ἀνιυμένῳ δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπικλίνοντες, ⁊ ἀθεκυθέντες οἱ στρατιῶται ξιφήρεις, ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βούλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ θεὸς αὐτοὺς ὀλιγοψάμενος ἐξ ὧν διανοῖτο τὴν ἀρχὴν, τελευταῖον ὡς εἶπε δοθῆναι, εἶπεν τοῖς ἀνομάσασι.

Κεφ. λζ. ΠΡοξεπομπῶν ὁ αὐτ ἤδη μεκιανῶ τὸ κῆ τ ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τ ἄλλης στρατιᾶς ἄγχι δοῦσης αὐτῶν δὴ πᾶν τὸ αὐτίπαλον, αὐτὸς φρόντον τῆ ἀπ' ἀλεξανδρείας εἴχετο θεσλιμένων, εἰδὼς πλεῖστον τ ἡγεμονείας μέρος τλῶ αἴγυπτον οὖσαν, ὀλίγῳ τλῶ τῶ σίτου χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι καὶ βίᾳ καθαιρήσῃ ἤλπιζεν οὐϊτέλλιον. οὐ γὰρ αὐτὸ-

A tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperrè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se

B digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellij iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis

C deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis futamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex am-

D borum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, frater atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa

E præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatũ fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

CAP. XI. Ægypti descriptio, & Phara.

MVtiano autem cæteríque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium dejiciendum sperabat. nec enim perpessu-

surum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiã propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ab Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, tótum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorũ porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinẽ oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, saxísque latentibus à directo cursũ deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad CCC. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eóque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & XXX. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operã atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viri ex proxima administratione sciẽtes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

Cap. XII. Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declarato in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciísque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes.

Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, ὁ τῆς

ξεσθαι πρῶτον δὴ ῥώμης τὸ πλῆθος, τὰ δύο τὸ δὴ
τ' ἀλεξανδρείας τάγματα περιποιήσασθαι βουλόμε-
νος. ἐνεθυμεῖτο ᾗ μὴ περίβλημα τ' χώρην ἔχειν τ' ὑπὸ
τ' τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατὰ τ' γῆν δυσπρόσβολος, τ' τὰ
πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. κ' μὲν ἐπέκεινα, περιβε-
βλημένη τὰ ἄνυδρα τ' λιβύης, κ' δὲ μεσημβρίας, τὴν
διορίζουσαν ὑπὸ αἰθιόπων τῷ συήνῃ, καὶ τοὺς ἀ-
πλώτους τὸ ποταμοῦ καταῤῥάκτας, ὑπὸ δὲ τῆς ἀνα-
τολῆς, ὑπὸ τῷ ἐρυθρᾶν θάλασσαν αἰαχρουμένη μέ-
χρι κοπτοῦ. βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ, ἥτε μέχρι συήνης
ἐστί, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον
ὅρμων. πεπείρασται μὲν οὖτος ἡ αἴγυπτ & πάντοθεν.
τὸ μεταξὺ δὲ πλευσίμη. καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς στα-
δίων δισχιλίων, ὅτε ὑπὸ τῆς πλινθίνης ἀνάπλους εἰς
πηλούσιον, σταδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ νεῖλος,
ἀναπλεῖται μέχρι τῆς ἐλεφαντίνην καλουμένης πό-
λεως, ὑφ' ὗ εἴρηνται πρόσθεν ὅτι οὐ πρεῖν
εἰρήκαμεν καταῤῥάκτας. δυσπρόσιτ & δὲ λιμέ-
νισι, καὶ κατ' εἰρωνίαν, ἀλεξανδρείας. στενὸς τὰ γὰρ
εἴσπλους, καὶ πέτραις ὑφάλοις τὸν ἐπ' δ' ὀξὺ καμ-
πούμεν & δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτῷ μέρος,
πέφρακται χειροκμήτοις σπέλεσιν. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ
προσαγορευομένη Φάρ & νησος προβέβηκεν, πύργον
μέγιστον ἔχουσα μέγιστον, ἐκπυρσεύουσα τοῖς καταπλέου-
σιν ὑπὲρ ἑξακοσίους σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόῤῥωθεν ὁρ-
μίζοιντο πρὸς τὸν δυσχέρειαν τ' κατάπλου. περὶ ταύ-
την τὴν νησίδα, καταβέβληνται χειροποίητοι τείχη μέγι-
στα. περιεχόμενον δὲ τούτοις τὸ πέλαγος, κ' τῆς
αὐτόθι ἔρκεσιν ἐφηρμόσμενον ἐκ βαχυῆ τ' πόρου, καὶ
σφαλερὸν δι' ἐνὸς τινὸς εἰσπλεῖν ἀπειράζεται. ὁ μέν
τοι λιμὴν ἀσφαλέστατος ἔνδον, καὶ ἑξήκοντα στα-
δίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τάττεται λείπουσα τὴ χέρα πρὸς
δὲ ἀμμοιάν κατάγῃ, καὶ τὰ πρὸς τοῦτο τῆ ἐπι-
χωρείων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζῃ τὴν οἰκουμένην.
ἐφίστο μὲν ἓν εἰκότως, τῆ ταύτη πρασμάτων εὐπορία εἰς βεβαίωσιν τ' ὅλης ἡγεμονίας. ὑπεστέλλετο δ'
οὖν δ' ὃ τῷ ἀπόντι τ' αὐτοκράτορι, καὶ τ' ἀλεξάνδρου
πιθανῷ ἀλεξάνδρῳ, δηλαδὴ τὸ τῆς στρατιᾶς πρόθυ-
μον, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπαδὺς ἀναγκαίως τὸ βαρ & τῆς
ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβά-
νοι. προσανεχοῦς ᾗ τ' ὑπεροχὴν ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως τάττο τοῖς τάγματα κ' τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὅρκους
ἐποιοῦντο, ἑκάστοις δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τῷ ἀρίστῳ τῷ
ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηγίας εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πι-
στευόμενος ἤδη τὰ πρὸς τῷ ἀρχῷ, προσπαρεσκεύα-
ζεν αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τῷ ἀφιξιν. πάντων ᾗ ὑπονοίας
δὴ ἥκιστα ἀλλοτρίως αἱ φῆμαι τὸν δὴ τῆς ἀναστολῆς αὐτοκρά-
τορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑορτάζεν, διαγγέλια ᾗ κ'
θυσίας ὑφ' αὐτῷ ὑπετέλει. τὰ δὲ κ' μυσίαν, κ' παν-
ονίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν πεκινημένα πρὸς τ'
οὐϊτελλίου πόλεμον, μείζονι χαρᾷ ὑπεδέξαντο τ' ἡγε-
μονίαν ἄμωμον. ὁ ᾗ ἀναζώσας ὑπὸ κηφασείας εἰς ὑπ-
ουτὸν παρῶν, εἶδε πολλὰ μὲν ὑπὸ τ' συείας αὐτῷ,
πολλὰ ᾗ κ' ὑπὸ τ' ἄλλων ἐπαρχιῶν προσθῆναι συντέ-
τακτο, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητικὰ
προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῶν ᾗ καὶ μουκιανὸς,

ὁ τῆς

ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμών, τὸ θεῖον μὲν τῇ δόμῃ, καὶ τοὺς κὴ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων.

Κεφ.λϛ. Προχωρούσης ἢ πανταχοῦ κὴ νῦν τῆς τύχης, καὶ τῶν πραγμάτων συνεπιδιδόντων ἐκ πλείστου μέρους, ἤδη παρίστατο τῷ Οὐεσπασιανῷ νοεῖν, ὡς οὐ δίχα δαιμονίου θεσπεσίας ἅψαιτο ἡ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἱμαρμένη τὸ κρατεῖν τῶν ὅλων, ἐπ' αὐτὸν ἀναμνήσκοι. ἦδε τε ἄλλα σημεῖα. πολλὰ γὰρ αὐτῷ γενόμενα πανταχῆ, προφαίνοντα τὴν τῆς ἡγεμονίας κὴ τὰς τῶν Ἰωσήπου φωνάς, ὃς αὐτῷ ἔτι ζαλῶτος νέρωνος αὐτοκράτορα προσεῖπεν ἐπιβρήσειν. ὀκνεπάλυκτο γὰρ ἤδη ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, κὴ προσκαλούμενος μυκιανὸν ἄμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι κὴ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτῷ τὸ δρασύλειον ἐκδιηγεῖτο, κὴ ὅσα τοῖς Ἰωταπάτοις δι' αὐτὸ ἔκαμνε. ἔπειτα τὰς μανίας, αἷς αὐτὸς μὲν ὑποπτεύσειε πλάσμα δίους, ὁποθ' εἱμάρθη γὰρ ὁ νέρων τῶν πραγμάτων θεός. αἰσχρὸν δ' ἂν ἔφη τὸν προθεσπίσαντά μοι τὰ ἀρχῆς, κὴ δίκαιον ἀπὸ θεοῦ φωνῆς, ἐπ' αἰχμαλώτου τοῦτο, καὶ δεσμώτου τύχην ὑποπτεύειν.

Κεφ.λθ. Καὶ καλέσας τὸν Ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν ἐκ τῆς εἰς τὸν ἀλλότυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ παρ' αὐτῶν ἐλπίζειν παρέσχε. συνὼν γὰρ τῷ πατρὶ τίτος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τὸν Ἰώσηπον κὴ τὸ δεσμωτήριον ἅμα συνεκβῆναι. χρυσοῦν γὰρ ὁμοίως μὴ δεθέντι τὴν ἀρχήν, καὶ αὐτὸν μὴ λύσαντες, ἀλλὰ κόψαντες τὰ δεσμά. τοῦτο γὰρ ἔθος τῷ μὴ δεθέντας δεθέντων προτιθέναι. συνεδόκει κὴ παρεῖναι τοῖς, πολίκει δίκοψε τὰ λύσιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος εἰλικρινῶς ἤδει τῷ προειρημένων γέρας τὸν ὀλιγωρίαν, ἤδη καὶ ἤδει τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος ὢν.

Κεφ.μ. Ὀ δὲ Οὐεσπασιανὸς δι' ὧν προσεδόκησε χρηματίσας, κὴ κατασησάμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως κὴ δίχα τῷ ἀξίων, εἰς αὐτόχειραν ἀφικνεῖτο. καὶ βουλόμενος ποῖ χρὴ χωρεῖν πυθόμενος, προῃρεῖτο τῆς εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κὴ τῶν ῥώμῃ ἔκειτο, τῶν μὲν βέβαιον οὖσαν ὁρᾶν, τὰ δὲ ὑπὸ οὐιτελλίου ταραττόμενα. πέμπει δὲ μουκιανὸν εἰς τὴν ἰταλίαν, ὡς ἄνδρα ἱππέων τε καὶ πεζῶν συχνὼν δύναμιν. ὁ δὲ δίχα τῶν τῷ χειμῶνι ἀκμὴν διέσας τὸ πᾶν, πεζῇ τὴν τραπαὶ ἦγε δίχα καππαδοκίας κὴ φρυγίας.

Κεφ.μα. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ αὐτάνιος φρίμος, ἀναλαβὼν τὸ ἕβδομον τάγμα τῆς κὴ μυσίας, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων αὐτόθι, οὐιτελλίῳ ὡς δαταξόμενος ἠπείγετο. οὐιτέλλιος δὲ αὐτὸν σπεύσαντα μὴ πολλῆς δυνάμεως κομίσασθαι σκηπτόμενος, μέγα θαῤῥῶν τῷ αἰδρὶ, δίχα τῶν ἐπ' ὄθωνι νίκων. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς ῥώμης ἐλαύνων δίχα τάχους ὡς κρίμνωνα τῆς γαλλίας τὸν αὐτόνιον καταλαμβάνει. μεδόλιος δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τῆς ἰταλίας. καταθὼν δὲ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων, καὶ τῶν δυνάμεων, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐθάῤῥει, σφαλερὸν ἡ τῶν ἀναχώρησιν νομίζομένων, ἐβουλεύσατο. συναγαγὼν δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, κὴ χιλιάρχους ἐκέλευε, μεταβαίνειν πρὸς τὸν αὐτόνιον, παραινῶν μὲν τὰ οὐιτελλίου θεσπίσματα, τὴν οὐεσπασιανοῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων, κὴ παρ' ἑαυτῷ μὲν οὐ λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ὧν δὲ τῶν δύναμιν, κὴ αὐτοὺς δι' ἄμεινον θεσπίζοντας, τὴν ἀνάγκην ποιῆσαι χάριν, ἕτοιμοντας ἤδη τοῖς ὅπλοις,

populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admitabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi auguraſſet imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum soluí iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenę retulisset, præclara etiam de se sperandа esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his, qui nõ rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniẽs securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famę donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

Cap XIII. Dei Vitelij morte & moribus.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Romanam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cõsequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem cẽturionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciãt, quòd necesse est: cũq; se multitudine superatũ iri sciãt,

voluntate periculum prævenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissēt, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. feciséntque nisi his aduoluti tribuni supplicasēt. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio trāsmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, pauliſper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam plerámque multitudinem peremit. aggressus autē reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum x x x. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium propinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cū Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbē prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiorem luxu prodigæ mensæ refertus, tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset impertium. aliorum verò mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidē gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autē die Mutianus cum exercitu Romam ingredi-

A τ γνώμαις τὸν κίνδυνον φθάσαι. οὐκ ἀσφαλὲς μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶ προσθήσειν τὰ λείποντα, οὐδὲ τέλλιον· οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ τοὺς τ αὐτοκράτορος αὐτομολεῖν μὴ δ δυνάμεως. δ δ' αὐ δ νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, & δέος τ προπέμψαντος εἰ κρείττων γένοιτο. ἀσασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τ κιγκίνναν ὥρμησαν ἀναιρεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προστάντες οἱ χιλίαρχοι καὶ δικτάτωσαν αὐτούς. οἱ δ τ κλείδα μὲν ἀπέχοντο, δήσαντες δ τ προδότην, οἷοί τ ἦσαν πέμπειν βιτέλλιον. ταῦτα ἀκούσας ὁ πρίμος, αὐτίκα τοῖς ἀφεστῶσιν αἴσησι, & μετ' ὀλίγον δήσας τοὺς ἀποστάντας. οἱ δ τάξαντο μὲν πρὸς ὀλίγον μὲν αὐτόχρ, αὖθις δ ξαπίνης, ἐφ' ὅλον εἰς τ κρέμωνα. κ τοῖς ἱππεῖς ἀναλαβεῖν πρίμος (ἐπετύμνει) τὰς εἰσόδους αὐτῶν, & τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ τ πόλεως διαφθείρει, τοῦ δ λοιποῦ συνέστησεν διαπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. αὐθις δὲ πολλοὶ μὲν τ ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δ' οὐιτέλλιος στρατιὰ, μυριάδες ἓξ εἰς ἀνδρῶν κ ὀγδοήκοντα. τ δ ὑπὸ τ μυσίας, αὐτόνιος ἑξακισχιλίους ὑπεβάλλετο, κ πεντακοσίους. λύσας δ τὸν καισένναν, πέμπει πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπεδέχθη τὸ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὀνείδη, τ παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπεκάλυψεν.

D ΝΕΘάρσει δ' ἤδη, καὶ κ τ ῥώμην σαβῖνος, ὡς πλησίον αὐτόνιον ἤκοντα ἐπυνθάνετο, κ συνάγειν θεράπευε τὰ τῆς νυκτοφυλάκων στρατιᾶς τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. ἅμα δ' ἡμέρᾳ δ' αὐτῷ πολλοὶ τῶν ὀνομάτων προσετίθοντο, καὶ δομιτιανὸς ὁ τ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοῖρα τ εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. οὐιτελλίῳ δ πρίμος μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τεθύμωτο δὲ μᾶλλον τοῖς συναποστᾶσι τῷ σαβίνῳ, καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ὠμότητα, διψῶν αἵματος & ἀνδρῶν, τὸ στρατιωτικοῦ τ συνεπελθοῦσαι αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἔκ τε παύτης, καὶ τῶν ὑπὸ τῷ ἱερῷ μαχομένων ἐτολμήθη. τέλος δ τρωπωθέντες οἱ ὑπὸ τ γερμανίας, ἐκράτησαν τοῦ λόφου. & δομιτιανὸς δ σὺν πολλοῖς τ ἑταίρων ῥωμαίων, δ' αμφισβητούμενος διασώζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατακόπτει. κ σαβῖνος & αἰχθεὶς ὑπὸ οὐιτέλλιον, αἰκίζεται. διαπασάντες τὸ οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν νεὼν ἐμπιπράσι. κ μὴ μίαν ἡμέραν, εἰσελαύνει μὲν αὐτοῖς & μετὰ τὴν δ' ἡττώμενος, ὑπάντων δὲ οἱ οὐιτέλλιου, καὶ ζώγῃ κ τὴν πόλιν συναλόντες, ἀπώλοντο πάντες. περιέρχεται δὲ μεθύων ἐν τ βασιλείᾳ οὐιτέλλιος, καὶ διαφλέγεται ὥσπερ ἐν ἑαυτοῖς τ ἀσώτου ζαπίζης κομπορεσμός. συρεὶς δ' ἅμα τῷ πλήθους, κ παντοδαπῆς αἰκίας ὀξυβελεῖται δι' μέσης τῆς ῥώμης ὑποσφάττεται, μῆνας ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε· εἰ δὲ ἐπὶ πλείω χρόνον βιώσας, ὁπλιτικῶν αὐτῷ τὴν λαγγείαν τιλοῦ ἠγεμονίαν οἶμαι. τῷ δ' ἄλλων ἐκρέων ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα δ ζήτη μῆνος ἀπελαμψε πόμπεια. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσῆσι μὲν τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς παύσας τὰ κτείνειν (ἔτι δ ὀξυφλεγόμενοι τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῷ οὐιτέλλιος στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῷ ὁμοτικῶν, ὡς σκέπου ἀφέσεως,

φθά-

φθάνοντες τῇ ὀυμῇ τὴν ἀκρίβειαν δίκης γνῶσιν) καὶ προαγαγὼν τὸν δῆμον ἐπὶ τὸ παρὸς ἀφίξεως ἠγαθόν. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τοῦ φόβου, καὶ τὸν μὲν τότε οὐεσπασιανὸν ἐλευθερωτὴν, καὶ ἅμα τήν τε τούτου βεβαίωσιν εἴρηται ζητοῦντα, καὶ τὴν οὐϊτελλίου κατάλυσιν. εἰς ἣν τὰ ἀλεξανδρείαν ἀφιγμένῳ τῷ οὐεσπασιανῷ, τὰ ὑπὸ τῆς ῥώμης δι' ἀσφάλειαν ἤκουε, καὶ φορτίδεις, ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνηθροισμένοι. μεγίστη τε οὖσα μετὰ τὴν ῥώμην ἡ πόλις, στενοτέρα τῷ πλήθει ἠλέγχετο. κατυφθαμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἀπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, οὐεσπασιανὸς ὅλῃ τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μέν τοι εἰς τὴν ῥώμην ὥρμητο λύξαντος τοῦ χειμῶνος ἀναγεσθαι, καὶ τάχος, τὰ καὶ τὴν ἀλεξανδρέων διάκριν. τὸν δ' υἱὸν τίτον μετὰ δυνάμεως ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ πορρωθὲν πεζῇ μὲν ἐπὶ νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ ὅλῃ τὴν ἀπὸ ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ὀλιγίσας τὴν στρατιὰν μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τοῦ νείλου κατὰ τὸν μέσον νόμον, μέχρι πόλεως θμούεως. ἐκεῖθεν δὲ ὁδοῖς, ὁδὸν ἡμέρας πεζῇ πολίχνιον παρὰ τάνιν ἀφίξεται. δευτέρα αὖτ' σταθμὸς ἡράκλεος πόλις, καὶ ξύλινος πλοῦσιον χάραξ. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐσταῦθα τὴν στρατιὰν ἀναλαβών, τῇ τρίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τοῦ πηλουσίου, καὶ πορρωθὲν σταθμὸν σῶα δίχα τοῦ ἐρήμου, πρὸς τῷ τοῦ κασίου διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καὶ τὸν ὀρακίνιλον. ἔστι δὲ σταθμὸς ἰδίως ἀύδρου. ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφειαν πορρωθὲν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν γάζῃ πάλιν στρατοπεδεύσαν, μεθ' ἓν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνιαν, ἔπειτα εἰς ἰόππαν, κἀκ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγωνακὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζων.

A occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse delectum festa lætitia celebrabat.

CA. XIIII. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: B cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, résque apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque C progressus, ab Alexandria ciuitate x x. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum D castra posuit. posteróque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requieuit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra susceptit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

TITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriam vsque solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam γνὰ cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, factúmque iustitiæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicés seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes audèret, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Juda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, pletique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præiacundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

Κεφ. α.

ΟΜΕΝ. πῶς ὃν προεθεμεθα ζόπον διοδώσας τὸν λόγον μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ζαύτη διεγνωκὼς προσωτάξασθαι δυνάμεις. ἔτι ὃ αὐτὸς κῦ τὴν ἀλεξάνδρειαν συγκαθιζαμένου τοῦ πατρὸς τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένου ὑπὸ τοῦ θεοῦ, συνέβη καὶ τὴν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακμάσασαν ζμικρὸν ἡμιέθες, καθ' αὑτὸ διαιρεῖσθαι μέρος, ὅπερ αἴτιος ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι κῦ δίκης ἔργον. πόλει γὰρ κῦ δήμου τὴ ζηλωτῶν διάθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προσδιδηλῶσα μᾶλλον ἀκριβείας, ὅθεν τὸ ἔφυ, καὶ πρὸς ὅσον κακὸν αὐηύξήθη. ταύτων δὲ οὐκ ἀμάρτοι τὶς εἰπών, στάσιν στάσιν ἐγχρίσθαι. καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῆσαν, ἐνδεία τροφῆς ἐξωθεν δηλ τοὺς ἰδίους ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. οὕτως ἐλεάζαρος ὁ τοῦ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δῆθεν δηλ τοῖς ὁσημέραι φονῶσι, τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτὸς μεταχθυεσόμενον τυράννου μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πίθῳ τῶν ὅλων καὶ δυναστείας δηλθυμίᾳ, διέστη, προσλαβὼν ἰούδαν τὸν χαλκία καὶ σίμωνα τὸν ἐζρονος τῶν δυνατῶν, πρὸς οἷς ἐζεκίας ὧν χοβαρεὶ πᾶσι οὐκ ἄσημος. καθ' ἕκαστον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῶν ζηλωτῶν ἀκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ νεὼ προβόλων τὰς ἱερὰς πύλας, δηλ τῶν ἁγίων μετέπειτα πίδηντα τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν δηπηδίων ὄντες ἐθαῤῥουν. κῦ γὰρ ἀφθονία τῶν ἱερῶν ἐχρῶντο προσφάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγεμένοις. ὀλίγοι δὲ τῇ κῦ σφᾶς ὀῤῥωδοῦντες, εἰσκαθισάμενοι τὰ πολλὰ κῦ χώρου ἔμενον. ὁ δὲ ἰωάννης ὅσον αὐξηθεὶς ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τοῦ τόπου, ὢν κῦ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ὥστ' ἀδεῶς ἐποιεῖτο τὰς προσβολάς, ὥστ' δ' ὀργὴν ἤρμενος. κακούμενος δὲ πλέον ἢπερ ἐλυπηθεὶς τοὺς περὶ τὸ ἐλεάζαρον, ὅμως οὐκ ἀνίει. συνεχῶς δὲ ἐκδρομαὶ, κατ' ἀλλήλων κῦ βολαὶ ἀφίσεις ἐγίνοντο, κῦ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχῇ τὸ ἱερόν. ὁ δὲ ἰώσε σίμων, ὃν ἐπ' ἀμηχανίας

δηλωτὸν

ὀλίγον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος προσηγάγετο, τὴν τ' ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τ' κάτω πολὺ μέρος, ἐῤῥωμένστερον ἤδη τοῖς περὶ τ' Ἰωάννην ἔβαλλεν, ὡς αὖ καὶ αὐτὸν πολεμουμένοις. ἦν γὰρ ὑπὲρ χεῖρα προσιὼν αὐτὸς, ὥσπερ ἐκείνοις τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ Ἰωάννῃ δηλόν ἦν πολεμουμένῳ, συνέβαινε διπλᾶ ἔνδεᾶ τ', καὶ βλάπτεσθαι δικαίως. ὃ καθόσον ἦν ἴσον τῷ ἀμφὶ τ' Ἐλεάζαρον ὧν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει ἐν ὑψηλῷ τ' σίμωνος. παρεῖχε δὲ καὶ λίθους κατωθεν προσβολὰς διμοίρους ἔρριπτε. τοὺς γὰρ ἄνωθεν ὑπὸ τ' ἱερᾶ κατακοντίζοντας, ἀπέστελλε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε γὰρ αὐτῷ, καὶ καταπέλται παρῆσαν ἐκ ὀλίγου, καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν οὐ μόνον ἐμάχετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ τ' ἱερουργούντων αἰρεῖ. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν ἐκλελυωκότες, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας εἰσῄεσαν, μετὰ ὑποψίας μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους προσιέρευνώμενοι. τοὺς γὰρ ξένους ἀδιάστροφον, οἱ καίπερ δυσωπήσαντες αὐτῶν τ' ὠμότητα, ἀναλίσκοντο τ' στάσεως ἐλύμαινον. τὰ γὰρ ὑπὸ τ' ὀργάνων βλητὰ μέχρι τ' βωμοῦ, καὶ τ' νεὼ ἄλλα τ' ἔξωθεν ἀφικνούμενα, τοῖς τε ἱερεῦσι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ ἀποθνήσκοντες ὑπὸ γῆς περάτων, πρὶν τ' ἀνώτατον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χῶρον ἅγιον. πρὸ γὰρ θυμάτων ἔπεσον αὐτοῖς, καὶ τ' ἕλλησι τοῖσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέπρησεν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς γὰρ ὀθνείοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ πάντα τὰ δαπανῶν αἵματι πάντα τὰ ἐν τοῖς θυσίοις προσβόλοις ἐμιαίζετο.

Κεφ. β. Τί παλικοῦτον ὦ τλημονεστάτη πόλις πέπονθας ὑπὸ ῥωμαίων, οἱ σου τὰ ἐμφύλια μύσι' ἐκκαθᾶραι θέλοντες εἰσῆλθον; θεοῦ γὰρ οὐκ ἦς ἔτι χῶρος, ὃ τ' μόνειν ἐδυνάσθη, τάφος οἰκείων ἐγχωμίων στερόμενον, καὶ πολέμου τ' ναὸν ἐμφυλίῳ πλήσασα πολυανδρίου. δύναιο δ' ἂν ἐκείνῳ θεῷ πάλιν ἀφανίσαι, εἴγε ποτὲ τ' πορθήσαντα θεὸν ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καὶ δεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τῷ νόμῳ τῆς συγγραφῆς, ὡς οὐ κατολοφυρμοῖς οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως προσηκόντων. διέρχομαι δὲ τὰ ἑξῆς ἔτι τῆς στάσεως.

Κεφ. γ. Τριχῇ γὰρ διῃρεθέντων τ' πόλεως διηρημένων, οἱ μὲν περὶ τ' Ἐλεάζαρον τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς διεφύλασσον τες, καὶ τ' Ἰωάννην τ' μέθην ἔφερον. οἱ δὲ σὺν τούτῳ διαρπάζοντες τοὺς δημότας, ἠγείροντο καὶ τ' σίμωνος. διὸ δὴ καὶ ἐκείνῳ ξοφὴ καὶ τ' στασιαστῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἐν ἀμφοτέροθεν ἐπιχειροῖτο, τοὺς συμόντας ὁ Ἰωάννης αὐτίστρεφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως αἰόντας ὑπὸ γῆς σφῶν βάλλων, τοὺς δὲ ὑπὸ τὰ ἱερὰ κατακοντίζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλθοιεροθυίη ποτὲ γῆ καὶ ὑπὲρ θεὸν ἐπιφλέγων, ὀλιγόπαυστος δὲ αὐτοῖς πολλάκις μέθη τε καὶ κάμαξος, ἀδιάστροφον τοῖς περὶ τ' σίμωνα μὴ πλειόνων ἐπιξέεσθαι. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον ἔφθανε τῆς πόλεως ὑπεμπίμπρασθαι οἰκίας σίτου μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων. τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ὑποχωροῦντος ἐπιὼν ὁ σίμων ἐποίει, ὥσπερ ἐπιτηδὲς ῥωμαίοις ὀλεθρίως ἔχοντες, ἃ προαρεσκευάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς αὐτῶν ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβαινε γοῦν τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσαίχμιον ἁρπαγὰς γενέσθαι καὶ προκατάστασιν τῇ πόλει καταπαῆναι δὲ πλεῖ ὀλίγου πάντα τὸν σῖτον, ὃς αὖ τοῖς οὐκ ἐπ' ὀλίγα ἐπήρκεσεν ἔτι πολιορκουμένοις λιμοῦ ἦν ἐλαχί-

A inuitatū, vltro sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorē ciuitatē retinēs, & inferioris plurimam partem, animosiùs iam Ioannem eiúsque socios adoriebatur, quasi desuper impugnarentur. subiectus autē illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cùm inferiores ag-

B gressus etiá sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis vtrebatur, saxorúmque tormentis: quibus nō solùm bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebātur, tamen eos, qui sacrificare cuperent recipiebāt, cū suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent

C eorū crudelitatem, pòst exituri subciſiua seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram vsque templúmque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrātes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad sanct. illum locum veniſſent, ante ipsas hostias procubuerunt: atámque vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur:

D pérque atria diuina, stagnum fecerat diuersorū cadauerum sanguis. Quid tantū passa es, ô miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quę fanum ciuili bello tumulum constitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si vnquam vastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt, quę dolent, lege scribendi: quando

E non domestici luctus, sed exponendarum rerū hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus Eleazarus quidem eiúsque socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic părérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipsi quoque Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuer-

F tebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberiùs in Simonem eiúsque socios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate populisset in fugam versos, ædes frumenti plenas omniúmque vtensilium incendebat: idémque hoc illo regre-

G diente, Simon insecutus agebat: veluti consultò pro Romanis omnia cōrumperent, quæ ad obsidionem ciuitatis erant præparata, suarúmque virium neruos abscinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: deniq; fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnũ corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmq; bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebãtur omnia: diffidentésque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborũm hæc causa erat, quòd de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erãt, quasi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò seditiosi cõgesta in tumulum cadauera cõculcantes dimicabãt: & ex mortuis haurientes audaciã, quos sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sẽpérq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cędis aut crudelitatis viam prætermisẽre: adeò vt etiam sacris materiis ad bella conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; põtificibus placuisset, idque x x. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascẽdere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia

A ὅπερ ἤκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τῇ τοῦ ἰσυτοῖς παρεσκεύασαν.

ΠΑνταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῆς Κεφ. ιβ.
ὀπιβάλων, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ
μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ μὲν καὶ γυναῖκες ὑπ'
ἀμηχανίας τῶν ἔσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, καὶ τὸ ἔξω-
θεν πόλεμον, ὑπ' ἀλλοδαπείας τῆς ἔσω κακῶν ἐπαρα-
δόκουν. κατάπληξις δ' ἐνῆν, ⸗ δίος ἦν τοῖς γηραίοις,
⸗ οὔτε ἐκλῦσαι καιρὸς εἰς μεταβολὴν, οὔτε συμβάσεως
B ἐλπὶς, οὔτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουρεῖτο γὰρ πάντα,
⸗ τὰ λοιπὰ σασπάζοντες ἀρχιληστὰι, τοὺς εἰρηνικὰ ῥω-
μαίοις φρονοῦντας ἢ πρὸς αὐτομολίαν ἑτοίμους, ὡς κοινοὺς πολεμίους ἀνῄρουν, ⸗ μόνον ὡμολόγουν τὸ φο-
νεύειν τοῖς σωτηρίας ἀξίοις. καὶ τῆς μὲν μαχομένων,
ἀδιάλειπτ⸗ ἦν κλαυθμὸς, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότεροι δὲ οἱ τῆς πανδημούσης ὀδυρμοὶ καὶ
C θρήνων μὲν αἰτίας ἑκάτερα λήξεως εἶχον πρόφασιν, τὰς δὲ ὁμοίας ἐπίκλησιν ἡ κατάπληξις αὐ-
τῆς. φιμούμενοι δὲ, τὰ γε πάθη τῇ φόβῳ μᾶλλον ἐσω τοῖς σπλάγχνοις ἐβασάνιζον. καὶ οὔτε πρὸς τοὺς ζῶντας
ἦν αἰδὼς ἔτι τοῖς παροῦσιν, οὔτε πρόνοια τῆς ἐπο-
λωλότων ταφῆς. ἄγνοια δὲ ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν
ἑκάστου παρεῖδησαν ⸗ εἰς πάντας τὰς προ-
θυμίας οἱ σασπάζοντες, ὡς ἀπολούμενοι πάντας ὅσους
οὐδέπω. πατοῦντες δὴ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις στεφα-
D νηφόρους, οἱ σασπασταὶ στωμυλίκοντο, ⸗ τὸν ἀπόντα
τῆς ἐκπροὶ πάντων ἀπῆγον, ἅσαν ἀχριώντες.
παρεξεθεώμενοι δὲ ἀεὶ τὸ καθ' αὑτὸν ὀλίθιον,
⸗ πᾶν τὸ δοκεῖν ἀφειδῶς ἡρῶϊκὸν, οὐδεμίαν οὔτε αἰ-
κείας ὀδύνην, οὔτε ὠμότητος παρέλιπον.

ΑΜέλει ἰωάννης τὸ ἱερὸν ὕλλιν εἰς πολεμικὰ Κεφ. ι.
κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ
ποτε τῷ λαῷ, ⸗ τοῖς ἱερεῦσιν ὑποσκελίσαντας τὸν ναὸν
E εἴκοσι πήχεις θεσπεσίοις, κατάγαμὲν ὑπὸ τὸ λιθά-
νου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρείαν ὕλην
ὁ βασιλεὺς ἀγορίπας, ξύλα θείας ἕξεως τῷ τε
διὰ τύπτα καὶ τὸ μέγεθος. εὐσυλλαβήσαντες δὲ τὸ πο-
λέμου τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τειχῶν αὐτὸ, πύργους ὑ-
ψηλοὺς ἀνῳκοδόμει, ἐξαρκοῦν τὸ μάχ⸗ δ' ἐσω, θεοῖς τοῖς
ὑπὸ τῆ καθύπαρξιν ἱερῷ μαχομένοις, ἴσης τῆ θεσπε-
σίας κατόπιν τῆ προβόλου, τῆς πρὸς νότον ἐξέ-
δρας αὐτικρυς, ἣπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῆ ἄλλων
F μερῶν βαθμοῖς πόῤῥωθεν διῃλημμένων. ⸗ ὁ μὲν τοῖς
κατασκευάσασιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κεραύνῳ
ἤλπισε τῆ ἐλθεῖν. ὁ δὲ θεὸς, ἄγνοιαν αὐτῷ τὸν πόνον
ἀπέδειξε, πρὶν θιγεῖν τινα τῆ πύργων, ῥωμαίους
ἐπαγαγών.

ΟΓαρ δὴ τῶν ἐπὶ δὲ τὰ μὲν συμπάντα τῆς δυ- Κεφ. ιαʹ.
νάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δὲ ὅσοι ἱεροσολύμων
συναντᾶν ἐπέστειλεν, ἐξήλαυνε τῆς καισαρείας. λεγ-
γία μὲν τὰ πρότερα αὐτὸ τῆ πατρὶ συνοδηγήσαντα ἔ
G ἰουδαίας τάγματα, καὶ τὸ πάλαι συνεπόμπευσαν
δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως θιέστηκεν ἐν αἰ-
δρίαν ὑπάρχον, τότε κ' τῶν μυρίων ὧν ἐπαθεν εἰς ἀ-
μυναν ἦν προθυμότερον. τούτων μὲν αὖν τὸ πίμπλον
δ' ἀμμαοῦς ἐκέλευσεν αὐτῷ συναντᾶν, ⸗ δ' ἐκ ἱερχόν-
τος τὸ δίκαιον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δὲ αὐξάνει μετὰ
τῆ λοιπῶν, πρὸς οἷς αὐτὸ τῆ βασιλέων συμμαχίαν

παρεῖχε

πᾶσαν πλείους, καὶ συχνοὶ τῷ ὑπὸ τῆς συρίας βλήκουσι συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ τὸ τεσσάρων τάγματον, ὃ σὺν οὐεσπασιανὸς βλιλέξας, μουκιανῷ συνέπεμψεν εἰς ἰταλίαν, ἐκ τῶν ἐπιλθόντων μετὰ τίτου· διχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατοπέδων βλίκτοι, τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῷ ἀπ' εὐφράτου φυλάκων. φίλων δὲ δοκιμώτατος διοσιάς τε καὶ σωσίπατρος, πρέσβεις ἀλέξανδρος πρότερον μὲν αὐτὸς τὴν αἴγυπτον διέπων, τότε δὲ τῷ στρατοπέδων ἄρχων, κριθεὶς ἄξιος ὧν ἐδικαιώσατο πρᾶτος ἡγεμονίαν ἀρτι τὴν ὑμωνίας, καὶ μετὰ πίστεως λαμπρᾶς οὐκ ἀδήλου τῇ τύχῃ συνέβητο, σύμβουλός γε μὴν τῶν τοῦ πολέμου χρείας, ἡλικίᾳ τε προὔχων, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἴπετο. προσίσπι δὲ εἰς τὴν πολεμίαν ἴτω, προῆγον μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ, καὶ μεζηνταὶ στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τῆς ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς τίτου ὁπλίτας αὐτὸς, τούς τε ἄλλους βλιλίκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων· κατόπιν αὐτῷ τὸ τάγματος ἱππικόν. οὗτοι δὲ πρὸ τῆς μηχανημάτων, καὶ ἅμ' ἐκείνοις, μετ' βλιλίκτων χιλιάρχοι, καὶ στρατηγῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, περὶ τὸν ἀετὸν αἱ σημαῖαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῆς σημαίας. ὅπλα δὲ τούτοις, ἡ φάλαγξ τὸ σῆφος εἰς ἓξ πλατυάσασα. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἐκείνου τάγματος ὄπισθε, καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίδιοι. καὶ τούτων φύλακες οἱ οὐεξιλλάριοι. προάγων δὲ τὴν δ' ιώσαμιν ἐν κόσμῳ κατὰ βαμμίους συνήθης, ἐμβάλλῃ δὴ σαμαρείτιδος εἰς χωρία, κατειλημμένην τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν ταρίχων, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλισάμενος, ὑπὸ τὴν ἕω πρόειτο, καὶ δι' ὀλίγας ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύῃ κατὰ τὸν ἰουδαίων πάτριος ἀκανθῶν αὐλὼν καλούμενον, πρὸς τῇ κώμῃ γαβαθσαούλ καλουμένῃ. σημαίνει δὲ τὸ λόφον σαοὺλ, διέχοντα ὑπὸ τῆς ἱεροσολύμων, ὅσον ἑξήκοντα στάδιον.

Κεφ. ζ. ΑΝαλαβὼν τὸ ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῆς βλιλίκτων ἱππέων, ἦλθε τὴν τε πόλιν περισκεψόμενος ὅπως ὀχυρώτατος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῆς ἰουδαίων, εἰ πρὸς τὸ ὄψιν αὐτῶν ὀργὴν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδείσαντες εἰσόδιον. πάντως δ', ὅπερ ἐν ἀληθεῖ, τοῖς στασιώδεσι καὶ λῃστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπαπηγότα ποδῶν μὲν εἰρήνην, ἀσφάλειαν δὲ ὄντα τῆς ἐπαναστάσεως ἡρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὄρθιον ἱππάζετο τὸ λεωφόρου κατατείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, οὐδεὶς προσυφαίνετο τῷ πύργῳ. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ ψήφινον πύργον ὑποκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῷ ἱππέων σῆφος, προπηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι, καὶ τοὺς γειναμπαίους καλουμένους πύργους, ἀφ' ἧς αὐτὸς τῷ ἐλεὼν μνημείων πύλης, διεκπαίουσι τοὺς ἱππεῖς, καὶ τοὺς ἐπὶ τὸ ὁδὸν θέοντας, εἰ πρότερον στάντες ἐκώλυσαν σωτῆρας τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ τίτον ὑποτέμνοντα σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, πρόσω μὲν οὐ χωρεῖν ἀδύνατον, ἐκτετάφρευτο γὰρ ὑπὸ τὸ τεῖχος πρὸ τὰς κηπιὰς ἅπαντα, κήποις τὸ βλιηκρόσιοις, καὶ πολλοῖς ἔρκεσι διειλημμένα. τὸ δὲ πρὸς τοὺς στρατιώτας ἀναδρομῶν, πλήθει τῷ ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἐφαίνετο· οἱ δὲ καὶ τὸ λεωφόρου, ἂν οἱ πολλοὶ μὴ δὲ γινώσκοντες τὸ τοῦ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι

A plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quàtum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui
B exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idémque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

CAP. II. Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, &
C alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senûm virorũ ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusq; legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter
D cũ exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat,
F nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculũ nescichant: sed existimantes

eum ſecum reuerti, etiam ipſi fugiebat. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli mométa & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tamquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito pratefacere, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter eum equo percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cũ cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos caſtramentãtes.

CÆſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis v 11. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie conſligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe inière concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarét, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtiliũ reſiderent mœnibus clauſis, remiſsíſque armis ac manibus. In noſmet ipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorum autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſãguine oppidũ cedet. His alios atq. alios cõgregãtes exhortabãtur: raptísq;

A σωμαναστραφῆναι καὶ κεῖνον αὐτὸν φεύγοντα. ὁ δ', καπνὸν ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ πεῖ) τὸ σῴζεσθαι, τὸν ἵππον ὑπερέφερεν, καὶ τοῖς ὠθοῦσιν αὐτὸν ἐμβοήσας ἐπεδίδου, μίσους ἐμπεδοῦντας τοῖς πολεμίοις, διεκπᾶσαι πρὸς τοὺς σφετέρους βιαζόμενος. ἔνθα δὴ μάλιστα παρίστη μοι νοεῖν, ὅτι καὶ πολίμων ροπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλουσι τῷ θεῷ. τοσούτων γὰρ ὀϊστῶν ἢ λίθων ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (προῆλθε γὰρ ὡς ἔφαμεν οὐ πολεμιστὴς, ἀλλὰ κατάσκοπος) ἀδήλητος ἦν τὸ σῶμα. καίτοι ὥσπερ βλήτης ἀσχέτων παρερρόιζεν πάντα. πρὸς ἓξ ἵππους καὶ πλουσίους ἀεὶ διαπέλλων, καὶ πολλοὺς τῶν ἀπαραθρῴτων αἰαζόντων, ἤλαυνεν ὑπὲρ τοὺς ἐπιπομπίους ἵππους. τῶν δὲ κεραυνώδους πρὸς τὸ φοβερὸν τοῦ κράτους, καὶ θαυμαστὴ ὁρμὴ ἐπ' αὐτὸ φυγὴ δι' ἣν ὀλιγωτάτους ἄθρους, καθ' οὓς ἐπαλαίων γένοιτο. συνήπτοντο δὲ οἱ τῷ κινδύνῳ μετέχοντες καὶ πάντα, καὶ καθ' πλουσίους νυσσόμενοι. μία γὰρ B ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἐκφεύγειν, τὸ συνεξανοίγειν τῷ ἵππῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γοῦν τῶν ἀποτόμων, τὸν μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ προερρύηκαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν δὴ τὸ στρατόπεδον διασώζει. τοὺς μὲν ἐν Ἰουδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὸ φρόνημα ἐπήρε ταῦτα, διανοίας ἄσκεπτος ὑπὸς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, προσκαιρος ροπὴ προῤῥέψει.

D ΚΑῖσαρ δὲ ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ Κεφ. Ἀμμαοὺς τάγμα, μιᾷ ἡμέρᾳ ἐκεῖθεν ἆρας, ὅτι τὸ σκοπὸν καλούμενον προσῆσαν. ἔνθεν δή, τὴν πόλιν ἤδη κατεφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τῆς πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐκλύσας προεβάλλετο στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὁπίσω τούτων ξυὶ σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετειμένους, ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶ), ὡς ἂν ἀδήλητον τὸ ἔργον. καταρχομένων δὲ ἅμα τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ ἱεριχοῦντος ἤδη παρῆν, σὺν καθ' ὃν τὸ ὁπλιτικὸν μοῖρα φερομένη τῶν ἐμβολῶν, ὑπὸ σύνταξιν οὐ προκατειλημμένων. προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς ἓξ ἀπέχοντας τῆς Ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδεύσασθαι κατὰ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὰς αἰτίκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται. F

ΤΩΝ δὲ αὐτὰ ἄχρι συῤῥηγμένων ἀλλήλοις ἐπῶς, καὶ τότε πρῶτον αὐτοῖς παῦσαι τῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἔρων ὁ ἔξωθεν πόλεμος ἐξαίφνης πολιὲ ἐπελθών, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς Ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδοῦντας θυμοῖς τειχῆ, κακῶς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μάτην ἢ τί παθόντες αὐτοῖς τεῖα τὰς ἀδαπτοῦς αὐτῶν ὑπερφρονοῦντα τείχη, καὶ τὸ πολέμου μετ' ἀδείας αὐτοπολίζοντο ἑαυτῶν, οἱ δ' ὥσπερ θηρατὰ καλὰν καὶ συμφόρων ἔργων καθίζοντο τειχήρεις, τὰ χεῖρε καὶ τὰς πανοπλίας παρεύτες. καὶ δ' αὖτ' ἀρὰ ἡμῶν μόνον ἡμεῖς ἐξεβόησαν. Ῥωμαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἐμετέρας στάσεως κερδήσουσιν ἀναμωὶ τὴν πόλιν. τούτους ἀθεμίζοντες ἀλλήλους παρεχόντων, καὶ τὰς πανοπλίας

πλίας ἀφ' πάσαντες, αἰφνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ δικάνῳ τάγμασι, καὶ ἀλαλάξαντες φάραγγος αἶξαντες μὴ κραυγῆς ἔλασσον, τειχοῦμένοις ἐφεστῶσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ ἀφ' ὅτου τὰ πολλὰ τεθεικότες τὰ ὅπλα (οὔτε γὰρ θαρσεῖν τοὺς Ἰουδαίους πρὸς ἐπιβολὴν ὑπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων ἐφ' ἅπαν ἀθήσειν τὰς ὁρμὰς τῇ σπουδῇ) συνετάραχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῷ ἔργων ἀφέμενοί τινες μὴ αἰσχύνην ἡγήσασθαι, πολλοὶ δὲ ὅτι τὰ ὅπλα θέντες φοβὴν ὑπεραφοῦσι πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἐφορμῶντο παρόμοιοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν τοὺς πρώτους πεθαῤῥηκότες, καὶ τῷ ὄντων πολλαπλασίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μάλιστα δὲ τοὺς ἐν τάξεως ὄντας, καὶ μὴ πόρρω ἐφ' ἁρπαγῇ μάτων πολεμίων εἰδότας, ἀταξία φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθεῖσι οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἐμβολὴν εἶκον. καὶ ὁπότε μὲν ὑπεραφεῖεν οἱ καταλαμβανόμενοι, τοὺς δρόμῳ τοὺς Ἰουδαίους ἐπῄεσαν, καὶ ἀφ' τῶν ὁπλιτῶν ἥττων φυλακτόμενος, ἐπιφώσκων. ἀεὶ δὲ πληθυούσης τῆς ἐπιδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ὑπὸ τὸ στρατοπέδου ἐφέροντο. ἐν δὲ τούτοις τότε κινδυνεύσαντι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ τῶν ἀγγελθεῖσα αὐτῷ ἀφ' τάχους ἐπιβοηθήσας καὶ πολλοὺς ἀνελόντας εἰς αἵρεσιν, ὑπερέφερε μὲν τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσὼν μὲν ὢν ἦκεν ὑπλεκτων, συχνοὺς μὲν αἱρεῖ, πλείους δὲ πλείους, ἐστηκὼς δὲ πάντας, καὶ σωωθεῖ καὶ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ καταντῆ πολλὰ κακωθέντες, ὡς διεξέπεσον, αὖ πάλιν ὑπερέφοντο, καὶ μέσην ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἕως ἐπολέμουν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, πῶς τοὺς μὲν ἑαυτῷ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ ἀπειρῶν τοῖς ἐκ ἔχουσιν αὐτῷ τάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρόφειαν.

Κεφ. ι. Ἰουδαίοις δὲ τότε ἐδόκει φυγὴ καὶ σκοπὸς κατασκέψασθαι τοῦ θορυβώδους, ὡς αὐτοῖς ὅτι τὸ τάγμα κατῆρτο, προπηδῶσι πλῆθος ἀκραφνίσειεν μὴ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῷ τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμέλει τῷ φθαρέντων, ἀδύνατοι ἔμειναν τῷ ἐμβολῇ, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνου πεμπόμενοι, διέῤῥηξαν τῷ τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ἔφευγον. λείπεται δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσώπου τοῦ μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῷ φίλων παραινούντων, ὅσοι δι' αἰδῶ τῷ πρὸς τὸν ἡγεμόνα καὶ κινδύνου καταφρονήσαντες, ἔστησαν, εἶξαι θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων οὐκ ἐχρῆν πρὸ αὐτοῦ μᾶλλον, λαμβάνειν δὲ ἐνοιαν τῆς καθ' αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ στρατιώτου τάξιν ὑποπλεῖν τοῦ καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης διατότου, ὀξεῖαν οὕτω ὑφίσασθαι ἔρωτα, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων οὐδὲ ἀκούειν ἠθέλησε. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναβρήγνυσιν, ἀνδίσεται, καὶ κατὰ σῶμα παίων βιαζομένους ἀπῆρε, κατάτε τῷ φευγοὺς ἀθρόοις ἐμπίπλων, ἀνεωθεῖ τὸ πλῆθος. οἱ δὲ φεύγοντες τὸ πρόσημα, καὶ τῷ ἰσχυῷ καταπλαγέντες, ἠθέλησαν μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερα δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτῷ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ καὶ πλαγίων προσβάλλων,

armis, subitò in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto confestim alij recessêre: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quòd cùm pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quòd secunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione gliscente magis magisque turbati, postremò castris pulsi sunt: totâque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasêre, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatū est. Paulò autē post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliisque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cúmq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie statium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsique in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus esset: néve in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repehte incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: sed in vtrunque latus ab eo declinantes, rursum fugiétes insequebātur. quos tamē aggressus à latere,

ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Iudæorum ferri non posse, Titum verò in fugam versum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuisse. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna versari imperatorem vidissent, plurimum metuentes, vniuersæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quòd Cæsarem deseruissent, totis viribus in Iudæos vrebantur, & semel impulsos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus possent, eo quòd superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse verò cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil addentem obsequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

CAP. IV. De intestina pugna azymorum diebus.

REmisso autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorúmq; instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum sociis portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias vsus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub veste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia submittit. illi autem postquam intrauêre, vestimentis abiectis, subitò armati apparuerunt. Magna verò statim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ verò sibimet solùm insidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus conferrent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cùm lignis passim ferróque cæderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicunque antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessêre nocentibus, progressósque ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidé lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totũ quod erat vsque muros spaciũ cõplanare.

A τὰς ὁρμὰς ὑπετύμπετο. κἂν τούτῳ αὖ τοῖς ἄνω τὸ ἧττον
σι τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας,
πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δέος, κ' ὄχλησις ἂν
τὸ τάλμα, δοκοῦντων αὐτοκράτορα μὲν εἶ τινα τῶν
Ἰουδαίων σκήπτομαι, τεθράφθαι δ' αὐτὸν τινὸν. οὐ γὰρ ἂν
ποτε τοῖς ἄλλοις φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, κ' καθάπερ
πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἄλλαχῇ διεφέ-
ροντο. μέχρι πνὲς καταβάντες ἐν μέσῳ τῷ πολέμου τὸν
ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα βοήσαντες ἀμφ' αὐτῷ,
B ἔχθουσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δ' ἀφ'
ὧν ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς κακίζοντας ἀλλή-
λους ὅτι τῷ καταλιπεῖν καίσαρα, πάσῃ δίκῃ κατὰ τῶν
Ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίνοντες ἅπαξ ἀπὸ τῶν κα-
τάντων σιωθὲν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δ' ἄνω πόδα
χωροῦντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ
κατὰ τύχην ἦ), σωρηδὸν πάντας εἰς τὸ φάραγ-
γα. προσέκειτο γὰρ τοῖς κατ' αὐτὸν ὁ Τίτος, κ' τὸ μὲν τάλ-
C μα πάλιν ὅπῃ τὴν τάχιστα ἐπεμέλετο. αὐτὸς γὰρ σὺν οἷς
προτέρου αἰτίας εἶργε τοὺς πολεμίους. ὡς τε εἰ μὴ
μὴν θεραπεία τις προσετέθη τότε, μήτ' ὑφιέντα φάσθαι
τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καίσαρ εἷς ἐμοὶ ἐβούλευσατο κιν-
δυνεύσαι ὅλον τὸ τάλμα, κ' τὸν στρατόπεδον αὐτοῖς ἀδ ἅπαξ παρέσχε.

Κεφ. ιε.

ΑΝαβάντος δὲ πρὸς βραχὺ τὸν θύραζε πολέ-
μου, πάλιν σῦδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τῆς
D τῶν ἀζύμων ἑορτάσιμος ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτη ξυ-
νοῦ μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλ-
λαγὴν καιρὸν αἰγυπτίων, οἱ μὲν δὴ τὸν Ἐλεάζαρον
θαρσήσαντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τοῦ δήμου τοὺς
προσιέναι ἐθέλοντας εἴσω, Ἰωάννης δὲ προκάλυμ-
μα τῆς ὅπλοις ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, κρύβ σὺν
αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους,
ἂν οἱ πλείονες ἦσαν ἀγαγοι, δι' ἀσουδῆς παρειάς ἐπι-
τοῦ προκαλυμμάτος τὸ ἱερόν. οἱ δ' ὡς εἶδον ἐγέ-
νοντο τὰς εἰθῆτας διορρίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁ-
πλῖται ταραχὴ δὲ μεγίστη προὶ τὸν ναὸν αὐτίκα κ' θό-
ρυβος ἦν. τὸ μὲν ἔξω τ' στάσεως λαοῦ, κ' πάντων ἀ-
κριτον οἰομένων εἶ) τὴν ἐπιθυσιν. κρὸ δὲ ζηλωτῶν βλέ-
σφισι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλοῦ τὸ φρυρεῖν ἐπὶ τὰς
πύλας, Ϲ κρὸ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες φρὶν εἰς χεῖ-
ρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τὸ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δ'
ὑπὸ τὸ δῆμον προὶς πρὸ βωμοῦ καταπίπτοντες, κ'
F τὸν ναὸν συμπιλοῦμενοι καλεπατοῦντο, ξύλοις τε
καὶ δηλήμασι παρόμενοι κ' σιδήρῳ. πολλοὺς δ' κρὸ ἰσχύος
κατ' ἔχθρων καὶ ἰδίων ἃς αἰτίας ἀπήγαγον
οἱ δράφοροι, καὶ πᾶς ὁ προσπεσὼν πνὶ τῷ ὄχλου.
λων πάλαι, τηνικαῦτα ὀλιγωρεῖς, ὡς ζηλωτὴς προς
αἰτίαν ἀπολίγετο. πολλὰ δ' ἀνιᾶ τοὺς ἀθῴους ἐξε-
πίπτοντες, ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προσ-
ἐλθόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων διέσωσαν. αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐσ-
G δοτέρω ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ θυ-
σκευὰς πάσας, κατεδαῤῥοῦσι ἤδη τὸ σίμωνος. κ' μὲν
οὖν στάσις οὕτω ξυμπερὴς οὖσα πρότερον, εἰς δύσμοι-
ρας ἐδιέστατο.

Κεφ. ις.

ΟΔὲ τίτος ἔγνωσται, ὑπὸ τῷ σκοπῷ τὴν πόλιν στρα-
τοπεδεύσασθαι προσαιρούμενος, ἐκ τῶν ἔνδοθεν
ἐκβαίνοντας, ἔσησεν ὑπλέξας ἱππέων τὸ κατὰ πλάγιον,

ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανεν. τῇ δ' ὅλῃ δυνάμει, προστάξει ὀχυρωλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα.

κατα-

καταβληθέντος δὲ παντὸς ἔρκους καὶ φυτείας μάτ-
ων, ὅσα κήπων περιλαμβάνουσι καὶ δένδρων οἱ οἰ-
κήτορες, ὕλης τὸ ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπί-
σης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου.
τὰς δὲ περιωδους ἐξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι,
θαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸ χωρίον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέ-
χρι τοῦ ἡρώδου μνημείων ἃ περιεῖχε τὴ τοῦ ἕρπεων
ὀνομαζομένη κολυμβήθρα. καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡ-
μέρας οἱ ἰουδαῖοι καὶ τοῦ ῥωμαίων ἐπέδραν συνεβά-
ζον· τοιαῦτα δὲ τοῦ στασιαστῶν οἱ μὲν τολμηρότεροι περι-
ελθόντες ἔξω τοῦ γυναικείων καλουμένων πύργων,
ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τοῦ εἰρηνικὰ φρονούν-
των, καὶ δεδοικότες τὸν τοῦ ῥωμαίων ἔφοδον, ἀφλάν-
το, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπέπτασσον. οἱ δ' ὀχυρώτερες ὅτι
τῶν τείχων, δῆμος ἦν δοκῶν, εἰρήνην ἐβόων, καὶ δε-
ξιὰς ἠτοῦντο, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἐκάλουν, αἰσίζειν ὑπι-
σχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα κεκραγότες, καὶ
τοὺς οφετέρους ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τοῦ
πυλῶν. καὶ κεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκρίναν-
το, καὶ τοὺς ἔνδον ἱκετεύειν, σωτηρίας τὸ πρὸς τοὺς
ῥωμαίους ὁρμήσαντας, ὑπερδρόμοις τεταγμένοις
περιπέσωσιν. ὧδε μὲν οὖν τοῖς τραπώταις τὸ
πανοῦργον αὐτῶν, οὐκ ἐλείπετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοὺς
μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμους πρὸς τιμωρίαν, τοὺς δὲ ἀνοί-
ξειν τοῦ πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅτι τοῦ περι-
ξιν. πίτῳ δὲ δι' ὑποψίας ὡς τὸ ὑπερβήσεως ὧδέ-
λητον. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλούμενος αὐ-
τοὺς ὅτι συμβάσεις ἄλλο τὸ ἰωσήπου μεῖζον οὐδὲν δύ-
νασαι, καὶ τότε τοὺς τραπώτας τοῦ χώραν μένειν ἐπέ-
λευσεν. ἔφθασαν δὲ τινὲς τοῦ ὅτι τοῖς ἕρμοις προτε-
ταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς πύλας
ἐκδραμεῖν. ζῶντες οἱ μὲν ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ
φανὸν ὑποχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τοῦ τῆς πύλης
ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ
προσέκειντο ὄκπτην. οἱ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, πλῆθος
λαμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθροον κατέχεαν,
ὡς τε συχνοὺς μὲν ἀπολέσαι, τρῶσαι δὲ πλείστους. ἐπεὶ δὲ
οὐ ῥᾴδιον τοῦ τείχος καταφυγεῖν τοῦ κατόπιν βιαζο-
μένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς ὀλιγωρίας τοῦ ἡγεμό-
νων καὶ δέος παρεκελεύετο τοῦ πρόσωπον προσλι-
παρεῖν. διὸ δὲ μέχρι πλείστου ὀλιγοδεεῖς ἐμάχοντο, καὶ
πολλαὶ ὑπὸ τοῦ ἰουδαίων λαμβάνουσαι πληγαὶ, ἀμελεῖ
ὂν οὐκ ἐλάττοις ἀποδιδόντες, τέλος ἀπωθοῦσι τοὺς κυ-
κλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι καὶ
μέχρι τοῦ ἑλένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες. ἔπτα
οἱ μὲν ἀπειροκάλως ἐκυβερίζοντες εἰς τὸ τύχω,
ἔσκωπτόν τε τοὺς ῥωμαίους δειλιάσαντας ἀπάτῃ, καὶ
τοὺς θυρσοὺς ἀπασσίους ἐσκίρτων, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀπε-
δόων. τοὺς δὲ τραπώτας ἀπειλή τε τοῦ ταξιαρχῶν, καὶ
χαιρεκάκων καίσαρ, ὀργὴ δὲ τοῦ ἰουδαῖοι μὲν οἷς ὑπο-
νοια μόνη τραπηγεῖ, πάντα μετὰ προνοίας πράττουσι
καὶ σκέψεως, ὅπου βουλὰς τε σωτηρίους καὶ λόγους,
ἔπειτα δὲ αὐτῶν τοὺς ἐνδρας καὶ τύχη, ὀργὴ τὸ φρόνη-
σιν, καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους δύνασθαί τε καὶ πίστιν. ῥωμαῖοι
δὲ οἷς δι' εὐταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπρόσ-
δεις ἀεὶ δουλεύειν καὶ τύχῃ, νῦν ὑπὸ τοῦ ἐναντίων πάσχουσι,
καὶ ὀργὴ χειρῶν ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων ἄμ-
αχιστον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque oppolita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpētium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

B His denique diebus Iudæi Romanis hu- CAP. V. De Iudæorum dolo in Romanorum milites. iusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audaciſſimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi populissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè irc conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter instantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerãt, itémque merus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutáque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componēdo; eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem benenoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperátia manuũ debellantur: quod omniũ est pessimũ, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Certè, inquit, plurimum ingemiſcent militiæ leges, plurimum pater, cùm hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando ſenuerit, nũquam iſto modo peccarit. leges autem, ſi cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum deſertorem exercitum videant. Modò autem ſcituros eſſe eos ait, qui arrogãter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere ſine præcepto ducis, infamiæ eſt. Hæc Titus ad rectores locutus cũ indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vſurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quaſi iamiámque iuſtè morituri: circumfuſæ verò legiones Titum pro commilitonibus obſecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præſens, futuræ compenſatione virtutis. Placatus eſt Cæſar vtilitate ſimul ac precibus. namque vnius hominis animaduerſionem vſque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus eſt, multum monens vt poſt hæc prudentiùs agerent. ipſe verò, quemadmodum Iudæorum vlciſceretur inſidias, cogitabat. interuallo autem quod vſque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, ſarcinas aliámque multitudinem cupiés tutò traducere, militũ validiſſimos à Septentrionali tractu in occiduum ſeptẽplici ordine cõtra murum prætendit, peditibus in frõte, ac poſt eos equitibus acie terna diſpoſitis, mediiſque inter vtroſque ſagittariis. Excurſibus autem Iudæorum tãto præſidio præcluſis, impedimẽta triũ legionũ, itémq; alia multitudo ſine timore tranſiit. Ipſe quidem Titus cùm propè duobus ſtadiis abeſſet à muro, ad anguli eius partem contra turrim quę appellatur Pſephinos, caſtra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim verſus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duũm ſtadiorum ſpacio ſimiliter à ciuitate diſcedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

CAP. VI. Deſcriptio Hieroſolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, niſi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipſa quidem ſuper duos colles erat cõdita, contrariis frõtibus ſemet inſpicientes, interueniente valle diſcretos, in quam domus crebrimæ deſinebant: collium verò alter, quo ſuperior ciuitas ſedet, multo eſt excelſior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, caſtellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum ſuperius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem ſuſtinet ciuitatem, & vndique decliuis eſt. Contra hũc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuiſus. verùm poſtea qua tempeſtate Aſamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatẽ, & Acræ altitudinem cæſã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanũ ſupereminẽs cerneretur. Vallis autẽ quę Tyropœon appellatur, qua diximus ſuperioris ciuitatis collẽ dirimi ab inferiori, vſque ad Siloam pertinet. ita enim

A ἢ μεγάλα ἐδῴ ϛενάξῃ ἔφη τὰς ϛρατιωτικὰς νόμους, μεγάλα ϑ' αὐτὸϛ πατέρα, τὸν δὲ ϛ παλαιὸν πυθόμενον, εἰ γε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας, ἠδέ ποτε ἔπταισεν ἄκων. οἱ νόμοι ϑ' ἀεὶ, καὶ τοῖς ϑεραπεύϛαις δ' ἀκινήσαϛος, θανάτῳ κολάζεϛαι. νῦν ϑ' ὅλην ϛρατιὰν ἐωρᾶκαϛι λιποταϛεῖν. γιάσεϑαι γὰρ αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδιζομένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν ἄδεϊ ῥωμαίοις δίχα ἀδειαγέλματος ἀδοξεῖται. τοιαῦτα διατεινάμενος ϑρόος ἦν ἡμέρας. δῆλος ἦν καὶ πάντων χρῆναι τὴν νόμων. καὶ οἱ μὲν παρεδόϑησαν ταῖς ψυχαῖς, ὡς ὅσον οὐδέπω τεθνεξόμενοι διακαῶς. ἐδεήϑη ϑ' αὖ τὰ ταῖς μάχαις τῷ πάτῳ, καὶ ϛ ϛρατιῶται τῷ ἱκέτευε, καὶ ϛ ὁλίγων ἀφεϑῆναι χαρίσαϑαι τὴν πάντων ἀπείθειαν κατηγοροῦντες. ἀπαλύνεϛο δ' αὐτοὺς τὸ παρὸν πάϑημα, ϛ εἰς τὸ μέλλον ἀρεταῖς. πείϑει καίσαρ ἅμα ϛ τε ἱκεσίαις, καὶ τῷ συμφέροντι. ϛ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸν ἡμωείαν ᾤετο χρῆναι μάχεϊς ἔρχου ϑεσκοπεῖν, ϛ ϑ' ὅλου πλήϑους, μάχει λόγου. τοὺς μὲν ἐν ϛρατιώταις ἀπολλάττεϛο, πολλὰ νουθετήσας αὖϑις εἰ φρονιωτέρους. αὐτὸς ϑ' ὅπως ἀμυνεῖ ϛ Ἰουδαίοις ἐσκόπει βουλεύων. τέσσαρσι ϑ' ἡμέραις διεσωθέντος ϛ μέχρι τοῦ τείχους διαστήματος, ἐκέλευσε μὴ ἀσφαλείας τάς τε ἀποσκευὰς, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆϑος ἄγεσϑαι, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως αὐτὸς παρεξέτασε τῷ τείχει καὶ τὸ βάρειον κλίμα, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἵππα βαδύνας ϛ φάλαγγα, τῷ τε πλαϊ

D προϊσταγμένων, καὶ κατόπιν τῶν ἱππέων ζυγοῖς ἑκατέρων ἑξάδας καὶ μέσον εἰσῆσαν οἱ τοξόται· τοσούτῳ ϑ' εἴρῳ προφερομένων ἰουδαίοις τῶν ἐκφερομένων, τά τε ὑπόζυγα τῷ ζυγῷ ταλαίπωρον, καὶ ἡ πλῆϑυς, ἀσφαλὲς παρὸδ ὕσειν. αὐτὸς μὲν οὖν πῆχυς ἀπέσχεν ὅσον εἰς ταδίους δύο τὸ τεῖχος, καὶ τὸ γωνιαῖον αὖτε μέσης, αὐτικρὺ τοῦ ψηφίνου καλουμένου πύργου, ϛρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τὸ τείχος πρὸς ἄρκτον καϑήκων, αἰφνιδίως πῆ πρὸς δύσιν. ἡ ϑ' ἑτέρα μοῖρα ϛ ϛρατιᾶς, καὶ ϛ ἱππικὸν πρὸς τὸν ὁρϑὸν πύργον τέλεϊ ϛαϑμῷ, διεστῶτα τῆς πόλεως, ὁμοίως δύο ταδίοις. τὸ μὲν τοι δίκαιον τάγμα καὶ χώραν ὑπὸ τὸ ἑλαιῶν καλουμένου ὄρους ἔβαλε.

Τρισὶ δ' ὀχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καϑὰ μὴ Ἰώσηπ. τῶν ἀβάτων φάραγξιν σκύκλῳ (ταύτην γὰρ ὅλως ἐδείδοιϑ) αὐτὴ μὲν ἐπ' δύο λόφων αὐτεφέστως ἔκτισο, μέσῃ φάραγγι διῃρημένων, εἰς ἃ ἐπ-

F άλληλοι κατόλιγον αἱ οἰκίαι. τῷ δ' λόφων, ὁ μὲν τὸν ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰσότερος ἐδ. διὰ γοῦν τ ὀχυρότητα, βασίλειον μὲν ὑπὸ Δαβίδου τῶ βασιλέως ἐκαλεῖτο, ταπὴρ σολομῶντος ἐδείϑη, τῷ πρώτου τ ναὸν κτίσαντος. ὁ δὲ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἄτερος ϑ' ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τὸν κάτω πόλιν ὑφιστὰς, ἀμφίκυρτος. τούτου δὲ ἀπικρὺ ξίφος ἐδ λόφος, παπεπότερός τε φύσῃ τῆς ἄκρας, καὶ πλατείᾳ φάραγγι διῃρημένον ἄλλῃ πρότερον,

G ὅτις γε μέλει καϑ' οὓς οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνους ἐπλήσθυσι, τὸν Ἰε φάραγγα ἔχοντα συνάψαι βουλόμενοι τῇ ἱερᾷ τὸν πόλιν, καὶ τ ἄκρας κατηρτισμένην τὸ ὕψος, ἐποίσαντο χθαμαλότερον, ὡς ὑποφαίνοιτο καὶ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ δὲ τῇ νοτιοϑεν προσαγορευομένη φάραγξ, ἐδ ἔφαμεν τόν τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τ κάτω λόφον διϊστᾶσαν, καϑήκει μέχρι σιλωᾶς. ἔστι γὰρ τὸν πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τὸ καὶ πολλὴν οὖσαν ἀναλοῦ- A fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur,& vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium verò murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat.ad hoc autem quòd loco præstabat,etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri,cui nomen est Hippico,ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat: parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Berisо descendēs in Essenorum portam: deinde supra fontē Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant,cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus,à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens,contra munimentum Helenę, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis,quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templique Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha,situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit,& minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, patet huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat.veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordię suspicionem traheret,fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim x x.cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hisque murus dilatabatur,profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus,ad xx.cubitos creuit.& minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat:

totáque altitudo ad x x v. cubitos erigebatur. Murum autem superemine bant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmq; pluuialium receptacula, & tortuosi latíque singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Phephina turris ad Septentrionẽ Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per l x x, cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici poterat, & vsque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Cõtra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem x x v. cubitos in latitudine itémq; longitudine habebãt, & excelsæ x x x. cubitos erant, nusquam inanes. supra solliditatem verò, saxísque adunatam compagínem puteus x x. cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: x x v. cubitis alta, ínque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hãc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itémque propugnaculis septa. In media verò porticu superemineus alia turris stabat, in mẽbra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tũc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad x x. cubitos facta, per x x. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisq; ornatiora diuersoria sustinebat: cũ id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἑστηκέναι. τῶ δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὴν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦν μὲν ἁρμονία, καὶ τῷ κάλλει τῷ λίθων, οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. μὴν ὁ τοῦ ναοῦ ὕψος τῶν πύργων, ὅσπερ ἐπ' εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθ' ὑπερθεν ὑπῆρχεν, διεξόδοις ἐφ' ἑκάστας τὰς τοῦ ὑετοῦ ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλείσας, καὶ πλατείας καθ' ἕκαστον ἀποδοθείσας. τοιοῦτος μὲν οὖν πύργος τὸ ξύστον τεῖχος εἶχεν ἑνενήκοντα, τὰ δὲ μεταπύργια τούτων, ἀνὰ πήχεις διακοσίους. τὸ δὲ μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα κεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος τριάκοντα καὶ τριῶν σταδίων ἐπεῖχεν. θαυμασίου δὲ ὄντος ὅλου τοῦ τρίτου τείχους, θαυμασιώτερος ἐπῆρχε κατὰ γωνίαν βορειός τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ Φήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τῖτος. ὅθεν γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, Ἀραβίαν τε ἀνέῳγόντος ἡλίου προεῖχεν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑσπερίου κληρουχίας ἑκατὸν ὀκτὼ σταδίων ὄντος. ἔνθεν ὁ ἀπηρτισμένος ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸ δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μεγάλης τε καὶ κάλλει ὄντων καὶ ὀχυρότητι, τῷ κτίσαι τιμὴν οἰκουμένῃ ἀξίαν ἐργάσεσι. πρὸς γὰρ τῇ φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῇ πρὸς τὴν πόλιν φιλοτιμίᾳ, τιμῶν ὑπερβολὴν τῷ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάσαις οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ ζῶσι τοῖς ἀνδράσι προσῴκησε φ' οἷς ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ τιμῶν μνήμην αἰώνιον. τιμῶν μὲν, ὡς προειρήκαμεν κτείνας δ' ἕτερα τοὺς δὲ ὑπαβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ὑπὸ τοῦ φίλου προσαγορεύθη, τετράγωνον μὲν ὅλον, εὖρος δὲ καὶ μῆκος, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν, καὶ ἕκαστος ὕψος ἑβδομήκοντα, οὐδαμοῦ διήκων. ὑπὲρ δὲ τὸ πλῆρες, καὶ τοῖς πέριξ συμπεφυκόσιν εἰς ἐπιδοχὴν ὄμβρων, εἰκοσάπηχις λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διηρημένος, ὑπῆρ ὀπτόμενος, προμαχῶνες δὲ περιέβαλλον ἑβδομήκοντα πήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναριθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος ἐς τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον. ὅθεν τεσσαράκοντα δὲ ἦν τὸ ἄσον ἄνωθεν ὕψος, ὑπὲρ ἄλλο δὲ ἄνωθεν ἐφειστήκει διακαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις ἀποπεμφθὲν. μέσῳ δὲ ὑπερκοδόμηται τοῦ τοῦ πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδεῖν τοῦ πύργου βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἢπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ κάλλει μετεῖχε. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἑνενήκοντα, καὶ τὰ μὲν χώματα παρῆκε πρὸς τοῦ Φάρου ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἐπ' Ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ δὲ ὄψει δὲ, πολὺ μείζων ἐφαίνετο καὶ τὰ μὲν τυραννικὸν ἀπεδείκνυτο τῷ σίμωνι. ὁ δὲ ξύστος πύργος ἦν μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναοὺς ἐφ' ἑκάστοις δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελείᾳ δὲ καὶ ποικιλωτέραν τῶν ἄλλων τοῦ οἴκησιν ἔχων ἐπάνω, τῷ βασιλέως οἰκείου ἐπολαβόντος, τὸν

ὑπὸ

ὅστε γυναικὸς ὀνόματι σὺν τοῖς κεκοσμῆσθαι πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους ἡ τῶν γυναικῶν ὀχυρωτέρους. τούτου τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν. τὸ πολίχνιον δὲ οἱ ξένοις τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸ τοῦ αὐτοῦ τε καὶ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου διαδύκησθαι, καὶ τὸν λόφον καθάπερ κορυφὴν τοῦ ὑψηλοτέρου περιειλῆχθαι εἰς ἑκατοντα πήχεις. καθ' ἃ οἱ πύργοι καίμενοι, πολὺ δή τι τοῦ μετεώρου περιελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τὸν λίθων ἦν τὸ μέγεθος. καὶ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῆς ἀνθρώποις πεζῇ συμφέρεσαν, λευκὴ δὲ μαρμάρου ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, διὰ καὶ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶναι πέτραν ἀδιαφυκῆ, ἐπῆσται δὲ ὡσεὶ ἐξ ἴσου χερσὶ τοιχηδὸν, εἰς ᾠκημα καὶ γωνίας. ὅπως ἁρμόσθη τε συνάφεια καὶ ἁρμονίας διαφανὴς. καμπύλοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς συνῆπται ἡ βασιλέως αὐλὴ προσέζυκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. ὅπου δὲ πολυτελείας, οὔτε κατασκευῆς τινος ἔλειπεν ὑπερβολή. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἅπασα ἑξακοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατονταклίνους. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆπτο δὲ πολιᾷ ὁ πανταχοῦ ἀσβόλιος. θαυμασταὶ δ' ὀρόφαι, μίσει τὸ δοκᾶν, καὶ λαμπρότητι ξυστῶν. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφορὰ σχημάτων ἦν τούτοις ἰδία. πᾶσι γε μὴν ὑπῆσκηται πλήρεις, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν ἑκάστοις κειμηλίων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. ἦν δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλαὶ, καὶ σύλαι πρὸς ἑκάστῳ διαφοραί. τὰ μὲν τοίνυν ὑπαθρα, παντοχοῦ χλοερὰ, καὶ ποικίλα μὲν ὅλα, μαιρὶ δὲ δι' αὐτῶν ἦσι τάνοι, ἐς ἦσι τοὺς δρόμους βαθεῖς, καὶ διεξόδους τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων ἦσι πλοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ ἦσι τὰ ἁματα πύργοι, πολυτελῶν ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἑρμηνεῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τοὺς τὸ ληστρικοῦ πρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. οὐ γὰρ τοῦτο ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον βουλῶν, οἷς προειρήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς διαστάσεως. καὶ ὅστε μὲν ἡ ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ὅλη τὰ βασίλεια, καὶ τῶν ξύλων πύργων τοὺς στέγας ἐπανεμίνθη.

Κεφ. ιδ'. ΤΟ δ' ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφην ὑπὸ λόφῳ καρτερῷ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ αὐτόθι χωμάλοφ ἀυτῷ, τότε ναῷ, καὶ τοῖς βωμοῖς. τὰ δὲ πέριξ ὑπόκρημνος ἦν καὶ κατάντης. ἐφ' ᾧ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐντειχίσαντος, ἐπετέθη στοὰ τοῖς χώμασι. καὶ κατὰ γε τὰ λοιπὰ μέρη, ξυμπᾶς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἔξω αἰεί τι λαοῦ προσχωννυμένου, αἰσιώτερος ὁ λόφος πυρωθεὶς. διεκόψαντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος, ἐπέλαβον, ἔσω ὑπερβάντες ὁ τῶν παντὸς ἱεροῦ περίβολος. τελέσαντες δὲ καὶ περὶ κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μείζον ἐλπίδος ἐπανορθώσαντες ἔργον, εἰς ὃ μὲν μέρος ἐξωπλίσθησαν αἱ αὐλαὶ αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱερεῖς ἔνδον ἐθυσίαζον πᾶσίς δὲ ἀνεπιπλάστου οἰκοδομῆς

A vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per L v. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidã

B vertex altus propè adxxx. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidũ magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quę homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per xx. cubitos longis, latisque decem, ac per v. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata,

C ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septẽtrionali parte positis, intus aula regia coniũgebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed totą quidem muro per x x x. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum

D varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleraq; in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliã per aliam in circulum flexæ columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluisque variata.

E tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres manuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatũ, referens, quantas res latrocinalis flãma consumpserit, nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissen

F sionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aręæ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndiq; præceps erat atq; decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita: & manebat

G ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nã & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore cãdido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódq; ligno rasili erant, aptéque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsec⁹ ornabatur. Latę autẽ per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque surſum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis x l. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem x x v. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum c c c. cubitis planum. Hinc rursum alij quinj gradus, & scalæ ad portas ducebant: à Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cótra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro trãsgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebãtur. erãt autẽ simplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidẽ auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ,

A δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τοὺς τε ἄνω ἐκβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεβάλλοντο. τούτου τὸ ταπεινότατον, ὑπὸ ξιακοσίων ἀνεστειχέσαντο πηχῶν· κ᾽ δὲ τινας τόπους ὀκ πλείονος. ἀ μὲν τοι πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῷ θεμελίων. ὅτι πολὺ γὰ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, αἰσχυνῶ βουλόμενοι τοὺς ξενωποὺς τῶ ἄστεος. πέζαι δὲ τεσσαράκοντα πήχεῖς τὸ μέγεθος ἦσαν τῶ δομήματος. ἥ τε γὰ δαψίλεια τῷ χρημάτων, κ᾽ τ᾽ λαοῦ

B φιλοτιμία, λόγου μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ἐπιβολάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔξειν πέρας, ὑπομονῆ καὶ χρόνοις ἦν ἀνύσιμον. ὧ δ᾽ ἄξια τῷ τοιούτων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ᾽ αὐταῖς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λαμπρότατης μαρμάρου. κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ἀσκέπαστο. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ δύξεσον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀ-

C ξιόλογον. οὐδενὶ γ᾽ ἔξωθεν, οὔτε ζωγραφίας, οὔτε γλυφίδος ἔργῳ τεθησαυρίσο. καὶ πλατεῖαν μὲν ἦσαν ὅλη ξιάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ σταδίους συνεμετρεῖτο, περιλαμβανομένης κ᾽ τ᾽ ἀντωνίας. τὸ δὲ ὕπαθρον ἅπαν, πεποίκιλτο παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. μετὰ τούτου προϊόντων ὅτι τὸ δεύτερον ἱερὸν, φρύγμασιν περιέβλητο λίθινος, ξιπήχης μὲν ὕψος, πάνυ γ᾽ χαριέντως διηργασμένος. ἐν αὐτῷ δ᾽ εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήμασι σῆλαι, τ᾽ ἁγνείας προ-

D σημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ γ᾽ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τ᾽ ἁγίου παρεῖναι. τὸ γὰ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. ἐς τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ὑπὸ τὸ φρόντου, τετράγωνον δ᾽ ἄνω κ᾽ τείχη περιεφειλημένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καίπερ τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ὑπὸ τῷ βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ γ᾽ ἔσω εἴκοσι κ᾽ πέντε πηχῶν ἦν. πρὸς γὰ ὑψηλοτέρῳ διδομημένον

E τοῖς βαθμοῖς, οὐκέτι ἦν ἅπαν εἴσω καταφανὲς, καλυπτόμενον ὑπὸ τ᾽ λόφου. μετ᾽ ἐκ τοὺς δεκαπεντε βαθμοὺς, τὸ μὲχρι τ᾽ τείχους διάστημα, πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔσθεν ἄλλοι πάλιν πεντεβαθμοι κλίμακες ἀπῆγον δι᾽ τὰς πύλας, αἱ δὲ ὅπη μὲν ἀρτίου, κ᾽ μεσημβρίας ὀκτὼ, καθ᾽ ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ᾽ ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ᾽ ἀναγκαῖον. διατετειχισμένου γὰ κ᾽ τοῦτο τὸ κλίμα τ᾽ γυναικῶν ἰδίου θρησκείαν χάριν, ἔδει δ᾽ αὐτέαν εἶ πύλαν. τέτμητο δ᾽ αὖτη τῆς πρώτης

F ἀνατολῆς. καὶ τῷ ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βορειοθ᾽, δι᾽ ἧς εἰς τέλος γυναικωνῖτιν εἰσῆιον. κ᾽ γὰ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξῆν παρελθεῖν γυναῖξιν, ἀλλ᾽ οὐδὲ κ᾽ πλησιάσειν ἐπέτρεπον ἀπὸ τοῦ διατειχίσματος. ἀνέῳτο γε μὴν τοῖς τε ἐπιχωρίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ὑστέρῳ θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ ἔχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδόμητο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τ᾽ πυλῶν

G ὑπὸ τ᾽ τείχους, ἔσθεν ἐστραμμέναι πρὸς τῷ ζαφορῶν κίονων, σφόδρα μὲν καλοῖς κ᾽ μεγάλοις ἀνέκειντο κίοσι. ἦσαν δ᾽ ἁπλαῖ, κ᾽ ἁπλήτου μεγάθους τ᾽ κάτω κατ᾽ ὀλίγον ἀπελείποντο. τῷ δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐννέα, χρυσῷ κ᾽ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι παντα χόθεν ἦσαν, ὁμοίας τε θεάσασθαι, κ᾽ τὰ ὑπερθυρώματα δ᾽ ἦ ἔξωθεν τῶ ναῶ κορινθίῳ χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ

ἐκβεβηκυίας ὑπεράγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τεσσαράκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης,

καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντεκαίδεκα. μετὰ δὲ τοὺς εἰσόδους, ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον ἑξηκονταπήχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρος τὸ καθ' αὑτοὺς πυργοειδεῖς. ὑψηλαὶ δ' ἦσαν παραπλησίως ἑξηκονταπήχεις. δύο δ' αἶσιν ἕκάστη κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ πάχος ἔχοντες. καὶ τοῦτο μὲν ἄλλων, ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ἔσω τε κοιλοθία ὑπὸ δὲ γυναικωνίτιδος ἐξ αὐτοπόλης αἰωρομένη τὸ ναοῦ πύλης αὐτηρὰ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα δὲ πηχῶν οὖσα τὸν αὐάσασιν, παραπλησίως τὰς δύο εἶχε, τὸ κόσμον πολυτελέστερον, ὅτι διαφανὲς πάχος ἀρύσεω τὸ χρυσοῦ. τοῦτο δ' ἦν τὰς ἐνέα πύλας ἐπῆχεν ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε ἔσω τὸν μείζονα πύλων ἀπὸ τοῦ τῶν γυναικῶν διαστεγάσματος αἰωρουν. τοῦτο δὲ καὶ τὰς ἄλλας πύλας βαθμοὺς ἦσαν βραχύτεροι. αὐτὸς δ' ὁ ναὸς καὶ μέσον κεῖμενος τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸν καὶ πρόσωπον ὕψος τὸ καθ' ἑωυτὸν, ἴσος ἀπὸ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ πρὸς παραπλήσιον πήχεσι στενώτερος. ἑκατέρωθεν γὰρ ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος οὖσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, δύρας οὐκ εἶχε. τὸ γὰρ οὐρανοῦ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐπέφυκε. κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτοπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρόσθος οἶκος ἔσωθεν ἅπας καταφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ περὶ τὸν ἔσω πύλαις, πάντα λαμπόμενα χρυσοῦ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπέπιπτον. τὸ δὲ ναοῦ ὄντος ἔσω διεστῶτος, μόνος ὁ πρόσθος οἶκος περιέκειτο, καὶ διαφανὴς εἰς τὸ ὕψος, αἰετωτὸς μὲν ὅλος ἐστὼς ἑκατὸν πήχεις, μικρὸς δὲ ὅλος πεντήκοντα, καὶ διάβασιν ὅλην εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη, κεχρύσωτο μὲν ὡς ἔφην πᾶσα, καὶ ὅλος περὶ αὐτὴν τοῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες αὐτομάτως κατηρτήμαντο. ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διεστῶτος, τὰ πρόθυρα τῆς ἔξωθεν λίθου, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πήχεων τὸ ὕψος, εὖρος δὲ εἰκοσιδύο. περὶ δὲ τούτων, ἰσόμικτος κατασκευασμα, πέπλος λίθου βαβυλώνιος, ποικίλτης ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστὸς μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τὸν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν ὅλων. ἐδόκει δὲ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τῶν μὲν, ἐκ τῆς χρόας ὁμοιουμένων, τὰ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας, διὰ τὸν χρῶσιν, ἐπεὶ διὰ τὸν μὲν, αἰσθάνεσθαι ἡ γῆ, τὴν δὲ ἡ θάλασσα. κατηγόρηται δὲ ὁ πέπλος, πᾶσιν τοῖς οὐρανίοις θεωρίαις, πλὴν ζωδίων. παρεῖντας δ' εἶσω, τὸ διάπυλον τοῦ ναοῦ μέσος ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν, τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πύλην διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρόσθον μέσος, δεδοτευμένον διὰ πεντεκαίδεκα πήχεις, εἶχον ἐν αὐτῷ ξύλα θαυμασιώτατα καὶ θεαὶ δόκιμα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, ξράπεζαν, θυμιατήριον. ἐπέφαντο δὲ οἱ μὲν ἐπὶ ἀλύσεσι, τοὺς πλανήτας, τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διῄρητο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vesticbatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, sanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem xl. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinque lata, neq; fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione interfepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes, in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctíque sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentib. auibus pollueretur. Nonnullorũ autẽ saxorum eius, longitudo quadragintaquinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadratáque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partéfque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, maláque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ἦ, ἀφ' ἧς ἑξακαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀοικήτου καὶ τ' ἀοικήτου ⸂οἰκουμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι ⸂θεῷ πάντα καὶ τῷ θεῷ. τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διείρητο δ' ὁμοίως καὶ πετάσμασι θεοῖς τὸ ἔξωθεν. ἐκτὸς δ' ἐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦ καὶ ἄθεατον καὶ ἀδιάτητον ἦν πᾶσιν. ἁγίᾳ ἦ ἅγιον ἐκαλεῖτο. ἐφεῖ ἦ τὰ πλευρὰ τῷ κάτω ναῷ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ξύλινοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερον εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τ' πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ὑπερῷον μέρος, τούτοις μὲν ἐκ ἔτ' εἶχε τοὺς οἴκους, πλεῖσον ἦν καὶ στενότερον ὑψηλότερον δ' ἐπὶ τριακοντα πήχεις, καὶ λιτότερον τ' κάτω. συνάπτῃ γὰρ οὗτος εἰς ἑξήκοντα τοῖς τ' ἐπιπέδῳ πηχῶν ἑκατὸ τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, ὅθεν ἦν εἰς ψυχῆς, ἦτε εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ γὰρ χρυσοῦ κεκαλυμμένος πάντοθεν, ὑπὸ ταῖς πρώταις αὐγαῖς, πυρσοβολεῖτην ἀπαράλλαγον αὐγήν, ⸂τ' βιαζομένων ἰδεῖν ταῖς ὄψεσιν, ὥσπερ ἡλιακαῖς ἀκτῖσιν ἀπέστρεφε. τοῖς δὲ μὴν εἰσαφικνουμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὄρει χιόνος πληρεῖ κατεφαίνετο. κατὰ μὲν κατὰ μηκὸς ἐκύρτου λοξότατος ἦν. κορυφὴν ἦ χρυσοῖς ὀβελοῖς ἀεῖχε πεπηγμένους, ὡς μή τινι προσπαλτζομένῳ μολύνοιτο τὰ ὀρνίων. τὸ ἦ ἐκ λίθων εἶναι μῆκος πέντε καὶ τριακοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δὲ ἓξ. προαὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἐπὶ πήχων, D εὖρος δὲ καὶ μῆκος ἑκατέων ἴσον, αὐὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κεραοειδὴς προεκέχων γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, ἐπ' αὐτὸν ἀνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπῆιαστο. καὶ τὸ μὲν ἀδυσίδηρον, καὶ οὐδὲ πώποτε ἔψαυσεν αὐτοῦ σίδηρος. ἐφεστήκει δὲ τῷ ναῷ, καὶ τῷ βωμῷ, δύλιθον πᾶν καὶ χαλεπὸν λίσιον, ὅσον πήχεως ὕψος, ὃ διείργε ἐξωτέρω τ' δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορρόοις μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναικῶν δ' ἐμμήνοις ἀπεκέκλειστο, παρελθεῖν δὲ ταύτας οὐδὲ καθαρὰς ἔξῆν, E οὐ προεῖπε μὴ ὄργ. ἀνδρῶν δ' οἱ μὲν καθαρεύοντες, εἴργον τὸ τῆς αὐλῆς, ⸂τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὲν καθαρεύοντες εἴργοντο.

Τῶν ἦ ἀπὸ γλάους ἱερέων ὅσοι ἀφὰ πέρσου ἐκ γενεᾶς Κεφ. Τέρσιν, παρῆσαν τὰ ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδοτέρω τ' γλάσιν, καὶ τὰς ἀπὸ τ' γλάους ἐλάμβανον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς ἐχρῶντο. τῶν δὲ F ἱερέων, ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ὅθι ἦ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τ' ναὸν ἀείβαινον, οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσον μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκεστοῦ νηφοῦσες, δίκην τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίνειν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, οὐχ μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ εἴ τις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυρις πάνδημος ἀγομένη δ' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, τοὺς μηροὺς μὲν ἄλγος αἰθρίοις δέρμασι καλύπτων, λινοῦ τε ⸂ποδύτου σάδδιν λαμβάνων, καὶ ποδήρης καὶ ὑπὲρ τὸν ὑακίνθινον σάδμα στολὴ ὑλὴν θυσσινωτὸν ἔργον. τῷ δὲ θυσιῶν ἀπήρτηντο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ φοινίκιοι, βροντὴ μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἐπὶ δὲ τὸ σε-

dumq

δυμα τοῦ σήρω περιπλοῦσα ταινία, πέντε διαπεπ-
ασμένη ζώναις ποικίλη τοῖς χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκ-
κου, περὶ ὑάκινθον, καὶ βύσσον, δι' ὧν ἔφαμεν, καὶ τὰ
τοῦ ναοῦ καταπετάσματα συμφαίνεσθαι. τούτοις δὲ καὶ
ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἦν.
χιτὼν μὲν οὖν ἐνδύτῳ θώρακι ὅμοιος ἐφαίνετο. δύο δὲ αὐ-
τοῖς ἐπερόνας ἀπὸ δισκαδίων χρυσῶν, κατεκέκλειντο
δὲ ἐν ταύταις καλλίσταί τε καὶ μέγισται σαρδόνυχες,
τοὺς ἐπωνύμους τῇ τε ἐθνους φυλῶν ὀνομαγραμμέ-
ναι. καὶ δὲ θατέρου ἄλλοι περιῆρτηντο λίθοι δώδε-
κα, καὶ ξεὺς εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένοι, σάρδιον, τό-
πάζιον, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀλ-
λάτης, ἀμέθυστος, λιγύριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυ-
σόλιθος, ὧν ἑφ' ἑκάστου πάλιν, εἰς τοὺς ἐπωνύμους ἐγ-
γέγραπτο. τῶν δὲ κεφαλῶν, βυσσίνη μὲν ἦν ἡ σκέπη, πάσα,
κατέστεπτο δὲ ὑακίνθῳ. περὶ ὧν χρυσοῦς ἄλλος ὢν στέ-
φανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ταῦ-
τα δὲ ὅσα φωνήεντα τέσσαρα. ταύτῃ μὲν οὖν τὸν
ἐσθῆτα, οὐκ ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιτοτέραν δὲ
ἀπελάμβανεν. ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσίει δὲ
ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστεύειν ἅπαντας ἡμέρᾳ
πάντας τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως, καὶ τοῦ
ναοῦ τῷ θεῷ τε ὅπῃ τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκρι-
βέστερον ἐροῦμεν. οὐ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν κατάλει-
πεται λόγος. ἡ δὲ ἀντωνία, καὶ ἰωνίαν μὲν δύο σοὰς
ἔκειτο τοῦ πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς
πρὸς ἄρκτον. διῴκηντο δὲ ἅπασαι πεντηκονταπήχεις μὲν ὕψος, τετραπήρους δὲ πᾶσαι. ἔργον δὲ
λίθου περόδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγα-
λόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα,
πλατεῖ κεκάλυπτο λείοις λίθοις, εἰς τε κάλλος, καὶ
ὡς ἀπολιθάνοι πᾶς ὁ περσβαίνειν καὶ κατιέναι πει-
ρώμενος. ἔπειτα περὶ τὸ πύργου δομήσεως, ξιφὶ
πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ πᾶν ὕψωμα
τῆς ἀντωνίας, ὅπῃ πεντεκαίδεκα πήχεις ἠλίρετο.
τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. με-
μέρισο γὰρ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδιαρίαν καὶ χρῆσιν, αὐλί-
σκάς τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλὰς πλατεί-
ας, ὡς τοῦ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλις ἂν δο-
κεῖν. τὴν πολυτέλειαν δὲ βασίλειον. πυργοειδὴς δὲ οὖ-
σα τὸ πᾶν ὕψωμα, καὶ ἰωνίαν τέσσαρσιν ἐπέρεισι διεί-
λητο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος,
ὁ δὲ πρὸς μεσημβρίαν, καὶ κατ' ἀνατολὴν ἰωνίᾳ
κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅ-
λον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθ' ἃ δὲ συνῆπτο τοῖς τοῦ ἱε-
ροῦ σοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις. δι' ὧν κατ-
όντες οἱ φρουροὶ, καθῆστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα
ρωμαίων, καὶ διϊσάμενοι περὶ τοὺς σοὰς μετὰ τῶν ὅ-
πλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μὴ νεωτερεῖν τι
παρεφύλαττον. φρούριον γὰρ ἐπῆκτο τῇ πόλει μὲν
τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ ἀντωνία. καὶ δὴ ταύτῃ αἱ τῶν
ξιφῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἅλοις φρού-
ριον ἦν, τὰ ἡρῴδου βασιλέως βεζεθὰ δὲ λόφος, διῃ-
ρητο μὲν ὡς ἔφην ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψη-
λότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσῴκισο, καὶ
μόνῳ τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεσκότει. ἔκειτο μὲν δὴ ἡ
πόλεως, καὶ τοῦ τειχῶν αὖθις ἐφ' ἑκάτερα ἀκριβέστερον ἐ-
πειτα προθησόμεθα, ὅπῃ τε παρῆντας ὑπερβάντες εἵρπον.

A vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam; in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant oprimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quãdo adyta introibat. sol⁹ autẽ atq; semel in anno intrabat, quo die cũctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique præruptro: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. Intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiã parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóq; Septemtrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

CAP. VII. Deditionē Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnaciſſima autem maximéque diſſentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipſe quaſi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius patrium, cùm eſſent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Soſæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, ſex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi acceſſerant etiam Zelotarũ, depoſitis diſcordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter ſe gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quę non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem ſuperiorem ciuitatem, mutúmque maiorem vſque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vſque ad Monobazi aulam deſcendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior eſt ciuitas, vſque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interiacebant incenſis, medium bello quod inter ſe gerebant ſpacium aperuêre. Nec enim caſtris Romanorum prope murum poſitis, intra ciuitatem ſeditio quieſcebat: ſed ad primum eorum impetum pauliſper ſanitate recepta, mox ad priſtinum morbum rediêre. Rurſúſque diſcreti, pro ſua quiſque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obſidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis paſſi ſunt, quàm ipſi ſe tractarunt: neque poſt illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta eſt. Sed illa quidem grauiores priùs caſus pertulit, antequam ſubuerteretur, qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd ſeditio ciuitatem, Romani verò ſeditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduerſas ſuis, iuſticiam verò rectè quis Romanis aſcriberet. intelliget autem quòd dies cuique ſuggeſſerit. Veruntamen his intra ciuitatem ita ſe habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæſitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec ſecundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non ſatis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, ſuperiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi poſſe cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum lævum ſagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Ioſepho acceſſiſſet: pacémque in muro ſtantibus (dicendi enim peritus erat) ſuadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæſar ex eo, quòd nec ad ſalutem ſe hortantibus abſtinuêre, excitatur in obſidionem: ſimúlque

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ, καὶ σατιάζον πλῆθος, Κεφ. ιε.
ὧδε ἦσαν. μυρίοι μὲν ἦσαν, δίχα ἦ Ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῷ μυρίων, ἐφ' οἷς ὅδε κύριος τῶν ὅλων. ἰδ ημαῖοι δ' αὐτῷ συντελοῦντες εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων προῦχεν ἑνδέκατος, ὅτε ἦ σωσᾶ Ἰάκωβος, καὶ σίμων υἱὸς καθλᾶ. Ἰωάννης ἦ τὸ ἱερὸν κατέχων ἦ πλῆθος, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόσιν εἴκοσι. προσετίθοντο δ' αὐτῷ πάντες οἱ ζηλωταί, παυσάμενοι ἦ διαφέρεσθαι, διακόσιοι μὲν ὄντες καὶ τεσσαράκοντα, χρώμενοι δ' ἄρχοντι, τῷ καὶ πρότερον ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τὲ ἰακείμου. πολεμίοντων ἦ τούτων ὡς ἔφαμεν, ἄθλον ὁ δῆμος ἑκατέροις, καὶ τὸ μὲν σωσᾶ ἱκοῦ ἦ λαὸς μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τῆς καθαρᾶς, τῶν ἀρχαίων τείχους ὄντος ἀπὸ τῆς σιλωᾶς ἀναγομένου εἰς ἀνατολὰς, ὁ μέχρι τῆς μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' οὗτος ἦν τῆς ἐπὶ ὑφράτην ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τὴν πηγὴν, καὶ τὴν ἄκραν, ἄνω δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, ἕως τοῦ μέχρι τῆς ἑλένης βασιλείων τῆς ἦ μονοβάζου μητρός. ὁ δ' ἰωάννης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ πέριξ ἐπ' οὐκ ὀλίγον, πίν τε ὀφλᾶν καὶ τὴν καθαρὰν καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἀμφισαίνοντες τῷ θεῷ ἀλλήλους πολέμῳ χώσειν ἔμελλον. ἐδ' ὧδε τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπέδευμεν ῥωμαίων, σὺν δυνάμει τάσις ἡρέμει. βραχὺ δὲ πρὸς τὴν θρώτην ὑπονήψαντες ἐκδρομὴν, αὖθις ἔσουν, καὶ χῆ σφᾶς πάλιν ἐξεστάλησαν ἐμάχοντο, κατὰ ἦ δύνην πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἔπρασσον. οὔτε γοῦν αὐτοί τι χῶσειν ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, οὔτε μετὰ τοῦτο ἡ πόλις ἐπιφανὲς κμνοτέρου πάθους. ἀλλ' ἡ μὲν ἀλειπότερόν τι πρὸς τὸ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δ' ἐλόντες αὐτὴν κατόρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς ἦ μὲν πόλιν ἡ τάσις, ῥωμαίους ἦ εἶλον ἦ τάσιν, ἤπερ ἦν πολὺ τῷ τεῖχον ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' αἴ τις δίλογος ῥωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δ' ὅπη τοῖς θεάμασιν ἕκαστος ἄγεσθαι.

Τῶν γε μὴν σὺν θεῷ ἀγαθῶν ὁ τίτος μετ' ὀλίγον Κεφ. ιϛ.
ὑπερέλεκτον ἱπποῖον προσιὼν ἔξωθεν, ἡ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπετο. ὑποῤῥωμένῳ ἦ παντόθεν, οὔτε γὰρ κῆ τὰς φάραγγας ἦν που προσπεσεῖν, καὶ κῆ θάτερα τὸ πρὸς τοῖς ἔρμασι τεῖχος ἐφαίνετο τῆς ὀργάνων συρεώτερον, ἐδόκει κῆ τὸ ἰωάννου τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον οὐ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ζῆτον ἦν ἡ δ' ἀπόφασις, δι' οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δίχα θεωνίας τὸ ἱερὸν ἁρπάσειν ἐπινόει. ἐν ᾗ τούτῳ θεμένου αὐτῷ τοξεύεται τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κῆ ἦ λαιὸν ὦμον, ἕστιον μὴ ἦ ἰωσήπου προσελθών, καὶ πρεσβεύοντα θεῖρωνικὰ τοῖς ὅπλοις ἦ τείχους, οὐ δὲ ἄγνωστος ἦν, δι' ἀλαλάγμου. διὰ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑπηγουτο κῶσαρ, εἰ μηδὲ τῷ ὅπλοις σωτηρίαν προσόντων ἀπέχοντο, παροξυνόμενοι) πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε συστά-

συντάγμασι δηοῦν τὰ περὶ τῆς πόλεως ἠφίει, καὶ A suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliásque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cælis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repeturũ, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properaret, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant, Sed horum possessio, propter imperitiam pleriſque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, pérque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autẽ crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehemẽtiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebãt à lapidibus, quòd erãt candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebãtur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabãt: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multósque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabãt.

συμφέροντας ἐκέλευσε τὼν ὕλων ἐγείρειν χώματα. Τριχῆ δὲ διατάξας τὸν στρατιὰν πρὸς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τῶν χωμάτων τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς, ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ὅπὶ τὰ ἔργα, καὶ τοὺς ἀπὸ τὸ τείχους κωλύῃ πειρωμένους. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων τὰ περάσεια μὴ ἐν τάχει γεγύμνωτο. συμφερομένων δὲ ὅπὶ τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπάσης ὅπὶ τὸ ἔργον ὡρμημένης, ἠδὴ τὰ πάντα τῶν Ἰουδαίων ἠρέμει.

Κεφ. ιη. Τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις, συνεβαινε τότε θαρρεῖν, ἀναπνεύσαι τε τὸ πρόσκαιρον πρὸς τοὺς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι πάντα τῶν αὐτῶν αὖθις δίκας, εἰ ῥωμαῖοι περιγένοντο. Ἰωάννης δὲ καί τοι χωρεῖν ὅπὶ τοὺς ἔξω πολεμίους τῶν πρὸ αὐτὸν ὡρμημένων, δέει τὸ σιμωνος ἔμενεν. ὁ μὲν γὰρ σίμων ἠρέμει, καὶ γὰρ ἐγγὺς τὴ πολιορκία. τὰ δὲ ἀφετήρια διέτρησιν ὅπὶ τὸ τείχος, ὅσα κρεῖσσον τε ἀφῆρηντο πρότερον, καὶ τὸν ὅπὶ τῆς ἀνοσίας φερουσῶν ἐλόντες ἔλαβον. ἀλλὰ βούτων μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις· ὀλίγοι δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. χρόμασι δὲ καὶ ξύλοις τοὺς γειτνιῶντας ἔβαλλον ὑπὸ τὸ τείχους, καὶ κατ' συντάξεις ἐπιφέροντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς δ' ἐργαζομένοις ἦν, ὑπὸ μὲν τῶν βιγῶν ἡ σκέπη γέρρα χαρακωμάτων ὑφεστῶτα μένα. τὰ δὲ ἀφετήρια, πρὸς τοὺς ἐκθέοντας. θαυμαστὰ δὲ πᾶσι μὲν καθεσκεύαστο τοῖς τάγμασι, διαφόρως δὲ τῷ δωδεκάτῳ, βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, διὸ ὧν ἐ μόνον τὰς ἐκδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅπὶ τείχους ἀνέτρεπον. ταλαντιαῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρες, δύο δὲ καὶ πλείον ἀπέσεσαν σταδίους. ἡ πληγὴ δὲ, ἐ τοῖς πρωτυχοῦσι μόνον, ὅπὶ πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἦν ἀνυποστατος. οἱ γε μὴν Ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὸν πέτραν, λάθρᾳ γὰρ ἦν, ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ & τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅπὶ τῶν πύργων καθεζόμενοι προεμηύουν, ὁπόταν φανεὶς τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσῃ βοῶντες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. ὅθεν αὐτὸ δὲ καθ' ἕς ἡδύ, & προεκκλίνοντο. συνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἀπροσκοπον δεκατέσσαρα τὸν πέτραν. ἀντεπινοοῦσι δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐτόν. τότε γὰρ οὐκ ἔτι ὁμοίως προορωμένης δύσχρωτον. καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' οὐδὲ κακούμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα. πάσῃ δ' ὀλιγοΐᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, & νύκτωρ, καὶ μὴ ἡμέραν εἶργον.

Κεφ. ιθ. Τῶν δὲ ἔργων συντετελεσμένων, μολυβδίδι μὲν καὶ λίνῳ διαμετροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίπτοντες. οὐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. δρέοντες δ' ἐξικνεῖσθαι δυναμένας τὰς ἑλεπόλεις πρόσσω, καὶ τῆτος ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διαστήσας, ὡς μὴ τοὺς κερκίς εἴρ- ροιεν ἀπὸ τῶν τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. τειχόθεν δ' ἐξαφνὶς κτύπου πρωτηήσαντος ἀφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε ὡς ἐπ' ἐνδον ἤρθη, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν.

vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cùm si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant cõtra machinas Romanorum, contráque impulsores arietum: eósque sine intermissione telis petebant. audacissimi verò cæteruatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant: hísque appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta vtrasque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excursibus paululum quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vsque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati sunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignísque opera retigerat, incensáque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam glorioſissimis in hoc bello prælati sunt, donec Imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugã versa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus crucifigi pro muro iussit, si fortè reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioãnes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapiẽtia nobilis.

A διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῶν διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τὸ συμφέρον τοῖς πολεμίοις, δίον εἰ καὶ μὴ διὰνοιαν δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεός, ἐν γοῦν τῷ παρόντι τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑφ' ἑαυτοὺς ῥωμαίων συνῳδῶν. κηρύσσει μὲν δὴ εἶναι ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπη τὸ τεῖχος, ὑπεξίησι δὲ καὶ παρ' ἀπιστίαν ὁ ἰωάνης. οἱ ἢ τὸ μίσους καὶ τῆς ἰδίων διαφορᾶς λαβόντες ἀμνησίαν, εἷς στόμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος φυλάττοντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρά τε παμπληθῆ καὶ τῶν μηχανημάτων ἐνίεσαν, καὶ τοῖς ὑπερείδοντας τὰς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ δὲ τολμηρότεροι δι' αὐτῶν εἴσω φερόμενοι, τὰ λάρα τῶν μηχανημάτων ἐσπαράττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν φερομένοις ἐπιπίπτοντες, ὀλιγήμην μὲν ἐν ὀλίγα, τόλμη δὲ τὰ πλείω ἐφιλονείκουν. ἐφοσεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τὴν ὀργάνων πυῖ τὴν ἐπαρσίαν, καὶ τοὺς τοξότας διασπᾶς, ὅπως μὲν τοὺς τὸ πῦρ ὑπεξιόντας. αὐτόκλλε δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς δ' ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. οὐ μὴν τῆς πληγῆς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῆς πεντεκαιδεκάτου τάγματος λεὼς, γωνίαν ἐκκίνησε πύργου. τὸ δὲ τεῖχος, ἀκίνητον ἦν. οὐδὲ γὰρ διὰ τάχους συνεκινδύνευέ τῷ πύργῳ ἐφεῦγον πολὺ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως τῷ ἐφεβόλου. παυσάμενοι δὲ τῆς ἐκδρομῆς ἐφ' ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους ὑπερησπικότας ἐσκιδασμένους ὑπὸ τὰ ἔργα καὶ κατὰ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ ἀνακοπῆσαι καὶ δίει τοὺς ἰουδαίους ἐξίοιεν, ἀνέῳγον καὶ τὸν ἐπαικὸν πύργον ὅλαι πύλαι φανοῖς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπεφέροντες. καὶ μέχρι τῆς ἐρυμάτων, ὑπὸ τοὺς ῥωμαίους φερόμενοι ὥρμηντο. φεῦγε δὲ τὸν κεκυφὼς αὐτῶν, οἵ τε πλησίον συνίστανθ' ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἔφθανε δὲ ἡ ἰουδαίων τόλμη, τὸν ῥωμαίων δ' τάξιας, καὶ πῶς φερόμενοι ἐνέκλιναν, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δ' ἐν ἢ φθεῖ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη τῆς μὲν ὑπερμαφείας. τῆς δὲ κωλύειν βιαζομένων. κρεσσονὰ τε φαρ' ἀμφοτέροις ἀσήμαντος λύ, καὶ πολλοὶ τῆς φερομένων ἔπιπτον. ἰουδαίοις δὲ ὑπῆρχεν θανασία, καὶ τῆς ἔργων ὑπὸ στο τὸ πῦρ, καταφλεγόμενα τ' ἀπὸ συνδυάσει πάντα μετὰ τῆς ὀργάνων, εἰ μὴ τῆς ἀπ' ἀλεξανδρείας δεδιλέκτων αὐτόθεν οἱ πολλοὶ, ὧδε τῶν σφετέρων ὑπολήψει ἀδρισάμενοι. καὶ γὰρ τῆς ἐνδοξοτέρων δηλώσαν καὶ ταύτῃ τῶν μάχῃ. μάχει καῖσαρ τοῖς τῆς ἱππέων δυναστάτας ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, πρὸς τῆς φερομένων ἀναιρεῖ. φεῦγε δὲ τὸ τούτων πλῆθος ἐκκλίναντος τῷ λοιπῷ πλήθους, ἐπάνοδος συνελαύνει πάντας εἰς τῶν πόλιν, κἀκ τῶν ἔργα διασῴζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῆς ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀναστανρωθῆναι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τῶν ὄψει ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγήσεσθαι. μὴ δὲ τῶν ἀναχώρησιν, καὶ ἰωάνης ὁ τῆς ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῆς ἀράβων καὶ τοῦ σίρτου τοξεύεται, καὶ θανάσιμον θήσει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών. καὶ γὰρ κατὰ τὸ χεῖρα, καὶ συνίσην δεινὸς ἦν.

Τῇ δ'

Κεφ. κ. Τῇ δ' ὑπνώσῃ νυκτὶ, παραχρὴ κ) τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει φόβος ἄλογος. τ) γὰρ πύργους ξ εἰς κατασκεύασαι κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἐκάστου χώματος ὑπερήσας ὑπὸ τῶν τειχῶν τοὺς ὑπὲρ τ τείχους ξ ἑστῶτας ῥᾷον ἐκβάλλοιτο, συνέβη πεσεῖν αὐτομάτως εἷς μέσης νυκτός. μεγίστου δ' ἀρθέντος φόβου, δόξαν ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, κ) τοὺς πολεμίους ὑπερχωρεῖν σφίσι δόξαι, ὑπὸ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ζάραχος δ' ἦν τ ταραχῆς ἔ θόρυβος ἦν, κ) τὸ συμβὰν ἑκάστοις εἰπεῖν ἐχόντες, ὑπέλειπον ὑποψίαν οἱ Ἰουδαῖοι διαφέρεσθαι, μηδενὸς τ φαινομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ὑπόντος, ξ τὸ συμβὰν μὴ ἀποβλέπειν ἕκαστον τὸν πλησίον ἐπερώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικῷ δὲ τὰ μέρη κυκλουμένοις παρῆκεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν τῶν τις, διαγγέλλει σὺν κέλευσι πᾶσι, κ) μόλις ἐπαύσαντο τ ταραχῆς. Ἰουδαίους δὲ μηνὶ φορτικῷ τὰ λοιπὰ καρτέρησε μὲν τοιχοῦσι, σκάπτουσαι οἱ πύργοι. κ) δὴ τῇ ὀργάνων τῶν κυροτέρων ἀπ' αὐτ ἐβάλλοντο, κ) τοῖς ἀκοντισταῖς, ξ τοξόταις, κ) λιθοβόλοις. ἔτ γ Τίτων αὐτοὶ δέχεσθαι τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο, ξ τοὺς πύργους ἦν ἀμήχανον βλέπειν, μήτ' αὐχεσπῆναι ῥᾳδίως δέχεσθαι τὸ βέλος, μήτ' ἐμφρονῆσαι δέχεσθαι τ σίδηρον δυναμένους, ᾧ καὶ ἐκαλύπτοντο. ζεπόμενοι δ' ὀξύτερον βύσσου, ὑπ' ἔτ' ἐκώλυον τῇ κενεᾷ τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀθρόοι πάντως παίοντες, ἤνυον κατ' ὀλίγον. ἤδη γ τῷ νίκωνι τ τείχους ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ τ Ἰουδαῖοι τ μεγίστην ἐκάλεσαν ῥωμαίων ἐλέπολιν, ὑπὸ τὲ πάντα νικᾶν) ἀπέκαμνον μὲν πάλαι θεός τε τὰς μάχας, ξ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τ πόλεως δέχεσθαι νυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳστώνης, καὶ τὲ θελήσεως πάντα κακῶς, ὡς ἐπὶ οἱ αὐτοῖς δόξαι φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρου μετ' αὐτὸ λιπομένου δύο, μᾶλλον δ' ὑπὸ τῶν πολλοὶ. καὶ τ ῥωμαίων ὑπερβάντων καθ' παρέρρηξεν ὁ νίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δ' ὄπισθεν τεῖχος ἀνεφεύγουσιν. οἱ δὲ ὑποφεύγοντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τ στρατιάν. κ) ῥωμαῖοι μὲν οὕτω τ πρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ἰῶν ἀρτεμισίου μηνὸς, αὐτὸ τ πολὺ κατασκάπτουσι, καὶ τὸ πρεσβύτερον τῆς πόλεως, ἃ καὶ πρότερον κέκτο.

Κεφ. κα. Μετὰ στρατοπεδεύει γ πᾶσι εἶσω, κ) τ ἀνατολικὸν παρεμβολὴν καλεσθὲν, ὑπερχὼν πᾶν τὸ μεταξύ, μέχρι τ κεδρῶνος. ὑπὸ γ τ δυτέρου τείχους ὅσον ὀξυτέρου βέλους ἐ). προσβολὰς δ' οὐδὲν ἐποιεῖτο. μερισθέντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι, καρτερᾶς ἀπημύναντο τὸ τεῖχος. οἱ μὲν ὑπὸ τ Ἰωάννου ὑπὸ τ τ αἰτωνίας, ξ τ προσαρκτίαν στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ τ πρὸς ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι. τὸ γ τ σίμωνος τάγμα, πρὸς τὸν Ἰωάννου τ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν δέχεσθαι ὄντες, ἐφέξατο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὑπὸ τ ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. προσπεσόντες δὲ πολλάκις ἐκ τῆς πύλης, συστάδην ἐπολέμουν, ξ συνδιωθούμενοι ὑπὸ τ τείχους, κ) μὲν τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο τ ῥωμαίων ὑπερισχύοντες ὅπλοις ἀπέφερον. προσιόντες γ τ τέχνῃ μαχάς. ξ τοῖς μὲν, ἐκ μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. Ἰουδαίους δὲ τόλμα δέχεσθαι ὠφέλει, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ ξ ῥωμαίοις τὸ ταχέως κρατῆσαι. οὔθ' ἑτέρων γ ἧπτετο κάμνος, ἀλλὰ προσβολαὶ κ) τει-

A NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, B eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu quæruli alius aliúd opinabantur: nullísque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cæC tera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorúmque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum telí fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid D proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta supererant, lassatíque plurimi recessêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secunE dum omnes Iudæi relictis custodiis refugerût. portis autem Romani, qui transierunt parefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castra est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. F Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eiúsque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu G quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabãt. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erãt in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorúq;

CAP. VIII. De casu turris & duorum murorum obtenta.

oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullàque prælio-
rum ſpecies aberat, cùm à prima luce incipientia vtriſque inſomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatam iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculum, cóque modo gratia emineret apud duces ſuos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, cóque modo illum ſinguli ſubiectorum colebant, vt ad ſemet quoque interficiendos parati eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad virtutem hortabatur conſuetudo vincendi, & quia vinci non aſſueuerant, crebræq; militiæ, exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus ſemper vbique præſens. nam & inertia, ſpectante atque opitulante Cæſare, grauiſſimum facinus videbatur: & ei qui bene decertaſſet, teſtis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoſci ſolum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonſtrata eſt. Denique iſtis ipſis diebus, validiſſima Iudæorum acie inſtructa pro mœnibus, telíſque vtrinque miſſis, quidam Lóginus de numero equitum ex acie Ro. progreſſus, in mediam aciem Iudæorum irruit: híſque diſiectis, hoc impetu duos fortiſſimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent conſiderabant: mórsque his leuiſſima ducebatur: ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autem non minus ſaluti militis, quàm victoriæ cónſulebat: & temerarios impetus deſperationem dicens, ſolam verò eſſe virtutem, ſi quis prudenter & cautè ſine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros eſſe præcipiebat.

CAP. IX. De Caſtore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam verſutus ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem aliis militibus ſuis delituerat, fugatis cæteris formidine ſagittarum. Hi cùm pauidi ſub loricis aliquandiu quieuiſſent, concuſſa turri ſurgunt. extentisque manibus Caſtor veluti ſupplex Cæſarem implorabat: & voce miſerabili, vt ſibi parceret, obteſtabatur. Cui Titus pro ſimplicitate ſua credulus, iámq; Iudæos exiſtimans belli pœnitere, arietes quidem impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſupplicibus prohibet. Caſtori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille reſpondiſſet, ad fœdus velle deſcendere: Titus gratulaturum ſe ait, ſi omnes eadem ſentire voluiſſent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturū. Sed cùm ex illis decē Caſtoris ſociis quinque itidē ſupplices eſſe ſimularēt, cæteri nunquā ſe Romanis ſeruituros clamāt, dūmori liberis liceat. deniq; illis ſuper hoc ambi-

A χομαχίαι, καὶ κατ' ὀλίγον ἐκδρομαὶ συνεχεῖς, δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. οὐδὲ ὅζτινα ἦπις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' αὐτοὺς ἐπαύετο μόλις ἑωθεν ἀρχομένους. ἰῶ ὁ αὐτὸς ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα τῆς ἡμέρας. δείσ τῷ μὲν ὅσον ὅπως καταληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος. τῷ δὲ θαρσήσειν Ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. σὺν τε τοῖς ὅπλοις ἐκάτεροι διανυκτερεύοντες, καὶ τὰς ψυχὰς αὐτοῖς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ δὴ μὲν Ἰουδαίοις, ἔρις ἰῶ ὅς τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μάλιστα δὲ τῷ σίμωνος αἰδὼς ἰῶ καὶ δέος, οὕτω τε προσῶχεν ἕκαστος αὐτῷ ὑποτεταμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχείρων ἕτοιμότατον ἔχειν κελεύσαντος. ῥωμαίοις δὲ, ἐπ' ἀνδρίαν ἰῶ προτροπὴ, τῶν κρατεῖν ἔθος, καὶ ἧττης ἀήθεια, συνεχής τε στρατιὰ, καὶ διηνεκεῖς μελέτη, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, προὸ δὲ πάντων, τῖτος ἀεὶ παρὼν παντὸς προθυμότατον. τότε τε δὴ μαλακιζομένων παρόντος καὶ συναγωνιζομένῳ καίσαρος, δῆλον ἐδόκει, καὶ τῷ καλῶς ἀγωνισαμένῳ, μάρτυς αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρεῖ. κέρδος δ' ἰῶ ἦδη, καὶ τὸ γνωσθῆναι καίσαρι γενναῖον ἴντα. δέδε τοῦτο πολλοὶ τ' κῆ σφαῖς ἰχθύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφάνησαν.

B

C

ΠΑσταξαμένων γοῦν κῆ ταύτας τὰς ἡμέρας Κεφ. κβ. τῷ Ἰουδαίων προ τὸ τεῖχος καρτερῷ σίφει, καὶ δυσκονιζομένων ἐπ πάρφωθεν τῷ ταγμάτων ἑκατέρων, λοιγινός τις τῷ ἱππέων ἐξαλλόμενος τῆς ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπιπτᾷ μέσῃ τῇ τῶν Ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ δυσκεδαστόντων προὸς τ' εὐβολίαν, δύο τοὺς ἡγεμονεύοντας αἱρεῖ, τ' μὲν κῆ σώματι πλήξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἀναπάσας ἐκ τ' προτέρου τὸ δόρυ, κῆ πλευρὰν δυσπείρᾳ ζαπόμενον. ἐκ μέσων τε τ' πολεμίων, θρασὺς εἰς τοὺς σφετέρους ἐδραμεῖν. ὁ μὲς οὖν δι' ἀρετὴν ὀθόνιος ἰῶ, ζηλωτὰς ἦ τῆς αἰδρίας ἐγένοντο πολλοί. κὴ οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀμυνόμενοι τὸ παθεῖν, τὸ δυσθανεῖν μόνον ἐσκόπουν. ὁ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδοκεῖ κυφότατος, εἰ κῆ μὴ τὸ κτεῖναί τινα τῶν πολεμίων προτέσοι. τῖτος ἦ τ' τῆς στρατιᾶς τῆς ἀσφαλείας, ἢ χ' ὑπὸ τοῦ κεῖσθαι πεπονόηται, καὶ μὲν ἀφίσταστον ὁρμὴν, δεινοῖσιν λόγων, μόνῳ δ' ἀρετῷ τιμῶ μὴ προνοίας, καὶ ἦ μηδὲν τὸν σῴζοντα παθεῖν, ἐν ἀκινδυνίᾳ τῷ κῆ σφαῖς, ἐκέλευσεν αἱρίζεσθαι.

D

E

ΠΡοσάγει δ' αὐτὸς ἦ βορείου τείχους τῷ μέσῳ Κεφ. κγ. πύργῳ τῆς πόλιν, ἐν ᾧ τ' Ἰουδαίων τὶς αἰπολόγος ὄνομα κάστωρ ἐλόχα μᾶ ὁμοίων δέκα, τῷ λοιπὸν φυγόντων δέος τοὺς τοξότας. οὗτοι μέχρι μὲν τινος ὑπεστρώννυντο τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένῳ δὲ τῷ πύργου δείσαντες, καὶ φοβούμενοι ὁ κάστωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων ἔθεν, καλεῖ τὸν καίσαρα, ἐ τῇ φωνῇ καθικνεῖσθαι μέλλουσα σφᾶς παρακέλευε. πεισθεὶς δ' ἐξ ἀπλόστητος ὁ τῖτος, κῆ μετανοεῖν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους κρίσας, ἐπέχει μὲν ἦ κεῖσθαι τῶν ἐμβολῶν, καὶ λύειν τὸ τοξεύειν τοὺς ἱκέτας, λέγειν δ' ἐκέλευσεν ὅτι θέλει τῷ καίσαρι. τὸ δ' εἰπόντος ὅτι δεξιᾷ καταβαίνειν θέλει, ὁ τῖτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς εὐβουλίας ἔφη, συνήδεσθαι δ' οἱ πάντες ταῦτ' ἤδη φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλῃ δώσειν γε πίστιν ἑτοίμως. τῷ δέκα δὲ, οἱ πάντα μὲν αὐτῷ συνυπεκείνοντο τῶν ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἄν ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἔφασαν, πρὶν ἐλευθέροις δυσθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομέ-

F

G

νων,

νων, ἐξίβετο μὴν ἡ προσβολή. πύματον δ' ὁ καίσαρ A gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia, B cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. miúsque decipi calliditate fæ- D uitiam: arietísque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vrebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: pérq; flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ci- E uitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Κεφ. κδ'. Ἐπεὶ δὲ καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὴν φυγὴν, καὶ τὴν Ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ, παρέλαβε μετὰ δισχιλίων ἄδην ὁπλιτῶν, καὶ τῇ θείᾳ αὐτὸν δυνάμει καὶ τῇ κρηπῖδι τῆς πόλεως, ἐξεπόλιά τε ἤδη καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορὰ, θεὸς δὲ τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἅπαν τὸ τείχος πλέον οὐδὲν ἂν ἐλύπησεν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελήφθη· ἐπόθει τὸ λῃφθὲν, οὐκ ἀδίκως, τὴν ἐμὴν βλάβην τῷ κρατεῖν αὐτῷ δι' ἰουδαίους μὴ ἐλπίσας δυσσπάστων ἕξειν κακῶν τὸ μὴ θέλειν, θεὸς δ' ἀναχώρησιν διδοῦ τῷ εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτυνεν. οὐ γὰρ ἐβουλεύοντο οἷς ἐργατῶν ὑπολάμβανεν. παρῄνουν γὰρ οὔτε κτείνειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπίστρεφον, οὐδ' ὑποπιμπράναι τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς σωσαι- F σαῖς εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίκα τῆς τοῦ δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξόδου ἐδίδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπεχύτο δώσειν. θεὸς πλείστου γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτῷ, τὸν δὲ λαὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προὔζεπε καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀδυνάμια. τὴν τῶν ἄλλων πόλιν ἐλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. διαπειλοῦσι δὲ τοῖς δημότας θάνατον εἰ θεῷ προδόσεως μνησθήσονται τῆς αὐτῶν, καὶ τοὺς προφθεγγομένους εἰρήνην ἀποσφάττοντες, ἐκπηδῶντα καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν τοῖς στενωποῖς ὑπανιστάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

Cap. X. De secundo muro bis ob tento à Ro. manis.

DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per yiarum angustias obstabant, alij ex ædibus:

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictiſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viatúmque ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicátes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quíque viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſiectis muri partibus obiectu corporũ præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partem ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

CAP. XI. De aggeribus in tertium murum, & obſeſſione prolixa Ioſephi pro dedicio ne fame, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commodè vrebatur. Nam cùm dies aduenifſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniã ſingulis numerare. Illi autẽ prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucũdius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

A ἄλλοι δ' ἔξω τ Τείχους κ τὰς ἄλω πεσπηδήσαντας πύλας, πρὸς οὓς παραχθέντες οἱ φρουροὶ τ Τίτου καθαλλόμενοι τὴν πύργων, αἰεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἦν τὴν μὲν εἴσω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τ δ' ἔξωθεν τοῖς ἀπολλυμένοις ἀνδικότων. πληθύνοντες δ' ἀεὶ οἱ Ἰουδαῖοι, κ πολλὰ πλεονεκτοῦντες κατ' ἐμπειρίαν τὴν στενοπῶν, ἐπίφωνόν τε πολλοὶ, καὶ προσπίπτοντες ἐξέωθουν. οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον αὐτεῖχον. οὐ γὰρ ἦν ἀθρόοις ἀναχωρῆσαι διὰ στενοῦ τ Τείχους. δοκοῦσι τ' ἂν κατακοπῆναι πάντες οἱ παρυφέντες, μὴ προσαμύναντος τοῦ τίτου. ἀναστήσας γὰρ ἐπ' ἄκρους τοῖς στενωποῖς τοὺς τοξότας, κ τ μάλιστα πληθύοντα καθεὶς αὐτὸς, αἰεσυλλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, σὺν αὐτῷ δομίτιος σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς κ ταύτην φασεὶς τ μάχην. παρίεσαν δὲ συνεχῶς τοξόται κᾆσαρ, καὶ τοὺς ἰουδαίους κωλύων προσπίπτειν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὕτω κρατήσαντες τὸ δευτέρου τείχους, ἐξεώθησαν. τὴν δ' αὖτὰ τὰς ὑ μαχίμων ἐπῆρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι πρὸς τὴν εὐθαρσίαν ἦσαν, οὔτ' αὖ ῥωμαίους εἰς τὴν πόλιν τολμήσειν ἔτι προσπελάσειν, οὔτ' αὖ αὐτοὶ προσπεσόντες, πτήξειν δοκοῦντες ἐπισκότει γὰρ ἀμφὶν τ γνώμας ἦν τὰς ἀθέμιστους ὁ θεὸς, κ οὔτε τ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλέον κατελίπετο τῆς ἐξελαθείσης ἔβλεπον, οὔτε τὸν ὑφέροντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰρ παρὼν ἐδίετο ἐν τ δημοσίων κακῶν, καὶ τὸ τῆς πόλεως αἷμα πίνειν. εἰ δ' ἄρα δὴ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπέκειτο πάλαι, κ σταλὴν τὴν ὀπτηδίων, διελύοντο πολλοί. τὸν δὲ τὸ λαοῦ φθορὰν, ἑαυτῷ δὲ οἱ στασιασταὶ καυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰρ ἀξίους σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, κ κ ῥωμαίων ζῆν ἀποτρεπομένους τὸ δ' ἐναντίον πᾶν δῆμος ἅπαν ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρους ὕδοντο ἀπαυδήσαν. τοιοῦτοι μὲν δὴ πρὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαῖοι δ' πάλιν τ εἰσόδου ἀπεχόμενοι, σκάλμου φραξάμενοι, καὶ τὸ καταῤῥῆξαν αὐτειχίσαι τοῖς σώμασι. ξισὶ μὲν αὐτόχρον ἡμίσεσι καρτεραῖς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δὲ προσβαλόντα ῥᾳδίως ἀπεκρούσαντο. ἀλλὰ διαδύντες, ᾗ καὶ πρότερον ἀναφύγοσαν. ὁ δὲ πάλιν τ Τείχους κρατήσας, τὸ προσάρκτιον μὲν δὴ ἅπαν κατέῤῥηξε πᾶν. ὅθεν τ κ μεσημβρίαν, φρουροὺς τοῖς πύργοις ἐγκαταστήσας, τῷ ἑτέρῳ προσβαλλειν ἐπενόει.

Κεφ. ια. Ὀξὺ δ' ἐπανῆκε πρὸς ὀλίγον τ πολιορκίαν, καὶ διωρία βουλῆς σταστικῆς ἀνδοχεῖν, εἴπ πρὸς τ καθαίρεσιν ἐνδώσειν τ δ' ἄνω τείχους, ἢ κ τὸ δῆμον ἐκδοῦναι (οὐ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δίον κατηχῆσθ τ αἴσιον. ἐσεισμὸς γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἔδει σ ἐναγίζειν τοῖς στρατιώτας ξοφὰς, ἐν ὑπνῳ τοῖς πολεμίοις ἐπιλθὼν τοὺς ἡγεμόνας ἐξετάξαντας τὴν δύναμιν ἀπειθεῖν ἐκέλευσε τ ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος ὑποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκιασμένα τόξων, κατέφερον προσήσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἀγοῖς οἱ ἱππεῖς κοσμημένους. δῆλ πλεῖστον δὲ τὰ προ τῆς πόλεως ἀργύρου καὶ χρυσοῦ προσελάμπετο. καὶ τ ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν οὔτε τοῖς σφετέροις ἐλπιστότερον, οὔτε τοῖς πολεμίοις παρίστη φοβερώτερον. κατεπλήσθη δ' ἀφορώντων

τότε

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τῆ ἑῳθεν τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεστὰς μὲν ἁπάντων εὐφροσύνης, καὶ τῆς πόλεως οὐδὲν ὃ μὴ κακάλυπτο πλήθει διεφαίνετο. κατάπληξις δὲ ἦν, καὶ τοῖς τολμηροτάτοις ἐπέπεσε, τήν τε δύναμιν ὅτι ταυτὸ πᾶσαν ὁρᾶσι, καὶ τὸ κάλλος τῆς ὅπλων, καὶ τὴν διάταξιν τῆς ἀνδρῶν. δοκοῦσι τ' ἄν μοι πρὸς ἐκείνην οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὀργὴν, εἰ μὴ δι' ἀβουλίαν ὧν τὸν δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγγνώμην οὐδὲ ῥωμαίοις ἀπήλπιζον. ὑποκειμένου δὲ τῆ μὴ κολάσεως εἰ παύσαιντο, πολὺ κρείττονα τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δ' ἐκράτησε τοὺς τε ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ στάσει τὴν πόλιν. τέσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστα τάγματα διετέλεσαν τὰς ἔφοδας κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δὲ ὡς οὐδὲν ἀπήντα οὐδὲ τῶν ἰουδαίων εἰρωνικὸν, δίχα τὰ τάγματα ἦτος, ἤρχετο χωμάτων, κατά τε τὴν ἀντωνίαν, καὶ τὸ τοῦ ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ἔδοκουν, τὸ δὲ ἱερὸν καὶ τὴν ἀντωνίαν. τούτου γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. ἔργοις ἑκατέρωθεν μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάγματος. καὶ τοῖς μὲν πρὸς τὸ μνημεῖον ἐργαζομένοις, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετὰ τοῦ σίμωνος ὁπλιτικὸν, ἔρρωτο ἐπεκθέοντες. τοὺς δὲ πρὸς τὰς ἀντωνίας, οἱ σὺν τῷ ἰωάννῃ, καὶ τὸ τῆς ζηλωτῆς πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' οὐ μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρου μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἦ γὰρ καθ' ἡμέραν ζιβὴν, μικρὸν ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν ἑκατὸν, τεσσαράκοντα δὲ τοὺς λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσπρόοπτα. ἦτο δὲ σώζεσθαί τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτὸν, ἅμα καὶ τὴν πολιορκίαν προσκείσθαι, καὶ τὸ φθονεῖν ἰουδαίοις μετάνοιαν, οὐκ ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις, μίαν μὲ συμβουλίαν, καὶ πολλάκις γνώσιμον αὐτοκράτορα ὅπλων τὸ λόγον, αὐτούς τε σώζεσθαι παρακαλῶ φθάσαντας τὴν πόλιν ἤδη παραλαμβάνειν, καὶ τὸν ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ γλώσσῃ σφαλέσθαι, τάχα ἐνδώσειν πρὸς ὁμόφυλον φωνὴν αὐτοῖς.

Κεφ. κς'. Ὅ τος φθείων τὸ τεῖχος. καὶ πρόμολος ἐξωτέρω βέλους ἦν, καὶ ἐν ἐπηκόῳ, πολλὰ κατηγοβόλει. φείσασθαι μὲν ἑαυτοῦ καὶ τῆ δήμου, φείσασθαι δ' ἐκ τῆς πατρίδος, ἐκ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ ῥᾳθύμως πρὸς ταῦτα, τὰ ἀλλοφύλων ἀπαθέστερος. ῥωμαίους μὲν γὰρ τοῖς μὴ μετέχουσι, συζῆσθαι τὰ τοῦ πολεμίου ἅμα, καὶ μέχρι τοῦ τὰς χεῖρας ἐπέχειν. τοῖς δ' ἐνδεφεστάτοις αὐτοῖς, καὶ σωθεῖσιν μόνοις ἐξωλεῖς, ὁρμᾶσθαι πρὸς ἀπόλλυσθαι αὐτούς. ἢ μᾶλλον τὰ κραταιότατα τῶν ἡμῶν ὁρᾶν τείχη πεπτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τοῦ ἐλαχιστότατα ἀσθενέστερον. γνώσεσθαι δὲ τὴν ῥωμαίων ἰσχὺν αὐτοπαθοῦσι, καὶ τὸ ἀμαθὲς τοῦτοις, οὐκ ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ γὰρ δὲ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χρῆναι τὸ ἀρχαῖον. τὸ δὲ ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς ὑπεξελθόντας χρόνοις, ὕστερον ἀποσείσασθαι τὸ ζυγὸν, δυσθανατούντων οὐ φιλελευθέρων ἔφη. δεῖ μὲν τοι καὶ δεσπότας ἀνδρῶν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑπακοὴ πάντα. τὸ γὰρ ῥωμαίους ἀγαπερφυγέναι, πόλιν οἱ μή τι δεῖ θάλπος, πυρὸς ἄχρηστον. μεταβολὴ γὰρ

A & vetera plena erãt mœnia, & Septẽtrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorúmque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: imminente autem, si desistissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliúmque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murum circuiens, simúlque extra teli iactum stans, vnde exaudiri faciliùs posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manúsque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cùm seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorúmque vires cognoscerent sustinere non posse, híisque seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, nõ quorũ in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quòd propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud cósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis alereture: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui c c c. & x v i i i. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

A θεὸς αὐτοὺς πάντοθεν τ τύχην ϗ κ ἔθος τ θεὸν ἐμ-
βεβ ἀγοντα τὴν ἀρχὴν, νῦν ὅπῃ τ ἰταλίας ἔβ). νόμον γε
μὲν ὠμότ ϗ, ϗ θηρσὶν ἐχυρώτατον, ϗ θηρὰ ἀν-
θρώποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, ϗ τὸ κρατεῖν, παρ'
οἷς ἀκμὴ τῶν ὅπλων, ἔβ). δίϗ τ το ϗ τοὺς θεσγόνους αὐ-
τῶν, ϗ τ ψυχαῖς, ϗ τοῖς σώμασιν, ἔτι ϗ ϗ τ ἄλλας ἀ-
φορμὰς ἀμείνους ὄντας, εἶξαι ῥωμαίοις, ϗκ ἂν εἰ μὴ τ
θεὸν ἤδεσαν συὼ αὐτοῖς τῶθ' ὑπομένοντας. αὐτοὺς γ
τίνι Ϲ πεποιθότας αὐτόχθ. ἐαλωκυίας ὡμῶ ἐκ πλείσ-
τ πόλεως μέρος, τ δ' ἕδον εἰ μὴ ταλείχη παρείμενη,
ἀλώσεως χεῖρον διακεῖμθ. ϗ δὲ λαβὼν ῥωμαίους
τ ἐνδεᾶ πόλ ϕ λιμὸν, ᾧ νῦν ὡμῶ τ δῆμον, μετ' οὐ πολὺ
διαφθαρήσεσθ ϗ τοὺς μαχίμους. εἰ δὲ δὴ μὴ παύσαντο
ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μὴ γ ὁπωσοῦν τῇ πόλ ξι-
φήρ ϕ, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολίμων εἶδον διακα-
θεῖν καθ' ἑκάστην ὥραν ξιφούμενον. εἰ μὴ ϗ θεὸς τὸν
λιμὸν ἀρᾶι τὰ ὅπλα, ϗ μάχεσθ δύναιντο, μόνοι τε ϗ
παίδων ὁπλιτεύειν. θεσσερεσκαίδεκ γ ὡς καλὸν θεὸ αἰκία-
σιν σωμφορᾶς μεταβαλέσθ, ϗ θεὸς τὸ σωτήριον, ἕως
ἔξεστι ῥᾴϕαι. ϗδὲ οὐδὲ μνησικακήσ ϕ αὐτοῖς ῥωμαίους
τ γεγυμνωμένων, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδίσαιντο.
φύσ τὸ γὰρ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶβ), ϗ θεὸς τῷ θυ-
μῷ θήσεσθ τὸ συμφέρον. τῶτο δ' ἔβ) μήτ τ πόλιν αὐ-
θρὼν κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχ. διὸ ϗ τὴν ϗ
σαν εὐβέλεσθ δεξιὰν αὐτοῖς διαφερεῖν. ἐγὼ δὲ σώσαι
τινὰ βίᾳ λαβὼν τ πόλιν, ϗ μάλιστα μηδ' ἐν ἑκάτας
συμφορᾶς ὑπακουσάντων διακαλοῦντι. τὸ γοῦν
ταχέως τὸ ϕίτον τεῖχος ἀλώσεσθαι, τὰ θεσκαλωκότα
πίστιν ἔβ). κᾆν ἄῤῥηκτον ᾖ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ὑπὲρ ῥω-
μαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τ ἰώσηπον διαπέπτα-
κται, πολλοὶ μὲν ἑστηκότων ὑπὸ τὸ τεῖχος, πολλοὶ δ'
ἐβλασφήμουν, σύνοιδ' ἐβαλλον. ὁ δ' ὡς τοῖς φα-
νεροῖς οὐκ ἐπῄδε συμβουλίαις, ὑπὲ τὰς ἀμφιβόλους με-
τέβαινεν ἰσορίας. ὦ δίλιποι βοαὶ, ϗ τῶν ἰδίων ἀμυ-
μόνες συμμάχων, ὅπλοις Ϲ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαί-
οις; πίναδ' ἄλλον οὕτως εἰκήσαιμθ. ποτὲ οὐ θεὸς ὁ
κτίσας ἀδικῶν ἰουδαίων ἔκδικος. ϗκ ὑπερφρονῆς
ὄψεσθε, πόθεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, ϗ πάλιν ἐμέ-
νατε σύμμαχοι; οὐκ ἀναμνησθε πατέρων ἔργα δαι-
μόνια, ϗ τὸν ἅγιον τόπ δὲ χῶρον, ὑ λίκους ὑμῖν πάλαι
πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼμὲν φείδ τὰ ἔργα τῷ θεῷ
λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοάς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε
μὴ μόνον ῥωμαίους πολεμοῦντες, ἀλλὰ ϗ τῷ θεῷ.
βασιλεύς ὁ ποτὲ νεχαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκα-
λεῖτο ϗ φαραὼ, βαρεῖαν χεῖ καταβάς, ἥρπασε σάῤ-
ραν βασιλίδα τῷ ἡμῶν πρωτοπατρίαν. τὶ οὖν ὁ
ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, θεσπάτωρ ᾖ ἡμέτερος. ἀφ'
ὧν ὑβρισὴν ἠμυνάτο τοῖς ὅπλοις, ϗτοι ὀκτακαιδέκα
μὲν Ϲ ἑξακοσίοις ὑπάρχοις ἔχων, δύναμιν δ' ὑφ' ἑκά-
στου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγήσαΣ ἐπ'
συμπαρόντος θεῦ, ϗ θαρσὴς δ' αἰτίσαις τὰς χεῖρας
εἰς ὃν νῦν ἐμαίνεσθε χῶρον ὑμεῖς, τ ἀκίνητον αὐτοῖς ἐπ-
δὸν ἐστραβολόγησεν. οὐ μὴν μίαν ἐκείνην ἄλκαΣ ἐφ'
ἡ βασίλισσα αἰκισαμένη θεὸς τὸν ἄνδρα; θεσπευ-
σὰν δὲ τ ὑφ' ὑμῶν αἰμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

ϗ ζέ-

καὶ ξίμων ὑπὸ τῆς ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἔφυγεν ἐ A ac tremes nocturnis somniis Ægyptius exagi-
αἰσυπτίος, ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς ἑβραίους tatus aufugit, auróque & argento amatissimos
ἐδωρεῖτο. στῶμεν δ' ἔπειτα τὰ εἰς αἴγυπτον μετοικίαν τῆς πα- Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Æ-
τέρων; οἱ τυραννούμενοι, καὶ βασιλεύσιν ἀλλοφύλοις gyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui
ὑποπεπωκότες τεσσαρακοσίους ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀ- cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus
μυνάσθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς alienigenis subiacerent, armis ac manibus vl-
οὐκ οἶδε τὴν ὑπὸ παντὸς θηρίου καταπλησθεῖσαν αἴ- ciscí possent, semetipsos Deo potiùs permi-
γυπτον, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τὴν ἄκαρπον γῆν, τὸ sêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni ge-
ὄλεθρον τὸ τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς; τοὺς B nere serpentium, omníque morbo corruptam?
δὲ τοιαῦτα μὴ φερούσης τῆς ἐπιμιμβρίους πατέρας ἡμῶν Quis terram infructuosam? quis Nili defectio-
μόλις, αἱματηκτους, ἀκινδύνους οἵους ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεω- nem, & continuas decem plagas? & ob hoc pa-
κόρους ἤγαγε. ἀλλὰ τὸν ὑπ' ἀσυρίων ἁρπαγέντα ἁ- rentes nostros cum præsidio incruentos, & si-
γίαν ἡμῖν λάρνακα, οὐκ ἐστέναξε μόνη ἡ παλαιστίνη, καὶ ne periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes
δαγὼν τὸ ξόανον, ἐστέναξε ἡ πᾶν τὸ τῆδε ἁρπασαμένων ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis san-
ἔθνος. σηπόμενοι δὲ τὰ κρυπτὰ τῶν σωμάτων, καὶ δι' ctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum
αὐτῶν τὰ ἀπόκρυφα μὴ τῇ στέρνων καταφέροντες, χερ- gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis
σὶ ταῖς ληϊσαμέναις ἀνοσίοις ἀνεκόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυ- verò occultis corporum, ac per ea cum cibo
μπάνων ἤχῳ, καὶ πᾶσι μειλιχίοις ἱλασκόμενοι τὸ C viscéribus exhaustis, cymbalorum ac tympa-
ἄγιον; θεὸς δὲ ὁ ταῦτα παρέσιν ἡμετέρους στρατηγῶν, norũ sono manibus noxiis reportauerunt, sanc-
ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κεῖναι tum placationibus expiantes? Deus erat qui
τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσυρίων σενναχίερι- hæc parentibus administrabat, propterea quòd
μος, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὅπλοις ἐφύλαττε τὴν δὲ omissis armis ac manibus, eius se iudicio per-
ἑβδομηκοντάδα δύσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν ἀν- misêre. Rex Assyriorum Senacherib cùm to-
θρωπίναις ἔπεσεν; οὐχ αἱ μὴν ὑπὸ τῶν ὅπλων ἠρεμοῦ- tam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra po-
σαι ἐν πεποιθήσεσιν ἦσαν. ἄγγελος δὲ τοῦ θεοῦ μιᾷ νυ- suisset, num manibus humanis cecidit? nónne
κτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μυρίαν ἡμέραν ab armis quiescentes in votis erant, & angelus
ἀναιρῶν ἐ ἀσυρίου, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ὅτε πανα- Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum?
ριθμίους νεκροὺς εὗρε, μὴ δὲ τῶν καταλειπομένων posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV.
αὐτόθουν, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγεν; ἴστε δὲ millia reperit mortuorum, atque ita cum reli-
καὶ τὴν ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, εἶθ' ὕστερον εἰς ἰδίαν quis Hebræos inermes, nec persequentes fu-
ἀναστάσεις ἐ ἀσυρίου, ὀκτὼ καὶ δέκα μυριάδας ὅτε πανα- D giebat? Scitis etiam in Babylone seruitium,
ριθμίους νεκροὺς εὗρε, μὴ δὲ τῶν καταλειπομένων vbi per annos LXX. populus exulans, non ante
αὐτόθουν, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγεν; ἴστε δὲ libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus
καὶ τὴν ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, εἶθ' ὕστερον εἰς ἰδίαν donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterúm-
ἀναστάσεις ὧν ὁ λαὸς ἔπεσεν ἑβδομήκοντα, οὐ πρότερον εἰς ἰδίαν que auxiliatorã suo sacerdotum more seruie-
ἐλευθερίαν ἀνεκάπεσεν; ἢ κύριον τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ. bant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut
προσύπεμφθησαν γοῦν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τὸν ἀπ' non sine armis Deo permissa potestate impe-
τῆς συμμαχον ἐκεκόρεσμεν. καθόλου δ' οὐκ ἔστιν εἰ- trauerint. Domi autem manentes, vt placebat
πεῖν, ὅτι κατώρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ iudici superabant. Pugnantes verò, semper de
δίκα τούτων διημάρτον ὅπλα ἐπάραντες τῷ θεῷ. μύου- E spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum
τες μὲν γε κῦμα χώσαν, ἐπίκωφ ὡς ἐδόκει τῷ κειτῇ μα- vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædica-
χόμενοι δ' ἐπέρασαν ἀεί. τοῦτο μὲν Ἰωάκιμ βασιλεὺς tionem Sedechias rex noster cum eo congres-
βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβα- sus est, tam ipse captus est, quàm cum templo
λὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ὧδε τοῖς ἱερε- ciuitatem vidit excidi. Atqui videte, quan-
μίου προφητείαις, αὐτὰς τε ἐάλω, καὶ τὸ ἄστυ μὴ τῇ to ille rex vestris ducibus eiúsque populus
νεῶ καταπεπρόιδωσι εἶδε. καίτοι πόσῳ μᾶζόν τε- vobis erat moderatior. Denique Hieremiam
ρας ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τ' ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, F vociferantem, inuisos esse eos Deo propter
οὐχ ὑπ' αὐτοῦ λαὸς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τὸν ἱερεμίαν οὐκ delicta quæ in eum commiserant, captum
ἀπεθεώσωτο μὲν τῷ θεῷ δῆλα τὰς εἰς αὐτὸν πλημμε- iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex
λείας, ἀλώσοιντο δ' εἰ μὴ ὧδε δοῖεν τὴν πόλιν, οὔθ' neque populus interfecit. Sed vos (vt intus ge-
ὁ βασιλεὺς, οὔθ' ὁ δῆμος ἀπέκτεινεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἐάσω sta prætermittam, neque dignè possum iniqui-
τὰ εἴσω, οὐ δὲ ἐρεμνῶσαι δ' ἡμαίμυν τὰς ὧδε ἀνο- tates vestras exponere) me, qui vobis salu-
μίας ὑμῖν ἀξίως, ἐμὲ τ' ὧδε καλοῦντα θεὸς σεσημείωται ὑμᾶς, θεοσφημεῖτ', ἠβάλλεσθε παροξυνόμενοι tem suadeam, querimini, telísque appetis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quo-
θεὸς τὰς ὑποκειμένας τῆς ἁμαρτήματων, ἐ μὴν τοὺς rum quotidie facta committitis. Idem tunc
λόγους φέροντες, ὧν τ' ἀρτα δράτε καθ' ἡμέραν. τοῦτο fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes
δ' ἡνίκα αὐτόχρημ τ' κλυδωνίζος ὅπλοφανοῖς θεσπεσιω- obsidente ciuitatem, multis modis offensa di-
ζομένη τῇ πόλει, πολλὰ θεὸς τὸ θεῖον ὀξυβελικόζος, uinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppi-
οἱ θεόφρονες μὴ τῆς ὅπλων θεοπλῆδην. αὐτοὶ μὲν ἀπο- G dum verò ab hostibus direptum est: sanctúm-
σφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. διαπρᾶγμ δ' ἦ κῆ τὸ ἄστυ τοῖς πο- que per triennium sexq; menses penitus deso-
λεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη ξία ἐ μεῖας ἐξ τὸ ἄγιον. ἐ latum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Ro-
τὰ δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τὶς ἐστρατολόγησε κῆ τὰ ἔθνους; ἢ τῆς ὅπ χωρίων ἀσέβεια; πόθεν δ' manos quis cõtra Iudæorũ gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarũ impietas? Vnde

seruire cœpimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidiis vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptáque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiásque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouásque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, putísque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacrásque leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cùm oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irascereture, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

ἠρξάμεθα δουλείας; ἀρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τῆς πρώτων, ὅτε ἡ ἀριστοβούλου καὶ ὑρκανοῦ μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπήιον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ἔστι γὰρ μηδὲ πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἀμύητόν τις εἰς τὰ ἅγια καὶ τοὺς νόμους ἐλήλυθεν, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δ' αὐτηρότατον τέλος τῆς ἀριστοβούλου παιδός, οὐκ ἴσμεν, ἕως βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τὸ λαὸν ἔλαυνε πλημμελοῦντα. καὶ πρόσθεν μὲν ὁ ἀντιπάτρου σόσιος, σόσιος δὲ ῥωμαίων στρατηγὸς ἦλθε. πεδιεχέοντες δ' ὅλ' μῆνας ἓξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτημάτων δόντες ἑάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. οὔτως οὐδέποτε τῷ ἐθνεῖ τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖν, καὶ τὸ ἁλῶναι πάντως θέσεσι. διὸ γὰρ οἶμαι τοὺς χωρίων ἄμοιρον νεμομένους, ὅπερ ἐστὶν πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, καὶ καταφρονεῖν τότε χεῖρας αἴθρησκείας, ὅταν αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαστήν. ὑμῖν δὲ τί τῶν διωμολογημένων ὑπὸ τοῦ νομοθέτου πέπρακται; τί δὲ ὑπ' ἐκείνου κατεγνωσμένων οὐκ ἐπελάβεσθε πίστεως; ἐστὶ τῷ τάχον ἁλόντων ἀσεβέστερον. καὶ τὰ κρυπτὰ μὲν ὑμῖν τῷ ἁμαρτήματι ἤδοξε κακὰ, κλοπὰς λέγω καὶ ἐπιορκίας, καὶ μοιχείας ἁρπαγαῖς δὲ ἐρίζετε, καὶ φόνοις, καὶ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς; σκοτεινὸν δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφύλιοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύνουν, πολλὰ τῆς ἰδίων ἐθῶν παραλύοντες, εἰς τὰ ἡμέτερα νόμιμα. ἕστι δὲ τούτοις τὸν ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάντα γοῦν ἐστὶ δίκαιοι ἱκέται, καὶ χερσὶ καθαραῖς τὸν βοηθὸν ὑμῖν παρακαλεῖτε. τοιαύταις ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκέτευσεν ὅτε τὸν ἀσσύριον, ὅτε τὰ μίαν ἐκείνου στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὁμοίαις τῇ ἀσσυρίᾳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμυναν ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲν χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τὸν ναόν. ῥωμαῖοι δὲ τὰ συνήθη δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων πατράσι παρέσχον. καὶ τούτου τυγχάνοντες, οὔτε πορθοῦσι τὴν πόλιν, οὔτε φαύουσι τῶν ἁγίων. δίδασιν δ' ὑμῖν τἄλλα γῆς ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, καὶ τοὺς ἱεροὺς νόμους σώζουσι. μανία δὲ τὸν θεὸν προσδοκᾶν δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ παράδειγμα δ' ἀμυύειν οἶδεν ὅταν δέῃ. τοὺς γοῦν ἀσυρίους καὶ νύκτα τὴν πρώτην κατέστρεψεν ὑβριστὰς ἐκόλασεν. εἰ δὲ καὶ τὴν ἡμετέραν γένναν ἐλευθερίας, ἢ ῥωμαίους κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, καὶ παράδειγμα καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐπέσκηψεν, ὅτε τὸ ἔθνος ἅπαν τὸ πομπηίου, ὅτε μετ' αὐτὸν ἀνῆει σόσιον, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε τῆς πόλεως. καίτοι μείζων ὑμῖν ὁ σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αὐτὰ κρᾶτος ἔλαβον τὴν πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου, τὴν βασιλείας ἤρξατο. πίτῳ μὲν δὲ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτοῦ παρουσίας, τῷ τε σιλωὰμ ὀλιγοποῦσιν ἴσασι, καὶ ταῖς πρὸ τοῦ ἄστεως ἁπάσαις. ὥστε πρὸς ἀμφορεῖς

ὠνείας

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ ναῦ οὕτω πλημμύρουσι τοῖς πο- A
λεμίοις ὑμῖν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτηνέσιν, ἀλλὰ
καὶ κήποις ἐξαρκεῖν. τόγε μὲν τέρας τοῦτο πεπόηκεν
καὶ θεός τις ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως γεγονυῖαν, ὃν
ὁ Βαβυλώνιος βασιλεὺς ἐπιστρατεύσας, ὃς τήν
τε πόλιν εἶλεν, εἰσῆλθέ τε καὶ τὸν ναόν, οὐδὲν οἶμαι τῶν
τότε ἠσεβηκότων τηλικοῦτον ἁλίσκεσθαι. ἀλλ' ἐμοί γε
δοκεῖ καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ οἶμαι τὸ θεῖον, ἐκλιπὼν
δὲ καὶ οἷς πολεμεῖτε ναοῖς. ἀλλ' οὖν ἐμοί γε ἀ- B
γαθὸς οἰκίας ἀσυλίαν φύξεται, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ συ-
νόντας. τὸν δὲ θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς
ἀφανῆ ποιῆσαι; ὃς πάντα κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τῶν σι-
γωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ κρύπτε-
ται, τί δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθίστοις φανερὸν γέγονε πάντα δή-
που καὶ ἀφανιζόμενα, καὶ καθ' ἡμέραν ἐλέγχετε τὰς
ἀθεσίας; ὡς ἀρίστας ὑπὲρ ἀρετῆς ὑπόδειξιν
ποιούμενοι καταλείπεται ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς
ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον δι' ἀγγέλλακτον ἐξομολογου- C
μένοις, καὶ μεταγνοῦσιν. ὦ σιδήρεοι, ῥίψατε τὰς πα-
τρωνυμίας, λάβετε ἤδη κατηρεφομένης αἰδοῦς παρῄδος,
ἔλεος ἐνέγκατε, καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς ἀφεῖδόσ.
οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσον ἐνθρόν δῶρα. ὑπὸ ταῦτα τὴς
ὁδηγεῖ φλόγας; ταῦτα τις μηπέτι ἴδῃ θάλεθρα; καὶ τί σύ-
ζεσθε τούτων ἀξιώτερον; ἅπτεσθε καὶ λίθων ἀπαθέστε-
ρον, καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε, γλυκὺ
φῶς ὑμετέρας οἰκετείας τε, καὶ θεοῦ ὀφθαλμῷ ἐκ- D
τῶν γλυκάδων τέκνα καὶ γυνὴ, καὶ γονεῖς, οὓς ἀναλώσῃ μὴ
μικρὸν, ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύ-
σῃ μήτηρ καὶ γυνὴ, καὶ γένος οὐκ ἄσημον, καὶ πάλαι λαμ-
πρὸς οἶκος; καὶ τάχα δοκῶ δῆτα ταῦτα συμβουλεύειν.
ἔκτεινατε αὐτοὺς, λάβετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτη-
ρίας τοῦμὸν αἷμα. κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ
σωφρονεῖν μέλλετε. τοιαῦτα τῷ ἰωσήπου μὴ δακρύων
ἐμβοῶντος, οἱ σπασταὶ μὲν οὔτε εἰσέδυσαν, οὔτε ἀ-
φαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔσεσθαι. ὁ δὲ δῆμος ἐπηνέθη E
πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου
πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελίστερα τῷ εἰμηλίῳ,
τοὺς μὲν χρυσοῦς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῆς λῃστῶν
κακίστου, ἵνα σῖτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμπορεύ-
σωσιν ὁπότε κατεύξαιντο, δύπεδον πρὸς ἃ δέ-
οιντο. ἀνῆκε γὰρ τοῖς πολλοῖς ὁ πῖτος ἐκ τοῦ χρέους,
ὅπου βούλοιντο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον πρὸς
αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἔσω κακῶν σωρη- F
δουμένων, μὴ δουλεύοντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ
περὶ τὸν ἰωακεῖμον, καὶ τὸν σίμωνα, περιφύλατον τὰς
τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ
σιτοῦ τὰς ὑποψίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπορ-
ρήτους.

Κεφ. κζ. Τοῖς μὲν δυσὶν, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπόλεσ-
θαι ἴσον ἦν. πρόφασις γὰρ αὐτομολίας, ἀνῃρεῖτο τὰς
ὄντως τοῦ οὐσίας. τῷ λιμῷ δὲ, ὑπόνοια τῷ σιτοπο-
νῶν συνωμόσθαι, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα πρὸς- G
εξήκμαζε τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ οὐδαμοῦ σῖτος
ἦν ἐπεισπεσόντες δὲ, διηρεύνων τὰς οἰκίας, ἔπειτ'
εἰ εὕροντες μὲν, ὡς ἀρπαγμένους ἠλέγχοντο. μὴ εὑ-
ρόντες δ' ὡς θᾶσσον κρύψαντας, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprà memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hísque nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inque dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virturem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicaueruut. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miſerorum, cùm ea quæ ſolidis viribus ſtarent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis eſſe videbatur, ſtatim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuerſa bona ſua vno frumenti modio qui ditiores eſſent, itémque pauperes ordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam ſumma penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt neceſſitas metúſque monuiſſet. Et menſa quidem nuſquam apponebatur, ſed incoctum ſubtrahentes igni cibum diripiebant. Miſerabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis ſpectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames ſuper omnes clades haberetur. Nihil enim ſic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum eſt, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miſerrimum, matres cibum infantibus ex ipſo ore rapiebãt: & marceſcentibus inter manus cariſſimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, ſed vbique aderant qui iſta diriperent. Nam ſicubi clauſam domum vidiſſent, eos qui intus erant, cibum capere hoc ſuſpicabantur indicio: ſtatímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contuſum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipſos faucibus ſtrangulantes. Pulſabantur autem ſenes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullàque miſeratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: ſed abſtractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteueniſſet, quódque rapturi fuerant deuoraſſet, tanquam læſi cruentiores erant. Acerbiſſimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confeſſionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec eſuriebant (minus enim crudele videretur, quòd neceſſitas impetraret) exercentes autem dementiam ſuam, ſexque ſibi dierum commeatum præparantes, hiſque occurrentes, qui per Romanorum cuſtodias agreſtis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepſiſſent, cùm iam ſe hoſtes euaſiſſe credebant, quæ attuliſſent eripiebant: multúmque ſupplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem ſibi concederent eorum, quæ cum periculo ſibi collegiſſent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, ſi ſpoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à ſatellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebãtur, quorum alij in inſidiarum falsò accuſati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator ſubornatus indicabat, quòd profugere voluiſſent. Si verò quem Simon expilaſſet, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliaſſet, eum Simon excipiebat: ſibíque inuicem propinabant ſanguinem popularium, miſerorũq; cada-

A Τεκμήριον δ' ἦν ἡ ἰσχὺν καὶ μὴ, τὰ σώματα τῶν αἰθλίων, ὧν οἱ μὲν ἔτι σωιζεσθαι, δυνατὸν ἔφαινεν. οἱ τηκόμενοι δὲ ἤδη παρεδίδοντο, καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' ἐνδείας τιθνηξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ δὲ λάθρα τὰς κτήσεις σίτου ἀπηλλάξαντο μέτρῳ, πυροῦ μὲν οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ δὲ πένητες κριθῆς. ἔπειτα κατακλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀνήργαζον τὸ σῖτον ἄβρεκτον, οἱ δὲ ἔπασσον ὡς ἦν αἰδέσιμον, καὶ τὸ δίος παρῆνει, B ἐφ' ἑστίαν μὲν ἀδάμου παρεπέμπετο· τῶν δὲ πυρὸς ἐφιεμένων, ἔτ' ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ ἰδέα, καὶ δακρύων ἄξιος ὁ θέα, τῶ μὲν δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων· τῶ δ' ἀθενῶν ὀδυρομένων πάντων μὲν δὴ παθῶν ἐπαΐοντα λιμὸς, μόνη δ' ἔστιν ἀπόλλυσιν ὡς αἰδῶς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐνδοξοπᾶς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. γυναῖκες γοῦν ἀνδράσι, καὶ παῖδες πατράσι, καὶ τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίοις ἐξήρπαζον ἐκ αὐτῶν C τῶν στομάτων τὰς τροφὰς, καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, οὐκ ἦν φειδὼ τοῦ τῆ ζωῆ ἀφιλέσθαι σταλαγμοῦ. τοιαῦτα δ' ἐθίοντες, ὅμως οὐ διελάνθανον, πανταχοῦ δ' ἐφίστατο οἱ ζητησταὶ, καὶ τούτων τὰς ἁρπαγὰς. ὁπότε γὰρ κατίδοιεν δοκοκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἦν τοῦτο, τοὺς ἔνδον φερομένους ζοφῆς. διόπερ δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐκ τῶν φαρύγγων ἀναβλίβοντες, τὰς ἀD κόλους ἀνέφερον. ἐτύπτοντο δ' ἱέροντες αὐτεξούσιοι τῶν σιτίων, καὶ κάμνοντες ἐπαφεῖτο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδὲ τις ἦν οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίου; ἀλλὰ σωιπτέροντες τὰ παιδία τῶν φαμένων ἐκπρεμάμενα, κατέσφον εἰς ἔδαφος. τοῖς δ' φθάσασι τι ἐν εἰσδρομῇ αὐτῶν, καὶ φερκατασπῶσι τὸ ἁρπαγησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ἀμύτεροι. δεινὰς δὲ βασάνων ὁδοὺς ἐπανόουν περὶ ἕρμαια τροφῆς, ὀρύσσοις μὲν ἐμφερέστατοι τοῖς αἰθλίοις τοὺς τῶν E αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φεικτὰ δὲ καὶ ἀκοῆς, ἔπαχέ τις εἰς ὀμολόγησιν σίτου ἄρτου, καὶ ἵνα μείων σὺν δράκα μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' οὐκ ἐπαίνων, καὶ γὰρ ἦν ἂν ὠμὸν ἐν τῷ μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες δὲ τὴν ἀπόνοιαν, καὶ προσπαιδεύοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ἐπὶ τὴν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἑρπύσασι περὶ F λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπανοίγοντες ἤδη ἀπεφώλιόν τοῖς πολεμίοις ἐδόκουν, ἀφήρπαζον τὰ κομιδῆ σύτα. καὶ πολλάκις ἱκετεύοντων, καὶ τὸ φεικτὸν ὀνόματος θεοῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἤνεγκαν, οὐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν, τὸ μὴ καὶ φερσαπολέσθαι σφᾶς ἐληλυθότας. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα φερὲς τῆς δυσφορᾶς ἔπασχον· οἱ δὲ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, φερὲς τοὺς τυράννους ἀπήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὀνειδισμὸς ψευδὴς ὀνομαζόμενοι, ἐλευθερίαν ἐφέροντο, οἱ δ' ὡς φερδιδοῦσι ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἐπιμότατον ἦν, μίμημα τῆς ὑποβλήτου, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ δὲ τῶν σίμωνος γυμνασθεὶς, φερὲς ἰωάνην ἀπεπέμπετο, καὶ τῆς ὑπ' ἰωάννου σφαλησομένου, ὁ σίμων μεταλήμψεσθαι. ἀπαφερσύποτον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῆς δημωφλοῦς, καὶ τὰ σπλάγ-

ματα τῆ᾽ ἀθλίων διεμείζοντο. καὶ τὰ μὲν κρατεῖν, σαφὶς ἰὼ ἐν ἀμφοτέροις, τῆ᾽ δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια. καὶ γὰ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῆ᾽ ἀλλοτρίων κακῶν ὅμως μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός. καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθοῦ τινος, ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος. καθάπαξ μὲν οὖν ἐπεξιέναι τὰ βδελυρίας αὐτῆ᾽, ἀδύνατον. σπουδάζω δ᾽ εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γένει ἐξ αἰῶνος γενομένῳ κακίας γονιμωτέραν. οἶμαι τελευταίων, καὶ τὸ ἦθος ἐβάσκηνε τῆ᾽ ἑβραίων, ὡς ἦσαν ἀσεβεῖς δοκοῦσι πρὸς ἀλλοφύλους. ἐξωμολογήσαντο δ᾽ ὅπερ ἦσαν, εἶ δοῦλοι, καὶ σύγκλυδες, καὶ νόθα τὰ ἔθνους φυτεύματα. τὴν μὲν γε πόλιν αὐξῆσθαι αὐτοὶ, ῥωμαίους ἢ ἄκοντας, ἰδίᾳ ἀναγκάσαι ὀπτικῇ φαντασίᾳ σκυθρωπὰ καταστήματα, καὶ μόνον οὐχ εἱλκυσαν δὴ τὸν ναὸν βραδύνειν τὸ πῦρ. ἀμέλει καπνόμυρον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, οὔτε ἤλγησαν, οὔτε ἐδάκρυσαν· ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ῥωμαίοις δύρεσθη. καὶ ταῦτα μὲν καὶ χώραν ὕστερον μὴ ἀποδείξεως τῆ᾽ πραγμάτων ἐρεῦμεν.

Κεφ. κη. Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χώματα προὐκόπτε, καὶ τοι πολλὰ κακουμένων ἀπὸ τῆ᾽ τείχους τῆ᾽ στρατιωτῶν, πέμψας δ᾽ αὐτὸς μοῖραν τῆ᾽ ἱππέων ἐκέλευσε τοὺς καὶ τὰς φάραγγας δὴ συγκομιδῆ τροφῆς ἐξιόντας ἐπιστρέφειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τῆ᾽ μαχίμων, οὐκ ἐπὶ ἁρπαγαῖς ἐξερχόμενοι ταῖς ἁρπαγαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τῆ᾽ δήμου. πάντες, οὓς αὐτομολεῖν ἀπέῤῥεπε τὸ φεύγειν τῆ᾽ οἰκείων δίκας. οὔτε γὰ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μὴ γυναικῶν καὶ παίδων ἀφεστηκότες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λησταῖς οὐχ ὑπέμενον ὡσπερ αὐτῆ᾽ σφαγησόμενα. τολμηρὸς δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. καὶ καταλείποντο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι δ᾽ κατ᾽ ἀγκύλην ἠμύοντο. καὶ μὴ μάχιμοι ἱκετεύειν ἄφοβον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὲ καὶ προβασανιζόμενοι ἢ θανάτου πᾶσαν αἰκίαν, ἀντεσταυροῦντο ἢ τείχους ἀντικρύ. πίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔτι δ᾽ ὅτι καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. οὔτε δὲ τοὺς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουρὸν τῆ᾽ φυλαξάντων ἐώρα, τό γε μὴν πλέον οὐκ ἐκώλυε. τάχα δ᾽ ἂν ἐπέδωκαν πρὸς τὴν ὄψιν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ πᾶσι δοκοῦσιν ὅμοια πεισομένοις. προεκάλουν δ᾽ οἱ στρατιῶ δ᾽ ὀργὴν, καὶ μῖσος τὸς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, ἐξ δὲ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐπελείπετο τοῖς σταυροῖς, καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ στασιασταὶ δ᾽ τοσοῦτον ἀπεδέησαν ἢ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὡς τε καὶ τοιαῦτον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύεσντες γὰ τοὺς τῆ᾽ αὐτομόλων οἰκείους δὴ τὸ τεῖχος, καὶ τῆ᾽ δημοτῆ᾽ τοὺς δὴ πίστιν ὡρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, καὶ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον οὐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοῖς τῆ᾽ αὐτομολεῖν ὡρμημένοις μέχει τέλους ἠγνώσθη, κατέχειν εἶσα. ἔνιοι δὲ καὶ φάσγανα διέδρασαν, ὡς δὴ βέλτιον τιμωρίαν; ἀπάτευσιν ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῆ᾽ πολεμίων θάνατον, ἐκ λιμοῦ συγκείσθ. πολλοῖς δ᾽ καὶ χειροκοπῆσαι κελεύσας ἵππος

uera patiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque dissensio, scelerum verò cõcordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationē post hominum memoriā malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertêre, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam coegêre: tardiúsque venientem tēplum ignem penè traxêre. Denique cùm hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluêre, neque illacrymauêre: sed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti sunt. Verùm hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Cap. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

Tito autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tēdi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clàm enim seditiosis fieri posse sperabant, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: cósque latronibus relinquere non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabátque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, feróque videbantur supplicare: post pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cùm Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros. tanquam similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spacium crucibus decrat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehēsi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properãtes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abſcidi præcepit, eóſque ad Ioannem & Simonem intromiſit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: ſaltem nunc delinerent admonens, néve ſe compellerent ad excidium ciuitatis: ſed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templũ, cuius participem non habebant. ſimul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòſt ſecuturus. Ad hæc in muris ſtantes, & ipſi Cæſari, & patri eius maledicebant, mortémque ſe contemnere clamabant, éámq. ſeruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum ſperant, nec ſe nec patriam curantes, vt ipſe diceret, perituros: mundúmq. Deo templum hoc melius eſſe: quamuis & id ſeruaturus ſit, qui incoleret: quem ipſos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illuſuros. quibus facta non adfore: finem.n. Dei eſſe. Talia conuiciis admiſcentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos ſecum ducens, & præterea caterua ſtipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adoleſcẽtibus, more Macedonum inſtructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicíſſimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoque in ſenecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quidnam eſſet quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipſe naturáque promptiſſimus, tantúſque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc ſubriſiſſet, laborémque communẽ eſſe dixiſſet, ſicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipſe quidem pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos appetens: adoleſcentes autem omnes præter paucos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi faucij receſſêre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigeſimo perfecti ſunt, cũ totos dies ſeptem & decẽ laborraſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt. & vnus quidẽ, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, cõtra mediũ ſtagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis diſtans. Decima verò legio, quæ ſuprà memoratis præſtat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta diſcedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioãnes ſubfoſſa intus terra vſque ad aggeres, Antoniam verſus diſpoſitis per cuniculum ſudibus opera ſuſpendit: illataque ſylua pice ac bitumine illita, igni immittit. ſuccenſis autem fulcimentis,

τὴν ἁλωκέναι, οἷς μὴ δυκοῖεν αὐτὶ μόλοι. Ϲ πιστεύοντο δὲ τὴν συμφορὰν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸν σίμωνα, καὶ τὸν ἰωάνλιν, νυκτὸς γὰρ ἤδη παύσασθαι παρανδῶν, καὶ μὴ πρὸς αὐαίρεσιν τῆς πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ἐν τῇ ἐν ὑστάτοις μεταμελείᾳ, τάς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν πατρίδα καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. πρεῖόν τε τὰ χρήματα τοῖς ἐργαζομένοις ἅμα καὶ πίνειν, ὡς οὐκ εἰς μακρὰν ἀκολουθήσειν ἔργοις τοῖς λόγοις. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ὅσα τὰ τίτλοις κεῖται, καὶ τὸν πατέρα αὐτῦ. καὶ τὸ μὲν θανάτου καταφρονεῖν ἐβόων. κρεῖττον γὰρ αὐτὸν πρὸ δουλείας καλεῖν. ἐργάσεσθαι δ' ὅσα ἂν δύωνται κακὰ ῥωμαίοις, ἕως ἐμπνέωσι. παρίδειν δ' οὐ μέλλειν τοῖς ὡς αὐτὸς φησὶν ἀπολλυμένοις. καὶ ναοῦ ἀμείνω τούτου τὸν θεὸν, τὸν κόσμον ἕξ). σεσῶσθαι γὰρ μέλλειν τοῦτον τὸν ναὸν τῦ θεῦ ποιουμένοις, ὃν καὶ αὐτὸ σύμμαχον ἔχοντας, πᾶσαν χλιδᾶν ἀπαλεὶ. ὑστερεῖσθαι ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, ἐξ) τῦ θεοῦ. τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

Κεφ. κδ.

ΕΝ ᾧ τούτῳ, καὶ ἐπιφανὴς ἀντίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ ἃς αὐτὸν ϛίφος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑφήλους ὀλίγων ἄπωθεν ἀπιπαδας, τὸν μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε καὶ πεπαιδευμένους. ὅθεν καὶ τῶν ὑπηλίκων ἦσαν, ὑστερεῖτο δὲ οἱ πολλοὶ τῦ ἤθους. διὰ μικρὸν γὰρ μέλλοντες τῷ ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τὸν κομμαγηνὸν σωθέντι, πρὶν γενέσθαι μεγαλοῦ. ἀπέφην ἂ κρείττονος ὄντι γένους ὡς οὐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅτε πῶς ἀκμάζοντες ἐπὶ πολεμίους ἔφασαν, τί δήποτε ῥωμαίοι καταπλαγέντες τὸ τεῖχος. πολεμικὸς δὲ πις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει εὐθυβόλος· κατὰ γοῦν τὰλλὰ ϛόμα τος, ὡς ὀλίγῳ τῶν τόλμαν ἐξημβρύνειν. μειξάντων δὲ τῶν πίτυ, Ϲ κοπὸς ὁ πόνος ἐπόντος ὡς ἔχειν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχος μὲτ τῶν μακεδόνων πρὸ τὸ τεῖχος. αὐτὸς μὲν οὖν ἀμὲ τε ἰσχυὶ, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῶν ἰουδαίων βέλη τοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῦ συνετρέβη πάντα, πλὴν ὀλίγων. ἀχθὸ δὲ αἰδῶ τῆς ὑποσχέσεως, φιλοτιμούμενα μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνεχώρησαν θαυμάσια πολλὰ συνιδόντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν οἱ μέλλοντες κρατεῖν, δῆλοι ἦ ἀλεξάνδρυ τύχης.

Κεφ. κε.

ΤΟῖς ᾧ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτου μέτους ἀπὸ μηνὸς, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἐν ἑπτὰ Ϲ εἰκάδι, πάσης ἀνεχούσης πανσελήνου ἡμέρας. μείζονα γὰρ ἐχώθη τὰ πέντε πήχεα ἢ ἑκατὸν μᾶλλον τὸ ὕψος τὴν ἀντίπυλον ὑπὸ τ πύργου φάλαγγα· ἐβλήθη δὲ μέσον τῆς προειρημένης κολυμβήθρας. τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ τῦ δωδεκάτου ἀπεχῶν ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι ἀπέκειτο πολὺ πλέον, κτ βόρειον κλίμα τὸ ἔρυμα ἔχον, καὶ κολυμβήθρᾳ ἀμυγδαλεῖ προσαπορρυομένῃ. τούτου δὲ τὸ πεντηκαιδέκατον ἀπὸ τεσσαράκοντα πήχεων ἔχον κτ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαγομένων δὲ ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν ἰωάνης ἐνέδυν ὑπορύξας τὸ κτ τὴν αὐτοῦ μάχεσθαι τῷ χωμάτων, Ϲ βαλλόντων σταυροῖς τοὺς ὑπονόμους, ἀπεκρήμνισε τὰ ἔρυμα. πίπτοντι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν πύργων, καὶ τῷ σταυρῶν ὑποδεσμῶν ἦν δὲ λιθουξ

ασφάλτῳ ἐγκεχρισμένων. ὕλαι ἐκκαιόμεναι,

διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου A fossa repentè subsedit, cúmque magno sonitu
κατενεύθη τὰ χώματα εἰς αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶ- in eam aggeres decidêre. ac primo quidem
τον μετὰ τὴν κενωθεῖσαν καπνὸς ἐξήειρετο βαθύς, πνιγο- cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm
μένου τοῦ πλαίσματος τῷ πυρὸς τῆς ὑλιβούσης ὕλης· ἀλ- ignem ruina concluderet. peresa verò materia
λ' ἐπειδὴ διεφθάρη τὸ συνέχον φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς ρω- qua premebatur, flamma iam clarior appare-
μαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ πρὸς bat. Et Romanos repentini quidem facti stu-
τὴν διάνοιαν ἐνέπιπτεν· καὶ κρατεῖσθαι οἰομένοις, ἤδη τὸ por occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè
συμβὰν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ferebant, iámque se vicisse credentium & spes
ἀμυνεῖν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη eo casu refrixit, & in posterum subuenire ad-
τῷ χωσάντων καταποθέντων. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, B uersus ignem minus vtile videbatur, etiam si
καὶ τοῖς ἄλλοις ὅπλοις ἐπιόντα χώμασιν οἱ περὶ τὸν esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Bi-
Σίμωνα. καὶ γὰρ δὴ προσαγόντες ταύτῃ τὰς ἑλε- duo verò post, alios etiam aggeres Simon cum
πόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. Τε- sociis aggreditur. illa enim parte Romani ad-
φθαῖος δέ τις ὑπὸ Γαρσὶς πόλεως τῆς Γαλιλαίας, motis arietibus concutere murum cœperant.
καὶ μεγίστας τῷ βασιλικῶν μυριάμυνις θεράπων, μεθ' Tephthæus autem quidam ex Garsi oppi, ciui-
ὧν ἀδιαβηνός τις ἦν νεβαταίου, ζωύμα κληθείς ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγλίας, ὅπερ σημαίνει tate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famu-
χωλός, ἁρπάσαντες λαμπάδας, περιεπήδησαν ὅπλοις τοὺς μηχανάς. τούτων τῷ ἀνδρῶν, οὔτε lis Mariamnes, cúmque his Adiabenus qui-
τολμηρότεροι καὶ τόνδε τὸν πόλεμον, ἐκ τῆς πόλεως C dam, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna
ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis
ἐκ ἔχοντες, οὐ πολεμίων εἶδος, οὔτε ἔδεισαν, οὔτε facibus in machinas euolarunt. hísque viris
ἐμέλλησαν, οὔτε ἀπέστησαν· ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθερῶντες neque audaciores in illo bello extra ciuitatem
τῷ ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ apparuêre, neque magis horrendi. nam velut
τοῖς ξίφεσιν αἰωρούμενοι πάντοθεν, οὐ περότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ δράξα- in amicos, non in agmen hostium excurre-
σθαι τῷ ὀργάνων τὸ πῦρ. αἰσθομένης δ' ἤδη τῆς φλογὸς, rent, nihil cunctati sunt, aut subtitêre: sed per
ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τῷ σφαιρώσεων σωθέντες ἐβοή- medios inimicos facto impetu, machinas in-
θουν· ἰουδαῖοι δ' ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεν- cendêre. acti autem missilibus, & gladiis de-
νύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, καὶ μηδὲν τῷ ἰδίων trusi, non prius à periculo demoti sunt, quàm
φειδόμενοι σωμάτων. Ἐ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam
τῷ ἀπ' αὐτὰς γερρῶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ flamma, Romani quidê concurrêtes è castris,
δ' ἰουδαῖοι, καὶ διὰ τῆς φλογὸς μετελαμβάνοντο, καὶ τοῦ auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos
σιδήρου ζέοντος δραισόμενοι τοῖς πολεμίοις οὐ μεθίεσαν. D prohibebant, manúsque cum his conferebant,
διέβαινε δ' ὑπὸ τούτων ὅπλοις τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοῖς qui flammas extinguere conarentur propriis
ἀμυνομένοις περιελάμβανεν. ἐκ τούτου δ' οἱ μὲν ῥω- corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transiit in aggeres, & auxiliãtes præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circũdati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi verò magis instabant, cùm semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsque cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebãt, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabãt, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebãt. Iã verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locũ aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cũ hostiũ muros obtinerent, in suis periclitarentur,

E

F

G

ἐκ ἐκλείποντες τὸν κατὰ μέρος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοὺς στρατιώτας φαυλίσας, εἰ κρατοῦντες τῷ
πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

& velut ex carcere cõtra se dimissis Iudæis, obsessorũ paterẽtur ipsi fortunã, ipse cũ electis militibus hostes à latere circumuenit, illi autẽ cũ in ora ferrẽtur, contra cũ conuersi durabant. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã internoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tãtũ viriũ fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitãtis Cęsaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quòd tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ solutis machinis captũ iri ciuitatem iam desperabãt.

Cap. XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hierosolymam triduo.

TItus autẽ cum ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verùm sagittis esse obruendos. Prudẽtiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus affideri, egressus eorũ tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoste manu cõfligere: nec. n. expugnari eorũ confidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũbere, vel etiã sine hoc interficere, quę sęuior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidẽ prorsus tanto cũ exercitu, honestũ non videbatur: & pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eã propter magnitudinẽ locorúmq. difficultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautũ: cõtra manifestam. n. viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã necessitate quàm locorũ scientia. Si quid autẽ clã esset illatũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽdúmq. ne victorię gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici posse, sed celeritatẽ ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. se nõ posse quiescere. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ op⁹ & inextricabile videatur, eũ cõsiderare debere, q̃ neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, nõ solũ rectores inter se, verùm ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

ὥωτερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτῶν ἰουδαίοις αἰέντες, ὥρμηεν μὴ τὴν ὑπερέκτασιν κ̃ πλάδος τοὺς πολεμίους αὐτός. οἱ δὲ κ̃ σῶμα παχύμυροι, καὶ πρὸς τὸν ὑπερφέροντες σκαπτέρεων. μιγείσης δὲ τῆς ϖδξαταξέως, ὁ μὲν κονιορτὸς τὴν ὀμμάτων, ἡ κραυγὴ ἡ τὴν ἀκοῶν ἐπεκράτει, καὶ οὐδὲ ἑτέρῳ παρῆν ἔτι τινὰ ἐπιγνῶναι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. ἰουδαίων δ' οὐ τοσοῦτον ἔπι κατ' ἀλκὴν, ὅσον ὑπογνώσει σωτηρίας παραμενόντων, καὶ ῥωμαίους ἐτόνωσεν αἰδὼς δέξης τε καὶ τὴν ὅπλων, καὶ ϖροκινδυνεύοντος καίσαρος. ὡς τέ μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δ' ὑπερβολὴν θυμοῦ, κἂν ὅλων ἁρπάσαι τὸ τὴν ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τῆς ϖδξαταξέως φθάσαντες, εἰσχάρησαν εἰς τὴν πόλιν. διεφθαρμένων δ' τὴν χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τὸν μακρὸν κάματον δὴ μιᾶς ὥρας ὀπολέσαντες. καὶ πολλοὶ μὲν ταῖς συνηθέσι μηχαναῖς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν

Κεφ. λα.

ΤΙτος δ' μὲν τὴν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο· ϵ τοὺς μὲν θερμοτέρους, πᾶσαν ἐδόκει ϖροσαγωγὴν τὴν δύναμιν, ὀπτεύεσθαι τὸ τείχους βία. μέχρι μὲν δὴ νῦν κατάσασμα ἰουδαίοις τῆς στρατιᾶς συμπεπλέχθαι ϖροσιόντων δ' ἀθρόων, οὐδὲ τὴν ἔφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τὴν δ' ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δ' καὶ δίχα τούτων ϖροσπαλτίζεσθαι μόνον ϖδξαφυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς εἰσομιδὰς τῆς βλητικῆς ϖαρήνουν, καὶ τῆς λοιμῆς καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κ̃ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἅμαχον γὰρ εἶναι τὴν ὑπόγωσιν, οἷς δίχα μὲν τῆς σιδήρου ϖεσεῖν, ὑπάκειται δ' καὶ δίχα τούτου, πάσης χαλεπωτέρων αὐτῆς δ' τὸ μὲν ἀρχῆν καθόλου μ̃ τοσαύτης δυνάμεως, εἰκ ἐδόκει ϖρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι ϖδξιτῶν, ϖρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δ' χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ἀπεία, καὶ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ στρατιᾷ τὴν πόλιν, δι' μέγεθος καὶ δυχωρείας, εἰκ ὁμαρὲς εἶναι, καὶ σφαλερὸν ἄλλως ϖρὸς τοὺς ὑπὸ τῶν· τὴν δ' φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ὑπονοεῖσθαι ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε αὐλῶνας καὶ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δέ τι λάθρα παρεισακομισθήσεται, ῥᾳδίως ἔσεσθαι πλείω τῇ πλιορκίᾳ, διδύναι τε μὴ τὴν δόξαν τῶν καταρθωμάτων αὐτῷ τι μῆκος ἐλαττώσῃ τὸ χρόνου. οὕτω γὰρ εἶναι πᾶν αὐσιμον. ϖρὸς δ' τὴς δυκλείας τὸ τεῖχος. δεῖν μέν γε εἰ καὶ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι ϖδξιτειχίζειν ὅλην τὴν πόλιν. μόνως γὰρ ἔτως αὐ πάσας ὑποφράξαι τὰς ἐξόδους· κ̃ ἰουδαίους ἢ ϖρὸς ἅπαντα ὑπογνόντας τ̃ σωτηρίαν, παραδόσθαι τ̃ πόλιν· ἢ λιμῷ τοντας χρῆς δήσεσθαι ῥᾳδίως. εὐδὲ γὰρ ἠρεικόσθαι αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλα κ̃ τὴν χωμάτων ὑπομελήσεσθαι πάλιν, χεφύρμενον τοῖς κωλύσιν ἀπανωτέρους. εἰ δέ τῳ μέγα δοκεῖ κ̃ δυσπόνητον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ὕτε ῥωμαίοις τὶ μᾶλλον ὑπεργὰν ϖρόπου, ϵ δίχα ϖόνου καταρθῶν τι τῶν μεγάλων εὐδιὶ ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεῷ μόνῳ. τούτοις πίσας τὰς ἡγεμόνας, δ̃χανέμενοι σάλδοσε ταῖς δυνάμεις δὴ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δ' τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, κ̃ μᾶλλον μένων τ̃ ϖδξιόλον, ἢ μόνον ϖρὸς τάλμαζα ἦν ἕως, ἀλλὰ κ̃ τ̃ ὑ αὐτοῖς τάξεων ϖρὸς ἀλλήλας. κ̃ στρατιώτης μὲν δεκαδάρχην. δεκαδάρχης δ' ἑκατοντάρχην, ἑκατοντάρχης δ' ἑπτακοντάρχην· ἑπτακοντάρχης δ' χιλίαρχον· τ̃ δ' χιλιάρχων ὅσοι τὰς ἡγεμονίας ἔτυχον ἢ φιλοτιμία. κ̃ τὴν ἡγεμόνων τ̃ ἅμιλλαν,

ἐβεά-

ἐφόδου καὶ σαφῶς εἰδὼς ἀυτὴν ἐκ τῆς ἡμέρας πολ- A
λάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῶν ἀσσυ-
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ὅτι τὴν καταντικρὺ καθιόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν δὲ
τὸν κέδρωνος ὅτι τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀνακάμπτων κὴ
μεσημβρίαν ἀπολαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τῶν ἀπεστρεω-
νος καλουμένης πέτρας, τὸν τε ἐξῆς λόφον ὃς ὄπισθεν
τῆ κὴ τὴν σιλωὰμ φάραγγα, καὶ κεῖθεν ἐπικλίνας πρὸς
δύσιν, εἰς τὴν τῆς πηγῆς κατῆει φάραγγα. μεθ' ἣν ἀ-
ναβαίνων κὴ τὸ ἀνάντου τῆ ἀρχιερέως μνημεῖον, ⊂ ὑπε- B
λαβὼν τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς
κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε. καὶ προσελθὼν μέχρι κώ-
μης (ἐρεβίνθων οἶκος καλεῖται) καὶ μετ' ἐκεῖνο τὸ ἡ-
ρῴδου μνημεῖον ἀπέκλινε κατ' ἀναβολὴν τῆ ἰδίῳ
στρατοπέδῳ συμπίπτειν, ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖ-
χος ἑνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν δ'
αὐτῆ προσωκοδομήθη ξεπαίδεκα φρούρια· καὶ τού-
των οἱ κύκλοι δέκα συμπεριθμοῦντο σταδίων. ἦσι δ' C
ὠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέραις. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείων εἰ)
ἄξιον, τὸ δ' τάχος ἦν πίστεως. ἀπεκλείσας δὲ τῆ
τάχει τὴν πόλιν, καὶ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκατασή-
σας, τὴν μὲν ἀφ' ἑσπέρας φυλακὴν δ' νυκτὸς ἀπὸ αὐτὸς
ἐπεσκέπτετο· τὴν δευτέραν δ' ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τ
τρίτην δ' ἔλαχον οἱ τῆ ἀφεστηκότων ἡγεμόνες. διεκλη-
ροῦντο δὲ οἱ φύλακες τοὺς ὕπνους, καὶ δ' ὅλης νυκτὸς πε-
ριήεσαν κὴ διάστημα τῆ φρουρίων.

Κεφ. λϛ. IOudaïois δὲ μὴ τῆ ἐξόδου, ἀπεκόπη πᾶσα σω- D
τηρίας ἐλπὶς· καὶ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴ-
κους καὶ φυλὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη
πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ βρέφων λελυμένων· οἱ νε-
ανικοὶ δὲ ἀγορᾶτων νεκρῶν. παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοι-
δοῦντες ὥσπερ εἴδωλα κὴ τὰς ἀγορὰς ἀπελαυνό-
το· καὶ κατέπιπτον, ὅπη τινὰ τὸ πάθος καταλαμβά-
νοι θάπτειν τε τοὺς ἀποθνήσκοντας, οὔτε ἴσχυον οἱ κά-
μνοντες, καὶ τὸ δίδυτονοῦν, ὤκνει δ' ἐκ τὸ πλῆθος E
τῆ νεκρῶν, καὶ τὸ κὴ σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γοῦν
τοῖς υἱοῖ αὐτῆ θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον. πολ-
λοὶ δ' ὅλη τὰς θήκας, πρὶν ὁπλίσασθαι τὸ χρεὼν
ἀπῆλθον. οὔτε δὲ θρῆνος ἐν ταῖς συμφοραῖς,
οὔτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἦλεγχε τὰ πάθη. ξη-
ραῖς γὰ τοῖς ὄμμασι, καὶ σκοτωθεῖσι τοῖς σώμασιν οἱ δυ-
σθανατοῦντες, ἐφθόνουν τοὺς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι.
βαθεῖα δ' τὴν πόλιν ἀφεικὲς σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτου
γέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβω- F
ρυχοῦντες γὰ τὰς οἰκίας, ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ
καταλύμματα τῆ σωμάτων ἀφαιροῦντες, μὴ
γέλωτος ἔξήεσαν, τοὺς τε αἰχμὰς τῆ ξίφων ἐδοκίμα-
ζον ἐν τοῖς πτώμασι. καὶ τινας τῆ ἐρριμμένων ἔτι
ζώντας ἐπλαισιον ὅτι πύρα τὸ σιδήρου. τοὺς δ' ἱ-
κετεύοντας χρῆσαι σφίσι δέξιαὶ καὶ ξίφος, τῆ λι-
μῆ κατέλιπον ὑφηφασοῦντες. καὶ τῆ σκηνούντων
ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀφιεὼσ τοῖς στασιασταῖς G
ζῶντας ἀπολιπόν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῆ δημοσίου
θησαυροῦ τοῖς νεκροῖς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν ὁσιλὼ οὐ
φέροντες· ἔπειθ' ὡς οὐ διήρκουν, ἀπὸ τῆ τειχῶν ἐρρί-
πτουν εἰς φάραγγας. ἀπεῖδον δὲ ταύτας ὁ τί-
τος ὡς ἐθαύμαζε πεπλησμένας τῆ νεκρῶν, καὶ βαθὺν
ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑποῤῥέοντα τῆ σωμάτων,

ducum verò certamina Cæsar ipse diiudi ca- A
bat. In dies enim singulos circuiens, opus ex-
pissime inspiciebat. Cœptum enim à castris
Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem
Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedro-
nem ad Eleôn montem reuertens, à meridie
montem complectitur, vsque ad saxum quod
Peristereonos vocatur, eíque proximum col-
lem, qui super vallem imminet Siloam, ac in-
de ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem
fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pon- B
tificis monumentum, circundato monte, vbi
Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem
redit regionem. Et cùm præcessisset ad vicum,
cui nomen est Erebinthonicus, post illum Hero-
dis monumentum ab Oriente clausum ca-
stris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus qui-
dem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc
autem foris castella tredecim ædificata sunt:
eorum gyrus denis stadiis numerabatur. To- C
tum autem opus triduo constructum est, vt id
quidem dignum mensibus videretur, celeritas
verò fide careret. Muro autem circunclusa ci-
uitate, per castella custodibus collocatis, pri-
mam quidem vigiliam noctis ipse circuiens
explorabat: secundam verò Alexandro permi-
serat: tertia verò obtigit legionum duci-
bus. Somnos autem vigiles inter se sortie-
bantur, totáque nocte per castellorum spacia
circuibant.

IVdæis autem cum exeundi facultate, om- D
nis etiam spes salutis adempta est: aucta-
que iam fames, totas domos ac familias de-
pascebatur. Et tecta quidem plena erant mu-
lieribus exanimatis, atque infantibus: viarum
autem angusta senibus mortuis. Adolescen-
tes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ
mortuorum, per fora versabátur: & vbi quem
casus occupauerat, decidebant. Sepelire au-
tem funeta, neque poterant præ labore, & eos
quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter
multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis e-
rat incertum. Denique super eos quos sepelie-
rant, multi moriebantur. Multi autem ad
sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui
properabant: neque luctus in illis calamitati-
bus, neque fletus erat, sed fame superabantur
affectus. Siccis autem oculis, & corruptis o-
ribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante se
requiescerent, tuebantur. Altum verò silen-
tium ciuitatem, plenáque mortuis nox com-
prehenderat, & latrones his acerbiores. domos
enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera
spoliabant, & velamina corporibus detrahen-
tes, cum risu egrediebantur. hísque gladiorum
mucrones probabant: nonnullósque iacen-
tium adhuc spirantes, ferro experiendi causa
transuerberabant. Si quis autem manum ro-
gasset aut ferrum sibi commodari, quo famem
euaderet, superbissimè negligebatur. Animas
verò efflantium quisque, in morte templum
obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret
seditiosos. Illi autè, primo quidem sumptu pu-
blico iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem
ferre nõ possent: deinde quod nõ sufficiebãt, in
valles eos ex muro præcipitabant. Quas ci r-
cuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, al-
támque saniem tabefactis corporib. defluentẽ,

CAP. XIIII. De fame Hierosolymorum & secũdo aggere extructo.

ingemuit: & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo seditiosorum auderet excurrere(nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximísque prouinciis, multi autem iuxta murum stantes, magnámque alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebat. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod supereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo verò stadio milites alias congerebant: & Antoniam ad solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

Cap. XV. De cæde Iudæorum intra & extra Hierosolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatū peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productúmque eum & accusatum, quòd cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in cōspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita n. Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillarus si quid eū iuuarent, ad quos exire voluisset, corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidā, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi verò patrē concluſum asseruabant: missóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiū vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu propositō: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereūtium, magis autem sui prouidētia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousque

σωάξας, καὶ τὰς χεῖρας αἰσχύνας, καταμαρτύρατο τὸν θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν ἔσχεν οὕτως. ῥωμαῖοι δὲ μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐκφερομένου, (ἦν δὲ καὶ τούτων ἀθυμία τὸ λιμοῦ ἐφιστᾶσα, ἐπ' ἀθυμίας ἦσαν,) σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς συρίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἔχοντες, ἱσάριθμοι ἦ ἔτι πολὺ τῶν τύχοις πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐθελοντικῶν ἐπιτηδικῶν, τῷ καὶ σφᾶς κόρῳ, τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαιον. φεὺς ἦ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, ἅπερ οἰκτίσεσθαι τοὺς λεηλατοῦντας τὰ δήμου, καὶ σπουδάζων τὸ χωρὶς αἵματος ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης προσκομιδῆς. ἡ μὲν γὰρ ἐφ' ἑκάστην πόλιν πᾶσα τοῖς περιτείχεσι ἔρημος ἐνέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλοθεν ἀπ' ἐνεπίκοπτα στάδιον οἱ στρατιῶται, καὶ πρὸς μὲν τῆς ὕλοιμου τῆς αὐτονίας καὶ μάρτυρα τίθασαρα πολὺ μείζονα τῶν περιτείχων χώματα. ἐφεξῆς δ' ὁ καῖσαρ τὰ τάγματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον ἐπεδείκνυ τοῖς ληστᾶς, ὡς ἐν χρῷ εἴησαν αὐτῷ. μίσους δ' ἐκείνους ἀρὰ κακῶν ἀπολώλει μεγαλεία, καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἦμερον τῆς ψυχῆς, οὔτε ἀλγηδὼν ἔπιπτε τῷ σώματος, οἳ γε καὶ νεκροὶ ἦ δῆμον ὡσαύτως κυνῶν ἐσπαράττον, καὶ τὰ δυσωδέστερα τῶν ἀῤῥώστων ἐνεπίμπλασαν. Σίμων γοῦν ὑδὲ μαθίαν δ' Κηφλ. ὃν κατέσχε τὴν πόλιν ἀβασάνιστον ἀφῆκε. βοηθοῦ τινὸς ἐδεῖτο ἐν τῷ ἀγορᾷ ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς, καὶ τίμιος, ὃς ὑπὸ τῶν ζηλωτῶν κακουμένῳ τὸ πλῆθος, οἷς ἤδη ἐκ ἰωάννης προσῆν, πείθοι τὸν δῆμον ἐπισχεῖναι τὰ σίμωνα βοηθόν, ὑδὲν ἔτι προσωφέλιμος, ἔτι προσδοκήσας φανῆναι. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐπρέσβευε τὰ πόλεως, ἐμβὰν εὐθὺς ἐπ' ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἠγάπα, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἁπλότητος ἐγκαλούμενον. ἀχθόμενος ἦ τοιαῦτα καὶ κατηγορούμενον τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲν θανάτῳ, μισθὸν δὲ βουλῆς ἐξαιτούμενον ἐκ τοῖς. ὁ δὲ τέταρτος ἵφθη ἐξάδρας φεὺς πάτον. ἐκπεύσονται δ' ἀναχωρεῖν φεὺ τῶν τέκνων, καὶ ταύτην αἰτούμενον τὸν χάριν αὐτ' ὧν ἀπολέσειεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀπολεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν οὖν ἐν ὄλεθρος φονευθείς, ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν αὐτοῦ ῥωμαίων φρουρχθείς. οὕτω γὰρ ὁ σίλων αἰσχρῶς τῷ βαμάδου φρουέταξεν, ὃς ἐν ὠμότατος αὐτῷ δορυφόρων, ἐπιφερνάμενος εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, φεὺς οὐδὲ ἐξελθεῖν ἤλεῳ. διέπλευ τὰ ἀπὸ τὰ σώματα. μὴ τούτοις ἱερεῖς τῆς αἰσίας ὑὸς μασβάλου τῷ θρισήμων, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς ἀριστεὺς, ἡμὸς δὲ ἀμμαοῦ, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῷ ἀπὸ τὸ δήμου λαμπρῶν, ἀνῃρεθῶσαν. τὸν ἦ τὸ ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι δὲ μηδένα τῷ κῆ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, ἀλλ' εἰς φροδοσίας, καὶ τοὺς συνολοφυρομένους, φεὺ ἐξετάσεως ἀνῄρουν. Τοῦ- Κηφλ. τα ὁρῶν ἰούδης τὸς υἱὸς ἰούδου, τῷ ὑπάρχων τὸ σίμωνος ὃς ὢν, καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτῷ πύργου φυλάττειν, τάχα μὲν τι καὶ οἴκτῳ τῷ ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῷ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῷ ὑπ' αὐτῷ δέκα. μέχρι

τινῆς

νους ἀποθέξομεθα, ἔφη, τοῖς παροῦσι; ἢ τίνας σωτηρίας ἐ- A tandem, inquit, hæc mala fustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat, Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrímque velociter occupat: Romanísque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibique circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúsque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Cirò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressúsque clamabat, illos sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga susceperat. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, à fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabatur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: deniq; duodecim asticiscomparabant, quod antea viginti quinque

Κεφ. λε. Κατὰ τοῦτο φωσὶων ἰώσηπος, οὐ χρὴ αἰσχύνεσθαι παρὰ καλῶν, βάλλεται τῷ κεφαλαίῳ λίθῳ, καὶ παραχρῆμα πίπτει κεχρωσμένος. σπαράσσει δ' ὅλη τὴν πλῆμαν τὴν ἰουδαίων γύναιξ, καὶ ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοχέως καίσαρ ἐπεμψε τοὺς ἀφαιρεσόμενους. μεταμιμοῦνται δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βοᾷ τὴν φωνὴν τομένων ἐπαίων. οἱ στασιασταὶ δ' ὡς ἀπολόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μετὰ χαρᾶς αἰσθάνονται. διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οὐχηθαι τὴν ὄντα, δι' ὃν αὐτομόλειν ἐθάρρουν. ἀκούσασα δ' ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνηκέναι τὸν υἱὸν, φησὶ μὲν τοῖς φύλαξι, δοκεῖν ἰωτηπάτων τὸν ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ ζῶντος ἀπολαύσειν. ἰδίᾳ δ' ἀλοφυρομένη φησὶ τοῖς θεραπαίναις, τοῦτον εἰληφέναι τῆς δυστυχίας ἔλεγχα καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱὸν, ὑφ' οὗ ταφῆναι ἐφρόντισεν. ἀλλὰ γὰρ οὔτε ταῦτην ὅλη πλέον ἀδίκησε τὸ ψεῦδος, οὔτε τοὺς λῃστὰς ἐθεράπευε. ταχέως γὰρ ἐκ τῆς πληγῆς ἀνέμνησεν ὁ ἰώσηπος, καὶ προελθών, τοὺς μὲν οὐκ εἰς μακρὰν ἐδόκα δίκας αὐτοῖς δώσειν τῷ ξαύματος. τὸν δὲ δῆμον ὅλη πίστιν παρὰ καλεῖτο. θάρσος δὲ τοῖς λιμῷ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἔκπληξις ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφ. λς. Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τῆς τείχους ἐπήδων ταχέως. οἱ δὲ προϊέντες ὡς ὅλη μάλιστα καὶ χορμόδην, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφευγον. συνεπίπτον δὲ τούτοις τύχη, τῷ εἶσω χαλεπωτέρᾳ, καὶ τῷ παρὰ σφίσι λιμοῦ, συντονώτερον ὑβρισον πρὸς ὅλεθρον τὸν παρὰ ῥωμαίοις κόσον. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδέρῳ πιπτοντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ὑφαιρεθαλάμοις τοῖς σώμασιν ἐρρήγνυντο. πολὺ τῷ δὲ ἐμπειρίαν παμπυσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων ζοφλὸν ἀπειθισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοὺς οὕτω ἢ σωζομένους, ἕτερα φρουρὰ μετελάμβανεν. τῷ γὰρ παρὰ τοῖς σύροις τὶς αὐτομόλων φωρᾷ τῷ τῆς χαρὸς λυμῶνα χρυσοῦς ἐκλίγων. καταπίνοντες δὲ ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς προῄεσαν, ἐπειδὴ ἀνηρόνων πάντες οἱ στασιασταί, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. διόπερ καὶ αὐτοῖς ἐπιοῦσι, τὸ πρότερον ἰσχύοντα φίλτρα,

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, sciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo fæuiorem contigiſſe Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſticia cognita, penè iuſſiſſet autores circunfuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quoſdam hæc tangebat inuidia) vtriſque iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis aſcriberent. hac enim quoſdam ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt ſuſpectos inueſtigarent, atque ad ſe deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne ſupplicium, fæuíſque hominibus lucrandi amor innatus eſt: nulláque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc aliàs, & modum habent, & metu ſubiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occultè in profugos admittebatur. Et ſi quis transfugiſſet, circunſpectantes antè ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & pleroſque ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI. De ſacrilegio circa templũ & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad ſacrilegium ſeſe conuertit: multáque donaria templi retinens, multáque vaſa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & mentas, ne vrceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiúſque vxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper templum atque ornauerunt: hunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Propterèáque ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificiis reſeruabant, tutum erat effudiſſe. namque in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ deuorandam fuiſſe ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſuram: multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

καὶ εἰκοσιν, ἀλλά τοι τῆς ὀλιγωρίας ἐλεγχθείσης δι' ἐκεῖνος, αἱ ἀπὸ πλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεσοῦ χρυσίου παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ δὲ τῶν ἀραβων πλῆθος, καὶ οἱ σύροι τοὺς ἱκέτας ἀνατέμνοντες, ἠρώτων τὰς γαστέρας, καὶ τούτου τὲ πάσοις οὐδὲν ἐμοιγε δοκεῖ συμβῆναι ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾶ γοῦν αὐτῆς ἀνεῳχθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. καὶ γνοὺς τὴν ὠμότητα τῖτος, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν ἐφιππους καταικοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐφέιγετο, καὶ τῶν αἰχμαλώτων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολαζησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες, πρὸς ἑκατέρους ἀγανακτοῦντες ἔλεγε. εἰ τῶν μὲν αὐτῷ στρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν ἀδίκου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πιστοσομένα ἐξ ἀργύρου τὲ καὶ χρυσοῦ. τοῖς δ' ἀραψι, καὶ τοῖς σύροις, εἰ μηδὲν μᾶλλον ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἕπεσθαι τῇ περὶ φόνους ὠμότητι, καὶ τῷ πρὸς ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίοις δικαιοφρουσι. καὶ δὴ νῦν υἱοις αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν συναπολαύειν τῆς κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν ἐπείσατο θάνατον, εἴ τις εὑρεθείη κλέπτων τὸ αὐτὸ βλημμ. τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ταγμάτων, ἐπέστελλε ἐρευνήσαντας τοὺς ἐμπόρους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. καταφέρει δὲ ὡς ἔοικε φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως. οὐδὲν δὲ οὕτω πάσης πλεονεξίας παραβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται. θεὸς δὲ ἐν τῷ λαῷ πάντος κατακείνας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν διαφρέφων. ὁ γοῦν μετὰ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτόλματο, καὶ τοὺς διαδιδράσκοντας, φρὴν πᾶσιν ὀφθῆναι πεφαπται πάντες, ἐσφαττον οἱ βάρβαροι. φθισκοπούμενοι δὲ μήτις ὀπλίσει ῥωμαίων ἀνίσχυον, κἀκ τῶν ἀπολλύντων τὸν μισθὸν κέρδος εἶλκον. ὀλίγοις δ' ἐνωμίσκετο, καὶ τοῖς πολλοῖς παρανάλισκεν ἰλπὶς μόνον. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπαπήγαγε.

Ἰωάννης δὲ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ ὧδε τὸ δὴ- Κεφ. ζ.
μον, πρὸς ἱερουσυλίαν ἐξέπιπτε· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνυε τῷ ναῷ· πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεῦη, κρατῆρας τε καὶ πίνακας, καὶ τραπέζας ἀπέσχετο. δι' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πεμφθέντων ἀπεσχόμην. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, τιμήσαι τι, καὶ προσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέσπα. πρὸς δὲ τοὺς συνόντας, ἔλεγε, ὡς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσασθαι τοῖς θείοις, ἐκ τοῦ θείου, καὶ τοῖς τοῦ ναοῦ στρατευομένοις, ἐξ αὐτοῦ ζῆφεῖσθαι. ἐγὼ τοῦτο καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὀλιγῶν σπανάσας; ἐμοὶ δ' ἐκ τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ, ἀδίνειμε τοῦ πλήθει, καίπερ οἶδα φείκης, πλέον τοῦ ἐν ἀλείφοντο, καὶ ἔπινον ἐξ αὐτῶν. οὐκ ἂν ὑποσειλαίμην εἰπεῖν, ἅμοι καλδίει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βραδυνάντων δίκη τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατὰ κλυσθῆναι τῷ πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδόμων μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἐμεγκε γῆμαν ἀθεωτέραν.

τῇ γοῦν

τῇ γοιῦ τούτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ τί δεῖ καθ' ἕκαστα διηγεῖσθαι τὰς συμφορὰς; ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μανιάδος ὁ Λαζάρου φυγών, δεξάμενος ἔλεγχον ἐκπεκομίσθαι πύλης, ἣν αὐτὸς ἐπεπίστευτο μυριάδας ἑνδεκα νεκρῶν ὅτι πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεσκευάσατο, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι παντὸς νουμηνίας. πέντε δ' ἐν ταύτῃ πλῆθος ἀπόρων, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφειστὼς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠριθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἐν ταύτῃ, τὸ προκομίσαντας ἐκ τῆς ἄστεος ῥίψαι. μὴ δὲ τοῦτον δεδιότες πολλοὶ τῶν ἐπισήμων, τὰς πύλας τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριάδας ἑξήκοντα δεῖν τῶν πυλῶν ἐκφερούσας τῶν δ' ἄλλων ἀνεξεύρετον εἶναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ δύνασθαι τοὺς πλουσίους ἀναφέρειν, ἔλεγον συναθροίζοντας εἰς τοὺς μείζους οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλείειν. καὶ τοῦ μὲν σίτου τὸ μέτρον προαπῆναι τάλαντον, μεταταῦτα δὲ ὡς οὐδὲ πολυωνεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν προτειχισθείσης τῆς πόλεως, προσελθεῖν τινὰς εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὡς τε τὰς ἀμάρας ἐρευνᾶσθαι καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ὑπὸ τούτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄφεως φορητὸν πάλαι, τότε γενέσθαι τροφήν. ταῦτα Ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες, ἠλέησαν· οἱ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες, οὐ μετενόουν, ἀλλ' ἐπεξῆσαν μᾶλλον ἐπὶ τὸ προελθεῖν. πεπίεσντο δὲ ὑπὸ χρεών, ὃ τῇ τε πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis iecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boumque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis immanebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorum, successione aggerũ & Sabino oppugnãte murum.

LADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebãt, cùm & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cùm excursus etiã pugnãtium moraretur. Nam veluti per aciẽ ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autẽ cæde polluti, dexteras ad externum bellũ præparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorũ, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel nó gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognoscceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, forsasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris verò offensionibus animi cessserant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus vrebantur, sed

A Α μὴν οὖν τῶν ἱεροσολύμων πάθη, φρίκοπὲ καθ' ἡμέραν ἦν τὸ χεῖρον, τῶν στασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν ταῖς συμφοραῖς, Κεφ. α. Ϲ τῷ λιμῷ μὴ τὸν δῆμον, μήδη κατείνειε νεμομένου. τὸ μὲν πλῆθος τῶν στεναζομένων ἀνὰ τὴν πόλιν πᾶσιμάτων, ὄψει τὸ φερωνύμως λυ, ἡ λοιμώδη προσέβαλλεν ὀσμὴ, πρός τε τὰς ἐπιδρομὰς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ τάφου φόνῳ μυρίῳ γεγυμνασμένοις χορεύοντας, ἔδει τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δὲ ὑπερβαίνοντες, οὔτε ἔφειδον, οὔτε ἠλέουν, οὔτε κληδόνα κακὴν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τὴν εἰς τοὺς κατοιχομένους ὕβριν. πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὑπὲρ τῶν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαιότητα τῆς ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. οὐ γὰρ ἐλπὶδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δ' ἀπογνώσει σωτηρίας ἐθερασύνετο. ῥωμαῖοι δ' καίτοι πολλὰ πρὸ τῆς ὕλης συγκομιδὴν ζαλαιπωρούμενοι τὰ χώματα δὶ ἡμερῶν μὰ κ εἴκοσιν ἡμέρας, κειράγγες ὡς προεἰρηκ) τὸν πρὸ τοῦ ἄστυ χῶρον, ἐπ' ἐνενήκοντα σταδίοις ἐν κύκλῳ πᾶσαν. λεῖ ἦ πᾶσα ἐλεεινὴ, κ γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, κ εὐθηνίσις κεκοσμημένα, τότε παντελῶς ἠρήμωτο, κ πρὸς κόπο τὴν ὕλλιν. οὐδεὶς τε τὴν πάλαι Ἰουδαίαν, κ τὰ περικαλλῆ προάστεια τῆς πόλεως ἐωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπιπτε τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, οὐκ ὠλοφύρατο, κ κατεστέναξε τὴν μεταβολὴν παρόσον ἠδύνατο. πάντα γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα ὑφ' κλλίου ὁ πόλεμος, κ ἐκ ἄπεις ἐξαπίνης ὅπως ἂν προεδιωκόπων, ἐγνώρισε τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

Κεφ. β. ΡΩμαίοις δὲ κ τοῖς Ἰουδαίοις τὸ τέλος τῶν χωμάτων Ἴσον ἐνεστοίει δέος ἀρχικόν. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ κ ταῦτα καύσειαν, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων. ῥωμαῖοι δὲ, οὐκ ἂν ἔτι αἱρήσειν κἀκείνων ἀφθαρέντων. ὕλης γάρ τε λεῖ ἀπορία· κ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δ' ἐπαλλήλων πᾶσιμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τάς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον εἶ) συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. ὅσα γὰρ τὰ πλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις οὐδὲν ἐχέσντο μαλακωτέροις, ἀλλ' ἐθρύον-

ἐθεμέλιουτο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῇ μὲν χαμάτων A eorum ſpes frangebatur, cùm aggeres inſidiis,
ταῖς ὀπλοσυλαῖς, τῇ δὲ ὀργάνων σφρότητι τὸ τεῖχος, machinæ ſoliditate muri, manus verò conſli-
τῆς δὲ χειρὸς μάχης τὰς τῶν συμπλεκομένων τολ- ctus audacia repugnantium ſuperaretur: & pre-
μὰς πλεονεκτοῦμενοι. τὸ δὲ μέγιστον, στάσεώς τε καὶ λι- cipuè, quòd cum ſeditione famèque ac bello
μοῦ καὶ πολέμου, καὶ τοσούτων κακῶν δυείσκοντες ἐπάν- tórque malis præſtantiores Iudæorum animos
νεω τὸ ἀδάμαστον τῆς ψυχῆς Ἰουδαίοις ἔχοντας, ὑπελάμ- inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles
βανον τε τῇ ἀνδρῶν ἀμάχοις μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀτάλω- eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò a-
τον δὲ τὴν ὅση συμφορᾶς δύθυμίαν ἕξειν τὸ δὲ μὴ ὑ- nimotum magnitudinem quæ calamitatibus
ποσῆναι δεξιᾷ τύχῃ χεφυθμίους, τοὺς ὑπὸ κακῶν φερὸς aleretur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſti-
ἀλκὴν ἔτι πρωθυμουμένους; μὲν οὖν ἐρρωμένεστέρας B neat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi
τὰ τῇ χωμάτων ἐπιστοιῶτο τὰς φυλακάς. οἱ δὲ φερὶ quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam,
τὸν Ἰωάννην, τὴν αὐτωνίαν ἅμα καὶ φερὸς τὸ μέλ- ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſſicieretur murus cauebat, & antequam arietes ad-
λον, εἰ καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἀσφαλίζοντο. καὶ φρὶν mouerentur operibus inſtabat: niſi quia cona-
ὅλισθαί τινες χειρὸς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. οὐ μὴν ἐπρά- tus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum
τησάν γε τῆς ὁλοχειρίας. ἀλλὰ φερελθόντες μετὰ facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam
λαμπάδων φρὶν ἐγγίσαι τοὺς χώμασι ψυχρότεροι τῆς primùm ne concordare quidem eorum vide-
ἐλπίδος ὑπάρξαν. φερῶτον μὲν γὰρ, οὐδὲ ἐμνοεῖν ἡ batur conſilium, paulatim & per interualla, &
σκέψις αὐτῇ ἐδόκει, κατ' μέρος ἐπὶ πηδῶντας, καὶ ὀχα- cunctanter, non ſine metu proſilientium, ne-
λειμμένους, καὶ μεμελλημένως μὴ δρους, καθόλου τ' que Iudæorum more, vt breuiter dicam. de-
εἰπεῖν, οὐκ Ἰουδαϊκῶς. τὰ γὰρ ἴδια τῷ ἔθους, ὑφῆπτο ἅμα, C rant enim quæ propria gentis eſſent, audacia,
ἡ τόλμα, καὶ ὁρμὴ, καὶ δρόμος ὁμοῦ παίτων, καὶ τὸ curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non
μηδὲ πάσχοντας ἀναρίφειν. ἀτονώτεροι δ' ἑαυτῶν προ- ſine offenſione recederent. Languidiores verò
ελθόντες, τοὺς ῥωμαίους ἐν ὀργῇ ἐρρωμενέστερον τῷ συ- progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſo-
νήθους φλατταγμένους. τοῖς μὲν γὰρ στόμασι, καὶ lito promptiores offendêre: qui corporibus
ταῖς πανοπλίαις, οὕτως ἐφερράξαντο τὰ χώματα πάν- quidem atque armis ita vndique aggeres ſep-
τοθεν, ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν παράδυ- ſère, vt nuſquam igni aditum relinquerent: a-
σιν. τὴν δὲ ψυχὴν ἐπίνωσαν ἕκαστος, μὴ μεταμεληθῆναι D nimum verò ita confirmauerunt, ne quis loco
τῆς τάξεως φερὶ θανάτου. φρὸς γὰρ τὸ πάσας αὐτῇ ὑ- antequam occumberet moueretur. nam præ-
ποκύπτουσαν τὰς ἐλπίδας, εἰ καὶ κακῶνα κῇ φλεγεὶν τὸ ἔρ- ter omnium rerum deſperationem ſi etiam il-
γον, δυνὴ τοὺς σφαπώτας ἔχειν αἰδῶς, εἰ πάντα κρατή- lud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor
σειαν, πανουργία μὲν ἀρετῆς, ἀσύνοια δὲ ὅπλων, πλή- milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus ce-
θους δὲ ἐμπειρίας, Ἰουδαίοις δὲ ῥωμαίων. ἅμα δέτι, καὶ deret, aut arma temeritati, aut peritia multitu-
τὰ ἀφετήρια συνήργει τῇ φερπηδῶντων ἐφανόμενα, dini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſi-
κῇ πεσόν τι, τῷ μὲν ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἴδι, ὅ τε κίνδυνος lia pro illis faciebant in proſilientes delata: &
τῷ μὴ φράσαι χωρεῖν, ἐπόει μαλακωτέρους. τῇ δ' ὑ- E qui ceciderat, poſteriores impediebat, ac peri-
στέρῳ βέλεσι κατασφαλομένων. οἱ μὲν φρὶν εἰς χεῖρας culum antecedentis molliores eos efficiebat.
ἐλθεῖν τὴν δύταξίαν, καὶ τὸ πύκνωμα τῆς πολεμίων Qui verò intra teli iactum venire properaſ-
κῇ πλαγίους, οἱ δὲ νυστόμους τοῖς ξυσοῖς ἐπαλμῶ ἐφ- ſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate per-
μουν. κῇ τέλος, ἀλλήλοις καλίζοντες ἐς δηλίαν, αἰσ- territi, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad
χρουν ἀφεκτοῦ. νομίσαντες πανέμου μέσος ἡ ὁλοχει- extremum alius alium timiditatis arguens, re
ρία λῦ. ἀναχωρησάντων δὲ τῆς Ἰουδαίων, φρόσχημον οἱ infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij
ῥωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτρας τε ὑπὸ τῆς tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde
ἀντωνίας, καὶ πυρὶ κῇ σιδήρῳ, κῇ παντὶ τῷ χοιμηδομένῳ digreſſis, Romani machinas admouêre: quam-
Ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει. καίπερ γὰρ πολὺ τῷ F uis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque pete-
τείχῃ πεποιθότες, κῇ τῶν ὀργάνων κῇ φρονοῦντες, ὅμως rentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſ-
ἐκώλυον τοὺς ῥωμαίους φερσκλᾶν. εἰ δ' τὴν αὐδὴν τῶν ſitas attuliſſet. nam licèt multum mœnibus Iu-
Ἰουδαίων τῷ μὴ πληγὴν τὴν αὐτωνίαν ὑπολαμβάνον- dæi confiderent, machinaſque contemnerent,
τες γεωθεν δ' ἀσθένειαν τ' τείχους, κῇ σαθερὰς ἐλπίσαν- tamen eas applicare prohibebant Romanos.
τες ἐξ τοὺς θεμελίοις, ἀντεφιλονείκουν. ἐ μὲν ὑπέκλα- Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne muro-
τὸ τυπτόμενον. ἀλλ' οἱ μὲν σωνεχῶς βαλλόμενοι, κῇ rum infirmitate Antonia læderetur: & fragi-
φρὸς μηδὲν τῶν καθ' ὑπερθεν κινδύνων ὑπολείποντες, ἐν- libus eam fundamentis ſuſpicantes, contra cer-
εργοὶ παρῆσαν τοῖς ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλαίτους, G tabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus
φερελθόντες τὰς πέτρας, ὑπεροι τοὺς θυρεοὺς ὁροφώ- obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſi-
σαντες ὑπὲρ τῶν σωμάτων χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπώρυτ- libus iactis, cùm nullis periculis deſuper ve-
τον τοῖς θεμελίοις, καὶ τέσσαρας μὲν λίθους φερσκαρ- nientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant.
τερήσαντες ὀξέσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους, cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus fran-
ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κενεῶν σεσαλευμένον, καὶ gerétur, aliis ſcutis ſuper corpora concamera-
ὑπορυττόμενον τοῖς θεμελίοις, καὶ τέσσαρας μὲν λίθους φερσκαρ- tis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodie-
τερήσαντες ὀξέσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους, bant. Itaq; ſaxis quatuor obſtinato labore con-
ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κενεῶν σεσαλευμένον, καὶ cuſſis, quietem vtriſq; nox attulit: & in ea mu-
ὑπορυττόμενον τοῖς θεμελίοις, καὶ τέσσαρας μὲν λίθους φερσκαρ- rus arietibus labefactatus, ex qua parte priori-
τερήσαντες ὀξέσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους, bus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuf-
ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κενεῶν σεσαλευμένον, καὶ foderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſet arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicés: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauię reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nónullos fortaſſe deterreat, Iudæorũ patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autẽ vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idq; in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmq; ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmq; adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id pariantur, mortem cõtemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine rorum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφ. γ.

A Τοιάδε συμβαίνοντος ἀμφοτέροις διὰ μὲν τὰ φερόμενα Ἰουδαίοις μὴ δὲ εἰς ἀθυμίαν εἰκὸς ἦν, τῆς παρελπίδα γεγενῆσθαι τὸ πτῶμα, καὶ μὴ φρονηματίζεσθαι πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς ἰσχύοντας σωθήσεσθαι καὶ ἀντωνίας. Ῥωμαίων δὲ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ἔδωκε τῆς καταῤῥῳνημένης ταχέως ἐσόδου ἔνδειξις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἐνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην αὐτῷ κατεσκεύασαν. ἀμφοτέρωθεν μὲν γε τῆς περιτροπῆς καὶ περιβολῆς καὶ φαίνετο. τότε γὰρ ἀναβῆναι δεῖ τῆς καταῤῥῳνημένου ῥᾴστη B ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερον τῷ πολλῷ τῆς ἀντωνίας, καὶ ταχέως τῷ περάσαι ἔμελλεν, λύειν ὑπολάμβανον. οὐ μὴν ἐτόλμα τις ἀναβαίνειν πρόδηλος γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

Κεφ. δ.

Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐγείρεσθαι μάλιστα τὰς τῶν πολεμούντων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τάς τε προτροπὰς, καὶ τὰς ὑπαγορεύσεις πολλάκις μὲν λήθην ἐργάζεσθαι τῆς κινδύνων, εἰ δ' ὅτε καὶ θανάτου καὶ φόβου πιν, συναγαγὼν ὅλη ταυτὸ τοὺς ἀλκίμους, ἐπιτρέπειν τῇ ἀνδρῶν. C ὧν συνεπαινέσας λέγων, τὸ μὲν προκαλεῖσθαι ὅτι τὰ μὴ φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς προκαλουμένοις ἀκλεές. ἀμέλει ὃ καὶ τῷ προκαλοῦντι, φέρει καταπίνωσιν ἀνανδρίας. δεῖ δ' οἶμαι προτροπῆς εἰς μένα τὰ σφαλερὰ τῷ πολεμεῖν, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτὰ φεύγειν ἄξιον. ὥστε ἴσως τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὴν ὅτι τὸ τεῖχος ἄνοδον, αὐτοὺς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅπη μάλιστα προσπεσεῖν μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετῆς ἐφιεμένους, καὶ D ὅτι καλὸν ἐν δυκλείᾳ τελευτᾶν, καὶ ὡς οὐκ ἄκαρπον ἔσαι τοῖς καταρξαμένοις τὸ ἡγεμονεῖσθαι διέξειμι. φεῦγον μὲν ἐν ὑμῖν ἡγοῦμαι προτροπῆ, τὸ τινας ἴσως ἀποδεῖσθαι, ἡ Ἰουδαίων μανροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. αἰσχρὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἐμοί, καὶ διδασκάλου μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθνεσι δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι καὶ χείρας Ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχὴν καὶ ταῦτα πρὸς τέλος τῆς νίκης καὶ συνεργοῦντος ὑπὸ E τοῦ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πταίσματα, τῶν Ἰουδαίων ὄντα ἀπονοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, ταῖς τε ἡμετέραις ἀρεταῖς, καὶ τῷ θεῷ συνεργίαις αὔξεται. φάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ ὅσα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἀλλ' ἢ θεοῦ μᾶλλον μείωσις ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα. τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χειρῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προσλιδόναι, πρὸς ἡμᾶς οὐκ ἂν ἔπ. πως δ' οὐκ αἰσχρὸν, Ἰουδαίοις μὲν οἷς πολλῷ αἰσχύνην οὐ φέρει τὸ λειπεσθαι μαθοῦσι δουλεύειν, ὑφ' τε μικρᾷ τῷτο πόσχειν θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκφέρειν, οὐκ ἐλπίδι τῆς κρατήσειν, ἀλλὰ δι' ὀλίγῳ ψιλῶν διδιδύξειν ἀνδρίας. ὑμᾶς δ' τοὺς γῆς ὁλίγου δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μὴ δ' ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους φανῆναι. θεμιμένους δ' τ λιμὸν κατ' αὐτ, καὶ τὴν τύχην ἀρούς καθεζομένους, μ τοιούτων ὅπλων καὶ ταῦτα δι' ὀλίγου τῶν φανῆναι τοῦ, τὸ πᾶν καθορθώσαι δυναμένους. ἀναβάντες γοῦν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, ἕξομεν τὴν πόλιν. καὶ δὲ ἂν γένηταί τις ἔτι πρὸς τοὺς ἔνδον ἅπερ οὐκ οἴομαι μάχη, τόγε κ κορυφὴν ἔσ, καὶ τ ἀναπνοὰς ὅπως δ' πρὸς πολεμίων, ζοχάς τε ὁλοχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. καὶ ἐγώγε, τὸ μὲν ὑμνεῖν ἀπ τε θεὸν καὶ π. λέμῳ τελευτῶν, καὶ τὴν ὅπλοις ἀριστείοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν προ-

λείπω. ἐπαγασθαι δ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἔχουσι, τὸν κατ' εἰρήνην ἐν νόσου θάνατον, οἷς μ τὸ σώματος, καὶ π

ἢ ἡ ψυχὴ τάφῳ κατακείνε). τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν φθαρτῇ ψυχὰς σιδήρῳ τῷ σαρκῶν δεσμὸν λυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶ, ἄστροις ἐγκαθιδρύει δαίμονες δ' ἀγαθοὶ, καὶ ἥρωες δι' ὑμῶν εἰς ἰδίους ἐσαγόντες εὐφραίνουσι). τὰς δ' ἐν νοσοῦσι τοῖς σώμασι συνεσκεδασμένας, καὶ τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὧν ἐπεκαθάρθησαν, τυφλοῦται φῶς ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεῖα δέχεται λαμβάνουσα τὸ ἅμα τῆς βίου, καὶ τοῦ σώματος ἔτι ὂν τὰ μνήμης ἀφειδεῖ γραφεῖον. εἰ δὴ κἀκλωσταμένῳ μὲν ἀθεράπευτος αἰσχρὰ καὶ τελευτὴ, κερδίονος δ' εἰς αὖθις νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς ἐκ ἀγχυνὲς μὴ διδόναι τῇ χρείᾳ, ὃ τῷ χρεὼν ὀφείλοντι μὲν καὶ ταῦτα μὴ ὡς ἐ δυναμένῳ σωθῆναι τῇ δηλαχθησόντων διεξελθόν. εἶτα δὴ σώζεσθαι τοῖς κινδυνεύουσιν, καὶ ἐκ τῇ σφαλερωτάτων. τρωθεὶς μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν διέβαινον. ἐπᾴδοντα τὸ οἰκοδομηθὲν δ' ἀγαλλόμενον. ὑμεῖς δὲ πλείους θαρσήσαντες, δεῖ τὸ φεύγειν, ἀλλήλοις φέρεσθε καὶ βοήθεια γίνεσθε. καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον φθάσημα, ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τάχα τὸ ὑμῶν αἰσχύνει μᾶλλον τὸ κατόρθωμα γλύσιος, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν φέρεσθον). καὶ τὸ εἰκὸς, λαθεῖν δὲ καὶ διασαλεύσους, ἅπαξ. οὐκ ἂν ὑποστεῖεν ἐπὶ καὶ ὁλίγοι φθάσαι). τὸ δὲ καταῤῥέψαι μόνον, αἰσχυνοῦμεν αὖ. εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὴ, εἰ τὸ διαφέρεσθαι καὶ ἅμα ζῶν, ἀρξάμενον νῦν ὁμοίων, μαθεῖν δ' ἀκολουθοῦσι καὶ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀρίστεια.

Κεφ. ε. Τοιαῦτα τοῦ τέλους διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τὸν κίνδυνον τὸ μέγεθος. τῶν δ' ἐν τῷ ἀπείρως σπουδαζομένων σοβῖνος ὄνομα, γένος δὲ συρίας, ἀνὴρ καὶ χεῖρα, καὶ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τοι φοβηθεὶς μέν τις αὐτὸν ἐπὶ γε τῷ σωματικῷ ἐξεικὼς ἂν δι' ὅμοιον ἐν στρατιώτην ἔδοξε. μέλας μὲν γὰρ ἦν τὰ χρόαν, ἰσχνὸς, τὸ σῶμα πεπαλαιμένος. ἀλλ' ἐφάνη τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς γενοτέρῳ. ἐρυθρὸς γοῦν αἱμασὰς, ὅπλ' ἔδωμι καῖσαρ, ἔφη, φεύγω ἑκὼν ἐμαυτὸν, ἐρυθρὸς αἰσχύνω τὸ τεῖχος. καὶ δύο μοι τῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ, τὸν σὸν ἀκολουθῆσαι τύχην. εἰ δὲ νεμεσᾶτέ μοι τῆς ὑπερβολῆς, ἴδετέ με, μὴ πᾶσαν τὰ παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ κείσομαι τὸν θάνατον ἠρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χεῖρι τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἐφαπλώσας, τῇ δεξιᾷ δ' τὸ ξίφος ἀπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα πρὸ ὥρας ἐν ἡμέρας ἕκτην. εἵποντο δ' αὐτῷ καὶ τῷ ἄλλων σὺν δέκα μόνοι ζηλωταὶ δ' αἰδρείας ἠμύνοντο. πρῶτος δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμὴ τινὶ δαιμονίᾳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, κατακόπτειν τὸν αὐτὸς, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείροις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ἐξαισίους κατεκύλιον, αἳ δὴ τῷ μὲν σὺν δέκα παρίσουσαν ἅπαντες τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχνούμενος ὑπὸ τῷ βάρους, οὐ πρότερον ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν ἢ ἠμέσθαι ἐπ' ἄκρου, καὶ ξίφεσθαι τοὺς πολεμίους. καταπλαγέντες δὲ αὐτὸ τὸ τῆς δύναμιν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ φθάσημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δύσαντες ἐφάπτησαν. εἶτα δὴ καταμέμψαντ' αὖθις ὡς φθονεροῦν δεῖ ταῖς ἀρεταῖς τὸ τύχῃ, καὶ κωλύουσαν αὐτὰ τὰ φθάσαι τὴν κατορθωμάτων. ὁ γὰρ ἀνὴρ ἔδει ὅτι σκεπάσει τῆς ὑπερβολῆς ἐσφάλη, καὶ πλήσας πρὸς πυκνότερα,

quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manésque se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabésque consumpserit: & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altáque obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem velut seruari nequeant, vel qui conati fuerint, prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vótque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fieris atque subsidio: vestráque obstinatio breui animos hostium franget: ac fortassè nobis, si eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabûtur. si verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præstet: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licèt si quis eum antè vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cùm primus itaque surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quòd si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua capiti prætendens, strictóque dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat; sequebantur autem ex aliis, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licèt obrueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostésque in fugam vertetet. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, plurésq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inuideat, sempérq; præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidē hic vir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis

cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum eſt, vt Iudæi reuerſi, vbi ſolum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & ſcuto protectus, primo quidem vlciſcebatur hoſtes, multóſque ad ſe appropinquantes ſauciauit: vulnerum autem multitudine remiſit dexteram: & ad extremum priuſquam redderet animam ſagittis eſt obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro menſura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam ſumma tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo ſauciati detracti, & in caſtra relati ſunt. Hæc quidem tertia die menſis Iulij geſta ſunt.

CAP. II. Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repellantur.

BIduo autem pòſt, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, ſigniferum ordinis ſui, & duos quoſdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad ſe vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occiſis autem primis cuſtodibus ſomno oppreſſis, murum obtinent, ac buccina ſignum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles ſubitò exuſcitantur, & fugiunt priuſquam multitudinem quæ murum aſcenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hoſtium numerum aſcendiſſe crederent, oſtendit. Cæſar autem ſigno audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, aſcendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugiſſent, ipſi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduerſum Romanorum aggeres aperuerat. Diſpoſitique amborum agminum ſeditioſi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos ſumma vi atque alacritate repugnandi. ſiquidem excidij finem putabant, locum ſanctum penetraſſe Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipſum autem adytum validiſſima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam verſus eos repellentibus. Et ſagittæ quidem ac haſtæ vtriſque inutiles erant, ſtrictis autem enſibus dimicabant. Neque conflictu diſcerni poterat, ex qua parte quiſque pugnaret, permixtis viris & propter anguſtias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors eſſet vtrinque, armáque ſimul & cadauera iacentium conculcata frangerẽt prœliantes. Semper autem ſi bellum fluctuans grauaſſet alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conqueſtio naſcebatur. Neque aut fugæ, aut perſecutioni locus erat: ſed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos ſtetiſſent, aut occidendi aut moriendi neceſſitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & poſteriores vtriuſque partis, ſuos in frontẽ vrgebant, nullúmq; inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autem Iudæorum animi Romanorũ peritiã vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad ſeptimam diei vſque pugnabant) hi quidẽ ſimul omnes excidij

φρουρὴς ἐπ' αὐτὸ μὴ μείζονι φόβῳ κατάπτωσιν. ὑπερφρονήσαντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ καταδύντες μόνον τὸ αὐτὸ ἐπιπλωσάτα, πάντοθεν ἐβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ ἐγερασάς, καὶ σκεπαλυφάμενος τῷ θυρεῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔρωσεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βαυμάτων, παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ τέλος ἀποδοὺς τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δ' αὐθρίαν τύχῃ, πεσὼν ὑπὲρ ὧν ἐβουλεύσατο. τῷ δ' ἄλλων, ἓξ μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συνεξίφιαντες, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ δ' ὀκτὼ βαυμασίως κατασύροντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, ξίτη παρὰ μὴν μείνος ἐπράχθη.

Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς σὺν τοῖς σημείοις φυλάκων εἴκοσι συνῳθίσθησαν, προσκαλοῦνται μὲν τὸν τῶν πέμπτου τάγματος σημαφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν τάξει ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα· κατὰ δ' ὥραν τῆς νυκτὸς ἑβδόμην, τοῖς μὲν ἡσυχῇ δι' ἐρημίαν, τοῖς δ' αὐτομάτως δοσφάξαντες δὴ τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατοῦσι τοῦ τείχους, καὶ τῇ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐπέλευσαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξαπίνης αἰφνίδιος ἦν ἡ φυγὴ, πρὸν πᾶ τὸ πλῆθος θορυβεῖν τῶν βαρβάρων. ὅτε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τοῦ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. κἂν σαφὲς δὲ τοῦ σημείου κατακούσας, ἐξοπλίζει τήν τε δύναμιν ὅλην τάχους, καὶ μὴ τῶν ἡγεμόνων, πρῶτος ἀναβαίνει τοὺς θορυβεῖσθαι ἔχων. καταφρονούντων δ' Ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ ὅλῃ τῇ δυνάμει τοὺς χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπορύττε. καὶ ὅλας ἄνω ἀμφοτέρωθεν αἱ σασιασταὶ τῶν τάγματων, τοῦ τε Ἰωάννου, καὶ τοῦ Σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, οὐδεμίαν οὔτε ἰσχὺν οὔτε προθυμίας ἐλλείποντες ἐμβολῇ. πέρας δὲ ἀλώσιμος ὑπελάμβανον, τὸ ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἄμυνον· ὃ δὲ κἀκεῖνοι, τοῦ κρατεῖν ἀρχῇ. συρρήγνυται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους, μάχῃ καρτερᾷ, τῷ μὲν, καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῷ δὲ Ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς ὅλῃ τὴν ἀπωνίαν. καὶ τὰ βέλη μὲν ἦν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα σασσάλμοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τῶν συμβολῶν, ἄκριτον ἦν ὁποτέρωθεν ἑκάστοι μάχοντο. πανσυρμιῶν μὲν τῷ ἀμφοῖν καὶ περὶ τὴν τοιαύτην ἐφεστηκότες, τῆς δὲ βίας ἀσημάντου παρεστώσης τὸ μέγεθος. φόνῳ τε ἦν ἑκατέρωθεν πολὺς, καὶ τῷ πεσόντων τὰ σώματα καὶ τὰς πανοπλίας πατοῦντες, ἴθεσαν οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βεῖσθ' ῥέον ὁ πόλεμος, ὡς ἀκάλυσις μὴ ἦν τῷ πλεονεκτούντων, οἱ μαχαὶ δὲ τῷ ἐπομένων. οὔτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, οὔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀσθμηλοὶ ῥοπῇ καὶ μετακλίσει, μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς παρατάξεως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις, ἢ τῷ θνήσκειν ἢ τῷ κλείνειν ἀπάλικτα παρῆν, οὐκοῦν ἀφυγάς. οἱ δὲ κἂν τάττε πρόσω διαζόμενοι, τοῖς ὀφθείσι παρ' ἀμφοῖν, ὑδὲ ἦν μάχη μετ' αἴχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δὲ τῷ Ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τῶν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης καθάπαν ἤδη τῆς παρατάξεως, ὑπὸ γὰρ ἑσπέρας νυκτὸς ὥρας, εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, ἐκ δ' ἀλείσσως κίνδυνον

κίνδυνον ἔχοντες αἰδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δὲ μέρει τῆς δυνάμεως, ἔπω γὰρ ἐπανεβεβήκει τὰ τείχη, καὶ ἐκείνοις ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, πότε κρατεῖν ἢ ἀντωνίας ἀποχωροῖεν, ἔτι τὸ παρὸν ἐδόκει.

A periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illísque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsētia, Antoniam obtinere.

Κεφ. ζ. Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῆς ἀπὸ τῆς βιθυνίας, οὐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσόρροπα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς θράσημα πάντων ἄριστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεισῆκει δὲ πρὸ τοῦ ἀντωνίας, προπηδᾷ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ζητεῖ μόνος μέχρι τῆς τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ γωνίας. ἔφυγε δὲ τὸ πλῆθος ἀθρόως, οὔτε τὸν ἰσχὺν, οὔτε τὸ τόλμαν αὐθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ διὰ μέσων τῶν σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διήτιζων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ἧττον καὶ αὐτὸν θαυμασιώτερον, ἢ τοῖς ἄλλοις παρίστη φεικωδέστερον. ἐδιώκετο δ' ἀρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἵνα ἀμήχανον διαφυγὼν θάνατον ἄντικα. τὰ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτου ζήτει, ὑπολισθαίνει πεσών δ' ὕπτιος μετὰ μείζονος τῆς πανοπλίας ἦχον, τοὺς φεύγοντας ἐπιστρέφει. καὶ τῆς μὲν ὑπὸ τῆς ἀντωνίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ φόβῳ τὰνδρὶ δεισάντων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι φείσασθαι αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξυσοῖς, καὶ τῇ ῥομφαίᾳ πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῇ θυρεῷ σὺν ἤρετο. πολλάκις δ' ἀναστῆναι πειρᾶται, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμενος δ' ὅμως, σὺν πολλῇ τῇ ξίφει πολλοὺς. οὐδὲ γὰρ αἱρεθῆναι ταχέως, τῇ τε κεφαλῇ καὶ τῷ θώρακι περφαγμένῳ, πάντα τὰ κρίσια φεῦγε σφαγιάζων, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπτομένων αὐτῷ τῶν ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς φεισαμένου τολμήσας, ἐπέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆλθε καίσαρα αἱρεῖν οὕτως εὐκαίρου, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος ἐκώλυε τῆς βοηθεῖν ἐθέλοντα, τοὺς δυναμένους δὲ κατάπληξις. ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ δυσθανατήσας, καὶ τῶν κτεινάντων ὀλίγους ἀπολῦσας καταλιπών, μόλις ἀποσφάττεται, μείζονι οὐ θράσει ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ θράσει τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ζήτουσι, καὶ καταλείουσιν εἰς τὴν ἀντωνίαν. ἠγωνίσαντο δ' ὀξὺ αὐτῷ ὁπισθεν καὶ ταύτῃ τῷ μάχῃ, ἀλέξαι μὲν τις καὶ γυφθαῖος τὸ ἰωάννου τάγματος. ἐν δὲ τῷ θεῖ σίμωνα, μαλαχίας τε, καὶ ὁ τοῦ μέρτωνος ἰούδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰάκωβος, τῷ ἰδουμαίων ἡγεμόνι, τῷ δὲ ζηλωτῇ ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰαείρου, σίμων τε καὶ ἰούδης.

B Vlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare cōspexit (propter Titum autem apud Antoniā stabat) subitò prosiliit, iámque Iudæos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disiecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eáque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verū & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namque habens, creberrimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Illè autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septa erat, nanque diu ceruicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autē dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidē intercludebat auxilium ferre cupiētem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cū morte luctatus, cū non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta, Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

CAP. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

Κεφ. η. Τίτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώταις, κατασκάπτειν προσέταξε τοὺς θεμελίους τῆς ἀντωνίας, καὶ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἄνοδον ὑποζητεῖν. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον θαρσησόμενος, ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, πανήμου δὲ ὢν ἐπὶ ἀκμῇ δὴ κατὰ τὸν σεληνιασμὸν καλούμενον, ἀνδρῶν ὅπερ εἰκὸς ἀξιολογώτατον τῷ θεῷ, καὶ τὸν ὅμορον ὅτι τούτῳ δεινὰς ἀσυμεῖν. λέγειν δὲ τῷ ἰωάννῃ, πάλιν ἐπιλάθεσθαι ἃ καὶ πρότερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τῆς μάχης, προθύμου μὲν ὅσον δύναιτο πολεμεῖν ἕξειν,

C Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

CAP. IIII. Ioſephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium earum.

Titus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Ioſepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obſeruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, eáq; re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

dum modò non vnà secum & ciuitas interiret simul & templum : sanctum tamen locum violare desineret, néve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignéque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem cōuiciis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato, postremò addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione, sanè verò, inquit Iosephus, eam puram Deo conseruasti, inuiolatáque sancta mansēre: nec in eum cuius speras auxilium, quicquam impium deliquisti : sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis : Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurum ? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatem ? cùm alieni quidem, hostésque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoq; in has sæuior inueniaris. Atqui Ioānes etiam pœnitere malorum, non est turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam seruare cupienti propositum est, Iechonias rex Iudæorum : qui quondam Babyloniis bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquam caperetur excessit, & cum cognatione sua voluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deique domum videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum commemoratione laudatur : eúmq; memoria trāsmissa per secula semper noua immortalem posteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & si periculum præsto sit: ego autem venia quoq; tibi à Romanis spondeo, dum memineris, quòd gentilis moneam, & Iudæis ista promittam : spectaríque oporteat, quis sit author & vnde cōsilium. Absit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias oblinisear. Rursum indignaris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deique sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum propherarum, & responsum impendens miserrimæ ciuitati ? Iam tunc enim eius excidium prædixēre, cùm quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, tórque scelerum plenam exutit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequēte, vox eius singultib. interrupta est. Et Romani quidē miserati dolorem, admirati sūt. Ioannes autē eiúsque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίκα ἅ συναπολέσῃ τὴν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν αὐτῷ. μηκέτι μὴν τοι μιαίνῃς τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τὸν θεὸν πλημμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς βουλομένοις θυσίας ἐπιτελεῖν, δι' ὧν αὖ βουλείη Ἰουδαίων. καὶ ὁ Ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῷ Ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, ὧν ἐπικόπως ἐκάκιζε, ταῦτα τῷ κράτει σαφῶς διεσάλευε βεβαιοῦσθαι. καὶ πολλὰ προσποιεῖσθαι φείσασθαι τὸν παῖδος, καὶ δέεσθαι δὲ τὸν ναὸν ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς δὲ ἐναγισμοὺς ἀποδιδόναι τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα δ' ἐμοῦ μὲν μὴ κατήφεια, καὶ σιγὴ, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθεὶς τε τῷ Ἰωσήπῳ, καὶ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐκ αὖ ποτε δείσειε ἅλωσιν. θεὸν γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. καὶ ὁ Ἰώσηπος πρὸς ταῦτα εἰκέναι. πάνυ γοῦν, ἐπεὶ τῷ θεῷ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαστον δὲ μένει τὸ ἅγιον. εἰς ὃν δὲ ἐλπίζεις σύμμαχον, οὐδὲν ἠσέβησας· τὰς δὲ ἐθίμους θυσίας ἀποδέχεται καὶ σοῦ τὰς ἀφέλητας τὴν καθ' ἡμέραν ζοφιεὶ ἀσεβέστατε, ἅ τὸν νικήσῃ πολέμιον. αὐτὸν δὲ, ὃν ἀγωνίᾳ θρησκείας ἐστέρησας θεὸν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ ῥωμαίους τὰς ἀμυδρὰς ἀσεβείας ; οἳ μέχρι νῦν κινοῦνται τῷ ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπείσας θυσίας, ἀποδίδοσθαι τῷ θεῷ βιάζονται. τὶς οὐκ ἂν συνάξειεν, καὶ κατολοφύρατο τῆς δεξιοῦ μεταβολῆς τὴν πόλιν; εἶγε ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τὸν σὸν ἀσεβῆσαι ἐπανορθοῦν). σὺ δ' ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐκφανεῖς, καὶ κείνων πρὸς αὐτοὺς μᾶλλον χαλεπώτερος. ἀλλά τοι Ἰωάννῃ καὶ μετανοῆσαι μὲν ἐκ κακῶν, οὐκ αἰσχρὸν ἂν ἐκάστοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τὸν πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων ἰεχονίας· ὃς πρὸ στρατεύσαντι τῷ βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέπη φρὸν ἀλλόφυλον τῆς πόλεως, καὶ μὴ ἡμιτελῆ αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐθελούσιον, ἵνα ἅ μὴ θεομαχήσωσι ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον ἅ θεοῦ

E θεοῦ δὴ φλεγόμενον. δι' οὗτο λόγος τε αὐτὸν θεοῖς ἀπάντων Ἰουδαίων ἥρως ὑμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς βουλομένοις θαμὰ δίδωσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ Ἰωάννη ὑπόδειγμα, κἀγὼ θεοσηκίνδυνος. ἐγὼ δή σοι, καὶ τοῖς ὑπὸ ῥωμαίων συλᾶσθαι ἐγγυήσομαι. μέμνησο δὲ, ὡς ὁμόφυλος ὢν θαμά, τοῖς Ἰουδαίοις ὢν ἐπαγγέλλομαι, καὶ χρήσιμος εἶν, τοῖς ὁ συμβουλεύων, καὶ πάθων. μὴ δὲ ὀργὰ ποτε θυμοῦμαι ζῶν οὕτως αἰχμαλώτοις, ἵνα πούσωμαι ἅ ἡμῖν, ἢ τῷ παρεῖσιν βουλεύσωμαι. πάλιν ἀγανακτεῖς, καὶ κάκεσγάς μοι λοιδορούμενος. ἄξιός γε καὶ χαλεπώτερον, ὃς ἀπείρως ἐμπορεύεσθαι τὰ θεομαχεῖν, καὶ εἰς ὑπὸ θεοῦ βιάζομαι καταπεμπτὰς σώζειν. τὶς οὐκ ἂν δὴ τὰς τῷ παλαιᾷ θεοφιλῷ ἀναγραφὰς, καὶ τὸν ὑπερβάλλοντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐνεστῶτας, πότε γὰρ ἄλωσιν αὐτῆς θεσπίσον, ὅταν ὁμόφυλον τὰς ἀρξῇ φόνου. τῷ ἡμετέρων δὲ πταισμάτων, οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν δὲ πᾶν πεπλέων). θεὸς ἆρα, θεὸς αὖτος ὑπαὶ μὴ ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τῶν ζοφούσαν μιασμάτων γέμουσαν πόλιν, ἀφαρπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος ὀδυρμοῦ καὶ δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν κόπτ. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ἐκτετήκεσάν τε τῷ πάθει, καὶ θεραπρίσιως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ θεὶ τὸν Ἰωάννην παροξύνοντο μᾶλλον ὑπὸ τοὺς ῥωμαίους ὑπερθυμουῦτες ἐπιθεσιτῶς ἡμέᾳ ἐκείνῃ.

Τὸν γὰ

Κεφ. θ. Τῶν γε μὴν δυνατῶν, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὀρρωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν καὶ χώρων ἔμενον, ἀπολλῦσθαι μέντοι σφᾶς τε αὐτῶν καὶ τὴν πόλεως καταγνόντες. εἰσὶ δ' οἱ καὶ φυλακὴν σαντῆς ἄδηλον ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ὄντων ἀρχιερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, ξὺν οἷς μὲν Ἰσμαὴλ ὁ καφαζουηθέντος ἐν κυρήνῃ, καὶ τὸ τάρτος ματθίου παῖς ὁλόβρας μὲν ὁ παχὺς ἀπολλῦται, ὃν ὁ τοῦ γειώρα σίμωνος ἀπέκτεινε, συὼ ξὺν υἱοῖς ὡς προεῖπον. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμεταβάλλοντο. καίτοι δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρὸς δυσχερῶς ἔξειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόρναν τὴν ἐκεῖ ὠδομαίων μοίρᾳ· ἀποδώσειν δὲ ἐκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου χρόνου. οἱ μὲν δὴ εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀπεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φαινομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποδείποντες τῷ φόβῳ διαδράσκειν. ἦν δ' ὡς καὶ φεύγειν αὐτοῖς τὸ παυούργημα πρὸς καιρὸν, ἐπηχεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου αὐτομολῶν.

Κεφ. ι. Τοῦτο δ' ὡς ἀνεκαλέσατο τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῶν γόνατος τίτος, ἐκύκλωσε μὲν τὴν ἰωσήπου πρεσβυτέραν τοῦ τείχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλεῖσοι πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐφοίτων. γυνόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἱκέσιοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστὰς· τὸ μὲν σῶσαι τὸν, ὅλην τοῖς ῥωμαίοις δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὴν παρίδια σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μὴ, τὴν ἱερὰ πάντως ὑπερβῆναι, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. εἰ δὲ ἀπολιμήσαι ῥωμαίους μὴ μετὰ μεγίστης ἀσφαλείας καταφλέξαι τὰ ἅγια. τοῦτο μᾶλλον ἀπεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀπεκεκραγότες, ὅτι γῆν ἱερὸν πόλεως τοὺς τε ὀξυβόλους καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, περιστοιχέναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρεῖσθαι. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπηδῶν, θερμαὶς ἔπι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ περὶ κολάσεως εἰς τοσοῦτον ὠδομαίας, ὡς τε ἴσως ἂν εἰκὸς ἀγανάκτησιν ἐμποιῆσαι Ἰουδαίων, εἰ ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτοὺς, τοιούτων ὄντων ὠδομαίων ῥωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀσεβούντας εἰς τὰ ἴδια. τῷ μὲν γε σεβαστῷ οὐκ ἔστιν ὅς τις οὐ μετὰ φρίκης εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ προσεκύνει, πρίν τε λῆσαι ὕψιστον, πρὶν ἀνηκέστου πάθους μεταγνῶναι. πῶς δ' ἐπαναδήσας πάλιν ἐξωτερικὸς τοὺς πρὸς τὸν ἰωαννῆν λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς οἱ μιαρώτατοι, τὸν φρουρητὸν τοῦτον προὐβάλεσθε τῷ ἁγίων; οὐχ ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεσπάσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃς μηδένα τὸ γένος ὑπερβαίνειν ὠδομαγγέλλετο; οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβάντας, ὑμῖν αἱρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἂν ῥωμαῖος τις ᾖ, πῶς οὖν νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ τὸν ναὸν αἵματι ξυνέχω, καὶ ἐγχωριοῦμαι φύρετε; μάρτυρόμαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νῦν ὑμῖν δὲ οὐκ οἶδα μαι, μάρτυρόμαι δὲ καὶ στρατιὰν ἐμὴν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post B interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceperit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione C discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent; vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorũ, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & D ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent: Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & baliſtas & saxorum disposuêre tormenta, vt E omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercêre si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antequam F immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nõne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, G vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, q non ego vos

violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

CAP. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnàque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vtebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cùm præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò discedi, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant: cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque telis verentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illúmque diem sibi quisque promotionis initiũ fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam: quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnãdũ interminaretur.

A αἰσχύνω μιαίνων· καὶν ἀλλάξηται τὸν τῆς Ἀντωνίας τὸν τόπον, οὔτε προσβαλεῖται τοῖς Ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ἔτι ἐυσεβείσῃ. τηρήσω τὸν ναὸν ὑμῖν, κὴ μὴ θέλοντι. ταῦτα τοῦ ἰωσήπου διαλεγομένου τοῖς ἐκ τῆς κακίας, οἱ λῃσταὶ, καὶ ὁ τύραννος οὐκ ἀπ' ἀνοίας, ἀλλὰ κὴ δι' ὑβρίαν ἐπῆρθη τὰς φρένας, καὶ ἐκέλευσε τοὺς ἀνθρώπους, ἐκβοηθεῖν. τῶν δ' ὡς ἔτι οἴκτον ἑαυτῷ τοὺς ἄνδρας, οὔτε φειδὼ τινὰ τοῦ ναοῦ ποιουμένους ἐώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄνεσιν ἐχώρει.

B ΠΑσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπῆγεν αὐτοῖς, οὐχ Κεφ. ια.
οἷόν τε ὢν μὴ χωρεῖν μέρος τοῦ τόπου. ἑκάστοις δ' ὁπλίταις ἀφ' ἑκάστης ἑκατοντάρχας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους ἀνέδωκε, πέντων δ' ὁπλιτῶν ἡγεμόνα κερεάλιον, ἐκέλευσε προσπαρεῖναι ταῖς φυλακαῖς περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνάτην. ὄντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ τὰ ἀνέδην τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν αὐτόσε ἔφασαν ὅλῃ τῇ αἰτωνίας καθεζόμενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβαὶς προσκινδυνεύοι. παίνας γὰρ ὁρᾶν τοὺς κρίσαρος ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. οὕτως πρόθυμός ὁ καῖσαρ, δι' ὃ τοῦτο τοῖς στρατιώταις παρεμβύειν ἐπιτάν, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, κὴ μήτε τὴν ἀγαθῶν τις ἀγένειαν, μήτε τὴν δειλιῶν ἀπαιρῆται δόξαν· ἀλλ' ἑκάστῳ τὰ οἰκεῖα ἀπονεμῆται. καὶ τὸν μὲν, ὅθεν ἦν ἐπεμπε καθ' ὃν ὥρα καὶ προῄρητο, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον τῆς αἰτωνίας, ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

Κεφ. β.
OΤ' μὲν οἵ γε πεμφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον κοιμωμένους ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσασι μὴ κραυγῆς δ' ὅσης συνεπλέκοντο. πρὸς δὲ τὸ ἐκ τοιούτου θορύβου εἰκὸς ἐξέθορον οἱ λοιποὶ κὴ τίφος ἐξέθεον. τῶν μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, οὐξεδέχοντο ῥωμαῖοι ἐπὶ πόδα. ἐπιπεσὸν δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῇ σφετέρᾳ τάξει μετὰ πολλοῦ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τῶν μὲν δὴ βοὴς ὑπήγωσαν, ἢ κραυγὴ συγχωθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τῶν δ' ὁμμάτων, ἢ νὺξ ἔκρυψεν ἀφείλετο, καὶ συμπλοκὴν εἶναι, οὐξ ἐᾶν· ἀλλ' οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οὓς δὲ οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τὸν προσιόντα πλήττειν ἐᾶν ἄκριτον. ῥωμαίους μὲν ἐν συστάσει τάξει, κὴ συμπαραταξαμένους, ἢ τῶν ἰδιωτῶν ἀγνοια. κὴ γὰρ ἂν παρ' ἑκάστῳ μνήμη ἦν συνθήματος. ἰουδαίοι δ' ἀεὶ συσταυρούμενοι, καὶ τὰς τε προσβολὰς, κὴ τὰς ὑποχωρήσεις ἀεὶ δὴ ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. ἢ ὑποχωροῦντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον διώκοντες, οἷς ὑπῆντα ῥωμαίων ὄξεδέχετο. πλείους γοῦν ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἔφθάρησαν, ἕως ἡ μέσης ἡμέρας ἐπῆλθε, φῶς τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο. καὶ κὴ φάλαγγα διεστάντες, τοῖς τε βέλεσιν ἐδύπτον ἐκ χερῶν, καὶ τοῖς ἀμπυκίοις. οὐδὲ ἕτεροι ἦ οὔτ' ἔπνον οὔτ' ἐποπίων. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφεξῆς τοῦ τίχου, κατ' ἄκρα, καὶ κὴ συστάξις ἦν ἔτι ἀλλήλοις, ἓ προσκοπῆς ἕκαστος ἀφίλλω ἑαυτῷ τὴν ἡμέραν ἄρξειν ὑπελάμβανον, οἱ ἡγεμόνες ἀγωνίσατο. ἰουδαίους δ' ἐβεβήδει τὰς πόλμας, ὅτι σφὶ σφᾶν αὐτῶν, καὶ τῷ ἱερῷ φόβῳ, καὶ ὁ τύραννος ἐφειτὸς, καὶ τοῖς μὲν ἐδεκάλει, τοῖς δὲ μαστιγῶν καὶ ἀπειλῶν

ἐπ-

ρων ἀπειλῆς. συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πλεῖον, σταδίαν τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ ἢ, καὶ ταχέως αὐτισπερίφευξις τὰς ῥοπὰς. ἐδόκει δ' ἕτεροι μὲν ἢ τὸ φυγῆς, οὔτε διώξεως μῆκος εἶχον. ἀεὶ δ' πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ἦτο ὁ αὐτονίας ὁ θόρυβος ἦν. θαρρεῖν δ' καὶ κρατοῦντι τοῖς σφετέροις ἐπεβόων, & ἰδμένοις ξεπομένοις. ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμιον θέαμα. οὐδὲν μὲν οὔτε τῶν, οὔτε τοῖς πρὸ αὐτὸν ἐλάνθανε τὴν καὶ τὸ μάχιμον. τὸ δὲ πέρας ἀρξάμενοι ἀπὸ νυκτὸς ἑκάτης ὥρας, ἐπὶ πλεῖον ἢ ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' οὗ παρ' ἕρξαντο τόπου ἀπὸ συμβολῆς, καὶ ἔτεροι βεβαίως κλίναντες τοῖς ἑτέροις, ἀλλὰ νίκην μεσην ἐν ἀγωνίᾳ τῇ ἀδηλότητι καταλιπόντες. & ῥωμαίων μὲν ὀλιγωρίως ἠγωνίσαντο πολλοὶ, ἰουδαίων δ' ἐκ μὲν τοῦ πρὸ σίμωνα ἰούδας ὁ τοῦ μάρτωνος, καὶ σίμων ὁ τοῦ ἰωσία. τοῦ δ' ἰδουμαίων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν ὢν ὁ υἱὸς πᾶς, σῶσα δ' ὁ ἰάκωβος. τοῦ δὲ μὴ ἰωάννου γυφθαῖος, καὶ ἀλέξας. τοῦ δὲ ζηλωτοῦ, σίμων ὁ ἰαείρου.

Κεφ. ιγ. ΕΝ τούτῳ δ' ἡ λοιπὴ τοῦ ῥωμαίων δύναμις, ἡμέρας ἐπὶ ἀ κατασρεφομένη τοῖς τῆς αὐτονίας θεμελίοις, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατείας ἀοδὸν ἐζεπίσαντο, πλησιάσαντα δὲ τοῦ πρώτου προβόλου τὰ τάγματα, κατέρχετο χωμάτων. τὸ μὲν ἀπέρας τῆς πρὸ ἑῴου ἱεροῦ στοᾶς, ἥτις ἦν κατ' ἀρχὰς καὶ δύσιν. τὸ δὲ καὶ τοῦ βόρρου ἐξέσρατο, ἡ μεταξὺ τοῦ δύο πυλῶν ἦν. τοῦ δὲ λοιπὼ δύο, θάτερον μὲν κατὰ τοῦ ἐσωτέριον ἔσω, τὸ ἔξωθεν ἱεροῦ. τὸ δὲ ἕτερον, ἔξω καὶ τοῦ βόρρου. προὐκόπτε μὲν τοι μὴ πολλοῦ καμάτου καὶ παλαιπωρίας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τοῦ ὕλλου ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζοντο. σκληρὸν δὲ ἐδ' ὅπη καὶ κατ' ὀλιγουλὰς αὐτοῖς, ἀλλ' ἀφειδουσίᾳ τε κρατεῖν ὄντες ἀδηλότερον. καὶ δι' ἀπάτην ἤδη σωτηρίας, προθύμως πολεμησόμενοι τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφ. ιδ. ΤΩΝ γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προσέλθοιεν ὕδατος ἕνεκα ἢ χόρτου συλλογὴν, ἢ κατὰ κομιδῆς χρόνον, αἰσθόμενοι τοὺς ἵππους ἀπορρηγνῦντες, ὃς οἱ ἰουδαῖοι καὶ σίφος σκηπτοῦντες ἥρπαζον. καὶ τούτου συνεχὲς γινομένου, νομίσας καίσαρ ὅπερ ἦν, ἀμέλειᾳ τοῦ σφετέρων πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων αὐδρίᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρπαγάς, ἔγνω συνθεραπόντεσιν τοῖς λοιποῖς προὸς φυλακὴν τοῦ ἱππείου ὕλης ἐξαιρέσθαι, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τοῦ ὕλλου θανάτου τοῦ ἀπολεσάντων στρατιώτου σῶα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐπάρσει τοὺς ἵππους. οὐκέτι γὰρ εἴων νέμεσθαι, καθάπερ δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ὕλῃ τὰς χρείας ἐξήνεγκαν. οἱ μὲν οὖν προσπολέμουν τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ χώματα διήνεγκαν.

Κεφ. ιε. ΜΕτὰ γὰρ ἡμέρας ἀυτῶν τὰ ἀόδου, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαὶ τε ἐπάλιπον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπεσε, συνελθόντες τοῖς καὶ τὸ ἐλαφρὸν ὄρος, ῥωμαίων φυλακῆς ὑπεπόδων), πρὶν ὥσπερ διακόπτειν τὰ ἡμέρας, οἰόθυμοι πρώτου μὲν ἀδοκήτου, ἐπέβα ὥσπερ διαφθορᾶς ἤδη τὸ σώματος ἔντων ῥᾳδίως διακπεσῶν. προαθύμως δὲ τοῦ ἔρυδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐν τῷ πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, εἶργον ὑαφπὸ ἂν καὶ ἀχκόπλεον τὸ πρετέρησεως βιαζομένους. ὑμομμὶς δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τὸ πολλὰ παρ' ἑκατέρων ὑμναίως ἐπέχθη, ῥωμαίων μὲν μὴ τῆς ἰσχύος, ἐμπειρίᾳ τοῦ πολεμεῖν χωμένων. ἰουδαίων δ' ἀφειδίσι ταῖς ὁρμαῖς, καὶ

tionibus incitaret. Quominus autem plerunque pugnatum eſt, ſed ciro & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ ſpacium vel perſecutionis habebat. Pro ſuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere ſuperantibus, & ſtare ſi fugerent, acclamantium: erátque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Poſtremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die diſſoluti ſunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam iniêre certa fuga ceſſiſſent, verùm mediam in anceps prælio victoriam reliquiſſent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt: Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudæ Mertonis filius, & Simon Ioſiæ: Idumæique Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Soſæ: de Ioannis autem ſociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die ſeptimo ſubuerſis Antoniæ fundamentis, latam viam vſque ad templum fecit. admotéque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque ſpectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miſeriis proficiebat, cùm materias à centeſimo vſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidiis lædebantur: cùm ipſi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter deſperationem ſalutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna ſiue fœnum colligendum exiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæſar exiſtimans, quod erat verum, negligentia ſuorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, triſti animaduerſione cæteros ad equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos ſuos cæteris conſeruauit. Nunquam enim eos poſthac in paſcua dimittebant, ſed tanquam natura his connexi ad neceſſitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréſque erigebant. Altera verò die poſt eorum aſcenſum, multi ſeditioſorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præſidia Romanorum, quæ Elæôn montem verſus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. ſperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis cauſa quieſcentes, facilè decipi poſſe. Verùm cognito illorum conatu, Romani de proprijs cuſtodijs celeriter collecti obſtabant eis, murum tranſcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter geſta ſunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad x x. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortassè autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá

τοῖς θυμοῖς ἀκαταχέτοις. ἐστρατήλ δὲ τῇ μὲν αἰδὼς, τῇ δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ὀξαφθῆναι Ἰουδαίους ὥσπερ ἀρκυσιν ἐπειλημμένους, ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει, κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἔχον εἰ διασάλψαι δύναιντο ῥῆξαι τὸ τεῖχος. καὶ τῇ ὑπὸ πτερίγι τῆς ἱππείου πεδίον, ξεπουλψιὸν ἤδη τῇ Ἰουδαίων, καὶ κατ' ὀφάραγγος συνωθουμένων, ῥᾴδιον ἐκ πλαγίου παρελαύνοντα τὸν ἵππον, ἁρπάζειν τινὰ φεύγοντα τῆς πολεμίων νεανίας, εὐκαρῶς τ' ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον ὁραξάμενος ἐκ τ' σφυροῦ. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκ ἐχόντος ἐπέκλινε τ' ἵππου. τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τ' τε δεξιᾶς τ' τόνου, τ' τῆ λοιποῦ σώματος, ὅτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν δὴ ὡσανεί τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων καίσαρι τ' αἰχμάλωτον. ὅπως δὲ τ μὲν λαβόντα τ' δωμάσας, τὸν δὲ λαφθέντα τ' φεῖσε τὸ τεῖχος ὁλοχρήστως κολάσας κελεύσας, αὐτὸς ἐκ τῆς φεῖσε τὸ ἱερὸν ὁδημαίχας ἰών, καὶ τὰ χώματα κατήπειγε.

ΕΝ ᾧ Ἰουδαῖοι κακούμενοι τ' συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφεμένης τ' πολέμου, καὶ τῇ παρ' φερόντος, καθάπερ σπαμένης σώματος, ἀπέκοπτον τὰ φερειλημμένα μέλη, φθάνοντες τ' εἰς τὸ φέρω νομίζω. τ' δὲ βορείου, κ' δύσιν τοαῖς τὸ συνεχὲς φῶς τῶν αὐτονίαν ἐμφράσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀξάμενοι καίειν τὰ ἄχια. μεθ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τ φερειρημένου μίνος, τῶν πλησίον τοαὶ ὑποπίπτουσι ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν φερπόλαντος τ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τῶν ὀρφίνων, μήτε καθάπαν ἐξισάμενοι τῇ ἔργων, καὶ τ φερὶς τ' αὐτονίαν συναφὶς αὐτῶν διαρῦντες. διὸ κ' παρὼν κωλύειν ὑποπτεύοντας. οἱ δ' φερὶς τ' ἐμβολῶν τ' πυρὸς ἠρεμήσαντες, τ' νομίζοντες ἐμπνεῦσαν αὐτῶν, σφίσι χρησίμως. φερὶ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, οὕτω διέλυτον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δ' ἦν κ' μέχρις ἐκάτεροι ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

ΤΩν Ἰουδαίων δέ τις κ' τὰς ὑμέρας, αἴρ τοτι σῶμα βραχὺ, καὶ τῶν ὄψιν δ' καταφερόντος, ῥώμους τὸ ἕνεκα, καὶ τῆ ἄλλων ἀσημοσύνης, ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, φερελθὼν κατὰ τὸ τῶ ἀρχιερέως ἰωαΐνου μνημεῖον, ἄλλα τὸ πολλὰ φερὶς τοὺς ῥωμαίους ὑβριφαίως ἰφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῆ εἰς μονομαχίαν φερεκαλεῖτο. τῆ δὲ τούτῃ ὠθαστασμένων, οἱ πολλοὶ μὲν ὑβριφαίουν. ἦσαν δ' οἱ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδεδίεσαν, ἦπτετό γε μὲν πόθεν καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσυμέτος, θανατῆ τι μὴ συμπλέκεσθαι, τοὺς δὲ ἀπεγνωκότας τῶν σωτηρίαν, τάτ' ἄλλα τ' τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, τότε ὠθιβάλλεσθαι φερὶς οἷς τ' τὸ νικᾶν ὑ μέγα, τ' μετ' αἰσχύνης τὸ λαφθῆναι σφαλερὸν, οὐκ ἀδρίας, ἀλλὰ θερσύτητος ἔδει. μηδ' τοὺς δ' ὅπλοις φερίοντος, καὶ τῆ Ἰουδαίου πολλὰ καταπαρζομένου αὐτοῖς ὡς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἰδὼ ἑαυτῆ σφόδρα, καὶ τῆ ῥωμαίων ὑβριφαος, πούδης τὸν ὄνομα τῆ τ' ἵππης ἱππέων βδελυξάμενος αὐτῆ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθαδὲς εἰκὸς δ', τ' φερὶς τ' βραχύτητα τ' σώματος αὐτ' ἀσπίλως ἐπαρθῆναι, φερπηδ' ἀ. κ' τὰ μὲν ἄλλα φεῖναι συμβαλὼν, φερελθὼν δ' ὑπὸ τ' τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτ' ὁ ἰωνάθης ὑποσφάττῃ φερσβαμὼν, ἐπῆρται ὅπλοις τῆ νεκρῆ, τότε ξίφος ἡμμένον αἰθέρι, καὶ τῇ

καὶ τῇ λαιᾷ τὸν θυρεὸν, ἐπηλάλαξέ τε τῇ σφαγῇ πολλῇ, καὶ θεὸς τ' αὐτοῦ κομπάζων, καὶ τοὺς ὁρῶντας ῥωμαίοις ὀνησιφόρων, ἕως αὐτὸν ἀνασκιρτῶντα καὶ ματαίζοντα, ὀρθιον τῆς ἑκατονταρχίης τοξεύσας, διέλασε βέλει. θεὸς ὁ τῷ τι ἰουδαίων καὶ τῷ ῥωμαίων, κεκραγὴ συνεξήρθη δίχα φορος. ὁ δὲ δυνηθεὶς ἐν τῷ ἀλγηδόνων ὀλίγῳ τὸ σῶμα τοῦ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ ἀποφήνας ἐν πολέμῳ τιὸν ὀλίγως δ' τυχοῦσι νέμεσιν. A que cruentum gladium coruſcabat: armíſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: cóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellíque felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

Κεφ. ιη. Οἱ δ' αὖ τὸ ἱερὸν στασιασταὶ φανερῶς τ' οὐκ εἴων τοὺς ὀλίγῳ τῷ χωμάτων τραπώτας ἀμυνομένους καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐν δὲ τεσσαρακοστῷ μηνὸς ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι, δόλον ἐνεσκευάζοντο τοιόνδε. ἦν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τοῦ ἱεροῦ στοᾶς, καὶ τὸ μεταξὺ τῆς δυσικῶν, καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτῆς ὀροφῆς, ὕλης ἀναπεπλᾶσιν αὖης, θεὸς ἦ ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι δῆθεν ὑπεχώρουν. θεὸς ὁ τῷ μὲν ἀσπίδων πολλοὶ ταῖς ὁρμαῖς φερόμενοι θεοσέκλυτο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ὅτι τε τοῦ σταθέντος ἐπὶ δῶν θεοθέντες κλίμακας. οἱ δὲ σωφρονέστεροι ἄλογον ζοπὴν τῷ ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. κατεπλήσθη μὲν τοῦ τῷ ἀναπηδησάντων ἡ στοά, καὶ τότῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπεμπάρασιν αὐτῷ. ἀθρόμμης δ' ἀφνιδίως πάντοθεν ἡ φλογὸς, τοῖς τε ἔξω τῶν κινδύνων ῥωμαίοις ἔκπληξις ἐπέσχε δ' ἀνὴ, καὶ τοὺς θεοκεχειθότας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τῆς φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δὲ εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ὑπὲρ σωτηρίας εἰς τοὺς ὀφιτέρους καταπηδῶντες, ἐκλάσθησαν τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τῷ φλογὶ σιδήρῳ. θεῖεν δ' ἀθέως, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ δῆτα πλεῖστον ἐκφερόμενον. καίσαρα δ' καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίκαι θαλγήματος ἀναβεβήκεσαν, ὅμως οἰκτος εἰσῆει τῷ ἀνδρὶ, καὶ μηδενὸς θεσταμένου δυναμένου, τοῦτο ζωῆ θαμύθιον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπὲρ ἧς ἡ τῆς ἠφίει τὴν ψυχὴν ὀδυρομένους. βοᾶν τε δ' αὐτοῖς καὶ θεοπηδῶν, καὶ ἕως θεὶ αὐτὸν ἐν τῷ ἐνόντων ἐπαμύνειν θαλαλάν, ἄλλος ἦν. τὰς δ' φωνὰς ἕκαστος, καὶ τιὸν ὀλίθοισιν, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρον ἐνταφιον, ἄθυμος ἀπέθνησκεν. εἷοι γε μὴν δῆτ' τοῖχον τῆς στοᾶς ὄντα πλατὺν ἀναχαρήσαντες, ἐκ μὲν τῶν πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ δὲ τῷ ἰουδαίων θεῖεν δῆπολὺ μὲν αὐτόχοι ὀλαπέζωσκόμενοι. τέλος δὲ πάντες ἔπεσον. B Editioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſteterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendiũ, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſêre. obſeſſi autem à Iudæis, cùm diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidêre. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periêre, omniũ tamẽ fortiſſimus demonſtratus. Quẽ Iudæi quidẽ, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebãt, ad ſe deſcẽdere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuã Romanámque militiã dehoneſtaret orabatcui magis obtemperauit, ſublatóq; altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorũ autẽ quos ignis obſederat, Artorius quidã, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodã, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

CAP. VI. Romani flammis pereunt dolo Iudaico. & de Artorio quodã.

Κεφ. ιθ. Καὶ Λεύκιον τὸν αὐτῷ συσσίας, ὀνόματι λόγχος, ὅσον διακοσμήσας τὸ πάθος, καὶ καὶ ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τῷ δαπολωλότων, ἀρίστ φανεῖς. ἂν οἱ μὲν ἰουδαῖοι τ' τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως αἰδεῖσθαι ἀδυνοῦντες, καταβῶναι θεὸς αὐτοὺς δῆτ' δεξιᾷ παρεκάλουν. ὁ δ' ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταχαύσαι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τ' ῥωμαίων στρατιᾷ. τούτῳ πειθαὶς, καὶ ὀλιγομένῳ φανερὸν ἑκατέρωθεν τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῷ δὲ τῷ πνεῦ θεσχοθέντων, ἀρτίως τὴς παιμηρίας ὀλασάζεται. θεσκαλισάμενος γάρ τινα τῷ σεσωκότῳ λευκιον, ᾧ σωσικλέους, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλέσασθαι τῷ ἐμαυτοῦ κτημάτων, εἰ θεσελθών με δέξαιο. τ' ἦ ἐξίμως θεσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτ κατενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ δ' δέξάμενος F Huius autem ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periêre, omniũ tamẽ fortiſſimus demonſtratus. Quẽ Iudæi quidẽ, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebãt, ad ſe deſcẽdere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuã Romanámque militiã dehoneſtaret orabatcui magis obtemperauit, ſublatóq; altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorũ autẽ quos ignis obſederat, Artorius quidã, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodã, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas A pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit,& aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerúmque loca moréſque hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſuprà poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat.reliquum verò Iudæi,poſtquam conſumpti fuerant, qui aſcenderant,abſciderunt. Poſtero autem die Roma- B ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas namque domos ſicubi ali- C qua veſtigia cibi apparuiſſent,bellum ilico gerebatur:& amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia,tanquam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis D ac ter eodem momento deſperatione inquietabant,omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutorum animalium,non horreret,comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vænundabant. Et quid opus eſt famis im- E probitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteti æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrè gratiã, parciùs ea diſſerens,quorum fata perpeſſa eſt.

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filiũ coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanem habitãtium incolarum, Maria nomine,filcazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitiis nobilis cũ alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta,cũ cæteris obſidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex tranſiamnanis locis in oppidũ comportauerat. Reliquias verò conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebãt. Grauiter autem mulier indignabatur: propterèáq; ſæpiſſimè raptoribus maledicens, & imprecans,eos contra ſe vehementiùs irritabat:cùm neque iratus,neq; miſerans eã quiſquam vellet interficere. Sed victũ quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas,faméſque viſceribus & medullis irrepſerat.

ὑπὸ δ' βαρους τῆ λιθοστρώτῳ περσταθεὶς, ἐβόα· ζῆμα θυήσκ. τὸ τὸ πάθος πρὸς κύριον μὲν ῥωμαίοις ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, πρὸς ὃ τὸ μέλλον ὅμως, κατ' σκέψασθε φυλακτικωτέρους, κὴ πρὸς ταῖς ἰουδαίων ἀπάταις ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῆ τόπων, κὴ τὸ ἦθος τ αὐθρώπων ἐβλάπτοντο. κατεκαὴ δ' ἡ στοὰ μέχρι τ ἰωάννε πύργε, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῆ πρὸς σίμωνα πολέμῳ κατεσκάσεν, ὑφ' ταῖς ἐξαγούσαις ὑφ' τ ξυστὸν πύλας. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπεσκεφαρμένοις ἤδη ἰουδαίοις τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκοψαν. τῆ δ' ὑστεραία κὴ ῥωμαῖοι τ βόρειον σοὰ ἐνέφρησαν μέχρι τ αἰθαλικῆς φάλω, ὧν ἡ σωπάπουσα γωνία τ κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑπῆρχε δι' ὅλου. παρὸ κὴ φοβερὸν ἦν τὸ βάθος. κὴ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

ΤΩν δ' ὑπὸ τ λιμὸ φθειρομένων κὴ τ πόλιν, ἄ- Κεφ. πλεον μὲν ἐπιπλε τὸ πλῆθος· ἀδύνητα δ' σωίσαι τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἰ που τροφὴς φανείη σκιὰ, πόλεμος ἦν, κὴ δι' ὀλίγων ἐχθρῶν ἐχθρῶν οἱ φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἁρπάζοντες τὰ παραμικρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας οὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἦν, ἀλλὰ κὴ τοὺς σκηνέοντας οἱ λῃσταὶ διηρεύνων, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων τροφὴν, σκηπτοῖς τὸν θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κραιπάλης, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες ἀφάλλοντο, κὴ παρεφέροντο, τ τε θύρας ἐσφόμβουν μεθυόντων τρόπον, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς αὐτοὺς οἴκους εἰσέπιπτον δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πάντα δ' ὑπ' ὀδύνας ἦν τροφὴ ἡ ἀνάγκη, κὴ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαροτάτοις πρὶν ἀλόγων ζώων παράφορα, συλλέγοντες ἐδίδουν ὑπέφερον. ζωστῆρων γοῦν κὴ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον οὐκ ἀπέχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῆ θυρεῶν ἀποδέροντες ἐμασῶντο. τροφὴ δ' ἦν κὴ χόρτου τις παλαιοῦ ἀπεράγματα· τὰς δ' ἴνας τινὲς συλλέγοντες, ὀλίγου σταθμὸν ὑπέλουν ἀττικῶν ταλάντων.

ΚΑὶ τί δεῖ τῶν ἐπ' ἀψύχοις αἰσχύνειαν τὸ λιμοῦ Κεφ. λέγειν; εἰμὶ γὰρ αὐτὸς δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἱστόρηται, φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼ δ' ἂν μὴ δόξαιμι παραπλέεσθαι τοῖς αὐτοῖς καθ' ἑκάστους, κὲ παρέλιπον τῶν συμφορῶν ἡδέως, εἰ μὴ πᾶσι κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχαὶ καταθέμενα τῆ παρεῖσι χάριν καθυφίεμεν τὸν λόγον, οὗ πόνον δὲ τὰ ἔργα. γυνὴ τις τῆ ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κατοικούντων, μαρία τοὔνομα, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεζὼρ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἴκου ὑσσώπου, ἀγαθῷ καὶ πλούτῳ διήσημος, μετὰ τῶν λοιπῶν πλήθους εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τὰ μὲν ἄλλα κτήσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τῆς περαίας ἀσκυλάσαντες μετήνεγκαν εἰς τὴν πόλιν. τὰ δ' λείψανα τῆ καταλίπων, κἂν ἔτι τροφῆς ὑπολειφθείη, καθ' ἡμέραν ἁρπαζον οἱ διορύφοι. δεινὴ δὲ τὸ γυναῖον ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λοιδορῶσα, καὶ καταρωμένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ' ἐλεῶν αὐτὴν αἴρει· καὶ τὸ μὲν δύρεσθαι τί σπάνει ἄλλως ἐκπονῶ, παντὸς δ' ἀπορῶ· καὶ ἤδη καὶ τὸ δύρεσθαι, ὁ λιμὸς δὲ ἐξ ἀπλήστου καὶ μυελῶν ἀνεχάρει.

κὴ τὰ

καὶ τῶ λιμῶ μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λαβοῦσα τὴν ὀργὴν μὴ τὰς ἀνάγκης, ὅτι τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον· ἦν δ' αὐτῇ παῖς νήπιος· ἔφη, ἦν ἀρπάσασα μέσον βρέφος εἶπεν ἄθλιον· ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν Ῥωμαίοις, δουλεία καὶ ζῆν ἔσομαι ἐπ' αὐτοῖς. φθάσῃ δ' ἢ καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, οἱ στασιασταὶ δ' ἀμφοτέροις χαλεπώτεροι. ἴθι γλυκύ μοι βορὴ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐκείνοις, καὶ τοῦ βίου μῦθος, ὁ μόνος ἡμῖν λείπεται τοῖς δαίμοσιν συμφορᾶς. καὶ ταῦθ' ἅμα λέξασα κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατέφαγε, τὸ δ' λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττε. καὶ δὴ καὶ οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τῆς ἀθεμίτου κνίσης ἀπάσαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξει τὸ φαγεῖν, ὑποσφάξειν αὐτὴν δ' ἔφη, καὶ μοῖραν αὐτοῖς ἐποῦσα καλὴν τετηρηκέναι. τὰ λείψανα δὲ τέκνου διακαλύψασα. τοῖς δ' ἀθέοις φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἦρει, καὶ φόβος ὄψει ἐπεπήγεσαν. ἡ δ', ἐμὸν, ἔφη τοῦδε τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρός. εἰ δ' ὑμεῖς δ' εὐσεβεῖς, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποστρέφεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἤμυσα βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ μεμνάσθω. μετὰ ταῦτα οἱ μὲν δεισιδαίμονες ἐξέστησαν πρὸς τὸ τέρας· τοῦτο δ' ἦλθε, καὶ μόλις ταύτης τῆς βορᾶς τὴν μητέρα παραχωρήσαντες. αἰθαλόεσσα δ' ὅλη τῇ μύσους ἡ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς πῦρ· αὐτῷ καμοῦσιν ἔφερεν. ἀπωδὰ δὲ τῷ λιμωττόντων ὅτι τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῷ φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως δὲ καὶ Ῥωμαίοις διηγέλθη τὸ πάθος. τῷ ἦ οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δ' ὤκτειραν, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς μίσος τῷ ἔθνους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. καίσαρ δ' ἀπελογεῖτο καὶ πρὸ τούτου τοῦ θεοῦ, φάσκων πρὸ μὲν αὐτοῖς Ἰουδαίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονομίαν προτείνεσθαι, καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῶν τετολμημένων. τοῖς δὲ αὐτὰ μὲν ὁμονοίας ζῆσιν, αὐτὰ δὲ εἰρήνης πόλεμον, προ κόρου δὲ καὶ δίθυμίας, λιμὸν ἀφθονωτάτους; ἰδίας δὲ χερσὶν ἀρχαιοτάτους καίειν τὸ σωτηρίου νῶν ἡμῖν ἱερὸν, αὐτοὺς ἦ καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μὲν τοι τὸ τῆς τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῷ τῷ τῆς πατρίδος πῶμα τε, καὶ οὐ καταλείψειν ὅλη τῆς οἰκουμένης ἡλίῳ καθορᾶν πάλιν, ἐν ᾗ μητέρες οὕτω τροφὸν τιθέναι μέν τοι προ μητέρων πατράσι τῶν τοιούτων τροφῶν, οἳ καὶ μετὰ τηλικαῦτα πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦθ' ἅμα διεξιὼν, ἐνεκόει καὶ τῶν ἀπογνώσει τῷ αἱρῶν· οὐ γὰρ ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεπονθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

Κεφ. κβ. Ἤδη δὲ τῷ δυοῖν ταγμάτων συμπεπλεκότων τὰ χώματα λάου μηνὸς ὀγδόῃ, προσῆγον ἐπέλθουσι τοῖς κριοῖς κατὰ τὸν ἑσπέριον ἐξέδραν, τῇ ἔσωθεν ἱερῷ. προ δὲ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀφῃρέθη πλῶς στερρότατα πασῶν ἁλίπολις τυπτουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν λύουσα. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῷ ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῷ λίθων ἦν ἀμείνων. τῆς δὲ βορείου πύλης ὑπῆρυτον ἕτεροι τοὺς θεμελίους, καὶ πολλὰ παλαιπωρήσαντες, τοὺς ἔμπροσθεν λίθους ἐξανέλυσαν· αἰέζητο δ' ὑπὸ τῷ ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τὰς ἐξ τῷ ὀργάνων, καὶ τῷ

A Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum:
B Et hoc simul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, visúque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi.
C Nolo vt sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quòd si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc solum timidi, víxque hoc cibi matri cessêre. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem
D quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorúmque alij non credebant alij miserabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eísque liberam proposuisset omnium obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Verùtamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante
E matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationē hostium reputabat, nec eos sanam mentem recépturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabant.

CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

OCtauo autem die mensis Augusti, cùm duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cùm quibus ante sex, qui
F firmissimus erat aries, parietē sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verùm & huius & cæterorum magnitudinē structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebātur. támq; diu mansêre, donec instrumētorū &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabãt. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque nó parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderãt interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hęc autẽ ad eum profugi veniũt, Ananus Ammauuntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque eciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ ablumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérq; proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: séxque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintę legionis prępositio, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatísque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli si templũ reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

καὶ τῇ μὲν μοχλοὶ δὴ χρύσεοι ἐπηγκύλιες, κλίμακας ταῖς στοαῖς προσέφερον. οἱ δ' Ἰουδαῖοι κωλύσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀναβᾶσι δὲ συμπεσόντες, ἐμάχοντο. καὶ τοὺς μὲν ἀνωθοῦντες εἰς ὑπόστεγα κατέκρήμνιζον, τῶν δ' ὑπερπαζόντων ἀπήρεσεν. πολλοὺς δὲ τῶν κλιμάκων ἐποβαίνοντας, πρὶν φθάξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τῷ ῥομφαίᾳ ἔφθανον. εἶτα δὲ ἐμπρήσαντες ὁπλιτῶν κλίμακας, ἐπαγκλίνοντες ἄνωθεν κατέσφον. ἐπὶ δ' οὐκ ὀλίγος, καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' ἀνενίκητοι τὰς σημαίας ἐπὶ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὸν γὰρ ἐδόκει, καὶ ἐπὶ ἀρχιλῃστῶν τούτων τῶν ἁρπαγῶν. τέλος δὲ, καὶ τῇ σημαίᾳ οἱ Ἰουδαῖοι κρατῆσαι, καὶ τοὺς ἀναβαίνας ἀφθείρουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ τὸ ὑπόλοιπον πάθος ὀρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῇ μὲν οὖν ῥωμαίων ἄφεκτος οὐδὲις ἀπέθανε. τῇ δ' ἑτέρᾳ στασιασταὶ, οἱ καὶ τὰς ἐπιτειχὰς μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως καὶ τότε, καὶ Ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου Σίμωνος. ὁ δὲ πῦρ ὡς ἑώρα τὸ ὑπὸ τοῖς ἀλλοφύλοις ἱεροῖς φειδῶ, ἐπὶ βλάβῃ τῶν στρατιωτῶν γινομένῃ καὶ φόνου, τὰς πύλας ἐπέταξεν ὑφάπτειν.

ΕΝ δὲ τούτῳ ἐπὶ αὐτὸν μολοῦσιν, αἰτοῦσι τὴν ἐπ' ἀμμαοῦς τῇ Σίμωνος θρυφόεσσαν ὁ φονικώτατος, καὶ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγάμπτ ἡπίσαντες, ἐπεὶ δὲ κεφάλαιον τῶν ἰουδαίων ἀπεχώρει. πῦρ δὲ καὶ τὸ παύρυμνα ἐπιβάλλετο τῇ αὐλαῖς, καὶ τὴν ἄλλην ἐπὶ τοῖς ἰουδαίοις ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτεῖναι κατέχων. ὑπ' αἰδοῦς δὲ ἔχθαι λέγων αὐτοὺς, ἐκ ἐκ ἐπιμαρτύρου παρεῖναι, καὶ σωτηρίας ἐκ ἀξίους ἔδοξε τοὺς φλεγομένης ἤδη δ' αὐτοὺς ἡ παρθένος ὀλαλοιμένους. σκεπτομένῳ δ' ὅμως τῷ θυμοῦ ἡ πίστις, ἐ ἀφῆκε τοὺς αἰδρας, ἃ μὲν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέζασε τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ τὰ πύλας οἱ στρατιῶται ἐπῆγον τὸ πῦρ, καὶ θερμοκόπος ὁ ἀργυρεὺς διεδίδου ταχέως εἰς τὰ ξυλεῖα ταῖς φλόξας, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερόμεναι τῇ στοαὶ ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μὴ τὰ σωμάτων παρείθησαν αἱ ψυχαὶ, καὶ δέᾳ τὰ καπλῆξιν, ἀμωὶ μὲν ἡ σβεννύειν ὥρμησεν οὐδεὶς· αὐτοὶ δ' ἐσῶτες ἀφειδῶς, οὐ μέλει ἐπὶ τὸ δεπαν ὁρμῶντες ἀθυμοῦντες, εἰς ἓν τὸ λοιπὸν ἐστοφέρουν, ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τοῦ ναοῦ καιομένου, τοῖς θυμοῖς ὅτι ῥωμαίους ἔθηγον. σκοπῶν μὲν οὖν τῶν ἡμέραν, καὶ τὰ ὑπόσυσαν νυκτὸς, τὸ πῦρ ἐπικρατεῖ. καὶ μέρος γὰρ οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἔχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

ΤΗ δ' ὑπόσῃ, πῦρ μέρει τῆς δυνάμεως σβεν. Κεφ. ιθ. νύσῃ τὸ καὶ ὁδὸς τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς δύναρεσίαν τῇ ταλμάτων αἴσθον καλέσας, αὐτὸς συνῆγε τοὺς ἡγεμόνας. καὶ συμελθόντων ἓξ τὰ κορυφαιοτάτων, πλὴν ἐμὲ τὸ ἀλιξάνδρε τῶν πάντων τῇ στρατευμάτων ἐπάρχοντος, καὶ σὺν τε κερεαλίῳ τὸ πέμπτον ἄγοντος τάγμα, καὶ λαρκίῳ λεπίδου τὸ δέκατον, καὶ τίτου φρουγείου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντων ἓξ λιτήριος, στρατοπεδάρχης τῇ ὑπ' ἀλιξάνδρείας δύο ταλμάτων, καὶ μάρκος αὐτωνίνος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μὴ τούτοις ἐπιζόπων καὶ χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, βουλὴ ἔδοξε τὸ ναοῦ φρουπέσθαι. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ τὸ πολέμου τόμῳ μὴ δὲ ποτε ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τὸ ναοῦ μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγοντας. πρὸς δὲ παρήνουν, οἱ μὲ καταλίπειν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μηδὲις ἐπ' αὐτὸ τὰ ὅπλα θεῖν σώζη-

οἱ δὲ

οἱ δὲ πολεμίων, ὑπερβαίνοντας καταφλέγῃ. φθόνον γὰρ, A
οὐκέτι ναὸν εἶναι, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῷ ἀναγκασάντων
ἀσέβειαν, οὐκ αὐτῶν. ὁ δὲ Τίτος οὐδ' αὖ ὑπερβαίνοντας ἐπ' αὐτοῖς
πολεμεῖν ἰουδαίοις φήσας, αὐτὸ τῷ αἴρειν ἀμύνεσθαι τὰ
ἄψυχα, οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ πλικοῦτον ἔργον. ῥω-
μαίων γὰρ ἔσεσθαι βλάβην, ὥσπερ καὶ κόσμον τὴν ἡγε-
μονίας αὐτοῦ μόνους. παρρουῶντας δὲ ἤδη περσεπ-
ίπτοντο τῇ γνώμῃ φέροντες τὴν ἀλέξιν ἅρπος, καὶ καρεά-
λιος. τότε μὲν οὖν ἀφαλύξ τὸ συνέδριον, καὶ τὰς ἄλλας B
δυνάμεις ἀφιναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅ-
πως ἐρρωμένως ἐν τῇ παρατάξει χρήσωνται τοῖς
ὑπὸ τῷ πρόσθεν ὑπηλέκτοις, ὁδοποιῶν ἀφὶ τῷ ἐρυμάτων
περσστάξειν, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκείνην μὲν
τὴν ἡμέραν, κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐπέσχεσε
τὰς ὁρμάς.

Κεφ. κε. Τῇ δ' ὑπαύσῃ συλλιξάμενοί τε τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀνα-
θαρσήσαντες ἐπεκθέουσι ἀφὶ τὴν ἀνατολικὴν πύ-
λης τῇ φύλαξι τὴν ἔξωθεν ἱεροῦ πρὸ δευτέραν ὥραν. C
οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, ἔφραξ
ἀμφοὶ τοῖς θυρεοῖς καὶ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύ-
κνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τὸ ἦσαν οὐκ ὀλίγῳ πολὺ συμ-
μένοντες, πλήθῃ τε τῶν ἐπεξερχόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμε-
νοι. φθάσας δὲ ἡ προταξεως τὴν ῥοπὴν καὶ σαρ, καθ-
αίρεσα γὰρ ὑπὸ τῆς αὐτονίας, ἐπήνυσε μὴ τῷ ὀλίγῳ πλέκτων
ἱππέων. ἰουδαίοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῷ
πρώτων πεσόντων, ἐξάπτουσιν οἱ πολλοί. ὑποχωρῆ- D
σι μὲν τοῖς ῥωμαίοις ὑπερφρόνως, περσέκειντο· με-
ταβαλλομένων δὲ αὖθις φόβῳ πάλιν, ἕως περὶ πέμ-
πτην τῆς ἡμέρας ὥρην, οἱ μὲν βιαζόντες, εἰς τὸ σέδον
συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφ. κς. Τίτος δ' αὖ ἐπεχείρησεν εἰς τὴν αὐτονίαν διεγνωκὼς
τῇ ὑπούσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω, μὴ πάσης ἐμ-
βαλεῖν τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν περικαταχεῖν. τῇ γὰρ
αὖθις κατεψήφισο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρῆλ-
θε δ' ἡ εἱμαρμένη χρόνων περιόδους, ἡμέρᾳ δικάτῃ λώ-
ου μηνὸς καθ' ὃν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν τῷ βαβυ-
λωνίων βασιλέως ἐνεφρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλό-
γες τὴν οἰκείαν τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν αἰτίαν. ὑποχω-
ρήσαντος γὰρ τοῦ πύου, περὶς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ
ζηλωταὶ, πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ὑπέδυσαν, καὶ
τῷ ναοῦ φρουρῶν γίνεται συμβολὴ, περὶς τοὺς
σβεννύντας τὸ πῦρ τοῦ σέδου ἱεροῦ. οἱ ζεφάμενοι F
τοῖς ἰουδαίοις, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. ἔνθα δὲ
τῷ περιπωτῷ τὶς, οὔτε φθέγγεμα φρενὸς, οὔτε ὅπλ πλικούτῳ δίσας ἐγχειρήματι, δ' αἰμο-
νίῳ ὁρμῇ πνὶ χρώμενοι, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγο-
μένης ὕλης, ἀπακουφισθεὶς δ' ὑπὸ περιπάτου, τὸ
πῦρ ἐνίησι θυείᾳ χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς φρὲ τὸν
ναὸν οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. αἰφο-
μένης δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυ-
γὴ τοῦ πάθους ἀξία, καὶ περὶς τὴν ἄμυναν συνέ-
θεον, οὔτε τοῦ ζῆν ἔτι φειδῶ λαμβάνοντες, οὔτε τα-
μιεύόμενοι τὴν ἰσχὺν, διὸ καὶ φυλακτικοὶ περίτεσον
ἦσαν εἰχόμενοι. θραμὼν δὲ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖ-
νῳ ἔτυχε δὲ κῆ σκηνὴν ἀπαπαύόμενῳ ἐκ τῆς μά-
χης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθει περὶς τὸν ναὸν εἴρ-
ξων τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οἵτε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες,
καὶ πᾶν ἔθνος τούτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε πλικαύτης δυνάμεως

si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisque militibus quiescere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septique scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuêre Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cùm autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire concluси sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutísque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiúmque sumpsit id incendium. Nã cùm paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodúmque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Híque Iudæis in fugam versis, vsque ad templum accesserunt.

CAP. X. Quèadmodum templum incẽsum est inuito Tito.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabãt: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperãdum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templúmq; curriculo petit, prohibiturus incendium, omnésque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depascerentur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellíque impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerosque autem prædarum spes incitabat, suspicátes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas consp[i]cerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cęsare discedebant, & stantes extrà succendere nemo prohibebat. Templú quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quãuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, ram extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Erà prima quidem structione templi, quã Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διασήμοις τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ἔτα δ' ὑπὸ ὠθούμενος ἦκεν, μείζονι κεκωλυμένας τὰς ἀκοὰς παρεχόμενος, καὶ τῷ νοΐ μᾶλλον ἢ χερσὶν οὐ παρεσυρόμενος, οἱ μὲν τὸν πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργὴ πάντα ἐφέποντο ἐθνικὸν. πᾶσι δ' ταλαίπωρον ἐπιθύντων οὔτε φεῖσις, ἔτι ἀπειλὴ καλῶν χεῖρας ὁρμὰς, ἀλλὰ θυμὸς ἅπαντων ἐκράτησεν, καὶ φεύγειν εἰσόδους συνωθούμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρείπιοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἠτίμωνται συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι, τῶν μὲν τοῦ καίσαρος φυλάγματα παρεσκευάσατο κωλύειν, τοῖς παρ' αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐπιτεῖναι παρεκελεύοντο. τῶν δὲ στασιαστῶν, ἀμηχανία μὲν ἦν τῆ βοηθεῖν· φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ φυγή. τὸ δὲ πλέον δὴ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθυμίᾳ καὶ ὁπλῶν ἄπορος κατελήφθη τοῖς ἀπεσφάττεσθε. καὶ ἦν μὲν τὸν βωμὸν, πλῆθος ἐσωρεύετο νεκρῶν. κατὰ δὲ τῶν τοῦ βωμοῦ βάθρων, αἷμα τὸ ῥέον πολὺ, καὶ τὰ τῶν ἄλλων φονευομένων σώματα κατωλίσθανε. καίσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς εἰσθυσιώντων τῶν στρατιωτῶν κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπικρατεῖ, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων εἴσω, ἐθεάσατο τὸν ναοῦ τὸ ἄλσος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῶν κατὰ τοὺς ἀλλοφύλους φήμης ἀμείνω δὲ κόμπου, καὶ τῶν κατὰ τοὺς οἰκείους δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' οὐδέπω διϊκνουμένης οὐδαμόθεν εἴσω, τοῦ δὲ περὶ τὸν ναὸν οἴκου νεωμόνης τοιμίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔρυμα δ' ὑπάρχειν, παρεσκεύαζε, καὶ αὐτός τε παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ἐπεισέρχεσθαι τὸ πῦρ σβεννύντας, καὶ λιθοβολίαν ἐπιτιθέναι τῷ περὶ αὐτὸν λοχαγόν. ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκώλυσεν εἰρήνη. τῷ δὲ καὶ τὰς θύρας καίσαρι μὴ δῶ, καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν κιόνων φόβον, σκίπων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ πρὸς ἰουδαίους μίσος, καὶ πολεμικὴ τὰς ὁρμὰς λαβεστέρα. τοῖς δὲ πολλοῖς ἐπῆλθ' ἀφορμὰς ἐλπὶς, δόξαν τε ἐχούσας, ὡς ταῦθ' ἅπαντα χρημάτων μεστὰ ἦν, καὶ τὰ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δέ τις καὶ τῶν εἴσω παρελθόντων, ἐκπηδήσαντος δὲ καίσαρος πρὸς ἐποχὴν τῶν στρατιωτῶν, πῦρ εἰς τοὺς πρόσω ἐμβαλὼν τὰ πύλης ἐν σκότῳ, ἐξ ἀπίνης τ' εἰσθοῦσι ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μὴ τὸ καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἔξωθεν οὐδεὶς ὑφίστατο ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως ἄκοντος καίσαρος ἐμπιπρᾶται.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἀπολοφυράμενος, ἔργων τῶν ἐν ὕλῃ καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτων, κατασκευῆς τὸ εἶδος καὶ μεγέθους, ἔτι τε τὰ ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τὰς ἐπὶ τὰ ἅγια δόξης, μαζόντι λίθοι ἄδαμαντίδαι τὸν ὑμβρικὸν ἀφύκτον οὖσαν, ὥσπερ ἰμωλυχίς, οὔτε τὴ ἔργοις τὴ πόνοις. ἀπιμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς ἐπιδόσεως τὸν ἀκρίβειαν. καὶ μέντοι γοῦν, ὡς ἐφάνη, καὶ ἡμέραν ἐτήρησε τὸν αὐτὸν, ἐφ' ᾗ φθαρεῖσαν ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐπυρπολήθη. καὶ δεῖ μὲν τὰς φθορὰς κτίσεως ἐπὶ κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν αἱρέσεως, ἦν χρόνον ἔτει δ' ὑστέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, ἡμέρας δὲ, μέντοι ἐπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

Καὶ ἡ

ὑπὸ δὲ τὸ ὕστερον, ἐπὶ ἔτει δευτέρῳ κύρου βασιλεύοντος ἐποιήσατο ἀγγαῖος, ἕτη μέχρι τῆς τοῦ πολέμου καταστάσεως ἑπτακόσια, καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε. A A posteriore verò, quam ſecundo anno Cyri regis Aggeus fecerat, vſque ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit ciuitas, anni ſexcenti trigintanouem, & dies quadragintaquinque.

Κεφ. κη. Καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ τὰ μὲν περιπίπτοντα ἐλῃστεύετο, φόνος δὲ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος· οὔτε δὲ ἡλικίας ἐλεεῖτο, οὔτ' ἐντροπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παῖδες, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀνῃρεθίζοντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῄει θεῖχεν ὁ πόλεμος ἅμα τοῖς τε ἱκετεύουσι καὶ ἀμυνομένοις. συνῄει δὲ ἡ φλὸξ δῆθεν πλεῖστον συμφερομένη τοῖς τῶν πιπτόντων στεναγμοῖς. καὶ ὑψοῦ μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τοῦ φλεγομένου μέγεθος ἔργου, πᾶσαν ἂν τις εἰκάσειε κατέσθαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν δεινότερον ἂν ἰδεῖν ἢ ἀκοῦσαι ἦν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῶν τε ῥωμαϊκῶν τάγματων ἀλαλαγμὸς ἦν συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, τό τε δρομηθέντος ἀνὰ λαοῦ, τροπή τε μετ' ἀπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ παθεῖν οἰμωγαί. συμβόα δὲ τοῖς δῆθεν τὸ λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι, καὶ μυκτῆρες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν διέτειναν. συνῄει δ' ἥτε περαία, καὶ τὰ πρὸς ἕῳ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὁρμήν. ἦν δὲ τὸ δορύβου τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν γὰρ ἱερὸν λόφον ἐκ ῥιζῶν αὖ τις ἐδόξε διαπεπρῆσθαι, πάντοθεν τοῦ πυρὸς καταλάμποντος. δαψιλέστερον δὲ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς ἦν), καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. οὐδαμοῦ γὰρ ἦν διαφαίνεται τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωρηδὸν ἐπιβαίνοντες οἱ διώκοντες σωμάτων δῆθεν τοὺς διαφθείροντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠστίλιοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱεροῦ, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τῷ δημοτικοῦ δὲ τὸ λειφθὲν, δῆθεν τὴν ἔξω σοὰ κατέφυγε. B C D

Κεφ. κθ. Τῶν δὲ ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τοῦ ναοῦ τοὺς τε ὀβελοὺς, καὶ τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβου πεποιημένας ἀναστάντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. ἐπεὶ δὲ ὡς οὐδὲν ἤνυον τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀνερρήγνυτο, δῆθεν τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαντες, ὄντα ὀκτὼ πήχεων τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γοῦν τῶν δῆθεν σημείων παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μεταστᾶσιν, ἢ ἀγαθαρτερεῖν πρὸς τὸ μὴ τῶν ἄλλων τύχῃ, ἑαυτοὺς ἐρρίψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῷ ναῷ συγκατεφλέγησαν, μήτηρ τε υἱὸς βελγᾶ, καὶ ἰώσηπος δαλαίου. ῥωμαῖοι δὲ, μάταιον τὸ δῆθεν τοῖς πρὸς ἕῳ κειμένοις, τῷ ναοῦ φλεγομένου, πάντα συνεπιφέρεσθαι, τότε λείψανα τῶν σοὰ, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲν ἐκ τῆς ἀνατολικῆς, τῆς δὲ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον δὲ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσῆσαν, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ἰουδαίων συνῆλθε πλοῦτος, ἀναπεπλασμένων ἐκεῖ τῶν οἴκων τὸ δύπρον. ἦκον δὲ καὶ δῆθεν τὸν λοιπὸν σοὰ τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφθάνει δ' ἐπ' αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ δήμου γυναῖα καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλείστος, εἰς ἑξακισχιλίους. E F G

Cvm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec actæ fuit ætatis miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabátur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbétium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentíſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorúm ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nã collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndiq; flamma plenũ videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omníſque terra cadaueribus tegebatur, & ſupra corpora moſtuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cũ nihil proficerent, igníſque in eos euomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos tranſeũdo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem iniecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicã) omnes Iudæorũ congeſtæ diuitiæ, quòd opulẽtiſſimus quiſq; illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnam porticũ, extra templũ quò cõfugerãt ex populo mulierculæ, itéque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominũ millia.

Cap. xi. De ſacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

A φρὶν δὲ καίσαρα κρῖναί τι περὶ αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατῶται, τὴν στοὰν ὑφάπτουσι, & συνέβη τοὺς μὲν ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ περιεστῶτι δ' ἐκ τοσούτων οὐδείς.

Cap. XII. De prodigiis excidii Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

Κεφ. ιβ.

DEnique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauêre: modò cùm supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primique belli motus ad diem festum Azymorum populo conuenienre (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodémque festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, seríque ferro vinctis obseraretur, pessúlóique altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, víxque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinémque illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ prælagiis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res ecelebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt,

Κεφ. ιγ.

ΤΟῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴ πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαίᾳ ἐοικός, καὶ ἐπλάτυνε τὸν οὐρανὸν κομήτης. τοῦτο δὲ ἡνίκα πρὸ τῆς ἀποστάσεως, καὶ τῇ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος αἰθριζομένῃ τῷ λαῷ πρὸς τὸν τῆς ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόῃ δὲ ξανθικοῦ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περίλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῆς ὑποβεβηκότων δύσεως ἐκείνη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τε πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐσωτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σφαρωτάτη, κλῃομένη δὲ πρὸς μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἔχουσα βαθυτάτας, εἰς τὸν οὐδὸν ὄντα λιθικοὺς λίθου καὶ θεμελίους, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην, αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἤγγελον τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἔκλεισεν. πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνοῖξαι γὰρ τὴν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δὲ, λυομένῳ αὐτομάτως τοῦ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐπόουν, καὶ πολεμίοις δοῦναι αἴσιον τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ' ἐρημίας ἀπέφαινον ἐαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέρας ὕστερον οὐ πολλαῖς μία καὶ εἰκάδι ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. παράτεινα δ' ἂν ἔδοξεν οὐκ ἀπόρρητον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἱστόρητο, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα πάθη τῇ σημείων ἴσα ἄξια. περὶ γὰρ ἅλιον δύσιν ὤφθη μετέωρα ἅρματα καὶ στρατιὰς ἁρμάτων περιφερομένας νέφεσιν, ὁλόλυζόν τε τῇ νεφέλῃ, καὶ κυκλούμενα τὰς πόλεις. τῇ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς περελθόντες εἰς τὸ ἔσω ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, φασὶν πρῶτον μὲν κινήσεως αἰσθήσεις ἔφασαν καὶ κτύπου, μετὰ δὲ

μὴ ἢ ταῦτα ἢ φωνῆς ἀθεόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ ἢ τοὺτων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνανίου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα δ' πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ δι' ἡσυχίας οὔσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐπεὶ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ κατὰ ἱεροσολύμων, καὶ τοῦ ναοῦ, φωνὴ κατὰ νυμφίων καὶ νύμφας, φωνὴ κατὰ τὸν λαὸν πάντα. ἦν τὸ μὲν ἡμέρας καὶ νύκτωρ, καὶ πάσας τὰς στενωπούς ἐφοίτα κακοηχῶν. τῶν δ' ὀλιγοστίμων τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλαῖς αἰκίζουσι πληγαῖς. ὁ δ' οὔθ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθέγξατο μέγα, οὔτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παίοντας, ἀλλ' ἁ μὲν ἐφοίτα φωνὰ κατὰ βοᾶν διεπλέκετο. νομίσαντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ὅτι τὸν Ῥωμαίοις ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαίνομενος, οὔθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς ἐνῆν μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκείνατο πληγὴν, αἰ ἀ ἱεροσολύμοις. τῷ ἢ ἀλβίνῳ διερωτῶντος, τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ ἕνεκα ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁπωσοῦν ἀπεκείνατο. τὸν δ' ὅλον τῆς πόλεως θρῆνον εἶχεν, οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τὸ μέχρι τοῦ πολέμου χρόνου, οὔτε πρόσωπόν τινι τῶν πολιτῶν, οὔθ' ἅφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ ᾠδήν τινα μελετηκὼς, αἰ αἱ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. οὔτε δέ τινι τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὁσημέραι κατηρᾶτο, οὔτε τοῖς τροφὴν διδοῦσι διελέγετο, μία ἢ πρὸς πάντας ἦν, ἡ σκυθρωπὴ κλαυθμῶν ἐπόμπευσις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπεκέκραγε, καὶ τοῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μηδὲν πάντες ἐῶσιν, οὔτε ἠμβλυώθη τὴν φωνὴν, οὔτε ἐκάμφθη, μέχρις οὗ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοὺς κλαυθμοὺς ἐσῶν, ἀνεπαύσατο. φθεῖρον γὰρ ὅτι τῷ τείχους, αἰ, αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ φθεγξάμενος ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ δὴ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τοῦ πετροβόλου σφενδονίς, καὶ πλήξας αὐτὸν, ὡς ἔφθεγξατο κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἐπὶ τοῖς κλαυθμοῖς ἐκείνοις, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τὸν ἐνοχλοῦντα δρήκει, τὸν μὲν θεὸν ἀθεώτατον κηδόμενον, καὶ παντοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ ὄλεθρον τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' αἰσχίας καὶ κακῶν καθαρεύοντας ἀπολλυμένους. ὅπου γὰρ ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μὴ τὴν καθάρσιον τῶν αὐτονίας τεθάλασσον ἐποιήσαντο, ἀλλ' ἀγεμμένον ἐν τοῖς νόμοις ἔχοντες, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ὑπεισῆλθε τὸ ἱερὸν ὄλεθρον τεθάλασσον. τὸ ἢ ἐπιφερὲς αὐτοῖς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν ταῖς ἱεραῖς βύβλοις ἐγκείμενος χρήσασθαι, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῇ σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν. ἐδήλου δ' ἄλλα τὸν περὶ οὐεσπασιανοῦ τὸν λόγον ἡγεμονίαν, ὑπὸ δεηχθέντος ὅτι ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεὼν ἐκφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ δὲ τῇ σημείων,

poſtea verò ſubitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Ieſus quidam, filius Anani, plebeius & ruſticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in ſumma ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad feſtum diem veniſſet, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos eſt, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hieroſolymam & templum: Vox in maritos nouos nouáſque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nónulli autem virorum inſignium, aduerſum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multíſque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro ſe, nec ad eos qui ſe mulctabant, ſecretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perſeuerabat. Magiſtratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum eſſe hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vſque ad oſſa laceratus, neque ſupplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: ſed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad ſingulos ictus reſpondebat: Veh veh Hieroſolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis eſſet, vel vnde ortus, aut cur iſta diceret, nihil retulit. Non priùs autem ceſſauit à luctu miſeræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimiſit. Ille autem ad belli vſque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui viſus eſt: ſed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hieroſolymis querebatur. Sed neque imprecatus eſt cuiquam, cùm in dies ſingulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius reſponſio ad omnes erat, triſte præſagium. Maximè autem diebus feſtis vociferabatur: idque per annos ſeptem, & quinque menſes continuos faciens neque voce raucior fuit, neque delaſſatus eſt, donec obſidionis tempore ipſa re perſpectis auguriis ipſe quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento miſſus eum ſtatim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimiſit. Hæc ſi quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus conſulere modíſque omnibus præmonſtrare quæ ſint eorum generi ſalutaria: ipſos autem ob dementiam ſuam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi poſt Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in ſacris libris ſcriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, ſi fanum quatuor angulis eſſet effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, reſponſum erat ambiguum, itidem in ſacris libris inuentum, quod eo tempore quidam eſſet ex eorũ finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quaſi proprium acceperunt, multíque ſapientes interpretatione decepti ſunt. Hoc autem planè reſponſo, Veſpaſiani deſignabatur imperium, qui apud Iudæam creatus eſt imperator. Sed enim homines fatum vitare non poſſunt, etiam ſi præuiderint. At verò hi ſignorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

CAP XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híq; ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perduranuerant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam æratis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titum perducti, vt ſalutem ſibi cõcederet orabant. Ille autẽ veniæ quidem tẽpus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meritò conſeruaſſet, decere autẽ ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſuppliciũ iubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioãnem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè perituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporũ? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

A ἃ μὲν ἔκεινον πρὸς ἡδονὴν, ἃ δὲ ἐξυθρίσαν, μέχρις ὅτε ἀλώσῃ τῆς πατρίδος, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλίθρῳ, ἀπλήγησαν τὴν ἄτοιαν.

ΡΩμαῖοι μὲν οὖν τὴν μὲν στάσιν ὧν, καταφρονήσαντες Κεφ. λϛ.
εἰς τὴν πόλιν, κρατοῦμεν δ' αὐτῆς τε τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν πύλῶν ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θύσαντες τῆς ἀνατολικῆς πύλης αὐτόθι, ἔθυσάν τε αὐτοῖς αὐτόθι, καὶ τὸν τῶν μεγίστων ἐφυμνῆσαν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τοῖς δ' ἁρπαγῆς ὕπως
B ἐπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τε κἂν τὴν συείαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσίου πωλούμενα.

ΤΩν δ' αὖ τὸ τοῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων ὀχυρωτηρίων- Κεφ. λζ.
των, παῖς δίψήσας ἱκέτευε τοὺς φύλακας τὸν Ρωμαίων δοῦναι δεξιὰ αὐτῷ, καὶ τὸ δίψος ὁμολογῆσαι. τοῦ δὲ ἡλικίας καὶ παιδιᾶς οἴκτον λαβόντων καὶ δόντων δεξιὰ, καβὰς αὐτὸς τε πιὼν, καὶ ὃ φέρων ἦκεν αὖ
C γαῖον πλήσας ὕδατος, ὡχέτο φεύγων πρὸς τοὺς φιλτάτους. τοῦ δὲ φυλάκων καταλαβεῖν μὴ δυνάντων, πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμων. καὶ κεῖνος οὐδὲν ἧττον ἐδεδιβηκέναι τὴν συνθήκην. λαβεῖν δὲ δεξιὰ τὸ μένειν παρ' αὐτῆς, ἀλλὰ τὸ καταβαῖναι μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιστὸς ἐδόξεν εἶ. τὸ μὲν δὴ παντόργημα δίκα τῆς ἡλικίας μάλιστα τῆς παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανητῶν. τὴν δὲ ἡμέρᾳ λυ-
D μαίνοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τὸν αἰσθόντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ τὴν μὲν τῆς συγγνώμης ἡμέραν αὐτοῖς παρῃνεκίαν φήσας, οἰκεῖν δὲ ὃν δύλῳος αὖ αὐτοὺς ἔσωζε, φρίττῳ δὲ τοῖς ἱερεῦσι τὸν ναὸν σωσαπολέσθαι, κελεύει καλάσαι τοὺς ἄνδρας.

ΟΙ δὲ πρὸς τοὺς τυράννους, ὡς τοῦ πολέμου παν- Κεφ. λθ.
ταχόθεν ἐκρατοῦντο, καὶ προσβολῶν τῶν ἐς λό-
E γους. ὁ δὲ δίκα τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄχυ προεσῶσαι προαιρούμενος, καὶ τῶν φίλων ἐναγόντων, ἤδη δὲ μᾶζιάζειν τοὺς λῃστὰς ὑπολαμβάνει, ἵστατο κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ δὲ ἦσαν τοῦ ξυστοῦ ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τεῖ ἄνω πόλει. αὖτη τότε μέση τῶν τυράννων καὶ τοῦ καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέρωθεν, βούλει ἐφεστήκει. ἰουδαῖοι μὲν οὖν σημεῖα καὶ ἰσωτὴν,
F μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δὲ κρύφα καταδυκοῦντες ἀπὸν τεῖ ἀξίωσιν. ὁ δὲ συγγνώμης δὲ τοῖς στρατιώταις ἦν, θυμοῦ τὸ καὶ βελῶν μένειν ἐγκρατὴς, καὶ τὸν ἐρημίαν ὁ δὲ σπάμενος, ὅπερ ἰοῦ τεκμήριον τοῦ κρατεῖν, φησὶ πρῶτος λέγειν. ἀρά γε ἤδη κεκόρεσθε τῆς πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας σύνοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ, πόλεμον, καὶ τεῖ πόλιν καὶ τὸ ναὸν ὀπολε-
G λεκότες, ὀπολούμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως; οὐ φοβεῖτον μὲν ἀφ' ἧς πομπήϊος εἶλεν ὑμᾶς κἀκ κεφαλαίου παύσασθε νεωτεροποιΐας, ἕως τε καὶ φωνῆς ἐξεμύγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἀφ' ὧν πλῆθει πεποιθότες; καὶ μεῖον ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος αὐτάρκησε τῷ ῥωμαίων στρατιωτικοῦ. πίστει τοι χερσὶ συμμάχων; καὶ τὴ τῷ ἔξω τῆς ἡμετέρας ἠγεμονίας ἐθνῶν ἐμελλεν αἱρήσεσθαι ἰουδαίους πρὸς ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; καὶ μεῖ ἦσε γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ὁ χυρὸς δὲ τοι-

δὲ τειχῶν καὶ τὶ μεῖζον ὠκεανοῦ τεῖχος κώλυμα, ὃ
ὡς βέβηλημένοι βρετανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσ-
κυνοῦσι καρτερία ψυχῆς καὶ πανουργία στρατηγῶν; ἀλλὰ
μὴν ἤδη καὶ καρχηδονίους ἀλόντας. τοιγαροῦν ὑμᾶς
ἐπήγαγε τὸ ῥωμαίων, ἢ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἳ
πρῶτον μὲν ὑμῖν, τὴν τε χώραν ἔδομεν νέμεσθαι, καὶ
βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πα-
τρίοις νόμοις ἐπρήσαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ' ἑαυ-
τοὺς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέψαμεν ὡς ἐβούλε-
σθε. τὸ δὲ μέγιστον, δασμολογεῖν τὸ ὑμῖν ὅτι τῷ θεῷ, καὶ
ἀναθήματα συλλέγειν ἐπιτρέψαμεν· καὶ τοὺς ταῦτα
φέροντας οὔτε ἐκωλύσαμεν, οὔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν'
ὑμῖν πλουσιώτεροι, καὶ διδασκόμενοι τοῖς ἡ-
μετέροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἔπρεπε τηλικούτων ἀγα-
θῶν ἀπολαύοντες, ὅτι τοὺς διδάσκοντας ἠνέγκατε τὸν
κόρον, καὶ δι' ἣν τῷ ἀπιθανοτάτων ἐρπετῶν, τοῖς σαίνου-
σι τὸν ἰὸν ἐναφήκατε. ἔστω γοῦν καταφρονήσατε τῆς νέ-
ου ῥᾳδυμίας, καθάπερ ῥήματα, ἢ ἀνάσματα,
τὸν ἄλλον χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι
νόσῳ διεφάνητε, καὶ πρὸς ἐλπίδας ἀναιδεῖς, καὶ ἀμέ-
τρους ἐξετείνατε τὰς ἐπιθυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ οὐμὸς
εἰς τοῦτο χώρας, οὐ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τῷ κτίσιον,
ἀλλὰ νουθετήσων. διὸ γοῦν εἴπερ ὅτι ἐπανασάσῃ
ἔθνους παρῆν, ὅτι τὴν ῥίζαν ὑμῶν ἐρημεῖν, καὶ ταύ-
τῃ ἐκπορθεῖν τοῦ πόλιν δοῦναι, ἐν γαλιλαίᾳ ἐ-
δήλωσε καὶ τὰ πρόσω, ὅπως δοὺς ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν.
ἀλλ' ὑμῖν ἀδεσία τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ τῆς
ἡμετέρας πραότητος, τοῦ τόλμαν ἐπιθρέψατε. νέρω-
νος οἰχομένου, τοῦθ' ὅπερ ἐχρῆν τοὺς πονηροτάτους, ἐ-
ποιήσατε, ταῖς ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπιθαρρή-
σατε καὶ χωρεῖν ἐπὶ τοῦ αἴγυπτον ἐμοῦ τὸ καὶ
τῆς πατρὸς, εἰς διδασκαλίαν τοῦ πολέμου κατηχήσα-
σθε τοῖς κρείττοσιν. καὶ οὐκ ἠδέσθητε ταράσσειν αὐτοκρά-
τορας γενναιοτάτους, οἷς καὶ στρατηγοὶ φιλανθρώπους
ἐπείκασατε. προσφυῶς γοῦν ὑμῖν τῆς ἡγεμο-
νίας, καὶ τῷ ὑμῶν κατὰ ταύτην ἠρεμούντων πάντων,
προσβαλοιμήν ἢ καὶ συνηδομένων τῇ ἔξωθεν ἐθνῶν,
πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. καὶ προσβαίην μὲν μὴ προσ-
τοῖς ἐμοὶ δὲ φρονοῦσιν ὅτι κατεσκεμμένοις, δεῖ βοᾶν δὲ
τειχῶν αὐτοκοσμούμενοι κρημνοῖς τισὶ ἢ, καὶ τυφώ-
νων φιλονεικίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς οὔπω
πονηροῖς προπετῆ. ἦκον ὅτι τὴν πόλιν ἐγὼ, ὡς δὲ
τῆς πατρὸς ἄκοντος, λαβὼν, σκυθρωπὰ ἀγγέλ-
ματα, τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἤθελον. ὑ-
μᾶς παύσασθαι πρὸ πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολ-
λοῦ πολεμουμένων ἐφειδόμην, ἀξίας αὐτῶν μόλις δέ-
δωκα, καὶ ταφυρῶσι πίσιν ἐπήρησα, πολλοὺς αἰχμα-
λώτους ἠλέησα, τοὺς ἐπὶ σοῦ βασανίσας, ἐκόλα-
σα· τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον,
ἀεὶ φονῶντας τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέσχον. καθ'
ἑκάστην ἡλικίαν ὡς ἠδυνάμην, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προ-
κάλεσάμην. τῷ ἱερῷ πλησίον ἠλθόμην, πάλιν ἐ-
κὼν ἐξελαθόμην τῷ τοῦ πολέμου νόμων. φείσασθέ γ' ὦ
παρακάλουν τῷ ἰδίων ὑμᾶς ἁγίων, καὶ σώσατε τὸν
ναὸν ἑαυτοῖς, δίδους ἀδεῶς τε ἐξόδου καὶ πίστιν σωτη-
ρίας. εἰ δὲ βέλεσθε καὶ μάχης κρείττον, ἐν ἄλλῳ τόπῳ.
πάντων ὠφελεῖτε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐναφῆ-
κατε. ἔτι νῦν μαρτύρεσθε προκαλοῦμαι με πρὸς λόγους νεῶ, ἵνα τι σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπώλεσεν;

murorum? Et qui maior Oceano murus? atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse noueratis. Itaque vos cõtra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solùm discretos, sed cum aliis etiã vestra voluntate conc. cessimus: quódq; maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostráque pecunia vos contra nos instrueretis: Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum aliàs, malè quæsti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cũ deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere ciuitatẽ, Galilæã & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. D Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostráque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissentionibus fiduciam præsumpsistis: méque ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud vtile putauistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo E quiescentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vsque, nouarum rerũ gratia missę, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum intestinũ; quę sola huiusce modi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristib. ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnãtibus aliquandiu parcebam, spõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruaui confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus vrgẽtes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestrę cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum accessissem, consultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templúmque seruare, datâ vobis exeundi copia & fide salutis: G vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis: & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nũc me ad colloquiũ prouocatis, vt quid tale cõseruetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihíque subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi rèsponderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsíque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregari, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

Οἷας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιᾶτε μὴ τὸν ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ νῦν μὴ τὴν ὅπλων ἐκτήκατε, καὶ οὐδὲ ἐν ἐλάττοις ὑποπεπτώκατε γοῦν ἱκέτας, ὦ ταλαίπωροι, τίνι πεποιθότες; οὐ νεκροὺς μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος οἴγεται δὲ ὁ ναός, ὑπ' ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δ' ὑμῖν ἔχετε ταῖς ὑμαῖς ψυχάς; εἰθ' ὑπολαμβάνετε δίκαια ἀδρίας τὸ θανάσιμον; ἐγὼ μὲν ἐμοὶ φιλονεικήσω πρὸς τὴν ὑποψίαν ὑμῶν. ῥίψατε δὲ τὰ ὅπλα, καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ πατὴρ ἀπαίδευτος, τὰ μὲν ἀπήκεσα κολάσας τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

Πρὸς ταῦτα ὑπολείπονται, δεξιὰ μὲν μὴ δυνάμει παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδὲ ποτὲ ἐπὶ ποιήσειν ἔξοδον· ἀλλ' ἢ τοῦτο ἄλλο πρὸς περιτείχισμα μὴ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπολοῦσθαι γὰρ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτοῖς τὴν πόλιν. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας πάντας, εἰ τύχοιεν ἀλωκότων ἔχοντες αἱρέσεις αὐτοῖς προτείνουσιν νενικηκότων, κηρύττει μὲν ἐπὶ δόσει εἰς αὐτούς, μήτε αὐτομολεῖν. μήτε δεξιὰ ἐλπίζειν φεισαμένους γὰρ οὐδενὸς ἀλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μαχεῖσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτούς, ὅπως ἂν δύνωνται· πάντα γὰρ αὐτοῖς ἤδη προεξειν πολέμου νόμῳ. τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπρήσειν, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ μὲν ἐκείνῃ μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὸν ὀφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ προῆλθε τὸ πῦρ μέχρι τῆς ἱλείας βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν ἄκραν ἦν. ἐκαίοντο δὲ οἵτε στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἱ τῆς ἱζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπισήμων δημοτῶν συνεφυγάδευσαν, ἱκέτευσαν καίπερα δέησαν δεξιὰ αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοῖς πάντας τοὺς ὑπολοίπους δημοσιωμένους, οὐκ ἠλλαξε τὸ ἦθος, δίκην δὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ τότε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας ἔσχε, τοὺς δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίσιν ὁμήρων παρέξοντας.

Οἱ στασιασταὶ δὲ ἐπὶ τὴν βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δὲ ὀχυρότητα πολλοὶ τοὺς κτήσεις ἐπῆγοντο, τοὺς τε ῥωμαίους ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμπον, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τριακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐξ ὧν ἔφυγον οἱ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες δι' ὅλης, ἕσυραν σφᾶς τὴν πόλιν, ὥσπερ σὺν σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνομένους. ὁ δὲ ἱππεὺς ὠφίλημά τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποδήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται πρὸς σίμωνα, παρ' οὗ μηδὲν εἰπὼν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων παραδίδοται κολασθησόμενος. ὃ δὲ αὐτοῦ ὄπισθεν τὰ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, αὐτικρὺ τῶν ῥωμαίων προήγαγεν ὡς καταπτώσων. φθάσῃ δὲ ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους διαφυγὼν, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπατάσσετο ὁ ἰουδαῖος. τῶν διαφυγόντων μὲν ἐκ τῆς πολεμίων, ἀπελεῖν μὲν οὐχ ὑπέμειναν πῶς. ἀλλ' ἄξιον δὲ ῥωμαίων δεῖ στρατιώτην κρίνας, ὅτι ζῶν ἐλήφθη, τὰ τε ὅπλα ἀφείλετο, & τῶν πλήσματος ἐξέβαλεν, ἅπερ ἰδίᾳ αἰχμαλώτῳ θανάτου χαλεπώτερα.

Τῇ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι ξηράμενοι τὰς λῃστὰς ἐκ φυγῆς τῶν πόλεως, τὰ μέχρι βουλῆς πάντα ἐνέπρησαν. καὶ τὴν

Cap. XIIII. De præda seditiosorum & successu interioris ciuitatis

Seditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas depositerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerêtur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero autē die Romani, versis in fugā ex inferiori ciuitate latronib⁹, ónia Siloā vsq; igni tradidêre

καὶ τὴν πόλιν ἤδοντο διαπεπραμμένην, τῷ μὴ ἁρπαγῶν δι- A & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis priùs omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quòd peremptο populo, incensο templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in B extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædísque insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnésque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiã desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullúsque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut D latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, posti Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm E Romani concremabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itémque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum, eósque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

Κεφ.λθ. ΕΘαλπε δὲ τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστρικόν, ἐλπὶς ἐκ πάσης τῆς τῶν νόμων, εἰς οὓς καταφεύγοντες οὐ πεσεῖσθαι ἐρρύμησαν. μὴ δὲ τὴν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζεύξασαν ῥωμαίων πεφευγότων, ἀποδράσεσθαι ἐπενόουν. τὸ δ' ὅλον ἄρα ἔνυπνος αὐτοῖς. οὔτε γὰρ τὸν θεὸν, οὔτε ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. τηνικαῦτα γε μὴν τοῖς ὑπογείοις πεποιθότες, αὐτοὶ πλείονα τῆς ῥωμαίων ἐνεπίμπρασαν, καὶ τοὺς ἐκ τῆς καμούρας καταφεύγοντας εἰς τὰς διώρυχας, ἐκτεινόν τε αὐτίκα καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος δύσιον ζοφλὸν ἁρπάζοντες, αἵματι πεφυρμένον κατέπινον. ἐν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἦν πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι δ' ἄν μοι μὴ φθάσαντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ὑποβολὴν ὠμότητος, γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφ.μ. ΚΑῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξεργεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν περίκρημνον οὖσαν, ἐχατέμετο F τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφῳ μηνὸς εἰκάδι χαλεπὴ δ' ἦν ἡ ὕλη καὶ κωμώδη, πάντων ὡς ἔφην τῶν περὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐμλωμένων εἰς τὰ περίτειχη χώματα. τὴν μὲν οὖν τῶν ἀράβων ταξιάρχων ἠγείρετο τὰ ἔργα καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἄπειρις τῆς βασιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος καὶ τῶν ξυσῶν, ἐξ οὗ καὶ τέλη γέφυραν, καὶ τὸν σίμωνος πύργον, ὃν φκοδόμησε πρὸς ἰωάννου πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν G ἰδουμαίων ἡγεμόνες κρύφα συνῆλθόντες, ἐβουλεύσαντο πρὸς τοὺς δεσμώτας πρᾶξαι τοιόνδε, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰς αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐπῄνεσε ἐλπίσας, ὅτι παραδώσουσιν ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τῷ πολέμου μέρος ἦσαν, βεβαίως μὲν, ἀλλ' ἵν' κατανάλωται τὰ στοιχεῖα αὐτοῖς,

Cæsar autem fieri non posse prospiciens, CAP. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum. vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in præruptο vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidè legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiã erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus, Idumæorum duces clàm cõgregati, consiliũ de sui traditione cepêre: missíque ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniã belli pars videbãtur, serò quidè, verũtamẽ vitã his polli-

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerét. Omnes autem suscipiebátur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sũt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensáq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccũ, quę ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorúmque aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebãt. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia: licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidé machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximũ est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erãt. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogãtes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidé ambitu & muro, quo mœnia cigebátur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

ἢ τοὺς αἰχμαλώτους αἰεὶ πωλῶν. ὡς δὲ σκιδναζομένων δ' ἐπιχωρεῖν, αἰσθάνεται Σίμων, καὶ πέμπει τοὺς ἀπολυθέντας πρὸς τοὺς ἄνδρας, οὓς ἔφασαν αἱρεῖσθαι τοὺς δημάρχους, ὧν ὁ δημοτικώτατος ἦν ὁ τοῦ σωσᾶ Ἰάκωβος, συλλαβὼν εἱργνυσι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἰδουμαίων ἀμηχανῶν ἔχει τὸ ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων ἐκ ἀφύλακτον εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουρεῖσθαι μελλήσεσι διελάμβανεν· οὐ μὴν αὐτάρκων οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἦσαν. ἀλλὰ καίτοι πλείστων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφθείροντες ἦσαν. ἐμίγνυντο δὲ ῥωμαῖοι πάντας, τῷ τὸ πόνου διὰ τὴν θεραπείαν τῶν προτέρων ἀμελήσαι τοῖς ὑπαγγέλμασιν, καὶ αὐτοὶ κέρδει τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς δὲ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐλαχίστης πωλοῦντες ἕκαστον, πλήθει τῶν προσκομιζομένων, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καὶ περὶ μὲν κηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ γῆς ἐξαγάγοιεν, ἔτι καὶ τούτοις ἐλπίδα ἔπεσπε μὴ τοῖς ἐξιοῦσιν ἀφανεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. καὶ τῶν μὲν ἀπομποληθέντων, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσῴθησαν ὑπὸ τὸ ξυσμυρίους, οὓς ἔφασαν καῖσαρ, ἢ φίλον ἦν, ἐκάσῳ.

Κεφ. μα.

ΕΝ δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, καὶ τῶν ἱερέων τις Θεμοῦτει παῖς ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν ἄδειαν σωτηρίας ὅρκοις παρὰ καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἐξέισι, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κατὰ τὸν ναὸν κειμένας παραπλησίας, τραπέζας τε, καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάνθ' ὁλόχρυσα, καὶ σφαρώταλα. παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τῶν εἰς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ φινέας ὄνομα, τούς τε χιτῶνας, καὶ τὰς ζώνας ἐπέδυσε τῶν ἱερέων, πορφύρεόν τε τὸ πολὺν καὶ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τῷ καταπετάσματος· σὺν οἷς κινηθέντων τε πολὺ καὶ σεισθέντων, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερὸς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτοῦ βίᾳ ληφθέντα, τὸν τῶν αὐτομόλων συνηγώμιλον ἔδωκε.

Κεφ. μβ.

ΣΥντελεσμένων δ' ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ ἐπὶ δεκάτῃ γορπιαίου μηνός, ἐν ὀκτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν πρὸς τὸ τεῖχος εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δ' ἐγκατέδυνον τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ ἀφιστάντες ἐμιμοῦντο τοὺς προσιόντας τὰς ἐλεπόλεις σκεπάσειν δὲ καὶ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τῷ μέγεθει, δι' ὑμένων ἀδύμων ἤδη, καὶ παρημένων. ὡς δὲ προεῤῥάγη μέρος τι τοῦ τείχους, καὶ πύργων τινὲς ὤμοσαν τοῖς κρατοῦσι συνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν δι' ὅλου τοῦ ἀμυνομένων, δίος δὲ καὶ τοῖς τυραννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. πρὶν γὰρ ὑπερβῆναι τοὺς πολεμίους, ἐναρκῶν τε καὶ μετάσεως πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἦν δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς, καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν εἶναι καίπερ ἐν πονηροτάτοις τελοῦντας μεταβολαῖς. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ προτειχίσμα διαμόρτες, ὠσάμενοί τε τοὺς φρουροὺς, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν.

ὡς δὲ

ὡς δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς ἑώρων οὐδαμοῦ, δίφυ-
γον γὰρ ὅπῃ τινὶ συνεβάλλοντο ἡ ἀνάγκη. προϊόντες
δὲ, οἱ μὲν ὅλον ἀπεῤῥάφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγ-
γελλον, οἱ δὲ ἐμβεβληκέναι τοὺς ῥωμαίους, οἱ δὲ ἤδη
τὸ πλησίον εἶναι ζητοῦντας αὐτούς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν δόξαι
τοὺς πύργους πολεμίους ἔλεγον πλάζοντος τὰς ὄψεις
δέους, δόξαι σῶμα πεσόντες, ἀϑύμοζον τῷ ἑαυτῶν φρε-
νοβλάβειαν. καὶ καϑάπερ ὑπονενοσηκότες τὰ νεῦ-
ρα, καὶ φυγῆς ἀπόρουν. εἶϑ' ὅμως μάλις' ἄν τις κατα-
μάϑοι τῷ τε τοῦ ϑεοῦ δύναμιν δόξαι τοῖς αἰσίοις, καὶ
τὴν ῥωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι, ἀσφαλείας
ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς, κἀκ τῶν πύργων κατέβησαν ἑκόν-
τες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέ ποτ' ἀλῶναι μόνῳ δ' ἐδύ-
ναντο λιμῷ. ῥωμαῖοι δὲ τοσαῦτα ϑεοῖς τοῖς ἀδυνατέ-
οις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ
τοῖς ὀργάνοις. πάντως γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος
ἦσαν οἱ ἔσω πύργοι, ϑεοῖ ὧν αὐτοτέρῳ διελωκάμεν.
καταλιπόντες δὲ τούτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τοῦ ϑεοῦ
καταβληϑέντες ἀφ' αὑτῶν, ϑάλαχθμα μὲν εἰς τὸν
ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα καταφεύγουσιν. αὖϑις δ' ὀλίγον
ἀναπνεύσαντες ἐκ τοῦ δέους, ὥρμησαν ὅπῃ τὸ τῆδε ϑε-
τὸν χῶμα. χρησάμενοι δὲ τῇ τόλμῃ ἀγχωτέρας τῆς
αἰσίης, κατάγησαν γὰρ ἤδη τῷ ἰσχνῷ ἅμα τοῦ δέ-
ους ταῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τῆς φευγεῶν αἰωδουῆ), καὶ
σπαδασϑέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπο-
νόμους. ῥωμαῖοι δὲ τὸ τεῖχος κατάσαντες, τάς τε
σημαίας ἔστησαν ὅπῃ τῶν πύργων, καὶ μὴ κρότου καὶ
χαρᾶς ἐπαιάζον ὅπῃ τῇ νίκῃ, πολὺ τῆς ἀρχῆς κου-
φότερον τὸ πολέμου τὸ τέλος διῆκόν τις. ἀϑυμοῦντι γοῦν
τῷ τελαβίλαίου τείχους ὑπεκύντες ἀπίσω, καὶ ἀνδρῶν
βλίποντες αὐτόπαλον, αὐδὼς ἀπόρουν. οἰχυδότες δὲ
τοῖς σπασποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους
ἀφόνευον αὐδήν, καὶ τῷ συμφλέγοντας τὰς οἰκίας, ἀν-
ϑρώπους ὑπαπέφϑειρον. πολλὰ δὲ καϑαίζοντες, ὁπότ'
αὖϑις παρέλϑοιεν ἐφ' ἁρπαγὴν ὕλας ὅλας νεκρῶν κα-
ταλάμβανον, καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τῶν λιμῷ ϑνη-
μάτων. ἔπειτα πρὸς τὸ ὄψε προϊόντες, κενὰς χερ-
σὶν ὑπῆσαν. οὐ μὴν οἰκτείροντες τοὺς οὕτως ἀπολω-
λότας, ταὐτὸ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τὸ
ἐντυχόντα διαμύσσοντες, ἀπέφαξαν μὲν τοὺς συνω-
κοὺς νεκροῖς, αἵματι δ' ἄλλῳ τὴν πόλιν κατέλυσαν,
ὡς πολλὰ τῷ φλεγομένῳ σβεσθῆναι τοῦ φόνου. καὶ οἱ
μὲν κτείνοντες, ἐπαύσαντο πρὸς ἑαυτούς, ἐν δὲ τῇ
νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' ἐπανέτελλεν
ἑβδομὰς μυσίς, ἡμέρᾳ χαρπαίᾳ μιλιὸς οἶδεν, πόλῃ τοσ-
αύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς κῷ τῷ πολιορκίας,
ὅσοις ὑπὸ τῆς κτίσεως ἀγαϑοῖς κεχρημένῃ, πάντας αὖ
ὑπέφϑονος ἐδόξεν, οὐ μὴν ἀξία κατ' ἀλλόφυλον τῷ πολι-
κούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γένος τοιαύτῳ ἐπιγενεῖν,
ὑφ' ὧς ἐπέβαπτ.

Κεφ. ιγ. Ἀρχϑεὶς δ' ἂν τις ἐνταῦϑα, τάτ' ἄλλα ἢ ὀχυρότητος
τῷ πόλιν, καὶ τῶν πύργων ἀπεδαύμασεν, οὓς οἱ
τύραννοι κῷ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. καταδὰν γὰρ
τότε νασὸν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεϑος ἐκάστης πέ-
τρας, τῷ τε ἀκριβείας τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν τυ-
χεῖς, ἡλίκοι δ' ἦσαν τῷ ἀπάτασιν, σὺν ϑαῤῥῶ ἐπο-
λεμήσαιμεν ἔφη, καὶ ϑεὸς ἦν ὁ τῆδε τῶν ἁρυμάτων
ἰουδαίοις καϑελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνϑρώπων ἢ μηχαναὶ, τί πρὸς τούτους τοὺς πύργους δύναντ' ἄν; τότε

A cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subiisse Romanos, ac etiã propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) C Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa dissecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & can- D tu celebrabant, quòd principio finem belli multò senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egredibantur. Nec tamen eo modo peremptos miserâtes idê etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquenque obuium transigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraq; incensorum cædes extingueret. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriũ cautes miratus est, quas tyranni per dementiã deseruerãt. Cõspecta quidem earũ solida altitudine, itémque G magnitudine, subtilíque lapidum compagine singulorũ, quantúmque paterent vel quantum erigerétur, Deo, inquit, planè adiuuãte pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est: quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atque vtiliores coactos in templū in destinatū mulieribus ambitum concluserūt. Custodem autē his Cæsar apposuit vnum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque seditiosos, cùm alius ab alio indicaretur occidit: iuuenes autem lectos, qui procero arque formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputādos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominū frumenti penuria.

Cap. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehēsus est numerus, mortuorum verò per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuēre, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: vbi primò quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnēti nationem, à pontificibus petiit, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum qui dē ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauēre. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingēta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa veniissent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcere rem tota gens fato conclusa est, & farta hominibus ciuitas bello obsidebatur.

μὴν ἓν πολλὰ τοιαῦτα διῃλέχθη πρὸς τοὺς φίλους· τοὺς δ' ὑπὸ τυράννων δεδεμένους οἰκ κατελίφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις αὐτοῖς. αὐθις δ' τὴν ἄλλην ἀφαιρίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτοις τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον ἑαυτοῦ τύχης, ἣ συστρατιώτις χρησάμενος ἐκράτησε τῶν ἀλόντων μὲν δυναμένων.

Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν ἀθρόων ἀνεφαίνετο, κελεύει καῖσαρ μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας αἰτηρὰς κτείνειν, τὸ δ' λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ παρηγγελμένων τὸ γερόντιον, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς αἰροῦντο. τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, εἶτα κύκλωσαν τῷ τοίχῳ τῶν γυναικῶν ἀθρόοι. καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων. φρόντωνα ὄνομα τῷ φίλῳ, ὅπως κρίνειν τὰ ἀξίαν ἑκάστου τύχης. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων σφαγιαζομένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ τῶν νεωτάτους καὶ καλοὺς ὁπλίτας ἐπῆρε τῷ θριάμβῳ, τῶν δὲ λοιπῶν πλῆθος τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαιδέκα ἐτῶν δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' αἴγυπτον ἔργα. πλείστους δ' εἰς ἰδίας ἐπαρχίας διεδωρήσατο τῦτος, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαιδέκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν ὀλίγῳ ὑφορώντων ἡμέρας ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν γὰρ μίσους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ξοφῆς, οἱ δ' οὐ προσιέμενοι διδόμενα. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ὠμὸν ἔδεσμα ἦν σῖτος.

Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐνέα μυριάδες, καὶ ἐπ' ἀκισχίλιοι συνήχθη. τῶν δ' ἀπολωλότων καὶ πασαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐγχώριον. ὅπου γὰρ κόσες ὅλης ἔθνει τῆς ἀζύμων ἑορτῆς συναλισθότες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχύθησαν, ὡς τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν συνοχωΐαν ἠρέθη λοιμώδη φθορὰν, αὐθις δὲ καὶ λιμὸν ἐνέτεκεν. ὅτι δ' ἐχώρει τοσοῦτους ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῶν ἐπὶ Νέρωνος συναριθμηθέντων, ὅς τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως ἐξαλλαττομένην νέοσι βυλόμενος καταφανῆναι τὰ ἔθνος, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπερ δυνατὸν εἴη τὸν πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δ' ἐνστάσης ἑορτῆς, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύεσι μὲν ἀπὸ ἐνάτης ἄχρι μέσης σχεδὸν ἑκάστης, ἄσπερ δὲ φατρία ἐξ ἑκάστην γίνεται θυσίας, οὐκ ἔλασσον ἀνδρῶν δέκα (μόνον γὰρ οὐκ ἔξεστι ἐξοικεῖσθαι) πολλοὶ δὲ καὶ συνεῖκοσιν ἀθροίζονται, τῶν μὲν θυομένων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἀριθμῆσαι, ἐξ ἧς τὸ πανταχιλία ἐξακόσια γίνονται. οἱ δ' ἀνδρῶν ἴδιον ἑκάστου δέκα δ' ἀγνομόνας ἐδόμηκοντα καὶ ἑξακόσια, καθαρὸν ἁπάντων καὶ ἅγιον. οὔτε γὰρ λεπρᾶς, οὔτε γονορροϊκοὺς, οὔτε γυναικὶ ἐπιμιλοῦς, οὔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξεῖναι, τῶν δὲ ξένων θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι καὶ θρησκείας ἕνεκα παρῆσαν. πολὺ δὲ τὸ τῶν πλῆθος ἐξωθεν συνελέγη. τότε γὰρ μὲν ἅσπερ εἰς εἱρκτὴν ἔνδον ἡ εἱμαρμένης πᾶν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ νασὴν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐνεκλώσατο.

Πᾶσαν

Κεφ. μς. Πᾶσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. δῆλα γοῦν τῆς φανερᾶς, οἷς μὲν αὐτίκα, οἷς δ' ἠμελλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οἷς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις αἰκρύφνων, καὶ τοὺς δαπέδους ἀναρρηγνύντες, ὅσοις μὴ ἐνετύγχανον ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ κἀκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν αὐτίκα χωρεῖν ἀθῶς. τοὺς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰς δύσβατα νεκρῶν στεγάδμασιν ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν λειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν ἐρείσκετο, καὶ πᾶσαν ἁπλῶς τὴν ὁδὸν ἐπίεζε τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῆς τυράννων. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπέσπασε γὰρ μὲν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. ὁ μὲν γὰρ ἰωάννης μὲν λιμῷ τῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἵν' πολλάκις ὑπερεφάνησε παρὰ ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δὲ πολλὰ δυσμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς ὑστερον ἐξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παρέδωκεν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δὲ ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δὲ τάχιστα ἐκπαιὰ τὰ ἄστεα ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios famès corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim B multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefásque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate C luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque subuertunt.

Κεφ. μζ. Ἑάλω μὲν οὕτως ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ξανθικοῦ μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ ἡ πρότερον πεντακις, τοῦτο δεύτερον ἁπρμώθη. ἀσσυρίων μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, ὕστατοι τούτοις σὺν ἡρῴδῃ σόσιος ἑλόντες, ἐπέτρεψαν τῷ πόλιν. πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἁπρμωσεν αὐτῶν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τριακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἓξ. ὁ δὲ πρῶτος κτίσας ἦν χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. ἦν γὰρ δὴ τοιοῦτος. ὅθεν καὶ τοῦτο ἱερώσατό τε τῷ θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν ἐκτισε, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν πρότερον ὀνομάσας, σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίων, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γενομένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐνέα. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ ἁπανθρωπικὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὔθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας, ὑπῆρξε πρὸς ἀπόλεσιν αὐτῆς. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

D ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum E ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno post, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum F septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus perirent. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

Ca. XVIII. Hierosolymæ vrbis historia breuis.

A

POstquam verò quos occideret quídve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: murique tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúsque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersantiũ, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declararos ac præmissos in imperiũ cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem feciissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine caritурum: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

B C D E F G

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥ.
δικῆς ἱσορίας περὶ ἁλώσεως
λόγος ζ΄.

ΕΠεὶ δὲ οὔτε φονεύειν, οὔτε ἁρπάζειν ἐῶν ὁ Κεφ. α.
στρατιά, πάντων τοὺς θυμοὺς ἐπιλιπόντων, οἱ δὲ
δήπε φειδοῖ τινος ἔμελλον ἀφίζεσθαι δρᾶν ἔχοντες, καὶ
λοιδορεῖ καῖσαρ ἤδη τὴν πόλιν ἅπασαν, καὶ τὸν ναὸν
καθεσκάφθαι, πύργους μὲν, ὅσοι τὴν ἄλλων ὑπερεφύ-
πεσαν, καθελὼν τοὺς, φασαήλου, ἱππικὸν, μυριάμμυ.
τῆνος δ' ὅσον ἐπὶ ἐξ ἐσπέρας τὴν πόλιν ἀφεῖχον. τοῦ-
το μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρα-
τόπεδον· τοὺς πύργους δὲ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν,
οἵας πόλεως καὶ τίνα ἔρωμ ἐχυρᾶς οὔσας, ὑπερέτησεν
ἡ ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὸν δ' ἄλλον ἅπαντα τῆς πό-
λεως ἀφεῖβολον, οὕτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτον-
τες, ὡς μηδὲ πίστιν οἰκηθῆναι πίστιν ἂν ἔτι ἀφῖξαι
τοῖς ἀφοσιλθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἐκ τῆς τῶν
νεωτερισάντων ἀνοίας, ἱεροσολύμοις ἐγήνετο, λαμπρᾶ
τε πόλει, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθοῦ δείγμα. καῖ-
σαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπὼν ἵνα τῆς ταλ-
μείτων τὸ δίκαιον, καὶ τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους
πεζῶν.

ΠΆντα δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διοικήσας, ἐπαι- Κεφ. β.
νέσας τὸ σύμπασαν ἐπόδει τὴν στρατιὰν ὅλη τοῖς
καταρθαμένοις· καὶ τὰ ἀφοσήκοντα γέρα τοῖς ἀριστέ-
σασιν ἀποδιδοῦναι. πανθόντος οὐδὲ αὐτὸς μεγάλου καὶ
μέσην τὴν ἀφότερον παρακολλὼν βάματος, κατε-
στὰς ὅτι τοῦτο μὴ τῶν ἡμέτερων, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ
τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοὺς τῆς
ἀφοδὸς αὐτὸν διανοίας, ἣ χαρίμοροι ἀφετέλουσιν. ἐπαίνει
δὲ τῆς ἐν παντὶ πολέμῳ πειθαρχίας, ἐν οἷς πολλοῖς
καὶ μεγάλοις κινδυνοις ἅμα τῇ κατὰ φρὰς αἰδοῖ
παρέχον, τῇ μὲν παιδὶ, καὶ δι' αὐτῶν τὸ κράτος αὐ-
ξοντες· φανερὸν δὲ ποιῶν αἰθρώπους καθιστὰς, ὅτι
μήτε πλῆθος πολεμίων, μή τι χωρίων ὀχυρότης,
ἢ μεγάθη πόλεων, ἢ τῆν αὐτοταγμένων ἀλόγως ὁρ-
μαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγερώπτους δυνάμεις αὐτοῖς τὴν
ῥωμαίων ἀρετὴν ἀφεφυγεῖν, κἂν εἰς πολλὰ πῆς τὴν
τύχην εὐφορίαν συμπαγωνιζομένην. καλὸν μὲν οὖν ἔ-
φη καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτοὺς ἐπιθεῖναι, πολλῷ χρό-
νῳ γθομένῳ. μηδὲν εὔχεσθαί τι τούτων ἄμεινον ὅτι
εἰς αὐτὸν καθίζαντο. τοὺς δὲ κάλλιον αὐτοὺς, καὶ
λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς πεπονθόσι καὶ τῆς
ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπιβουλεύσαντας, αὐτῷ χειρωσα-
μένοις, εἰς τε τὴν παρίδα σωφρονίζειν ἄμεμφα
πάντας σωφρονεῖν, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῷ ἐγνωσμένοις ἀρ-
μόττουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἡγεμόσιν. θαυμάζειν μὲν
οὖν ἔφη σωφρονεῖν καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τοῦ δίκαι-
ου τὴν σωφροσύνη, οὐδὲν ἔστε βεβαιότερον. τοῖς
μὲν τοι δίκαιοτέρων ἀγωνισαμένοις, κατὰ ῥώμης
πλείονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῶν βίον ἀριστείας κεκοσμη-
κόσι, τὴν δ' αὐτὲ σεβασμὸν ὑπερφανεστέραν δίκη τῶν κα-
τορθωμάτων ἀποτιμῶσιν, ἔφη τὰ γέρα, καὶ τὰς τιμὰς δώσειν ἀποδώσειν, καὶ μηδένα τῶν πλέον σπουδὴν
ὑπὲρ αὐτοῦ θελησάντων τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἀμβρτήσεσθαι· πλείστην δὲ αὐτῷ τούτου γθήσεσθαι τὴν ἐπι-
μέλειαν, ὑπερεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῶν συσεβουμένων, ἢ κολάζειν τοὺς ἁμαρτά-
νοντας.

Εὐθὺς

Κεφ. γ. Ἐτ' ἤθους οὖν ἐκέλευσεν αἰσχύνασθαι τοῖς δὴ τοῦτῳ τεταγμένοις, ὅσοι τὰ λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθώκοτες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τὰ πραιόντας, ὡς ἂν εὐφραινόμενος τοῖς ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνοις ἐπέτιθει χρυσοῖς, σφενδόνας τε χρυσᾶς, καὶ δόρατα μικρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐδίδου πεποιημένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἐκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λαφύρου ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ, ἐδίδου τε, καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένεμε. πάντων δὲ τετιμημένων ὅπως ἂν αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ πομπάμενος ἦλθε, δὴ πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ ἑστάναι τε θεοῖς θυσίας δεομένοις· καὶ πολλοῦ βοὸς πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, κατεθύσας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ ἐξεδίδωσιν εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει ἑξῆς ἡμέρας συνεστιάσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν ἀφῆκεν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστοις ἀπένεμε.

Κεφ. δ. Τὸν δεκάτον δὲ τάγμα, τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακήν, οὐκέτ' αὐτοῖς ἐπὶ τὸν εὐφράτην ὁποτείλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τοῦ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κεῖσε στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις, τῆς μὲν συείας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν· ἐπὶ γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις· εἰς δὲ τὴν μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, παρὰ τὸν εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας ἔτι καὶ καππαδοκίας. δύο δ' ἐξίωσεν αὐτῇ μόνῃ τῆς εἰς αἴγυπτον ἀφέξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ὠνομένῃ, καὶ καταβὰς ἅμα τῇ στρατῇ πρὸς τὴν δὴ τὴν θαλάττῃ καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῇ λαφύρου ἀπέθετο, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις παρέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν μὲν εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

Κεφ. ε. Κατὰ δὲ καιρὸν τίτος καῖσαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν παρεσκήδυεν, ἐν τύτῳ νεὼς φορτίδος οὐκ ἀσήμου ὁλκάς, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων δὴ ξύμπας, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ παραπλῷ πόλεις ἐπελθὼν δικαίως αὐτὸν δεχομένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα περαιοῦται, κακεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Κεφ. ς. Τίτος δ' ἀπὸ τῆς δὴ θαλάττῃ καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἦκεν· συχνόν τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεωρίας ἐπιτελῶν, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις ξυμβαλλόμενοι, οἱ δὲ καὶ πλήθει ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὴν σίμωνος τοῦ γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, τοῦτον ἡμμένην τὸν τρόπον.

Κεφ. ζ. Σίμων ὅστις ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, δὴ τῆς ἄνω πόλεως ὢν, ἐπεὶ τὴν τειχῶν ἐντὸς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ ἡμμένη, πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοῖς πιστοτάτοις ξυλαβών, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμοις τε, καὶ τὸν σὺν τῇ ἐργασίᾳ δηλητήριον τοῦτοις σίδηρον, ξυφίλη τε ἀκριβεῖ εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένῃ, σὺν σκεύεσι ἅπασι καθῆκεν ἑαυτὸν εἴς τινα τῆς ἀφανοῦς ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιοῦ ὄρυγμα, προὐχώρησεν δι' αὐτῆς τὰς πρώτας δὲ γῆς ὑπαντήσης, ταύτῃ ὑπενόμευον, ἐλπίδι τὸ πορρωτέρω δυνήσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι τὴν ἀνάδυσιν ἀποσώζεσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat.

B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi

C prídem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hęc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubia-

D rum multitudinem reposuit, captiuósque ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

CAP. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehẽso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præter nauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde

E Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque vbi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Giorę filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur

F in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat.

Vix enim paululum fossores processerant, iámque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat appatuit. Ac primo quidem obstupuêre, qui eum viderunt, locíque suis manebant, deinde propius cùm accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari; statimque accersitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia; sed quandoque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cùm iam se liberatos esse crediderint, eo quòd non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum bestiis depugnarunt, quíque ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periêre, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hęc licèt mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

ἐφθάνη δὲ τὴν ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τῷ ἔργῳ. ὀλίγον τε γὰρ μόλις προύβαινον οἱ μεταλλάττοντες· ἦτε ξοφὴ καί τοι ταμιεύομένοις, ἐμελλεν ὑπολείψειν. τότε δὴ τοίνυν ὡς δι' ἐκπλήξεως αἰφνιδίου τοὺς ῥωμαίους λυπούμενος, λευκοῖς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκοις, καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν πρόσθεν, ἐκ γῆς ἀνέφαινε. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος παρέσχετο, καὶ κατὰ χεῖρα ἕμενον, ἕπεσθαι δ' ἐγγύτερον προσελθόντες, ὅς τις ὀξὺν ἦρτο. κἀ τότε μὲν οὐκ ἐδήλου σίμων αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέταττε· καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν ἥκοντα, ἦκε τερέντιος ῥοῦφος· ἔτυχε γὰρ ἀρχὼν τῆς στρατιᾶς κατελελειπτο. πυθόμενος τε παρ' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, καίσαρι δ' ὅπως τ' εἴη συνειλημμένος ἐδήλου, σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κατ' αὐτοῦ πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεὸς, οὐ βίᾳ χειρούμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν προσβαλόντα, δι' ὃ πολλοὺς αὐτὸς ὡμῶς ἀπάτησε, ψευδεῖς αἰτίας ὑποφέρων τῆς πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. οὐ γὰρ ἀφθόγγῳ ποτὲ ἰσχὺι θεοῦ χόλον, οὐδὲ ἀδυνάτοις δίκην χρόνῳ δὲ μέτεστι τοῖς εἰς αὐτὸν ὠμότητος, καὶ χειρὸς τὴν τιμωρίαν ὑποφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι κατὰ προσδόκησιν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ ὠμότητα κολασθέντες. ἴσχυε τοῦτο καὶ σίμωνι εἰς τοὺς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσόντι. ἡ δὲ ἐκείνου γῆθεν ἄνοδος, πολὺ καὶ τὴν ἄλλων σταστῶν πλῆθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσκεύασε. καίσαρι δ' εἰς τὸ ὠφέλιον ἐπανελθόντι καμσάρεια, σίμων προσήχθη δεδεμένος. κἀκεῖνον μὲν εἰς ὃν ὑπέλεξεν ἐν ῥώμῃ παρεσκευάζετο θρίαμβον προσέταξε φυλάττειν.

A

B

C

D

E

F

Cap. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochiam.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequêti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

Κεφ. κ.

ΔΙαφέρων δ' αὐτόθι τὸν ἀδελφὸν ἡμέραν ἡμέραν ὑπεφαίνετο ἐώρταζε, πολὺ καὶ τῆς τῶν ἰουδαίων κολάσεως εἰς τὸν ἐκείνου πυθὸν αἰσθεὶς. ὁ δὲ ἀεὶ θυμὸς τῷ ἔντε ταῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις, καὶ τῷ καταπιπρασκομένων, ἔντε ταῖς ἀλληλοκτονίαις αἰσχυνομένων, πεντακοσίους ὑπὲρ τοὺς δισχιλίους ὑφῆκαλε. πάντα μὲν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ὑποπολλυμένων τρόπος, ἐλαττόνων κόλασις εἶη. μετὰ τοῦτο καίσαρ εἰς βηρυτὸν ἦκεν. ἡ δ' ὅστιν ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χρονιωτέραν ἐποιήσατο τὴν διατριβήν, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, ἅτε τὴν τε πατρὸς ἡμέραν ἡγνίζετο, ἔντε ταῖς τῶν θεωρίων πολυτελείαις, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ὑπόνοιαν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς πρόσθεν ἀπώλλυτο.

Κεφ. κα.

ΓΕνέσθαι δ' συμβαίνει πρὸς τὸν καιρὸν τοῦτον καὶ τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολιπομένοις, ἐκλιμακτῆρα καὶ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ὑπ' αὐτοῖς τῶν ἀνοχῶν σεσαλευθείσης, δι' ἃ τε τὰς ἐν τῷ παρόντι διαβολὰς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ δι' ἃ τὰ πρὸ ὑπηργμένα χρόνῳ πρόσθεν οὐ πολλῷ. πρὸς ὧν ἀναγκαῖον ἔστι δι' ὀλίγων προειπεῖν, ἵνα καὶ τῶν μὴ ταῦτα πεπραγότων, δι' ὧν ἀκολουθήσω ποιήσομαι τὴν διήγησιν. τὸ γὰρ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν καὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρειλήφασι τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. πλεῖστον δὲ τῇ συρίᾳ καὶ τὴν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δὲ ὅλη τῆς ἀντιοχείας ἦν πολύ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μάλιστα

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδειᾶ τὴν ἐκεῖ καθίκησιν, οἱ μετ' ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τιμὴ βασιλείαν σφᾶς λαβόντες, τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίηντο, πάντα τοῖς ἐπ' ἀντιοχείας ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέτες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ πλῆθος ἐπηύξησαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἅτε τε προσαγόμενοι τοῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος ἑλλήνων, καὶ καιρόν τέ πῃ τινὶ μοῖραν αὐτῶν ποιούμενοι. καθ' ὃν δὲ καὶ τὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκται, νεωστὶ δὲ εἰς τιμὴν συρίας οὔσαν ἀπαρασκεύως καταπεπλόκει, τὸ δὲ καθ' ἡμᾶς ἰουδαίων σφᾶσι πᾶσιν ἤκμαζε μῖσος, τότε δή τις αὐτίοχος εἰς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα ἄγαν τὸν πατέρα τιμώμενος, ἰδὼν δὲ ἀρχὴν τῆς ἐπ' ἀντιοχείας ἰουδαίων, τῶν δήμου τῆς ἀντιοχέων συγκλητιζόντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταρρήσαι τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν· καὶ παραδίδου ξένοις ἰουδαίοις τινάς, ὡς κακοινωνήκοτας τῆς βεβουλευμένων. ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' ὅτι μὴ τοὺς σφαδασθέντας, πῦρ δοὺς ἐπέλευον κομίζειν· καὶ σφαγῆναι πάντες ὅτι τοῦ θεάτρου κατεφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο καὶ τῆς ἰουδαίων· ἐκ τοῦ τάχους ἐκείνους τιμωρίᾳ φθάσειν, τὴν αὐτῆς πατρίδα σώζειν νομίζοντες. αὐτίοχος δὲ σπεύδοντα τὴν ὀργὴν, φθὰς μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τοῦ μεμισημένα τὰ τῆς ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τοῦ θηθύειν, ὥσπερ νόμος ἔχει τοῖς ἕλλησιν· ἐκέλευε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταυτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερὸς γὰρ γενήσεσθαι τοῦ μὴ θέλειν, τοὺς ἐπιβεβουλευκότας. χωρούντων δὲ τῇ πείρᾳ τῆς αὐτίοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. αὐτίοχος δὲ στρατιώτας σφᾶς τῶν ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβών, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἀρχὴν τιμὴ ἑβδόμην οὐκ ἐῶντες ἄγειν, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα ποιεῖν, ἅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις. οὕτω τε τὴν ἀναγκὴν ἰσχυρὰν ἐπέστησεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' αὐτίοχείας καταλυθῆναι τιμὴ ἑβδομάδα ἀρχὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένην τοῦ θεάματος, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύ τινα χρόνον. τοιοῦτον δὴ τοῖς ὅτι ἡ ἀντιοχείας ἰουδαίοις τῆς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν ἐσχημένων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ περιέπεσε, φειδῆς ἀφηνιάσαντας ὅτι χειρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξήλθομεν. ἐπεὶ δὲ συνέβη καταφρονηθῆναι τὴν τοῦ ἀγῶνον ἀγορὰν, ἀρχεῖά τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τὸ τὸ πῦρ σκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν φθείρομεν. ταύτην αὐτίοχος τοῦ θεάτρου ἰουδαίων κατηγόρει καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς, εἰ καὶ μὴ θέρους ἦν πρὸς αὐτοὺς ἀπιθανῶς, τάχος τῇ ὀργῇ τῇ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος θάρσος ὑπαχθείσας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μείζον οὐκ ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνίεμεν ὑπὸ τῆς ἰουδαίων ἐωθακότας. καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς χεόμενοι μὴ πολλοῦ τινὸς ὄκνου πάντες ὅτι τοὺς ὀφθαλμιῶντας ὥρμηντο,

A maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessérúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempérque religione sibi sociantes magnam paganorũ multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recèns in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudęorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudęorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statímque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudęorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumento, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: tenuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, peremptí sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, vixque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rari quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus redit ad Romanis exceptus est.

Titus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vltetius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamē quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis faciliùs & promptiùs ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos susceptisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atq; odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

A μόλις δ' αὐτῷ ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ὑπηχεῖν, νέος καλλήγας τὴς πρεσβευτὴς, ἀξιῶν ὑπὸξ ἓνα καίσαρα δηλωθῆναι ταῦτα τῷ γεγονότων. τὸν δὲ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας κεσέννιον πέτον, ἤδη μὲν οὐκ ἀσιατὸς ἐξαπεστάλκει, σαυείδαινε δὲ παρεῖναι μηδέπω. πυνθάμενος δ' ὁ ὑπηρέτης τὸν ζήτησιν ὁ καλλήγας, ἐξεῦρε τὸν ἀληθῆ, καὶ τῷ μὴ τὴν αἰτίαν ὑπ' αὐτόχου λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁποιονοῦν. ἅπαν δὲ τὸ πρᾶγμα ἔφασαν αὐθέροποι τινὲς ἀλιτήριοι, δι' ἀχρεῖων ἀφορμὴν

B μισοῦντες εἰ τὸν ἀγορᾶν, καὶ τὰ δημόσια καταφρονῆσαι γράμματα, τῆς ἀπιστίσεως ἀπαλλαγὴν ἔχειν. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ὑπὸ μετεώρους ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἐπικαρσδοκοῦντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσάλευον. τῆς δὲ καίσαρ τῆς ἀφὶ τὸ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομιδῆς, ὅτι πάσης μὲν ποθεινὸς ταῖς κῆ τὸν ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μῆ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο σπουδῆς καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν

C χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῷ δὲ αὐτῷ φροντίδων ὡς ἥδιστον λῦ' ἀπηλλαγμένος.

Ὅταν ἀσιατὸν δὲ ἔτι μὲν ἦ μακρὰν ὄντα, πάντες οἱ κῆ τὸν ἰταλίαν αὐθέροποι ταῖς γνώμαις ἀφεῖποον ὡς ἥκοντα, τὸν ἀφοδοκίαν ὁπὸ τὸ πάνυ θέλειν ἄρξειν αὐτῷ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλεύθερον, τὸν ἀφὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τῆ δὲ βουλῇ κατὰ μνήμην τῷ γεγενημένων ὑπὸ ταῖς τῷ ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, ὡκταῖον λῦ ὑπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ ἀφέξεσιν ἀκμῇ,

D πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τὸν ὑπροχὴν, ἀφὸς μόνον ἠπίστατο τὸν τῷ ἀρχομένων σωτηρίαν ὑπομένειν. καὶ μὲν ὁ δῆμος ὑπὸ τῷ ἐμφυλίων κακῶν τεθρυλλημένος ἔτι μᾶλλον ἐλπὶν αὐτὸν ἔσεσθαι τότε δὴ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ὑπολήψεσθαι δὲ τὸν ἄδειαν μῆ τῆς διατριβῆς πνιγηρικός. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς

E αὐτὸν ἀφιόρα, μάλιστα δὲ οὗτοι τῶν καθορωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπυσμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοὺς ἐπιθύμουν ἀπαλλάξθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ὑπολαμβεῖν ἤυχοντο. τοιαύτης δ' οὐσίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν κῆ τὰς ἀξιώσεις προὔχουσι τῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν ἐδοκίμαζεν, ἀλλὰ

F πορρωτάτω τῆς ῥώμης αὐτῷ θεραπεύειν ἔπαθδον. οὐ μὲν οὐδὲ τῶν ἄλλων τὰς ἐπιθέσεις τῆς ἐπιβόλους τὸν ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες αὐθέροι, καὶ πᾶσιν ἐπορεύτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τὰ μένειν τὸ ἀπίναι, ὡς καὶ τὸν πόλιν αὐτὸν τὸν τότε θέσιν ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας αὐθεντικὸν ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπόντων οἱ μένοντες. ἐπὶ δὲ προσιὼν ἠγγέλλετο, καὶ τὸν ἡμερότητα τῆς ἐντεύξεως αὐτῷ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὅπῃ τὰς παρόδους ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς ἠρίστο παριὼν πρὸς τὴν ἡδυλῶν τὰς θύρας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν δυσγάτλον καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ὑποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων ἢ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πολλῆς τῶν περὶ αὐτὸν ἱσταμένων διωθούμενος εἰς τὸ βασίλειον ἐλθὼν

αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἐνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀρίξεως χαρ- A ipse quidem penatibus diis aduentus sui gra-
στηρίους ἐπιτελεῖ. ξύνεισι δὲ τὰ πλήθη πρὸς δώματα, tulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se
καὶ μὴ φυλαὶς, καὶ φρήτραις, καὶ γενέαις ποιούμενοι τὰς ἑστιά- ad epulas turbæ, perque tribus & cognationes
σεις, εὔχοντο τῷ θεῷ αὐτόν τε ἐνδοντες, καὶ τὸ πλεῖστον & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant,
χρόνον ἐπαρασιανὸν διατελοῦντα τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum
καὶ παῖδα αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γενομένους, φυλα- quamplurimum temporis in Romano impe-
χθῆναι τὸ κράτος ἀήττητον. ἡ μὲν οὖν ῥωμαίων rio perseuerare, & filium eius, & qui ex
πόλις ἔτους ἤδη ἑπτακαιδεκάτου ἐπιλειπομένου θεοῦμος, δι- his nascerentur seruari inexpugnabilem prin-
δοὺς εἰς πολλὴν δύναμιν ἐπηύξανεν. cipatum. Vrbs quidem Romana Vespasia-
no ita suscepto, statim maxima felicitate cre-
scebat.

Κεφ. ια. Πρὸ δὲ τούτων ἐπὶ τῷ χείμωνι, ἐν οἷς ἔτι αὐτοκράτωρ B ANte hæc verò tempora, quibus Vespasia- CAP. XXIII. Domitiani gesta cõtra Germanos & Gallos.
ὢν Οὐεσπασιανὸς μὲν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἦν, Τῖτος δὲ τὴν ἱερο- nus quidē apud Alexandriam erat, Titus
λύμων ἐπολιόρκει πολυορκίᾳ, πολὺ μέρος γερμανῶν verò Hierosolymam obsidebat, magna pars
συνηθῶν τοῖς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλάται οἱ πλησίον συμ- Germanorum ad defectionem mota est: qui-
φρονήσαντες, κοινὴν μεγάλας ἐλπίδας ἐπὶ τοῖς συνι- bus etiam Gallorum proximi conspirantes,
σταῖσιν, ὡς ἐπὶ ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. magnam spem contulerant, quòd etiam Ro-
ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἄφοδος ἡ δεσπόσεως, καὶ manorum dominio liberarentur. Germanos
τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρόφασιν μὲν ἡ φύσις, ἅσα λογι- autem deficere velle, bellúmque inferre, sustu-
σμοῦ ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μὴ μετρίας ἐλπίδος ἑτοίμους ῥι- lit primò natura bonis consiliis vacua, parua
ψοκινδύνους. ἐπεῖτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· C spe appetens periculorum: deinde odium prin-
ἐπὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῶν δουλεύειν cipum, quoniam solis sciunt gentem suam vi
βιαστοῖς ὑμῖν, ἀλλὰ μᾶλιστά γε πάντων ὑμεῖς coactam seruire Romanis: nec non equidem
αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες δὲ τὴν ῥωμαίων ἀρ- maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam
χὴν ταῖς συνεχέσι τῶν αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν cùm viderent Romanum imperium crebris
ἑαυτῇ τεταραγμένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰ- imperatorum mutationibus intestina seditio-
κουμένης πιεσθανόμενον μετάνεον ἤδη καὶ κεκλινός, ne turbari, omnémque his subditam orbis ter-
τὸν σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ ræ partem pendere ac nutare cognoscerent,
στάσεως καιρὸν οὐδενὸς ἀφεῖσθαι. σὺν- hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus
τον δὲ τὸ βούλευμα καὶ ταύτας αὐτοῖς ταῖς ἐλπίσιν ἐ- aduersis atque discordiis oblatum esse putaue-
τύφουν, κελτικός τις, καὶ βίτελλος τῆς παρ' αὐτοῖς ὄν- D runt. Id autem consilium dabant, & hac eos
τες ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακροῦ τούτου ἐ- spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis,
φίεντο τῆς νεωτεροποιίας. ὑπὸ τῷ καιρῷ δ' θαρσήσαν- ex eorum potentissimis: qui olim quidem res
τες προσχθέντες, τὸν αὐτῆς γνώμην ἐξέφηνα. ἐμέλλον nouas cupiebant: occasione autem inducti,
δ' ὁρμητικῶς διακείμενοι τὸν πόλεμον, τοῖς πλήθεσι suam sententiam prodidere. Iamque alacri-
προσφέρειν. πολλοῦ δὴ μέρους ἤδη τῆς γερμανῶν τὴν ter affectæ multitudinis periculum facturi e-
ὑπόστασιν ἀνωμολογημότος, καὶ τῆς ἄλλων ἐκ αὐ- E rant: verùm maxima parte Germanorum de-
φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου φρονίσας κατάσκο- fectionem pollicita, & cæteris fortassè non
πος πέμπει γράμματα πετιλίῳ κερεαλίῳ τῷ πρότερον dissentientibus, veluti quadam diuina proui-
ἡγεμόνι γερμανίας ἐχομένῳ, τὴν ὑπατον δίδοὺς τιμὴν, dentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui
καὶ πελεύων ἄρξασθαι βρεττανίας ἀπίναι. προδόμενος pridem Germaniam rexerat, literas mittit, qui-
οὐδὲ ἐκεῖνος ὅτοι προστέτακτο, καὶ τὰ περὶ τὴν ὑπόστα- bus eum consulem declarauit, iussítque ad
σιν τῆς γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμένοις Britannias administrandas proficisci. Igitur
αὐτοῖς ὅπλοις ἐπιὼν, καὶ ἀδιατάκτοις πολὺ τὸ πλῆθος ille quòd iussus erat abiens, audita rebellione
αὐτῆς ἀναιρεῖ καὶ τὴν μάχην, καὶ τῆς ἰδίας πάνυ ἀμέ- Germanorum, eos iam congregatos aggressus
νους, ἰσόρροπος φρονεῖν. ἐμέλλον δ' ἀφέξειν μὴ θάττον F magna clade affecit, depositaque amentia ad
εἰς τὰς τόπους ἀφικόμενος, δηλώσειν ὡς οὐκ μακρὰν ὑ- sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea lo-
φέξειν. λυσιτελὲς δὲ προῆκτο καὶ τῆς ὑποστάσεως αὐτῆς ca non peruenisset, tamen haud multo pòst e-
ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς καίσαρ νεο- rant supplicia luituri. Nam vt primùm defe-
θάλλων, ἔχ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος δὲ ctionis eorum nuncius allatus est Romam,
ἔτι καὶ παντάπασι, τηλικοῦτον ἔργον μεγέθους προσ- Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter
ηκόντων ἔπρηξεν. ἔχων δὲ πατρόθεν ἐμφυτον τὴν ἀνδρα- in illa ætate fecisset (nam admodum adule-
γαθίαν, καὶ πλειστέραν τὴν ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιη- scens erat) tantam rei magnitudinem susciperé
μένος, δηλοῖ τοῖς βαρβάροις δύσις ἤλαμψεν. οἱ δὲ πρὸς τὸ G detractauit: sed à patre habēs ingenitā fortitudinē & supra ætatē exercitatus, ilico tēdebat
φήμην τῆς ἐφόδου καταπεσόντες, ἐπ' αὐτῇ σφᾶς αὐ- in Barbaros. Illi aūt expeditionis fama percul-
τοὺς ἐπῃσθάνοντο μὴ τῷ φόβῳ κέρδος διεφθορότες, τὸ χρεὼν si, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maxi-
εἰς συμφορὴν ὑπὸ τῶν αὐτῶν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. mum nacti, vt sine clade pristino iugo subii-
cerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt
oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam
turbarentur, Domitianus clarus atque insi-
gnis, ætatem superantibus factis, & patrium
decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

πᾶσιν οὖν ὁπηοῦν τοῖς περὶ τὴν γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν διαπραξάμενος, ὡς μὴ δεῖν αὖθις ἄπονα ῥᾳδίως ἐπὶ ταὐτὰ παραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ εὐδόκιμος, ὅτι κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, φρένα δὲ ἔχων πατρῴαν ἐπιδεικνύμενος, εἰς τὴν ῥώμην αὖθις ἦλθε.

supradicta verò Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrum, violenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximásque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati sunt. qui verò salui esse potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

CAP. XXIV. De amne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam fœminæ cùm pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidissent, ex vtroque viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multísque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos vicisset. Eáque susceptа etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autè fortiter iisdem instantibus,

Τῇ δὲ παρειμένῃ γερμανῶν ἀποστάσει καὶ τὰς Κεφ. β.
αὐτὰς ἡμέρας, καὶ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέδραμεν. εἰ γὰρ καλοίμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες ἀδήλοι μὲν τὸ ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πλῇ τὸ βίᾳ, καὶ χαλεποὶ διὰ τὸ παντὰπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου παραστῆναι, πολλοὺς μὲν τῶν ἐπὶ τὰ φρούρια ῥωμαίων ἀνεῖλον, καὶ τὸν παρεσβολὴν τὸν ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπατεύσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τὰ δὲ ὑποκείμενα χώρων ἅπασαν κατέσχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ παρεπίπτοιεν. ἐπεὶ δὲ ἀσιανὸς ὁ τὰ γαζοφυλάκια, καὶ τὴν πόρθησιν τῆς μυσίας πυθόμενος, ῥοῦβριον γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ὑποδήσοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ περισωθὲν, μὴ δίχα εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τοῦτο δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ὑπέθηκε. ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας φρόνιμος ἦν. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς ἔτι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελείως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν τῶν μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ὕπνος ἔλαβε τὴν κίνησιν.

Τῖτος δὲ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βη- Κεφ. γ.
ρυτῷ, καθὰ προειρήκαμεν. ἐκεῖθεν δὲ ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἤει πόλεων τῆς συρίας, ἐν πάσαις θαυμασίας τὸ σωστελῶν πολυτελεῖς, καὶ τῶν ἰουδαίων τοῖς ἀχμαλωτίοις εἰς ὑπόδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας καταχρώμενος, θεάτρᾳ καὶ τιμὴ πορείαν ποταμοῦ φύσιν ἀξίαν ἰσομηδείας. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσης ἀρκαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας καὶ ῥαφανέας, ἔχει δὲ θαυμασίαν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ καὶ καῖ τιμὴ φορᾶν οὐ χολαῖος, ἔπειτα ὁ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ὑπολείπων, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γεγονυίας μεταβολῆς, ὁμοίως καῖ τιμὴ ἑβδόμῃ ἐκδίδωσι, καὶ ταύτῃ ἀεὶ τιμὴ τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται διαφυλάττων. ὅθεν δὴ καὶ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν ἰουδαίων ἑβδόμης, οὕτως ὀνομάσαντες.

Οἱ δὲ τῶν αὐτομόλων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα ἔπεσθαι Κεφ. δ.
ἐπευθάνοντο, μένειν μὲν ἐν τοῖς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐκπεπυσμένοι δὲ ὅτι τῶν ὑπάντησιν, καὶ ξιακοσίοις σταδίοις ὅτι πλέον προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καὶ πειδήπερ ἐθεάσαντο προσιόντα, τῶν τε ὁδῶν ἑκατέρωθεν παρακατάντες, ταῖς τε δεξιαῖς προὔτεινον προσαγορεύοντες, καὶ παντοίοις ἐπιφημίσμασι χρώμενοι συνεπέστρεφον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῶν παρὰ πάσας ἅμα τὰς εὐφημίας δέησις ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους. πῖτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐπείθετο πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἠνέχετο τῶν λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ γὰρ τὸ τί φρονεῖ, καὶ τῇ ποιήσῃ. πολεμίοις καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐπέμενεν ἐν αὐτομολίᾳ πῖτος, ἀλλ' εὐθὺς ὅτι τὸ ζεῦγμα τὸ καὶ τὴν δυφράτην συνέτεινε τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, ὡς παρὰ τῶν βασιλέως βολογάσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅτι τῇ καῖ τῶν ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δὲ ξάμβους εἰσίασι τοῖς βασιλικοῖς, κἀκεῖθεν εἰς τὸν αὐτόχλαν ἐπανήρχετο. τὸν δὲ βωμὸν καὶ τὰ δῶρα τῶν αὐτομόλων πολλοὶ πεπομμένων δήσεις ἐλθὼν εἰς τὸ θέατρον αὐτῶν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλαθρόπως ὑπήκουσε. πάλιν δὲ αὐτῶν σφόδρα λιπαρεῖς ἱκετευόντων καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

λάσαι τῆς πόλεως τοὺς Ἰουδαίους, δύσκολον ἐποιήσατο τῷ Ἀντιόχῳ εἶναι· ἀλλ' ἦν παρὰ αὐτῷ εἰς ὢν ἐμβαλεῖν ἐκέλευε τοὺς Ἰουδαίους, ἀφῆρται, καὶ δέξαιτ' ἂν οὐδεὶς αὐτοῖς ἔτι τόπος. ὅθεν δευτέραν οὐκ αἰτησαμένοις ἕτερον δόσιν, τὰ πρότερα ἁμαρτόντας. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἐξίουσι δόλτους ἀφελεῖν αὐτοῖς, ἐν αἷς γεγραμμένα τὰ δικαιώματα τῶν Ἰουδαίων. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο Τίτος ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐπ' αὐτοχείας Ἰουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο.

A & crebro postulãtibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quòd expellendi fuerant interiisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant a-
B pud Antiochiam Iudęi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam veniisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem
C suam voluisset punitorum calamitate claréscere. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta preciosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, amensa velociter solitudine,
D peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo susciplendo
E erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eúmque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quãdam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pópa victoriæ, nemo ex tã infinita ciuitatis mul-
F titudine domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cũcta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta nõ palatij superioris, sed
G prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidẽ coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeũt.

Κεφ. ις. Καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελθὼν, καὶ τὴν λυπρὰν ἐρημίαν βλεπομένην αὐτῷ τῆς ποτὲ τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρρηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ὠκτειρε τῆς πόλεως τὴν ὄλεθρον, οὐχ ὥσπερ ἄλλος αἴτιος αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, καὶ τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλαχοῦ ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ὑπάρξασι, καὶ ταύτην δὴ τὴν πόλει τῶν πεμπείαν ἠμύνασθαι φρονήσασιν. οὕτως ἔκδηλος ἦν ἐκ παλαιοῦ ἐπιτήδειος ἐν τοῖς συμφοραῖς τὴν κολασθέντων ἀμύνειν τῆς ἀρετῆς αὐτῷ τῶν δικαιοσύνην. τὰ δὲ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως; ἔτι καὶν τοῖς ἐρειπίοις οὐκ ὀλίγον μέρος ἀνευρίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ Ῥωμαῖοι· τὰ πλείω δ' ἐκ μηνύσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀνηρεῦντο, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου, καὶ τὰ τῆς ἄλλης πεμπότατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς ταῖς ἀθλίοις τοῦ πολέμου τύχαις, καὶ γῆς ἀποστερηθησανείκεσαν. τίτος δὲ τῶν προειμένων ποιούμενος πορείαν ἐπ' αἰγύπτου, καὶ τὸν ἔρημον ἤ τάχεσι ἀγανύσας, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν· καὶ πλεῖν δὴ τῆς ἰταλίας ἀνωγκεν, δυοῖν αὐτῷ ταγμάτων συνακολουθησόντων, ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σίμωνα καὶ ἰωάννην, τόν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἀνδρας ἐκλιπεῖς μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προστάξαι εἰς τὸν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ προαγαγεῖν.

Cap. 16. And in his iourney towards Hierusalem, approaching vnto it, and beholding the miserable solitude which was sometime the glorious beauty of the citie, and remembring the greatnesse of the ouerthrowne buildings, and the ancient beautie of it, he lamented the destruction of the citie: not like another man insulting, that he had taken so great and so rich a citie by force, but imprecating many curses vpon the authors of the reuolt, and vpon them that had brought that punishment vpon their countrey, which they had iustly suffered. So euident was it that he had long before been fit to succour the afflicted, and to reuenge the iniustice done vnto vertue. For of the great riches of the citie, there was yet found in the ruines a great part. For many things the Romans digged vp, but more were found out by the discouery of the captiues, both siluer and gold, and the most precious furniture of houses, which the owners hauing in the vnfortunate warre, and losing their country, had hidden in the earth. Titus hauing made his iourney as he had purposed, for Egypt, and hauing refreshed himself in a little time, determined to saile into Italy, two legions following him, which he sent backe from whence he came, the fifteenth into Pannonia, and the fifth into Mysia. Of the captiues he commanded Simon and Iohn, and seuen hundred of the tallest and goodliest men, to be brought presently into Italy, meaning to lead them in his triumph.

Κεφ. ιε. Τοῦ πλοῦ δὲ αὐτῷ καὶ νοτοῦ ἀνυσθέντος ὁμοίως μὲν ἡ ῥώμη ὡς τῷ ἀποδοχῇ εἶχε, καὶ ταῖς ὑπαντήσεις, ὥσπερ δὴ τὸ πατρός. λαμπρότατον δὲ ἐπὶ τῷ τίτῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντᾷ καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πλήθει τῆς πολιτῆς, θαυμάσιόν τινα τῷ χαρᾷ παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς ἐξ εἰς ἐν ταὐτῷ γεγονότας. οὐ πολλῶν δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα καὶ κοινὸν ἔγνωσαν τὸν δὴ τοῖς καθορθωθεῖσι ποιήσασθαι θρίαμβον, καὶ περ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προσδιασαφηθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἐμελλεν ἡ πομπὴ γίνεσθαι τῶν θεωμένων, οὐδεὶς οἶκοι κατελέλειπτο, τῆς ἀμέτρου πλῆθος ἐν τῇ πόλει. πάντες δὲ ὅπη καὶ σῆναι μόνον ἐῶν οἷόν προελθυθότες, τοὺς τόπους κατειλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὁφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλιπόντες. τῇ δὲ στρατιωτικοῦ παντὸς ἔτι νύκτωρ καὶ λόχοις καὶ τάξεις κατὰ τοὺς ἡγεμόσι προσεξωδευκότες, καὶ ἐγγὺς ὄντος, ἡ τῶν ἄνω βασιλείων, ἀλλὰ καὶ πλησίον τοῦ ἰσιδος ἱεροῦ. ἐκεῖ δὲ ἀναπαύοντο τὴν νύκτωρ ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. ἅμα δὲ αὐτῇ ἀρχομένῃ ἤδη τῶν προϊόντων ἱκανῶν καὶ τίτος, δάφνῃ μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφυρᾶς δὲ ἐσθῆτας παρίοις ἀμπεχόμενοι, καὶ ἀφίασιν εἰς τοὺς ἀκταβίας ἀφικνοῦνται.

Cap. 15. And his nauigation being ended with a prosperous wind, Rome receiued him with the like ioy and pompe as it had done his father. But the greatest ioy was, that his father met him and welcomed him. The multitude of the citie also did wonderfully reioyce to see those two become one. Not many dayes after, that they might celebrate one triumph for the things they had both done well, although the senate had decreed a seuerall triumph for either of them. The day of the triumph being appointed, there was not left in the whole citie any one house empty. All were gone out into the streets, and had taken vp the places, leauing onely so much room as was needfull for them to passe through that were to be seene. The whole army marched in order by companies and bands, with their captains, and were come almost vnto the inner palace, and the temple of Isis. There the Emperors rested that night. And with the beginning of the day, as many of the pompe as were sufficient, Titus and Vespasian crowned with bay, and clothed with purple robes, met them in the Octauian walkes.

Ibi enim ſenatus,& ducum proceres,& honorati equites,eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm aſcendiſſent, conſederunt. Statímque eos militaris fatior excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans.Illi autem inermes erant,in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cùm dicere adhuc vellent,ſilentij ſignum dedit. Magnáque omnium quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium,quod his ex more ab imperatore parari ſolet,dimittit.ipſe verò ad portam recedit,quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aſpectus.Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt,in omnibus, quæ quiſque cogitauerit, vel artium factis,vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus,qui vſquam ſunt fortunatis paulatim quæſita ſint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuerſa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti auríque nec non eboris in omni ſpecie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, ſed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem veſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari,alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia:gemmæ autem clariſſimæ tam multę, aliæ coronis aureis,aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt,vt appareret fruſtra nos earũ vſquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur etiã ſimulacra,quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretioſa materia.Quin & animalium diuerſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ ſingula portaret magnà hominum multitudo,purpureis veſtibus atque inauratis ornata.Ipſi etiã qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti,præcipua & mirabili ornamentorũ magnificentia culti erant. Inſuper his,ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtiũ natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maximè autem ſtupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum vitibus portantium occurrentes putabant.multa enim in tertium nidum quartúmque ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari qui-

A συνταῦθα γὰρ ἥπτε βουλὴ, καὶ τὰ τέλη τῶν ἀρχόντων, οἵ τε ὑπὸ τῶν τιμημάτων ἵππεῖς τὴν ἀφιξιν αὐτῶν ἀνέμενον. πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῶν πυλῶν, ἐφ' οὗ παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἀθρόως ἐπευφήμησε, πολλαὶ αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ὑποδιδόντες ἅπαντες. κἀκεῖνοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν ἐσθῆσι σηρικαῖς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δὲ αὐτῶν τιμὴν εὐφημίαν ἐπαυσατο, ἔτι βουλομένων λέγειν, τὸ τῆς σιγῆς ἐποίησατο σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης ἀνέστη, καὶ τῷ περιβλήματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ὑπεκαλυψάμενος δίχα ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ὑπάτοις. μετὰ δὲ τὰς δίχας, εἰς κοινὸν ἅπασιν εὐπαυσατο βραχέα διαλεχθείς, τοῖς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ὅτι τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων δέξεσθαι. πρὸς δὲ τὴν πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν ὑπὸ τὰ πομπεῖα σφῶν αὐτῆς ἀεὶ τοῖς θριάμβοις, τῆς προσηγορίας αὐτῆς τυγχάνει. ἐνταῦθα ζοφῶν τε προαπολύονται, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παρεδρυμένοις τὴν πύλην θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θριαμβον δι' αὐτῶν θεάτρου διεξελαύνοντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

B

C

D

Μέγαν δὲ καὶ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν τῶν θαυμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην ἐν ἅπασιν, οἷς αὐτὴν ὑπενόησεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀπαριθμῆσαι. σχεδὸν γὰρ ὅσα τοῖς πώποτε εὐθεσπίοις δυσδαιμονήσασιν ἐκτήθη καὶ μέσης, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ζῶντ' ὀλίγα τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀνθέσα τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίως ἰδίοις κατασκευασμάτων ἐν ὁρᾶν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς αὐτόροι τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πορφύρας ὑφάσματα τῆς ἀπαριθμήτου φερόμενα, τὰ δὲ, εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε ὑφαπτοὶ, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, ἐσοῦτοι παρελήφθησαν, ὡς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τούτων πάλαι ὑπελήφαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα τῆς παρ' αὐτοῖς, μεγάθεσι θαυμαστὰ, καὶ κατὰ τέχνην ἐκπαρέργως πεποιημένα. τούτων ἕνεκεν, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζῴων τε πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων ἐφεστηκότων. ἐν δὲ καὶ τὸ κομιζόμενον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλουργαῖς ἐσθήσεσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον. οἵτ' ἐς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, διακριθέντες, ἐξαίρετον ἔχον καὶ καταπληκτικὸν ἐκ αὐτοῖς ἔφερε κόσμον τὴν πολυτέλειαν. ὀλίγα τοίνυν ἐδεῖ τῆς αἰχμαλώτων ἐν ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον· ἀλλ' ἡ τῶν ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῶν ὑπὸ τῆς κακώσεως τῶν σωμάτων ἀειδίαν, ἐκλειπὶς τῆς ὄψεως θαῦμα ἦν ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τῶν φερομένων πημάτων κατασκευή. τὰ δὲ διὰ μεγέθους ἐν δίκην τῶν βεβαίων φορᾶς ἅπαν ἀπισήσαντα. τεώροφα δὲ αὐτῶν καὶ τετράωρα πολλὰ πεποίητο· καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ σφῶν κατασκευὴν ἦν ἐσθῆναι μὴ ἐκπλήξεως· καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διαχρύσα περιβέβλητο, καὶ χρυσοῦς ἐλέφας ἐκ ὑποίητος ἅπασι περιπεπήγει. διὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐναργέστατην ὄψιν ἑαυτὸν παρεῖχεν ἦν γὰρ ὁρᾶν χώραν μὲν δίαν-

Κεφ. ς.

δὲ Ἰουδαίμονα δημοκρίτου, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινο- A dem fortunatiſſimam terram, totas verò interfici acies hoſtium: & alios fugere, alios captiuos duci: muróſque excellentes magnitudine machinis dirui, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarum ciuitatum mœnia diſturbari, exercitúmque intra muros infundi: cædíſque omnia loca plena, & eorum qui manu reſiſtere non poterant preces: ignémque templis immiſſum, ædiúmque ſuper dominos poſt multam vaſtationem euerſiones: atque amnis triſtitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri cõſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum quæque in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hęc Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autẽ adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, dignúmque ſpectari exhibẽs eqũm. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò poſtquam ventum eſt, conſtitêre. Erat autẽ vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forũ trahebatur, quo eũ ſimul cæderent qui ducebant. Lex autẽ Romanis eſt, ibi necare criminũ reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatũ eſt, omniúmque fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauêre. híſque ſecundo per vota ſolemnia omine peractis, in palatium receſsêre. Et alios quidem epulis ipſi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diẽ vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hoſtes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & ſpei bonę pro felicitate principium. Poſt triumphos verò, & Romani imperij firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templũ ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effectum eſt. Magna enim diuitiarũ largitate vſus,

B

C

D

E

F

G

μὴν, τῆς καὶ τῆν πολεμίων σφαγῆς, πέρας δὲ τῆς ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῆν ἐπὶ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἐλπίδων.

Κεφ. θ. Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὸν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐκ ἀπρόσδοκος ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μᾶλλον, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρείττων ὑπονοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ θαυμασίῳ χρησάμενος,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios sirum esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

CAP. XXV. Herodō & Machærus à Basso capta.

IN Iudeam verò legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinatúm reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

ἐπ᾽ ἀμ τοῖς ἐκπαλαι κατεσκευασμένοις, γραφῆς τε & πλαστικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἀθροισιν τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι᾽ ὧν τιμὴ ἦσαν αἱ θεαταὶ πολὺ πλείονος ἄξιον τιθέμεναι τὸν οἰκουμένῳ, ἕως ἄλλο παρ᾽ ἄλλοις ἦν κείμενον, ἰδεῖν πεθυμοῦντες. αὐέθηκε δ᾽ ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐφ᾽ αὐτοῖς. ἦν νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, παρατάξειν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους φυλάττειν.

Κεφ. κ.

ΕΙς δὲ τιμὴν Ἰουδαίας, πρεσβευτὴς Λουκίλλιος βάσσος ἐπιμφθείς, καὶ τιμὴν στρατιὰν δὲ κεραλεῖ αὐτηλιανοῦ δὲ λαβὼν, τὸ μὲν ἐν τῇ περαίᾳ φρούριον παρεσκευάσατο μὴ τῶν ἐχόντων. μὴ ἔχοντα δ᾽ ἁπλῶς ὅσον εἰς στρατιωτικὴν σωτηρίαν, πολὺ δ᾽ εἰς μέρη διῃρημένον, καὶ τὴν παρεμβολὴν τὸ δίκαιον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ μαχεσομένους. πάνυ γὰρ εἰς ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὰ φρούριον, μὴ δι᾽ εἶναι ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις εἰς δοκεῖν ἱκανοτάτη.

Κεφ. κα.

ΑΠὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, περιώδης ὄχθος ἐστὶν, εἰς μέσον ὕψος ἐνηωρημένος, ὡς ἐξ ἧς τὸ δι᾽ τοῦτο δυχείρωτος· μεμηχάνηται δ᾽ ὑπὸ τῆς φύσεως ἔξ, μηδὲ προσβατὸς· φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσυμβλητον ἐχούσαις τὸ βάθος περιτάφρευται, μήτε περιθεῖναι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωθεῖναι παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπερίας περιτείνουσα, σταδίους ἑξήκοντα, πέρας αὐτῆς τιμὴν ἀσφαλτῖτιν ποιουμένη λίμνην. καὶ τοῦτο δέπη, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιρεύς, τιμὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπερανέχουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπουσι τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ᾽ εἰσὶν ἀμήχανοι προσβλῆσαι. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν διείρηται πήχεων· τέρμα δ᾽ ἴσχει πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιρεώτου. ταύτην τὴν τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς ἰουδαίων ἀλέξανδρος, περὶ αὐτὸ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴ ταῦτα γαβίνιος ἀριστόβουλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. ἠρῴδη δὲ βασιλεύοντι, πάντως ἔδοξε μᾶλλον ἀπιμελείας ἄξιον εἶ, καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα καὶ δι᾽ τὴν ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ εὐ ἐπικαίρῳ πρὸς τιμὴν σκοπὸν γὰρ ἀποβλέπων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχισε καὶ πύργοις περιβαλὼν, πάλιν ἐνταῦθα κατώκισεν, ἐξ ἧς αὐτοῖς εἴσοδος εἰς αὐτὴν ἦφρε τιμὴν ἀνωφορείαν. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν αὖθις τιμὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἑξήκοντα πήχεων ἀίσησε, μέσον δὲ τοῦ περιβόλου, βασίλειον οἰκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τὴν οἰκήσεων πολυτελές. πολλαὶ δὲ καὶ δεξαμεναὶ εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ὑπηνδεεστάτοις τῆς τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τιμὴν φύσιν ἀμιλλησόμενος, ἵν᾽ αὐτὸς τὸ κατ᾽ ἐκείνην τοῦ τόπου δυσάλωτον ὑπερβάληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε δὲ καὶ βιλαὶ πλῆθος, καὶ μαχαιρῶν ἐγκατέθετο, καὶ πᾶν ὑπόπτωσιν ἑτοιμάσασθαι τὸ ὠφελεῖν δυναμένοις τοῖς οἰκοῦσι μὴ-

κωλύσης πολιορκίας καταφρόνησιν.

Κεφ. κϛ. Ἐπεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῷ μεγέθους θαυμάσαι σπάνεως δὲ δημιᾶς ὕλους καὶ πάχους ἀπολείπεται. λόγος δ' ἦν ὑπὸ τῶν ἡρῴδου χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, καὶ ὅτι πλεῖστον ἴσως ἔμενεν ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν φυλαξάντων τὸν τόπον Ἰουδαίων.

Κεφ. κζ. Ἡ δὲ φάραγξ δὲ ἡ κατὰ τὰ ἀρκτικὰ περιέχουσα τὴν πόλιν, Βααρὰς ὀνομάζεται τις τόπος, οὗ τὴ ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ· αὕτη φλογὶ μὲν τὴ χροιὰ ἔοικε· θέρει δὲ λάμπουσα στέλλει ἀπαστράπτοντας δ' ὑπὸ τοῦ καὶ θερομοῖς λαβεῖν αὐτὸν, οὐκ ἔστιν ἀμηχάνως ἀλλ' ὑποφεύγει· καὶ οὐ πρότερον ἵσταται πρὶν αὐτῆς οὖρον γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ κατ' αὐτοῦ. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁλισκομένοις θανάσιμος ὅστις θάνατος, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν σκεύῃ τινὶ κάμψας τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπορτήσας. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ὅτι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὸν διορύττουσιν, ὡς ἂν τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, κἀκείνου τὸν δήσαντα σπασαμένου θῆρ ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀπόσπᾶται ῥᾳδίως. θανὼν δ' ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τῷ μέλλοντι τὸν βοτανίσαι ἀπαρήσεσθαι. φόβος δὲ καὶ ἀνθρώποις τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων κινδύνων, ὅσῳ μίαν ἰσχύει θεραπεύσας. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρόν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, οὗτος ταχέως ὠφελήσει, κἂν θᾶττον ἐκβάλῃ μόνον τοῖς νοσοῦσι.

Κεφ. κδ. Ῥέουσι δὲ καὶ θερμοὶ ὕδάτων πηγαὶ καὶ τὸν τόπον, πολὺ τῷ γλεῦσαι ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος κἀδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδίδωσι, μόνον δὲ τοῦ χθαμαλωτέρους πηγὰς ἀλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς ἂν μᾶλλον τις θαυμάσαι. ἀπέλαιον γὰρ πλησίον ὄρος κοιλότητι μὲν οὐ βαθεῖ, τῇ πέρᾳ δὲ φερούσῃ ἀποπίμπλησιν. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἕτερος πηγὴν, ἕτερος δὲ θερμοτάτην ἀναδίδωσιν. ἃ μισγόμενα, ποιᾶσι λουτρὸν ἥδιστον, παιώνιόν τε νοσημάτων πολλῶν καὶ μάλιστα νεύροις ἄκεσιν. ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ θείου, καὶ συμπρίας μέταλλα.

Κεφ. κε. Βασσος δὲ πάντα περισκεψάμενος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιῆσαι τὴν περίοδον, χώματι τῷ φάραγγι τῷ πρὸς ταῖς ἀπατηλαῖς, καὶ τῷ ὄρει ἐξισῶσαι, ἵνα οὕτω ῥᾳδίως ποιήσαιτο τὴν πολιορκίαν. οἱ δὲ ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῷ ξένῳ ὄχλῳ ἔχειν δόξαντες, ἐκείνους μὲν ὠλιγώρησαν ὅλως ἄλλως εἰκάζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει φρουρήσειν, καὶ τοὺς κινδύνους προσκαθέξειν. τὸ δὲ ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ ἐξ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ὀχυρότητος, καὶ πρὸς τὴν σωτηρίας αὐτῶν. τὰ δὲ ἔνδοθεν ἀβασίκως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσαι. πείρᾳ δὲ προτέρου ἐβούλοντο τὰς ἀπὸ τῶν ἀφροδύξεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐπίδας ἐλπίζοντες. ἐξ ἀπὸ τούτου δὲ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους καὶ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἐθνησκον, πολλοὶ δὲ τῶν ῥωμαίων ἀπήεσαν.

A obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansissèque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis nō est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, eósque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multisque morbis ac vitiis salutare; maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Imperraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos sors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebãt.

semper autem vtrisque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuitò gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestúmque prohibere cogitans, & in præliis semper grauiter Romanos afficiens: audaciáque sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna, & vtraque parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium exceprurum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo speraſſet, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cùm hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, vt ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersáque ciuitas in fletu erat & questibus, vnius viri clade percussa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorúmque miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod speraſſit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tũc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subituri, sibíque ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suũ misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cùm autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, intra separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuêre. Cùm verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia salutis eorum siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasêre. reliquorum autem viri quidẽ mille septingenti perempti sunt, mulierculæ verò & pueri

ἀεὶ δὲ τῷ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβάδιζεν ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ φυλακτικώτεροι προσπέσοιεν. τοῖς δὲ τῷ χώματι προσιδρυμένοις, εἰ ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πρεφεισμένως. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἔμελλε γίνεσθαι τὸ πέρας τῆς πολιορκίας, ἔργον δέ τι προσπεσὸν ἐκ συντυχίας ἐξάλλοτον, τὴν παράδοσιν τῷ φρουρίῳ τοῖς αἰχμάλωτοις ἐπίσπαστον. ἦν ἐν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμῆσαί τι θρασύς, καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γενόμενος δ' ἐπὶ τῶν ἐκδρομῶν ὑπερφυὴς, τοὺς πολλοὺς ὀξίσιν καὶ κωλύειν τοῖς χώμασι προσκαλῶν, καὶ κατὰ μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς ῥωμαίους ἐξεπιδεῖς. τοῖς δὲ σὺν αὐτῷ τολμῶσιν ἐπικρέχειν ῥᾴδιον μὲν τῷ θέσει πεπιδυμῷ, ἀκίνδυνον δὲ παρέχων τοῖς ἀναχώρησιν, τῇ πολυταγῷ ἀπειλῇ. καὶ δήποτε τῆς μάχης ὀξυτέρως ἐχούσης, καὶ γονυμὰς ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἄτε δὴ προφρονῶν, καὶ νομίζων οὐκ ἄλλοτι τῷ πολεμίων οὐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μείνας τῇ πυλῶν ἔξω, τοῖς ὅπλοις τὸ τεῖχος διαλάλει, καὶ πᾶς θέσις ἐκείνοις τῷ ὀξύνοιαν ἰδών. ὁρᾷ δὲ αὐτὸν τὸ ῥωμαϊκοῦ τις στρατοπέδου ῥοῦφος ἡμῶν αἰγύπτιος, καὶ μηδενὸς αὐτῷ προσδοκήσαντος, ὀξάφνης ὑπερδραμὼν, σὺν αὐτοῖς ἁρπάσας αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, εἰς κατέχει τις ἀπὸ τῆς τειχῶν ἰδόντας ἐκπλῆξις, φθάσει τὸν ἁρπασθέντα πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. τὸ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν ὀξηλαθῆν αὐτὸν, καὶ κατασήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς ἰουδαίους τὸ πρὸ τὸν νεανίαν πάθος συνέχει. ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρῆνος ὑπὲρ μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορᾶν. τὸ τοιοῦτον ὁ βάσσος καὶ τῷ πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βουλευτὰς αὐτῶν ὑπέπεμπε τοὺς πρεσβεύσοντας, ἵνα βιασθῶσιν αἱ τῆς σωτηρίας τὰνδρὸς ποιήσασθαι φρουρίου πρόσοδον, ἢ ἐλπίδος οὐ διήμαρτον. ὁ μὲν γὰρ πρόσταξε καταπηγνύναι σταυρὸν, ὃς αὐτίκα κρεμῶν τὸν ζηλάζαρον. τοῖς δὲ ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦτο θεασαμένοις, ὀδύνη τὸ πλεῖον προσέπεσε, καὶ διωλύγιον αἰώμωζον, καὶ ἀναχθεὶς θεὶς τὸ πᾶσι βοῶντες. ἐπὶ τοῦ δὲ δὴ τοῖς ζηλάζαρος ἱκέτευον αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν προϊδεῖν ὑπομείναντα θάνατον τοῦ οἴκτιστον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τῆς σωτηρίας προσχεῖν τῇ ῥωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ τῇ τύχῃ, μὴ πανύλιας ἤδη κεχλεσμένους. οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους ἐπτακλωμένοι, καὶ πολλὰν σὺν αὐτῷ διωμύνοντο μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, ὅσοι τὸ αὐτὸ φύσιν εἰς οἶκον ἐνίδρυσαν καὶ πᾶσι ἐξαποστέλλαντες καὶ τοὺς, διηγόρευε ποιεῖσθαι τὸ φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάξωσι, κομισάμενοι τὸ ἐλεάζαρον. διξαιθρίων δὲ τῷ ῥωμαίων, καὶ τὸ στρατηγοῦ ταῦτα, τὰ πλῆθος τὸ τῆ κάτω πόλει, τὸ γεγυμνωμένου ἰδία τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ καὶ τύχῃ λαθόντες ἔγνωσαν ἀπόδρασιν. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοίξαντων, φόβῳ τῷ τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον καὶ μιλούντας, εἶτ' οὖν τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἶτε καὶ δίχα δίκης μὴ τῶν αἰτίαν αὐτοῖ λάβωσι τὴν ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν οὖν αὐδρειότατοι τῷ ὀξιόντων, ἔφθασαν διεκπεσεῖν καὶ διέφυγον. τῷ δ' ὁδὸν καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν, δὴ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γυναῖα δὲ καὶ παῖδες ἠνδραπο-

ἀνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ φρὸς τοὺς ἁλόντας τὸ A in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his
φρύεσθαι ὁμολογίας, εἰς ὃμηρος δὴν ὁ βάσσος φυλάτ-
τῃ, αὐτοὺς τ' ἀφῆκεν, καὶ τὸ ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κε. ΤΑῦτα δὴ διοικησάμενος, ἐπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων
ἐπὶ τὸ φερουσαλὴμ ὡς ἐπὶ ἑορτὴν ἀναβατήριον. πολ-
λοὶ γὰρ εἰς αὐτὴν ἠγελήθησαν πανδημεί, καὶ κατὰ τὰς πο-
λιορκίας φρότερον, ἐκ τῶν ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῶν-
τος ἀποδραύτων. ἐλθὼν οὖν ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ γνοὺς
τὴν ἀγχίνοιαν αὐτῶν ἐνθυμούμενος, φράττειν ὡς τοῖς ἱπ- B
πεῦσιν ἅπαν κυκλοῦν τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεπαί-
δαν τολμῶσι τῶν ἰουδαίων, ἄπορος ἡ φυγὴ γίγνηται
ἐξ ἁπασῶν. τοῖς δὲ πεζοῖς σκίλλαν ἐνδρομεῖν
τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταπεφεύγασαν. καθίσαν δὲ ἐξ
οὗ φρὸς αὐτοὺς οἱ ἰουδαῖοι, τῷ δρᾶν τι χρηναῖον,
ὡς ἐκφοβήτως ἀγωνίσαιντο. τάχα δ' ἂν καὶ ἐξαφυ-
γόντες ἀθρόοι δὴ, καὶ μὴ βοῆς αἴξαντες, ἐνέπεσον
τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, C
καὶ πολλῇ, τῇ μὲν ἀπονοίᾳ, τῇ δὲ φιλονεικίᾳ χρω-
μένων, χρόνῳ μὲν οὐκ ὀλίγῳ ἐξ οὗ τὸ τῇ μαχῇ
φερεῦδε, τέλος δ' ἐπὶ τοῖς οὐχ ὁμοίοις ἀπέβη τοῖς ἀ-
γωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας
συμπεσεῖν πεσεῖν, ὀλίγους τε ἓξ τραυματ. τῶν ἰουδαίων δ'
ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέτυχε, ἀλλ' ὄντες οὐκ
ἐλάττους χιλίων, πάντες κατέπεσον, καὶ στρατηγὸς
αὐτῶν ἰούδας ὁ τὸ ἀρεῖ παῖς, περὶ οὗ πρότερον ἐμνή-
σθημεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενος τινὸς ἐν τῇ πολιορκίᾳ D
τῶν ἱεροσολύμων, κατά τινας ἐξέδυς τῶν ὑπονόμων,
ἔλαθεν ἀποδράς.

Κεφ. κζ. ΠΕρὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε καῖσαρ βάσσῳ,
τῷ λιβερίῳ μαξίμῳ, ὅστις ἦν ἐπίτροπος, κε-
λεύων πᾶσαν ἀποδόσθαι τῶν ἰουδαίων. οὐ γὰρ κατέκει-
σεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τῶν χώραν φυλάττων. ὀπ-
τακοσίοις δὲ μόνοις ἔδωκε τῶν τραπαῖ ἐξαφειμένοις, χω-
ρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖ ὑπ' ἀμμαοῦς,
ἀπέχῃ δὲ τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ E
τοῖς ὅπου ἔβησαν οὗτοι ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δρα-
χμὰς ἕκαστον κελεύσας αὐτὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπιτώ-
λιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις
νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαῦτα
ἔσχε κατάστασιν.

Κεφ. κη. ΗΔη δ' ἔτος τέταρτον οὐεσπασιανοῦ διέποντος
τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς κομα-
γηνῆς αὐτίοχον, μεγάλας συμφορᾶς πανοικησίᾳ F
φθαρῆναι ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεστίνιος πῖτος, ὁ τῆς
συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων,
εἴτε καὶ δόξῃ τινὶ πρὸς αὐτίοχον ἐλθεῖν, οὐ σφόδρα γὰρ
τὸ σαφὲς ἐλέγχεται, γράμματα πρὸς καίσαρα διε-
πέμψατο, λέγων τὸν αὐτίοχον μὴ τὰ πατρῷα ὑπηρα-
νοῦς, ἀφεστηκέναι ῥωμαίων ἀφίσασθαι, συνθήκας
πρὸς τὸν βασιλέα τῆς πάρθων ποιησάμενον. ἐξὸν οὖν
αὐτῷ καταλαβεῖν αὐτοὺς, μὴ φθάσαντες τῆς παρα- G
σκευῆς τῶν ἀφεθῆναι, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν πολέ-
μῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ καῖσαρ τοιούτου μηνύ-
ματος αὐτῷ φερομένου μὴ φέρειν. καὶ δὴ καὶ ἀντι-
όχειαν τὴν βασιλείων, ἐποίει τὸ φέρημα μείζονος ἄ-
ξιον φροντίδος. τὰ δὲ σαμόσατα ἡ κομαγηνῆς με-
γίστη πόλις, κεῖται δὲ ἐφ' ἑσπέρᾳ, ὡς ἐπὶ τοῖς πάρ-
θοις ἔστι τοῦτον διαπορεύεσθαι ῥᾴστην μὲν τὴν ἀφάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. πιστευθεὶς οὖν πόλις,

in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

CA. XXVI. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.

HIs autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum venisset, neque fallum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam repertirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantùm contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum verò ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

CA. XXVII. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propterque debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutú autē receptaculú. Fide igitur habita,

& poteſtate ſibi permiſſa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúſque ſocris nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextam ducens, & inſuper quaſdam cohortes alàſque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæque Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, quòd nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione quæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſúſque de ciuitate centum triginta propemodum ſtadiis. in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samoſatam qui eam capeſſerent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipſe verò cum alio milite in Antiochum ire rendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adductus eſt aduerſum Romanos aliquid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam queſtus, quàdiu ſi pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præſtantibus filiis eius non erat facilè in calamitate ſine pugna durare. Itaque ad virtutẽ ſe conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine demonſtrati ſunt: nullàque parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos ſe tranſtulêre, omniúmque erat deſperatio. Ergo priuſquam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat neceſſarium. ſiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc iam ſine metu profecti, cùm ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non quaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum verò, vbi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occaſione inexorabilem iracundiam ſeruare. Itaque iubet ei itèr agenti auferri vincula, intermiſſàque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copioſè, ſed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipſi quoque ſpem reconciliandi cum Cæſare concepêre. Cùm autem etiã Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæſar

A καὶ λαβὼν ἐξουσίαν φεύγειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης δὲ τῷ ΦΒΙ τὸν αὐτόχρον ὑδὸν φερομένοις, εἰς τὴν κομμαγηνὴν ἐσέβαλε· τῷ μὲν παγμάτων ἄχθον τὸ ἕπτον, καὶ φερὸς τῶν λόχους, καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν δ' αὐτῷ βασιλεῖς ἄμφω, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης δὲ καλουμένου σόημος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ ΦΒΙ τὴν εἰσβολὴν ἀναπαγόντα· τῷ γὰρ κῆ τὴν χώραν, ὑδὲ ἦλθε χεῖρας ἀνταίρειν. αὐτόχρος δ' ἀγγελίας ἀδοκήτους φερασχεσύσης, πολέμιν μὲν ὑδὲ βούλοιτο φερὸς φωμαίους ἔστασεν. ἔγνω δ' πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅλῃ χώματος καταλιπὼν, μὲ γυναικὸς, καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ὅπως αὐτοῖς μὴ καθαρὸν φωμαίοις ἑαυτὸν ὑποδῦναι τῆς ἐπιγενομένης αἰτίας. καὶ φερῆλθον ὑπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους φερὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὅλῃ μὲν τὰ σαμόσατα τοῖς καταληφομένοις ὑποστέλλει, καὶ δ' ἐκείνων εἶχε τὴν πάλιν· αὐτὸς δὲ μὲ τοῖς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' αὐτόχρον ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ἐ μὲν ὁ βασιλεὺς ὑδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης φερήχθη φερᾶξαί τι φερὸς φωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ τύχην ὀδυρόμενος, ὅτι δύοι παῖδες ὑπῆρχον. νέοις δὲ καὶ πολέμων ἐμπείροις, καὶ ῥώμη σωμάτων διαφέρουσιν, ἐ ῥᾴδιον μὴ τοῖς πᾶσιν αὐτῷ τὴν συμφορὰν ἀμαχεὶ καρτερῆν. ζώπυρον δ' ἦν φερὸς ἀλκὴν ὅπλων τε καὶ καλλίνικος. σφοδρᾶς δ' τῆς μάχης κ' παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὴν ἀνδρίαν διαφυλάττουσι παρέχον, κ' μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἐαυτῶν διελύθησαν. αὐτόχρα δ' ὑδ' ὅλῃ τῇ μάχῃ τὸν τρόπον, μένειν αὐτοὺς ἐδόκει· λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, καὶ τοῦτο φανέρας τὰ φερήματα τῷ οἰκείων στρατιωτῶν κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπηγγελμένης ὑπ' αὐτοῦ τ' βασιλείας ἀπέστησαν, κ' φερὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, τ' πάντων φερῆλθεν ἡ δοπόγνωσις. φρὶν οὖν τελείως ἐρημωθῆναι τῷ συμμάχων, τοῖς φερὶ τὸν βῆφωνα, σώζειν αὐτοὺς ἐκ τῷ πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. κ' γίνονται δίκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν δυφράτην διαβάντες. εὐθὺν ὅδῃ μετ' ἀδείας φερὸς τ' βασιλέα τῷ πάρθον βολογέσην κομιδῇ σὺν ὡς φυγάδες ὑπεδέξαντο, οὐχ ὡς φυγάδες ὑπεδέξαντο, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὴν παλαιὰν ἕξιν τε δ' αμοιβὰς πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτόχρα δ' εἰς ταρσὸν ἀφιγμένῳ δ' χιλιάδας, ἑκατοντάρχην πέμπει δεησόμενον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀποστέλλειν. οὐκ ἀσπασάμενος δ' οὐχ ὑπέμεινεν οὔτω φερὸς αὐτ' αἰσχυνθῆναι τ' βασιλέα, τ' παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ δῆλ τ' τῷ πολέμου φερόφασιν ἀσφαλῆ ὁρμὴν διαφυλάττειν. καλῶς δὲ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτ' τ' δεσμὸν ἀφαιρεθέντα, κ' παρόντα τ' εἰς τὴν ῥώμην ἀφῖξιν, τὰ νῦν δὲ λακεδαίμονι διάγειν, δίδωσι τ' μεγάλως αὐτῷ φερισόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφοβον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς φερὶ τὸν βῆφανῆ πυθομένοις φερίτερον σφόδρα φερὶ τὰ παρόντα δεδίοσιν, αἰδέσθησαν οἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσ-

B

C

D

E

F

G

δαίμονος φερισπάδος. ἐλπὶς δὲ καὶ αὐτοῖς τῷ ΦΔΙ καίσαρος διαλλαγῶν ἐγίνετο βολογέσου φερὶ αὐτῷ δῆτα λάντος, οὐδὲ γὰρ δὺ δμοιοῦσθαι τὸν ὑπέμενον ἔξω τῆς ῥωμαίων ζωῆ ἡγεμονίας· ὄντος γὰρ καίσαρος

ἡμέρας

ἡμέρας αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς ῥώμην παρεγένοντο, τῷ τε πατρὶ ὡς αὐτοῖς ἐκ Λακεδαίμονος δι' ὀλίγου ἐλθόντος, πάσης ἀξιούμενοι τιμῆς, κατέμενον ἐνταῦθα.

Κεφ. κθ. Τὸ γὰρ τῶν Ἀλανῶν ἔθνος, ὅπερ μέρος εἰσὶ σκύθαι τῶν περὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὴν μαιῶτιν λίμνην κατοικούντων, πρότερον δήπου δεδηλώκαμεν. καὶ τούτοις δὴ τοῖς χρόνοις ἐγνωσθέντες εἰς τοῦμφανὲς, καὶ προσωτέρω ταύτης ἔτι καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν Ὑρκανῶν ἐβουλεύσαντο. τῆς παρόδου γὰρ οὔσης ἀπότομος ὀξεῖα, ἣν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλείσας ἐποίησε. κἀκείνου τοῦ ἐσόδου αὐτοῖς προτεθέντος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προϋποπτεύσασι τοῖς Μήδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυανθρωπον καὶ παντοίων ἀγαθῶν μεστὴν βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς πολεμίου ἀντιστάντος. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τῆς χώρας Πάκορος ὑπὸ φόβου εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγὼν, τῷ μὲν ἄλλων ἁπάντων ἐφάνη χωρήσει, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τοῦ τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους ἑκατὸν δυοῖν τάλαντα. μὴ πολλῆς οὖν ῥαστώνης ἀμαχεὶ ποιούμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς ἀρμηνίας προῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τὴν δὲ Ἀτρωπατηνὴν, ὃς ὑπερτείνει πάσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενοι μάχῃ, ἐφ' ἁμαξῶν ἦλθον ἐπ' αὐτὴν ζωὸς ἁλῶναι τὸν ἐφ' ἁρπαγῆς. βέλτιον γὰρ αὐτοῦ τις πρόρρωθεν βελέμνοις ἐμέλλεν ἀπαμύνειν, εἰ μὴ τοῦ ξίφους θᾶττον ἐκεῖνος τὸν τόνον κόψας, ἔφθη ἀλεξῆσαι. οἱ δὲ καὶ ἀλλαχοῦ μάχῃ ἐπιμᾶλλον ἀγριωθέντες, τοῖς μὲν χώροις ἐλυμήναντο πολὺ δὲ πλῆθος αὐθρώπων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τοῦ βασιλείου πάλιν εἰς τοὐκείθεν ἐκομίσθησαν.

Κεφ. λ. Ἐπὶ δὲ Ἰουδαίας βάσαν πολλὰ πήσαντος, φύβλιος σίλλας ἀρχὴν τὴν ἡγεμονίαν. καὶ τὰ μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρᾶν τοῦ πολέμου κεχλεσμένην, ἓν δὲ μόνον ἐπιφρούριον ἀφεστηκὸς, ἐπράτυνεν ὅπως τοῖς πᾶσιν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγάγοι. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μασσάδα. προϊστήκει δὲ τοῦ καταληφθέντος αὐτοῦ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ὁπόσους ἰουδαίων ὑπολίπωμεν, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ πειθῆναι τοῖς ὑποχειρίοις, ὅτε κυρίως πιπτοῖς εἰς τοὺς ἰουδαίους ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέστησαν ὅπως μὴ ὑπακούσῃ ῥωμαίων θέλοντας, καὶ πάντα ζόφον ὡς πολεμίοις προσφέροντες, καὶ τὰς μὲν κλίνας ἁρπάζοντες, καὶ ἐσιλαύτοις, τὰ δὲ οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἐδόκουν γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅπως ἀγνῶς τοῖς προμάχοις ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προσπεμόντες, καὶ δουλείαν αἰρεῖσθαι τὴν ὑπὸ ῥωμαίους ἀναμολογησόμενοι. ἦν δὲ ἄρα τοῦ προφάσεις εἰς προκάλυμμα τῶν ὠμότητος, καὶ τῆς πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον σαφὲς δὲ ἐξ ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκοινώνησαν, καὶ τὸ πρὸς ῥωμαίους συνῆραντο πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τιμήματα χρέος πρὸς αὐτοὺς ἐγίνετο. κἀπὶ τοῦ ἰουδαίου πάλιν τοῦ προφάσει ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν πρὸς τοῦ πονηρίαν αὐτοῦ ἐξ ἔργων τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγίνετο γάρ πως ὁ χρόνος ἐκείνῳ παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν καινίας ἔργον ἀπρεπὲς τὸν καταλιπεῖν μήθ' ἑτέρους ὁπηνοσίας ἐξαπλάτους ἐθελήσαι

his manſuerè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanaim & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinẽ, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia redièrẽ.

CAP. XXVIII. Exidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

APud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Silua in adminiſtratione ſuccedit. & a liam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſùs id militem mouit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerẽt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidẽ & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magiſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tẽpus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intêtato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mêsa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis perempti cruciatibus pertulêre. Forasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Masadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidē statim omnes obtinuit, præsidiis vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellū autē muro circumdedit, ne quis obsessorū fugiēdi facultatē haberet, vtq; custodes

A ἔχειν αὖτη καινότερον ἐξευρεῖν. οὕτως ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πάντες ἐνόσησαν, καὶ φθορὰς ἀλλήλοις εἶτ' εἰς τὸν θεὸν ἀσεβείας, καὶ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν γὰρ δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ δὲ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ πλεονεκτεῖν τοῖς δὲ διαζῆν, καὶ τὰ τῶν πέλας διαρπάζειν. πρῶτοι μὲν οὖν οἱ σικάριοι τὴν εὐνομίαν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτε ἔργον

B ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τῶν ἐπιβουλευθέντων παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τούτοις ἰωάννης ἀπειθῆ ἔχειν ἑαυτὸν μετριώτερος. εἰ γὰρ μόνον αἰτήσῃ πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστοις μάλιστα δὴ τοῖς πολίταις τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, ὁποῖα πρὸς ὀλίγον ἔμελλεν αὐθρώπους ἤδη τὸν θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. ξάπτειαί τε γὰρ ἄθεσμον παρεπέτετο, καὶ τὸ νε-

C νομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδίητησεν ἀγωγεία, ἵνα ἡ μικρὸν θαυμαστὸν εἰ τὸ πρὸς αὐθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τὸ πρὸς θεὸν δι' ἀσεβείας ὕπτιον καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁ γιώρα σίμων, τί γὰρ οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως γε δεύτερον ἀπέσχετο σωμάτων, οὗ τὸν αὐέδειαν τύραννον ποία γε κοινωνία, ποία συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, μὴ θερμοτέροις ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀθύμοις ἔργον εἴη πονηρίας ὑπολιμβάνων.

D λαμπρὸν δὲ φέρειν δοκεῖ δι' ἧς ἠσθένησε, τὴν ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημιλλήσατο δὲ καὶ τούτων δεινότητα, ἡ τῶν ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας καταφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τῆς πρὸς θεὸν δυσσεβείας ἀκαφυλάτητον, πᾶν ὅσον ἦν λοίπιον ἐπὶ πολιτικοῦ κτήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὴν τηλικαύτην εἰσήγαγον ἀθεότητα πάντων ἀσυλίαν. ἐν ᾗ τὰ τῶν ζη-

E λωτῶν κληθέντων γῆθος ἤκμαζεν, οἳ τὴν πρόσχημα ἀρετὴν τοῖς ἔργοις ἐπηλλάξαντο. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' ἐπὶ θατέρου προϋπαρχθὲν μήτημα παραδέδωκεν, ἀφ' οὗ παραλιπόντες αἰδῆλον· καίτοι τὴν προσηγορίαν αὐτοῖς, ἀπὸ τῆς ἐπ' ἀγαθοῖς ζηλουμένων ἐπίθεσαν, ἢ καλῶς δυσμενεῖς τὰ ἀδικουμένων, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν προσῆκον ἕκαστοι τὸ τέλος ἔλαβον, τὰ θεοῦ τὴν αἰτίαν δόντος πᾶσιν αὐτοῖς πικρίαν βεβουλευσαμένοις. ὅσας γὰρ αὐθρώπου

F δύνατ' φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαι κατέπεσον εἰς αὐτούς, μέχρι καὶ τῆς ἐρήμης τὸ βίου τελοῦντες, διὰ ὑπέμειναν ἐν πολυετέσιν αἰχμαῖς δεδοικότες. οὐ μὴν, ἀλλά τις καὶ φαίη τὰς αὐτοὺς ἐλαττῶσαι δεῖν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐφ' αὐτοῖς οὐ προσῆν. τοὺς δὲ ταῖς ἐκείνων ὠμότησι προσπεσόντας, οὐ τῷ παρόντι καιρῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρομαι. πάλιν οὖν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

G ΕΠὶ γὰρ τὸν ἔλεάζαρον, καὶ τοὺς κατόχους σὺν αὐτῷ Κεφ. λα. τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τῶν ῥωμαίων στρατὸς ἦλθε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης εὐθὺς ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀπισθοτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τὸν χῶρον δὲ περιβαλὼ κύκλῳ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδεὶς τῶν πολιορκουμένων ῥᾴδιον ἔχοι φυγεῖν, καὶ ἐμφράξας τοῖς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ καταστρατοπεδεύσῃ τόπον, ὡς
μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ὀλίγου δεόντως εἰσταζα ἐκλεξάμενος,
καθ' ἓν αἱ τοῦ φρουρίου πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνάπτουσιν,
ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ὀλίγου δεόντων δύσκολον.
ἡ γὰρ ἔφοδος μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο. καὶ σὺν μεγάλῃ
ταλαιπωρίᾳ τοῖς ὀλίγοις τούτῳ τεταγμένοις ἰουδαίοις.
ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τοῦ πό-
που μηδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν αἰαδιδόντος. ταῦτ' ἐνθεω
οἰκονομησάμενος ὁ σίλλας ὀλίγου τὴν πολιορκίαν ἐξέ-
πεσε, πολλῆς ὀλίγου τε χρήσεως καὶ ταλαιπωρίας διαμέ-
νειν, διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ φρουρίου τοιοῦδε τὴν φύ-
σιν ὑπάρχοντος. πέτρα οὐκ ὀλίγη τῷ περιόδῳ καὶ μῆ-
κος ὑψηλὴν, παντοχόθεν ἀπορρώγας βαθείας φέ-
ουσαν γῆς κατόπιν ἐξ ἀορατου τέρματος, κρημνώδεις
δι' ὁδοῦ, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλεῖόσον
καὶ δύο τόπους δ' πέτρας, εἰς ἄβατον οὐκ ἀμβλὺ παρ-
κούσης. ἔστι δὲ τῆς ὁδοῦ, ἡ μὲν ὅπου δ' ἀσφαλτίτιδος λί-
μνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, ἡ δὲ πάλιν ὅπου τῆς δύσεως
ἧ ῥᾷον πορεύσηται. καλοῦσι δ' τὸν ἕτερον ὄφιν, τῇ σε-
νότητι προσφκάσαντες, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἑλίσμοῖς. κλᾶ
ται γὰρ πρὸς τὰς τοῦ κρημνοῦ ὀχθας, καὶ πολλάκις
εἰς αὐτὸν ἀναστρέφουσα, καὶ κατ' μικρὸν αὖθις ἐκ-
πεπωκυῖα μόλις φαύει τὸ πρόσω. διὸ δ' ἁλλαγῆς
τὸ δ' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τὸν ποδὸν ἐ-
ρείδεσθαι. ἔστι δὲ καὶ τῷ παρολισθάνειν πρόδηλος ὀ-
λισθος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέκηνε,
τῇ φοβερότητι πᾶσαν δ' τολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. δι'
οὗ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους ἑξήκοντα, κο-
ρυφὴ τὸ λοιπόν ὄρθιον, οὐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συνεστῶσα, ἀλλ'
ὥστ' εἶ κατ' ἄκρας ὀλίγου πόδος. ὀλίγου ταύτῃ φανῆναι μὲν
ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φρούριον ἰωνάθης, καὶ
προσηγόρευσε μασάδαν. ὕστερον δ' ἡρώδης τοῦ βα-
σιλέως δι' πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς, ἡ τὸ χωρίον κατα-
σκευή. τεῖχος τε γὰρ ἦγεν περὶ πάντα τὸν κύκλον τῆς
κορυφῆς ἐπ' ἀ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πε-
ποιημένον, ὕψος δὲ δεκάπηχυ, καὶ πλάτος ἀνὰ πή-
χεις ἔχον, τετράκοντα δ' αὐτοῦ καὶ ἐπ' ἀ πύργοι πεν-
τηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήμα-
τα διελθεῖν περὶ πᾶν τὸ τεῖχος εὔδον ὠκοδομημένα.
τὸν γὰρ κορυφὸν πίονα καὶ πεδίον παντὸς οὖσαν μεγάλα κατέρεψε, ἀῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ ποτε
τῆς ἔξω τροφῆς δαπάνη γένοιτο, μὴ δι' ταύτην κάμοιεν
οἱ τὸν αὐτὸν στενοχωρίαν τοῦ φρουρίου πιπρασκότες.
καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὸν
ὑπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑπερκείμενον μὲν τοῦ τῆς ἄ-
κρας τειχῶν πρὸς τὸν ἄρκτον ἐγκλίνον. τὸ δὲ βα-
σιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύρ-
γους ἔχον ἐξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τέτταρας. ἦτε
τοῦ οἰκήματον οὖδον καὶ σοὰν καὶ βαλανείων κατα-
σκευὴ, παντοία καὶ πολυτελὴς ἦν, κιόνων μὲν ἁπαν-
ταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ ἐν
τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου στρωτοῦ πεποικιλμέ-
νων. πρὸς ἕκαστον δὲ τοῦ οἰκουμένων τόπων ἄνω τε
καὶ κάτω τὸ βασίλειον, καὶ πρὸ τὸ τείχους, πολ-
λοὺς καὶ μεγάλους ἐστεμμένει λάκκους ἐν πέτ-
ραις, φυλακτηρίας ὑδάτων, μηχανάσθαι δ' ἐξ χο-
ρηγίαν, ὅσῃ τοῦ ἐκ πηγῶν ὄντι χορηγουμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὸν κορυφὸν
ἀπέφερεν, ζώνης ἔξωθεν ἀφανῆς. οὐ μὴν οὐδὲ τὰς φανερὰς ὁδοὺς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίοις.

perſeuerarent. ipſe verò caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtenſilium. Non ſolùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in caſtra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus naſcebatur. His autem diſpoſitis, Silua obſidionem aggreſſus eſt, artis ac laboris egentem, propter caſtelli munitionem, cuius natura huiuſmodi eſt: Saxum gyro non exiguum, & excelſum longitudine, vndìque abruptis atque altis vallibus cingitur inuiſibili ſuper fundo habens ſcopulos: ipſæque omniũ ſunt animalium greſſibus inacceſſæ, niſi quòd duobus modis idem ſaxum in difficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem vnum, iter ab lacu Aſphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex anguſtia crebríſque flexibus capta ſimilitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac ſæpe in ſe reuertens, paulatim rurſum producitur: vixque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutãri veſtigium, neceſſe eſt altero pede niti. Eſt autem certa pernicies, ſi quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiſcit, vt quæ horrore quemuis terrere audaciſſimum poſſit. Per eiuſmodi viam cùm x x x. ſtadiis aſcenderis, quod reſtat verticis eſt non in acutum finem coacti, ſed vt habeat in ſummo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex caſtellum ædificauit, & appellauit Maſſadam. Pòſt autem Herodi magno ſtudio fuit loci illius ſtructio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, ſtadiorum ſpacio ſeptem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & x x v i i. turres quinquagenorum cubitorum in eo ſtabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior eſſet, culturæ deſtinauerat: vt ſi quando externorum alimentorum penuria contigiſſet, ne hac quidem laborarent, qui ſalutem ſuam caſtello credidiſſent. Quin & regiam ſibi ædificauerat, ab Occidentalis partis aſcenſu, intra mœnia quidem arcis poſitam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmiſſimas quatuor celſitudine ſexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itémque balnearum varia erat & ſumptuoſa conſtructio, columnis quidem è ſingularibus ſaxis vndique ſubſtitutis, parietibus autem membríſque ſolida compage lapidum variatis. Ad ſingula verò habitacula, & in ſummo, & circa regiam, & ante turres multos magnóſque puteos in ſcopulis exciderat, cuſtodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Foſſæ verò iter ex regia in arcem ſummam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifeſtæ quidem viæ facilem ſui vſum præbere hoſtibus poterant.

Nam Oriétalis quidem via natura eſt inacceſ-
ſa, vt ſuprà memorauimus. Occidentalem
verò, magna in anguſtia poſita turri conclu-
ſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio
ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe,
neque capi facilè videbatur. Inextricabilis au-
tem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat
fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impe-
tus natura ſimul & manu caſtellum erat com-
munitum. Intus autem repoſiti apparatus, ma-
gis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nã
& frumentum multum erat cõditum. & quod
in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque
multum & oleum: inſuper autem cuiuſq; legu-
minis fructus, & palmulæ coaceruatę. Cũctaq;
reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſica-
riis occupato, matura, nihilque recens depoſi-
tis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata
ſunt, ad excidium à Romanis illatum centum
annorũ tempus agebatur. Quin etiam Roma-
ni fructuum reliquias incorruptas offendêre.
Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe
exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudi-
ne ab omni terrena ac fœculẽta materia ſit re-
mota. Inuenta eſt autem omnigenûm quoque
armorum multitudo, ab rege condita, quæ
decem millibus virorum ſufficerent, ferrúm-
que infectum, nec non æris & plumbi mate-
ria: quippe vt magnis de cauſis factum crede-
res apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum
caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex
periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iu-
dæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui an-
tea reges fuerant, ad principatum reduceret.
Alterum verò maius atque atrocius, ab regina
Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſententiam
non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba fa-
ciebat, poſtulans Herodem interfici, ſibi autem
obſecrans regnum Iudæorum donari. Et ma-
gis quis miraretur, nondum eius imperio An-
tonium paruiſſe, malè eius amore mancipa-
tum quàm non donaturum ſperaſſet. Propter
eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam
extremum belli contra Iudæos Romanis opus
reliquit. Nam quia foris iam locum omnem
muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà
diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè
procurauerat: incipit oppugnationem, vno
tãtum loco reperto, qui aggerum iactum poſ-
ſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab
Occidente, quod ad regiam ſummúmque
montem duceret, præcludebat, erat quædã con-
tinentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; por-
recta, celſitudine autem Maſſadæ treçentis cu-
bitis inferior, quam Leucẽ appellabant. Hanc
igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem ap-
portare militibus iuſſit: illis autem alacri ani-
mo & magna manu operãtibus, ſolidus ad du-
centos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm ne-
que firma neque ſufficiens machinis ferendis
hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribu-
nal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt,
altum itémque latum cubitis L. Erat autem &
aliarum machinarũ fabrica illis aſſimilis, quas
primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

Ἡ μὲν γὰρ ἑῴα ἀγχίτομος φύσει ὡς προεῖπομεν ἀπέκειτο. τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπερίας μεγάλῳ τινὶ καὶ τετραγώνῳ πύργῳ διετείχισεν, ἀπὸ χόνεως τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἔλαττον διάστημα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἑλεῖν. δυσέξοδος γὰρ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε καὶ χειροποιήτως, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

Τῶν δ' ἔνδον ὑποκειμένων θαυμάσαι, ἔτι μᾶλλον αἴ τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν διαμονήν. σῖτος τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺν χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνος τε πολὺς καὶ ἔλαιον· ἔτι γε μὴν παντοῖος ὀπωρείων καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπεσώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τῷ φρουρίου μὴ πρὸ σικαείων ἐγκεκαὶ δάλῳ χρυόμενον, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῆς πρώτης κτήσεως ὑποδέοντα· καίτοι σχεδὸν ἀπὸ τῆς θαμόνης εἰς τοῦτο ῥωμαίοις ἄλωσιν, ἑκατὸν καὶ χρόνος ἦν, ἀλλὰ καὶ ῥωμαῖοι τοὺς θεληφθέντας τῆς καρπῶν εὖρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶ τὸν ἀέρα τῆς ἀκμονῆς, ὕψει τῆς πρὸς ἄκρα, πάσης ὄντα ταράττου καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. διρέθη δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τῷ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς ἀνδράσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἅπερ δὴ τῷ θαμόνης, ὅτι μεγάλως αἰτίας ἠνωμένης. λείπεται γὰρ ἑαυτῷ τὸν προέδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλῆν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν θαμόνης πλῆθος τῆς ἰουδαίων, μὴ καθαλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτῷ βασιλέας ὅτι τὰ ἀρχαῖα καταγάγωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλεύουσης αἰγύπτου πλεοπαθίας. αὐτὴ γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπέκρυπτεν, ἀλλὰ πολλάκις αὐτανίῳ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν προέδην ἀπολεῖν ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῆς ἰουδαίων δωρεᾶς. καὶ μᾶλλον αἴ τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ ὑπακηκόει, κακῶς ὑπὸ τῆς πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, οὐχ ὅπως τῆς μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους ἡρώδης μάσαδαν κατασκευασάμενος, ἐμελλε ῥωμαίοις ὑπολείψειν ἔργον τῆς πρὸς ἰουδαίους πολέμου τελευτᾶον.

Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη περιτετείχιστο πάντα τὰ τοῦ ὄρους, ὁ τῆς ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἡγεμὼν, ἵν' μή τινα ὑποφυγὰν φεύγοιεν ποιήσαιτο τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιχείρησιν τῆς πολιορκίας, μόνον δίοδον εἶα τοῦτον, ὅπη βουλὴν κεκράτηκεν διξάδος δυνάμιον. μὴ γὰρ ἀφεστηκέναι τοῦ ὄρους τὸν πύργον τὸ ὑπὸ τῆς δύσεως ὁδὸν ἄρουσαν, εἰς τὸ βασίλειον, ἢ τὴν ἀκρόπολιν, ἣν τὶς ἐξοχὴ πέτρας διεμεθόρισε τῆς πλάτης καὶ πολὺ προκύπτουσα, τὸ δ' ὕψος τῆς μασάδας διακοσίους πήχεις ὑποκατέλαβεν δὲ αὐτῷ ὠνόμαζον. ὅπη ταύτην οὖν ἀναβαί, καὶ κατασχὼν αὐτῷ ὁ σίλβας, ἐπέλθοι τὸν στρατὸν χοῦν ὅπου φέρειν. τῆς δὲ προθύμως καὶ μὴ πολλῆς χειρὸς ἐργαζομένων, στρὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον οὔτε ἱκανὸν ἐδόκει τῆτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὃ ἐπιβάθεσαν, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς βῆμα λίθων μεγάλων συναρμοσμένον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος τὸ μὲν ὕψος. ἐπὶ δὲ ἄλλων τὸ μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ θαυμασία τοῖς ὑπὸ μὲν οὐδενὸς πώποτε ἐφέρετο, μὴ

Κεφ. λϛ.

μὴ ταῦτα δ' ὑπὸ πόνου θεὸς τὰς πολιορκίας διπλοῦν θεῖται. καὶ πύργος ἐξήκοντα πήχεις συνετέθη, σιδήρῳ κατατεθωρᾳγμένος ἅπας, ὑφ' οὗ πολλοῖς ἐξυβρίζεσι, καὶ πρὸς βόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τῆ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀπήλασαν καὶ προκύπτειν ἐκώλυσαν. ἐν ταυτῷ δὲ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευάσας μόλυβδος, συνεχεῖς ποιήσας καλιὰς τῷ τείχει τὰς ἐμβολὰς μόλις μὲν ἀλλ' οὖν αἰαρρήξας τι μέρος αὐτοῦ, καταπίπτει. φθάσαντες δ' οἱ σικάριοι ταχέως ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδὲ ὑπὸ τῆ μηχανημάτων ἔμελλεν ὅμοιόν τι πείσεσθαι. μελανὸν γὰρ αὐτὸ ἐστὶν ὀφρῦς τὴν δ' ἐμβολὴν ὑπεκλύσῃ δυνάμενος, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅσῃ μῆκος θέσεσχεῖς, ἀλλήλαις καὶ τὸ μὲν συνέθεσαν· δύο δ' ἦσαν τοῖχοι παραλλήλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον ἦν πλάτος τείχους, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸ χῶμα ἀνέφορον. ὅπως ὁ μὴ ὑφουμένου τὸ χώματος ἡ γῆ δέχοιτο, πάλιν ἑτέρας δοκοὺς ὑπερέβαλλον, τὰς καὶ μῆκος πεμπάδας διέσχον. ἐν οὖν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον ἦν παπλήσιον. τῇ μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ προσέπιπτον, πρὸς εἶκος ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐποίουν αὐτὸ στερεώτερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προσέταξε λαμπάδας αἰθούσας ἀθρόους εἰσακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεπιεσμένον, ταχὺ τὸ πυρὸς αἴσθεσθαι, καὶ τῇ χαυνότητι πυρφόρον δι' βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι τοῦ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· αὖθις δὲ νότος ἐπιστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλασε τὴν φλόγα, καὶ χαλεπὸν ἤδη τῇ μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπηγόρευσαν. ἔπειτα δ' ἀμφίδρομον νότου μεταβολὴν λαβόντος, καθάπερ ἐκ δαιμονίου θεραπείας, καὶ πολὺς ἑαυτῷ συνδύσας, τῇ τείχει φέρων αὐτὴν ἐπέβαλε, καὶ σαθρὰ ἤδη δι' βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μὴ ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διηγωνότες, καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ διπλασιέστερας ἐποίησαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδραίτες.

Κεφ. λδ'. Οὔτ' μὴν οὔτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν ἡσυχίᾳ τὸν νοῦν ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐνόντων ἐμέλλεν ἐπιτρέψειν. ἔδοξε δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τῆ πυρὸς ἀναπεφλέγμενον, ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον, ἢ δὲ ἀλκῆς ὑπονοεῖν, ἃ ἢ ἔμελλον ῥωμαῖοι διαφθεῖν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσαιεν, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτῷ πιθόμενος, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κρίνας ἐκ τῷ παρόντων ἄριστον, τοῖς αἰσθησομένοις τῷ ἑταίρων συμφορῶν, τοιούτοις ὑπὸ τῶν θεῶν ξῆν λόγοις παρεκάλεσε. πάλαι ἀνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, μόνος γὰρ οὗτος ἀληθὴς ὅτι καὶ δίκαιος αὐθέντων διατάττει, ἥκει νῦν καιρὸς, ἐν ᾧ ἀπολυθῆναι καλῶν τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνωμεν, πρότερον μηδὲ δουλείας ἀλόντες τιμωρίας αἰτησάσους, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρόσθεν τε γὰρ πίστιν ἀπέσημεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς πολλαπλασίοις. νομίζω δὲ καὶ θεοῦ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ἣ δυνάσθαι καλῶς ἑλομένους ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δ'

A postea verò Titus excogitauerat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quà fectæ sunt continentes composuêre: earum autem ordines erant duo similes tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluere, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebát, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidétia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: námque totus ardebat ex alto. Romani quidem cùm Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidés autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cũ his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datã, vt bene ac liberè possimus mori, quod aliis nõ euenit præter spẽ superatis. Nobis autẽ

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis cõditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neq; nos illos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peioráque ab hoſtibus euenichant, de Dei voluntate cõicere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæo- B rum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tãtorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióque prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere ludæorum ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nulliúſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmo- C dum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmq; habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum D ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Priùs tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſi neque E corpora noſtra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eũdem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniu- F gum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus deterrebat interitus, aliúſque alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorãtes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóque repletus ſpiritu, clariorem G de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lacrymantes attentiùs aſpectans. Plurimùm, inquit, opinione deceptus ſum. qui putarẽ viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quã viuere. Vos autẽ ne cuilibet quidẽ homini quicquam

πρόδηλος μὲν ὅτιν, ἡ γλυκυσωμφόρη μὴ ἡμέρων ἄλωσις. ἐλευθέρα δ' ἡ τὴν γλυκεῖαν θανάτου μὴ τὴν φιλτάτων αἵρεσις. οὔτε γὰρ ταῦτ' ἐκπολεμῆσαι οἱ πολέμιοι δύνανται πάντας δυχιλίους ζῶντας ἡμᾶς ἀφαιρεθέν, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. εἰ δὲ μὴ δ' ἀρχῆς, ὅσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν αὐτοποιεῖσθαι θελήσασι, πάντα κὴ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαμεν κακά, καὶ ἀφ' τὴν πολεμίων χείρων, τὴν τε θεοῦ γνώμης σοκάζεσθαι, κὴ γνώσεσθαι ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φύλον ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατήγνωσε. μόνων γὰρ δ' ἡμῶν ἡ μᾶζίως γοῦν ἡμῖν ἀπὴ βαμμένος, οὐκ ἂν τοσούτων ὑφ' αἱθεσπῶν ἀφειείλην ὄλεθρον, ἀφεκήκατο ἢ τὴν ἱερωτάτην αὐτῷ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τὲ παντὸς ἰουδαίων γλῶσσ ἠλπίσαμεν ἀφείσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ αἰαμάρτητοι ἀφὸς τὸν θεὸν γεγόαμεν, κὴ μηδεμιᾶς μεταχόντες, εἰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. παιγαεωῦ ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει κάτια ἀφοσδοκήσαντας, χρείτζονα τὴν ἐλπίδων τ' ἐν τοῖς δεινοῖς αἰάγκλιν ἐπαγαγών. οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τὲ φρουρεῖν φύσις αἰάλωτος ἔσα ἀφὸς σωτηρίαν ἀφέλκεν· ἀλλὰ κὴ ζοφὴς ἀφθονίαν καὶ πλῆθος ὅπλων, καὶ τὴν ἄλλων ἐχόντες ἀφασκιλῶν ἀφειτλίουσιν, ὑπ' αὐτῷ ἀφειφανοῦς τὲ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, κὴ αὐτομάτως ὅλη τὸ κατασκαφασθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἀνέστρεφεν. ἀλλ' ἐστ' αὖτα χόλος πολλὰν ἀδικημάτων, ἃ μανσάντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ἐφ' ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δι' ἡμῶν αὐτῶν ἐπάχωμεν. αὖ ταῦ δ' εἰσὶν ἐκείνων μειζιώτερα. θνησκέσθωσαν γὰρ γυναῖκας αὐδρεῖοι, καὶ παῖδες δουλείας ἀπείρατοι, μὴ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς δι' ἡμῶν χάριν ἀλλήλοις ἀφάχωμεν, καλὸν ἐστὶ φιον τὲ ἐλευθερίαν φυλάξαντες. φρόνιμον δὲ καὶ τὰ φρουρεῖν καὶ τὰ χρήματα πυρὶ δηλωθείσωμεν. λυπηθήσουν γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα. μήτε τὴν ἡμετέραν σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τὰ κέρδους ἁμαρτόντες. ταῖς ζοφαῖς μόναις ἐάσωμεν· αὖται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἐδδ ἄν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, θάνατον εἱλόμενοι φρὸ δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οὐ μὲν κατ' αὐτὸ τὴν γνώμης φροσέπιπτε τὴν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἑτοίμως ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίπλαντο, καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὖτοὺς μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γλυκὺ οἰκτρῶς εἰσίσει, πάντας δὲ καὶ τ' ἑαυτῶν φροδόλου τολμητὰς, εἰς τὸ ἀλλήλους δυσβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὲν ἐκλυόμενον τ' γνώμης ἐσήμαινον. τύτοις ἰδὼν ἐλεάζαρος ὑποδειλιῶντας, καὶ φρὸς τὸ μέγεθος τῶν βουλεύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἐδ' ὅσον μή ποτε κὴ τοὺς ἐῤῥωμένους τῷ λόγων ἀκούσαντας, αὖτοὶ συνεκθλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὕκουν ἀνῆκε τὴν ἀγκάλισιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπεγείρας, κὴ πολλοῦ λήμματος πλήρης γλυκύθυμος, λαμπροτέρᾳ ἐνεχείρῃ λόγοις, ἀφὲι ψυχῆς κὴ ἀθανασίας, μέγα τὲ χαλάσας, καὶ τοῖς δακρύοις ἀπνεῖς ἐμβλέψας. ἦπαλεῖσεν, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων αὐδράσιν ἀγαθοῖς τῷ ὑφ' ἡ ἐλευθερίας ἀγώνων συναγρεῖσθαι, ζῶν καλῶς ἢ τεθνεῶτας διηγωνίσθην. ὑμεῖς δ' ἤτε τῷ τυχόντων οὐδὲν εἰς ἀρι-

εἰς ἀρετὴν ἢ εἰς δύτολμίαν ἐκφεύγοιτες, οἵ γε μὴ τὸν ὑπὲρ μειζόνων ἀπαλλαγὴν κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. δέον ὑμᾶς περὶ τούτου, μήτε μελλῆσαι, μήτε σύμβουλον ἀναμεῖναι. πάλαι γὰρ δι' ὧν ὑπὸ τῶν πρώτης αἰσθήσεως, παιδευόντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι μὴ θεῖοι λόγοι διετέλεσαν, ἔργοις τε καὶ φρονήμασι τὰ ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιοῦντες, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὄντι θνητῷ καὶ οὐκ ἀθάνατος. ὅθεν μὲν γὰρ ἡδυθερίαν δίδοις ψυχαῖς, εἰς τὸ οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πάσης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δεδεμέναι, καὶ τοῦ τούτου κακοῦ συνεκπίπλανται, τὰληθὲς τὸν εἰπεῖν τεθνᾶσι. κοινωνία γὰρ θείῳ πρὸς θνητὸν, ἀπρεπής ὄντι. μέγα μὲν ἂν δύναται ψυχὴ καὶ σώματι συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῷ ὄργανον αἰσθανόμενον ἀφ' ἑαυτοῦ κινοῦσα, καὶ θνητὴ φύσεως περαιτέρω προάγουσα τὰ προσήκοντα· μένει μὲν οὖν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα τὰ καθήκοντος αὐτὴν βάρους δὴ γῆν, καὶ προσπεμφθεῖσα χώραν ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ παντελοῦς ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς αἰσθητικοῖς ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ θεός· οὐδὲ γὰρ ἕως ὅτι ἐν σώματι θεωρεῖται. προσφυσι γὰρ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττει, μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅτου γὰρ αὖ ψυχὴ προσάψηται, τοῦτο ζῇ καὶ τέθηλεν· ὅπου δ' αὖ ἀπαλλαγῇ, μέρος ἂν ὑποθνήσκει. τοσοῦτον προίεσιν αὐτῇ ἀθανασίας. ὕπτιον δὴ τεκμήριον ὁμῖν ἔστω τῶν λόγων ἐναργέστατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τοῦ σώματος αὐτὰς μὴ περιεσπάντος, ἡδίστην ὑμῖν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῶν γλυκύμυθαι. θεοὶ δ' ὁμιλοῦσαι καὶ συνήθειαν πάντη μὲν διαφορωτάτην, πολλὰ δὲ τῶν ἐσομένων προθεσπίζουσι. τί οὖν δεδιέναι θάνατον, ἐν ὑπνῳ γινομένην ἀνάπαυσιν ἀγαπῶντας; πῶς δὲ οὐκ αὐόπτου ὄντος τοῦ ἐν τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας, τῆς αἰδίου φθορᾶς ἑαυτοῖς; ἔδει μὲν οὖν ἡμᾶς οἴκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις ἐξ παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἐτοιμότητος. οὐ μὴν, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων δεόμεθα πίστεως, βλέψωμεν εἰς ἰνδοὺς τοὺς ἀσκητὰς ὀνομαζομένους. ἐκεῖνοι τοίνυν ἄνδρες ἀγαθοὶ, τὸν μὲν τοῦ ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι· τοῖς δὲ δοῦσι δὴ τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τοῦ σώματος, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς κατασχεῖν ὄντος κακοῦ, μηδὲ ὀκνηλαύνοντος, πόθῳ τοῦ ἀθανάτου δρόμου, συνεκπέμπουσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπαλλαγήσεσθαι. καὶ ἔστιν ὁ κωλύσων οὐδείς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δι' ἀμοιβαίων, θεοῖς τοῖς οἰκείοις ἕκαστοι διδόασιν ὑπεροχάς. οὕτω βεβαίαν, καὶ ἀληθεστάτην τὴν μετ' ἀλλήλων ἕξιν δίωνται πεπιστεύκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τῆς ἐκπεταμένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα φθαδόντες, ὅπως δὴ καὶ καθαρωτάτην ἀποκείνωσι τὸ σώματος τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦμενοι τελευτῶσι. ῥᾷον γὰρ ἐκείνοις εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῆς ἄλλων αἰθεσπίων ἕκαστος τοῖς πολίταις εἰς μακρὰν ἀποδημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὴν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. διὸ οὖν οὐκ αἰδήμονα χεῖρον ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ δι' ἃς ἑαυτῆς ἀπολιμίας τοῖς πατρίοις νόμοις οἳ πᾶσιν αἰθεσπίοις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρὰς ὑπορίζοντες, ἀλλ' εἶγε καὶ τοῖς ἑαυτῶν ὀρχῆς λόγοις

A neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis prestans. ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni
B clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnáq; malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuę sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumētum enim facit suum, latenter id mouēs, & vltra mortalē naturā gestis producens. Verūtamē cū pondere, quo in terrā detrahitur, quódque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberam
C participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habēs incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidū moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in
D quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes: sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis
E ad mortem. Attamē si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos
F appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidēre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos
G deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiam[e], propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominib[e] ęmulādę videtur, inhonestè despiciamus? quāquā etsi cōtraria nos à principio instituisset

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cęſaream incolebãt Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cũ coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantũmodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, temporibusque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cũ propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolẽtia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati ſũt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorũ ſexagies millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortaſſe in aliena terra, cũ nullũ inuenirent hoſtibus aduerſariũ, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt forticres: ſed hæc ad paucum tẽpus cùm ſuffeciſſẽt, ſéque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorũ nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate nõ perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis nõ miſereatur? quiſve nõ antequã illa patiatur, mori properet? quorũ alij torti, támq; igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidẽ miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

A ἐπαῦ δ' ἀνθρώπῳ, ὡς ἀρα μέγιστον ἀγαθὸν αὐθρώποις ὄζι τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς ὑπομιμνήσκει φέρειν δ' καρδίοις αὐτὸν, θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας πολὺ πάσαις. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικε κατ' ἀνθρώπους τοῦτο τοῖς ἰουδαίων γένεσι, ταύτῃ ἔθετο τὸ θεῖον ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τὸ ζῆν ἀπολλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτὸ χρῆσθαι κατ' ἔρεσθαι. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν αἰτίαν τοῦτο ἀνάπτετε τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοῖς πόλεμος διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰδίᾳ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γένοιτο τὸ μὴ σῶσαι ἐκείνοις δοκεῖν παρέχηται. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ οὐδὲ μελλήσαντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίστασθαι, μεταξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῆς καισαρίων ὅπλα μὴ δὲ χεῖρας αἰτάσαντας ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὺς ῥωμαίους ἐξαπίνης, οἱ μόνοις ὡς ἡμᾶς ἠρώησαν τοῖς πολεμίοις τοὺς ἀνεσηκότας· ἀλλὰ φήσ τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰδίᾳ ἀεὶ διάφορα θεὸς τοῖς παρ' αὐτοῖς, καὶ τὸ καιρὸν λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοὺς ἐν σκυθοπόλει φάσμεν; ἡμῶν γὰρ ἐκεῖνοι διᾳ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' οὐ μὴν τῷ συγγνώμην ὑμῖν ῥωμαίοις ἀμυνόμενοι. πολὺ τοίνυν ἄτοπον αὐτοῖς, ἢ θεὸς ἐκείνοις δύνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν μὲν τοῖς παντοίοις πάσχοντες κατεφορᾶσθησαν, ταύτης δ' συμμαχίας ἀμοιβὴν δὲ λαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνοις ἐφ' ἡμῖν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες. μαρτύρει δ' ὧν νῦν ἰδίᾳ ἕκαστον λέγειν. ἴστε γὰρ ὅτι τῆς ἐν συρίᾳ πόλεως, οὐκ ἔστιν ἥ τις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας ἰουδαίους οὐκ ἀνῄρηκεν, ἡμῖν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ ξέφασιν ὅλεθρον πλάσαι δυνηθέντες, φόνου μαρτύτου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐπίπλησαν, ὀκτακισχιλίους ἐκ τῶν μυρίους ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀποσφάξαντες. τὸ δὲ ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῆς μυριάδας ἀνῃρημένων, ἐξ ὧν μυρεάδας ἐκβαλεῖν ἐκινδυνεύομεν. καίτοι ἴσως ἐν ἀλλοδαπείᾳ γῆς οὐδὲν αἰτίαλον δεξάμενοι τοῖς πολεμίοις οὕτως ἀπέθανον. τοῖς δὲ δὴ ἐν οἰκείᾳ τὸ ἐκ ῥωμαίοις πόλεμον ἀραμένοις, ἅπασι τὰ τὴν ἐλπίδα νίκης ἐχυρὰς ἐκδέχειν δυναμένοις οὐχ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα ἐκ τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄρειον, πάντας ἐκ τὴν ὑποστασιν ἐπῄρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα ἐκ βραχὺ χρόνον ἀρκέσαντα καὶ τὰς ἐλπίσι ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἦλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων διάκλησιν ἐγένετο νίκην, οὐκ εἰς τὴν τῶν ἀδόκητον σωτηρίαν διαφθαρέντα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ὑποθνήσκοντας δίκαιον ζῆν ἐκρίναμεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῆς τῶν ῥωμαίοις ἡνιόχων, τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειε, ἢ τίς οὐκ ἂν ἐπιτιμήσειε τοῖς τὰ ταῦτα παθεῖν ἐκείνοις δοκοῦσιν. ὧν οἱ μὲν τριβελούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξι αἰκιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι ἐκ δυτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παίγνια τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιώτατοι ὑπολειπόμενοι τοὺς μὴ

ζῶντας,

ζῶντας, οἳ πολλάκις ἀποθνήσκειν ἠξίωσαν πρὸ τοῦ λαβεῖν ἐκ τοῦ ἔτυχον. ποῦ οὖν ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῆς παντὸς Ἰουδαίων γένους μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περιβόλοις, τοσαύτας δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων προβεβλημένη, μόλις ἂν ἐχώρησε τοὺς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, τοσαύτας ἂν μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τὸν ὑπὲρ αὐτῆς μαχουμένους· ποῦ γάρ ποτε ἡμῖν ἡ θεὸν ἔλαν οἰκεῖσθαι πιστευομένη; προῤῥιζὸς ὑπὸ βάθρων ἀνήρπασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ ὑπὸ ἀνηρηκότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἔτι τοῖς λειψάνοις ἐποικοῦν. φρίσσουσι δὲ λύσσηνοι τῇ αὐτοδιῇ τῶν τειχίων παρακάθηνται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰσχίστην ὑπὸ τοῦ πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τις ἐν νῷ βαλλόμενος ἡμῶν, κατανοήσας τὸν ἥλιον ὁρᾶν, καὶ δύνασθαι ζῆν ἀκινδύνως τὸν ἑαυτοῦ πατρίδος ἐληλός· ἢ τὶς οὕτως ἀθλιος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ θεῖναι τὸ μέχρι νεῦ ζῆσαι μετανοεῖν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκεμεν, πρὶν τὸν ἱερὸν ὀφθῆναι πόλιν χρόνῳ ἰδίᾳ καθασκαπτομένην πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, οὕτως ἀδοσίως ἐξερευνωμένον. ἐπεὶ δ' ἡμᾶς οὐκ ἀγχινὴς ἐλπὶς ἐβουκόλησεν ὡς τάχα που λυτήσεσθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνόμενοι, φεύσῃ δ' ἴσως νεῦ, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τῆς αὐσηρᾶς καταλέλοιπε, σὺν δύσομεν καλῶς ἀποθανεῖν. ἐλεήσωμεν ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅπου μὲν γὰρ θανάτου ἐφιέμεθα, ἡμῖν αὐτοῖς ἐγκυρήσομεν, καὶ τοῖς ὀξ αὐτῶν ἐγκυρήσομεν. καὶ τὸν οὐδὲ τοῖς δυσμενεῦσιν ὄντα ἀκφυγεῖν. ἔστω δ' καὶ δουλεία, καὶ τὰ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμάλωτα ἀγωνίας μὴ τέκνων, ἐκ ἔστιν αὐθαιρέτοις κακὸν ὑπὰ φύσεως ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ταῦτα δέχε τὴν αὐτῶν δουλείαν ὑποδυόμενοι, οἱ παρὰ πρὸ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ' ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέχεσθαι, καὶ τὰ τελευταῖα νεῦν ὅτι στενοχωρία προκαλουμένων ἡμᾶς, ἐκ ὑπηκούσαμεν. τίνι τοίνυν ἐκ ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν προδηλος, ἐκζώντων ἡμῶν κρατῆσουσιν. ἄθλιοι μὲν οἱ νεοι τῆς ῥώμης τῶν στομάτων, εἰς πολλὰς αἰκίας ἀρκέσοντες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηκμακότες, φέρειν τῆς ἡλικίας τὰς συμφορὰς ἀδυναμίᾳ. ὄψεταί τις γυναῖκα πρὸς βίαν ἀγομένην φωνῆς ἐπακούσας τέκνου, πατέρα βοῶντος χεῖρας ἀδιμένον, ἀλλ' ὡς εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὸν ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργεῖτωσαν, ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποθανώμεθα, ἐλεύθεροι δ' μὴ τειχῶν καὶ γυναικῶν, τῶν ζῆν σπουδαίων. ταῦτ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦτ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. θύετον δ' ἀφαιρεῖν θεὸς ἀπέσταλκε τοῦτον ῥωμαίοις ταύτα θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀποθάνῃ δεδάκασι. σὺν δύσομεν οὐδ' αὐτὴ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως, ἐκπλῆξιν δ' θανάτου, καὶ θαῦμα τῆς τόλμης καταλιπεῖν.

Κεφ. λς. ΕΤι γε βουλόμενον αὐτὸ φθάσαι καλεῖν, πάντες ὑπετρόμησαν, καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἤπτοντο, ἀνασχέτου τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ διαμοιρασάντες ἀπήεσαν, ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐπίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρίας, καὶ τῆς δουλείας νομίζοντες, τὸ μὴ τις ἐν ὑστάτοις θρόμβῳ ὀφθῆναι· τοσοῦτος αὐτοῖς γυναικῶν δ παιδίων, καὶ τῆς αὐτῆς σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὲν δὴ ὥσπερ ἄν τις φήθη τὴν πρόξενον προστάντες ἡμβλυώθησαν, ἀλλ' αὐτὴν δ' γνώμην διεφύλαξαν, οἵαν ἔχειν τῶν λόγων ἀκηκοόμενοι, τὸ μὲν οἰκτίσαι καὶ φιλοσόργω πάθους ἅπασι πλαμένοντος, δ λογισμῷ δ' ὡς τὰ κεφάλαια βουλομένοις τοῖς φιλτάτοις

A viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gẽtis Iudææ metropolis fuit? Tãtis quidẽ murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turriúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiẽs, tot autẽ virorũ pro se pugnantiũ multitudinẽ continens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolã credebatur? Radicitus ex fundamẽtis erepta est, soláque eius monumenta restant, eorũ B à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputãs quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiã si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tã imbellis, aut parcus animæ, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquã illã sacram ciuitatem hostium manibus videremus C excindi, priusquam templum sanctum tãta impietate funditus eruiri: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod forte potuimus pro ea hostes vlciscimur: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dũ nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò & D seruitus, & videre coniuges ad turpitudinẽ duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectũ: sed hæc sua timiditate perferunt, qui antè mori cùm licuit noluêre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorũ iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos E sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habẽt, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hęc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cõtraria Romani volunt, & ne quis nostrũm ante F excidium pereat, timent. Festinemus igitur ea, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporẽ mortis admiratiqnémque relinquere audaciæ. Adhuc eũ orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabantur, ac veluti laruis exagitati, alius aliumantecapere cupiebat: hoc specimẽ esse fortitudinis, rectíq. consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cõ- G iugum & filiorũ & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent;

habuerunt:propriũ quidem carúmq. affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cũ amplexu dicebãt,ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur:& simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorũ,quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationẽ habẽtes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est.Cuncti autem coniunctissimos trãsfixêre:miseri,quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere, malorum omniũ videbatur esse leuissimũ. Igitur neque horum iam factorũ dolorẽ tolerãtes,& interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tẽpus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus.vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi,cóq.complexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legẽ in sua quoq.morte statuerunt,vt cui obtigisset,nouẽ peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi cõfidebãt, quod neq. in audẽdo, neq.in sustinẽdo facinore,præstaret ali⁹ alij.Et ad extremũ cæteri quidẽ se neci supposuere: vn⁹verò atq. nouissim⁹,circũspecta multitudine mortuorũ,ne quis forte in multa cæde superesset,qui suæ manus egeret:vbi cognouit omnes peremptos,ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio,iuxta suos affectus occubuit.Et illi quidem perierant,nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse.Latuit autem vna mulier senior,& alia quædã Eleazari cognata,plurimum doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinq. pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi,cũ alij cædibus occuparas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulierib.simul ac pueris.Hęc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die.Romani autem adhuc pugnã expectãtes manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cũ verò hostium neminẽ viderent,sed vndiq.versum acerbam solitudinem, ignémq.intus ac silentium,quid factũ esset cõicere non poterant, & ad extremũ velut impellentes ictum arietis,vlulatum,si quem fortè prouocarent,dederunt. Clamorem autẽ sensêre mulieres,& ex cloacis emersæ,factũ Romanis, vt erat indicarunt, alrera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè.Non tamẽ Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilẽ nõ credẽtes.Ignẽ verò extinguere conabantur,pérque hunc viam sectantes citò in regiam peruenêre: conspectáque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap. XXIX. Interitus Cæsariorum, qui in Alexandriã & Thebas profugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

τοὺς ἀπεκτονωτοὺς. ὁμῶ γὰρ ἠπορέζοντο γυναῖκας παιδοσόμους, & τέκνα φειδομενάλιζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι ἢ δακρύοντες. ὁμῶ ἢ καθάπερ ἀλλοζίαις χερσὶν ὑπουργοῦμενοι, σωστέλλουν τὸ βέλλημα, τὴν ἀπόνοιαν ὧν πείσουσ) κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γινόμενοι, ἀνδραμάδιον δ' ἐν τῷ κτείνειν αἰάγκης ἔχοντες. ἢ πόσας, ὦ δεῖς πλησίον τοῦ βλημάτος ἔπλων δρίσθη. πάντες ἢ ἀγὰ τὴν οἰκειότητον διεξῆλθον· ἀθλιοι τῆς αἰάγκης, εἰς ἣν τοῦτο ἔλκει γυναῖκας καὶ αὐτὴ ἢ τέκνα κτείναι, κακῶν ἔδοξ⁹ ἐν τῷ παραφόνων. οὔτοι δὲ τίνειν τὸ βλὴ τοῖς πεφεγμένοις ὀδύνην ἐπέφερον, & τοὺς αἰηρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν, καὶ βεβρὴν αὐτοῖς ἐπ χρόνοις ὑπάρξουσι, τὰχὺ μὴν τέλὼ κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταυτὸ σωρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον. πλήρω δ' ὄζ αὐτῆ ἐλόμβοι δέκα τοὺς ἀνάστατον σφαγὴς ἐσομένους, & γυναικὶ τοὺς αὐτὸν ἢ παισὶ πεμφθέντας ἀθρήσασ, ἢ τὰς χεῖρας ἀφελκάλων, παρῆλθ ἐπὶ μοῖρας τὰς σφαγὰς, τοῖς τέλὼ δύσλιπον ὑπουργίαν ἐκπλοῦσιν. οἱ ἢ ἀξ ἑπτὰς πάντας φονεύσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸ πλῆσον νόμον ἔθεσαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐνέα πτένας ἑαυτὸν δὲ πᾶσιν αὐλὴν. πάντες οὕτως ἐθαῤῥουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὁρᾶν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλου διαφέρειν. ἢ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἰς ἢ πλάνητος, τὸ πλῆθος τῆ πειμῆσιν ἀθεμιτεύσας μή πω τὶς ἐπ ὁ πολλῆ φόνῳ τῆς αὐτὸ λείπεται χθὲς διόμβους, ἀς ἔγω παῖδας ἀπηρημένους, πῦρ μὲν πολὺ τοὺς βασιλείους εἶπεν. ἀθεσα ἢ τῆ χθὲ δ' αὐτὸ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφ', πλησίον τῆ οἰκείαν κατέπεσε. ἢ οἱ μὲν ἐπιθήκεσαν ὑπληφότες ἐθμίαν ψυχὴν ἐπιχείρειν ἐξ αὐτῆ ῥωμαίοις καταλιπὼν. ἦλθε ἢ γυνὴ φρισβύτις ἢ συγγλὼς ἑτέρα τις ἐλεαζάρε, φερτάτ' ἢ παιδία πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα, ἢ πάντ παιδία τοὺς ὑπονόμοις, οἱ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ἐγκαπυρβύναι τῆ ἄλλων φεὸς τῆ σφαγῆ τοὺς διαποίας ἐχόντων, οἱ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα φρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα ἢ παιδίων αὐτοῖς συναεθμυμένων. ἢ τὸ πάθος ἐφεύρθη, πεντεκαιδεκάτη ξανθικῦ μηνός.

Οἱ ἢ ῥωμαῖοι μόχλοι ἐπ φερσδοκῶντες ὑπὸ τὸν ἕω διασκυδασάμβοι, ἢ τοὺς ὑπὸ τῆ χωμάτων ἐφόδους ταῖς ὅπλοαθραις γαφυρώσαντες, φερσβολὴν ἐποίουν. βλίποντες δ' οὐδένα τῆ πολεμίων, ἀλλὰ δυσὶν παντοχόθεν ἐρημίαν, ἢ πῦρ ἐνδον ἢ σιωπὴν, ἀπόρως ἔχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, & τέλος εἰς ἄφιστον βολῆς ἐλάλαξαν, εἴ πινα τ' ἔνδον φροκαλέσαιντο. φ' ἢ βοῆς ἄθησις γίνε) τοῖς γυναίοις, παὶ τῆ ὑπονόμων ἀναδῦσαι, τὸ φεσχθὲν ὡς ἔγω, φρὸς τοὺς ῥωμαίους ἰμένων, πάντα τῆς ὑπόρας ὡς ἐλήλυθε, καὶ τίνα τρόπον ἐφεσχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. οὐ μὲν ῥαδίως αὐτῆ φροσεῖχον τὸν μεγέθει τὸ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐσχάζουσιν τὸ τὸ πῦρ σβεσείαν, ἢ τοὺς χόους ἐδὲν δ' αὐτὸ τεμένους, τῆ βασιλείων ἐντὸς ἐγήρυτο. & τῆ πλῆθι τῆ πεπονθμένων ὀλιγωρέντες, ὡς ὡς ὀλὶ πολεμίοις ἤδησαν. τ' ἢ ἠμαθίαν τ' βελλήματος, ἢ τ' ἐν τοσούτοις ἀξιόπιστον ὀλὶ τῆ ὀργὴν ἐναύμασιν τὸ θανάτ⁹ καταφρόνησιν. τοιαύτης ἢ τῆς ἀλώσεως γενομένης, ὀλὶ μὲν τῷ φρουρῶ καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθε

εἰς

εἰς καταφρόνημα. οὐδὲ γὰρ ὑπολέλειπτό τις τῷ κατὰ τὴν χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα μὲν μακρῷ τὸ πολέμιον κατέσκαπτο, πολλοῖς δὲ καὶ τῷ ἀποστάτῃ καθικνουμένων, καὶ θόρυβον καὶ κίνδυνον παρεχῆς ἤδη ἐχόντων.

Κεφ. λζ. ΕΤΙ δὲ καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρειαν τὸν αἰγυπτίων μητρόπολιν αὐτοῖς συμβὰν φόβους Ἰουδαίων ἐκπλῆξαι. τῆς γὰρ ἐν τῇ στάσεως τῷ στασιαστῶν ἐκεῖ διαφυγεῖν δυνηθέντων, καὶ ἀπόχρη τὸ σῴζεσθαι· πάλιν δὲ καινοτέρας ἐπιχειρεῖν πράγμασι, καὶ πολλοὺς τῷ ὑποδεξαμένων, ἐπειδὴ τὴν ἐλευθερίας αἰτησαμένους, καὶ ῥωμαίους μὲν μηδὲν πρεῖττους ἑαυτῷ ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῷ οὐκ ἀφεκτὸν τινες Ἰουδαίων αἰτίσαιντο, τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπέκειντο φεύγειν τὴν δέησιν βοῶντες. ὁρῶντες δ' αὐτῷ τὴν ἀθροίσιν, οἱ πρεσβύτατοι τῆς γερουσίας, οὐκέτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον ἀφιέναι, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀθροισιν τῷ σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῷ κακῶν· καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐπιπαρόδους τοῦ σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσα, γνωσθέντας γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων δίχα ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτοῖς πρόσθεν κούσης συμφορᾶς ἀναπιμπλάσας τοὺς μηδενὸς τῷ ἁμαρτημάτων μεταίτιους· φυλάξασθαι τοίνυν τὸ ἐξ αὐτῷ ὀλέθρου τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ πρὸ αὐτῷ πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τῇ τούτων φιλανθρωπίᾳ. σωιζόντες οὖν τὸν κίνδυνον τὸ μεγέθος, ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ πολλῆς ὁρμῆς, ἀπὸ τοῖς σικαρίοις ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῷ δ' ἐξακόσιοι μὲν Ἰουδαῖοι ἐάλωσαν. ὅσοι δ' εἰς τὴν αἰγυπτίων, καὶ τὰς ἐκεῖ θήκας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ τῷ καρτερίαν, καὶ τῷ ὕστερ ἀπόνοιαν, ὕστε τῆς γνώμης τῷ ἰσχὺν χρὴ λέγειν, οὐ κατεπάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοῖς βασάνου καὶ λύμης τῷ σωμάτων ὑπενεγθείσης, ἐφ' ἓν τῶν μόνον, ὅπως αὐτῷ καίσαρα διατόπον ὁμολογήσουσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, οὐδὲ ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ἀφορτέραν τῆς ἀνάγκης τῷ αὐτῷ γνώμῃ διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις στόμασι χαιρούσῃ μονονουχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῷ παίδων ἡλικία, τοὺς θαυμάσιους ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τὰς ἐξενικήθη, καίσαρα διατόπον ὀμόσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῷ σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπππος τότε διώκει τὴν ἀλεξάνδρειαν, καὶ θεὸς τὸ κτήματος τούτου, καίσαρι κῇ τάχος ἐπίστειλεν. ὁ δὴ τῷ Ἰουδαίων τὸ ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιΐας, καὶ δίκας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καὶ τινας αὐτοῖς συνεπαγάσωνται, προσέταξε τῷ λοῦπππῳ τὸν ἐν τῇ ὀνίου καλουμένων νεῶν καθαλεῖν τῷ Ἰουδαίων. ὁ δ' ἔστιν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ δίχα τοιαύτῃ αἰτίας, ὠκίσθη τε καὶ τῷ ὄνομα ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς εἷς τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων αὐτόχειρ τῆς συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς Ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, δίχα τῷ πρὸς αὐτίοχον ἀπόχθειαν, ἔφη συμμαχον αὐτῷ ποιήσειν τὸ τῷ Ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθαίη τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἐξίωσεν ἐπιτρέπειν αὐτῷ, νεών τε που τῆς αἰγύπτου κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θρησκεύειν τὸν

A est. Nec enim quisquã supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nã & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorũ illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderẽt, & Romanos B quidem nihil se meliores putarent, Deũ verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidã iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidẽ mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorũ, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed cõgregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & C nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certã spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauẽdum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebãt, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfaceret. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóq; impetu sicarios aggressi corripuêre. quorũ sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Æ- D gyptum Thebáisque illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehẽsi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue cõfidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, nõ obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, vt Cæsarẽ dominum fatérentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiã conseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis E etiam cruciatus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantiũ fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: ysque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

LVpus tunc Alexãdriam rector administra- CAP. XXX. Oniæ templum clausum apud Alexandriã. bat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter F retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Oniõ (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bel- G lum gerente, Alexandriã venit: & à Ptolemæo susciptur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ sibi ędificare permittet, & more patrio Deũ

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsique bencuolentiores eos fore, eóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemęus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquā iubaris luce radiantem, de aurea catena sūspēdit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circūdedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudęis apud Hierosolymā degentibus, propter fugę memorem iracundiā: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædā annis nongentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto cōstructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templū, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

A Διόν. ἔστω δὲ αὐτόχθων μὲν ἦν μᾶλλον ἐκπολεμώσαι τοὺς Ἰουδαίους, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν πεπορθηκότι· πρὸς αὐτὸν δὲ δυνοϊκώτερος ἔξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀσέβειᾳ τῆς εἰς θεὸν, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. πεισθεὶς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν σχεδὸν τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν μέμφεως. νόμος δὲ τῷ τόπῳ Ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρέαρ κατασκευασάμενος ὀνίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ ἐοικότα μέγιστον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεσηκότα. θυσίᾳ δὲ ὑπὲρ τοῦ κατασκευάσαντος πρὸς τὸν οἶκον ἐζεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίοις ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς περὶ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποιήσατο λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκεύσαντα τὸν λύχνον χρυσοῦν ἐπιφαίνοντα φλόγας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὑπὲρ πλίνθῳ περιεστήκει πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσι ἀφθονία, καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν δυσέβειαν. οὐ μὴν ὀνίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἔπραττεν, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτῷ φιλονεικίᾳ πρὸς τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους, ὀργὴν τῆς φυγῆς ὑπομνημονεύοντι. καὶ δοκεῖ τὸ ἱερὸν ἐνόμιζε κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρόνοιαν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος ἐπάξειν. ἐγένοντο δὲ τῆς παλαιᾶς προῤῥήσεως ἔτεσί πως πρόσθεν ἑξακόσιοι, ἢ σαΐας ὄνομα τῷ προαγορεύσαντι τὰ δὲ τοῦ ναοῦ τὸν ἐν αἰγύπτῳ ὑμνουμένου ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκευὴ. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν οὕτως ἐπεποίητο. λοῦπος δ' ὁ τῆς ἀλεξανδρείας ἡγεμὼν, τὰ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ γράμματα, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λούπου δὲ μὴ βεβιωτηλευτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἔτι τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλυπεν, πολλὰ δὲ ἐπιθεὶς τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσαιεν, οὔτε προσπίναι τῷ τεμένει, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν· ἀλλ' ὑποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μηδ' ἴχνος ἔτι τῆς εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος δὲ ἐπὶ τοῦτο ἀποκλεισμὸν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ἑξήκοντα καὶ τριακόσια καὶ χιλιακόσια.

B

C

D

E

CAP. XXXI. De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cùm signa & vmbratum imagines se polliceretur ostēdere. & alios quidem hęc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænūciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidē pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudęo-

F

G

Ἡ Ψατο δὲ καὶ τῆς περὶ κυρήνην πόλεως ἡ τῆς σικαρείων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἐξαπατῶν γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, ἐκ ὀλίγους τῆς ὑπέρου ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐλάνθανε ταῦτα δρῶν ἐξηπατημένοις καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι προὔχοντες τῆς ὅλης τῆς κυρήνης ἰουδαίων, ἢ ἔξοδον αὐτοῦ καὶ διδασκαλίαν τῆς πεντεπόλεως λοιπὸν ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δὲ ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως συνεπάτησεν ἀνόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. πρὸς δὲ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

Κεφ. λα.

Ὁ δὲ ἡγεμὼν τὸ βουλεύματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἐπιμελοῦς ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἥλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτὸν μὲν ἐμπεχανᾶτο τῆς περιοίας ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς

τοὺς πλουσιωτάτους τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε κατὰ ψυδόμυος, A
διδασκάλοις αὐτῷ τε βουλήματος γεγονέναι. σφο-
δρῶς δὲ τὰς διαβολὰς ἐπῆρεν ἐξεδέχετο καὶ τῷ σφε-
τέρῳ πολὺν ὄγκον προσεπίθετο, μεγάλα σοφιζομε-
νῶν, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς Ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατορ-
θωκέναι. τὸ δὲ τάχιστα χαλεπώτερον, σφοδρὸς γὰρ τὸ πι-
στεύειν ῥᾳδίως, ἐπὶ καὶ διδάσκαλος ἦν τῷ συκοφάντῃ τῆς
ψυδολογίας. πολλοὺς γοῦν αὐτὸν διαμάσασθαι πρὸ τῶν
Ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσεκεκοινώκει φανερὸς
ἐξενεωθεὶς τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνου Βερνί- B
κλην ταῖς αἰτίαις συνεμπλέξας, οὓς μὲν σφόδρα ἀ-
νεῖλεν. ὅτι δὲ αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς ἐν Ἰουδαίᾳ χρημάτων
ἀφῃρέσαντας, ἰσοῦ ἑξακισχιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. καὶ τα-
ῦτα σοφίζων ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅτι τὰς οὐσίας αὐτῶν
εἰς τὰς τοῦ καίσαρος σφοδρὰς ἀπολήμψεσθαι. ὅπως δὲ
μηδεὶς ἀλλαχοῦ τινὲς τῶν Ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτοῦ τὴν
ἀδικίαν, σορρώτερον τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. Ⓒ πείθει τὸν
Ἰωνάθην καί τινας τῶν ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, C
νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ἐπιφέρειν, ὃς ἐν Ἀλεξαν-
δρείᾳ τε καὶ ῥώμῃ τῶν Ἰουδαίων ἐδοκιματόλις. τού-
των εἷς τῆς ἐκ βουλῆς ἀποδειχθέντων, ὃν Ἰώσηπος ὁ
ταῦτα συγγραψάμενος. ἐμοὶ καὶ ἐλπίδα παρέτυλ-
λεν τὸ συκοφάντημα προσχόμενον. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τὴν ῥώ-
μην, τοὺς σὺν τὸν Ἰωνάθην ἄγων δεδεμένους, καὶ πέρας
ἔφερε τῆς ἐξετάσεως ἦν, τέως ὑπ' αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ ἡμε-
μένου ψευδολογίαν. ἐπεὶ δὲ ἀσεβὴς ὁ τὸ σοφίσμα ὑπο-
βαλόμενος, ἀναζητεῖ τέως ἀλήθειαν, Ⓒ γνοὺς ἀδίκως τέως D
αἰτίαις ταῖς ἀνδράσιν ἐπενεγκεμένοις, τοὺς μὲν ἀφίησι
τῆς ἐγκλημάτων, πρῶτον ἀπουδάσαντος, δεῖν δὲ ἐπέ-
θηκεν Ἰωνάθῃ τὴν προσήκουσαν. ζῶν γὰρ κάτεκαύθη
πρότερον ἀμιθὴς. καὶ τόλμῃ ἦν, πότε μὲν ὑπῆρξε δεῖ τῆ
σοφότητα τῆς αὐτοκρατόρος, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι
καταγνώσεως, ἢ εἰς μακρὸν ἦν νόσῳ καταληφθεὶς
πολυχρόνῳ, καὶ δυσπάτῳ, χαλεπῶς ἀπολλάττεται, ἐ τὸ
σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ E
νόσος βαρυτέρα. δείμασι γὰρ ἐξεταράττετο, καὶ συνεχῶς
ἀνεβόα, βλέπειν εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐ-
φεστηκότα, καὶ κατέχειν ἑαυτὸν ἐ δυνάμενος, ἐξέλλεται δ'
ὑπὸ, ὡς βασάνων αὐτῷ καὶ πυρὸς προσφερομένων. τῷ
δὲ κακοῦ πολλῷ ἀεὶ τέως ὑπάδυσιν λαμβάνοντος, καὶ
τῶν ἑτέρων αὐτοῦ καὶ δεδεμένων σκηπτόντων, οὕτως ἀ-
πέθανεν, οὐδενὸς ἧττον ἑτέρου τῶν φρονοίας τῆς θεοῦ τεκ-
μήριον ἡμῖν ὅμως, ὅτι τοῖς πονηροῖς δεῖν ὑπάρχειν.
Ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἔχει, ὃν ἐπιγρά-
ψασθαι μὴ πάσης ἀκριβείας ἕνεκα τοῖς βου- F
λομένοις μαθεῖν, ἵνα ἔσται ὁ πόλεμος ῥωμαίοις
πρὸς Ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ πῶς μὲν ἡρμένων τοῖς
ἀναγνωσομένοις πρόχειρον ἀπολελείφθω. ἐμοὶ δὲ ἀληθείας
δεῖ οὐκ ἂν ἀκήκοσιν θαῤῥοῦν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης
ἕνεκα πᾶσαν τὴν γραφὴν ἐσχασάμην.

rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confecisse videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cùm iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infensus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc secutè facere arbitrabatur, quòd eorum patrimoniá reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniustitiam confutaret, etiam longiùs mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullisque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerũ accusationem viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterósque vinctos ducens, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitóque nõ iure hominibus accusationem illatam illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionachan statuit: priùs enim verberatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cúmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, exísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promissimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellũ Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Τέλος τῆς Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, littera locum paginæ designat.

AARON Moysi in Aegyptum redeunti occurrit Pagina 61.e
Aaroni sacerdotiũ confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti, ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. moritur 110.a. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris mons 132.d
Abasarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 365.d
Abdastartus rex Tyriorum Bcleastarto patri successit 1043.c
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a. & 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
Abemerigus Isatæ suam filiam dat vxorem 684.c
Abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. Iebosthum Sauli filium constituit regem 211.c
pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem 213.f
ab Ioabo fraudulenter occiditur 215.a
Aber-secũdi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammionem fratrem iugulat 227.d
fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis. tum quomodo Ioabũ tractarit 228.
populatem auram captat & regnum 229.c. cum patris concubinis rem habet 231.d. cogit magnum exercitum contra patrem 233.c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibiipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. confirmatur ei pontificatus 241.f
quomodo à Dauide vltus, eius dominus sacerdotio priuatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042.e. 1043.a
abigæa Nabali vxor Dauidem commotum placat 201.b
abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperium arripit 155.g
vrbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur a muliere ibid.d
abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107.c
abisace puella calefacit senem Dauidem 246.g
ambit eam vxorem Adonias 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
abrahamus quando natus 15.c
Lotum nepotem adoptat 15.g
è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ibid.
hinc in Aegyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam 16.f. Aegyptijs disciplinas instituit 17.c. Assyrios vincit 18.c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo 18.e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara 21.a
à Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos ibid.c
Isaco quærit vxorem ibid.e
moritur 26.b
eius arma contra Pharaonem 918.g
abrahami domicilium, vicus 16.d
absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quàm antecessores sui 285.c agnoscit suum fatum & pœnitet 289.c. cedit Adadi filio bellum inferenti 290.c. eundem vincit 291.c occiditur 295.d
ipsius liberorum capita præciduntur 310.c
achar furtum committit 137.c plectitur 138.c
achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiusque insignis tolerantia 1095.a
achazes Iorhami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocaustoma offert, bellóque impetitus, magnam patitur stragem 321.d
Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d
achiabus Herodis nepos aui vim prohibet 599.b
impetitur à 2000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773.c
militibus tumultuantibus resistit 607.d
achias pontifex 181.a
achias propheta Hieroboamo regnum & alia vaticinatur 274.b. 280.c
achilaus princeps commentariensium 241.f
achimanus Berzellæi filius apud Dauidem manet 237.f
achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulũ occiditur cum omni sua familia 196.f
achitophel à Dauide ad Absalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Absalomum, & se suspendit 233.a
acmes Iuliæ famulæ dolus 595.b. 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 212.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1014.g
adadus Azaelis filius paternum in regnũ succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221.f

*

INDEX

Adadi huius posteri dicti reges Syriæ, sicut Aegypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ibid.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedentiſ, ab eodem vincitur 290. 291. & recipitur in gratiam 292.c
Ioramo insidians & Eliſæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 301.e
fugatur a deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significaret 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 332.c.366.c.381.f 424.a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi a patre impetrat 248.d
salutat matrem Solomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 143.c
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95. a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex a Dauide victus 222.c
Aegyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Aegyptij populus qualis 13.f 54 b
Aegyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52. f. cur quintam fructuum portionem regibus pendant 53.c
pugnant cum Aethiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c
1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e per totum
Aegyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Aegyptiorum dij descripti 1054.c.1065
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Aegyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Aegyptum mare totum portub. caret 894.b
Aegyptum fames occupat 44.e. 53.a
Aegypti regina Solomonem inuisit 270.d
Aegypti descriptio 807.f. 895.g
Aegyptus vnde nomen acceperit 1045.f
Aelius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539. b
Aemilius Iucundus a Iudæis occisus 820.f
Aemilius Regulus Corduben. 653. e
Aeneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
Aeoles populus 13.c
Aeratiæ quis inuentor 7.d
Aeris genus auro pretiosius 221.d
Acinaces Persicus, qualis 697. a
Aeta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
Aeternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956. f
Aethiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quomodo a Mose victi 58. d
Aethiopas ab Aegyptiis circumcisione accepisse 279.f
Agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vna cum filio consolatur angelus 22.b
Agatharchides historicus 1050.b
Aggæus propheta 365.f.366.c
Agur Nabachæi facinus 935.b
Agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
Agriculturam quis inuenerit ibid.
Agrippæ Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629.vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 395.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulo præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638 f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendum principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia a Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliquis eius gesta vsque mortem 677. 678. 679. 680. & 793. 795. 796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833 864. 893. 906. 907. 913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor vt Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b. nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur a Nerone 694. f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala cernat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 693.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium a quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudææ præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
Iudæam latronibus explet malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961. c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatum succedit alias Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexander alabarcha mutuat pecuniam Agrippæ 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c. vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionatham in summo honore habet 435.a. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
alexander Aristobuli filius Iudæam infestans a Gabinio vincitur 476.c
rebellans Roma.os quotquot potest interficit 477.f
Hyrcano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
fœderi percutitur 723.f
alexandri fictitij actus & fallaciæ 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus ducit vxorem 549.c
accusatus a patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppressus coniicitur in vincula a patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumnijs vrgetur ab Eurycle aliisque 573.574
& in carcerem detruditur ibid. accusatus a patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur a patre 751.e
iterum accusatur 753.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 761.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.c
circumuenit astu Ptolemæum Lathurum, a quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714. 715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis a Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Machærunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Aegyptum & Phœnice translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 38.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque propheriam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b

eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 417.f
Alexander Zebinas Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b 513.b
Alexandra Phaselı filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quàm Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam miserat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922. e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorũ solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomem vxorem 583.b. 223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos sefuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
alisas, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631. a
althemus præ timore obriguit 744. c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153. d. eorum rex captus & occisus 185.a
amalecitas quanto deus odio fit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
Dauid cædit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
amalecitis regio ibid.
amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæum concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
amaræi filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
amaramus seditiosus exulat 682.c
amarinus constituitur rex 284.f
amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Abesolomi copiis præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatu regni restitutionem 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d
occiditur à Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315 b 316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316 c
increpatur à prophera 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317 b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459. b
ambitio quantum malum 215.b. per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619. a
amenophis regni terminus 141.b
ameſſes regni terminus ibid.
amias Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè exapiuntur 157.f. 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.e
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalomo 227. d
amoræi cum suis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatẽ non diu tenens occiditur 333.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513 a
restituitur ei 511. a
ananias Masbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346. a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452.g.458.d
ananias Pharisæus Iosepho se opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, ciúsque seruorum iniquitas 698.d. 699.b. ipsius filius capitur à sicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, & pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificarum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani senioris felicitas ib. a
ananus Ionathæ filius Cestio portas prodere voluit 819 g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se præparat 828.f
apparatum belli rursus amittere noluit 819 a
milites contra Simonem Giorę mittit ibid.e
ananus pontifex, ciúsque gesta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hierosolymæ excidij principium 882.g. ciúsque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex constituitur 618.c. eo priuatur 619.c
ananus Simonis sacelles ad Titum profugit 916.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195 c. 203.b
exercitum ducit in Hebræos 203. f. 204. d
andromacho amicitiam renunciat Herodes 567. g
andronicus Messalami filius orator 434. a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiisse 8.c
anilæi & Asinæi Neerdensium facinora 645. 646. 647. 648. 649. per totum
animi vnde certissimum argumentum colligatur 199 e
anna Helcanis vxor 165. b
annibas seditiosus plectitur 682.c
annius Minutianus 613 c. 636 671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619. b
annus magnus quot annis constet 11. c
anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli remissio 96.b
anni quot ab exitu Israelis ex aegypto vsque ad templi Solomonis extructionem 700 d
ante j interitus 66. f
anthedo, postea Agrippias dicta 459. c
antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 427.d
accusat Cæsarem Hyrcanum & Antipatrum 481 d
paternum regnum affectans profligatur 491.d
reducitur in regnum per Parthos 494. e. amputat Hyrcano auriculas 497. e. accusatur Romæ, & placat pecuniis hostem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus sit 500 c
& inde quomodo expugnatus & irrisus à Sosio 507 c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508. b. 510 e. per totum.
antipatri & Hyrcano accusat 724.g. vincitur ab Herode 729. d. rex constituitur 732.d. quàm insolens ex vnica victoria factus 738. d. dat se vinciendum Sosio 741. d. securi percutitur ibid.

INDEX

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occiſus 454. f.712.e
antiochia Mygdoniæ vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium eiectum recipiunt 417.d
antiocheni ſoli cum Sidonis & Apamenis pepercerunt Iudæis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398. c
antiochenſium petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Eucæro & Philippo fratribus ibidem.460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil.adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Tryphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a
eius cum Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil.& eius geſta contra Iudæos 407.g
vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b
per totum,aliáque eius geſta 1087. 1088.1089 1090
antioch: Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934 e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil.rex conſtituitur 419.c
Bethſaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus a Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709. e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716. a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonem perſequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere,ſed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 449.
per totum regno & vita priuatur ab Arſace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometor Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit,& regnum Syriæ occupat & Heracleonis inſidiis occiſus 451.d
antiochus, Agrippa & Sohemus Veſpaſiano in auxilium miſerunt bina millia peditum,& ſagittarios equites mille 834.f
antipas Herodis fil. conſtituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
antipas pro Antipatro fratre rex conſtituitur teſtamento 771.f
tetrarcha inſtituitur 773.g
antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 469.b
antipas regij generis vir comprehenſus cuſtodiæ traditur 871.g
occiditur 872.
antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infeſtat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem inſidiæ 585.a.587.588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratrib.inſidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occiſorum liberis etiam male vult,& conſpirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias ſtruit 767.c. cauſam dicit 769.770.per totũ.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum reſtituit 717.f.718.per totum, aliáque eius geſta 722. vſque 727
antipater accuſatus, declaratur præfectus Iudææ a Iulio Cæſ. & Hieroſolymorum muros reficit, & filiis ſuis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo ſe ſuóſque euexerit, & Ariſtobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius autoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæſari, aliáque eius geſta ibidem.& 480
dynaſta & procurator Iudææ conſtituitur à Cæſare 481.e
ſuos liberos ad gubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accuſat Archelaũ 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas ædificatur 559. f
antiphilus cum ſuo fratre venenum appararunt in Herodis interitum 588.f
antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas hiſtorias 702.e
antonia Druſi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.c
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani deſcriptio 919.c
antonia porticus incenſa, & præſidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f. 624.d.746.d
antonię fundamenta ſubuerſa 551 c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Aſiam proficiſcitur, & Herodem defendit 491.8.729.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phaſaelum tetrarchas conſtituit 494.a
ad regium faſtigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.c
Herodi nimium indulget 516. d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
ſubigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cęſare 524.a
occiſus 524. e. qualem operam Gabinio præſtiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734. b. propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
Antonius centurio à Iotapateno inſidiis interemptus 850.d
Antonius præfectus alę equitum contra Romanos 831.b
eius geſta ibid.
Antonius Primus è Mœſia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f. eius geſta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amiſit 902.c
Romam properat ibid.
Antonius Silo Taricheas miſſus cum duobus millibus ſagittariorum 859. d
Aod.vide Iodes
Apachnę regni termini 1040.b
Apania obſidione liberata 727.c
Apellæus,menſis 370.a.409.b
Aphrica vnde ſic denominata 24.e
Aphri & Aethiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
Apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.e
Apion grammaticus res Aegyptiacas conſcripſit 1060.b
eius portentoſa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061. 1062.per totum. & eius calumniæ & mendacia confutata 1063.1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentiſſimè fingit 1065.1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazarænorum ducis præ lium cum Iamnæo, & mors 459. e
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Machabæo victus occiditur 413.b
Apollonius Daus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
Apollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.1077.
Aponius ſenator ſauciatur 678 e
Apſanes Iudæis præficitur 859.a
Aquila aurea ſupra portam poſita deificitur 596.b.771
Aquila quare Romanorum inſigne 858 b
Aquila Caligulæ interfector 660. e

Ara tabernaculi, & Arulæ ſuffumigatoria 83.f
arabia, confinis Iudææ 469.c
arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes Hebræos ſubigunt 153.d. ab ipſis rurſum cæduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 515. f
arabum Iudæam deuaſtantium ſæuitia 609 c
arabum geſta in Iudæa poſt mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viſcera patefaciunt, aurúmque eximunt 939.f
aramus. aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes vbi mortuus ibid.d
araſci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5. e
arca Noe 8.e
arcæ Noe reliquiæ vbi ſeruentur 684. c
arcæ tabernaculi forma 82.f
arca in poteſtatem hoſtium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169. b
arca transfertur Hieroſolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athenienſes literis eruditi 1035. d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 81.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110. b
archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c. 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757
archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608. c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g.602.a. accuſatur apud Auguſtum 60 .e erhnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 611.e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 6 8 e à fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773.g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 783.a. eius reditus quanti ibid.b
archelaus Magdati ad Titum profugit 956 c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiuſque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. rper totum
aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469.e.470 b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Aeneas conſtituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
Aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472.d.716. a. cum Herode bellatur 626.b.& Iudæa infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
Aretas Petræus Roma auxiliatur 609.a
argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.e
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
Arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 4c 5.
Ariſtæus Iudæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 389. f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confoſſus 608.d.780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640.per totum
ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcens pulcherrimus 514.d.ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f.514.g
ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Aretæ liberatur per Scaurum 471. c. quale domum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e. vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno ſublatus eſt 479.g
ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Roma ducit vxorem 549.c. coniicitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578.f. ſtrangulatur 580.b
ariſtobuli filij Herodis, liberi qui 762.a 793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
ariſtobulus Herodis frater, priuatus mortuus filia vnica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis f. dominiis multis donatur à Ner. 694.f
ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455 g. primus diadema regium vſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714. a
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15 a
armon fluuius 110 c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vononevicto Parthorum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646. a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 617.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
Artabazes Tigranis filius captus 519. b
Artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium inſtruxerit 373. b. accuſat vxorem & diuertit ab ea, ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374. b. Amanen in ſummo habet honore 375. a. eundem cruci ſuffigit 330. b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
artemiſius menſis 259.c
arrorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſeruatus ſit 95 .g
arucæus Arcen condidit 14.d
aruadæus, Aradus inſula ibid.
aruncius præco retundit Germanorum militum imperum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 195.g
aſamonæorum gens Iudæorum reip. ſtatum mutauit 367.b
Aſamonis montis Galilææ ſitus 8.8. c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282. c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Aethiopum rege ac victoria ibidem, mors 284. d, 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 831.a. eius ſitus ib.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curę obſequitur Danieli 346.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natiuitas 30.g.filij 52.d
aſeritarum ſors in Chananęa 141. a
aſię quingentas ciuitates vni rectori, & conſuli Romano parere 806. b
aſineus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646.647.648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſonis ciuitas 151.c
aſoſra, buccina 97 b
aſperſorium tabernaculi 81 a
aſphalites lacus 18.a.773.a
aſphalites lacus repletus eadauer. 890. a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891. b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſprenatis prodigium & interitus 661. d
aſſamonæi principatus quando deſierit 508.b
aſſamonæorum familię quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 701 a
aſſaracoddas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.e
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni termini 1040.b
aſſuras, Aſſyrij 14 f
aſſyriorum imperium quando diſſolutum fuerit 331.c
aſtabarri populus 14.b
aſtapus fluuius 58.f
aſtartes templum 209.a
aſtartis rex Tyriorum, eiúſque ſucceſſores enumerati 1043.a

Aſtoborra fluuius 58.f
aſtronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienſes quando & quemadmodum Romanis ſubiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi creditiſ 1068 c. ſcriptis legibus vtebantur 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges paſtor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e. 1052.g
auguſti Cæſaris in Iudæos beneficia 562.d. in Herodem odium & Aretam 572.b. reditus cum vtroque in gratiam 577.d. confirmat teſtamentum Herodis 611.c. in Italiam proficiſcitur 729.e
auguſti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ deſcriptio elegans 914.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azaei ab Adado cum muneribus mittitur ad Eliſæum, vnde ſe regem futurum cognouit 306.b. contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, a quo pacem redimit Ioaſus rex 313.f moritur 316.a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 693.b
azotum peſtis propter arcam detentam inuadit 169.b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorum feſtiuitas reſtauratur 323.d
azymorum feſtiuitatis inſtitutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ deſcriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532. f
babel quid ſignificet 12.c
babylon locus cur ſit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
babilonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339.340. 341. per totum.
babylonicæ turris inſtitutio 12.a. & quãta fuerit 12.b
babylonij Iudæos perſequuntur 649. e
babyloniorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1035.f
bacca vicus 833.g
bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur fruſtra 421. f. mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit 424.f.425.d. adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 430. b
bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactrini populus 15.a
badus quæ ſit menſura 259.a
bæonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 566.b
bagoſes ceptam a Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothois & Theodeſtes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. ſacerdotes eius vniuerſi ſublati ibidem. ædes ipſius a fundamentis diruitur 311.d
balachus Moabitarum rex Balamum ad Iſraelitas execrandum mittit 112. d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112. f. bene precatur his quos execrari volebat 113. per totum malum conſilium dat Madiantis 114. e
balſamus vbi naſcatur 270.f
balſimum vbi proueniat 473.b
balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. c. ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit 352.a occidit Adoniam 254. b
banaias ſatellitibus præponitur 241.f vnus fortium Dauidis 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occiſores Iaboſthi ſupplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Iſraelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322. b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
baraſa expugnata concremata 417.c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337.a. liberatur à carcere 343.c
baris caſtellum, poſtea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282.c. regnum occupat ibidem
baſanæ impietas à Gimone prophera graniter carpitur, ſed fruſtra, regnúmque ab hoſtibus infeſtatum tueri non valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 283.f
Baſſus addit ſe Caſſio 727.c
batanææ, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
barhuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenum hero adfert 757.b
batibij dictum 639.c
beelſephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 34.c. filij decem 52.b
beniamitarum ſors in Cananæa 141. e
beniamitæ poſt Ieſu ducis mortẽ quieti & agriculturæ ſtudent 146.b
beniamitarum fortitudo & peritia militaris 148. e. cædes omnium vſque ad ſexcentos viros 149.a. quomodo ea tribus reſtituta 149. d
berenice, locus 269.f
bernice Aguppæ filia 628.a. 673.e
bernice Coſtobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.c
bernice Salomes filia datur nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549.c. ſit exoſa Glaphyræ 564. b. datur alij mariuo 762.a
bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Ceſtium de Flori geſtis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græcè ſcripſit 1043. g. eius hiſtoriæ verba & compendium de Iudæis 1044. a. Græcos ſcriptores taxauit ibidem
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorum 972 e
berytus quomodo ab Agrippa exornata 678.b
berzellæus quantis beneficiis iuuerit Dauidem regno pulſum 233. b. quam gratiam ei obtulerit rex 237. e
beſarra oppidum 1007.e
beſelel architectus 88.c.98.e
beſſemmathe vxor Eſau 28.b
bethalaga vicus 429.b
bethel quid ſignificet 28.g
bethemabem vicus 889.a
bethleem toparchia 890.d
bethmaus vicus 1003.e
bethora locus 339.f
bethſabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
bethſamia vicus 170.g
bethſamitarum prophani lxx. ſexcentis contingentes moriuntur 171. b
bethſana, quæ Scythopolis 418.a
bethſana, ciuitas 141.g
bethſuritarum deditio 420.d
bettæa capta & prædata 212.c
bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis deſcriptio 919.g
biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
borceos vicus 831.e
bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
boz columna veſtibuli templi 261.b
bozus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a
britannicus Clau. Cæſaris filius 644. a
britannic. Claudij ex Meſſalina f. Neroni priuigno in imperio poſthabitus 796.b
britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 803.g.807.b
broccus trib. plebis 670.b
buccinarum excogitatio & vſus 97. b
burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1014.e

Caduceatores sacros esse & inuiolabiles 522.a
cæcilius Bassus occiso Sexto Cæsare prouinciam occupat 488.f
cæcilius Bassus Sex. Cæsarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 902. c
cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902. a
cædesa ciuitas 140.b
cænopolis & forum quod vocatur materiarium à Cestio incensum 819.f
cæron regio amomi ferax. 684.c
cæsar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 781. f
Archelao ethearchiam seu mediam regni partem dedit ibidem.
eius promissio Archelao facta ibid.
reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuisit ibid.g
cæsar quæ Salomæ largitus sit 783.b
cæsar quas ciuitates Iudæorum regno quulsas Syriæ adiecerit ibid.
cæsaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæsar falsum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inserit 784.b
cæsares vocatos imperatores Rom. 269. b
cæsarea conditur 746.e. 747.g
cæsarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæsarea Iudææ maxima ciuitas 814.f
cæsaria templi 747.a
cæsariensium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
cæsarienses contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæsarienses omnes Iudæos apud se habitantes trucidant 813.f
cæsennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Cestio in Galilæam missus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibid.d
cæsennius Pætus rector Syriæ 974.a
cæsennius Petus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæsoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas constituitur pontifex 619.c
cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius posteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Augusti adoptiuus 603.e
caius Cæsar Agrippam vinculis soluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occisæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæsar Deum se vocari voluit 790.d
Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem. e
caij literæ ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananææ 99.a
calidæ ad Bæas 638.e
calidæ ad Emmauntem 619.d
calidæ apud Callirrhoen 598.a
caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula constituitur Cæsar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 634.e
designatur Cæsar a Tiberio 635.f
occiso Tiberio fratre opprimitur & ipse 636.a. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
quali fuerit ingenio 641.b.643.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes sæuitia & diuini honoris vendicatio, iusamáque tum coniuratio in ipsum, & eius interitus 652.vsque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
callistus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyses Cyri filius patri in regno succedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005. b
cana seu Canatha 742.e
canathenses ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena esse creditus 861.c
capharsaba, campi nomen 519.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmissus ad Hierosolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis ficus 852.f
carræ, Mesopotamiæ ciuitas 15.e
carthaginensium originis & fati descriptio 807.d
caius, delicię Herodis 586.b
casander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388. a
caspię portæ 625.a
cassius Chærea 653.654.655
per totum. occiditur 673.a
cassius quæ gesserit in Iudæa 479 e
affligit Iudæos 489. b
cassius Longinus Syriæ præses 544.d
cassius Iulio Cæs. interfecto Syriam petit & quid gesserit 727.728.
per totum. occisus 729.e
castor rerum Iudaicarum scriptor 1065.
castoris Iudæi versutia & dolus erga Titum 924.f
castra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libyæ Pentapolitanæ rector ficariis calumniandi doctor erat 997.a
tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem. d
cedasa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a
quę Cæsaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.g
celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 693.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad supplicium Hierosolym. mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 1015.b. 1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudæam procurator præmissus 793.c
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo victus 1015.b. 1016.c
Chærea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi, populus 14.g
chaldæorum consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananæus, chanaan 14. a
chananæorum terræ præstantia 98.e
chareris mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebræis significet 15.d
chetimus, & Chetima insula ibid.
cheromene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius insignis 260.g
Christus & christiani 622.g. 623.a
chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subiicit 150. e
chusus, chusæi 14. a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Absalomum 230.c
cilia ciuitas 198.b
cillanos à Palæstinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243 a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19. e. 21. e.
cisus Saulis pater 174. e
citharæ quis inuentor 7. d
ciuitatem quis primus instituerit 7. c
claudius à militibus constituitur Cæs. 664.d
claudius Agrippam ad senatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium coopterauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortium 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434. e
cleopatra Marc. Antonium in sui amorem pertrahit 493. f. 729. f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513.vsque 645. 742. d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f 742.a. Herodem ad stuprum solicitat 518. d. occiditur 524. e. 745. f
clitus Tiberiensis altera manu mulctatur 1012.a.818.e
clunitus 659.c.

INDEX

coloſſus Cæſaris 747.g
comagenenſium ciuilis contentio 620.g 621.a
coo meatus centum annorum qua de cauſa in Meſſada incorruptus manſerit 988.c
conon Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præfeitur 616.b.618.g
coponius procurator conſtitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo ſe liberent 109.c
coreæ, loci nomen 718.e
cores ſeditionem contra Moyſem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Fauſtus Sullę filius qualem ſe præſtiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus menſura qualis 100 b. 536.f
coſtobarus Idumeę Gazę præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
coſtobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Ceſtium tranſfugiunt 821. g.
coturnices vbi copioſè inueniantur 72. e
coxys Armeniæ rex 678.d
craſſus in Parthos proficiſcens Hieroſolymitanum templum ſpoliat periurus 478.e. cum omnibus ſuis copiis perit 479.c
craſſus in Syrię prouinciam Gabinio ſuccedens quid geſſerit 723.b
cretenſes moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
creſiphon, vbs 610 b
cumanus Iudęę præſes conſtituitur 690. d. 794.a. & quid ſub eo Iudęis acciderit ibid. & 691. f. & 692.a. accuſatur à Iudęis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuſpius Eadus Iudęorum regno præficitur 680. d. ſeditioſos punit 681. c. 690.a
cydoeſſa Tyriorum vicus 869.e
cyprus inſula 13.d
cyprus præſidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phaſaeli filia 628 a
cypron, caſtellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenęi, Marmaridę & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis ſubditi 807. d
cyrus Perſarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudęis Hieroſolyma reperere permittit, templúmque reſtituere, ac vaſa templi eis reddit, multáque præſtat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 359.b

D

DAbaritęni vxorem Ptolemęi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbę deſcriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exuſtum 416.e
dalale meretrix Sampſonis 162.b
dalmatas bellicoſiſſimos ſub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damaſcus à quo condita 15.a
damaſcus imperio Dauidis ſubiicitur 222.b
damaſcus à Metello & Lollio capta eſt 471.a
damaſcenorũ in Iudęos ſeueritas 1000.c. 822.a. 992.d
dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinem & ſtudia 346.a. inſomnia diuina videt 246.f. regi ſomnia interpretatur 347. f. 348.a. Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d. abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b infidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352 f. 353.a apud Ecbatana turrim ędificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cęteros prophetas ſuperauerit 353.e. 354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitę à Chananęis ſedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 32.e
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſtea leonibus obiicit 352. b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810 g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quæſtionem proponit quęnam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b. & .f commonitus vero à Zorobabele Iudęos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 261.e. 367.d mortuus ſucceſſorem filium Xerxem reliquit ibid.f
dathamũ cum vniuerſa ſua familia terra dehiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſæi 164 e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharam 186.e 187.a. eius magnanimitas 188.b victoria de Goliatho 189 c amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e ſocerum fugit 191.192.193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Getam. & inſanum ſe fingit 195 e fugit inde aliò atque aliò ibid. Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a Nabali defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d iungit ſe Ancho contra Hebræos 203.f. 206.e. abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b Palæſtinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211.d rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214.c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. a. dominorum ſuorum occiſores punit 211.d.216.g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217.a. Iebuſæos illudentes capit 217.a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218 c. Palæſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Palæſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thaanonem in amicitiam recipit, Ieúmęam ſubigit, & officia diſtribuit 222. c. 241.e. Ionathę poſteros beneficiis afficit 223.b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæque deprędantur 223.c. 224.e Bathſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriámque interficiendum curat 225. b. per totum. Ammanitas cædit 228 b. à filiis moleſtatur 227.e. per totum. Abeſſalomum filium regem ſalutatum fugit 229 c patienter audit conuiciantem Semeum 230. c. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233. b. priorem filium aggreditur 233.d. occiſum luget 245.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238. c. Palæſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 241.f fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244. b. è tribus malis infligendis peſtem eligit, & Oromnæ aream emit 244. e. 245. c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibid. e 246. b. alloquium calefacit ſe Abiſacem accubitu 246. g. Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum. Dauidis principium alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Solomoni commiſerit 250.g.351.a expirat ac ſepelitur, maximúſq. cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241 g
Debora prophetiſſa 191.d
Decimę datę 18.e.28.f 109.a
Decius Mundus quantum inſanierit in Paulinam 622 b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436. d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Gypi filius rex apud Damaſcum conſtituitur, & Alexandrum Ianneum ſuperat 440. b. 461. a. contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Ionatha Iudæiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d. capitur à Parthis 443 f dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450. c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit

parauerit 389. d. legem Iudæorum transcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in historia Iudæorum venia concedenda, quòd Hebraice nescierit 1071.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lysiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei castra, locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis donabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam salutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Mosen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros significet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo versatus propter Athenienses 1079.f
dido soror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus singulis quid Deus condiderit 4. b
diglath. quid significet 5.c
diluuij vniuersalis descriptio 9.e
Dina Iacobi filia 31. b
stuprata, quapropter Sicimitæ vniuersi trucidantur 33.e.34.a
Diodorus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciss. à Pharisæis interficitur 716.f
dionysius Tripolitanus securi percussus 471. g
diophantus notarius sceleratus 574.e
disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
disciplinas à Chaldæis ad Aegyptios, ab his ad Græcos esse deductas 17.c
dissimilium communionem etiam natura horrere 123.f
dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
dius mensis 9.a
doecus mularum nutritor 195.b
occidit Abimelechum pontif. 196.f
dolesus nobilitate potens à Gadarensibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
domitianus cum multis Romanorum saluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector insinuatur 903.a
domitiano Germani subiiciuntur & Galli 975.f
domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 979.d
domitius Aenobarbus 694.a
domitius Aenobarbi filius ibid.
domitius Nero consalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, virósque illustriss. trucidat ibid.c
Cæsarea excludit Iudæos 696.f
domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
domitij Sabini fortitudo 926.b
dora Phœnices vrbs 1000.e
doræ ciuitatis situs 1067.b
doras Hierosolymitanus pontificem perimit 695.b
doris mater Antipatri Herodis filij accusatur veneficij, & quomodo se gesserit 588.d. 766 b
doritarum in Iudæos insolentia 675.f
dorotheus lxx. interpretibus additur 396. f
dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
draconis leges de suppliciis antiquiss. 1035 c
druma Gedeonis concubina 135.f.
drusilla Agrippæ filia 628.a
drusium turris 747.c
drusus Agippæ filius 628.a
drusus Neronis filius 629.a.634.e
drusus turris 538.g
drymos loci nomen 730.e
dystrus mensis 132.e.366.c.381.f

E

EButius decadarchus sub Vespasiano 839.c. Gamalæ occisus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Basanæ filius altero regni anno occiditur, vnà omnis eius soboles tollitur per Z. marem 284.d.& e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640 f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Mosys filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
eleazarus pont. moritur 145.b
eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
eleazar. quidam arreptitiorum medicus 258 a
eleazarus Auranes, Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab elephanto confosso opprimitur 420.e
eleazarus pharisæus homo seditiosus conuitiatur Hyrcano 453.d
eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478.d
eleazarus Anani fil. pontifex constituitur vnius tantum anni 619.c
eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
eleazarus gigas, quàm vasto fuerit corpore 625.d
eleazari Asamonæi filij fortitudo & mors 709.e
eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a. 796.d
eleazarus seditiosus exulat 682.c
eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli seminarium fuit 809.g
reiecit Cæsaris hostias ibid.
eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
eleaz. duo socij contra Manahemum 812. e
eleazari Simonis filij factio 904. c. 905. e
eleaz. Simonis Gioræ socij mors 895.a
eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 985.e
eius ad suos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ. 990 g. 991. 992. per totum
elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419.f
eleusa oppidum, Sebaste dictum 558.f
eleutherus fluuius 742.b
eleutheri equites 731.b
eliabus architectus 78.b.88.e
eliacias pontif. sub Iosia rege 333.f
eliacimus Iosiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Aegyptijs 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336. e
occiditur 337.d
eliacimus Ioachini filius in pontificatum patri succedit 370.f
elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & gesserit 285. e. 286. a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300. b
eliæ epistola ad Ioramum Iosaphati filium sceleratum regem 307.b
elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
elis pontifex princeps Hebræorum 163.e
filij eius scelerati 165.a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166. d. & f.
elisæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat Ioramo Achabi filio 301.a
viduam a debitis liberat 302.d
Ioramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d.303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Israelitarum 308.b
Ioasus Ioazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occisi à latronibus in ipsius monumentum iniectum reuixit 316. a
elymus, elymi 14.f
emian zona sacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
emmaus vicus, Vide etiam Ammaus.
engaddi à sicariis inuaditur 887.f
eniachin tribus sacrata 872.f
enochi mors nemini cognita 9.d
enosa ciuitas 7.c
epaphroditus 2. b
ephodes, vestitus 85.b
ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit 1039.a
ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034.g
ephremes Iosephi filius 44.d
ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 53. e
ephremi pars quæ cesserit 141.f
ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d
ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 451.e
epicurçorum error refutatur 315.b
epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pæto pugna forti obtuntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib. e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæ ferales Iudæorum 775. a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achazę præfectus occiditur 321.f
esaias prodigium Ezechię regi exhibet 331. c. obiurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos 331. d
esaiæ propheriam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium deprauatum 996.c
esai natiuitas 26. d. vxores 27. a

circumuenitur à fratre ibid.d
iracus fratri reconciliatur 32.f
partitur cum fratre habitationem, vo-catúrque Adomus 36.a
Eſdras Iudæorum apud Babylonem degentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f.368.a quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuúſque ſit 368.369.370 per totum.
Eſcon puteus 26.g
Eſther puella quali fuerit forma 374.b ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem.
Iudæorum cladem futuram cognoſcens regi indicat 379.e
impetrat Iudæis vitam 380.b
Eſſen, veſtis qualis 85.c.90.b
Eſſenorum ſecta 617.c.781.786.787. per totum. eorum mirabil s conſtantia, & virtus in bello cum Romanis 737.e. opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuerſum collegium 788.d
Ethæus Gitthæus Dauidis ſectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid ſignificet 5.b
eius lapſus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas. Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in hiſtoria Iudæorum venia concedenda quod Hebraice neſciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impoſtor maximus Herodem circumuenit, & domum eius ſubuertit 573.f.758.e.759.f
eutychus Agrippę libertus & auriga in vinculis detentus 631.b
aperit Neroni maleuolentiam Agrippę 633.a
eutychus, auriga Caij Cęſ. 672.a
excęcantis aliquem pœna 128.c
ezecielis prophetia 335.f
ezechias Achazę filius regnum obtinet paternum Hieroſolymis religionem collapſam reſtituit 323. per tot. Paleſtinos bello vincit ibid. à Senacheribo oppugnatur 328.a in ſummam adactus deſperationem Eſaiam implorat 329.d poſteritatem à Deo exorat 331.a moritur ibid.f
ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Auguſti ſeruus 587.a
Fabatus procurator Cęſaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e.551.e
fati potentię nemo poteſt reſiſtere 580.d
fauces locus 98.b
fauſtus Cornelius primus Hieroſolyma conſcendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudęos miſſus 795.g
felix prępectus militum Romanorum inuadens Phaſaelum vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris geſta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis ſitus 891.a
feſtus procurator ſucceſſit Felici 798.a vide Porcius
feſtorum deſcriptio 92.f.93. per tot.
filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi 126.e
filiorum Iſraelis iura 121.
Flaccus Syriæ præſes 629.f
Flauius Ioſephus. vide Ioſephus
Flauius Sylua in adminiſtratione Iudææ Baſſo ſuccedit 985.d
contra Maſſadam militem mouet ibid. & 986.g. Maſſadam occupat & præſidium imponit, cum exercitu ad Cæſarem redit 994.g
fletus, ſylua 219.c
florus templi theſauris fruſtra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaricia in oppreſſione Hieroſolymorum 802.f
mendacium apud Ceſtium 803. per totum. vide Geſſius
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippę libertus Romam miſſus à ſuo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitum 613.f
fratres veri, quos & interitus ipſe ſociauit 1097.a
frontonis geſta in cuſtodia 968.b
Fructus intempeſtiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animoſitas 720.b
furum pœna 127.a

G

Gaba, quid ſignificet 186.a
Gaba equitum ciuitas cur ſic vocata 832.f
gabaenorum iniuria in vxorem Leuitæ, & quomodo eapropter mulctati 147. 148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ aſtu fœdus ineunt cum Ieſu 138.f. qui ipſis contra Hieroſolymitarum regem ſuccurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pomperj 473.c. eius geſta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro ſuccedens quid geſſerit clari 721.722. per tot. 980.e
gadara reſtaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Veſpaſianum mittunt, ſéque dedunt 888.e
gadarenſes Herodem fruſtra apud Cęſarem accuſant 540.b
gadæ natiuitas 30.g
& filij ſeptem 52.c
gadus prophęta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba Imperator creatus 893.c
in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales inſectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid ſignificet 137.d
galilæę & regionis trãs Iordanem quanti reditus fuerint 782.g
galilæa minor quæ 831.f
galilææ vtriuſque deſcriptio ibid. calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis ſubacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnaciſſimi & omni tempore plurimi 823.a
Galilæorum quot millia Iaphæ occiſa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hieroſolymis 897.b
galliæ motus 890.b
galliæ bellum deſiit ibid.
galliæ ſitus deſcriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e
gallos ſub mille & ducentis militibus ſeruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 864.
exciſa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000.f
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.866. per tot.
gamalenſium cædes a Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 384.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelitæ 146.a
gazæi à Iamnęo obſeſſi capríque 459.e
gazara Palæſtinæ vrbs à Salomone bis ędificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute exemerit 154.155. per totum. quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Geneſar lacus deſcriptus 619.d. 869.d. eiuſdem nominis deſcripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio ſubduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circumciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus nomina ſunt indita 11.f.13.14. per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraſeni quomodo ſe erga Iudęos cohabitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſæi, populus 14.d
germanicus veneno ſubtractus 631.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ. frater 694.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano ſedantur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g.
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis cauſæ ibid.
gerſus Moyſis filius 61.a
geſſius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capeſſenda compulerit 702.d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſucceſſit, crudelitas, impudentia & verſutia 798.d
auaritia apud Cæſarienſes 799.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Baſani quæ mala ipſum maneant vaticinatur 283.f
ginęa vicus 833.d
Giſcala Galil. oppidulum indomitum 868.c

giſcala

giscala succenditur & diruitur 1001.e
giscala à Iosephi militibus diripitur, prædáque populatibus conceditur 828. per totum
giscalorum status 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio prosequitur Salomem 564.b. occiso marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius somnium & mors ibid.e
goboleitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hierosolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ib.
eiusdem pietas, sed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi statura & insolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenses 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Iosephum Zachariæ 418.b
gorion filius Iosephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ioramí Hierosolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum potest tollit & regnum administrat 311.g. 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadi 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum dissidium 649.c
græcis turpissimum visum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis fascibus Romanorum obedire 806.a
græcorum omnia noua & heri nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuasere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem.
philosophi primi Aegyptiorum Chaldæorúmque discipuli 1034.e
græci posteriores Timæum in plurimis mendacem ostendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.b
græcorum historicorum elegans descriptio 1034.1035.1036.1037. per tot.
græcorum legislatores antiquissimi qui 1070.c
græcorum dij descripti 1077.& seqq. per totum. eorum legislatores poetis potestatem dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetorib. verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conscriberent ibid.
grádo apud Aegyptios ante Mosen nunquam visa 64.b
grapte cognata Isatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hierosolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
suis succurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gemnasia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibid.
hebræorum nullus regnante Salomone seruile opus faciebat 269.e
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecatæus Abderita 1048.b. 1050.a
hecatombæon mensis 110.c
hecatontomachi Alexandri Iamnæi 457.f
hellanicus ab Acusilao de genealogiis multum discrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina transit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hierosolymis 913.c
helenę Monobazi regis matris regia Hierosolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
heniochi Romanis subiecti 806.b
HEoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermæus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus historicus diligentissimus 1046.e
Hermogenes Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechimáque cum aliis prædonibus afficit supplicio 483.b
infantum ob cædem exosus dicit causam 484.b
præficitur Cœlisyriæ 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.c
Malichum trucidat 490.f
Antigonũ Aristobuli profligat 491.d
vxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid.e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vsque Romam 498.d
rex Iudææ à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigiosè seruatus bis 505.c.& f
Hierosolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad stupri solicitatur 518.e
bellum Aretę infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Cæsarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnifice donatur à Cæsare 529.a.530.b
necata à se vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cædem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Cæsaream condiderit, & à Cæsare sit muneratus 539.b. 540.541
salutat Agrippam 540.b
extruit templum Cæsari, & tributorum partem subditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Essenos magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hierosolymis sumtuosiss. 543.e
legem statuit de furibus nouam 548.a
nauigat ad Cæs. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem suis remittit 551.d
ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 554.c
filios suos apud Cæs. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum reclusit 563.b. omnes coniunctos habet suspectos 565.566.567.568.569. à Syllæo iniquè accusatur apud Cæsarem 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse vxores habuerit & sobolem ib.627.f
Antipatrum damnatum in vincula coniicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & crudelis. 598.b
vim sibi conatur inferre, & Antipatri iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.c
testamento eius confirmato quantum filiis ipsius patrimonium superfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & strenue agit 725.f. accusatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f. 731.732. ædificat & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e.
rex Iud. constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a.& seq. fratris mortem vlciscitur 738.f
in grauia iucidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat sibi Iulium Cæs. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746.747.748.& seqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
dissidet cum filiis duob. & vxore 749.f.750.751. conciliatur filiis 751.g
iterum dissidet cum ipsis 755.c
accusat filios apud Cæs. & Beryti 760.c. occidit 761.f.793.g
occisorum liberis prospicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 765.a
eius domus iterum conturbatur dissidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit, ibid. e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.e

INDEX

Vitellij iram in ſe concitat 625.c
bello ab Areta ſuperatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626 b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 67.f
herodes Herodis fil. Tyberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
a Caio Cæſare ob auaritiam increpitus, in Hiſpaniam cum vxore fugit 790. d
quando deceſſerit & quos liberos reliquerit 793.f
herodias Agrippæ ſoror, Herodis iunioris vxor 626.b
odio proſequuta fratrem ſe ſuúmque maritum in exilium coniicit 638. g. 649 a. eius exprobrationes & ſtimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732-748.c
Herodotum cuncti mendacem oſtendunt 1035. a. Romanorum non meminiſſe 1038.g
herodotus erroris argutus 279.a
herodotus Halicarnaſſeus Iudęorũ gentem non ignorauit 1047.a
heroum oppidum 52. d
heſiodus ab Acuſilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
hettæi prędium 272. a
hezarbunis dux captus 155.b
hieremię prophetę vaticinium & epicedion Ioſię conſcriptum 335.f. & ſeqq. damnatur, iterum abſoluitur 336.f
aufugit 337.b
Hieremias in carcerem coniectus torquetur 339. c
in cœnoſum puteum prefocandus demittitur, verum rurſus liberatur, 339.f. non vult proficiſci Babylonem 343. b. donatur magnis munerib. & alia eius geſta ibid.c
Hieremias conſulens Ioanni Careę abducitur ab eo in Aegyptum, vbi Aegyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
Hierichus vrbs 112. a
excinditur, & reſtaurator ipſius diris deuouetur 137.b
hierichus deſolata 890. f
eius agri deſcriptio ibid.g
hierichontis fons ex peſtilenti & infrugifero ſaluberrimus, & feraciſſimus ab Heliſęo factus 891.d
hierichuntij agri bonitas 141.c. 475.b. 518.d
hieroboamus Nabathęi filius vaticinio cognoſcens ſe futurum regem populum ad defectionem ſolicitat, effugit Solomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duáſque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pſeudopropheta ſeducitur 277 g. 278.a
filio ſuo ęgrotante quid reſponſi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni ſucceſſore Nadabo 282. c
familia eius cuncta tollitur ibid.e
hieroboamus Ioę filius regnum Iſraelitarum excipit 316.b
Syriam ſuo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio hęrede relicto 318. f
hieronymus hiſtoricus Iudęorum 1010.f
hieroſolymę rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hieroſolyma oppugnatur, inferiorę que parte capitur 145. f
hieroſolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exædificata 218.b
Hieroſolymorum theſauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum ſpacium diruuntur per ſuam 317.e
hieroſolymorum captiuitatem qui prophetæ prædixerint 335 f
hieroſolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vaſtatio 342. per totum
hieroſolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius ſpoliatur & prophanatur 409. a
reſtituitur tam vrbs quàm templum 415. d
hieroſolyma & templum à Pompeio ex pugnata 473.e
hieroſolyma diripitur à Parthis 497.d
hieroſolyma eiúſque templum cur deus auerſatus 695 d
hieroſolyma ad ſummum felicitatis euaſiſſe faſtigium, & ad extremam eſſe deiecta miſeriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709. c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a. per totum
hieroſolyma Iudææ vmbilicus, eiúſque ſitus 883. g
deſcriptio 912.e. per totum & 1049. c
hieroſolyma bello, dominatione, ſeditione laborat 887. g
hieroſolyma quando & quoties capta vaſtata 969. e
quando in ea templum ædificatum ibid.e. eius origo & finis ibid.f
hieroſolyma non idem vóce Iudaica quod Græca ſignificat 1059.d
hieroſolymitanis fame laborãtibus ſuccurrit Helena 686.
hieroſolymitanorum ſupplicatio 795.b
hieroſolymitani officioſe Agrippæ, & Politano obuiam progreſſi 803.e
hieroſolymitanorum & Romanorum ſeditio 811. a
Hieroſolymitanorum luctus publicus 813. e
hieroſolymitanorum turbæ & indignationes propter Ioſephum 856.d
hieroſolymitanorum miſerabiles clades, & fuga ad Veſpaſianum 886 d e
hieroſolymitani prima aggreſſione ſuperiores 907.f
in legionẽ decimam excurrunt 909.a
eorum inſidię contra Romanos 911.b
ſeditiones perpetuę 920.d. per tot.
conflictus cum Romanis 920.d. & ſeq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926. e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932.
Romanos inuitos ad ſuum excidium coegere 933.b
hieroſolymitanorum calamitas, & clades miſerrima 932. 933
pertinacia crudelis 928. e
conflictus 935.e
fames 937. d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viſcera duorum millium patefacta ſunt 940. a
famis incrementum horribile 941.c
Hieroſolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941. a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem. b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943.c. pugna magna & ferox 946d
mendacia inter ſeditioſos 949 c
pertinacia infana ibid. pugna atrox circa cuſtodias 950. d
pugna circa templum 952 d
dolus contra Romanos 953.b
fames 954. b. pugna circa porticus 956. a.c rca templum 459.e
ſtrages & fuga incenſo templo 4.9.a
ſex mill.a in porticum confugiunt, &. que ſaluari ex propheta falſo ſeduncutur 459 g. 960. a
plurimi confugiunt ad Titum 9.6 b
infinita multitudo venit ibid. ſtrages crudeliſſima, incendium, fames, captiuitaſque 967. 968. per totum
Hieroſolymitani ſoli quanta bonitas 141.e
hiezecielis prophetia 335.f 338.e
hin. menſura qualis 88.d
hippeni Iudæos ſuos cohabitatores male tractant 815.d
hippici turris deſcriptio 914.d
hi, podromos locus 773.e
hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hieroſolymis contulerit 1042. c. mulctatus quod Salomonis propoſita ænigmata ſoluere non potuit ibid.f. eius geſta ibid.
Vide etiam Iromus
hiſpani quando & quemadmodum Romanis ſubditi 806.g
hiſtoria apud Barbaros ſolennior quàm Græcos 1038.b
hiſtoriæ ſcriptori quæ curanda 468.b
hiſtoriæ veritatem à Iudæis honorari, à Græcis verò negligi 707. a
hiſtoriæ veræ quod indicium 1015.e
hiſtoriarum ſcriptoribus non idem ſcopus 1. in principio
hiſtoricus mendax quantum à falſario inſtrumentorum differat 1024.e
hiſtoricus quis laude dignus 706.f
hiſtorici quod officium 1024.f
holocautoma ſacrificium cur dictum 91. a
homeri poemate nullum vetuſtius 1034.d
quomodo conſeruatum ibid.
homicidarum inuitorum aſyla 18.d
homicidij incerti inquiſitio' qualis fiat 112.f. 113 a
hominis creatio 4.e
hominis ætatis quis terminus præſcriptus 8.e.15. e
homines quando degenerare à virtutibus ad vitia cœperint 7.c
hominum cõmercia quibus vitanda 94.c
hominum ingenium quàm ſit malũ 19.a
homonœa, loci nomen 1020.e
hortos penſiles à Nabuchodonoſoro extructos 360.a
hoſpitij reuerentia 20.a. 147.d
hyc vocis ſignificatio 1040.a
hyoſcyami deſcriptio 86.b
hyperberetæus menſis 92. c. 263. b. 286. b
hyrcanium vicus 742.d
hyrcanus Alexandri Iannæi filius conſtituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ocioſam vitam elegit 468.d.& 71-.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469.d
Scauri amicitiam fruſtra ambit 471.b
diſceptat apud Pompeium cum fratre 471.a
redditur ei pontificatus 475. a. 481. e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæſ. afficitur 486. a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e.730.e
a Par-

à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur, a quo perhdè tractatur 521. per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitã fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.c.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudææ 716.f
Hyrcanus Ioſephi Tobiæ filius adoleſcens ingenioſus 404.405.406.per totum
eius geſta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi inſidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a
pacem ab eo redimit ecc. talentis. Dauidiſque theſaurum tribus millibus talentorum imminuit 449 g. 450.a
vrbes ab hoſtibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d
Samariam obſidet & radicitus tollit, cúmque deo colloquitur 452. per totum. eius felicitas & mors 454.a
ſomnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

IAbinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipſe 152.c
Iabiſſa ciuitas, & Iabiſſenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabiſus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæſi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna veſtibuli templi 261.b
Iacimus. vide Alcimus
Iacimus Z. maris filius eques 584.f
Iacobi filij Iſaci natiuitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti viſio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
viſiones iterum 31.d
aufugit à ſocero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum ſpectro 33.b
Iacobus vocatur Iſrael bid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Ioſephum luget 39.c
mittit filios frumentatũ in Aegyptũ 44.f. proficiſcitur ipſe etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Chriſti lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
Iacobi ſeptimi ex fratribus Macchabæi ſupplicia & conſtantia 1096.b
Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco ſit. 383.b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
Iadon propheta Hieroboami idololatriã obiurgat 278.c. diſcerpitur à leone 277.c
Iahel: vide Iale
Iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.c
Iale Syſarem occidit 153.b
Ialus cuſtos theſaurorum Dauidis 250.c
Ianiæ regni termini 1040.b
Iannæus Alexander. quære Alexander
Iapha vicus 1016.d
Iaphæ munitiones 848.a
Iaphetus filius Noë 11.d
eius ſoboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f. 13.a
Iaphthes accitus ad principatum Iſraelitarum 158.a
victor filiam ſuam deo mactat ibidem.c
Iar, menſis 259.c
Iardan vicus 833.f
Iaſon, alias Ieſus, Onię pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408.c
Iaſon vt pontifex conſtituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
Iauanes Iapheti filius 13.a
Iazarus pontificatu priuatur 618.e
Iaziel propheta vaticinatur Ioſaphato 298.c
Iazoron vrbs ſpoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
Iberi, populus 13.b
Ibes ſerpentibus infeſtæ 58.d
Ides ſcelus & ſupplicium 622. 623
Idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi ſubdita 222.f
eius tumultus 779.g
Idumæi, quomodo circuncifionem & religionem admiſerint 450.c
Idumæorum nationis deſcriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hieroſolymam veniunt ibid.g
ſeditio & tumultus 880.g
Idumæi cum vigintiquinque millibus contra Simonem Gioræ 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 897.c. ad Titum ſupplices veniunt 965.g. ſcelerata eorum facta repetita 980.a
Ieboſtus Sauli filius cõſtituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per inſidias 216.c
ſepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebuſæi populus 14.d
Iebuſæorum ludibrium in Dauidem male ipſis ceſſit 217.f
Iechonias. vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Ieſraela vrbs 288.c
Ieſſæus filius Obedæ 164.e
Ieſſæi filij qui 186.c
Ieſus Chriſtus deſcribitur 621.f
Ieſus Anani filius prædixit Hieroſolymę excidium 961.a
Ieſus Damnæi filius fit pontifex 698.c
Ieſus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
Ieſus dictus Onię frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408.b
Ieſus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananææ explorationem indicat ſuis commilitonibus, & terriis reddit animum 99.a
Moyſes eum ſibi ſucceſſorem deſignat 118.c
prædicit, quæ geſturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
Iordanem cum exercitu ſuperat 135.f
Hierichuntem ſine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitiq; quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæſitam diuidit tribubus 141. per totum. præcipit eis vt reliquias Chananeorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
Ieſus Phabetis filius pontificatu priuatur 517.d
Ieſu pontificis ad multitudinem Hieroſolymitanam oratio 878. 879. per totum
mors 882.e
eius virtutes celebratæ 883.b
Ieſu Saphiæ filij facinora 1003.e. & 1008. 1009. 1020. 121 per totum
Ieſus Sapphæ filius 822.d
Ieſus Thebuthi ſacerdos Titio ſacra donaria tradit 966.c
Ieſus Tobiæ filius quid geſſerit 857. 858. 860 per totum
Ieus Amaſis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Iſraelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Bali ſacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipſe numinis moritur
Ioaza filio ſucceſſore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Ioſaphatum 297.a
Iezabela quàm mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de curri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moyſi 94.c
Impedimentorum cuſtodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207. f.208.a
Imperatores Rom. ſemper honorauerunt & ornauerunt templum Hieroſolymitanum 940.c
Imperij Romani fines quouſque 805. f. 837.b
Indorum mortis deſcriptio enarrata 991. e
Iniuria maxima quæ 122.d
Inuenta debere reſtitui 127.f
Inundationis vniuerſalis deſcriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212.
Abenerum turpiter occidit 214.f.215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. per totum
ingenioſum commentum fingit 228.b
Abeſalomum interimit 234.c
Dauidem Abeſalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amaſam interficit & Sabæum perſequitur, capútque ipſius ad regem perfert, & reſtituitur priſtinæ præfecturæ 238.f.241.c
populum cenſet 244.b
occiditur 254.c
Ioadus quomodo Gotholiam regno ſpoliat & occidit, Ioasúmque regno præficit 312.a.313.a
ſtudet templo reſtaurando & moritur 314.a
Ioachabis natiuitas & quid ſignificet 167.a
Ioacimus Ieſu filius pontifex 367.f
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum conſtituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.c
Ioacimus Ioſiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Aegyptiis factum 336.a
tributarius etiam fit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d

INDEX

Ioacimus pontifex mortuus 370.g
Ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
Ioannes Ananiæ filius Gophnitices & Acrabatenę regionum rector designatus 822.e
Ioannes Asamonæi fil. occisus 710.b
Ioannis Baptistæ interitus 626 f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343 g
Ismaelem Godoliæ interfectore persequitur 344 e
consulit Hieremiam, & ipsum in Aegyptum abducit 345.a
Ioannes dux militum Ionathæ 293.c
Ioannes Effæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 812.e
Ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabensibus Amaræis occiditur 428.c
Ioannes Idumęorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 9.2.g
Ioannes Iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382 e
moritur 383.b
Ionathæ ac Iudæ fratris Ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quàm Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e. 431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004 1005.1006.1013. 1014. 1016. per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit 823.b
eius proditio & doli varij 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.a
ad defectionem incitat 858 d
Titum fallere conabatur 869.d
Hierosolymam fugit 869.f
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitia, crudelitas & gesta 887 897. 898.920.923.915 931.932.933.936.940. 943.& seqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 910.f
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
b. contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid f
Ioasus Ochoziæ filius quomodo à Gotoliæ sæuitia seruatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314 d
Zachariam Ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
a grotans occiditur 315.a
Ioazarus dux missus contra Iosephum Matthiæ filium 817 c
Ioazarus Iosepho inuidet 1013.c
Ioazarus priuatur pontificatu 618 e
Ioazis Ieu filius regnum paternum assequitur 313.g.315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315.d
Ioazus Iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Aegyptum abducitur & moritur 335. g. 336. a
Iobacchus torrens 33.b. 111.d
Iobel fil. Lamechi 7.d
Iobelus quid significet 96.c
Iobeli anni remissio & libertas ibid.
Iochabel mater Moysis 15.f
Iodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 101. d
Iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.a
Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Niniuitas missus sit, & in mare proiectus ac à ceto haustus post triduum viuus in terram reuomitus 318.c
Ionia vnde sic dicta 13.a
Ionici Iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550. e
Ionum in Iudæos odium 398.d
Ionatas Anani fil. 676.e
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 791 d
Ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Typhone & occiditur 710. c
Ionathas Sauli filius castrum Palæstinorum expugnat 179.c
hostes vnico tantum arm igero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181. f
amor in Dauidem 195.c.195.c
fœdus cum eo 193 f
cadit in pugna contra Palęstinos 208.c
eius posteri quo honore a Dauide affecti 2 3.b
Ionathæ cuiusdam Sadducęi cum Pharisæis contentio 453. f
Ionathas homo viliff. prouocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit imperij administratione 428.a
Ionathas Pharisæus 1013. f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020. 1021.
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987. d
Ionathas qui aliàs Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227. f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242. f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996. e
eius supplicium 997 d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818. a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ib d. c
Ioppensium interfectorum quot millia 818. a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300 a
Moabitas expugnat 301. d
monitus ab Elisæo cauet Syrorum insidias 303 c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati cum mox pœnitet 302. b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308 a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 382.a
fratres & amicos paternos occidit 305.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iosabetha Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311. g. 312. a
Iosadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342 e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 222 g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 295 a
quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietate émque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298 e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 724.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
a canibus non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 710.f
Iosephus Cabeus pontifex 697.f
priuatur munere ib.
Iosephus Caiaphas. quære Caiaphas
Iosephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949. a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 812 e
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609. e
Iosephus Itaburij montis planiciem muro circundedit 866.f
interfectus Gamalæ 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historiæ descriptionis ac suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999 d
committitur ea ipsius natalæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004. 1005 bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus cusit 1008 1009. 1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011. d. ciuitates munit 1013 a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
astutia eius in cognoscendis insidiis 1016.a
Ioannis consiliis contra ipsum quomodo occurrerit 1017.c
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolyma 1011.c
in se-

in salutis discrimen incidit 1019.f
accusatur à Tiberiensibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hierosolyma mittit 1024 b
calumnias falsi historici depellit inidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1016.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiada seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falsóque accusatur 1030.e
vxores ducit, & liberos procreat 1031. f
qua diligentia quóque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705.706 707.708. per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 832. e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Giscalæi subito oppressus 821. b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838. f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840. 841. 842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Vespasianum 991. b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927. 928. 929. 930. per totum. in deditione in puteo delitescit 840. f
eius socij ipsum persequuntur ibid.
eius oratio philosophica ad socios 852.a. eius socij cum ipso cedes mutuas sortiuntur 853. e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 854. c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibidem
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939. e
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948. a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis ciuitatis frustra obsecrat 965. b
Iosephus Medicaster defectionis autor 1012. f
Iosephi filij Iacobi natiuitas 31. b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Aegyptum 39. c
solicitatur ad stuprum à domina 40.a
somnia explicat 42.a. 43.d
è vinculis liberatur 43. c
præficitur Aegypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibidem
& miris exagitat modis 45. 46. per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50. d
patri aduentanti occurrit 52. d
moritur, & ossa eius in Chananæam transferuntur 54. a.
laudatur 1085. g
Iosephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. eius historiæ certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum à Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorum profectus ibidem
Iosephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit, vt sibi testes essent 1037. e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038 a
Iosephus Simonis filius toparchiam administrat 822. e
Iosephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402 b
festiuum eius responsum 40..e
vxores & liberi 403. e
Iosephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416. f
vincitur à Gorgia 418. b
Iosias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333.334. per totum moritur 335. e
Iosue. vide Iesus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitásque tribua pendere cogit, 310.e
filio Achaze successore relicto decedit 321. c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 156.a
Iotapæ Sampsigerami regis filia 628.c
Iotapatæ situs descriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hierosolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856. a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miserabilis 845. 846.847
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano constantia 849. f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e
Ious mensis 110. e
Iozarus constituitur pontifex 557.d
priuatur eo 613. e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603. b
Iris quid designet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b. 259.a
quibus donis fuit remuneratus à Solomone 267. d
Isacus nascitur & circumciditur 21.e
ducitur sacrificandus 23.a
ducit vxorem 26. a
nascuntur ei gemini 26. d
Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27. a
fallitur ab vxore ibid.c. moritur 34.e
Isacharis sors 141.g
Isboseth. vide Iebosthus
Iseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filij natiuitas & circumcisio 19 d
Arabum autor est 21. f
ducit vxorem, gignit fil. xij. 22.c
Ismael Phabæi filius constituitur pontifex 656.c
Ismael regij generis Iudæus Godoliam interficit 344. b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.
Israel quid significet 33. c
Israelitæ inhumaniter tractantur ab Aegyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54. f. labor augetur 62. d. quantus eorum ex Aegypto migrantium numerus 65. d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Aegyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71. d
coturnicibus pascuntur mannáq; 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 97.c. 98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d
Israelitæ inscio Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75. a
quæ eis triginta octo annis in deserto obuenerint 109. 110. quales milites fuerunt 110 f. Amorræos extinguunt 111. per tot. à Madianitarum puellis seducuntur 114. f
eos excindunt 117. e. Hierichuntem delent 136. g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam, & quisque in suam sortem mittitur 141.d. commouentur inter se propter aram in ripa Iordanis extructam 143.c. quomodo se gesserint post Iesus mortem 145.e. omisso bello agriculturæ dant operam 146 c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis subiugantur, à Iode libertati restituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis miserè tractantur 153.d
restituuntur libertati per Gedeonem 154.f. sub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, sed per Iaphthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæstinis 208.b
ciuili bello laborant 212
Israelitæ quot annis post Iesum nequiuerint Chananæos ex Hierosolymis eiicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem, & quo tempore id factum 324. g
Itaburius mons 141.g
situs 866.f
Italiæ bella ciuilia 896.d
Ithaciæ seu Hirenes concubinæ Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
Ithamari domus priuatur sacerdotio 254.c
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
Iubal, & eius inuenta 7.d
Iuctas Hebri filius quos liberos habuerit 15 b
Iucundus Herodis satelles falsò accusatus torquetur 574.b
Iudæa latronibus expletur 658.d
Iudææ regio vbi præstantissima 719.b
Iudææ descriptio 813 d
Iudææ nulla pars erat quæ non vnà cum Hierosolymis interiret 888.c
Iudæus vinus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 913.d

INDEX

Iudæi quando primum cœperint appellari 372. b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357. b
impediuntur ab ædificando 360. a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262. f
quando templum absoluerint 366. c
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368. f
armati laborant 372. d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376. a
quomodo à Bagose tractati 382. f
quomodo ab Alexandro Magno 385. d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392. b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397. 398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422. a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424. c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425. c
quando primum Romanis subditi 475. c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485. c
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433. g. 434. a
Iudæorum sectæ quot 442. d
Iudæi quàm sint religiosi 474. b
Iudęorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561. d
Iudæi seditionem excitant 596. 601. 604 605. 606. 607. 608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621. b. 640. a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695. a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649. c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649. e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682. a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691. a
eorum & alia clades ibidem
Iudęorum cum Syris dissidium 695. g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700. c
Iudęorum epulę ferales 775. a
Iudęorum contra Archelaum accusatio & petitio 781. f
Iudęi Petronio supplicant 791. b
Iudęorum tumultus sub Cumano & æmulatio 794. a
Iudęorum & Syrorum seditio circa Cęsaream 797. d
Iudęorum sub Albino Hierosolymis seditio 798. b
alia sub Floro Cęsareę 799. b
Iudęorum dispersio in totum 809. d
Iudęi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810. f
Iudęorum contentio cum Romanis ibidem
Iudęi contra Iudęos in Scythopoli 814. d
Iudęorum Alexandrię occisorum quinquaginta millia 817. b
Iudęorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymę 818. c
Iudęorum victoria insignis contra Cestium 820. vnde elati facti 830. e
Iudęi à Romanis profligantur 831. d. 848. c
Iudęorum clades ab Idumęis facta 882. b
Iudęorum circa sepulturam cura ibid. f
Iudęorum in Massada immane factum 994. b
Iudęorum apud Alexandriam & Thebas interitus 995. d
Iudęorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033. a
Iudęorum cura conscribendę historię 1036. a
Iudęorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033. c. 1038. b
eorum apud antiquissimos nomina 1040. g. eorum egressus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum 1042. a
Iudęorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188. e
eorum leges optimę 1080. f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudęorum fides & auxilia contra Aegyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & Senatu Romano, imperatoribusque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316. c
Iudas, Iudæi 14. b
Iudę portio in terra Chananæa 141. e
Iudæ natiuitas 30. f
consilium de fratris cæde vitanda 39. b
homo vehemens 46. d
filij tres 52. b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145. c
Iędam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249. e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709. c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441. d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382. e
Iudas Essæus propheta 713. c
Iudas Ezechiæ latronis filius Archelai regnum affectat 607. d
tumultum excitat 780. a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616. c
eius secta 617. b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983. d
Iudas Iudę filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938. g
Iudas Macchabæus 410. g
Patri in administratione succedit 412. d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid. e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414. e
itidem Lysiam 415. b
templum purgat & instaurat ibid. d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416. b
Nicanorem cum suis copiis delet 423. f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424. b
cadit 425. c
Iudas Sepphoræi sophista 772. b
Iudas vates 455. b
Iudicum Starus quis 178. e
Iulia vxor Cæs. Augusti 559. d
Iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 509. f
Iuliani centurionis fortitudo & fatum 947. a
Iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Aegypti s gerit 479. f
amicus & beneficus est in Iudæos 482. a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485. d
occiditur 489. a
Iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526. & seqq.
vincit M. Antonium 524. a
occidit eum cum Cleopatra 528. e
Iulius Capella 1000. f
Iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667. c
interficitur & ipse 973. b
Iupiter Olympius 651. e
Iurisiurandi modus 24. f
Izatæ regis filij & fratres Titio supplicant 964. d

L

LAbanus Bamelis filius 15. f
dolosè cum Iacobo agit 30. c
persequitur fugientem generum 31. d
Labosardachus Niglasaris filius in paternum regnum succedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407. b
Lacedæmonij cum Iudæis societatem & fœdus faciunt 442. b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis subditi 805. e
Laniechus, pater liberorum LXXVII. 7. d
Largius Lepidas decimæ legionis præpositus 956. f
Latopolis 65. c
Latronum colluuies Hierosolymis 871. c. 872. eorum f. einora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694. f. 695. f. 999. f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occisus 653. f. 656. c
Leprosi quatuor Syrorum castra vrgente inedia inuadunt 304. f
Leprosorum conditio 94. c
& quod alicubi sint in precio ib. e
Leuces loci descriptio 988. f
Leui, militum præfectus 1013. b
Leuis natiuitas 30. e
vlciscitur sororis stuprum 34. a
filij ipsius tres 52. a
Leuitas traditur 871. g
occiditur 874. a
Leuitę vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147. c
Leuitæ eius prudentia ib. e
Leuitarum numerus 97. a
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108. g. 109. a
earum ciuitatum nomina 142. c
Leuitæ vsum vestis lineæ impetrant 699. d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94. a
Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata 391. c. 397. c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070. d
Leges Moysis ad mores pietatémque pertinentes 121. a. 122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30. e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036. c
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudęis stipendium indixit 983. d

Lybia dicitur Aphrica 24. d
Libys, Libya 14. a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11. b
longinus tribunus a Iudæis occisus 810. f
longini equitis Romani forte factum 924. c
Longini iuuenis Romani facinus 953. f
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15. g
captiuus abducitur 18. a
seruatur de excidio Sodomitarũ 20. d
filiæ cum patre coeunt ibid. f
Loti vxor in salis statuam versa ibid.
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980. b
Machærunta quoque 983. a
Iardem Syluam oppugnat 983. b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenum interficit 893. a
Luctus tempus 126. d
Ludas, Ludi 15. a
Ludi Circenses 614. b
luminum festiuitas, & eius institutio 415. e
lupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorum 995. e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
lustrandi populum modus 109. g. 110. a
lustrationis tabernaculi modus 88. c
lydda ciuitas à Cestio exusta 818. e
lydi olim Ludi dicti 15. a
lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 490. d
interficitur à Cleopatra 519. a
lysanias Parthos in Iudæos incitat 750. c
lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Iudæos 413. d
lysias vincitur à Iuda Macchabæo 415. b
occiditur à Demetrio 421. g
lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459. e
lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388. a
lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 1058. 1059. 1060. 1061 1069. 1070. 1077. per totum

M

MAcedones transisse pedites mare Pamphylium 68. b
Macedones quando Romanis subditi 806. a
Macedones Aegyptios subiugarunt 1068. e
Macchabæi natu maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083. a
vbi historia Macchabæorum fratrum
Machæra dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 503. d 738. b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabęi constantia 1094. b
Macheruntij Romanis persuadent vt præsidio suo decedant 816. b
Machærus quomodo capta à Romanis 982. c. situs eius descriptus 980. c
Macho capta & deprædata 222. c
Macro præfectus prætorianorum militum 633. b
Madianitarum filię Israelitas illiciunt ad delinquendum 114. 115. per tot. cæduntur cum suis regibus 117. f
Madianitæ Hebræos subigunt 153. d
cæduntur maxima strage 155. a
Madiana ciuitas 59. d
Madus, Madæi 13. a
Magnus campus regio 1014. e
eiusque descriptio 891. a
Magoges & Magogæ populi 13. a
Magus Aegyptius pseudopropheta triginta millia hominum seduxit 797. a
cum paucis fugit ibid. d
Magi & Iatrones uerum Iudęos afflixerunt 797. c
Magorum turba in Iudęa 694. g 695. c
Malichus exactionum collector pro Cassio 717. d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727. c. 728. a
Malichi Arabum regis perfidia 494. a 733. b
Malchus Arabię rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum, equites mille 834. f
Malichus Iudęorum dux 721. e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Lanneum 476. c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid. f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594. b
Man vox interrogatiua 73. c
Manachases vestis qualis 84. b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542. a
Manahemus Iudę Galilęi fil. Massadam inuadit 811. g. 812. a
velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis sit ibid.
interficitur 813. a
Manahemus occiso Seleuco regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullo pace redempta moritur 320. b
Manasses Ioseph filius 44. d. 52. b
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53. e
censetur loco Leui 96. f
Manassę pars dimidia Chananęę 141. d
Manasses Ezecię filius regnum paternum assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus à Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot. moritur relicto successore regni filio 312. g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384. b
Manasses fit pontifex 401. b
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 812. e
Mandra, locus 344 f
Mane, quę diei pars 4. c
Manethon Aegyptius historicus 1039. d
eius historię compendium 1039. 1040 1041. per totum
Manethon antiquitatem Iudęorum confirmat 1042. a
AEgyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052. a
eius historia emendata ibidem. & 1054. a
Manethonis mendacia confutata 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1061. per tot.
manna qualis cibus 72. g
Mannęus Lazari ad Titum profugit 941. a
Manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160. a
Mar locus cur sit vocatus 70. c
Mara quid significet 163. e
M. Agrippa. vide Agrippa
Marcus Alexandri Alabarchę fil. 673. e
M. Antonius. quęre Antonius
M. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956. f
Mardochæus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 365. f. 367. d
Mardochæus Esterę patruus 374. b
regi insidias prodit 374. g
Iudæorum calamitatem Estheræ indicat 376. c
afficitur summo honore 379. b
Amanis potestatem & bona accipit 380. b
Mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67. e. 68. b
Mare vas templi cur sic dictum 261. b
& quàm fuerit capax, eiusque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285. a
Maresa vrbs 283. a
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955. a
Mariamne Agrippæ filia 628. a
Mariamne Alexandri Aristobuli & Alexandræ filia, vxor Herodis 512. b
occiditur à marito 530. b
Mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729. d
eius insolentia in maritum 750. a
occiditur 750. g
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693. f
Mariamme Moysis soror 56. b
moritur 209. f
Mariammes turris descriptio 914. g
Mariammes turris descriptio 914. g
Marisa ciuitas deuastatur 732. d
Marsonane, mensis 9. a
Marsus Syriæ præficitur 676. e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677. d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678. e
Marsias Agrippæ libertus 630. b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636. d
Marthace Archelai mater moritur 605. e
Marullus præses Iudææ constituitur 637. c
Massabazanes quid 84. e
Massadæ castelli descriptio 887. f
Massadæ castelli situs descript. 986. g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988. c
Masnaemphthes pileus 84. e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171. g.
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709. b
Mathanes Baalis sacerdos trucidatur 313. b
Matthias Anani fit pontifex 676. e
priuatur sacerdotio 678. f
Matthias Apsalomi, vir strenuus 441. d
Matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, veramque religionem fortiter tuetur 410 g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412. d
Matthias Margaloti seditionem mouet 596. a
exuritur viuus 597. e
Matthias Margali sophista 772. b
Matthias pontifex mittitur vt Simonem Gioræ Hierosolymam introducat 858. a
Matthias Theophili constituitur pontifex 589 c. priuatur eo munere 597. c
Matthię Boethi mors crudelissima 938. e
Maxilla, locus 161. g. 162. a
maxaca ciuitas 13. b

INDEX

Madabenſes Amaræi, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450. d
Medimnus Atticus & Siculus 100.b
Medi populus 13. a
Medi quòd in Aſia regnauerunt Græcis cogniti 1038. f
Megaſſari facinus audax 935. b
Megaſthenes hiſtoricus 1045.b
Mela legatus Archelai ad Herodem 575. a
Melcha Aranis filia 15.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti ſuccurrit 190.f 192.b. datur alij nuptum 202.a ridet maritum 220. d
Melchiſedecus rex Solymę Abrahamum conuiuio excipit 18.d
Meliis impoſuit Pſeudalexander 783.e
Memnonis ſepulchri deſcriptio 790. g 791. a
Memphiboſtus Ionathę filius humaniſſime à Dauide habitus 223. c delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724. c
Menander Epheſius ſingulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conſcripſit 1042. g
Mendæ ciuitas 335.d
Menedemus Philoſophus 396.d
Menelaus, qui aliàs Onias, Simonis filius propter amiſſum pontificatum deficit à patriis legibus 408. d abducitur captiuus & occiditur 421.c vide Onias
Menſa tabernaculi 83. b
Menſæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ deſcriptio 403. d
Menſis anni primus Moyſi quis & cur 9. a
Menſuras quis excogitarit 7. c
Meroè vnde dicta 58. f
Meſas, Meſanæi 15. a
Meſchus, Meſchini 13. b
Meſopotamiæ difficilis tranſitus 24. f
Meſre, Meſræi 13.f
Meſræi filij quibus populis nomina impoſuerunt ibid.
Meſſala rhetor patrocinatur Herodi 493. g
Meſſalina à marito Claudio Cæſ. ob zelotypiam trucidata 694. a
Methir, tunica pontificalis 84. f
Metilius præfectus à cæde reſeruatus 813. d
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid. b
Michæas propheta, vulnerare ipſum nolenti male ominatur, 292. e Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid. g Achabo interitum prædicit 294. d
Michæas propheta 336. g
Michole vxor Dauidis. vide Melcha
Mileſius arcis Damaſci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462. a
Militis cuiuſdam facinus contra ſenatum Romanum 792. g
Militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 691.b
militis Moſaicos libros diſcerpentis pœna ibid. c
militiæ qui non commodi 129. f & qui ab ea immunes ibidem. g & ſeq.
Mina quantum pendeat apud Iudæos 478. c
Minæus Aegypti rex, Memphis conditor 268. f
M. Minucianus 660.a. 671.e
Miſael appellatur Miſaches 346.a
Miſas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quò neceſſitatis perueneterit 300. c
Miſenum oppidum 652. c
Mithridates æratij Cyri præfectus 358.b
Mithridates occiſus 473.b
Mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Aegyptios vincit 480. b eius geſta 714.a
Mithridates quomodo ab Anileo tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d. per tot.
Mnaſeas Græcus hiſtoricus 1051.a
Moabitæ penitus fracti à Dauide 221.d
Moabitæ & Ammanitæ ſocij, mutuo ſeſe interimunt 298.e iterum ſternuntur & prædantur 301. d
Moabus, Moabitæ 21. a
Molonis mendacia de Iudæis 1061. d
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaiſmum ſit amplexus 685. c eius regnum 920. c
Monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684. f rex fit 689. e
Mons Samaron, locus 281.b
Montem in alium locum deuolutum 319. f
Mortem præter Dei voluntatem non venire 132. b
Moſes, qualis fuerit vir 3.
Moyſis natiuitas 55.a quomodo ſeruatus 56. b cur ſic vocatus ibid.f adoptatur à regina 57. b
Moyſes diadema regium pedibus calcat ibid. c præficitur exercitui Aegyptiorum & Aethiopas bello vincit 58. b ducit Tharbin vxorem 59. b fugit Aegyptios ibid. c Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid. f. conſpicatur rubum ardentem in Sina 60. b confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61. f edit miracula, nomen Dei cognoſcit, redit in Aegyptum ibid. edit prodigia apud Pharaothem 61.f 62. 63. educit Iſraelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid. e traducit eos per mare rubrum incolumes 67. d aquam amaram facit potabilem 70. 71. a. coturnices & manna impetrat à deo 72. e ex petra aquam elicit 73. f cum Amalecitis pugnat 75. b decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96. g quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. Aaroni fratri ſacerdotium confert 87.e dedicato templo victimas offert 89.a in tabernaculo Deum conſulit 90.f tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a cenſet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni belióque neceſſaria 96. f. mittit exploratores in Chananæam 98. d Coræ factionem compeſcit 104. d eius iuſtitia 106. f. luſtrat populum 109.g. Schonem & Ogem reges delet 111. per tot. Madianitas cum ſuis regibus cædit 117. e. Ieſum ſibi deſignat ſucceſſorem ibid.g morituras quid ſuis prædixerit 119.b quas leges præſcripſerit 120. f vſque 136 exhortatur Ieſum vt in Chananæos exercitum ducat 131.a nube circundatus diſparuit 132.d lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyſes fabulosè dicitur fuiſſe leproſus 84.d vir admirandus 99.f
moſeos quinque librorum ſcopus 1036 f
moſes apud manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053.g. 1054.g
moſes Aegyptius vir diuinus habitus 1056 d. eius tempora quibus vixit deſcripta ibid. eius virtus & geſta 1070. 1071. per totum
moſollani Iudæi nobile factum 1049.f
mucheus fert ſententiam contra Vaſten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuerſorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam conſtupratit 622.f
murus trigintanouem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo ædificatus 937. b
muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio 142.g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

NAamis vxor Abimelechi Bethlemitæ & quid ſignificet 169.c quomodo Ruthem inſtituerit 164.b
Naaſes Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178. b
Naaſes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223 f
Nabæotes, Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g quid ſignificet 201.c moritur ibid.f
Nabla, inſtrumentum muſicum 141.a
nabrodes, qualis vir 11. f. 14.b
nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Aegypti regem 335.d Ioacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337. d duces eius qui vrbem Hieroſolymæ ceperunt 341.b quomodo captum Sedeciam tractarit 141.e Hieroſolyma penitus excindendà, & templum ſpoliandum, populúmque Babylonem traducendum curat 341.a Cœlen Syriam ac Aegyptum perdomat 345.c iudæorũ nobilium quorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid.f ſomnium, cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & explicari, quod facit Daniel 346. f. moritur 349. c. geſtorum eius repetitio 350. d. poſterorum eius finis 351.a
Naburhus propter negatum regi fundũ lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342.a
Naccebus Arabum dux cæſus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. quot habuerit liberos ibid.

Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 282. d
Nain vicus 894.d
Nais à Caine condita 7. d
Nais vicus 691. e
Narbathæ regionis situs 799. f
Narbathene toparchia à Cestij equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807 d
Nathan propheta 220. e mittitur ad Dauidem increpandum 226. e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247.c
Naumi prophetia de excidio Niniuitarum 321. a
Nazaræi deo deuoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839. g
Necessitate laborantes sublenare, homini decentissimum & deo gratissimum 205. e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928. f
Nechaos Aegypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 3.5. e captiuum abducit Ioacum filium eius 336. a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 338. c vincit ibid.
Neemias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371. d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephtani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242. e
Nephtalimi nativitas 30.f filij eius 52.c
Nephthalitarum fors 142. a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795. g
Neronis imperium quandiu duraverit 893. b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968. e
Nero indignatur ob res minus prosperè gestas in Iudæa 830. a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.e
Nero. quære Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 658.f
Neruis cur Iudæi abstineant 33.c
Netiræ & Philippi fratrum fortia facta 844. e
Nicanor perfidus contra Iudam Machabæum pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423. f
Nicanor amicus Titi sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Aegypti 269. b
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398. e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563. c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604. e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065.
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 550. g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782. f
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822. d
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831. f
iterum fugit 832. a
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831. b
quomodo occisus 885.c
Nigliśar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350. d
Nilus fluuius 5. d
Nilus vsque ad Elephantinem navigabilis 894. b
Ninum quis condiderit 14. f
Ninus regia Assyriorum 330. d
Nisan, mensis 9. a. 64. g. 93. a. 366. f
Nisibis regio 687. e
Nisibis vrbs 644. d
Noba oppidum sacerdotum 195. a excinditur cum vniuersis habitatoribus 196. f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104. f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989. a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8. c
Noe quomodo arcam constituxerit & è diluuio sit seruatus 8. e
eius filij quales 11. d
vini vsus repertor inebriatur 14. e
Norbani interitus 661. e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97. b. 99. c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692. b
& eius gesta 795. c
Nymphidius homo nequiss. 893. e

O

OBadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 264. e
Obedias, iumentorum Achabi curator, vir pius, propheras liberat 286. e
quomodo vxor eius vidua per Elizæum sit à debitorum molestijs liberata 302. b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 312.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b
superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathę dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295. f
ex casu moritur 299. b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Ieu perit 309. e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205. e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495. f
Oges rex excinditur 111. e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334. b
Oliueti mons 695.e
Olurus vicus 891. b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.c
Olympius Iupiter 652.e
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064. c
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386. g
Onias Oniæ fil. templum in Aegypto ædificat 433 a
Onias Onię fil. pontifex quanta mala secerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate ejectos 708.e
Oniæ, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.c
vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 392. a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Aegypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470. d
Oniæ regio 480.d
Ophnes sceleste fratricida filius Elis 164.f.165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 171. d. 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
viuus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & Persidem 324. g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d 896. d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 15. a
Oza attingens arcam exanimatur 219.g
Oza percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Iudæ patre mortuo capit 317. g
natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 319.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

PAcorus rex Mediæ 688. a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985. c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 730. d
Pacorus Pacori regis patruus exploratr Iudæam ibid.
insidiatur Phasaelo 495.c. 730. g 731. a.
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494. d
occiditur 503. d
Patina Claudij Cæs. vxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66. a
Palæstinos Sampson vexat 161. c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 164. b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170. c
Palæstini cum Iudæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173.
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 187. d

INDEX

denuo redintegrant bellum, ſed infeliciter 191. g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæſtinos Dauid ſuperat 219.c
penitus ſubigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præſtantia 619.a
Palmira vrbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus tranſitum præbuiſſe 68.b
Panes propoſitionis 83.d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pännychis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem geſſerit 505.d. 739.c
occiditur 740.b
Paradiſi deſcriptio 5.b
Parricidium quàm graue ſit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phaſaelo captiuos abducunt 494.c. 496.a
Hieroſolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paſchæ inſtitutio & celebratio 65.a. 93.a 136.b. 602.a
Paſini caſtrum 15.a
Patriæ cauſa nihil non faciendum 206.a
Paulina quomodo à Mundo conſtupratа 622.f
Paulinus Lupo in adminiſtratione Alexandriæ ſuccedit 996.d
templum Oniæ penitus ſpoliat, & inacceſſum facit ibid.
Pauſanias Ceraſtę fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata vnde maxime naſcantur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum poſſeſſio conſtabat 60.b
Pecuniam publicam nullam eſſe Iudęis, quàm ſacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi depoſuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis forte factum 952.a
Peluſium vrbs 184.c. 894.b
Peluſium capitur 480.d. 724.c
Pentecoſtes feſtiuitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoſte vnde dicta 778.g
Peræa regionis deſcriptio 833.c
Percuſſus in tixa quomodo vindicandus 128.a
Perſæ populus 14.f
Perſarum mos in bibendo 373.d
Perſarum lex de vxoribus ibid.e
Perſarum contra Græcos expeditio 1034.e.
contra Aegyptios 1068.b
Perſæ in Aſia regnauerunt 1038.f
Perſicarum rerum ſcriptores probatiſſimi inter ſe diſcordant 1035.a
Peſtis quàm ſæua inuaſerit Dauidis regnum propter recenſicum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Ioſephum 39.f
Petilius Cerealis proconſul Germanos ad ſobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Petronius Aegypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536.c
Petronius præſes Syriæ conſtituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum ſuo periculo 641.d
Petronij epiſtola ad Doritas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæſaris ſtatuas recipiendas 791.c
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem ſuccedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romelię fil. vir impius, regnum Iſraelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid ſignificet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phaniſus Samuelis filius è rure abſtractus ad pontificatum 872.f
Phanaſus pontifex a ſeditioſis conſtituitur 700.b
Phanuel locus cur ſic dictus 33.c
Pharaones cur Aegyptiorum reges dicantur, & quando ſic appellari deſierunt 268.f
Pharaothes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiſcit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebręos 61.62.63.64.65. per totum
dimiſſos inſequitur 65.f
cum omni exercitu deletus 67.f
Pharæ filij duo 52.b
Phari inſulæ deſcriptio 894.c
Phariſæorum ſecta 442.d
autoritas 453.b. 463.e
Phariſæorum ſecta qualis 585.f
Phariſæi 617.c
Phariſęorum exiſtimatio 716.e
& quomodo ſe geſſerint regnante Alexandra ibid.
Pharmuthi menſis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phaſaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.e
ſuperat Felicem 729.a
accuſatur à Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit ſeſe 732.e
Phaſaelus ciuitas 748.c
Phaſaelus, turris & oppidum 560.a. 606.b 748.b. 779.b. 914.e
Pheroręs Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præciſum 506.a
aſſequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam reſpuit vxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accuſat ipſius filio 565.b
Salomen accuſat Herodi 565.f
diſſidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accuſatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid geſſerit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accuſat Salomen 755.c
ſeipſum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroręs vxoris inſolentia 763.e
Phiala lacus 850.f
Philadelphenſium cum Iudęis diſſidium 682.b
Philippus Ptolemęi Minnęi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæſus 659.d
Philippus Antiochi Gryphi fil. Syrię partem imperans Antiochum Cyzicenu ſuperat 459.g. 400.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus conſtituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quàmobrem à Varo Romam præmiſſus 782.a
Philippus Herodis filius conſtituitur tetrarcha 599.f
ſuccurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni conſequitur 611.e
calumniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quę regiones cęſſerint 782.g
Cæſaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honeſtus fuerit vir 615.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarũ præfectus 384.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis ſeruatus, eiuſq; geſta 1003.a. 1012.d
filię eius duę in excidio Gamalę ſeruatę 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur ſupplicio 421.d
Philiſtinus, Philiſtini 14.c
Philo Iudęorũ legatus à Caligula repulſus 649.e
Philo hiſtoricus 1051.b
Philoſophiæ tria genera apud Iudęos 784.g
Philoſophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philoſophorum de Deo diſcordes ſententię 1071.f
Philoſtephanus Ptolemęi Lathuri dux 457.g
Philoſtratus hiſtoricus 1045.b
Phineas ſacrępecunię cuſtos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f. 117.c
Phinees domus ſacerdotio donatur 254.c
Phinees filius Elis pontificis malus 264.f
Phineeſes legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliqua dimidia tribu 143.e. ſuccedit patri in pontificatum 145.b
Phiſon fluuius, & quid ſignificet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.f
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1031.g
teſtimonium de Iudæis 1039. c. 1042. 1043. per totum
Phœnicum hiſtoriæ 1046.a
Phora quid ſignificet 5.c
Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
619.f
à ſuo filio occiſus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miſcetur, exul perit 619.f
620.a
Phruræa feſti dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phutes, Phuti 11.g
Phyſcon Ptolemęi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudęam miſſus 789.c
Cęſaris

Cæſaris imagines Hieroſolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæſareæ egerit ibid. Hieroſolymis ſtatuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæſa. imagines 789.c
tumultus alius ob Corban theſaurũ ſacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piſo legatus Pompeij 473.f
Piſtus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hieroſolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Ariſtobulum 477.b
occiditur à Caſſio 479.d
Placidi & Ioſephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Veſpaſiani 834.b.in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulſus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
geſta contra Gadarenſes 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071. f.1076. d. Moſen imitatus 1079.b
Plinthines fitus 894.b
Pliſtorum apud Dracos ſecta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circunciſionem admittit & Beruicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Ceſtio Hieroſolymam miſſus 803.c
eius oratio & geſta ibid.
Pollio Phariſæus Herodi amicus 510.b 541.f
Polybius Megalopolitanus hiſtoric. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ geſſerit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Ariſtobuli cauſam cognoſcit 718.d
Hieroſolyma capit 719.e.720.b
Q. Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis ſummi qualis electio 1073.c
Põtifices Hieroſolymis qua fraude creati ſint 872.c
Pontificum & ſacerdotum diſſidium 696.c
Pontificum iniquitas 698.d.origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quótque fuerint ab Aarone vſque ad finẽ belli Iudæorum cum Romanis 700.a 701.
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primũ ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum ſolere perpetuum eſſe 513.e
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia apud quos fuerit 624.c
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia repetitur a Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præſidet 619.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g
accuſatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Porcius Feſtus Iudææ procurator, & quæ ſub eo ſint geſta 696.e. quære Feſtus
Poſidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriani milites 668.d
Prætorij in caſtris Rom. deſcriptio 835.e
Prandium qua hora faciunt Iudæi ſabbato 1020.d
Principes ſinguli dedicato tabernaculo quid donarint 900.d
Priſcus centurio Ionatham Iudæum ſagitta transfixit 953.a
Priſcus ſextæ legionis dux à Iudæis occiſus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.e
Prodigia excidium Hieroſolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus ſolis poteſtas data hiſtoriæ condendæ 1036.a
Prophetico ſpiritu vbi multi ſint correpti 192.f
Proſeucha, domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienſibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundũ & omnia regnat 355.a
Pſeudalexandri geſta 612.c
quomodo deprehenſus ab Auguſto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falſus
Pſeudopropheta Hieroboami ſeductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giſcaleo ſpoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemęus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b & iterum reconciliatus ei per Ioſephum 402.c
Ptolemæi Euergetis geſta poſt captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564.a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Aegyptum occupat & Hieroſolyma 388.a
traducit Iudæos in Aegyptum 388.d
eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hieroſolymam die ſabbati 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452.d
diſſidens cum matre regno priuatur 452.g.456.c. obſidet Ptolemaidẽ 457.d. Aſochim oppidum capit, Alexandrúmque Iamnæum vincit, & quanta eius ſæuitia 458.a
Ptolemæus Mẽnæus quomodo ſe à ſupplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damaſcum bello vexat 464.g
Ariſtobuli cõiugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus t. Iudęos in Aegypto ſeruientes liberos dimittit, & legem Moyſis in linquam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389.vſque 397
Ptolemęus Philometor Ptolemęi Epiphanis 408.a. ſuccurrit ſuo genero Alexandro ſeu Demetrio 436.e duobus diadematibus coronatur ſimul, vincítque Alexandrum, & moritur 436.e
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398.g moritur 407.g
Ptolemæi Phyſconis immanis crudelitas & iniuſtitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Aſamonæi gener ſocerum occidit, & alia ſcelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluſerit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Aegypti reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis ſitus deſcriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenſes à Iuda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri ſitientis aſturia & fallaeia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio poſt coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 632.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares, vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudęorum ſcripta 1046.f
multas Iudæorum leges tranſtulit in ſuam philoſophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum ſtoicorum de diuina natura ſententia 1071.c
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ ſolis ſublatæ à Ioſia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquageſimi anni remiſſio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602.c. cognoſcit cauſam Antipatri 590. vſque 594. & inde ſeditioſos Iudæos expugnat 609.b
Quirinus ab Auguſto mittitur ad cenſendam Iudęam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe ſpeculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum, & ſecuritatem ab hoſtibus impetrat 135.a
incolumitatem promiſſam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga ſororem 30.f
mariti complexum ſorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius aſtutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Ietheglæus, ſacerdos, filiam ſuam Moyſi adoptato tradit vxorem 60.a
Moyſi ob victoriam gratulatur, & conſilium dat ei diſtribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Rapſacis Senacheribi copiarum præfecti inſolentia 318.c
ipſe cum exercitu diuinitus deletus 330.d
Raſes Damaſcenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Batuelis filia 15.f. petitur in con-

nubium Iſaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Recemi vrbs quæ alias Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permiſſum 532.d
Rex quis & qualis ſit 123.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet eſſe ignauis 206.d
Regibus ſubditi quæ facere debeant 173.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum ſuccedit, inſolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibuſque ſuum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, ádque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Suſaco 279.d
pro aureis ſcutis amiſſis ærea ſubſtituit & moritur ibid.f
Roma ſub Veſpaſiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde
Romanorum diſſidium inter ſe 427.b
Romani Germanos captiuos vbiq; circunduxere 807.a
Romani in præſidio Maſſadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum ſtratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæſa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipſorum caſtrorum deſcriptio 835.c
Romanorum induſtria in ſeruis domeſticis inſtituendis 835.a
diſciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Giſcalam, cepere 863.a
Romani muro Hieroſolymæ potiuntur, eiúſque partem maximã diruunt 913.d
cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 615.d.
alterum murum capiunt 915.d
Romanos ſancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de ſuis moribus derogaſſe 930.d
illacrymaſſe incendio Hieroſolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hieroſolymam capi deſperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa cuſtodias pugnam atrocem inſtaurant 950.d
Romanorum notitia ſero ad Græcos peruenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare conſtruunt ſuperripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben naſcitur 30.e
eius pietas in fratrem Ioſephum 38.c
ſe ac fratres proditionis inſimulatos excuſat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas ſuperat 976.b
Rufus magiſter equitum 779.e
Rufus præf. ctus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macharuntis deſcripta 981.a
Ruthes amor erga ſocrum ſuam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

SAba Aethiopum regia, quàm valida vocatur poſtea Meroe 58.b
Sabæus ſeditioſus perſuadet decem tribubus defectionem à Dauid 238.b
Sabas, Sabæi 14.a
ſabathes, Sabatheni ibid.b
ſabacta, Sabacteni ibid.
ſabathes Commentarienſium princeps 241.f
ſabba menſis 110.c
ſabbæus orator ſupplicio addicitur 434.c
ſabaticus annus 486.f
ſabbaticus amnis à Tito ſpectatus 976.c
ſabbatum & eius vacatio à laboribus ſeruatur 4.f.719.f
ſabbatum magno malo obſeruatum 411.d. negligendum aliquando ibid. & 428.d
ſabbion Alexandram Herodi prodit 321
ſabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
ſabinus procurator Syriæ Hieroſolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudæos propter anaritiam ſuam 779.f
ſabini Syri forma, habitus & fortitudo inſignis 945.d
ſabinus Romæ capitolium noctu occupans occiditur 902.e
ſabuchadus eunuchus indicat regi, crucé in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi ſuſpendio 379.g
ſacchæus transfuga Ioſepho prodit inſidias Ioannis 1017.b
ſacerdotis ſacrificaturi habitus 84.b
ſacerdotum caſtitas & connubium 91.e
ſacerdotum & pontificis cum eorum veſtitu & inſignibus deſcriptio 918.e
ſacerdotum immunitas 53.b
ſacerdotum mos Hieroſolymis 898.d
ſacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
ſacerdotibus quæ eedant 109.a
ſacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92 93.94 per totum
ſacrorum ſcribæ 54.e
ſadæus Xerxis præfectus 371.e
ſadocus pontifex conſtituitur 222 g. 241. f. 250.e
ſaddocus nouas res molitur 616.e
ſadducæorum ſecta 442.d.617.c.784.g
ſalampſo Herodis filia 627.f
ſalmanaſar Cuthæos in Iudæam tranſfert 345.e.364.g
ſalmanaſaris contra Iſraelitas victo. 359.a
ſalome, alias Alexandra, vxor Ariſtobuli, ſoluit vinculis fr. marti defuncti 456.b
ſalome quæ Iuliæ Auguſti coniugi teſtamento reliquerit 789.a. eius reditus erant ſexaginta talenta 783.b
ſalome Antiparri filia 723.d. ſoror Herodis profitt Ioſephum maritum ſuum fratri 517.b. alteri marito Coſtobaro repudij libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & eorũ vxores 553.e 594 f accuſatur Herodi 566 b. Alexæ iungitur connubio 585.b
ſalome vxor Herodis moritur 619.a
ſalomon promittitur Dauidi ſucceſſor & templi extructor 220.g
naſcitur 227. g. inſtruit eum pater 246.b. conſtituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus ſe de hoſtibus fit vltus 254.b. regis Aegypti filiam ducit vxorem 255.c. petit à deo & accepit ſapientiam ibid. e. controverſiam mulierum duarum diiudicat 250.d. topæchas quos habuerit & quantas diuitias ſapientiámque ac philoſophiam 256. f. coniurationes & incantationes compoſuit 257.f
eius cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & conceſſio 258. 259. per totum. templum cum vaſis quomodo extruxerit & arcã eò tranſtulerit 259. vſque 266. ſomnium videt & regiam extruit cum domo regina 265. g. 266. quibus donis remunerauerit Iromum 1042.d
Hieroſolyma muris & turribus inſtaurat & vrbes condit 268.c
ingentes theſauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali ſatellitio ſtipatus incederit ib.g
quanta opulentia Hieroſolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores D C C. & concubinas C C C. 272.d
prædicitur ei filium ipſius pœnas pro ſe daturum ib. multis hoſtibus à deo excitatis infeſtatur 275.a
moritur Roboamo ſucceſſore regni relicto 274.e
quo tempore ædificauit templum Hieroſolymis 1042.b
Salpadis filiarum hæreditatis ius 118.f
Saltis regis geſta 1039.f
Saltus Libani, à Salomonis 270.c
Samæas prophetà Hieroboamo mittitur 279.c
Samæas vir iuſtus accuſat Herodem, & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samaræi populus 14.d
Samaria quæ Mareone vnde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata ſolo æquatur 451.e
Samaria vrbs. vide Sebaſte 531.b
Samariæ regionis deſcriptio 833.d & quid à Iudæa diſcrepet ib.
Samaritæ qui ante Chuthæi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b
accuſantur apud Darium ib.c
Samaritæ Iudæos infeſtant 401.a
Iudæos ſe eſſe negant agentes feliciter 410.a
Samarita diſſidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in feſto Azymorum 619.a
Samaritanorum ſeditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum diſſidium 691.d
Samoſata capitur 738.e
Samoſatæ ciuitatis ſitus 983.g
Sampſigeramus Emeſinorum rex 678.d
Sampſon quid ſignificet, & quomodo natus 160.c
connubium & geſta eius 160.d
Samuelis nativitas & prophetia 165.e
conſilium de libertate recuperanda 111
Samuel ſenio grauatus filijs reip. adminiſtrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum inungit regem 175. d. oſtento indicat Hebræis deum iratum propter regem periturum 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amiſſionem nunciat 185. d. Dauidem vngit regem 186.e
moritur 200. b. ab inferis reuocatur per ventriloquam 204.e

Sanaballetes Dorij præfectus dat filiam suam Nicaſo vxorem Manaſſi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit à Dario, Manaſſi templum & ſacerdotium cõfert, moritúrque 384.c
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis eſus in erdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus ſcriba 313.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus ſterili ibid.
expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phaſaelo inſidias indicat 731.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g.226.a
Sardonyches xii. cum veſtitu pont. 90.a
quibus inſcripta ſunt nomina filiorũ Iacobi, in Eſſene 85.d
quæ virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruaſtant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
eius ſententias in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patris quærens à Samuele rex conſtituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit ſtatura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Paleſtinos ſuperat, & aram extruit 181.f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit dæmoniacus 186.g.187.a., commouetur contra Dauidem 187.c. inſidiatur vitæ ipſius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
conſulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vnà cum ſuis filiis in prælio 208.f. ipſius progenies datur ad ſupplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scenæ, locus 33.e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 1035.f. Anacharſim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidioſè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, vnus fortium Dauidis 243.e
Sebaſte conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 795.a
Sebaſtenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſt. portus 768.d
à quo ſic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, ſed fruſtra ibid.c. expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudelitérque tractatur 341.c. moritur 343.a
ſedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
ſehon rex negato Hebræis tranſitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
ſeianus Neronis inſidias occiditur 632.d
Seir quid ſignificet 632.d
ſelene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
ſelennarus Senacheribi filius patris interfector 330.c
ſeleſmus Iabeſſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnũ occupat, quod trigeſima poſt die amittit interfectus 320.b
ſeleucia vrbs à quo condita & denominata 649.c
ſeleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eúmque necat 459.g
vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
ſeleucus Aſiæ rex opes Iudæorum ſacerdotio auxit 1087.a
ſeleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
ſeleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
ſeleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
ſemechonitis lacus deſcriptio 863.b
ſemeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255.b
ſenaar campus 12.c
ſenacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum ſe recipit 329.e.à filiis ſenioribus occiditur 330.d
ſenacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 929.c
ſenatus contra Claudium in Capitoliũ conuenit 792.c
ſenatus Romani & plebis diſſidiũ 671.c
ſenis cuiuſdam magnanimitas 503.a
ſenis cuiuſdam ſeueritas 737.b
ſenius Gallus Syriæ præſes 100.c
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
ſephoris vrbs Galilææ 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio abſumitur 609.b. 781.a
ſephoris cũ tribus aliis ciuitatibus à Ioſepho deficiunt & recuperantur 827.d
ſepphoris ciuitas Galilææ maxima 832.e
ſepphoritæ à ſeditioſis moleſtantur 1000.e
ſepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent ſuo malo 1027.d
ſepphoritæ à Ioſephi militibus ſpoliantur. prædáque redditur 828.e
ſepphoritæ Ptolemaidem ad Veſpaſianũ pacati veniunt 832.c
ſeptimus annus 721.c
ſeptimi anni remiſſio 96.b
ſeptimi diei obſeruatio 719.f
ſeptuaginta interpretes legem tantũ Iudęorũ in Græcã linguã tranſtuliſſe 2.d
ſeptuaginta interpretes legis trãsferendę cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati, 395.396 397. per totum
ſerebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma. 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam ſeduxerit 5.d mulctatio 6.c
Serpentes volucres Aegypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Aegyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7. f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d. 725.g interficitur à Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & Sicarij vnde dicti 697.a eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hieroſolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicimæ captæ & ſolo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis paret Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Sideralis ſcientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præſtant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 666.c
Sila militib. Agrippæ præficitur 675.d offendit Agrippam 676.f occiditur 679.f
Sila Tiberienſium dux 1005.c.1019.f
Silas Ioſepho de inſidiis & perfidia Ioannis Giſcaleni ſcribit 826.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.c. corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
Silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e
vindex ingenium, filij ſex 52.a
Simeoni quæ terræ portio ceſſerit 141.e
Simeonitidis tribus facta poſt Ieſum mortuum 145.c
Simonis Aſamonæi filij geſta 710.d
Simon Bocthi filius pontifex conſtituitur 537.c
priuatur ſacerdotio 589.c
Simon Camithi annuum pontificatum adminiſtrat 619.c
Simon Canthara conſtituitur pontif 675.c. priuatur eo 676.c
Simon Cyprius, magus 693.d
Simon Eſſæus Herodi ſomnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ ſectæ ſophiſta erat ib.
Simon Gamalielis filius ſtruit inſidias Ioſepho 1013.d. capitur à Ioſep. 1024.a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 819.a
cum latronibus qui erant Maſſadæ, Idumæam populatur ibid.b
ex Acrabatena toparchia pulſus eſt ab Anano pontifice 894. a. eius geſta ibidem & 895.896.897. 904. 905. per totum 914. g. 920. a. 931.f. 932.g. 938. e. 846. c. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis ſeruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a

INDEX

Simon Iuſtus pontifex 392.a.401.b 407 d eius filij tres, omnes pontifices 408 c
Simon Mat hes Matthæi fil. 410.g ſtrenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hoſtes vincit 416.e
Simon quidam Eſſenus Archelai ſomniorum interpres 784.c
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
Simonis Sauli filij & totius familiæ ſuæ fatum miſerabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 608.b.95.c
Sinæus mons 288.d
Sinæi populus 14.d
Sis, nomen cliui, & quid ſignificet 298.c
Siſa Danidis ſit Scriba 212.g
Siſines Syriæ ac Phœnices præfect. 358.c conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chetthræus ſtrenuè pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis cauſæ 1079.c
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Aſſyriis 17.e excidium ipſorum 20.c
Sodomiticæ terræ deſcriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Sogane & Seleucia rebellant 863.b earum ſitus ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emeſæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis ſeptem puerorum 1095.f eius animoſa oratio ad Iacobum filiũ natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorum laudes 1097.1098.& ſeqq. eius immania ſupplicia & inſignis toleran. 1099.1100
Solyma quæ Hieroſolyma 18.d.2.8.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophiſtæ concitant tumultum 772.a
Soſius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum ſupplicem factum irridet & vinctum cuſtodit 507.d Hieroſolymis diſcedit 508.a quomodo ſe geſſerit in expugnandis Hieroſolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spaſini caſtrum 684.b.685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus cuſtodiat 544.c
Stratonis turris, poſtea Cæſaria 535.a 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incenſum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Suſa ſcribis præficitur 241.f
Suſacus Aegyptiorum rex Hieroſolyma ſpoliat 222.c contra Roboamum ducit exercitum 279.b Hieroſolymam in deditionem accipit, templúmq; ſpoliat ac theſauros Solomonis aufert 279.d & quomodo imbelles notauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio fruſtratur 566.c latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d defert Cæſari Herodem 571.g.572.a accuſatur apud eundem per Nicolaũ, & damnatur capitis 576.b.577.b iterum accuſatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria ſubditur Dauidis imperio 212.b Iudæos apud ſe habitantes occidit 992.d
Syrus Meſopotamiæ rex vincitur 224.c
Syri populus 15.a Iudæorum ciuitates vaſtant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis diſſidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis diſſidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quę à Iudæis vaſtabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940.a
Syſares dux Iabini exercitus quomodo occiſus. 153.b

T

TAbernaculi vaſorum deſcrip. 81 83
Tabernaculi inſtitutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illuſtratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes ſinguli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96.g
Tabernaculorum feſtiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 89.e
Tanis Aegypti vrbs 17.d
Tarichearum ſitus 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & ſex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalaſſar Aſſyriorum rex quomodo Iſraelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempeſtatis horrendæ deſcriptio 881.a
Templum in Gariæin extructum 383.f. 386.f
Templum Chuthęorum Garizin quando deſolatum 450.d
Templi ſtructuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vaſis deſcriptio 259.c.260.261.262. per totum templo abſoluto infertur arca 263.c
Templum Solomonis ſpoliatum & crematum quando 342.a
Templum Hieroſ. inſtauratur 364.f 365. d. ſpoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c reſtituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415. d
Templi Hieroſolymitani deſcriptio 915. f. 916.917.918. per totum
Templi incenſi fatalis dies 957.d cauſa & principium ibid. tempus à prima conſtructione per Solomonem vſque ad excidium 958.g
Templi Hieroſolymis conſtructio & ſacrorum ratio expoſi a 1066. ianuarum deſcriptio 1067.c
Tephthæi Garſeuſis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculoſa antiquitas 891.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 113.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræmotus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Teſtes qui ſint, qui minus 122.e
Teſtis falſi pœna ibid.
Thadamora vrbs 168.f
Thæno Amathenorum rex cum Dauide amicit am init 212.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abeſalomi germana 218.f ſtupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum toparchia 145.b 890.d
Tharbis Aethiopum regis filia Moyſi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15. c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharſices Aethiopum rex 330.a
Tharſus. Tharſenſes 13.c
Tharſus Ciliciæ vrbs ib.
Thaumaſtus Caij ſeruus 633.d obſtatę Agrippę aquę quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. deſcriptio 659.b
Thebethus menſis 370.a
Thecoa vicus 1031.b. 894.g
Thella vicus 832.g
Themoſis regis geſta 1040.c
Theodectes poeta cur glaucomate infeſtatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Ianneį diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani geſta 714.b
Theodoſius orator ſupplicio addict. 434. c
Theodotus Grętus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani ſit pontifex 627.c ſubmouetur pontificatu 675.b
Theophilus Grętus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Theophraſtus Iudęorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397 c
Thermuſa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moyſen educat 56.d adoptat eum 57.b
Theudas pręſtigiator ſeducit Iudęorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.c
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobię filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hieroſolymorum expugnandorum 708.e
Tholomęus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces aſperrimos Rom. ſubditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Grętis cognati 1038 f
Thucydides in multis tanquam fallax accuſatur 1055.b
Thuri, menſis 263.b
Thygrammes, Thygrammęi 13.c
Tiberias vrbs 1013.c à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis ſeditio & ſectæ tres 1000.c
Tiberias iterum rebellauit Ioſepho, & iterum recuperatur 827.c
Tiberienſes Veſpaſiano ſe dedunt 859.d
Tiberienſis lacus Aſphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberienſium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberienſibus ſpoliatis præda redditur 868.f

Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690 b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793 f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius. vide Claudius
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619. b. Isiacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Aegypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpéque vincitur 416.c
Tirathaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintædecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.c
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848. a
Iotapatam capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seqq.920. 921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931.f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936.937.per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960. 962 vsque 977.988 989.
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis, descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode, redigntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadē missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c
Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 405 g
Trypho consor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.c
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.c

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudææ præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815 g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128. b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a 734.e
Ventriloquorum vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potētia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030 a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837 838.vsque 845. 850.851.852. 853. 854. 855 856.817.858 & 860.861. vsque 870. & 885.vsque 902.
Vespera, quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96. a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 813.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544. d.624.f. beneficus est in Iudæos 624.c
exuitur prouincia 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d. 902.d. mors ibid.
Vitellij victoria apud Bebriacum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio Primo obuiam mittit 901.f.
exercitus torus deletus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e. 761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculi fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9. a. 64. g. 93. a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367. f. 368. 369. 370. 371. 372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. filij 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e.884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potius se ipsum exurit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscés & Moysi obloquens occiditur à Phince 116.f
Zaræus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zeloræ cum Idumæis plebem mactant 833.d
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c.
Zelotarum dominatio causa excidit Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e

Zelotæ infidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata repetita 986. e. eorum immania supplicia ibidem
Zenon Coryla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Danidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rusulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudęorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 361.e
reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudæos, eisque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358. d.363.f

FINIS.

Bayerische Staatsbibliothek München